

II. BESEDILO ČLENOV

PRVI DEL SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

(1) Ta zakon ureja civilno letalstvo, vojaško letalstvo in policijsko letalstvo.

(2) Ta zakon v skladu s splošno priznanimi načeli mednarodnega letalskega prava ureja civilno letalstvo, suverenost, suverene pravice, jurisdikcijo in nadzor v zračnem prostoru Republike Slovenije.

(3) Za urejanje civilnega letalstva ta zakon določa zahteve, ki zadevajo register zrakoplovov, plovnost zrakoplovov, certificirano in strokovno osebje, zračni prevoz, letalske operacije ter prevoz nevarnega blaga, letališča, upravljanje zračnega prostora, geoinformacijsko dejavnost za potrebe civilnega letalstva, varovanje in olajšave, iskanje in reševanje, preiskave v zvezi z varnostjo, nadzor, prekrškovne postopke in agencijo.

(4) Zagotavljanje varnosti v letalstvu in rednosti in nemotenosti zračnega prometa je v javnem interesu.

(5) Za urejanje vojaškega letalstva ta zakon podaja zahteve, ki zadevajo letenje z vojaškimi zrakoplovi, vojaški zračni promet, letalski nadzor na področju vojaškega letalstva, register slovenskih vojaških zrakoplovov, plovnost vojaških zrakoplovov, licenciranje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, vojaške letalske operacije, vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte, nadzor in varovanje zračnega prostora, sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo, preiskave vojaških letalskih nesreč, inšpekcijski nadzor in vojaški letalski organ.

(6) Za urejanje policijskega letalstva ta zakon podaja zahteve, ki zadevajo pristojni organ za upravni in letalski nadzor policijskega letalstva, letalske policijske operacije, letenje policijskih zrakoplovov, registracijo policijskih zrakoplovov, plovnost policijskih zrakoplovov, certificirano osebje, ki opravlja dela v policijskem letalstvu, in preiskave v zvezi z varnostjo policijskih zrakoplovov.

2. člen (predpisi Evropske unije)

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo naslednje direktive:

1. Direktiva Sveta 89/629/EGS z dne 4. decembra 1989 o omejevanju hrupa civilnih podzvočnih reaktivnih letal (UL L št. 363 z dne 13. 12. 1989, str. 27),
2. Direktiva Sveta 96/67/ES z dne 15. oktobra 1996 o dostopu do trga storitev zemeljske oskrbe na letališčih Skupnosti (UL L št. 272 z dne 25. 10. 1996, str. 36),
3. Direktiva Sveta 2000/79/ES z dne 27. novembra 2000 o Evropskem sporazumu o razporejanju delovnega časa mobilnih delavcev v civilnem letalstvu, ki so ga sklenili AEA (Združenje evropskih letalskih prevoznikov), ETF (Evropska federacija delavcev v prometu), ECA (Evropsko združenje pilotov), ERA (Evropsko združenje regionalnih letalskih prevoznikov) in IACA (Mednarodno združenje letalskih prevoznikov) (UL L št. 302 z dne 1. 12. 2000, str. 57),
4. Direktiva Sveta 2004/82/ES z dne 29. aprila 2004 o dolžnosti prevoznikov, da posredujejo podatke o potnikih (UL L št. 261 z dne 6. 8. 2004, str. 24),
5. Direktiva 2009/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o letaliških pristojbinah (UL L št. 70 z dne 14. 3. 2009, str. 11),
6. Direktiva (EU) 2016/681 evropskega Parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 132), v delu, ki določa obveznosti letalskih prevoznikov glede prenosa podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR).

3. člen (pomen izrazov)

Izrazi in kratice, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »aerodrom« pomeni opredeljeno območje na kopnem ali vodi, na nepremični, nepremični vodni ali plavajoči konstrukciji, vključno z vsemi objekti, napravami in opremo, ki se nahajajo na takem območju, ki je v celoti ali delno namenjena za uporabo za prihode, odhode in premike zrakoplovov po površini;
2. »aerodromski promet« pomeni ves promet na manevrskih površinah aerodroma in vse zrakoplove, ki letijo v bližini aerodroma. Zrakoplovi, ki so v bližini aerodroma, vključujejo med drugim tudi zrakoplove, ki vstopajo v aerodromski šolski krog ali ga zapuščajo;
3. »ATM/ANS« - upravljanje zračnega prometa in izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa;
4. »certifikacija tipa« je ugotavljanje, ali novi tip zrakoplova, motorja, propelerja, delov in opreme zrakoplova ustreza tehničnim pogojem, predpisanim za varen zračni promet;
5. »certifikat« pomeni kateri koli certifikat, spričevalo, odobritev, licenco, dovoljenje, potrdilo ali drug dokument, izdan kot rezultat certificiranja, ki potrjuje, da so veljavne zahteve izpolnjene;
6. »cona aerodromskega prometa« pomeni zračni prostor opredeljenih dimenzij, ki je določen okrog aerodroma za varovanje aerodromskega prometa;
7. »član posadke« pomeni osebo, ki jo operator določi za opravljanje nalog na zrakoplovu in vključuje letalsko posadko, kabinsko osebje in morebitne tehnične člane posadke;
8. »delovne izkušnje na letalskem področju« so delovne izkušnje s področja letalstva;
9. »določitev letalskega prevoznika Republike Slovenije« (angl. designation of an airline) je pisna določitev letalskega prevoznika Republike Slovenije, da izvaja prometne pravice, zagotovljene z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo;
10. »domači zračni prevoz« (angl. domestic air service) je zračni prevoz, ki se odvija v slovenskem zračnem prostoru;
11. »domači zračni promet« je zračni promet, pri katerem sta odletno in namembno letališče na ozemlju Republike Slovenije in pri katerem ni predviden odlet v zračni prostor druge države;
12. »državni zrakoplov« pomeni zrakoplovi, ki se uporablja za vojaške, policijske, carinske in druge podobne aktivnosti ali podobne dejavnosti ali storitve, kadar se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili;
13. »EASA« - Agencija Evropske unije za varnost v letalstvu;
14. »ECAC« - Evropska konferenca civilnega letalstva;
15. »EGS« - Evropski gospodarski prostor (angl. European Economic Area);
16. »EUROCONTROL« - Evropska organizacija za varnost zračne plovbe;
17. »glavni preiskovalec« je oseba, ki je na podlagi svojih kvalifikacij odgovorna za organizacijo, izvajanje in nadzor preiskave v zvezi z varnostjo;
18. »heliport« je aerodrom ali določen del objekta, ki je v celoti ali delno namenjen vzletanju, pristajanju ter premikanju po površini helikopterjev;
19. »ICAO« - Mednarodna organizacija civilnega letalstva;
20. »incident« je dogodek, povezan z delovanjem zrakoplova, ki je ali bi lahko oviral njegovo delovanje in ni nesreča;
21. »izvajalec storitev zemeljske oskrbe« je vsaka pravna ali fizična oseba, ki tretjim osebam ponuja eno kategorijo ali več kategorij storitev zemeljske oskrbe;
22. »izvidniška oprema zrakoplovov« je oprema zrakoplova za nadzor, izvidovanje, obveščevalno dejavnost in namerjanje (angl. Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance, ISTAR);
23. »kabotaža« (angl. cabotage) je zračni prevoz, ki ga tuj letalski prevoznik ali tuj operator opravi med dvema letališčema v domačem zračnem prevozu;
24. »kapaciteta« ali »zmogljivost zrakoplova« (angl. aircraft capacity) pomeni:
 - a) v zvezi z letalom nosilnost (obremenitev; angl. payload) letala na progi ali delu proge;
 - b) v zvezi z dogovorjenim prometom zmogljivost letala, ki se uporablja v tem prometu, pomnoženo s frekvenco (pogostostjo števila) operacij takega zrakoplova v določenem časovnem obdobju na progi ali delu proge;
25. »letališče« je območje, ki vključuje aerodrom in druge površine, na katerih je letališka infrastruktura, ki se uporablja za potrebe zračnega prometa in za izvajanje letaliških služb in drugih služb;
26. »letališka pristojbina« (angl. airport charge) pomeni pristojbino, obračunano v korist upravitelja javnega letališča, ki jo plačajo uporabniki javnega letališča za uporabo objektov, naprav in sredstev ter storitev, ki jih zagotavlja izključno upravljavec javnega letališča in ki je povezana s pristankom, vzletom, osvetlitvijo in parkiranjem zrakoplova ter sprejemom in odpremo potnikov in tovora;
27. »letališki priročnik« je dokument, s katerim upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča izkazuje izpolnjevanje tehničnih, tehnoloških in organizacijskih pogojev;

28. »letalna naprava« je lahko naprava kot je padalo, jadralno padalo ali jadralni zmaj, ali podobna naprava za prosto letenje, ki ni urejena s predpisi Evropske unije, temveč je natančno opredeljena s predpisom na podlagi tega zakona;
29. »Letalska policijska enota« pomeni operativno notranjo organizacijsko enoto policije, ki je specializirana za opravljanje letov s policijskimi zrakoplovi, ki zagotavljajo zračno podporo policiji, drugim državnim organom, službi iskanja in reševanja ter drugim organizacijam;
30. »letalska policijska operacija visokega tveganja« pomeni vsako letalsko operacijo, ki se izvaja z zrakoplovi za zračno podporo policiji pri izvajanju njenih nalog, kjer ni zagotovljena skladnost s pravili, ki veljajo za civilne zrakoplove, ali ki se izvaja na območju, kjer je v primeru odpovedi verjetno ogrožena varnost tretjih oseb, pa tudi varnost posadke in zrakoplova;
31. »letalska policijska operacija« pomeni vsako letalsko operacijo, ki se izvaja z zrakoplovi za zračno podporo policiji pri izvajanju njenih nalog v skladu s pravili, ki veljajo za civilne zrakoplove;
32. »letalski nadzor« je inšpekcijski nadzor, ki se izvaja kot stalni nadzor in drug inšpekcijski nadzor;
33. »letalski prevoznik« je letalski prevoznik z operativno licenco, ki jo je izdala agencija;
34. »letalsko osebje« je osebje, ki je neposredno vpleteno v izvedbo leta;
35. »leti pod operativnim poveljstvom NATO« so leti, za katere je iz ukaza za delovanje v zračnem prostoru (angl. Air Tasking Order, ATO) pristojnega poveljnika razvidno, da poveljevanje in kontrolo nad njimi (Command & Control, C2) izvaja zavezništvo;
36. »licenciranje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva« je opravljanje vseh strokovnih dejanj, ki jih opravlja Vojaški letalski organ v zvezi z izdajo vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil, oziroma drugih ustreznih listin, ki se izdajajo vojaškemu letalskemu osebju oziroma drugemu strokovnemu osebju vojaškega letalstva, izdajo navedenih listin ter vpis ratingov, pooblastil oziroma kategorij v vojaške licence in izkaze, določitev pooblastil navedenih oseb, potrditev priročnikov usposabljanj, potrditev uporabe naprav in sredstev za usposabljanje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, ter priznanje licenc, ki jih izdajo drugi civilni ali vojaški organi;
37. »licenciranje« je opravljanje vseh strokovnih dejanj, ki jih opravlja pristojni organ, in zajemajo: oceno usposobljenosti vložnika v zvezi z izdajo licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih ustreznih listin, ki se izdajajo certificiranemu osebju oziroma strokovnemu osebju, izdajo navedenih listin ter vpis ratingov oziroma pooblastil v licence, določitev pooblastil navedenih oseb, potrditev programov usposabljanj, potrditev uporabe naprav in sredstev za usposabljanje certificiranega osebja, ter priznanje licenc, ki jih izdajo tretje države;
38. »mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO« pomenijo standarde, ki so objavljeni v prilogah k Čikaški konvenciji, priporočila, ki so kot taka označena v prilogah k Čikaški konvenciji, in navodila, ki jih ICAO izdaja v obliki dokumentov z oznako »Doc« ter »Cir«;
39. »mednarodni zračni prevoz« (angl. international air service) je zračni prevoz, ki se odvija v zračnem prostoru dveh ali več držav;
40. »mednarodni zračni promet« je zračni promet, ki se odvija v zračnem prostoru dveh ali več držav;
41. »mejna kontrola« je kontrola, ki se izvaja na meji in je povezana izključno z namenom prehoda te meje, ne glede na ostale vidike;
42. »mejni prehod« je vsak prehod, ki ga pristojni organi določijo za prehod zunanjih meja;
43. »nadzor zračnega prostora« je sistematično opazovanje zračnega prostora z elektronskimi, vizualnimi in ostalimi sredstvi, zlasti za identifikacijo in določanje premikov zrakoplovov in izstrelkov lastnih in sovražnikovih sil v opazovanem zračnem prostoru;
44. »navigacijske službe zračnega prometa« (angl. air navigation service, ANS) vključujejo službo zračnega prometa (angl. air traffic services, ATS), komunikacijske, navigacijske ali nadzorne službe (angl. communication, navigation, surveillance, CNS), meteorološke službe (angl. meteorological services, MET) in letalske informacijske službe (angl. aeronautical information services, AIS);
45. »nesreča« je dogodek, povezan z delovanjem zrakoplova, ki se v primeru zrakoplova s posadko zgodi v času od vkrcanja katere koli osebe v zrakoplov, ki namerava leteti, do izkrcanja teh oseb, ali ki se v primeru zrakoplova brez posadke zgodi v času od trenutka, ko je zrakoplov pripravljen za vožnjo z namenom leteti, do trenutka, ko se ob koncu leta ustavi in je njegov primarni pogonski sistem izključen, pri čemer:
 - (a) se oseba smrtno ali hudo poškoduje:
 - ker je bila v zrakoplovu, ali
 - zaradi neposrednega stika s katerim koli delom zrakoplova, vključno z deli, ki so odpadli od zrakoplova, ali
 - zaradi neposredne izpostavljenosti reaktivnemu pišu,
 razen če so poškodbe posledica naravnih vzrokov, če jih povzroči oseba sama ali ji jih povzročijo druge osebe, ali če so poškodovani slepi potniki, ki se skrivajo zunaj prostorov, ki so sicer namenjeni

potnikom in članom posadke; ali

(b) zrakoplov utрпи poškodbe ali konstrukcijsko okvaro, ki škodljivo vpliva na konstrukcijsko trdnost, zmogljivost ali letalne značilnosti zrakoplova in ponavadi zahteva večja popravila ali zamenjavo poškodovanih sestavnih delov, razen v primeru okvar ali poškodb motorja, ko je škoda omejena na en sam motor (vključno s pokrovi ali dodatno opremo), propelerje, konce kril, antene, sonde, lopatice, gume, zavore, kolesa, obloge, plošče, vrata pristajalnega podvozja, vetrobranska stekla, oplate zrakoplova (kot so manjše udrtine ali luknje) ali manjše poškodbe na glavnih rotorskih krakih, repnih rotorskih krakih, pristajalnem podvozju ter poškodbe zaradi toče ali trka s pticami (vključno z luknjami v radarskem nosu); ali

(c) je zrakoplov pogrešan ali popolnoma nedostopen;

46. »notranji zračni promet« pomeni zračni promet, izključno na ali z ozemlja držav članic Evropske unije, ki v celoti uporabljajo Zakonik o schengenskih mejah, brez pristajanja na ozemlje tretjih držav;
47. »obdobje letenja« pomeni poletno sezono letenja v rednem zračnem prevozu, ki traja od meseca marca do meseca oktobra tekočega leta, ali zimsko sezono letenja, ki traja od meseca oktobra do meseca marca sledečega leta;
48. »območje izključne rabe« pomeni območje aerodroma, na katerem so dovoljeni le posegi v prostor, gradnja objektov in postavitve naprav, ki neposredno služijo obratovanju letališča;
49. »območje nadzorovane rabe« pomeni območje, ki je določeno z omejitvenimi ravninami glede na referenčno kodo aerodroma v odvisnosti od opremljenosti aerodroma z navigacijsko opremo, v katerem so posegi v prostor in gradnja objektov nadzorovani zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa tako, da so omejeni po višini oziroma se smejo približati manevrskim površinam aerodroma samo na dovoljeno razdaljo;
50. »območje omejene rabe« pomeni območje v bližini aerodroma, ki je določeno z omejitvenimi ravninami glede na referenčno kodo aerodroma v odvisnosti od opremljenosti aerodroma z navigacijsko opremo, ki je namenjeno dejavnostim, ki so povezane z obratovanjem letališča, in v katerem so posegi v prostor in gradnja objektov ter postavitve naprav dopustni le za namen obratovanja letališča, izvajanje letaliških služb in drugih služb ter spremljajočih dejavnosti na letališču;
51. »operativni zračni promet« pomeni vse lete, ki se ne izvajajo v skladu z določili za splošni zračni promet, za katere je pravila in postopke določil pristojni nacionalni organ;
52. »operator« (angl. operator) je pravna ali fizična oseba, ki upravlja ali namerava upravljati enega ali več zrakoplovov;
53. »osebni podatki« ima enak pomen, kot je določen z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.
54. »ovira« pomeni vse nepremične (začasne ali stalne) in premične predmete ali dele predmetov, ki:
 - so postavljeni na območju, ki je namenjeno premikanju zrakoplova po površini, ali
 - se razprostirajo nad določeno površino, ki je namenjena varovanju zrakoplova med letom, ali
 - stojijo zunaj teh določenih površin in so ocenjeni kot nevarni za zračni promet;
55. »ploščad« je del aerodroma, namenjen za sprejem in odpravo zrakoplovov, potnikov, tovora in pošte, oskrbovanje zrakoplovov z gorivi in mazivi, parkiranje ali vzdrževanje zrakoplovov;
56. »policijski zrakoplov« pomeni, brez poseganja v pojem »državni zrakoplov«, zrakoplov, ki opravlja naloge v Letalski policijski enoti;
57. »policijsko letalstvo« pomeni vse premike zrakoplovov, pri katerih se zrakoplov uporablja za zračno podporo policiji;
58. »pooblastilo« je vpis v licenci ali njen sestavni del, ki daje imetniku pravico do uveljavljanja določenih privilegijev in ni rating;
59. »posebni varnostni pregledi in ukrepi« so postopki in ukrepi v zvezi z zrakoplovi, osebami in stvarmi, ki se izvajajo na podlagi predpisanih policijskih pooblastil in v skladu z zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter varnostnimi programi po tem zakonu;
60. »posebni zračni prevoz« (angl. non-scheduled air service) je zračni prevoz, ki nima značilnosti rednega zračnega prevoza in se opravlja po posebej dogovorjenih pogojih ter zajema naslednje kategorije:
 - a) let za lastne potrebe (angl. own use flight) je let zrakoplova, ki se opravlja v skladu s pogodbo, sklenjeno s fizično ali pravno osebo, za celotno zmogljivost zrakoplova in pri katerem nosi ta fizična ali pravna oseba vse stroške, povezane s tem letom, pri čemer se kapacitete zrakoplova ne smejo prodajati tretjim osebam;
 - b) čarterski let (angl. non-scheduled charter flight, inclusive tour flight) je let zrakoplova, ki ga izven običajnega urnika v celotni kapaciteti zakupi določena turistična agencija ali več agencij. Letalske vozovnice za čarterske lete niso na prodaj neposredno potnikom, temveč turističnim agencijam, ki so let zakupile;
 - c) let za posebne dogodke (angl. special event flight) je let zrakoplova, ki ga zakupi fizična ali pravna oseba za povratni let za primere gostovanj npr. simfoničnih orkestrrov, športnih ekip, kulturnih in

- verskih udejstvanj, ali podobnih primerov. Dogovor za tak let zrakoplova se sklene z eno ali več agencij za celotno kapaciteto zrakoplova;
- č) taksi let (angl. taxi flight) je posebni let zrakoplova na zahtevo, ki je podana v zelo kratkem času pred načrtovanim letom, za prevoz potnikov, tovora, vključno s pošto, ali v kombinaciji le tega, za plačilo;
- d) komercialni poslovni let (angl. commercial business flight) je let zrakoplova, ki ga zakupi pravna ali fizična oseba proti plačilu za prevoz oseb ali premoženja, ali v kombinaciji, za potrebe prevoza zaposlenih v podjetju, družb in ostalih poslovnih subjektov;
- e) ostali občasni leti, ki ne spadajo v nobeno izmed zgoraj naštetih kategorij in se opravljajo na podlagi prevozne pogodbe med naročnikom prevoza in operatorjem zrakoplova, ki ta prevoz opravlja;
61. »potnik« je fizična oseba, ki ima pogodbi pravico do prevoza z zrakoplovom;
 62. »preiskava v zvezi z varnostjo« je postopek, ki ga izvede organ za preiskave v zvezi z varnostjo (v nadaljnjem besedilu: preiskovalni organ) z namenom preprečevanja nesreče ali incidenta in ki vključuje zbiranje in analizo informacij, oblikovanje sklepnih ugotovitev, vključno z določitvijo vzroka(-ov) in/ali prispevajočih dejavnikov, ter ko je primerno, izdelavo varnostnih priporočil;
 63. »prelet« (angl. overflight) je pravica ali privilegij, ki jo država prizna drugi državi za prelet njenega ozemlja (tj. ozemlja prve države) brez pristanka;
 64. »prilagodljiva uporaba zračnega prostora« pomeni koncept upravljanja zračnega prostora, ki se uporablja na območju Evropske konference civilnega letalstva (ECAC), kakor je opredeljen v Priročniku za upravljanje zračnega prostora za uporabo koncepta prilagodljive uporabe zračnega prostora (angl. »Airspace Management Handbook for the Application of the Concept of the Flexible Use of Airspace«), ki ga je izdal EUROCONTROL;
 65. »pristanek v nekomercialne namene« (angl. landing for non-commercial purposes) je tehnični pristanek (angl. technical landing or stop), pogosto za potrebe dolivanja goriva ali za potrebe odprave nepričakovanih nujnih popravil na zrakoplovu ali zaradi nepredvidenih nujnih postopkov, ki jih je potrebno izvesti na zrakoplovu ali na tleh. Med tehničnim postankom se potniki ne izkrcajo, ne vkrcajo, tovor se ne iztovarja in ne nalaga;
 66. »privilegiji« so upravičenja oziroma ugodnosti, ki izhajajo iz licence in jih lahko uveljavlja imetnik;
 67. »proga« je v rednem zračnem prevozu serija letov, med dvema ali več kraji, ki se opravljajo po redu letenja;
 68. »prometna pravica« (angl. traffic right) v zračnem prevozu je svoboda (angl. freedom of the air), ki jo Republika Slovenija prizna drugi državi, da lahko tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji preletijo ozemlje Republike Slovenije, pristanejo na njem ali odletijo z njega;
 69. »rating« je vpis v licenci, ki določa posebne pogoje, privilegije ali omejitve, ki zadevajo določeno licenco;
 70. »ravnina omejitve ovir« pomeni ravnino, ki določa meje, do katerih se lahko objekti projektirajo v zračni prostor;
 71. »red letenja« je čas, določen letalskim prevoznikom, operatorjem, tujim letalskim prevoznikom ali tujim operatorjem za opravljanje rednega zračnega prevoza;
 72. »redni zračni prevoz« (angl. scheduled air service) je javni zračni prevoz, ki ima naslednje značilnosti:
 - (a) na vsakem letu so širši javnosti na voljo sedeži oziroma zmogljivosti za prevoz tovora, vključno s pošto, za individualni nakup (neposredno od letalskega prevoznika ali njegovih pooblaščenih zastopnikov);
 - (b) se opravlja tako, da zagotavlja prevoz med dvema istima letališčema ali med več istimi letališči bodisi v skladu z objavljenim voznim redom ali s toliko rednimi ali pogostimi leti, da so prepoznavni kot sistematična serija letov;
 73. »referenčna koda« je oznaka aerodroma, določena v odvisnosti od dolžine vzletno-pristajalne steze in od razpona kril zrakoplova ter od razdalje med kolesi podvozja zrakoplova;
 74. »referenčna točka aerodroma« je določeni geografski položaj aerodroma, ki je blizu začetnega ali načrtovanega geometrijskega središča aerodroma in navadno ostaja tam, kjer je bila izvirno določena;
 75. »resni incident« je incident, katerega okoliščine kažejo, da se je skoraj zgodila nesreča, in je povezan z delovanjem zrakoplova, ki se v primeru zrakoplova s posadko zgodi v času od vkrcanja katere koli osebe v zrakoplov, ki namerava leteti, do izkrcanja vseh teh oseb, ali ki se v primeru zrakoplova brez posadke zgodi v času od trenutka, ko je zrakoplov pripravljen za vožnjo z namenom leteti, do trenutka, ko se ob koncu leta ustavi in je njegov primarni pogonski sistem izključen;
 76. »samooskrba« je dejavnost, v kateri uporabnik javnega letališča neposredno zase izvaja eno ali več kategorij storitev zemeljske oskrbe in ne sklene nikakršne pogodbe o opravljanju teh storitev s tretjo osebo. Uporabniki javnih letališč se glede samooskrbe v medsebojnem odnosu ne štejejo za tretje osebe, kadar:

- ima eden večinski delež drugega, ali
 - ima en sam subjekt večinski delež vsakega;
77. »slot« pomeni časovni blok za prihod ali odhod zrakoplova ali tujega zrakoplova po redu letenja, ki je na voljo ali dodeljen za gibanje letala za določen datum na javnem letališču, koordiniranem v skladu s predpisi Evropske unije;
 78. »slovenski vojaški zrakoplov« je zrakoplov, vpisan v register vojaških zrakoplovov ministrstva, pristojnega za obrambo;
 79. »služba zračnega prometa« je splošni izraz, ki ima več pomenov: služba informacij za letenje (angl. flight information service, FIS), alarmna služba (angl. alerting service), svetovalna služba zračnega prometa (angl. air traffic advisory service) ali služba kontrole zračnega prometa (angl. air traffic control service, ATC);
 80. »specializirana operacija« pomeni vsako operacijo, razen komercialnega zračnega prevoza, pri kateri se zrakoplov uporablja za dejavnosti, kot so kmetijstvo, gradbeništvo, fotografiranje, raziskave, opazovanje in patroljiranje, oglaševanje v zraku in drugo;
 81. »splošni zračni promet« (angl. General Air Traffic, GAT) pomeni premike civilnih in državnih zrakoplovov, ki se izvajajo v skladu s pravili in postopki ICAO;
 82. »stalna plovnost« pomeni procese, ki zagotavljajo, da zrakoplov kadar koli med svojo obratovalno življenjsko dobo izpolnjuje zahteve plovnosti in je v stanju za varno obratovanje;
 83. »stalni nadzor« je inšpekcijski nadzor, ki se ga opravlja zaradi preverjanja, ali se izpolnjujejo pogoji, pod katerimi je bil certifikat izdan, kadar koli v obdobju veljavnosti certifikata, ter vključuje sprejetje zaščitnih ukrepov;
 84. »strokovno osebje« je osebje, ki ni neposredno vpleteno v izvedbo leta;
 85. »struktura zračnega prostora« je določen obseg zračnega prostora, namenjen zagotavljanju varnega in optimalnega delovanja zrakoplova;
 86. »tretja država« pomeni državo, ki ni država članica Evropske unije, Švicarska konfederacija ali članica EGS;
 87. »tuj letalski prevoznik« je letalski prevoznik z operativno licenco ali drugo enakovredno listino, ki jo je izdal pristojni organ države, ki ni država članica Evropske unije, Švicarska konfederacija ali članica EGS;
 88. »tuj operator« (angl. foreign operator) je tuja pravna ali tuja fizična oseba s sedežem ali prebivališčem v tretji državi, in upravlja ali namerava upravljati enega ali več zrakoplovov;;
 89. »tuj zrakoplov« je civilni zrakoplov, ki nima slovenske državne pripadnosti;
 90. »tuja lista« je lista, ki jo je izdal pristojni organ države, ki ni država članica Evropske unije, Švicarska konfederacija ali članica EGS;
 91. »tuji državni zrakoplov« je vsak zrakoplov, ki se uporablja za vojaške, policijske, carinske in druge podobne dejavnosti ali storitve, kadar se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili, in nima slovenske državne pripadnosti. Kot storitev drugih državnih organov tuje države se šteje storitev prevoza vladajočega monarha in članov njegove ožje družine, voditelja države, voditelja vlade, vladnih ministrov in generalov, kadar so na uradnem obisku;
 92. »tuji vojaški zrakoplov« je vojaški zrakoplov, ki ni vpisan v register vojaških zrakoplovov ministrstva, pristojnega za obrambo;
 93. »uporabnik letališča« je vsaka fizična ali pravna oseba, ki je odgovorna za prevoz potnikov in drugih oseb, tovarov ali pošte po zraku od ali do zadevnega letališča;
 94. »uporabnik zrakoplova« je pravna ali fizična oseba, ki ni lastnik zrakoplova, temveč ga uporablja na podlagi zakupne pogodbe ali na kakšni drugi pravni podlagi;
 95. »upravljanje zračnega prometa in izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa« vključuje izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa in upravljanje zračnega prometa, kot to določajo predpisi Evropske unije o enotnem evropskem nebu;
 96. »upravljanje zračnega prostora« pomeni načrtovanje, katerega glavni cilj je najboljša možna izkoriščenost razpoložljivega zračnega prostora s pomočjo dinamične časovne delitve tega prostora in občasno, njegove razdelitve med različne kategorije uporabnikov na osnovi kratkoročnih potreb;
 97. »usposobljeni subjekt« je usposobljeni subjekt, kot je opredeljen v predpisih Evropske unije, ki se nanašajo na skupne predpise na področju civilnega letalstva in ustanovitvi EASA, in usposobljeni subjekt, kot je opredeljen v predpisih o enotnem evropskem nebu;
 98. »vadbena leti za nadzor in varovanje zračnega prostora« so leti vojaških zrakoplovov, ki se izvajajo z namenom urjenja za izvajanje postopkov za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora nadzora in varovanja zračnega prostora;
 99. »varovanje zračnega prostora« je mirnodobna vojaška naloga, ki vključuje sistem nadzora in kontrole zračnega prostora, zračno poveljevanje in kontrolo ter uporabo ustreznih sredstev zračne obrambe, vključno s prestreznimi zrakoplovi, da bi ohranili integriteto in suverenost zračnega prostora;

100. »vodja zrakoplova« pomeni pilota, ki je določen za vodjo zrakoplova in odgovoren za varno izvajanje leta. Za namen komercialnega zračnega prevoza se vodja zrakoplova imenuje »poveljnik«;
101. »vojaška licenca ali izkaz« je listina, ki jo izda vojaški letalski organ in s katero se potrdi, da vojaško letalsko osebje in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva izpolnjuje pogoje za opravljanje določenih del;
102. »vojaški heliport« je določena kopenska ali vodna površina, ki je namenjena za varno vzletanje in pristajanje vojaških helikopterjev ter je na območju vojaškega letališča;
103. »vojaški letalski nadzornik I« je pooblaščen uradna oseba vojaškega letalskega organa, ki izpolnjuje pogoje za odločanje v strokovnih zadevah, zadevah stalnega nadzora in nadzora nad izvajanjem predpisov in drugih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo;
104. »vojaški letalski nadzornik II« je pooblaščen uradna oseba vojaškega letalskega organa, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje posameznih dejanj v strokovnih zadevah, zadevah stalnega nadzora in nadzora nad izvajanjem predpisov in drugih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, nima pa pooblastil za odločanje v teh zadevah;
105. »vojaški sistem brezpilotnega zrakoplova« je vojaški sistem za izvajanje letov vojaških zrakoplovov brez pilota, ki je daljinsko krmiljen ali programiran in avtonomen. Sestavljen je iz vojaškega brezpilotnega zrakoplova in drugih komponent za upravljanje ali programiranje, nujnih za upravljanje vojaškega sistema brezpilotnega zrakoplova s strani ene ali več oseb;
106. »vojaški zrakoplov« je zrakoplov, ki se uporablja v vojaške namene;
107. »vojaško letališče« je določena kopenska ali vodna površina, vključno z objekti, napravami in opremo na tej površini, ki je v celoti ali deloma namenjena za pristajanje, vzletanje ter gibanje določenih vrst in kategorij vojaških zrakoplovov ter je na območju posebnega pomena za obrambo;
108. »vojaško vzletišče« je določena kopenska ali vodna površina, ki je v celoti ali deloma namenjena za pristajanje, vzletanje in gibanje določenih vrst ter kategorij vojaških zrakoplovov in je na območju posebnega pomena za obrambo;
109. »vplivna območja letališč« so območja izključne, omejene in nadzorovane rabe;
110. »vzletišče« je določena kopenska ali vodna površina, ki je v celoti ali deloma namenjena za pristajanje, vzletanje in gibanje zrakoplovov samo določenih vrst in kategorij;
111. »zasebni let« (angl. private flight) je let zrakoplova, ki ga tuj operator v načrtu leta označi kot zasebni nekomercialni let;
112. »zemeljska oskrba« so storitve, ki se opravljajo za uporabnike letališč na javnih letališčih;
113. »zračni prevoz« je prevoz potnikov oziroma tovora, vključno s pošto, za plačilo ali najem;
114. »zračni promet« pomeni vse zrakoplove med letom ali premikanjem po manevrski površini aerodroma;
115. »zrakoplov« je vsaka naprava, ki se lahko obdrži v atmosferi zaradi reakcije zraka, razen reakcije zraka na zemeljsko površino;
116. »zunanje meje« so zunanje meje držav članic Evropske unije s tretjimi državami.

4. člen (suverenost)

(1) Republika Slovenija ima popolno in izključno suverenost v zračnem prostoru nad njenim ozemljem.

(2) Zračni prostor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zračni prostor) obsega zračni prostor nad kopnim, njenimi notranjimi morskimi vodami in nad teritorialnim morjem Republike Slovenije, ki so pod suverenostjo Republike Slovenije. Zračni prostor sega do višine, do katere je še možno opravljati aktivnosti v civilnem letalstvu.

5. člen (kršitev suverenosti zračnega prostora)

(1) Kršitev suverenosti zračnega prostora je vstop tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova v zračni prostor ali izstop tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova iz zračnega prostora brez dovoljenja ali v nasprotju s pogoji iz dovoljenja iz 90., 93., 299. in 300. člena. Kršitev suverenosti zračnega prostora je tudi vstop navedenih zrakoplovov v zračni prostor ali njihov izstop iz zračnega prostora v nasprotju z navodili izvajalca služb zračnega prometa.

(2) Pred vstopom tujega zrakoplova v zračni prostor izvajalec storitev ATM/ANS preveri, ali ima operator tujega zrakoplova izdano dovoljenje, skladno s prvim odstavkom tega člena. Če izvajalec storitev ATM/ANS ugotovi, da operator tujega zrakoplova za vstop v zračni prostor nima dovoljenja

skladno s prvim odstavkom tega člena ali leti v nasprotju z izdanim dovoljenjem, o tem takoj obvesti ministrstvo in pristojne enote Slovenske vojske, ki izvajajo nadzor in varovanje zračnega prostora iz 272. člena tega zakona, in vodi zrakoplova tujega zrakoplova zavrne vstop v zračni prostor.

(3) Pred vstopom tujega državnega zrakoplova v zračni prostor enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, preveri izpolnjevanje pogojev iz 300. člena tega zakona. Če enota Slovenske vojske ugotovi, da za let tujega državnega zrakoplova ni izdanega dovoljenja skladno s 300. členom tega zakona, ali leti v nasprotju z izdanim dovoljenjem, se vodi zrakoplova tujega državnega zrakoplova lahko zavrne vstop v zračni prostor. Če se vstop v zračni prostor zavrne, enota Slovenske vojske naloži izvajalcu kontrole zračnega prometa, da vodi zrakoplova tujega državnega zrakoplova zavrne vstop v zračni prostor.

(4) Z globo 3.000 eurov se za prekršek kaznuje vodja zrakoplova, če v nasprotju s prvim odstavkom tega člena vstopi v zračni prostor ali izstopi iz njega brez dovoljenja ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem.

(5) Z globo 3.000 eurov se kaznuje vodja zrakoplova, če v nasprotju s prvim odstavkom tega člena vstopi v zračni prostor ali izstopi iz njega v nasprotju z navodili izvajalca storitev služb zračnega prometa.

(6) Z globo 1.000 eurov se kaznuje za prekršek operator sistema brezpilotnega zrakoplova, če v nasprotju z drugim odstavkom tega člena leti v zračnem prostoru brez dovoljenja pristojnega organa ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem.

6. člen (kršitev zračnega prostora)

(1) Zrakoplovi, tuji zrakoplovi, državni zrakoplovi in tuji državni zrakoplovi letijo v zračnem prostoru v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega ali vojaškega letalstva.

(2) Letenje v nasprotju s prejšnjim odstavkom je kršitev zračnega prostora.

(3) Če izvajalec služb zračnega prometa ne more identificirati zrakoplova, tujega zrakoplova, državnega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova oziroma vzpostaviti zveze z njim ali če se ta ne odzove na pozive in ne sledi navodilom službe zračnega prometa, o tem takoj obvesti pristojno enoto Slovenske vojske, ki izvaja naloge nadzora in varovanja zračnega prostora iz 272. člena tega zakona.

(4) Z globo 3.000 eurov se za prekršek kaznuje vodja zrakoplova in tujega zrakoplova, če v nasprotju s prvim odstavkom tega člena leti v zračnem prostoru brez dovoljenja ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem.

(5) Z globo 1.000 eurov se kaznuje operator sistema brezpilotnega zrakoplova, če v nasprotju z drugim odstavkom tega člena leti v zračnem prostoru brez dovoljenja ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem.

7. člen (sodelovanje v mednarodnih organizacijah)

Republika Slovenija sodeluje v mednarodnih organizacijah letalstva in lahko pooblasti za opravljanje določene dejavnosti drugo državo ali mednarodno organizacijo, oziroma sprejme pooblastilo za opravljanje določene dejavnosti od druge države ali mednarodne organizacije.

8. člen (urejanje civilnega letalstva)

(1) Civilno letalstvo urejata ministrstvo, pristojno za promet (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) in Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija)

(2) Ministrstvo ureja in nadzoruje civilno letalstvo v skladu s pristojnostmi iz 191. člena tega zakona.

(3) Agencija je letalski upravni, nadzorni, regulativni in strokovni organ v skladu s pristojnostmi iz 192. člena tega zakona.

(4) Civilno letalstvo se ureja v skladu s pogoji in na način, ki ga določajo mednarodne pogodbe, predpisi Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(5) Aktivnosti v civilnem letalstvu, ki se izvajajo na ozemlju in v zračnem prostoru, se izvajajo na podlagi Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu (Uradni list FLRJ – Mednarodne pogodbe, št. 3/54, Uradni list RS, št. 24/92 – akt o notifikaciji nasledstva in Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 3/00; v nadaljnjem besedilu: Čikaška konvencija), z vsemi prilogami in drugimi mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, predpisi Evropske unije, zakonom, na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

9. člen **(urejanje vojaškega letalstva)**

(1) Ministrstvo, pristojno za obrambo, ureja in nadzoruje vojaško letalstvo v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju vojaškega letalstva. Pri tem upošteva mednarodne vojaške standarde.

(2) Vojaški letalski organ je letalski nadzorni, regulativni in strokovni organ v skladu s pristojnostmi iz 258. člena tega zakona na področju vojaškega letalstva.

(3) Ministrstvo in ministrstvo, pristojno za obrambo, agencija ter vojaški letalski organ lahko sklepajo dogovore o vprašanjih skupnega pomena.

10. člen **(urejanje policijskega letalstva)**

(1) Ministrstvo, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve in agencija urejajo in nadzorujejo policijsko letalstvo v skladu s tem zakonom in na podlagi drugih predpisov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za policijsko letalstvo.

(2) Ministrstvo, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve in agencija ter drugi pristojni nadzorni organi sklepajo dogovore o vprašanjih skupnega pomena.

11. člen **(urejanje drugih državnih aktivnosti)**

Vlada lahko, na predlog pristojnega organa, izda predpis, s katerim uredi izvajanje državnih aktivnosti v letalstvu, ki niso urejene s tem zakonom. Organ, ki je predlagatelj predpisa, je organ, pristojen za nadzor nad izvajanjem zadevne državne aktivnosti.

12. člen **(uporaba zakona)**

(1) Ta zakon se uporablja za slovenske in tuje zrakoplove v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(2) Ta zakon se uporablja za državne in tuje državne zrakoplove, če v mednarodni pogodbi ali drugih predpisih ni določeno drugače.

(3) Državni zrakoplovi iz prejšnjega odstavka se uporabljajo za vojaške, policijske in carinske in druge podobne aktivnosti, kar je državna aktivnost, ali podobne dejavnosti ali storitve, ki se v javnem

interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili, vsi drugi zrakoplovi so civilni. Državna aktivnost se presoja glede na namen leta.

(4) Ta zakon se uporablja tudi za letalne naprave in tuje letalne naprave.

(5) Zunaj ozemlja Republike Slovenije določbe tega zakona in predpisi, izdani na njegovi podlagi, veljajo za slovenski zrakoplov v obsegu, kolikor niso v nasprotju s predpisi države, v kateri se zrakoplov v tistem trenutku nahaja, in za zrakoplov, ki ga uporablja operator s sedežem v Republiki Sloveniji.

13. člen **(pravila letenja)**

(1) V zračnem prostoru se leti po pravilih letenja v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

(2) Vlada izda predpis, s katerim določi pravila letenja za splošni zračni promet, ki niso urejena s predpisi EU. Vlada pri izdaji predpisa upošteva načeli zagotavljanja varnosti in nemotenosti zračnega prometa.

14. člen **(leti z nadzvočno hitrostjo)**

(1) Leti z nadzvočno hitrostjo niso dovoljeni, razen če ta zakon določi drugače.

(2) Vlada odloči o izjemi glede letov z nadzvočno hitrostjo vojaških zrakoplovov in tujih vojaških zrakoplovov na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, in pri tem upošteva mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo in njene obrambne interese.

(3) Vlada odloči o izjemi glede letov z nadzvočno hitrostjo zrakoplovov in tujih zrakoplovov z nadzvočno hitrostjo na predlog ministrstva in pri tem upošteva mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, javni interes iz 1. člena tega zakona ter varnost zračnega prometa.

15. člen **(programski dokumenti civilnega letalstva)**

(1) Usmeritve za razvoj civilnega letalstva se lahko določijo z nacionalnim programom razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije, ki ga na predlog Vlade Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejme Državni zbor Republike Slovenije.

(2) Minister, pristojen za promet (v nadaljnjem besedilu: minister) izda, na predlog agencije, izvedbene načrte za doseganje skladnosti z zahtevami Evropske unije in mednarodnih standardov ICAO, ob upoštevanju javnega interesa iz 1. člena tega zakona kot tudi razvojnih potreb upravljalcev javnih letališč, uporabnikov letališč ter izvajalcev storitev ATM/ANS.

(3) Za posamezno letališče lahko skladno z nacionalnim programom razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije iz prvega odstavka tega člena upravljaletc javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča izdela program razvoja letališča.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek lahko za javno letališče, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, program razvoja letališča izdela Republika Slovenija.

(5) Ne glede na tretji odstavek tega člena lahko za letališče, ki je v javnem interesu samoupravne lokalne skupnosti, program razvoja letališča izdela samoupravna lokalna skupnost.

16. člen **(Državni program varnosti v letalstvu in sistem upravljanja varnosti)**

(1) Varnost zračnega prometa je stanje, v katerem je tveganje pred nastankom škode osebam ali premoženju zmanjšano in vzdrževano na ali pod ravno sprejemljivega tveganja skozi kontinuiran postopek prepoznavanja nevarnosti in upravljanja s tveganji.

(2) Vlada na predlog ministra sprejme Državni program varnosti v letalstvu z namenom doseganja sprejemljive ravni tveganja v letalstvu, skladno z mednarodnimi standardi, priporočenimi praksami in navodili ICAO in predpisi Evropske unije. Odobrene organizacije za usposabljanje, operatorji, upravljalci javnih letališč, izvajalec storitev ATM/ANS, organizacije za vodenje stalne plovnosti, vzdrževalne organizacije in projektivne organizacije (v nadaljnjem besedilu: izvajalci storitev) so odgovorni za varno izvajanje letalskih dejavnosti, odobrene organizacije za vzdrževanje, projektivne organizacije, proizvodne organizacije in druge organizacije pa, kadar to zahtevajo mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO ali predpisi Evropske unije.

(3) Izvajalci storitev iz prejšnjega odstavka so dolžni vzpostaviti sistem upravljanja varnosti, ki je usklajen z Državnim programom varnosti v letalstvu in ki ga potrdi agencija. Sestavni del sistema upravljanja varnosti je priročnik, katerega glavni elementi so operativne procedure izvajalca storitev in postopke za njihovo implementacijo, spremljanje in nadzor vseh segmentov letalske dejavnosti, prepoznavanje nevarnosti, ocene in tveganja, zbiranja podatkov o nesrečah, incidentih in dogodkih, načinom obveščanja in predlogi korektivnih ukrepov in odgovorne osebe za poročanje o dogodkih.

(4) Vlada na predlog ministra ustanovi Svet Republike Slovenije za varnost zračnega prometa. Svet Republike Slovenije za varnost zračnega prometa je pristojen za:

1. strateško upravljanje varnosti zračnega prometa v skladu z nacionalnimi in mednarodnimi zahtevami in mednarodni standardi ICAO,
2. spremljanje in koordiniranje izvajanja Državnega programa varnosti v letalstvu,
3. predlaganje sprememb in dopolnitve Državnega programa varnosti v letalstvu z upoštevanjem ravni sprejemljivega tveganja in
4. dajanje predlogov in smernic za izvedbo Državnega programa varnosti v letalstvu.

(5) Člani Sveta Republike Slovenije za varnost zračnega prometa so:

1. predstavniki ministrstva,
2. predstavniki agencije,
3. predstavnik preiskovalnega organa,
4. predstavnik ministrstva, pristojnega za obrambo,
5. predstavnik ministrstva, pristojnega za notranje zadeve,
6. predstavnik Uprave RS za zaščito in reševanje,
7. predstavniki izvajalcev storitev iz drugega odstavka tega člena.

17. člen

(uporaba mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO in ECAC ter odstopanja)

(1) Vlada ali minister izdaja predpise, s katerimi se prenašajo v pravni red mednarodni standardi in priporočene prakse ICAO in ECAC in drugi letalski varnostni standardi, v obsegu, kolikor je to ustrezno za civilno letalstvo v Republiki Sloveniji, ob upoštevanju določb glede odstopanj iz četrtega odstavka tega člena tega zakona.

(2) Agencija v zvezi s predpisi iz prejšnjega odstavka izda predpise na podlagi osmega odstavka 245. člena tega zakona.

(3) Agencija na podlagi osmega odstavka 245. člena tega zakona lahko izda predpise, s katerimi se prenašajo v pravni red postopki k mednarodnim standardom in priporočenim praksam ICAO in drugi letalski varnostni standardi, v obsegu, kolikor je to ustrezno za civilno letalstvo v Republiki Sloveniji, ob upoštevanju določb glede odstopanj iz četrtega odstavka tega člena.

(4) Ministrstvo ugotovi odstopanje od zahtev Čikaške konvencije in njenih prilog in o tem obvesti ICAO.

18. člen

(uporaba certifikacijskih specifikacij in drugih podrobnih specifikacij, sprejemljivih načinov izpolnjevanja in smernic EASA za uporabo predpisov EU)

Minister izda predpis, s katerim določi uporabo certifikacijskih specifikacij in drugih podrobnih specifikacij, sprejemljivih načinov izpolnjevanja in smernic, ki jih izda EASA za uporabo predpisov EU.

19. člen **(odobritev izjem od tega zakona)**

(1) Minister ali agencija v okviru svojih pristojnosti, določenih s predpisom, lahko odobrita izjeme od uporabe določb tega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega predpisa.

(2) Izjeme se lahko odobrijo v primerih nujnih nepredvidenih okoliščin, nujnih operativnih razmer ali operativnih potreb, pod pogojem, da ne vplivajo na varnost zračnega prometa in so časovno omejene.

(3) Če se postopek začne na predlog stranke, stranka vlogi za odobritev izjeme priloži oceno tveganja, ki vključuje ublažitvene ukrepe, če so potrebni. Pri odobritvi izjeme se lahko zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa določijo pogoji ali ukrepi.

20. člen **(odobritev izjem od predpisov Evropske unije)**

Agencija v skladu s predpisi Evropske unije v nujnih nepredvidenih okoliščinah, časovno omejenih operativnih razmerah ali operativnih potrebah odobri izjeme od izpolnjevanja zahtev predpisov Evropske unije in o tem obvesti ministrstvo.

21. člen **(izjema za specifični zrakoplov ali specifično dejavnost)**

(1) Minister lahko odloči o izjemi od uporabe določb iz naslednjih poglavij tega zakona: plovnost zrakoplovov in vpliv na okolje, certificirano in drugo strokovno osebje, zračni prevoz, letalske operacije in prevoz nevarnega blaga in letališča, za zrakoplov, ki je specifičen po tehničnih lastnostih, ali o izvajanju specifične dejavnosti, ki ni zajeta v predpisih, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji, in načinu njene izvedbe. Odločitev o izjemi ne sme posegati v izvajanje interesa zagotavljanja varnost zračnega prometa in drugih javnih interesov.

(2) Minister lahko odloči o izjemi od določb tega zakona tudi za objekte, namenjene premikanju v zraku, ki jih ni mogoče uvrstiti med zrakoplove.

22. člen **(prepoved neupravičenega snemanja in javne objave)**

(1) Neupravičeno snemanje in javna objava glasovne komunikacije, ki se uporablja v zračnem prometu, komunikacije v ozadju in zapisov zvočnega okolja niso dovoljeni.

(2) Z globo 1.500 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik, posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ali posameznik, ki v nasprotju s prejšnjim odstavkom neupravičeno snema in javno objavlja glasovno komunikacijo, ki se uporablja v zračnem prometu, komunikacijo v ozadju ali zapise zvočnega okolja.

(3) Z globo 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

23. člen **(stavka)**

(1) Osebje, ki dela pri izvajalcu storitev ATM/ANS, certificirano in strokovno osebje operatorja, osebje, ki vzdržuje objekte in naprave na javnem letališču, potrebno za izvajanje služb iz 118. člena tega zakona, osebje izvajalcev letaliških služb iz 118. člena tega zakona ter osebje drugih služb iz tretjega odstavka 118. člena tega zakona, ki morajo biti organizirane na javnem letališču po določbah tega zakona, uresničuje pravico do stavke ob pogoju zagotavljanja varnosti zračnega prometa v skladu z

določbami tega zakona in drugimi predpisi, ki urejajo stavko, ter kolektivno pogodbo. Med stavko mora osebje zagotavljati varnost zračnega prometa v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, letalskimi varnostnimi standardi ter dogovorjenimi stavkovnimi pravili.

(2) Osebje iz prejšnjega odstavka mora tudi med stavko zagotoviti varno in nemoteno odvijanje:

1. letov zrakoplovov, ki sodelujejo v akcijah iskanja in reševanja ter zrakoplovov v sili,
2. letov, ki se izvajajo v humanitarne ali zdravstvene namene,
3. letov državnih zrakoplovov iz 12. člena tega zakona in zrakoplovov drugih državnih organov.

24. člen **(statistično poročanje)**

(1) Ministrstvo izpolnjuje obveznosti poročanja statističnih podatkov o izvajanju dejavnosti v letalstvu, ki izvirajo iz mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(2) Izvajalci storitev ministrstvu posredujejo podatke za izvajanje obveznosti iz prejšnjega odstavka.

(3) Minister izda navodilo, s katerim določi način poročanja statističnih podatkov iz prvega odstavka tega člena.

(4) Z globo 800 eurov se kaznuje za prekršek izvajalec storitev, ki je pravna oseba, ki v nasprotju z drugim in tretjim odstavkom tega člena ne posreduje podatkov v skladu z navodili.

(5) Z globo 500 eurov se kaznuje izvajalec storitev, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz četrtega odstavka tega člena.

25. člen **(sporazum v skladu s 83.bis členom Čikaške konvencije)**

(1) Minister sklene v skladu s 83.bis členom Čikaške konvencije sporazum z drugo državo o prenosu odgovornosti izvajanja nadzora za zrakoplove vpisane v Register zrakoplovov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: register zrakoplovov) oziroma o prevzemu odgovornosti za zrakoplove vpisane v tujem registru.

(2) Na podlagi sporazuma iz prejšnjega odstavka agencija sklene dogovor s pristojnim organom druge države za posamezne zrakoplove.

26. člen **(prenos odgovornosti)**

(1) Ne glede na 245. člen tega zakona se naloge certificiranja, nadzora in izvrševanja za katero koli ali vse fizične in pravne osebe, zrakoplove, opremo aerodroma za zagotavljanje varnosti, sisteme ATM/ANS in sestavne dele ATM/ANS, naprave za simulacijo letenja in aerodrome, za katere je pristojna Republika Slovenija v skladu s pravili Evropske unije, lahko prenesejo na EASA ali drugo državo članico Evropske unije, v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

(2) Minister sklene podroben dogovor o prenosu odgovornosti na EASA ali drugo državo članico Evropske unije, o prevzemu nalog iz prvega odstavka tega člena pa, če ima agencija potrebna sredstva in lahko učinkovito izvršuje odgovornost za zadevne naloge.

27. člen **(splošna načela za obveznosti javnih služb za redni zračni prevoz)**

(1) Redni zračni prevoz se lahko opravlja v obliki gospodarske javne službe v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju gospodarskih javnih služb.

(2) Redni zračni prevoz iz prejšnjega odstavka se lahko financira iz javnih sredstev v skladu s predpisi, ki urejajo državno pomoč.

(3) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje predpiše pogoje in merila izvajanja gospodarskih javnih služb za redni zračni prevoz.

28. člen

(zavrnitev storitev izvajanja služb zračnega prometa)

(1) Izvajalec služb zračnega prometa lahko zavrne zagotavljanje storitev na zračnih poteh in terminalih operatorju, ki dolguje plačilo storitev za opravljene storitve navigacijskih služb zračnega prometa, ki so mu bile v preteklosti zagotovljene, če skupni dolg znaša najmanj 5.000 eurov in dolg traja najmanj tri mesece.

(2) Izvajalec služb zračnega prometa ne sme zavrniti zagotavljanja storitev, če bi taka zavrnitev lahko vplivala na varnost zračnega prometa, če se je posamezen let zrakoplova operatorja iz prejšnjega odstavka že začel ali če gre za zrakoplove in aktivnosti iz 12. člena tega zakona.

(3) Razen če je med izvajalcem službe zračnega prometa in operatorjem dogovorjeno drugače, izvajalec služb zračnega prometa ponovno zagotavlja storitev takoj, ko operator v celoti plača dolg.

(4) Izvajalec služb zračnega prometa o zavrnitvi zagotavljanja storitev iz prvega odstavka tega člena nemudoma obvesti ministrstvo, agencijo, upravitelja javnega letališča, na katerem se je izvedla zavrnitev zagotavljanja storitve, in EUROCONTROL.

(5) Zavrnitev zagotavljanja službe zračnega prometa se izvaja v skladu z navodilom, ki ga izda minister, in se objavi na način, običajen v letalstvu.

29. člen

(objava letalskih informacij in letalskih kart)

(1) Izvajalec letalskih informacijskih služb objavlja letalske informacije in letalske karte, potrebne za varen, reden in tekoč zračni promet, kar se zagotavlja z izdajanjem zbornika letalskih informacij, letalskih informativnih okrožnic, obvestil letalcem in letalskih kart v skladu z uredbo EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev ATM/ANS in njenimi izvedbenimi predpisi, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

(2) Izvajalci storitev, organi javne uprave in drugi originatorji podatkov, ki so potrebni za objavo letalskih informacij in letalskih kart, so dolžni redno zagotoviti podatke za objavo letalskih informacij in letalskih kart iz prejšnjega odstavka.

(3) Letalske informacije iz prvega odstavka tega člena, ki jih objavlja izvajalec letalskih informacijskih služb, se objavlja v slovenskem in angleškem jeziku.

(4) Agencija objavlja letalske informacije in letalske karte, ki niso urejene s predpisi EU.

(5) Minister lahko izda predpis, s katerim določi objavo letalskih informacij in letalskih kart, ki niso urejene s predpisi EU.

(6) Z globo 1.000 eurov se kaznuje za prekršek izvajalec storitev, organ javne uprave ali drug originator podatkov iz drugega odstavka tega člena, ki je pravna oseba, ki v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne zagotovi podatkov za objavo letalskih informacij in letalskih kart.

(7) Z globo 500 eurov se kaznuje izvajalec storitev ali drug originator podatkov iz drugega odstavka tega člena, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

DRUGI DEL UREJANJE CIVILNEGA LETALSTVA

I. REGISTRACIJA ZRAKOPLOVOV

1. Registracija zrakoplovov

30. člen (splošna določba)

(1) V zračnem prostoru sme leteti zrakoplov, ki je registriran, razen če predpis Evropske unije, ta zakon ali na njegovi podlagi sprejeti predpisi ne določajo drugače.

(2) Z globo 5.000 eurov se kaznuje za prekršek lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prejšnjim odstavkom v zračnem prostoru Republike Slovenije uporablja neregistriran zrakoplov.

(3) Z globo 5.000 eurov se kaznuje lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(4) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz drugega odstavka tega člena.

(5) Z globo 1.000 eurov se kaznuje lastnik ali uporabnik, ki je posameznik, ki stori prekršek iz drugega odstavka tega člena.

31. člen (registracija)

(1) Zrakoplov, vpisan v Register zrakoplovov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: register zrakoplovov), ima slovensko državno pripadnost.

(2) V register zrakoplovov se vpiše zrakoplove in sisteme brezpilotnih zrakoplovov, ki jih je treba certificirati v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in njegovi podlagi sprejetimi predpisi.

(3) V register zrakoplovov se ne vpiše letalnih naprav in privezanih zrakoplovov, za katere v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi certifikacija ni potrebna.

32. člen (oznaka državne pripadnosti in registrske oznake)

(1) Zrakoplov vpisan v register zrakoplovov mora imeti oznake državne pripadnosti Republike Slovenije in registrsko oznako Republike Slovenije.

(2) Oznake državne pripadnosti iz prejšnjega odstavka so zastava Republike Slovenije, zastava Evropske unije in oznaka »S5«.

(3) Zrakoplovi, ki niso vpisani v register zrakoplovov, ne smejo imeti oznake državne pripadnosti Republike Slovenije »S5« in registrske oznake iz prvega odstavka tega člena.

(4) Druge oznake in napisi na zrakoplovu ne smejo vplivati na vidnost oznake državne pripadnosti Republike Slovenije in registrske oznake.

(5) Minister izda predpis, ki podrobneje določi oznako državne pripadnosti Republike Slovenije in registrske oznake, način njihovega določanja, namestitve ter izjeme glede na vrsto in kategorijo zrakoplova.

(6) Z globo 2.000 eurov se kaznuje za prekršek lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, ki:

- v nasprotju s prvim, drugim in tretjim odstavkom tega člena ne zagotovi, da ima zrakoplov oznake državne pripadnosti in registrske oznake,
- v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena na zrakoplov, ki ni vpisan v register zrakoplovov, namesti oznake državne pripadnosti Republike Slovenije in registrske oznake,
- v nasprotju s četrtim odstavkom tega člena ne zagotovi, da oznake in napisi na zrakoplovu ne smejo vplivati na vidnost oznake državne pripadnosti Republike Slovenije in registrske oznake.

(7) Z globo 2.000 eurov se kaznuje lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

(9) Z globo 500 eurov se kaznuje lastnik ali uporabnik, ki je posameznik, ki stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

2. Register zrakoplovov

33. člen (vodenje registra zrakoplovov)

(1) Register zrakoplovov vodi agencija.

(2) Agencija odloča in opravlja vpise v vpisni in lastninski list glavne knjige ter vodi zbirko listin za vpisni in lastninski list glavne knjige. Bremenski list glavne knjige se upravlja v skladu z 35. členom tega zakona.

(3) Register zrakoplovov se lahko vodi v elektronski obliki.

(4) Minister izda predpis, ki podrobneje določi način vodenja registra zrakoplovov in postopek registracije ter vpis obligacijskih in stvarnih pravic na zrakoplovu v register zrakoplovov.

34. člen (register zrakoplovov)

(1) Register zrakoplovov sestavljata glavna knjiga in zbirka listin.

(2) Glavna knjiga je javna, namenjena vpisu in javnemu dostopu podatkov o pravicah na zrakoplovi in pravnih dejstvih v zvezi z zrakoplovi.

(3) Glavna knjiga registra zrakoplovov je sestavljena iz vložkov, ki vsebujejo vpisni, lastninski in bremenski list. Vsak zrakoplov se vpiše v svoj vložek.

(4) V glavno knjigo registra zrakoplovov se vpisuje podatke o:

1. zrakoplovu,
2. lastniku,
3. uporabniku zrakoplova, če to ni njegov lastnik, na podlagi zakupne pogodbe, ki je sklenjena za več kot 6 mesecev,
4. obligacijskih in stvarnih pravicah na zrakoplovu,
5. imetniku obligacijskih in stvarnih pravic na zrakoplovu in
6. spremembah, ki se nanašajo na vsebino registra zrakoplovov.

(5) Agencija z odločbo odloči o vpisu v lastninski list registra zrakoplovov in na podlagi odločbe sočasno opravi vpis.

(6) Minister izda predpis, ki podrobneje določi vsebino vpisnega, lastninskega in bremenskega lista.

35. člen (bremenski list)

(1) Bremenski list registra zrakoplovov upravlja Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJPES) tako, da vzpostavi in vzdržuje njegov informacijski sistem.

(2) Vpis v bremenski list registra zrakoplovov se opravi v skladu s predpisi, ki urejajo register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premičnin.

(3) Izmenjava podatkov registra zrakoplovov se izvede neposredno med informacijskim sistemom AJPES in informacijskim sistemom agencije preko zaščitene povezave. Izmenjujejo se naslednji podatki: registrska oznaka zrakoplova; ID neposestne zastavne pravice; vpis nove zastavne pravice ali izbris; sprememba lastnika zrakoplova; podatki o novem lastniku zrakoplova; čas izvedene spremembe.

(4) Namen izmenjave iz prejšnjega odstavka je pridobivanje točnih in ažurnih podatkov.

36. člen (zbirka listin)

(1) Zbirka listin se vodi za vsak zrakoplov posebej. Zbirko listin tvorijo listine, na podlagi katerih je bil opravljen vpis v glavno knjigo.

(2) Zbirka listin ni javna. Pravico do neomejenega dostopa in iskanja po zbirki listin ter do izpiska in prepisa posameznih listin imajo samo osebe, ki imajo to pravico določeno v posebnem zakonu.

37. člen (omejitev dostopa do osebnih podatkov)

(1) Določbe tega zakona o javnosti glavne knjige iz drugega odstavka 34. člena tega zakona ne veljajo za dostop do podatkov o imetnikih pravic, ki niso vezani na posamezen zrakoplov, četudi je takšen dostop v informatizirani glavni knjigi tehnično (programsko) mogoč.

(2) Nihče nima pravice do dostopa do podatkov, ki so shranjeni v informatizirani glavni knjigi, na način, ki bi omogočal ugotovitev ali je določena oseba lastnik oziroma imetnik drugih pravic na kateremkoli zrakoplovu.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek imajo pravico do vpogleda in izpisa podatkov o tem, ali je določena oseba lastnik oziroma imetnik drugih pravic na katerem koli zrakoplovu osebe, ki imajo to pravico določeno v posebnem zakonu.

38. člen (podatki)

(1) Register zrakoplovov obsega naslednje podatke o lastniku oziroma uporabniku zrakoplova, ki je fizična oseba:

1. osebno ime,
2. naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča,
3. enotno identifikacijsko številko (EMŠO),
4. datum in kraj rojstva,
5. državljanstvo.

(2) Register zrakoplovov obsega naslednje podatke o lastniku oziroma uporabniku zrakoplova, ki je pravna oseba:

1. firma,
2. podatki o poslovnem naslovu,
3. zakoniti zastopnik,
4. enotna identifikacijska številka.

(3) Enotna identifikacijska številka, datum in kraj rojstva lastnika oziroma uporabnika ter državljanstvo, niso javni podatki.

(4) Osebni podatki, vpisani v register iz tega člena, se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog agencije po tem zakonu ter zaradi njihovega posredovanja organom in organizacijam, ki imajo za izvajanje zakonsko določenih nalog te podatke pravico obdelovati. Podatki iz prvega in drugega odstavka tega člena se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in arhiviranju.

(5) V register zrakoplovov se vpiše enotna identifikacijska številka osebe iz prvega in drugega odstavka tega člena, drugi identifikacijski podatki te osebe pa se avtomatično na podlagi povezanosti matične evidence in sodnega registra z registrom zrakoplovov prevzamejo iz matične evidence in sodnega registra in so s tem vpisani v register zrakoplovov.

(6) Če se v matični evidenci in sodnem registru spremenijo identifikacijski podatki osebe iz prvega odstavka tega člena, se te spremembe avtomatično na podlagi povezanosti evidenc prevzamejo tudi v register zrakoplovov.

(7) Namen povezovanja je pridobivanje točnih in ažurnih podatkov ter varnost pravnega prometa.

39. člen (sporočanje sprememb)

(1) Lastnik oziroma uporabnik zrakoplova mora obvestiti agencijo o vsaki spremembi podatkov vpisanih v register zrakoplovov iz prejšnjega člena.

(2) Vsako spremembo lastništva ali zakupa zrakoplova mora lastnik oziroma uporabnik zrakoplova v roku 15 dni od nastale spremembe sporočiti agenciji in ji dostaviti dokumentacijo, s katero se dokazuje novo lastništvo in izpolnjevanje pogojev iz 1. točke prvega odstavka 40. člena tega zakona.

(3) Kdor izpolni pogoje za vpis pravice oziroma pravnega dejstva v register zrakoplovov v svojo korist in tega vpisa ne predlaga, nosi škodljive posledice takšne opustitve.

(4) Kadar se vpiše spremembo lastništva ali spremembo podatkov o lastniku zrakoplova, se izda novo potrdilo o vpisu v register zrakoplovov, prejšnje potrdilo pa mora lastnik zrakoplova vrniti agenciji.

(5) Z globo 1.500 eurov se kaznuje za prekršek lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prvim ali drugim odstavkom tega člena ne obvestiti agencije o vsaki spremembi podatkov vpisanih v register zrakoplovov.

(6) Z globo 1.500 eurov se kaznuje lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(7) Z globo 400 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

(8) Z globo 400 eurov se kaznuje lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki je posameznik, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

40. člen (pogoji za registracijo)

(1) Zrakoplov se registrira v Republiki Sloveniji, če:

1. je lastnik zrakoplova državljan Republike Slovenije. Z državljani Republike Slovenije so izenačeni: gospodarske družbe, ki so v večinski lasti in pod dejanskim nadzorom slovenskih državljanov, društva, združenja in organizacije za usposabljanje, ki so domače pravne osebe in so v večinski lasti in pod dejanskim nadzorom slovenskih državljanov, lokalna skupnost Republike Slovenije in Republika Slovenija, državljani in pravne osebe Evropske unije, članic EGS in Švicarske konfederacije ter
2. zrakoplov ni registriran v nobeni drugi državi.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko na zahtevo uporabnika zrakoplova, ki je državljan Republike Slovenije, registrira tudi zrakoplov, čigar lastnik ni državljan Republike Slovenije.

(3) Zrakoplov, vpisan v register zrakoplovov, mora pridobiti spričevalo o plovnosti ali dovoljenje za letenje oziroma drugo ustrezno listino agencije iz II. poglavja tega zakona (v nadaljnjem besedilu: plovnostna listina) v roku šestih mesecev od vpisa v register zrakoplovov.

3. Postopek registracije

41. člen (uporaba določb o postopku)

(1) Vpisi v register zrakoplovov se opravljajo po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

(2) V postopku vpisa v register ni dovoljena revizija, obnova postopka in vrnitev v prejšnje stanje.

42. člen (izbrisna tožba)

(1) Kdor želi izpodbijati zoper koga drugega vpis, o katerem je bil skladno s predpisi obveščen, da je dovoljen, mora v roku, v katerem je mogoče vložiti pritožbo zoper dovolitev tega vpisa, agenciji naznaniti, da je vpis sporen, najpozneje v 60 dneh od poteka roka za pritožbo pa vložiti tožbo za izbris vpisa zoper vse tiste, ki so si z izpodbijanim vpisom pridobili kakšno vpisano pravico ali so na kakšni vpisani pravici dosegli nadaljnje vpise.

(2) Po poteku roka iz prejšnjega odstavka se sme zoper druge, ki so pred naznanitvijo spora na vpisani pravici pridobili nadaljnje vpisane pravice, z izbrisno tožbo izpodbijati vpis le, če niso bili poštteni glede veljavnosti izpodbijanega vpisa.

43. člen (nepopoln predlog)

(1) Če je predlog nepopoln ali nerazumljiv, lahko predlagatelj predlog v 30 dneh od vložitve dopolni ali popravi. Če vložnik predlog v tem roku dopolni ali popravi, se šteje, da je bil predlog vložen pri agenciji tisti dan, ko je bila prvič vložen. V primeru, da predlog v tem roku ni dopolnjen ali popravljen, agencija predlog zavrže.

(2) Roka iz prejšnjega odstavka ni mogoče podaljšati.

44. člen (odločba)

(1) Agencija v odločbi o vpisu izrecno navede, ali je predlogu ugodila ali ga je zavrnila.

(2) Če agencija ugotovi predlogu le delno, odredi vpis v delu, v katerem je predlogu ugodila, zavrne pa tisti del predloga, ki mu ni ugodila.

45. člen (pooblastilo)

(1) Če stranko v postopku zastopa pooblaščenec, mora imeti izrecno pooblastilo za opravljanje dejanj v postopkih vpisov v register zrakoplovov.

(2) Podatki o pooblastilu morajo biti točni in vsebovati ime in priimek oziroma naziv, naslov, rojstni datum oziroma matično številko pooblaščenca in pooblastitelja.

(3) Pooblastilo mora biti priloženo v izvirniku in ne sme biti starejše od enega leta.

(4) Podpis pooblastitelja mora biti overjen s strani organa, ki je pristojen za overitev podpisov, razen v primeru, ko je pooblastilo dano ustno ali pisno na zapisnik pri agenciji.

(5) Drugi in četrti odstavek tega člena se ne uporabljata v primeru, da stranko zastopa notar ali odvetnik.

46. člen **(načelo vrstnega reda odločanja o vpisih)**

(1) O vpisih glede posameznega zrakoplova agencija odloča po vrstnem redu, ki se določi po trenutku, ko je agencija prejela predlog za vpis v register zrakoplovov, oziroma ko je prejela listino, na podlagi katere o vpisu odloča po uradni dolžnosti.

(2) Dokler ni pravnomočno odločeno o vpisih v posameznem postopku, ni dovoljeno odločati o vpisih glede istega zrakoplova v postopku, ki se je začel kasneje.

47. člen **(omejitev načela zaslišanja udeležencev postopka)**

V postopku vpisa v register zrakoplovov sme agencija odločiti, ne da bi udeležencem postopka vročila predlog za vpis oziroma jim drugače zagotovilo možnost, da se izjavijo o predlogu za vpis oziroma o vpisu, o katerem odloča po uradni dolžnosti, če ta zakon ne določa drugače.

48. člen **(načelo formalnosti postopka)**

V postopku agencija odloča o pogojih za vpis samo na podlagi listin, za katere zakon določa, da so podlaga za vpis, in na podlagi stanja vpisov v registru zrakoplovov.

49. člen **(načelo dispozitivnosti postopka)**

(1) Agencija odloča o vpisih na podlagi predloga za vpis in v mejah zahtevkov za vpis, ki se s predlogom uveljavljajo.

(2) Po uradni dolžnosti agencija odloča o vpisih samo, če tako določa zakon.

50. člen **(postopek vpisa)**

(1) Predlog za vpis zrakoplova v register zrakoplovov vložijo lastnik zrakoplova ali uporabnik z dovoljenjem lastnika. Pisnemu predlogu se priloži :

1. javna ali zasebna listina, s katero se dokazuje pridobitev lastninske pravice na zrakoplovu,
2. originalna listina, s katero se dokazuje, da je lastnik slovenski državljan oziroma z njim izenačene osebe iz 1. točke prvega odstavka 40. člena,
3. originalna listina o vpisu tuje pravne osebe v tuj register pravnih oseb in
4. originalna listina o izbrisu zrakoplova iz tujega registra zrakoplovov oziroma originalno listino, da zrakoplov ni registriran v drugi državi.

(2) Ne glede na 1. in 2. točko prejšnjega odstavka se državljanstvo fizičnih in pravnih oseb Republike Slovenije lahko preveri tudi z vpogledom v uradne evidence.

(3) Predlogu za vpis zrakoplova v register zrakoplovov iz prejšnjega odstavka se v primeru iz 4. točke četrtega odstavka 34. člena priloži še naslednje listine:

- javna ali zasebna listina, s katero se dokazuje pravica uporabe na zrakoplovu,
- dovoljenje lastnika za vpis zrakoplova v register zrakoplovov, na katerem je njegov podpis overil organ, ki je pristojen za overitev podpisov.

(4) O vpisu zrakoplova v register zrakoplovov agencija izda odločbo in potrdilo o vpisu v register zrakoplovov. Zoper odločbo po tem členu je dovoljena pritožba v roku osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

51. člen (postopek izbrisa)

(1) Zrakoplov se izbriše iz registra zrakoplovov na podlagi odločbe agencije, če:

1. to zahteva lastnik zrakoplova oziroma uporabnik zrakoplova z dovoljenjem lastnika, na katerem je njegov podpis overil organ, ki je pristojen za overitev podpisov,
2. niso več izpolnjene zahteve iz prvega odstavka 40. člena tega zakona,
3. se zrakoplov vpiše v drug register zrakoplovov,
4. je zrakoplov uničen ali izgubljen in je iskanje zaključeno, ali je bil zaradi drugih razlogov vzet iz uporabe,
5. zrakoplov v zadnjih treh letih ni imel veljavnih plovnostnih listin,
6. zrakoplov ne pridobi plovnostne listine v šestih mesecih od vpisa v register zrakoplovov na podlagi 40. člena tega zakona.

(2) Izbris po 2., 4., 5. in 6. točke prejšnjega odstavka se izvede po uradni dolžnosti.

(3) Ne glede na določbo 5. točke prvega odstavka tega člena se iz registra zrakoplovov ne izbriše zgodovinskih zrakoplovov in zrakoplovov, ki so jih uporabljale vojaške sile ter dvojniki teh zrakoplovov, če tako zahteva lastnik tega zrakoplova. Zgodovinski zrakoplovi so zrakoplovi, za katere je prvotni projekt nastal pred 1. januarjem 1955 in se je proizvodnja končala pred 1. januarjem 1975 ali zrakoplovi, ki imajo nedvomno zgodovinski pomen.

(4) Šteje se, da je zrakoplov uničen ali izgubljen, če je zrakoplov izginil pred več kot tremi meseci, iskanje in reševanje pa je ustavljeno ali če je v poročilu o opravljeni preiskavi nesreče zrakoplova ugotovljeno, da je zrakoplov uničen.

(5) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zrakoplova, vpisanega v registru zrakoplovov, na katerem se vodi hipoteka, brez dovoljenja zastavnega upnika ne sme izbrisati iz registra zrakoplovov.

(6) Če se zrakoplov izbriše iz registra zrakoplovov, mora lastnik oziroma uporabnik zrakoplova v osmih dneh vrniti potrdilo o vpisu v register zrakoplovov in plovnostne listine.

52. člen (listine)

(1) Vpisi v register zrakoplovov, ki se opravljajo na podlagi tega zakona, se smejo dovoliti samo na podlagi listin, sestavljenih v obliki, ki je predpisana za njihovo veljavnost.

(2) Vpis v register zrakoplovov se dovoli le na podlagi javnih listin ali takšnih zasebnih listin, na katerih je podpise oseb, katerih pravico je treba omejiti, obremeniti, razveljaviti ali prenesti na drugo osebo, overil organ, ki je pristojen za overitev podpisov.

(3) Listine, s katerimi se dokazujejo dejstva, ki se vpisujejo v glavno knjigo, se priložijo v izvirniku, overjenem prepisu ali overjeni fotokopiji.

(4) Firme in imena oziroma osebna imena oseb, ki sodelujejo v pravnem poslu, morajo biti v listini, na podlagi katere se opravlja vpis, natančno navedena.

(5) Listine, na podlagi katerih se opravlja vpis v register zrakoplovov, ne smejo imeti takšnih vidnih pomanjkljivosti, ki bi vplivale na njihovo verodostojnost; če pa so sestavljene iz več listov, morajo biti listi speti tako, da ni mogoče vstaviti nobenega novega.

(6) Če je listina v tujem jeziku, je treba priložiti tudi njen overjen prevod.

(7) Ne glede na drugi odstavek tega člena je vpis novega zrakoplova v register zrakoplovov dovoljen na podlagi originalne listine o nakupu, ki jo je izdal proizvajalec oziroma pooblaščen zastopnik proizvajalca.

53. člen (zasebna listina)

(1) Zasebna lastnina, na podlagi katere se sme dovoliti vpis v register zrakoplovov, mora poleg podatkov iz prejšnjega člena vsebovati še:

- natančno označbo zrakoplova: podatki o proizvajalcu, proizvajalčeva oznaka zrakoplova, serijska številka, ter v primeru sprememb pri zrakoplovih že vpisanih v registru zrakoplovov tudi registrsko oznako;
- pravice, glede katere naj se opravi vpis;
- izrecno izjavo tistega, čigar pravica se omejuje, obremenjuje, razveljavlja ali prenaša na koga drugega, da dovoljuje vpis.

(2) Določba tretje alineje prejšnjega odstavka ne velja v primeru, ko gre za prvi vpis zrakoplova v register zrakoplovov.

54. člen (javna listina)

Javne listine, na podlagi katerih se sme dovoliti vknjižba, so:

- listine o pravnih poslih, ki jih sestavi sodišče ali notar v mejah svojih pooblastil, če vsebujejo podatke, ki so predpisani v 50. členu tega zakona;
- listine, ki jih v predpisani obliki izda sodišče, notar ali upravni organ v mejah svojih pristojnosti, katerim zakon priznava lastnost izvršilnega naslova ali na podlagi katerih se sme po posebnih predpisih opraviti vpis v javne knjige.

II. PLOVNOST ZRAKOPLOVOV IN VPLIV NA OKOLJE

55. člen (plovnostne zahteve)

(1) Zrakoplov, ki se uporablja v Republiki Sloveniji, mora izpolnjevati plovnostne zahteve.

(2) Zrakoplov velja za plovnega, če je projektiran, izdelan, opremljen in vzdrževan v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti.

56. člen (projektiranje, izdelava in sprememba zrakoplova)

(1) Projektiranje, izdelava in sprememba zrakoplova se izvajajo v skladu s pogoji za projektiranje, izdelavo in spremembo zrakoplova iz predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Osebi, ki izpolnjuje predpisane pogoje, EASA, agencija ali pooblaščen organizacija izda listino o izpolnjevanju teh pogojev, razen če ni drugače določeno v mednarodni pogodbi, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ali predpisih Evropske unije, tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih predpisih ter drugih predpisih in pravnih aktih, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Minister izda predpis, s katerim določi pogoje za projektiranje, izdelavo in spremembo zrakoplovov in letalnih naprav ter zahteve za organizacije, ki projektirajo ali izdelujejo zrakoplove in letalne naprave, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

57. člen (certifikacija tipa)

(1) Za tip zrakoplova se izvede postopek certifikacije tipa z namenom priznavanja skladnosti z zahtevami in standardi v skladu s predpisi Evropske Unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Izdaja tipskega certifikata, tipskega certifikata z omejitvami, dodatnega certifikata tipa in spremembe navedenih certifikatov se mora izvajati v skladu s predpisi Evropske Unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Osebi, ki izpolnjuje predpisane pogoje, EASA, agencija ali pooblaščen organizacija izda listino o izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega odstavka, v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Agencija določi certifikacijske specifikacije za posamezne vrste zrakoplovov in letalnih naprav, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

58. člen (spričevalo o plovnosti, potrdilo o pregledu plovnosti in dovoljenje za let za zrakoplove, ki so urejeni s predpisi Evropske unije)

(1) Zrakoplovi, ki so urejeni s predpisi Evropske unije, morajo imeti spričevalo o plovnosti, s katerim se dokazuje skladnost s certifikatom tipa.

(2) Pregled plovnosti se opravi v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom in se dokazuje s potrdilom o pregledu plovnosti.

(3) Če zrakoplovu ni mogoče izdati spričevala o plovnosti iz prvega odstavka tega člena ali potrdila o pregledu plovnosti iz prejšnjega odstavka, agencija ali usposobljen subjekt lahko izda dovoljenje za let, če je zrakoplov ob upoštevanju omejitev v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom, varen za letenje.

(4) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje lastnik ali uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, ki:

- v nasprotju s prvim odstavkom tega člena uporablja zrakoplov brez spričevala o plovnosti;
- v nasprotju z drugim odstavkom tega člena uporablja zrakoplov brez potrdila o pregledu plovnosti;
- v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena uporablja zrakoplov brez dovoljenja za let.

(5) Z globo 5.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz četrtega odstavka tega člena.

(7) Z globo 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz četrtega odstavka tega člena.

59. člen

(dovoljenje za letenje, pregled plovnosti in dovoljenje za izredni let za zrakoplove in letalne naprave, ki niso urejene s predpisi Evropske unije)

(1) Zrakoplovi in letalne naprave, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, morajo imeti dovoljenje za letenje, s katerim se dokazuje skladnost s certifikacijskimi specifikacijami, če je za posamezno vrsto zrakoplova ali letalne naprave tako predpisano, oziroma skladnost z zahtevami za posamezno vrsto zrakoplova ali letalne naprave.

(2) Pregled plovnosti za zrakoplove in letalne naprave, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, se opravi v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Če zrakoplovu ali letalni napravi ni mogoče izdati dovoljenja za letenje iz prvega odstavka tega člena ali ne izpolnjuje zahtev o pregledu plovnosti iz prejšnjega odstavka, agencija ali pooblaščen organizacija lahko izda dovoljenje za izredni let, če sta zrakoplov ali letalna naprava, ob upoštevanju omejitev v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, varna za letenje. Dovoljenje za izredni let se izda tudi v primeru, ko agencija na podlagi ustreznih ocen tveganja, ki jo pripravi stranka, oceni, da je let ob določenih omejitvah varen za letenje.

(4) Minister izda predpis, s katerim določi pogoje za izdajo dovoljenja za letenje in dovoljenja za izredni let za zrakoplove ali letalne naprave, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

(5) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje lastnik oziroma uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, ki:

- v nasprotju s prvim odstavkom tega člena uporablja zrakoplov brez dovoljenja za letenje;
- v nasprotju z drugim odstavkom tega člena uporablja zrakoplov brez pregleda o plovnosti;
- v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena uporablja zrakoplov brez dovoljenja za izredni let.

(6) Z globo 5.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(7) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

(7) Z globo 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

60. člen

(varstvo okolja)

(1) Zrakoplov ne sme presegati dovoljenega hrupa, kot je določen s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Agencija ali usposobljen subjekt izda spričevalo o hrupu zrakoplovu, vpisanemu v register zrakoplovov, v skladu s predpisi Evropske unije, ki urejajo certificiranje zrakoplovov in sorodnih proizvodov, delov in naprav glede plovnosti in okoljske ustreznosti ter potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij, razen za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, za katere se skladnost glede omejitev hrupa ugotavlja v postopku certifikacije.

(3) Zrakoplov izpolnjuje okoljevarstvene zahteve, če ne presega dovoljenih emisij v okolje, kot so določeni s predpisi Evropske unije, ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

(4) Minister predpiše omejitve hrupa za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

(5) Z globo 2.000 eurov se za prekršek kaznuje lastnik oziroma uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, ki v nasprotju z drugim odstavkom tega člena uporablja zrakoplov brez spričevala o hrupu zrakoplova.

(5) Z globo 2.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

(7) Z globo 500 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

61. člen (oprema za komunikacijo)

(1) Radijske naprave in druga oprema za komunikacijo z zrakoplovom morajo ustrezati tehničnim predpisom Republike Slovenije. Organ, pristojen za telekomunikacije, izda dovoljenje za uporabo takih naprav v zrakoplovu.

(2) Z globo 2.000 eurov se za prekršek kaznuje lastnik oziroma uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prejšnjim odstavkom uporablja zrakoplov brez radijske naprave in druge opreme za komunikacijo z zrakoplovom.

(3) Z globo 2.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(4) Z globo 300 eurov kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz drugega odstavka tega člena.

(5) Z globo 300 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz drugega odstavka tega člena.

62. člen (plovnost)

(1) Lastnik zrakoplova mora vzdrževati zrakoplov v stanju, ki v skladu z zahtevami začetne in stalne plovnosti iz predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji, zagotavlja plovnost zrakoplovov.

(2) Lastnik lahko odgovornost iz prejšnjega odstavka prenese na organizacijo za vodenje stalne plovnosti v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter

drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Fizični ali pravni osebi, ki izpolnjuje pogoje glede stalne plovnosti, izda agencija, usposobljen subjekt ali pooblaščen organizacija listine o plovnosti iz 58. in 59. člena tega zakona v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Z globo 2.000 eurov se za prekršek kaznuje lastnik oziroma uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena uporablja zrakoplov, ki ni vzdrževan v skladu z zahtevami začetne in stalne plovnosti.

(5) Z globo 2.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz četrtega odstavka tega člena.

(7) Z globo 500 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz četrtega odstavka tega člena.

63. člen **(vzdrževanje zrakoplovov)**

(1) Zrakoplovi se vzdržujejo v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Vzdrževanje zrakoplova izvaja potrjena vzdrževalna organizacija, potrditveno osebje, pilot lastnik ali od njega pooblaščen oseba in katera koli druga oseba v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Pravni ali fizični osebi iz prejšnjega odstavka, ki predloži dokazila o izpolnjevanju pogojev iz predpisov Evropske unije in tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, agencija, usposobljen subjekt ali pooblaščen organizacija izda ustrezno spričevalo, licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo oziroma drugo ustrezno listino.

(4) Minister izda predpis, s katerim določi način vzdrževanja zrakoplovov in letalnih naprav, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije ter pogoje za pridobitev listine vzdrževalne organizacije, zahteve za osebje, pilota lastnika in druge osebe, ki vzdržujejo zrakoplove in naprave, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

(5) Z globo 2.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, ki v nasprotju z drugim in tretjim odstavkom tega člena vzdržuje zrakoplov brez ustreznega spričevala, licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila oziroma druge ustrezne listine.

(6) Z globo 2.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(7) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

(8) Z globo 500 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

64. člen **(priznanje tujih plovnostnih zahtev)**

(1) Za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije in so vpisani v register zrakoplovov, se plovnostne zahteve, ki jih za posamezen tip zrakoplova izda pristojni organ tretje države kot izvirne države projekta tipa, v Republiki Sloveniji priznajo. Priznanje se nanaša tudi na tehnično dokumentacija za tehnične spremembe in velika popravila teh zrakoplovov.

(2) Tehnične spremembe in standardna popravila zrakoplovov iz prejšnjega odstavka se sme opravljati v skladu s certifikacijskimi specifikacijami EASA.

65. člen

(začasni odvzem, omejitev in preklic veljavnosti spričevala o plovnosti, odobritve, dovoljenja ali druge listine)

(1) Agencija začasno odvzame, omeji ali prekliče veljavnost listin iz tega poglavja, če ugotovi, da se pri izvrševanju pravic iz teh listin kršijo predpisi, ki veljajo ali se uporabljajo v Republiki Sloveniji, pogoji ali omejitve, določeni s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

(2) Agencija odloči o začasnem odvzemu, omejitvi ali preklicu veljavnosti listin iz prejšnjega odstavka. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve. Začasno odvzeto ali preklicano listino imetnik vrne agenciji.

(3) Za izvajanje nadzora v zvezi z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, se smiselno uporabljajo izvršilni ukrepi iz predpisov Evropske unije.

III. CERTIFICIRANO IN STROKOVNO OSEBJE

1. Licence, dovoljenja, ratingi, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine

66. člen

(certificirano in strokovno osebje)

(1) Certificirano osebje so:

- piloti in kabinsko osebje (letalska posadka in kabinsko osebje),
- osebe, ki opravljajo naloge vzdrževanja in plovnosti zrakoplova,
- osebe, ki opravljajo naloge vodenja in kontrole zračnega prometa,
- osebe, ki opravljajo naloge načrtovanja letalskih operacij,
- padalci, jadralni padalci, jadralni zmajarji in piloti oziroma upravljalci letalnih naprav.

(2) Strokovno osebje so:

- osebe, ki opravljajo naloge izvajanja letalskih meteoroloških opazovanj in dajanja napovedi,
- osebe, ki opravljajo naloge letališko strokovnega osebja,
- osebe, ki opravljajo naloge pri izvajalcu storitev ATM/ANS, razen certificiranega osebja iz tretje alineje prejšnjega odstavka.

67. člen

(pogoji za opravljanje nalog)

(1) Osebe iz prejšnjega člena morajo imeti veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino.

(2) Oseba iz prejšnjega člena uveljavlja privilegije, ki izhajajo iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, ki ga je izdala agencija, usposobljeni subjekt, pooblaščen organizacija, izvajalec storitev ali druga država pogodbenica ICAO, če vzdržuje raven znanja in usposobljenosti ter predpisane zdravstvene, jezikovne in druge zahteve v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Pogoje in način pridobitve, obnove in podaljšanja veljavnosti licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine se določijo v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Pogoje in način sprejetja tuje licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine se določijo v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Sprejetje pomeni potrdilo agencije, da licenca, ki jo je izdal pristojni organ tretje države, velja kot licenca, ki bi jo izdala agencija sama.

(5) Osebe iz prejšnjega člena morajo med opravljanjem nalog imeti pri sebi veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino.

(6) Pogoji iz tega člena se smiselno uporabljajo tudi za osebje, ki ni vključeno v prejšnji člen, ki opravlja dela, pomembna za varnost zračnega prometa, in za katero predpis, izdan na podlagi tega zakona, določa, da mora imeti dovoljenje ali potrdilo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje del v zračnem prometu.

(7) Minister izda predpis, s katerim določi licence, dovoljenja, ratinge, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, vzdrževanje ravni znanja in usposobljenosti ter izpolnjevanje zdravstvenih, jezikovnih in drugih pogojev.

(8) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje fizična oseba iz 53. člena tega zakona in šestega odstavka tega člena, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena opravlja naloge brez veljavne

licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, ali če izvaja naloge v nasprotju z veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino.

(9) Z globo 500 eurov se za prekršek kaznuje fizična oseba iz 53. člena tega zakona in šestega odstavka tega člena, ki v nasprotju s petim odstavkom tega člena pri opravljanju nalog nima pri sebi veljavne licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine.

68. člen

(izpiti, izpraševalci, komisija in druga pooblaščenca oseba)

(1) Izpiti za posamezno vrsto licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine so pisni, ustni in praktični.

(2) Izpraševalce, komisijo ali drugo pooblaščenca osebo imenuje agencija, če izpolnjujejo pogoje iz predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Izpraševalci, komisija ali druga pooblaščenca oseba, pred katerimi kandidat opravlja izpit, morajo imeti enakovredno veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino, za pridobitev katerega kandidat opravlja izpit.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek lahko naloge izpraševalcev, komisije ali druge pooblaščenca osebe izjemoma opravljajo osebe, ki ne izpolnjujejo pogoja iz prejšnjega odstavka, če te zahteve ni možno izpolniti.

(5) Izpraševalci, komisija ali druga pooblaščenca oseba morajo biti usposobljeni in izpolnjevati vse pogoje, da lahko v vsakem trenutku praktičnega izpita prevzamejo nadaljnjo izvedbo leta kot vodja zrakoplova, če je aktivni član posadke, ali kot kontrolor zračnega prometa.

(6) Izpraševalci, komisija ali druga pooblaščenca oseba ne morejo biti osebe:

- ki so bile v zadnjih treh letih pravnomočno obsojene zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, razen če so bile obsojene na nepogojno kazen zapora v trajanju največ šest mesecev,
- zoper katere je vložena pravnomočna obtožnica zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali
- ki so bile pravnomočno obsojene z odločbo agencije o prekršku.

(7) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje fizična oseba, ki v nasprotju z drugim odstavkom tega člena opravlja naloge izpraševalca ali druge pooblaščenca osebe brez imenovanja agencije.

69. člen

(programi usposabljanja in priročniki o usposabljanju)

(1) Agencija izda predpis, s katerim določi programe usposabljanja za posamezne vrste certificiranega ali strokovnega osebja za usposabljanja na zrakoplovih ali letalnih napravah, ki niso urejeni s predpisi EU.

(2) Izvajalci usposabljanja iz 70. člena tega zakona pripravijo priročnike o usposabljanju glede na vrsto usposabljanja, ki morajo biti skladni s programom usposabljanja, in jih predložijo v postopek odobritve agenciji najmanj 90 dni pred predvidenim začetkom usposabljanja, razen če predpisi Evropske unije določajo drugače.

(3) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje izvajalec usposabljanja, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prejšnjim odstavkom tega člena ne pripravi priročnikov o usposabljanju, ali če izvaja usposabljanje v nasprotju s priročnikom o usposabljanju.

(4) Z globo 1.000 eurov se kaznuje izvajalec usposabljanja, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(5) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

70. člen

(izvajalci usposabljanja certificiranega ali strokovnega osebja)

(1) Usposabljanje certificiranega ali strokovnega osebja opravljajo izvajalci usposabljanja, ki izpolnjujejo kadrovske, materialne in druge pogoje iz predpisov Evropske unije ali tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva in jim je agencija izdala certifikat, razen če navedeni predpisi ne zahtevajo certifikacije.

(2) Kadar predpisi iz prejšnjega odstavka ne zahtevajo certifikacije izvajalca usposabljanja, se usposabljanje certificiranega ali strokovnega osebja izvaja na podlagi izjave izvajalca usposabljanja, da izpolnjuje kadrovske, materialne in druge pogoje.

(3) Z globo 3.000 eurov se za prekršek kaznuje izvajalec usposabljanja, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prvim in drugim odstavkom tega člena izvaja usposabljanje certificiranega ali strokovnega osebja brez certifikata ali brez podane izjave, ali izvaja usposabljanje v nasprotju s certifikatom ali podano izjavo.

(4) Z globo 3.000 eurov se kaznuje izvajalec usposabljanja, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(5) Z globo 800 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

71. člen

(izvajalec usposabljanja certificiranega osebja na zrakoplovih ali letalnih napravah, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije in izvajalec usposabljanja strokovnega osebja, ki ni urejeno s predpisi Evropske unije)

(1) Usposabljanje certificiranega osebja, ki izvaja usposabljanje na zrakoplovih ali letalnih napravah, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, in izvajalec usposabljanja strokovnega osebja, ki ni urejeno s predpisi Evropske unije, izvaja izvajalec usposabljanja, ki mu je agencija izdala certifikat izvajalca usposabljanja.

(2) Za pridobitev in podaljšanje certifikata izvajalca usposabljanja iz prejšnjega odstavka izvajalec usposabljanja izpolnjuje naslednje pogoje:

1. ima sedež v Republiki Sloveniji,
2. je v lastništvu pravne osebe, s sedežem v Republiki Sloveniji, ali državljana Republike Slovenije,
3. ima zadostno število strokovno usposobljenega osebja,
4. vodi dokumentacijo o poteku usposabljanja, o uporabi zrakoplova ali letalne naprave, o pravici do usposabljanja na letališču, o pravici do uporabe drugih infrastrukturnih zmogljivosti, o uporabi prostorov za izvajanje teoretičnega usposabljanja in ostalo dokumentacijo,
5. ima priročnike o usposabljanju v skladu s programi usposabljanja iz 69. člena tega zakona,
6. zagotavlja varnost usposabljanja z upoštevanjem nevarnosti in povezanih tveganj, ki izhajajo iz posamezne dejavnosti in
7. zagotavlja izpolnjevanje morebitnih drugih pogojev.

(3) Certifikat izvajalca usposabljanja vsebuje:

1. naziv in naslov izvajalca usposabljanja,
2. vrste in obseg usposabljanja,
3. obdobje veljavnosti,
4. drugi pogoji oziroma omejitve v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva,
5. datum izdaje in številka certifikata,

6. podpis uradne osebe in žig agencije.

(4) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi pogoje in postopke za pridobitev in podaljšanje certifikata izvajalca usposabljanja iz tega člena.

(5) Z globo 3.000 eurov se za prekršek kaznuje izvajalec usposabljanja, ki je pravna oseba, če v nasprotju s prvim in drugim odstavkom tega člena izvaja usposabljanje brez certifikata izvajalca usposabljanja, ali izvaja usposabljanje v nasprotju s certifikatom izvajalca usposabljanja.

(6) Z globo 3.000 eurov se kaznuje izvajalec usposabljanja, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(7) Z globo 800 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz petega odstavka tega člena.

72. člen

(zdravstveni pregledi)

(1) Zdravstvene preglede kandidatov za pridobitev, podaljšanje ali obnovo veljavnosti certifikatov certificiranega osebja iz prve in tretje alineje prvega odstavka 66. člena tega zakona opravlja izvajalec zdravstvenih pregledov.

(2) Agencija odloči o certifikatu izvajalca zdravstvenih pregledov ob upoštevanju pogojev iz predpisov Evropske unije ali tega zakon in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Izvajalec zdravstvenih pregledov iz prvega odstavka tega člena izda zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti kandidata v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Zdravstvene preglede kandidatov za pridobitev, podaljšanje ali obnovo veljavnosti certifikatov certificiranega osebja iz druge in četrte alineje prvega odstavka 66. člena ali strokovnega osebja iz drugega odstavka 66. člena tega zakona opravlja izvajalec medicine dela po tem zakonu in zakonu, ki ureja varnost in zdravje pri delu.

(5) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi zdravstvene pogoje za pridobitev, podaljšanje ali obnovo certifikatov, obseg zdravstvenih pregledov in veljavnost zdravniškega spričevala za:

- certificirano osebje iz prve alineje prvega odstavka 66. člena tega zakona, če izvajajo privilegije na zrakoplovih ali letalnih napravah, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije,
- certificirano osebje iz druge, četrte in pete alineje prvega odstavka 66. člena tega zakona,
- strokovno osebje iz drugega odstavka 66. člena tega zakona.

(6) Z globo 3.000 eurov se za prekršek kaznuje izvajalec zdravstvenih pregledov, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prvim in drugim odstavkom tega člena izvaja zdravstvene preglede brez certifikata izvajalca zdravstvenih pregledov, ali v nasprotju z izdanim certifikatom.

(7) Z globo 3.000 eurov se kaznuje izvajalec zdravstvenih pregledov, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

(9) Z globo 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

73. člen

(preverjanje zdravstvene sposobnosti)

(1) Zdravstveni pregledi osebja iz prve in tretje alineje prvega odstavka 66. člena tega zakona so prvi, ponovni, obnovitveni in specialni.

(2) Prvi pregled se opravi pred pridobitvijo certifikata za osebje iz prve in tretje alineje prvega odstavka 66. člena tega zakona, ponovni pred podaljšanjem zdravniškega spričevala in obnovitveni po poteku veljavnosti zdravniškega spričevala, razen če predpis Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpis ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, določajo drugače.

(3) Specialni pregled se opravi:

- po bolezni, poškodbi ali kirurškem posegu, ki utegne bistveno vplivati na zmožnost za opravljanje dela;
- če uradna oseba agencije ali preiskovalni organ oceni, da prizadeta oseba ni duševno ali telesno zmožna za pravilno opravljanje dela oziroma, da je pod vplivom alkohola, drog ali zdravila, ki lahko vpliva na zmanjšanje njegove telesne ali duševne sposobnosti;
- v drugih primerih, določenimi s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Specialni pregled iz druge alineje prejšnjega odstavka se ne glede na prvi odstavek tega člena lahko opravi tudi pri strokovnem osebju iz drugega odstavka 66. člena tega zakona.

74. člen **(register certificiranega in strokovnega osebja)**

(1) Agencija vodi register certificiranega in strokovnega osebja, razen če ta zakon določa drugače.

(2) Register certificiranega in strokovnega osebja ni javna knjiga.

(3) Register certificiranega in strokovnega osebja vsebuje naslednje podatke:

1. osebno ime,
2. datum in kraj rojstva,
3. državljanstvo,
4. stalno, začasno in dejansko prebivališče,
5. doseženo izobrazbo,
6. podatki o izpolnjevanju pogojev za pridobitev certifikata, skupaj s podatki o izdajatelju, datumu izdaje in drugih identifikacijskih podatkih),
7. poklic,
8. podatki o zaposlitvi,
9. podatki o razredu in veljavnosti zdravniškega spričevala,
10. datum izdaje licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, njihova veljavnost,
11. podatke o začasnih odvzemih, omejitvah, preklicih in izrečenih ukrepih,
12. podatke o sprejetju tuje licence ali zamenjavi licence,
13. podatke o prekrških po tem zakonu,
14. podatke o izdaji izpisov iz registra certificiranega in strokovnega osebja in
15. podatke o izgubljenih, pogrešanih ali ukradenih veljavnih licencah.

(4) Določbe o registru certificiranega in strokovnega osebja se uporabljajo tudi za evidenco strokovnega osebja, ki jo vodi izvajalec storitev za tisto strokovno osebje, za katero je sam izdal listine o usposobljenosti.

(5) Podatki, vpisani v register certificiranega in strokovnega osebja, se zbirajo, obdelujejo in uporabljajo za izvajanje pristojnosti agencije oziroma drugih pristojnih organov po tem zakonu. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblašcene za delo z registrom certificiranega in strokovnega osebja ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi pristojni organi po drugih predpisih, pristojni letalski organi drugih držav v zvezi s priznavanjem licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih listin iz tega poglavja ter preiskovalni organ. Podatki iz tretjega odstavka tega člena se skladno s predpisi, ki urejajo arhiviranje, hranijo trajno in v skladu s predpisi, ki urejajo varstvu osebnih podatkov.

(6) Register certificiranega in strokovnega osebja se lahko vodi v elektronski obliki.

(7) Register certificiranega in strokovnega osebja, ki ga vodi agencija, se lahko povezuje z referenčnimi registri tako, da je omogočena izmenjava podatkov med njimi.

75. člen

(začasen odvzem, omejitev ali preklic listin certificiranega in strokovnega osebja in uporaba določbe za sprejete tuje listine)

(1) Agencija odloči o začasnem odvzemu licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, omejitvi ali preklicu listin certificiranega in strokovnega osebja, če imetnik:

- ne vzdržuje zahtevane ravni znanja in usposobljenosti ter predpisanih zdravstvenih, jezikovnih in drugih zahtev v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva,
- ogroža varnost zračnega prometa,
- izvaja privilegije iz navedenih listin pod vplivom alkohola, drog ali zdravila, ki lahko vpliva na njegovo zmanjšano telesno ali duševno zmožnost,
- na podlagi zdravniškega spričevala ocenjen za nesposobnega za izvajanje privilegijev iz navedenih listin,
- ne pristopi k specialnemu pregledu iz 73. člena tega zakona.

(2) Agencija prekliče listino iz prvega odstavka tega člena, če jo je imetnik pridobil na podlagi neresničnih podatkov, na nezakonit način ali z zlorabo.

(3) Določbe tega člena se uporabljajo tudi za začasen odvzem, omejitev in preklic sprejete tuje listine.

(4) Zoper odločbo po tem členu je dovoljena pritožba v osmih dneh. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Neveljavno listino mora imetnik vrniti agenciji.

(5) Za izvajanje nadzora v zvezi s certifikati certificiranega in strokovnega osebja, ki ni urejeno s predpisi Evropske unije, se smiselno uporabljajo izvršilni ukrepi iz predpisov Evropske unije.

76. člen

(preverjanje usposobljenosti in telesne ter duševne zmožnosti)

Agencija lahko v primerih iz prejšnjega člena ali v primeru dvoma, da imetnik iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine ne izpolnjuje več pogojev za uveljavljanje privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine, od imetnika zahteva, da opravi preizkuse usposobljenosti, kakor tudi specialne preglede za ugotovitev telesne in duševne zmožnosti za izvajanje privilegijev iz licenc.

77. člen

(prepoved izvajanja privilegijev certificiranega in strokovnega osebja)

(1) Certificirano in strokovno osebje ne sme izvajati privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, če je pod vplivom alkohola, drog ali zdravila, ki lahko vpliva na zmanjšanje njegove telesne ali duševne zmožnosti, zaradi česar je nesposoben opravljati svoje dolžnosti na način, ki zagotavlja varnost zračnega prometa.

(2) Certificirano in strokovno osebje ne sme izvajati privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, če je zaradi posledic bolezni, utrujenosti ali drugega podobnega razloga nesposoben opravljati svoje dolžnosti na varen način.

(3) Izvajalec storitev zagotovi, da certificirano ali strokovno osebje ne izvaja privilegijev iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine, dokler ne preneha stanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena. Izvajalec storitev lahko odredi specialni pregled certificiranega ali strokovnega osebja iz 73. člena tega zakona.

(4) Z globo 800 eurov se za prekršek kaznuje fizična oseba iz 66. člena tega zakona in šestega odstavka 67. člena tega zakona, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine pod vplivom alkohola, drog ali zdravila, ki lahko vpliva na zmanjšanje njegove telesne ali duševne zmožnosti.

(5) Z globo 300 eurov se za prekršek kaznuje fizična oseba iz 66. člena tega zakona in šestega odstavka 67. člena tega zakona, ki je v nasprotju z drugim odstavkom tega člena izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge listine nesposoben opravljati svoje dolžnosti na varen način zaradi posledic bolezni, utrujenosti ali drugega podobnega razloga.

78. člen

(preklic, začasen odvzem in omejitev certifikata izvajalca usposabljanja certificiranega ali strokovnega osebja)

(1) Agencija odloči o preklicu, začasnem odvzemu ali omejitvi certifikata izvajalca usposabljanja certificiranega ali strokovnega osebja, če ne izpolnjuje pogojev iz predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Ne glede na izpolnjevanje pogojev iz prejšnjega odstavka, agencija odloči o preklicu certifikata izvajalca usposabljanja certificiranega ali strokovnega osebja, če ne izvaja usposabljanja v zadnjih treh letih, razen če predpisi Evropske unije določajo drugače.

(3) Zoper odločbo iz tega člena je dovoljena pritožba v osmih dneh. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Neveljaven certifikat mora imetnik vrniti agenciji.

2. Vodja zrakoplova in dolžnosti na krovu

79. člen

(veljavnost oddelka)

Pravila, določena v tem oddelku, veljajo za vodjo zrakoplova in letalne naprave, razen za pilota na daljavo na sistemih brezpilotnih zrakoplovov, ki je urejen v predpisih Evropske unije, ki določajo pravila in postopke za upravljanje sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

80. člen

(letalska posadka in kabinsko osebje)

(1) Operator zagotovi, da je na letu zrakoplova letalska posadka in kabinsko osebje sestavljeno in usposobljeno v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Minister izda predpis, s katerim določi minimalne zahteve glede usposobljenosti letalske posadke in kabinskega osebja za izvajanje operacij z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije.

(3) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje operator, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena ne zagotovi, da je na letu zrakoplov letalska posadka in kabinsko osebje ustrezno sestavljeno in usposobljeno.

(4) Z globo 1.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(5) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Z globo 500 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

81. člen (vodja zrakoplova)

- (1) Na zrakoplovu je eden izmed članov letalske posadke vodja zrakoplova.
- (2) Vodja zrakoplova ima najvišja pooblastila na krovu in je odgovoren za varnost zrakoplova, letalske posadke, potnikov in tovora, za kar lahko sprejme vse ukrepe, vključno s prisilnimi.
- (3) Vodjo zrakoplova imenuje operator.
- (4) Vodja zrakoplova mora let opraviti v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, od katerih sme izjemoma odstopiti, kadar oceni, da je to neizogibno za varno izvedbo leta.
- (5) Vodja zrakoplova mora biti seznanjen z vsebino tovora, ki ga prevaža.
- (6) V času preverjanja usposobljenosti na krovu zrakoplova je vodja zrakoplova izpraševalec, v času usposabljanja pa inštruktor.

82. člen (dolžnosti vodje zrakoplova)

- (1) Vodja zrakoplova je dolžan ravnati v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.
- (2) Vodja zrakoplova pred vzletom preveri, ali so letalska posadka, kabinsko osebje in zrakoplov pripravljena in sposobna za varen let in ali so vsi predpisani dokumenti v zrakoplovu.
- (3) Vodja zrakoplova glede na vrsto operacije in zrakoplov med letom ali kadar oceni, da je to potrebno, zagotovi, da vsi potniki pravilno sedijo na svojih sedežih in so pripeti z varnostnim pasom.
- (4) Člani posadke za zagotovitev varnosti leta izpolnjujejo ukaze vodje zrakoplova, četudi je to izven njihovih dolžnosti.
- (5) Potniki so dolžni upoštevati ukaze vodje zrakoplova.
- (6) Vodja zrakoplova ima pravico zavrniti sprejem članov posadke, potnikov, prtljage, tovora in pošte na krov in pravico zahtevati, da se izkrcajo ali odstranijo z zrakoplova, če tako zahtevajo okoliščine.
- (7) Vodja zrakoplova lahko uporabi prisilne ukrepe, za katere oceni, da so potrebni za zagotovitev poslušnosti in ohranjanja reda na krovu.
- (8) Vodja zrakoplova je takoj po pristanku dolžan policiji nuditi vse potrebne informacije, ki jih le-ta zahteva.
- (9) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje vodja zrakoplova, če:
 - v nasprotju z drugim odstavkom tega člena pred vzletom ne preveri, ali so člani posadke in zrakoplov pripravljeni in sposobni za varen let in ali so vsi predpisani dokumenti v zrakoplovu, ali če začne let kljub temu, da člani posadke in zrakoplov niso pripravljeni in sposobni za varen let in ali v zrakoplovu niso vsi predpisani dokumenti;
 - v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena vodja zrakoplova ne zagotovi, da vsi potniki pravilno sedijo na svojih sedežih in so pripeti z varnostnim pasom;
 - v nasprotju z osmim odstavkom tega člena takoj po pristanku policiji ne nudi vseh potrebnih informacij.
- (10) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje član posadke, če v nasprotju s četrtem odstavkom tega člena na letu za zagotovitev varnosti leta ne izpolni ukaze vodje zrakoplova.

(11) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje potnik, če v nasprotju s petim odstavkom tega člena ne upošteva ukazov vodje zrakoplova.

83. člen **(pooblastila v primeru kršitev in kaznivih dejanj)**

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo ali se neposredno pričakuje, da bo na krovu zrakoplova storjeno kaznivo dejanje ali drugo dejanje, s katerim se lahko ogrozi varnost letenja ali oseb ali predmetov v njem ali moti red in disciplina v zrakoplovu, vodja zrakoplova ukrepa v skladu s pooblastili.

(2) Vodja zrakoplova lahko osumljencu storitve kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, odvzame prostost in ga preda organu, pristojnemu za preiskovanje in pregon prekrškov in kaznivih dejanj, v Republiki Sloveniji ali zunaj nje.

(3) Potniki ne smejo:

- s svojim ravnanjem ogrožati varnosti zrakoplova, oseb ali premoženja na krovu zrakoplova,
- priti na krov ali biti na krovu zrakoplova pod tolikšnim vplivom alkohola, drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, da bi lahko ogrozili varnost zrakoplova ali oseb na njem,
- kaditi v času prepovedi kajenja, ki ga določi operator z oznakami na krovu.

(4) Vodja zrakoplova skrbi, da so vsi dokazi, ki so pomembni za postopek o prekršku ali za preiskavo kaznivega dejanja, predani pristojnim organom iz drugega odstavka tega člena.

(5) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje potnik, če v nasprotju tretjim odstavkom tega člena:

- s svojim ravnanjem ogroža varnost zrakoplova, oseb ali premoženja na krovu zrakoplova,
- pride na krov ali je na krovu zrakoplova pod tolikšnim vplivom alkohola, drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, da bi lahko ogrozili varnost zrakoplova ali oseb na njem, ali če ogroža varnost zrakoplova ali oseb na njem, ali
- kadi v času prepovedi kajenja, ki ga določi operator z oznakami na krovu.

3. Druge določbe

84. člen **(veljavnost oddelka)**

Pravila, določena v tem oddelku, veljajo za zrakoplove, razen za sisteme brezpilotnih zrakoplovov, kot so urejeni v predpisih Evropske unije, ki določajo pravila in postopke za upravljanje brezpilotnih zrakoplovov.

85. člen **(časovne omejitve, počitki in število vzletov in pristankov)**

(1) Operator in letalska posadka, ki izvajajo letalske operacije na podlagi predpisov Evropske unije, ki določajo tehnične zahteve in upravne postopke za letalske operacije, morajo upoštevati omejitve časa letenja, časa dolžnosti in zahteve glede počitka v skladu z navedenimi predpisi.

(2) Operator, ki izvaja letalske operacije na podlagi predpisov Evropske unije, ki določajo tehnične zahteve in upravne postopke za letalske operacije, vodi zapise o času letenja, času dolžnosti in počitkih letalskega in strokovnega osebja v skladu z navedenimi predpisi.

(3) Minister izda predpis, s katerim določi omejitve časa letenja, časa dolžnosti, zahteve glede počitka za letalske posadke, katerim omejitve časa letenja, časa dolžnosti in zahteve glede počitka niso določene v skladu s predpisi iz prejšnjega odstavka, ki zavezujejo tudi operatorja ter določi vodenje zapisov o elementih iz tega odstavka.

86. člen **(zapisi o času letenja)**

Piloti in certificirano osebje iz pete alineje prvega odstavka 66. člena tega zakona vodijo zapise o času letenja v skladu s splošnimi akti agencije.

IV. ZRAČNI PREVOZ

87. člen (splošna določba)

- (1) To poglavje določa pogoje in način za opravljanje domačega in mednarodnega zračnega prevoza na ozemlje Republike Slovenije, z njega ali preko njenega ozemlja.
- (2) Letalski prevozniki ali operatorji s sedežem v državah članicah Evropske unije, Švicarski konfederaciji in EGS se v skladu s predpisi Evropske unije in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ne štejejo za tuje letalske prevoznike ali tuje operatorje.
- (3) Kabotaža ni dovoljena, razen če predpisi Evropske unije ali mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, določajo drugače, ali če ministrstvo izda dovoljenje tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju za izvajanje kabotaže.
- (4) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje tuj letalski prevoznik ali tuj operator, ki v nasprotju s prejšnjim odstavkom slovenskem zračnem prostoru izvaja ali izvede kabotažo.
- (5) Z globo 3.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.
- (6) Z globo 3.000 eurov se kaznuje vodja zrakoplova, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

1. Domači zračni prevoz

88. člen (opravljanje domačega zračnega prevoza)

- (1) Domači zračni prevoz opravljajo letalski prevozniki ali operatorji v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter v skladu s predpisi Evropske unije.
- (2) Zračni prevoz iz prejšnjega odstavka se opravlja kot redni ali posebni zračni prevoz.
- (3) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi način opravljanja domačega zračnega prevoza.

2. Mednarodni zračni prevoz

89. člen (splošna določba)

- (1) Mednarodni zračni prevoz opravljajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.
- (2) Zračni prevoz iz prejšnjega odstavka se opravlja kot redni ali posebni zračni prevoz.

90. člen (mednarodni redni zračni prevoz)

- (1) Mednarodni redni zračni prevoz opravljajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.
- (2) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator ima pri opravljanju zračnega prevoza iz prejšnjega odstavka pravico do preleta ozemlja Republike Slovenije brez pristanka in pravico do pristanka na ozemlju

Republike Slovenije v nekomercialne namene brez dovoljenja ministrstva, če to pravico državi, v kateri ima tuj letalski prevoznik ali tuj operator sedež poslovanja, priznavajo mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(3) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator ima pravico opravljati zračni prevoz iz prvega odstavka tega člena v Republiko Slovenijo, iz nje in opravljati tak prevoz preko njenega ozemlja na podlagi dovoljenja ministrstva. Dovoljenje se izda na podlagi in v skladu s pogoji mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo. Ministrstvo lahko izjemoma dovoli opravljanje zračnega prevoza iz tega odstavka pred uveljavitvijo mednarodne pogodbe po pravu Republike Slovenije.

(4) Če mednarodne pogodbe iz prejšnjega odstavka ni, lahko ministrstvo tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju, ob pogoju vzajemnosti, izjemoma dovoli opravljanje zračnega prevoza iz prejšnjega odstavka in izda dovoljenje.

(5) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator zaprosi ministrstvo za izdajo dovoljenja iz tretjega odstavka tega člena najmanj 15 dni pred dnevom napovedanega pričetka zračnega prevoza za vsako obdobje letenja. Tuj letalski prevoznik ali tuj operator zaprosi ministrstvo za izdajo dovoljenja iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena najmanj 45 dni pred dnevom napovedanega pričetka zračnega prevoza oziroma v roku, določenem v mednarodni pogodbi, ki zavezuje Republiko Slovenijo.

(6) Spremembe ali dopolnitve k že izdanemu dovoljenju tuj letalski prevoznik ali tuj operator predloži ministrstvu najmanj 30 dni pred dnevom napovedanega pričetka zračnega prevoza s predvidenimi spremembami, razen če ni z mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo, dogovorjeno drugače.

(7) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator mora ministrstvo seznaniti s spremembo reda letenja, o čemer ministrstvo izda dovoljenje.

(8) Ministrstvo lahko zavrže vlogo za izdajo dovoljenja ministrstva iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju, če letalski prevozniki ali operatorji, z operativno licenco, ki jo je izdala agencija, nimajo enakih pravic v državi, v kateri ima tuj letalski prevoznik ali tuj operator sedež poslovanja (načelo vzajemnosti).

(9) Dovoljenje iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena se šteje za neveljavno, če je imetnikovo spričevalo letalskega prevoznika (AOC) neveljavno.

(10) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje tuj letalski prevoznik ali tuj operator, če:

- v nasprotju z drugim odstavkom tega člena opravi prelet ozemlja Republike Slovenije brez pristanka ali pristane na ozemlju Republike Slovenije v nekomercialne namene brez dovoljenja ministrstva, ko to ni v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo,
- v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena opravlja mednarodni redni zračni prevoz brez dovoljenja ministrstva ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem,
- v nasprotju s sedmim odstavkom tega člena ministrstva ne seznani pravočasno s spremembo reda letenja ali izvaja mednarodni redni zračni prevoz preden ministrstvo izda dovoljenje.

(11) Z globo 1.000 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(12) Z globo 1.000 eurov se kaznuje vodja zrakoplova tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja, ki stori prekršek iz desetega odstavka tega člena.

91. člen

(vloga in izdaja dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz)

(1) Vloga za izdajo dovoljenja iz tretjega ali četrtega odstavka prejšnjega člena vsebuje naslednje podatke:

1. ime ali firmo tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja, ter njegov sedež oziroma stalno prebivališče,
2. številko leta,
3. tip, državno pripadnost in registrsko oznako zrakoplova,

4. kapaciteto zrakoplova,
5. namen leta,
6. letališče vzletanja in pristajanja,
7. red letenja,
8. čas vzleta,
9. oznako in številko leta marketinškega in dejanskega operatorja v primeru veljavnosti dogovorov o letih pod skupno oznako,
10. navedbo, ali bo prevoz opravljen na podlagi lastništva ali zakupne pogodbe brez posadke ali z zakupom zrakoplovov s posadko ter
11. o prevozu nevarnega blaga.

(2) Vlogi iz prejšnjega odstavka tuj letalski prevoznik ali tuj operator priloži:

1. dokazilo o zavarovanju odgovornosti tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja za škodo povzročeno potnikom, prtljagi, tovoru, pošte, tretjim osebam, skladno s predpisi Evropske unije,
2. spričevalo letalskega prevoznika (AOC) in operativne specifikacije,
3. operativno licenco ali drugo enakovredno dovoljenje,
4. potrdilo o registraciji,
5. spričevalo o plovnosti in potrdilo o pregledu plovnosti,
6. spričevalo o hrupu,
7. kopijo dogovora o zakupu zrakoplova s posadko,
8. potrdilo, da je program varovanja tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja odobren od letalskih oblasti države, ki je določila tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja zrakoplova oziroma na zahtevo ministrstva program varovanja tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja v angleškem jeziku,
9. red letenja, razen če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, določa drugače ter
10. druge dokumente, vezane na zrakoplov ali konkretno operacijo, za katero ministrstvo oceni, da so potrebni za izdajo dovoljenja.

(3) Dovoljenje iz tretjega ali četrtega odstavka prejšnjega člena ministrstvo izda posebej za poletno in zimsko obdobje letenja, če ni dogovorjeno drugače.

(4) Ministrstvo izda dovoljenje iz tretjega ali četrtega odstavka prejšnjega člena, če je vloga skladna s pogoji iz dvostranske ali večstranske mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ter če tuji letalski prevoznik ali tuj operator izpolnjuje varnostne zahteve, v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(5) O odločitvi iz prejšnjega odstavka tega člena ministrstvo nemudoma obvesti agencijo, ministrstvo, pristojno za obrambo in izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa.

(6) Minister izda predpis, s katerim določi obliko in način izdaje dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz.

92. člen **(prometne pravice)**

(1) Postopek razdelitve omejenih prometnih pravic letalskim prevoznikom ali operatorjem za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza iz prvega odstavka 90. člena tega zakona se vodi v skladu s predpisi Evropske unije in na njihovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi postopek razdelitve prometnih pravic, razen če predpis Evropske unije ne določa drugače.

93. člen **(mednarodni posebni zračni prevoz)**

(1) Mednarodni posebni zračni prevoz opravljajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi

predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator ima pri opravljanju zračnega prevoza iz prejšnjega odstavka pravico do preleta ozemlja Republike Slovenije brez pristanka in pravico do pristanka na ozemlju Republike Slovenije v nekomercialne namene brez dovoljenja ministrstva, razen v primeru prevoza nevarnega blaga.

(3) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator ima pravico opravljati zračni prevoz iz prvega odstavka tega člena v Republiko Slovenijo, iz nje ali opravljati tak prevoz preko njenega ozemlja na podlagi dovoljenja ministrstva.

(4) Ministrstvo izda dovoljenje iz drugega ali tretjega odstavka tega člena, če je vloga skladna s pogoji iz dvostranske ali večstranske mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ter če tuji letalski prevoznik ali tuj operator izpolnjuje varnostne zahteve, v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(5) Dovoljenje iz drugega ali tretjega odstavka tega člena se šteje za neveljavno, če je imetnikovo spričevalo letalskega prevoznika (AOC) neveljavno.

(6) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje tuj letalski prevoznik ali tuj operator, če v nasprotju z drugim ali tretjim odstavkom tega člena opravlja mednarodni posebni zračni prevoz brez dovoljenja ministrstva ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem.

(7) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Z globo 1.000 eurov se kaznuje vodja zrakoplova tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja, ki stori prekršek iz šestega odstavka.

94. člen

(vloga in izdaja dovoljenja za mednarodni posebni zračni prevoz)

(1) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator zaprosi za izdajo dovoljenja iz drugega ali tretjega odstavka prejšnjega člena:

- za izvedbo enega do štiri letov najmanj tri delovne dneve pred dnevom prvega leta,
- za izvedbo več kot štiri leta najmanj sedem delovnih dni pred dnevom prvega leta.

(2) V nujnih ali posebej utemeljenih primerih se rok iz prejšnjega odstavka lahko skrajša. Če datum in čas vzleta ob vlogi za serijo letov nista določena za vse lete v seriji letov, tuj letalski prevoznik ali tuj operator ministrstvu sporoči datum in čas vzleta najkasneje 24 ur pred letom.

(3) Vloga za izdajo dovoljenja iz prvega odstavka tega člena mora smiselno vsebovati podatke in priloge iz prvega in drugega odstavka 91. člena tega zakona. Tuj letalski prevoznik ali tuj operator mora vlogi priložiti še kopijo pogodbe o zakupu leta (čarterska pogodba).

(4) Ministrstvo lahko zavrže vlogo za izdajo dovoljenja iz drugega ali tretjega odstavka prejšnjega člena tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju, če letalski prevozniki ali operatorji z operativno licenco, ki jo je izdala agencija, nimajo enakih pravic v državi, v kateri ima tuj letalski prevoznik ali tuj operator sedež poslovanja (načelo vzajemnosti).

(5) O odločitvi iz drugega ali tretjega odstavka prejšnjega člena ministrstvo nemudoma seznani agencijo, ministrstvo, pristojno za obrambo in izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa.

(6) Minister izda predpis, s katerim določi obliko in način za izdajo dovoljenja za mednarodni posebni zračni prevoz.

95. člen

(izjeme za mednarodni posebni zračni prevoz)

(1) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator ne potrebuje dovoljenja ministrstva za mednarodni posebni zračni prevoz iz prejšnjega člena za prelet, pristanek na ozemlju Republike Slovenije ali odhod z njega, če gre za mednarodni posebni zračni prevoz z zrakoplovi, katerih največja vzletna masa ne presega 5.700 kg ali število potniških sedežev ne presega 19 potniških sedežev.

(2) Tuj letalski prevoznik ali tuj operator ne potrebuje dovoljenja za prelet ozemlja Republike Slovenije, pristanek na njem ali odhod z njega, če gre za:

- zasebni let,
- nujen let v medicinske ali humanitarne namene,
- let zrakoplova s pristankom v sili,
- let zrakoplova za potrebe zaščite in reševanja ter pomoči ob naravnih in drugih nesrečah,
- let zrakoplova za iskanje in reševanje.

96. člen

(izjema glede elektronskega poslovanja z letalskimi prevozniki v tujini)

(1) Pisne vloge za izdajo dovoljenja iz 91. in 94. člena tega zakona se lahko vlagajo po elektronski poti brez varnega elektronskega podpisa, če je identiteto vložnika mogoče ugotoviti na drug zanesljiv način.

(2) Vročanje odločb, sklepov ali drugih dokumentov, ki jih je na podlagi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, treba vročiti osebno, se v upravnih zadevah, ki niso nujne, opravi z vložitvijo v hišni predalčnik, poštni predal ali elektronski predal naslovnika.

(3) Vročitev velja za opravljeno šesti delovni dan od dneva odpreme, če se vroča v tujino v fizični obliki pa dvajseti delovni dan od dneva odpreme, razen če naslovnik odločbe, sklepa ali drugega dokumenta ni prejel ali ga je prejel kasneje. V primeru dvoma o tem, ali je naslovnik odločbo, sklep ali drug dokument prejel, prejem in dan prejema dokazuje organ. Organ lahko po telefonu, po elektronski poti ali na drug način preveri, ali je naslovnik odločbo, sklep ali drug dokument prejel in kdaj ga je prejel.

(4) V primeru dvoma o tem, ali je naslovnik odločbo, sklep ali drug dokument prejel, ker ni dokazov o vročitvi, se opravi ponovna vročitev.

(5) V primeru vročanja v elektronski predal se od naslovnika zahteva potrditev prejema odločbe, sklepa ali drugega dokumenta.

(6) Za elektronski predal iz drugega odstavka tega člena se šteje elektronski naslov, ki ga je stranka sama navedla v vlogi, ali elektronski naslov, s katerega je poslala vlogo, ne glede na to, ali ustreza varnostnim in tehničnim zahtevam, ki jih mora izpolnjevati varni elektronski predal po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek. Vročitev v elektronski predal se opravi, če je bila oseba seznanjena s takšnim načinom vročanja in je s tem soglašala.

97. člen

(pravica tujega letalskega prevoznika)

V Republiki Sloveniji lahko tuji letalski prevoznik, ki opravlja mednarodni zračni prevoz v Republiko Slovenijo na podlagi določb mednarodnega sporazuma, ki zavezuje Republiko Slovenijo, odpre predstavništvo, skladno z določbami mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo, in če izpolnjuje splošne pogoje, predpisane za opravljanje gospodarske dejavnosti.

98. člen

(preklic, začasni odvzem in omejitev dovoljenja za mednarodni redni in posebni zračni prevoz)

(1) Dovoljenje iz 90. in 93. člena tega zakona, lahko ministrstvo prekliče, začasno odvzame ali omeji, če imetnik opravlja mednarodni redni ali posebni zračni prevoz v nasprotju z izdanim dovoljenjem, in če se stanje ne popravi v roku, ki ga določita ministrstvo ali agencija.

(2) Preklic, začasni odvzem ali omejitev dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju, izdan na podlagi mednarodnega sporazuma, ki zavezuje Republiko Slovenijo, se opravi skladno z določbami tega sporazuma.

99. člen

(splošne dolžnosti letalskega prevoznika ali operatorja)

(1) Letalski prevozniki, operatorji, tuj letalski prevozniki ali tuj operatorji opravljajo domač ali mednarodni redni zračni prevoz v skladu z redom letenja za obdobje letenja, skladno z mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo. Red letenja morajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji objaviti pred začetkom njegove veljavnosti za obdobje letenja.

(2) Med veljavnostjo reda letenja smejo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji ustaviti zračni prevoz na progi, oziroma spremeniti red letenja na njej, o čemer morajo na primeren način predhodno obvestiti potnike.

(3) Letalski prevoznik ali operator mora o redu letenja mednarodnega rednega zračnega prevoza predhodno seznaniti ministrstvo.

(4) Minister izda navodilo, s katerim določi poročanje letalskega prevoznika, operatorja in upravljalca javnega letališča o opravljenem rednem zračnem prometu in njegovi rednosti.

(5) Letalski prevoznik, operator, tuj letalski prevoznik ali tuj operator, ki prepelje tujca, ki ne izpolnjuje zakonskih pogojev za vstop v Republiko Slovenijo, mora tako osebo odpeljati iz Republike Slovenije v roku, ki mu ga določi policija. Vse stroške, ki nastanejo v zvezi s tem (nastanitev, oskrba, prevoz), krije letalski prevoznik, operator, tuj letalski prevoznik ali tuj operator, ki je tujca pripeljal.

(6) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje letalski prevoznik, operator, tuj letalski prevoznik ali tuj operator, ki je pravna oseba, če:

- v nasprotju s prvim odstavkom tega člena ne opravlja mednarodnega rednega zračnega prevoza v skladu z redom letenja za obdobje letenja,
- v nasprotju s prvim odstavkom tega člena ne objavi reda letenja pred začetkom njegove veljavnosti za obdobje letenja,
- v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne obvesti potnikov o spremembi reda letenja,
- v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena o redu letenja mednarodnega rednega zračnega prevoza predhodno ne seznani ministrstva,
- v nasprotju s prejšnjim odstavkom tujca, ki ne izpolnjuje pogojev za vstop v Republiko Slovenijo, ne odpelje iz Republike Slovenije v skladu z navodili policije.

(7) Z globo 3.000 eurov se kaznuje letalski prevoznik, operator, tuj letalski prevoznik ali tuj operator, ki je fizična oseba, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe letalskega prevoznika, operatorja, tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja, ki stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

100. člen

(sporočanje podatkov)

(1) Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji morajo na zahtevo organov, pristojnih za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, do konca prijave potnikov na let sporočiti podatke o potnikih, ki jih bodo prepeljali na določeni mejni prehod, preko katerega bodo te osebe vstopile na ozemlje države članice Evropske unije.

(2) Sporočijo se naslednji podatki potnika, prijavljenega na let (API): osebno ime potnika, rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj), državljanstvo, podatki o letu, datum, ura ter kraj vzleta in pristanka letala, število vseh potnikov na zrakoplovu, vrsta, številka, država izdaje in datum izteka veljavnosti potovalnega dokumenta, začetni kraj vkrcanja in izkrcanja potnika ter mejni prehod vstopa potnika na ozemlje držav članic Evropske unije.

(3) Sporočanje podatkov iz prejšnjega odstavka ne izključuje obveznosti letalskih prevoznikov iz 26. člena Schengenske konvencije (UL L št. 239 z dne 22. 9. 2000, str. 1, z vsemi spremembami).

(4) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje letalski prevoznik, operator, tuj letalski prevoznik ali tuj operator, če v nasprotju z prvim in drugim odstavkom tega člena do konca prijave potnikov na let ne sporoči podatkov o potnikih, ki jih bodo prepeljali na določeni mejni prehod, preko katerega bodo te osebe vstopile na ozemlje države članice Evropske unije, ne sporoči vseh podatkov ali sporoči napačne podatke.

(5) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba letalskega prevoznika, operatorja, tujega letalskega prevoznika ali tujega operatorja, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

101. člen **(obdelava podatkov)**

(1) Obdelava podatkov iz prejšnjega člena se izvaja na naslednji način:

- podatki se sporočijo organom, pristojnim za izvajanje kontrole oseb na zunanjih mejah, preko katerih bo potnik vstopil na ozemlje držav članic;
- podatke sporočijo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji tako, da jih elektronsko ali v primeru okvare kako drugače ustrezno sporočijo organom, pristojnim za izvajanje mejnih kontrol na določenem mejnem prehodu, preko katerega bo potnik vstopil na ozemlje države članice. Organi, pristojni za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, podatke shranijo v začasno datoteko;
- po vstopu potnikov organi iz prve alineje tega odstavka izbrišejo podatke v 24 urah po njihovem prejemu, razen kadar so podatki pozneje potrebni za izvajanje zakonskih pooblastil organov, pristojnih za izvajanje kontrol oseb na zunanjih mejah, skladno s predpisi Republike Slovenije in ob upoštevanju predpisov o varstvu osebnih podatkov;
- letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji morajo v 24 urah po prihodu prevoznega sredstva skladno s prvim odstavkom prejšnjega člena tega zakona izbrisati osebne podatke, ki so jih zbrali in sporočili mejnim organom v zvezi z izvajanjem določb iz prejšnjega člena in tega člena.

(2) Osebne podatke iz prejšnjega člena lahko pristojni organi Republike Slovenije uporabljajo za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, za izvajanje določb tega člena in za izvajanje kazenskih določb tega zakona, ki se nanašajo na obdelavo in sporočanje podatkov o potnikih, v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov.

(3) Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji obveščajo potnike o obdelavi podatkov iz prejšnjega člena v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

102. člen **(pošiljanje podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR) policiji)**

(1) Za izvajanje pooblastil v zvezi z zbiranjem in obdelavo podatkov o potnikih v zračnem prevozu, ki jih določa zakon, ki ureja naloge in pooblastila policije, letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji policiji pošiljajo podatke o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR). Podatke o potnikih sporočajo brezplačno s potisnim pošiljanjem sproti za ves redni in posebni zračni prevoz, ki ga letalski prevozniki opravljajo iz tretjih držav ali držav članic Evropske unije na ozemlje Republike Slovenije in v obratni smeri oziroma z vmesnim postankom na ozemlju Republike Slovenije. Potisno pošiljanje podatkov je metoda, s katero letalski prevozniki v elektronski obliki sporočijo podatke, ki jih potrebuje policija, letalski prevozniki pa lahko ohranijo nadzor nad tem, katere podatke zagotavljajo.

(2) Pošiljajo se naslednji podatki o potnikih iz prejšnjega odstavka:

1. osebno ime potnika,
2. datum rezervacije letalske vozovnice,
3. datum in kraj izdaje ter drugi podatki z letalske vozovnice,
4. identifikacijska številka potnika iz informacijskega sistema letalskega prevoznika,
5. naslovi in drugi kontaktni podatki iz rezervacije letalske vozovnice,

6. potovalni status potnika, vključno s potrditvami, prijavo na let, informacijami o neizkoriščenih in neodpovedanih rezervacijah letalskih vozovnic ter informacijah o letalskih vozovnicah brez rezervacije,
7. podatki o načinu plačila letalske vozovnice, vključno z naslovom za izstavitve računa,
8. podatki o sedežu in prtljagi potnika,
9. informacije v zvezi s programi za pogoste potnike,
10. informacije o drugih morebitnih posebnostih, povezanih s potnikom,
11. predvideni datum potovanja,
12. popolni načrt potovanja,
13. podatki v zvezi z letom, vključno z informacijami o letih pod skupno oznako,
14. število in osebna imena drugih potnikov, povezanih z isto rezervacijo letalske vozovnice,
15. informacije o ločitvi skupne rezervacije letalskih vozovnic zaradi spremembe ali odpovedi poti enega ali več potnikov,
16. podatki o potovalni agenciji oziroma potovalnem agentu,
17. vse naknadne spremembe podatkov iz 1. do 16. točke tega odstavka,
18. vse zbrane podatke potnika, prijavljenega na let (API): osebno ime potnika, rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj), spol, državljanstvo, podatki o letu, načrtovani in dejanski datum, ura ter kraj vzleta in pristanka letala, število vseh potnikov na letalu, potovalni status osebe na letalu, vrsta, številka, država izdaje in datum izteka veljavnosti potovalnega dokumenta, začetni kraj vkrcanja in izkrcanja potnika, mejni prehod vstopa potnika na ozemlje držav članic Evropske unije, podatki o sedežu in prtljagi potnika ter identifikacijska številka potnika iz informacijskega sistema letalskega prevoznika.

(3) Podatke iz prejšnjega odstavka za vsak posamezni let letalski prevozniki pošljejo policiji dvakrat, in sicer od 24 do 48 ur pred načrtovanim časom odhoda leta in nemudoma po zaprtju leta. Let je zaprt, ko so potniki že vkrcani na letalo v pripravi na odhod in se ne morejo več vkrcati ali izkrcati. Letalski prevozniki podatke o potnikih izbrišejo v roku 24 ur po zaprtju leta.

(4) Podatke iz drugega odstavka tega člena letalskim prevoznikom v roku, določenem v prejšnjem odstavku, pošiljajo tudi pravne osebe, samostojni podjetniki posamezniki oziroma posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, kadar v okviru izvajanja svoje pridobitne oziroma registrirane dejavnosti opravijo rezervacijo za potnike v rednem in posebnem zračnem prevozu. Letalski prevozniki vse podatke za vsak posamezni let pošiljajo v skladu s prejšnjim odstavkom.

103. člen

(dodatne obveznosti pri pošiljanju podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR) policiji)

(1) Če letalski prevozniki zbirajo podatke iz 18. točke drugega odstavka prejšnjega člena in jih ne hranijo kot del podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic (PNR), jih sporočijo policiji s potisnim pošiljanjem v skladu s prvim odstavkom prejšnjega člena.

(2) Ne glede na tretji odstavek prejšnjega člena letalski prevozniki na zahtevo enote policije, pristojne za zbiranje podatkov o potnikih, njihovo hrambo, obdelavo ter pošiljanje teh podatkov ali rezultatov njihove obdelave, podatke iz drugega odstavka prejšnjega člena, nemudoma pošljejo tudi ob drugem času, če je dostop do teh podatkov nujno potreben zaradi preprečitve konkretne varnostne grožnje v zvezi s terorističnimi ali drugimi hudimi kaznivimi dejanji.

(3) Pri letih pod skupno oznako letalskega prevoznika ali več letalskih prevoznikov je za pošiljanje podatkov iz drugega odstavka prejšnjega člena odgovoren letalski prevoznik, ki izvaja let.

(4) Če zaradi tehničnih težav podatkov ni mogoče poslati na način določen v prvem odstavku 101. člena tega zakona, letalski prevozniki pošiljajo podatke na druge načine, ki izpolnjujejo zakonske zahteve glede varstva osebnih podatkov.

(5) Posamezni letalski prevoznik in policija se za pošiljanje podatkov iz drugega odstavka prejšnjega člena predhodno dogovorita za uporabo skupnih protokolov in sistemsko podprtih oblik zapisa podatkov.

(6) Kadar letalski prevozniki in druge pravne osebe, samostojni podjetniki posamezniki oziroma posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, v okviru izvajanja svoje pridobitne oziroma registrirane dejavnosti opravijo rezervacijo za potnike v rednem in posebnem zračnem prevozu, seznanijo potnike o pošiljanju podatkov o potnikih policiji zaradi njihove obdelave, kot jo določa zakon, ki ureja naloge in pooblastila policije, in o možnosti njihovega pravnega varstva.

104. člen
(prekrškovni organ)

Nadzor nad izvrševanjem določb 100., 101., 102. in 103. člena tega zakona izvaja policija.

V. LETALSKE OPERACIJE IN PREVOZ NEVARNEGA BLAGA

1. Letalske operacije

105. člen

(spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine)

(1) Letalske operacije komercialnega zračnega prevoza, druge komercialne operacije, nekomercialne operacije in specializirane operacije (v nadaljnjem besedilu: letalske operacije) se izvajajo v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Letalske operacije iz prejšnjega odstavka izvajajo operatorji, ki imajo spričevalo, odobritev, dovoljenje ali drugo listino, ali so podali izjavo.

(3) Za izdajo spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine iz prejšnjega odstavka je pristojna agencija, usposobljeni subjekt oziroma pooblaščen organizacija, če je tako določeno s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(4) Letalske operacije komercialnega zračnega prevoza izvaja operator, ki je pridobil operativno licenco, ki jo v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom izda agencija, če se operativna licenca glede na vrsto zračnega prevoza zahteva.

(5) Za izvajanje letalskih operacij z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, je potrebno spričevalo, odobritev, dovoljenje ali druga listina, ki ga izda agencija ali pooblaščen organizacija. Minister izda predpis, s katerim določi:

1. način in pogoje izvajanja letalskih operacij,
2. usposobljenost osebja,
3. plovnost zrakoplovov,
4. organiziranost operatorja,
5. opremo zrakoplova ter
6. druge zahteve za varno delovanje zrakoplova.

(6) Za izvajanje letalskih operacij z letalnimi napravami je potrebno spričevalo, odobritev, dovoljenje ali druga listina, ki ga izda agencija ali pooblaščen organizacija. Minister izda predpis, s katerim določi:

1. način in pogoje izvajanja letalskih operacij,
2. usposobljenost osebja,
3. sposobnost za letenje in dovoljenje za uporabo naprave ter
4. organiziranost operatorja.

(7) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje operator, ki je pravna oseba, če:

- v nasprotju z drugim odstavkom tega člena izvaja letalske operacije brez spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine, ali ni podal izjave, ali če izvaja letalske operacije v nasprotju z izdanim spričevalom, odobritvijo, dovoljenjem ali drugo listino, ali izjavo, ki jo je podal;
- v nasprotju s četrtem odstavkom tega člena izvaja letalske operacije komercialnega zračnega prevoza brez operativne licence, če se operativna licenca glede na vrsto zračnega prevoza zahteva;
- v nasprotju s petim odstavkom tega člena izvaja letalske operacije z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, brez spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine, ali če izvaja letalske operacije z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, v nasprotju z izdanim spričevalom, odobritvijo, dovoljenjem ali drugo listino;
- v nasprotju s šestim odstavkom tega člena izvaja letalske operacije z letalnimi napravami brez spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine, ali če izvaja letalske operacije z letalnimi napravami v nasprotju z izdanim spričevalom, odobritvijo, dovoljenjem ali drugo listino.

(8) Z globo 5.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(9) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz sedmega odstavka tega člena.

(10) Z globo 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz sedmega odstavka tega člena.

106. člen **(spričevalo letalskega prevoznika (AOC))**

Spričevalo letalskega prevoznika (AOC) je listina, ki jo izda agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija v skladu s predpisi Evropske unije, ali tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in s katero se dokazuje izpolnjevanje pogojev glede osebja in organiziranosti, da se lahko zagotavlja varno delovanje zrakoplovov pri izvajanju letalskih operacij, ki so določene v spričevalu letalskega prevoznika (AOC).

107. člen **(specializirane operacije za operatorje iz tretjih držav)**

(1) Specializirane operacije lahko izvaja operator tretje države, če pridobi dovoljenje agencije ali pooblaščen organizacije.

(2) Operator iz tretje države mora za pridobitev dovoljenja za izvajanje specializiranih operacij agenciji ali pooblaščen organizaciji dokazati, da:

- izpolnjuje pogoje, določene v predpisih Evropske unije, tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih predpisih,
- obstajajo operativne potrebe za izvajanje specializiranih operacij na območju Republike Slovenije, in specializiranih operacij ni možno izvesti z operatorjem, s sedežem v Republiki Sloveniji.

(3) Dovoljenje iz prvega odstavka je časovno omejeno na največ eno leto ali pa je omejeno na izvedbo posamezne specializirane operacije ali več specializiranih operacij.

(4) Izvajanje specializiranih operacij z visokim tveganjem je operatorjem iz tretjih držav prepovedano.

(5) Z globo 5.000 eurov se za prekršek kaznuje operator tretje države, če:

- v nasprotju s prvim odstavkom tega člena ne pridobi dovoljenje agencije ali pooblaščen organizacije za specializirane operacije, ali če izvaja specializirane operacije v nasprotju z izdanim dovoljenjem agencije ali pooblaščen organizacije;
- v nasprotju s četrtem odstavkom tega člena izvaja specializirane operacije z visokim tveganjem.

108. člen **(letalske prireditve in letalska tekmovanja)**

(1) Za letalske prireditve in letalska tekmovanja je potrebno dovoljenje, ki ga izda agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Minister izda predpis, s katerim določi pogoje za pridobitev dovoljenja za letalske prireditve in letalska tekmovanja.

(3) Z globo 3.000 eurov se za prekršek kaznuje organizator letalske prireditve ali letalskega tekmovanja, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena organizira letalsko prireditev ali letalsko tekmovanje brez dovoljenja, ali organizira letalsko prireditev ali letalsko tekmovanje v nasprotju z izdanim dovoljenjem.

(4) Z globo 3.000 eurov se kaznuje organizator letalske prireditve ali letalskega tekmovanja, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(5) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Z globo 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

109. člen

(pogodbe o najemu in dajanju zrakoplovov v nadaljnjo uporabo)

(1) Operator za najem zrakoplova pridobi odobritev agencije ali usposobljenega subjekta v skladu s predpisi Evropske unije.

(2) Lastnik oziroma uporabnik zrakoplova, ki da zrakoplov v nadaljnjo uporabo za manj kot šest mesecev, kar ni najem iz prejšnjega odstavka, agenciji ali pooblaščenici organizaciji predloži v odobritev postopek o dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo. O dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo lastnik oziroma uporabnik zrakoplova obvesti agencijo ali pooblaščenico organizacijo.

(3) Agencija izda predpis, s katerim določi vsebino postopka o dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo in načinu obveščanja agencije o sklenjenih pogodbah.

(4) Z globo 2.000 eurov se za prekršek kaznuje operator, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena ne pridobi odobritve agencije ali usposobljenega subjekta za najem zrakoplova.

(5) Z globo 2.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Z globo 500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz četrtega odstavka tega člena.

(7) Z globo 500 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz četrtega odstavka tega člena.

(8) Z globo 500 eurov se za prekršek kaznuje lastnik oziroma uporabnik zrakoplova, ki je pravna oseba, če v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne predloži v odobritev postopek o dajanju zrakoplova v nadaljnjo uporabo agenciji ali pooblaščenici organizaciji za najem zrakoplova, ali o tem ne obvesti agencije ali pooblaščenice organizacije.

(9) Z globo 500 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(10) Z globo 300 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz osmega odstavka tega člena.

(11) Z globo 300 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz osmega odstavka tega člena.

110. člen

(začasni odvzem, omejitev in preklic veljavnosti spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine)

(1) Če agencija ugotovi, da se pravice iz spričevala letalskega prevoznika (AOC) ali drugih listin iz tega poglavja izvršujejo tako, da se kršijo veljavni predpisi, pogoji ali omejitve, lahko agencija začasno odvzame ali omeji opravljanje dejavnosti, dokler niso kršitve odpravljene, ali preklicuje veljavnost te listine, v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

(2) Zoper odločbe iz prejšnjega odstavka je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve. Začasno odvzeto ali preklicano listino imetnik vrne agenciji.

(3) Za nadzor v zvezi z opravljanjem letalskih operacij z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi Evropske unije, se smiselno uporabljajo izvršilni ukrepi iz predpisov Evropske unije.

2. Prevoz nevarnega blaga

111. člen

(uporaba predpisov glede prevoza nevarnega blaga)

Prevoz nevarnega blaga v zračnem prometu se izvaja v skladu z določbami zakona, ki ureja prevoz nevarnega blaga, razen če ta zakon ne določa drugače ter v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

112. člen

(prevoz nevarnega blaga po zraku)

(1) V Republiko Slovenijo, iz nje ali preko njenega ozemlja, ne sme nihče, ne glede na položaj ali kot lastnik, operator, pošiljatelj, prejemnik, špediter, organizator, potnik ali član posadke:

- prevažati blago na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu, ki je na podlagi mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO razvrščeno kot nevarno blago, razen če so za tak prevoz izpolnjeni pogoji in je zagotovljena skladnost;
- prevažati blago na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu, ki je na podlagi mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO razvrščeno kot prepovedano nevarno blago, razen če prevoz ni izjemoma dovoljen;
- prevažati blago na zrakoplovu, ki ga je na podlagi mednarodnih standardov, priporočene prakse in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO, vedno prepovedano prevažati po zraku.

(2) Z globo 3.000 eurov se za prekršek kaznuje lastnik, operator, pošiljatelj, prejemnik, špediter, organizator, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s prejšnjim odstavkom prevaža na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu nevarno blago, razen če so za tak prevoz izpolnjeni pogoji in je zagotovljena skladnost, blago, ki je razvrščeno kot prepovedano nevarno blago, razen če prevoz ni izjemoma dovoljen, ali blago, ki ga je vedno prepovedano prevažati po zraku.

(3) Z globo 3.000 eurov se kaznuje lastnik, operator, pošiljatelj, prejemnik, špediter, organizator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(4) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz drugega odstavka tega člena.

(5) Z globo 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki je lastnik, operator, pošiljatelj, prejemnik, špediter, organizator, potnik ali član posadke, ki stori prekršek iz drugega odstavka tega člena.

113. člen

(omejitve za prevoz vojaške bojne opreme in prevoz nevarnega blaga po zraku)

(1) Na zrakoplovih in tujih zrakoplovih je prevoz vojaške oborožitve, streliva in minsko eksplozivnih sredstev prepovedan.

(2) Kadar je to potrebno in v interesu javnega reda in varnosti, lahko vlada prepove prevažanje nevarnega blaga po zraku.

(3) Z globo 3.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, ki v nasprotju s prejšnjim odstavkom prevaža na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu vojaško oborožitev in minsko eksplozivna sredstva.

(4) Z globo 3.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(5) Z globo 1.000 eurov se za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Z globo 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

VI. LETALIŠČA

1. Splošne določbe

114. člen (urejanje letališč)

Letališča izpolnjujejo zahteve v skladu s predpisi Evropske unije ali tem zakonom ob upoštevanju referenčne kode, kategorije in namena letališča.

115. člen (letališča)

(1) Letališča so javna letališča in nejavna letališča.

(2) Letališča se glede na namen razvrščajo na:

- letališča, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet,
- letališča, na katerih se opravlja notranji zračni promet in
- letališča, na katerih se opravlja domači zračni promet.

(3) Javna letališča so letališča ali heliporti. Nejavna letališča so letališča, heliporti ali vzletišča.

(4) Na javnih letališčih se izvajajo mednarodni zračni promet, notranji zračni promet in domači zračni promet. Notranji zračni promet in domači zračni promet se lahko izvajata na nejavnih letališčih.

(5) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi razvrstitev letališč glede na referenčno kodo in kategorijo letališča, ter ob upoštevanju gostote zračnega prometa tehnične, tehnološke in organizacijske zahteve za letališča.

116. člen (pristanke izven letališč)

(1) Zrakoplovi, ki jim to omogočajo letalne zmožnosti, smejo za vzletanje in pristajanje uporabljati poleg letališča tudi druge urejene površine, ki jih operator ali vodja zrakoplova izbere za operacije izven letališkega pristanka in vzleta, če izpolnjujejo predpisane pogoje za varnost zračnega prometa.

(2) Zrakoplovi smejo pristati in vzleteti tudi izven letališča, če morajo pristati zaradi višje sile ali nevarnosti. Izven letališča lahko pristajajo tudi zrakoplovi, ki izvajajo posebne operacije, kot so opredeljene v pravilih letenja.

(3) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi pogoje za pristanke in vzlete izven letališč ali uporabo drugih urejenih površin.

2. Letališka infrastruktura in letališke službe

117. člen (letališka infrastruktura)

(1) Infrastrukturni objekti in naprave na letališčih (v nadaljnjem besedilu: letališka infrastruktura) so lahko:

1. vzletno pristajalne in vozne steze,
2. ploščadi,
3. druge pozicije za parkiranje zrakoplovov,
4. pozicije za parkiranje in odlaganje naprav,
5. potniški terminali,
6. drugi objekti in naprave za obravnavo potnikov,
7. objekti in naprave za obravnavo prtljage,
8. objekti in naprave za obravnavo tovora in pošte,
9. objekti in naprave za obravnavo, vzdrževanje in hangariranje zrakoplovov,

10. objekti in naprave za upravljanje in vzdrževanje letališča,
11. objekti in naprave za svetlobno navigacijo,
12. objekti in naprave letaliških služb,
13. ceste, objekti in naprave za zagotavljanje notranjih prometnih tokov,
14. objekti in naprave za varovanje,
15. objekti in naprave za razledenitev in protiledenitev,
16. objekti in naprave za letalska goriva in maziva,
17. drugi objekti in naprave za izvajanje letaliških dejavnosti in za zagotavljanje varnosti zračnega prometa,
18. servisne in intervencijske poti in
19. drugi podobni objekti oziroma naprave.

(2) Letališka infrastruktura so tudi vsa zemljišča, ki funkcionalno služijo namenski rabi objektov in naprav iz prejšnjega odstavka ter zagotavljajo varnost zračnega prometa.

(3) Upravljenec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča mora redno vzdrževati in stalno nadzorovati letališko infrastrukturo.

(4) Minister izda predpis, s katerim določi seznam minimalne letališke infrastrukture, ki mora biti zagotovljena glede na namen, referenčno kodo in kategorijo letališča in ter glede na gostoto zračnega prometa na njem.

118. člen **(letališke službe in druge službe)**

(1) Upravljenec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča je dolžan zagotoviti izvajanje nalog letaliških služb, ki so potrebne za varen pristanek, vzlet, premikanje in parkiranje zrakoplova na aerodromu.

(2) Letališke službe so:

1. reševalna in gasilska služba in nudenje prve pomoči,
2. služba za odstranjevanje zrakoplovov v okvari,
3. služba za vzdrževanje in nadzor (kot npr. vzdrževanje in nadzor letaliških površin, objektov, naprav, ovir, vizualnih pripomočkov in oznak, sistemov električnega napajanja in osvetlitve),
4. služba za zmanjšanje nevarnosti, ki jih povzročajo divje živali,
5. služba za upravljanje ploščadi,
6. pomožne letališke službe, ki zagotavljajo varno, redno in nemoteno delovanje letališča.

(3) Glede na namen, referenčno kodo in kategorijo letališča se na javnem letališču organizira druge službe:

1. izvajanje storitev ATM/ANS;
2. policijo;
3. carinski organ;
4. inšpekcijske službe (zdravstvena, veterinarska, fitopatološka in druge)
5. zemeljsko oskrbo in
6. nujno medicinsko pomoč.

(4) Na javnih letališčih se zagotavlja najmanj izvajanje nalog letaliških služb iz 1. do 5. točke drugega odstavka tega člena. Na nejavnih letališčih se izvajajo najmanj naloge letaliških služb iz 1. do 3. točke drugega odstavka tega člena. Na javnem letališču, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, se organizira druge službe iz prejšnjega odstavka.

(5) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi izvajanje nalog letaliških služb in drugih služb, ki morajo biti organizirane na letališču glede na namen, referenčno kodo in kategorijo letališča ter glede na gostoto zračnega prometa na njem.

119. člen **(zemeljska oskrba in samooskrba)**

(1) Zemeljska oskrba in samooskrba se na javnem letališču izvajata v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Zemeljsko oskrbo na javnem letališču lahko opravljajo upravljalec javnega letališča, uporabnik javnega letališča ali izvajalec storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe, ki izpolnjuje s tem zakonom predpisane pogoje in ima ustrezno dovoljenje agencije.

(3) Storitve zemeljske oskrbe so naslednje kategorije storitev:

1. upravljanje in nadzor na javnem letališču,
2. sprejem in odprema potnikov,
3. sprejem in odprema prtljage,
4. sprejem in odprema tovora in pošte,
5. oskrba na ploščadi,
6. oskrba na zrakoplovu,
7. oskrba z gorivi in mazivi,
8. vzdrževanje zrakoplovov,
9. letalske operacije in storitve za letalsko posadko,
10. zemeljski prevozi po površini ter
11. oskrba potnikov s hrano in pijačo.

(4) Upravljalec javnega letališča, ki se uporablja za mednarodni zračni promet, mora omogočiti uporabnikom takega letališča ter drugim izvajalcem storitev zemeljske oskrbe, da opravljajo storitve zemeljske oskrbe.

(5) Uporabnik javnega letališča lahko za lastne potrebe zagotavlja zemeljsko oskrbo v pogojih samooskrbe, če izpolnjuje predpisane tehnične, tehnološke in organizacijske, pogoje za izvajanje posamezne kategorije storitev iz tretjega odstavka tega člena na podlagi dovoljenja agencije.

(6) Tujemu uporabniku letališča agencija izda dovoljenje za samooskrbo na javnem letališču pod pogojem vzajemnosti. Enaki pogoji veljajo tudi za izvajalce iz drugega odstavka tega člena.

(7) Izpolnjevanje pogojev iz tega člena za upravljalca javnega letališča ugotavlja agencija v postopku izdaje dovoljenja za obratovanje letališča iz 133. člena tega zakona. O izpolnjevanju pogojev iz tega člena za uporabnika javnega letališča oziroma izvajalca storitev zemeljske oskrbe odloči agencija v ločenem postopku.

(8) Pred izdajo odločbe agencije iz petega odstavka tega člena morata uporabnik javnega letališča in izvajalec storitev zemeljske oskrbe agenciji dokazati tudi finančno sposobnost in ustrezno zavarovanje odgovornosti. Če bosta uporabnik javnega letališča ali izvajalec storitev zemeljske oskrbe zaposlovala za izvajanje storitev zemeljske oskrbe nove delavce, morata prevzeti obveznost, da bosta te delavce zaposlila izmed delavcev, ki bi zaradi njegovega prevzema izvajanja teh služb pri dosedanjem izvajalcu služb zemeljske oskrbe izgubili zaposlitev, če izpolnjujejo zahtevane pogoje.

(9) Upravljalec javnega letališča zagotavlja uporabnikom letališča samooskrbo. Vlada na predlog ministra, po predhodnem mnenju upravljalca javnega letališča, omeji pravico do samooskrbe na najmanj dva uporabnika javnega letališča na podlagi primernih, objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril za kategorije storitev sprejema in odpreme prtljage, sprejema in odpreme zrakoplova na ploščadi, oskrbovanja z gorivi in mazivi ter sprejema in odpreme tovora in pošte, kar zadeva fizično ravnanje s tovorom in pošto med potniškim terminalom in zrakoplovom, tako v prihodu, odhodu ali v tranzitu.

(10) Vlada na predlog ministra, po predhodnem mnenju upravljalca javnega letališča lahko omeji število izvajalcev storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe. Število izvajalcev teh storitev za tretje osebe ne sme biti manjše od dveh.

(11) Če to zahtevajo razlogi glede prostora ali kapacitet glede na obseg prometa in stopnjo rabe površin na letališču, lahko vlada, poleg omejitev iz prejšnjega odstavka, v posameznem primeru določi dodatne omejitve na največ na dva izvajalca storitev zemeljske oskrbe za ostale kategorije storitev

zemeljske oskrbe iz tretjega odstavka tega člena. Vlada izda predpis, s katerim določi podrobnejše pogoje in merila glede omejitev izvajanja zemeljske oskrbe glede na kategorije zemeljske oskrbe.

(12) Kadar je omejeno število izvajalcev storitev zemeljske oskrbe za tretje osebe in kadar je omejeno število izvajalcev samooskrbe iz razlogov glede razpoložljivega prostora ali kapacitet v zvezi z obsegom prometa in stopnjo rabe površin na letališču, ki onemogočajo odprtje trga in/ali izvedbo samooskrbe, določene v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, se izvajalci zemeljske oskrbe izberejo po pravilih javnega naročanja za obdobje sedmih let. Izbiro opravi upravljalec javnega letališča po posvetovanju z odborom uporabnikov javnega letališča. Če upravljalec javnega letališča sam izvaja te storitve, opravi izbiro agencija po posvetu z odborom uporabnikov javnega letališča in upravljalcem tega letališča. Obveznost izbire po pravilih javnega naročanja se ne nanaša na upravljalca javnega letališča in njegovo pravico opravljati storitve zemeljske oskrbe.

(13) Vlada izda predpis, s katerim natančneje določi kategorije storitev zemeljske oskrbe, izvajanje storitev zemeljske oskrbe in zemeljske samooskrbe.

120. člen

(vodenje in upravljanje centraliziranih infrastruktur ter prost dostop do objektov in naprav)

(1) Ne glede na določbe 119. in 133. člena tega zakona, upravljalec javnega letališča zagotavlja vodenje in upravljanje centraliziranih infrastruktur, ki se uporabljajo za izvajanje storitev zemeljske oskrbe in katerih kompleksnost, stroški ali vpliv na okolje ne dopuščajo deljenja ali podvajanja sistemov, zaradi česar jih izvajalci storitev zemeljske oskrbe in samooskrbni uporabniki letališč morajo uporabljati. Te infrastrukture so na primer sistemi razvrščanja prtljage, razledenitve, prečiščevanja vode in distribucije goriva. Vodenje in upravljanje centraliziranih infrastruktur se opravlja na pregleden, nepristranski in nediskriminacijski način, predvsem pa ne sme ovirati dostopa izvajalcev storitev zemeljske oskrbe ali samooskrbnih uporabnikov letališč, kolikor to ni drugače urejeno v predpisih Evropske unije, tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih predpisih ter drugih predpisih in pravnih aktih, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Izvajalcem storitev zemeljske oskrbe in uporabnikom javnih letališč, ki so se odločili za samooskrbo, mora biti zagotovljen dostop do letaliških objektov in naprav v obsegu, ki je potreben za opravljanje njihovih dejavnosti. Prostor, ki je na javnem letališču na voljo za storitve zemeljske oskrbe, se mora razdeliti med različne izvajalce storitev zemeljske oskrbe in med samooskrbovalne uporabnike javnega letališča, vključno z novimi ponudniki na tem področju, v obsegu, ki je potreben za uveljavljanje njihovih pravic in ki omogoča učinkovito in lojalno konkurenco.

(3) Vlada izda predpis, s katerim določi merila za prost dostop do skupne infrastrukture, prost dostop do letaliških objektov in naprav ter razdelitev prostora, namenjenega za zemeljsko oskrbo, ki mora biti zagotovljen na podlagi primernih, nepristranskih, preglednih in nediskriminacijskih pravil in meril.

3. Uporaba letališč

121. člen

(odbor uporabnikov javnega letališča)

(1) Odbor uporabnikov letališča, ki zastopa interese uporabnikov letališča, se ustanovi na javnem letališču.

(2) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi ustanovitev in način delovanja odbora uporabnikov javnega letališča ter njegove naloge.

122. člen

(obratovalni čas javnega letališča)

(1) Obratovalni čas javnega letališča določi upravljalec javnega letališča, potem, ko ga predhodno uskladi z odborom uporabnikov, agencijo in izvajalci letaliških služb iz drugega odstavka 118. člena tega zakona ter izvajalci drugih služb iz tretjega odstavka 118. člena tega zakona.

(2) Če upravljenec letališča ne doseže soglasja iz prejšnjega odstavka, določi obratovalni čas javnega letališča minister.

(3) Agencija lahko določi obratovalni čas javnega letališča, če to zahtevajo razlogi zagotavljanja varnosti zračnega prometa ali če to zahtevajo interesi varnosti leta določenega zrakoplova.

(4) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi usklajevanje obratovalnega časa javnih letališč.

123. člen (letališke pristojbine)

(1) Letališke pristojbine obračunavajo upravljalci javnega letališča in izvajalci storitev zemeljske oskrbe na javnem letališču v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Letališke pristojbine iz prejšnjega odstavka tega člena se obračunavajo po načelih enakopravnega, preglednega in nediskriminatornega obravnavanja uporabnikov njihovih storitev ter v odvisnosti od stroškov, vrste, količine in zahtevnosti storitve. Enako se obračunavajo nadomestila za uporabo centraliziranih infrastruktur ter nadomestila za prost dostop do objektov in naprav iz 120. člena tega zakona.

(3) Če upravljenec javnega letališča, uporabnik javnega letališča in izvajalec storitev zemeljske oskrbe na javnem letališču izvaja storitve zemeljske oskrbe, mora voditi računovodstvo za storitve zemeljske oskrbe ločeno od računovodstva za druge dejavnosti, ki jih opravlja (v nadaljnjem besedilu: ločeno računovodstvo). Izvajanje ločenega računovodstva ter preverjanje, da ni finančnih tokov med njegovo dejavnostjo zemeljske oskrbe in drugimi dejavnostmi, preverja neodvisni revizor.

(4) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi skupna načela za obračunavanje letaliških pristojbin in nadomestil za uporabo centraliziranih infrastruktur.

(5) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi skupna načela za obračunavanje letaliških pristojbin, v okviru katerih uredi zahteve glede nediskriminatornosti, skupnega sistema obračunavanja pristojbin, posvetovanj in postopkov, če soglasje ni doseženo, preglednosti, nove infrastrukture, standardov kakovosti, razločevanja storitev in nadzora.

(6) Upravljenec javnega letališča in izvajalci storitev zemeljske oskrbe se morajo v postopku oblikovanja pristojbin iz tega člena posvetovati z odborom uporabnikov javnega letališča. Če odbor uporabnikov javnega letališča oporeka primernosti pristojbin, o letaliških pristojbinah odloči agencija. Odločitev agencije velja največ šest mesecev. Agencija lahko veljavnost odločitve podaljša za nadaljnjih šest mesecev, po predhodnem posvetovanju s prizadetimi stranmi, podaljša, če oziroma dokler odbor uporabnikov javnega letališča oporeka primernosti letaliških pristojbin. V primeru odločitve o pristojbinah agencija ni odškodninsko odgovorna za morebitno oškodovanje izvajalcev storitev ali uporabnikov njihovih storitev.

124. člen (pooblastilo zaradi neplačila določenih stroškov)

(1) Izvajalec letališke službe lahko prepreči odhod zrakoplova do plačila stroškov, ki jih je treba plačati za opravljene storitve in uporabo letališke infrastrukture iz 117. člena tega zakona ali do pologa varščine za te stroške.

(2) Vlada lahko izda predpis, s katerim predpiše postopek za izvedbo določbe prejšnjega odstavka in izjeme.

125. člen (cona aerodromskega prometa)

(1) Za aerodrom, na katerem ni zagotovljena služba zračnega prometa, obratovalec nejavnega letališča določi cono aerodromskega prometa in za namen koordinacije zračnega prometa v coni aerodromskega prometa imenuje koordinatorja aerodromskega prometa.

(2) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi dimenzije cone aerodromskega prometa, zahteve v zvezi z letenjem v njej ter zahteve glede usposobljenosti za koordinatorja aerodromskega prometa.

126. člen **(postopki za vzletanje in pristajanje zrakoplovov)**

(1) Oblikovanje, določanje in vzdrževanje instrumentalnih postopkov za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih, na katerih je zagotovljena služba zračnega prometa, se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ob upoštevanju mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO.

(2) Agencija določi način oblikovanja, določanja in vzdrževanja instrumentalnih postopkov za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih iz prejšnjega odstavka in pogoje, ki jih morajo v zvezi s tem izpolnjevati organizacije.

(3) Postopke za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih, na katerih ni zagotovljena služba zračnega prometa, z navodili določi obratovalec nejavnega letališča.

(4) Postopki za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih iz prejšnjega odstavka se uporabljajo v zračnem prometu, ko nanje poda soglasje agencija.

(5) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi vsebino navodil o načinih in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih, na katerih ni zagotovljena služba zračnega prometa.

127. člen **(javno letališče in opravljanje mednarodnega zračnega prometa)**

(1) Sklep o letališčih, ki se določijo kot javna letališča, sprejme vlada na predlog ministra ob soglasju ministrov, pristojnih za finance, notranje zadeve, zaščito in reševanje, varovanje okolja, zdravstvo, kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter obrambo.

(2) Sklep o javnem letališču, na katerem se opravlja se mednarodni zračni promet, sprejme vlada na predlog ministra ob soglasju ministrov, pristojnih za finance, notranje zadeve, zaščito in reševanje, varovanje okolja, zdravstvo, kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter obrambo.

(3) Na podlagi vloge obratovalca nejavnega letališča ali upravljalca javnega letališča, lahko minister, po določitvi pogojev glede zagotavljanja varnosti zračnega prometa s strani agencije, in ob soglasju ministrov iz prejšnjega odstavka, dovoli začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa. Minister pri tem določi čas trajanja dovoljenja.

(4) Dovoljenje za začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa iz prejšnjega odstavka se lahko izda samo enkrat letno in ne sme veljati dlje od enega meseca.

128. člen **(pravica uporabe letališča)**

Operator, letalski prevoznik, tuj operator in tuj letalski prevoznik, ki imajo dovoljenje za letenje v zračnem prostoru, imajo pravico uporabe letališča v skladu z veljavnimi predpisi in dovoljenjem za obratovanje letališča iz 133. člena tega zakona.

129. člen **(podatki o letališču)**

(1) Upravljallec javnega letališča uporabnikom zagotovi podatke o letališču, letaliških pristojbinah in ceni storitev z objavo letalskih informacij.

(2) Obratovalec nejavnega letališča uporabnikom zagotovi podatke o letališču, ceni aerodromskega prometa in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov.

130. člen **(uporaba letališč za vojaški zračni promet)**

(1) Na letališčih se vojaški zračni promet izvaja v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Na letališču se lahko gradijo in uporabljajo objekti in naprave za potrebe obrambe, če to ne vpliva na varnost zračnega prometa.

4. Pogoji za gradnjo

131. člen **(mnenje za graditev v območju izključne in omejene rabe)**

(1) Za graditev letališča, objektov in naprav iz 117. člena tega zakona v območju izključne in omejene rabe, mora investitor ali lastnik pridobiti mnenje agencije, ki se izda z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa in tehnologije dela letaliških služb in drugih služb iz 118. člena tega zakona.

(2) Dovoljenja oziroma drugega dokumenta v skladu s predpisi o graditvi objektov pristojni organ ne sme izdati pred izdajo mnenja agencije. Če bi objekt ali naprava ovirala varnost zračnega prometa na letališču, delovanje navigacijskih naprav in nadzornih sistemov, delo letaliških služb in drugih služb iz 118. člena tega zakona ali če za njegovo uporabo oziroma obratovanje niso izpolnjeni drugi predpisani pogoji, je mnenje agencije negativno.

(3) Agencija izda mnenje v dveh mesecih oziroma enem letu, če strokovna presoja zahteva obsežnejšo preveritev. Če mnenje agencije v roku ni izdano se šteje, da je izdano mnenje negativno.

(4) V postopku odločanja o zahtevku za izdajo mnenja iz tega člena agencija najprej ugotovi, ali stanje v prostoru s stališča zračnega prometa dopušča gradnjo letališča, objekta ali postavitve naprave, glede na predvideno namen, referenčno kodo in kategorijo letališča ter glede na predvideni gostoto zračnega prometa. V nasprotnem primeru agencija izda negativno mnenje.

132. člen **(mnenje za graditev v območju nadzorovane rabe)**

(1) Za gradnjo ali postavitve objektov oziroma naprav v območju nadzorovane rabe mora investitor ali lastnik pridobiti mnenje agencije, ki se izda z vidika zagotavljanja varnosti zračnega prometa.

(2) Mnenje iz prejšnjega odstavka izda agencija lahko od investitorja oziroma lastnika zahteva oceno varnosti. Pred izdajo mnenja agencija lahko pridobi mnenje izvajalca storitev ATM/ANS, ki na zahtevo agencije vključuje oceno varnosti.

(3) Za izdajo mnenja iz prvega odstavka tega člena se smiselno uporabljajo določbe tretjega in četrtega odstavka 131. člena tega zakona.

5. Dovoljenje za obratovanje letališča in dovoljenje za obratovanje letališke infrastrukture

133. člen **(dovoljenje za obratovanje letališča)**

(1) Fizična ali pravna oseba poda vlogo za izdajo dovoljenja za obratovanje letališča in vpis v vpisnik letališč po pridobitvi uporabnega dovoljenja v skladu s predpisi o graditvi objektov. Vlogi za izdajo dovoljenja za obratovanje letališča in vpis v vpisnik letališč se priloži letališki priročnik.

- (2) Agencija izda dovoljenje za obratovanje letališča, ko ugotovi:
- izpolnjevanje pogojev iz mnenja iz 131. člena tega zakona,
 - izpolnjevanje tehničnih, tehnoloških in organizacijskih pogojev,
 - zanesljivost delovanja objektov in naprav,
 - izpolnjevanje drugih pogojev, ki jih določa ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.
- (3) Letališča, ki pridobijo listine v skladu s predpisi Evropske unije, morajo za pridobitev dovoljenja za obratovanje agenciji izkazati izpolnjevanje pogojev samo za področja, ki jih ti predpisi ne urejajo.
- (4) Upravljenec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča ob zamenjavi izvajalca letališke službe ali v primeru večjih organizacijskih ali tehničnih sprememb poda vlogo za spremembo dovoljenja za obratovanje letališča. Agencija preveri izpolnjevanje pogojev po postopku iz tega člena.
- (5) Pred izdajo dovoljenja za obratovanje letališča lahko agencija dovoli poskusno obratovanje letališča, če je potrebno daljše preverjanje zanesljivosti delovanja objektov in naprav. Dovoljenje za poskusno obratovanje letališča se izda po enakem postopku kot dovoljenje za obratovanje letališča in velja največ eno leto z možnostjo podaljšanja. V času poskusnega obratovanja letališča upravljenec javnega letališča oziroma obratovalec nejavnega letališča dokumentira izpolnjevanje pogojev.
- (6) Dovoljenje za obratovanje letališča velja za nedoločen čas.
- (7) Agencija dovoljenje za obratovanje letališča omeji, začasno odvzame ali prekliče, ko ugotovi, da letališče ne izpolnjuje več predpisanih pogojev. Zoper odločbo je dovoljenja pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve.
- (8) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi vsebino letališkega priročnika.

134. člen

(dovoljenje za obratovanje letališke infrastrukture fizične ali pravne osebe, ki ni upravljenec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča)

- (1) Fizična ali pravna oseba, ki ni upravljenec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča, sme obratovati letališko infrastrukturo za izvajanje svoje dejavnosti na letališču, če agencija ugotovi, da njena dejavnosti ne vpliva na varno delovanje letališča in varnost zračnega prometa.
- (2) Dovoljenje za obratovanje letališke infrastrukture izda agencija.
- (3) Agencija dovoljenje za obratovanje letališke infrastrukture omeji, začasno odvzame ali prekliče, ko ugotovi, da obratovalec letališke infrastrukture ne izpolnjuje več predpisanih pogojev. Zoper odločbo je dovoljenja pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve.

135. člen

(posebnosti glede obratovanja javnega letališča)

- (1) Obratovanje javnega letališča se lahko začasno omeji ali prepove, če to zahtevajo interesi varnosti, zdravja, varovanja okolja, mednarodnih odnosov ali podobni državni interesi. Omejitev ali prepoved sme trajati, dokler ne prenehajo razlogi za omejitev ali prepoved obratovanja javnega letališča.
- (2) Stroške v zvezi z omejitvijo ali prepovedjo obratovanja letališča iz prejšnjega odstavka povrne tisti, ki je povzročil omejitev ali prepoved, razen če gre za višjo silo.
- (3) Vlada odloči o začasni omejitvi ali prepovedi obratovanja javnega letališča, če to zahtevajo interesi varnosti, zdravja, varovanja okolja, mednarodnih odnosov ali podobni državni interesi in zagotovi povračilo stroškov za obratovanje javnega letališča in drugih služb iz tretjega odstavka 118. člena tega zakona.

136. člen

(dovoljenje za obratovanje vzletišča)

- (1) Pravna ali fizična oseba poda vlogo za izdajo dovoljenja za obratovanje vzletišča in vpis v vpisnik vzletišč. Vlogi za izdajo dovoljenja za obratovanje vzletišča in vpis v vpisnik vzletišč se priloži navodilo za uporabo vzletišča.
- (2) Agencija izda dovoljenje za obratovanje vzletišča, ko ugotovi, da so izpolnjeni pogoji določeni v tem zakonu in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.
- (3) Dovoljenje za obratovanje vzletišča velja za nedoločen čas.
- (4) Agencija dovoljenje za obratovanje vzletišč omeji, začasno odvzame ali prekliče, ko ugotovi, da vzletišče ne izpolnjuje več predpisanih pogojev. Zoper odločbo je dovoljenja pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve.
- (5) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi vsebino vloge za obratovanje vzletišča in navodila za uporabo vzletišča s prilogami, tehnične in organizacijske pogoje, ki jih mora izpolnjevati vzletišče in namen uporabe vzletišča.

6. Vpisnik letališč in vpisnik vzletišč

137. člen (vpisnik in vpisi)

- (1) Agencija vpiše letališče v vpisnik letališč oziroma vzletišče v vpisnik vzletišč, po izdaji dovoljenja za obratovanje letališča oziroma dovoljenja za obratovanje vzletišča. Zoper odločbo o vpisu ni pritožbe.
- (2) Vpisnik letališč iz prejšnjega odstavka vsebuje naslednje podatke:
 1. tehnični podatki o letališču:
 - a) podatki o vzletno-pristajalni stezi,
 - b) referenčna koda letališča,
 - c) gasilska kategorija letališča,
 - d) kategorija prileta,
 2. podatki o upravljalcu javnega letališča oziroma obratovalcu nejavnega letališča:
 - a) podatki o firmi,
 - b) ime letališča,
 - c) podatki o odgovorni osebi oziroma odgovornem vodji upravjalca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča,
 - d) podatki o drugih odgovornih osebah, kot se zahteva s predpisi Evropske unije.
- (3) Vpisnik letališč iz prvega odstavka tega člena vsebuje naslednje osebne podatke:
 1. ime in priimek odgovorne osebe oziroma odgovornega vodje obratovalca nejavnega letališča,
 2. ime in priimek drugih odgovornih oseb v skladu s predpisi Evropske unije,
 3. kontaktni podatki oseb iz prejšnjih točk.
- (4) Določbe o vsebini vpisnika letališč se smiselno uporabljajo tudi glede vsebine vpisnika vzletišč.
- (5) Agencija vodi vpisnik letališč in vpisnik vzletišč v elektronski obliki.
- (6) Osebni podatki, vpisani v vpisnik letališč in vpisnik vzletišč iz tega člena, se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog agencije oziroma drugih pristojnih organov po tem zakonu. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblaščenice za delo z vpisnikom letališč in vpisnikom vzletišč ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi pristojni organi po drugih predpisih, pristojni letalski organi drugih držav v zvezi s priznavanjem licenc in drugih listin iz tega poglavja ter preiskovalni organ. Podatki iz drugega in tretjega odstavka tega člena se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in arhiviranju.

138. člen (izbris iz vpisnikov)

(1) Agencija po uradni dolžnosti izbriše letališče ali vzletišče iz vpisnika letališč ali vpisnika vzletišč, če letališče ali vzletišče najmanj dve leti nima dovoljenja za obratovanje letališča oziroma dovoljenje za obratovanje vzletišča.

(2) Zoper odločbo o izbrisu iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.

7. Ovire

139. člen (lokacija ovir)

(1) Ovire v območjih izključne in omejene rabe so izjemoma dovoljene pod pogojem, da neposredno služijo obratovanju letališča.

(2) Postavitev ovir v območju nadzorovane rabe je izjemoma dovoljena pod pogojem, da iz ocene varnosti izhaja, da ne vplivajo na varnost zračnega prometa. Oceno varnosti zagotovi investitor oziroma lastnik ovire.

(3) Ovire zunaj vplivnih območij letališča, ki so ocenjene kot nevarne za zračni promet, so objekti in naprave, ki so:

1. višji kot 100 metrov ali
2. v krogu s polmerom 10 kilometrov od referenčne točke aerodroma višji kot 30 metrov in se nahajajo na terenu, ki je več kot 100 metrov višji od referenčne točke aerodroma, ali
3. izven kroga iz prejšnje točke:
 - a) višji kot 30 metrov in stojijo na vzpetinah, katere se dvigajo iz okoliške pokrajine za več kot 100 metrov, ali
 - b) daljnovodi, žičnice in podobni objekti, ki so napeti nad dolinami in soteskami po dolžini več kot 75 metrov in segajo več kot 100 metrov od tal, ali
4. zunaj naselij in so višji od okoliškega terena za najmanj 25 metrov, če se nahajajo znotraj varovalnih pasov, kot so določeni s predpisi s področij cest, železnic, energetike in podobno.

140. člen (postavljanje in odstranitev ovire)

(1) Upravljalca javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire mora za postavitev ovire ali spremembo obstoječe ovire pridobiti mnenje agencije, ki ga izda v skladu s predpisi s področja gradnje, ali soglasje agencije, če ne gre za gradnjo v skladu s predpisi s področja gradnje. Agencija izda soglasje ob upoštevanju predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Agencija za izdajo mnenja ali soglasja iz prejšnjega odstavka lahko zahteva oceno varnosti, ki jo predloži upravljalca javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor oziroma lastnik ovire.

(3) Če je ovira zgrajena ali spremenjena brez mnenja ali soglasja iz prvega odstavka tega člena ali v nasprotju z mnenjem ali soglasjem iz prvega odstavka tega člena ali če po mnenju agencije negativno vpliva na varnost zračnega prometa, jo mora upravljalca javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire odstraniti na lastne stroške. Odločbo o odstranitvi ovire izda agencija.

(4) Upravljalca javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire zagotovi podatke o oviri skladno s predpisom Evropske unije o kakovosti podatkov.

(5) Vegetacijo, ki sega v vplivno območje letališča, se odstrani, razen če iz varnostne ocene izhaja, da nima negativnega vpliva na varnost zračnega prometa. Strošek odstranitve bremeni upravljalca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča, na katerega ima vegetacija vpliv.

141. člen (zaznamovanje ovir)

(1) Zaznamovanje ovir se izvede v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Zaznamovanje ovir se vzdržuje v brezhibnem stanju.

(2) Zaznamuje se tudi vse druge objekte in naprave, ki se nahajajo v neposredni bližini vplivnega območja letališča in ki po mnenju agencije lahko negativno vplivajo na varnost zračnega prometa

(3) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena se ovire ne zaznamuje, če agencija tako odloči.

(4) Zaznamovanje ovir postavlja in vzdržuje:

- lastnik ali uporabnik ovire, če je taka ovira zgrajena po zgraditvi letališča oziroma določitvi vplivnih območij letališča;
- lastnik, investitor, upravljalec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča, če je taka ovira obstajala pred gradnjo letališča ali pred določitvijo vplivnih območij letališča;
- lastnik, investitor, upravljalec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča ali uporabnik ovire, če gre za oviro iz tretjega odstavka 139. člena tega zakona.

142. člen **(subsidiarna uporaba zakona)**

Za vprašanja glede ustanovitve služnosti v javno korist, ki niso posebej urejena s tem zakonom, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja razlastitev in omejitve lastninske pravice v javno korist.

143. člen **(določitev javne koristi)**

(1) Lastninska pravica na nepremičnini, ki se nahaja v območju ravnine omejitve ovir javnega letališča, se lahko trajno obremeni s služnostjo uporabe zračnega prostora, ki sega nad določeno omejitveno ravnino, namenjeno zagotavljanju varnosti zračnega prometa. Upravičeni predlagatelj služnosti je upravljalec javnega letališča, služnost pa se ustanovi v korist vsakokratnega lastnika nepremičnin, na katerih je zgrajena vzletno-pristajalna steza.

(2) Območje iz prejšnjega odstavka in višino ravnine omejitve ovir, nad katero v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ne sme biti ovir, določi Vlada s sklepom, s katerim ugotovi, da je ustanovitev služnosti izkazana z javnim interesom, ter navede tudi zemljiške parcele, glede katerih je javna korist izkazana.

144. člen **(vsebina služnosti)**

(1) Lastnik mora na obremenjeni nepremičnini opuščati dejanja, s katerimi bi posegel v zračni prostor nad določeno omejitveno ravnino.

(2) Lastnik mora na obremenjeni nepremičnini odstranjevati naravne ovire, ki segajo nad določeno omejitveno ravnino.

(3) Upravljalec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča ima pravico odstraniti ovire, ki segajo v zračni prostor nad določeno omejitveno ravnino, če tega na njegov poziv ne stori lastnik obremenjene nepremičnine. Upravljalec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča lahko zaradi izvedbe del začasno dostopi na obremenjeno nepremičnino, kar mu mora lastnik omogočiti.

145. člen **(motnje za zračni promet)**

(1) Agencija na podlagi vloge pravne ali fizične osebe izda dovoljenje za postavitve in delovanje naprav ali izvajanje aktivnosti, ki bi lahko povzročale elektromagnetne, svetlobne ali druge motnje na letališčih, zrakoplovih in napravah za vodenje zrakoplovov, oziroma lahko ovirajo ali zavedejo člane posadk ali osebje služb zračnega prometa. Agencija izda dovoljenje, če se na podlagi prikaza naprave

in opisa njenega delovanja lahko sklepa, da naprava ne bi vplivala na varnost zračnega prometa oziroma če se na podlagi opisa aktivnosti lahko sklepa, da aktivnost ne vpliva na varnost zračnega prometa.

(2) Agencija v dovoljenju določi pogoje delovanja in omejitve, ki so potrebne za preprečevanje motenj in zagotavljanje varnosti zračnega prometa.

(3) Agencija lahko začasno ali trajno prepove delovanje katerekoli naprave ali izvajanje aktivnosti iz prvega odstavka tega člena, če se ugotovi, da negativno vpliva na varnost zračnega prometa.

(4) Motnje za zračni promet so tudi aktivnosti, ki bi lahko vzpodbudila dejavnost prostoživečih živali. Agencija lahko začasno ali trajno prepove izvajanje takih aktivnosti, če vplivajo na varnost zračnega prometa na javnem letališču, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, v radiju 13 km od referenčne točke aerodroma.

(5) Stroški prepovedi delovanja naprav ter izvajanja aktivnosti iz tega člena bremenijo lastnika oziroma upravljavca takšne naprave ali izvajalca aktivnosti.

8. Gospodarjenje z zemljišči in javna infrastruktura

146. člen

(gospodarjenje z zemljišči in letališko infrastrukturo)

(1) Zemljišča, na katerih se nahajajo letališča in letališka infrastruktura iz prvega odstavka 117. člena tega zakona ter objekti in naprave namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa so lahko v lasti Republike Slovenije, samoupravnih lokalnih skupnosti in drugih oseb javnega prava ali oseb zasebnega prava.

(2) Republika Slovenija, samoupravne lokalne skupnosti in druge osebe javnega prava ter osebe zasebnega prava lahko pridobivajo zemljišča za graditev letališča, graditev oziroma postavitve nove letališke infrastrukture ter objektov in naprav namenjenih za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, če imajo izdelan program razvoja letališča iz tretjega, četrtega in petega odstavka 15. člena tega zakona.

(3) Na zemljiščih, na katerih je s programom razvoja letališča iz tretjega, četrtega in petega odstavka 15. člena tega zakona predvidena širitev letališča, imajo Republika Slovenija, samoupravne lokalne skupnosti in druge osebe javnega prava ter osebe zasebnega prava predkupno pravico.

(4) Na zemljiščih in drugih nepremičninah, na katerih je s programom razvoja letališča iz tretjega, četrtega in petega odstavka 15. člena tega zakona predvidena širitev letališča, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, se v skladu z zakonom lastninska pravica lahko odvzame ali omeji. Če je treba v ta namen izvesti razlastitev ali obremenitev lastninske pravice na nepremičnini, pa za ta dela ni potrebna priprava prostorskega akta, se javna korist za to razlastitev oziroma obremenitev lastninske pravice ugotovi s sklepom vlade ali občinskega sveta.

(5) Zemljišča, na katerih se nahaja letališka infrastruktura na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, so v lasti Republike Slovenije ali samoupravne lokalne skupnosti. Zemljišča, na katerih se nahaja letališka infrastruktura letališč, ki so v javnem interesu samoupravne lokalne skupnosti, so v lasti samoupravne lokalne skupnosti. Ta letališča so objekti gospodarske javne infrastrukture in se za njihovo graditev uporabljajo predpisi s področja urejanja prostora in graditve objektov.

(6) Letališka infrastruktura iz 117. člena tega zakona ter objekti in naprave namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa so lahko v lasti Republike Slovenije, samoupravnih lokalnih skupnosti in drugih oseb javnega prava ali oseb zasebnega prava. V primeru iz prvega odstavka tega člena, da so letališka infrastruktura ter objekti in naprave namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa v lasti osebe, ki ni lastnik zemljišča, se njihovi medsebojni odnosi uredijo s pridobitvijo druge stvarne pravice. Pri tem mora biti zagotovljeno, da letališka infrastruktura ter objekti in naprave namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa služijo samo za namene letališča in zagotavljanja navigacijskih služb zračnega prometa.

(7) Republika Slovenija, samoupravne lokalne skupnosti in druge osebe javnega prava ter osebe zasebnega prava lahko na nejavnih letališčih sofinancirajo vzdrževanje letališča in njegovo posodabljanje ter uvajanje novih tehnologij in postopkov za doseganje izboljšanja varnosti zračnega prometa. Do sofinanciranja je upravičen obratovalec nejavnega letališča, ki ima veljavno dovoljenje za obratovanje letališča ter izdelan program razvoja nejavnega letališča iz tretjega odstavka 15. člena tega zakona. Pogoje in merila za sofinanciranje iz tega odstavka podrobneje predpiše minister ali samoupravna lokalna skupnost, na območju katere je nejavno letališče.

147. člen **(podelitev koncesije)**

(1) Gradnjo in obratovanje javnega letališča, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, Republika Slovenija lahko zagotovi s podelitvijo koncesije. O pogojih koncesije odloči vlada s koncesijskim aktom. Izbor koncesionarja opravi vlada na primeren, nepristranski, pregleden in nediskriminatoren način, na podlagi javnega razpisa, ki se objavi skladno s predpisi, ki urejajo javna naročila.

(2) Gradnjo in obratovanje letališča, ki je v javnem interesu samoupravne lokalne skupnosti, samoupravna lokalna skupnost lahko zagotovi s podelitvijo koncesije.

148. člen **(posebnosti ureditve stvarnega premoženja Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti, namenjenega zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa)**

(1) Ne glede na določbe predpisov, ki urejajo stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti, se nepremično in premično premoženje Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti za namen zagotavljanja navigacijskih služb zračnega prometa lahko proda ali odda v najem izvajalcu navigacijskih služb zračnega prometa po metodi neposredne pogodbe.

(2) Ne glede na določbe predpisov, ki urejajo stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti, se pravni posli iz prejšnjega odstavka lahko sklenejo tudi na podlagi cenitve pooblaščenega ocenjevalca nepremičnin ali sodnega cenilca, ki jo naroči izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa.

(3) Ne glede na določbe drugih predpisov se služnost ali stavbna pravica v zvezi z gradnjo, postavitvijo, vzdrževanjem ali obratovanjem infrastrukture, namenjene zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa, lahko ustanovi v korist izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa za čas obratovanja te infrastrukture.

(4) Določbe tega člena veljajo ne veljajo za izvajalca meteoroloških služb.

149. člen **(vzdrževalna dela na objektih, sistemih in napravah, ki so namenjeni zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa)**

Dela, s katerimi se objekti, sistemi in naprave, ki so namenjeni zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa, rekonstruirajo, vzdržujejo, odstranijo ali zamenjajo z novimi, so vzdrževalna dela v javno korist v skladu s predpisi o graditvi objektov.

VII. UPRAVLJANJE ZRAČNEGA PROSTORA

150. člen

(splošno o upravljanju zračnega prostora)

(1) Upravljanje zračnega prostora je najboljša mogoča izkoriščenost zračnega prostora z določanjem razredov zračnega prostora in določanjem ter oblikovanjem struktur zračnega prostora ob upoštevanju načel in pravil prilagodljive uporabe zračnega prostora v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom.

(2) Če ta zakon ne določa drugače, je upravljanje zračnega prostora v pristojnosti ministrstva, ob soglasju ministrstva, pristojnega za obrambo.

(3) Upravljanje zračnega prostora se izvaja na ravneh strateškega upravljanja, predtaktičnega in taktičnega upravljanja zračnega prostora.

(4) Pripravo strokovnih podlag in gradiv ter izvajanje drugih nalog v skladu s tem zakonom, potrebnih za izvajanje strateškega upravljanja zračnega prostora, ob upoštevanju načel in pravil prilagodljive uporabe zračnega prostora, opravlja Odbor za upravljanje zračnega prostora, ki ga ustanovi Vlada.

(5) Odbor za upravljanje zračnega prostora sestavljajo trije civilni in dva vojaška predstavnika ter njihovi namestniki, ki jih imenuje Vlada. Civilni člani so predstavniki ministrstva, agencije in izvajalca služb zračnega prometa. Vojška člana sta predstavnika ministrstva, pristojnega za obrambo in vojaškega letalskega nadzornega organa. Odbor za upravljanje zračnega prostora vodi predsednik Odbora, ki je imenovan izmed civilnih članov.

(6) Predtaktično upravljanje zračnega prostora izvaja Celica za upravljanje zračnega prostora, ki jo vzpostavi izvajalec služb zračnega prometa kot operativno enoto, v kateri delujejo tudi pripadniki vojaških enot ali drugi člani, ki jih imenuje minister, pristojen za obrambo. Celica za upravljanje zračnega prostora dodeljuje zračni prostor in pravočasno sporoča in objavlja razpoložljivost zračnega prostora uporabnikom zračnega prostora, izvajalcem služb zračnega prometa in drugim zainteresiranim subjektom. Celica za upravljanje zračnega prostora izvaja naloge predtaktičnega upravljanja zračnega prostora v skladu z operativnimi postopki, na katere je soglasje podal Odbor za upravljanje zračnega prostora.

(7) Taktično upravljanje zračnega prostora je izvajata izvajalec služb zračnega prometa in vojaške enote. Naloge taktičnega upravljanja zračnega prostora se izvajajo na podlagi usklajenih operativnih postopkov izvajalca služb zračnega prometa in vojaških enot, ki zagotovijo komunikacijo med enotami služb zračnega prometa in vojaškimi enotami, glede zračnega prostora, ki ga je dodelila Celica za upravljanje zračnega prostora. Izvajalec služb zračnega prometa in vojaške enote izvajajo naloge taktičnega upravljanja zračnega prostora v skladu z operativnimi postopki, na katere je soglasje podal Odbor za upravljanje zračnega prostora.

(8) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi izvajanje ravni upravljanja zračnega prostora iz tretjega odstavka tega člena ter zahteve uvajanja sprememb v zračnem prostoru in postopek uvajanja sprememb v zračnem prostoru, ob upoštevanju načel javnega interesa, obrambnih interesov, zahtev za izvajanje državnih aktivnosti ter interesov drugih uporabnikov zračnega prostora. Zahteve iz tega predpisa ne smejo omejevati izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti ter sprejetih mednarodnih obveznosti na obrambnem področju.

(9) Predpis iz prejšnjega odstavka ne sme omejevati izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti ter sprejetih mednarodnih obveznosti na obrambnem področju.

151. člen

(klasifikacija zračnega prostora in strukture zračnega prostora)

(1) Vlada s predpisom iz drugega odstavka 13. člena tega zakona določi razrede zračnega prostora (klasifikacijo zračnega prostora) in oblikuje in določi strukture zračnega prostora z opredelitvijo

vertikalnih, horizontalnih in lateralnih meja ter pogojev uporabe struktur zračnega prostora, ter zagotovi objavo na način, običajen v letalstvu.

(2) Z globo 500 eurov se kaznuje za prekršek vodja zrakoplova ali druga oseba, ki upravlja zrakoplov ali letalno napravo, ki v nasprotju s prejšnjim odstavkom leti v nasprotju s pogoji uporabe strukture zračnega prostora.

152. člen **(rezervacije in omejitve zračnega prostora)**

(1) V zračnem prostoru se iz razlogov iz drugega odstavka tega člena oblikujejo in določijo začasne rezervacije zračnega prostora in stalne ali začasne omejitve zračnega prostora. O začasnih rezervacijah in začnih omejitvah zračnega prostora se odloči v skladu z drugim odstavkom tega člena. Strukture zračnega prostora, ki so stalne omejitve zračnega prostora, se oblikuje in določi v predpisu iz drugega odstavka 13. člena tega zakona.

(2) O začnih rezervacijah in začnih omejitvah zračnega prostora:

1. iz razlogov zagotavljanja obrambnih interesov, vojaških operacij, usposabljanja in drugih vojaških aktivnostih, ter sprejetih mednarodnih obveznosti na obrambnem področju, ob soglasju Odbora za upravljanje zračnega prostora, odloči minister, pristojen za obrambo;
2. iz razlogov izvajanja nalog policije, varstva pred nalezljivimi boleznimi, varstva okolja in varstva narave ter izvajanja nalog preiskovalnega organa, na zahtevo ministrstva, pristojnega za notranje zadeve ali na zahtevo drugega pristojnega organa, ali preiskovalnega organa, ob soglasju Odbora za upravljanje zračnega prostora, odloči minister,
3. iz razlogov zagotavljanja varnosti v zračnem prometu na zahtevo organizatorja iz 108. člena tega zakona ali drugega zainteresiranega subjekta, ob soglasju Odbora za upravljanje zračnega prostora, glede izpolnjevanje zahtev, ki so določene v predpisu iz osmega odstavka 150. člena tega zakona, odloči agencija.

(3) Odbor za upravljanje zračnega prostora poda soglasja iz prejšnjega odstavka, če so v zahtevi upoštevana načela in pravila prilagodljive uporabe zračnega prostora.

(4) Z zahtevo iz drugega odstavka tega člena stranka zahteva oblikovanje struktur zračnega prostora z določitvijo vertikalnih, horizontalnih in lateralnih meja, trajanja in pogojev uporabe začasne rezervacije ali začasne omejitve zračnega prostora.

(5) Celica za upravljanje zračnega prostora na podlagi odločbe iz drugega odstavka tega člena dodeli strukturo zračnega prostora, v skladu s postopki iz petega in šestega odstavka 150. člena tega zakona.

(6) Ne glede na drugi odstavek tega člena Celica za upravljanje zračnega prostora vzpostavi in dodeli strukturo zračnega prostora, če začasna rezervacija ali začasna omejitev zračnega prostora iz razlogov, navedenih v prvem odstavku tega člena, ne presega skupno 15 dni v obdobju 1 meseca. Ob tem upošteva postopke iz petega in šestega odstavka 150. člena tega zakona.

(7) Začasne rezervacije in začasne omejitve zračnega prostora iz tega člena se objavijo na način, običajen v letalstvu.

(8) Z globo 500 eurov se kaznuje za prekršek vodja zrakoplova ali druga oseba, ki upravlja zrakoplov ali letalno napravo, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena leti v nasprotju s pogoji uporabe začasne rezervacije zračnega prostora in stalne ali začasne omejitve zračnega prostora.

153. člen **(posebnosti)**

(1) Iz razlogov zagotavljanja interesov varnosti določenega leta pristojna enota kontrole zračnega prometa lahko v delu zračnega prostora ali na javnem letališču, na katerem se zagotavlja kontrola zračnega prometa, po lastni presoji, na zahtevo vodje zrakoplova, izvajalca druge navigacijske službe zračnega prometa, upravljalca javnega letališča, preiskovalnega organa ali agencije, začasno prepove ali omeji zračni promet.

(2) Iz razlogov izvajanja nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora pristojna enota kontrole zračnega prometa, na predlog enote Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, v določenem delu zračnega prostora začasno prepove ali omeji zračni promet.

(3) Iz razlogov izvajanja službe iskanja in reševanja lahko pristojna enota kontrole zračnega prometa za namen izvajanja nalog centra za koordinacijo začasno prepove ali omeji zračni promet.

(4) Z globo 500 eurov se kaznuje za prekršek vodja zrakoplova ali druga oseba, ki upravlja zrakoplov ali letalno napravo, ki v nasprotju s prvim, drugim in tretjim odstavkom tega člena ne upošteva navodil pristojne enote kontrole zračnega prometa o začasni prepovedi ali omejitvi zračnega prometa.

VIII. GEOINFORMACIJSKA DEJAVNOST ZA CIVILNO LETALSTVO

154. člen

(geoinformacijska dejavnost in prostorski podatki)

(1) Geoinformacijska dejavnost po tem zakonu obsega zajem, upravljanje, zbiranje, vodenje, vzdrževanje, obdelavo in distribucijo prostorskih podatkov, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa in se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in ob upoštevanju mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO.

(2) Prostorski podatki, zbrani v okviru geoinformacijske dejavnosti, so podatki o objektih ali pojavih v prostoru, ki so lahko naravni ali antropogeni, stalni ali začasni in statični ali dinamični in ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa.

(3) Prostorski podatki, zbrani v okviru geoinformacijske dejavnosti, so podlaga za izdelavo zbirk lokacijskih podatkov, kartografskih in drugih prikazov ter izvajanje lokacijskih storitev.

155. člen

(izvajanje geoinformacijske dejavnosti)

(1) Za izvajanje geoinformacijske dejavnosti po tem zakonu je odgovorno ministrstvo.

(2) Posamezne naloge geoinformacijske dejavnosti po tem zakonu izvaja Geodetski inštitut Slovenije po programu iz naslednjega odstavka.

(3) Program geoinformacijske dejavnosti po tem zakonu pripravi ministrstvo, v sodelovanju z Geodetskim inštitutom Slovenije in agencijo. Program geoinformacijske dejavnosti po tem zakonu je vključen v program dela Geodetskega inštituta Slovenije, ki je sestavni del letnega programa državne geodetske službe po zakonu, ki ureja geodetsko dejavnost.

(4) Po sprejetju programa državne geodetske službe po zakonu, ki ureja geodetsko dejavnost, ministrstvo, agencija in Geodetski inštitut Slovenije sklenejo dogovor o izvedbi in financiranju nalog iz programa iz prejšnjega odstavka. Sredstva za izvedbo teh nalog zagotovi ministrstvo.

156. člen

(naloge Geodetskega inštituta Slovenije)

Geodetski inštitut Slovenije kot javno službo na področju geoinformacijske dejavnosti po tem zakonu izvaja naslednje naloge:

- organizira izvedbo in nadzor izmer ter monitoringa objektov ter pojavov, ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa,
- zajema, upravlja, zbira, vodi, vzdržuje, obdeluje in distribuira prostorske podatke, izdeluje zbirke lokacijskih podatkov, kartografske in druge prikaze ter izvaja lokacijske storitve,
- pripravi geoinformacijsko gradivo za zagotavljanje letalskih informacij,
- izvaja raziskovalne in razvojne naloge ter druge strokovno-tehnične naloge v zvezi z geoinformacijsko dejavnostjo po tem zakonu in
- sodeluje s sorodnimi organizacijami na strokovno-tehnični ravni po usmeritvah ministrstva.

157. člen

(dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah)

(1) Digitalni podatki o terenu in ovirah so digitalni zapis prostorskih podatkov iz 154. člena tega zakona, ki se zbirajo skladno s predpisom Evropske unije o kakovosti podatkov.

(2) Digitalni podatki o terenu in ovirah niso javni.

(3) Ministrstvo na podlagi vloge izvajalcev storitev, državnih organov in drugih organizacij odloči o dostopu do digitalnih podatkov o terenu in ovirah. Vloga je takse prosta.

(4) Subjekti iz prejšnjega odstavka morajo v vlogi za dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah izkazati interes za dostop. V vlogi se prosilec z izjavo zaveže, da pridobljeni digitalni podatki o terenu in ovirah ne bodo dostopni tretjim osebam.

(5) Evidenco subjektov, katerim je bil odobren dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah, vodi Geodetski inštitut Slovenije.

IX. VAROVANJE IN OLAJŠAVE

1. Varovanje civilnega letalstva

158. člen (splošno)

(1) Varnost zračnega prometa se zagotavlja z varovanjem civilnega letalstva pred dejanji nezakonitega vmešavanja (v nadaljnjem besedilu: varovanje) v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Dejanja nezakonitega vmešavanja iz prejšnjega odstavka so:

1. nasilje proti osebi v zrakoplovu med letom, če to dejanje lahko ogrozi varnost tega zrakoplova;
2. uničenje zrakoplova med delovanjem ali povzročitev škode takemu zrakoplovu, zaradi česar postane nesposoben za let ali pa je lahko ogrožena njegova varnost med letom;
3. namestitev ali povzročitev namestitve v zrakoplov med delovanjem zrakoplova, na kakršen koli način, naprave ali snovi, ki lahko zrakoplov uniči ali povzroči škodo na njem, zaradi česar zrakoplov ne more leteti, ali na njem povzroči škodo, ki bo najverjetneje ogrozila njegovo varnost med letom;
4. uničenje ali poškodovanje objektov, sistemov in naprav, ki so namenjeni zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa, ali vplivanje na njihovo delovanje, če tako dejanje lahko ogrozi varnost zrakoplova med letom;
5. sporočanje informacij, za katere se ve, da so napačne, in s tem ogrožanje varnosti zrakoplova med letom; ali
6. nezakonita in namerna uporaba naprave, snovi ali orožja za:
 - nasilno dejanje proti osebi na letališču, na katerem se opravlja domači, notranji ali mednarodni zračni promet, ki povzroči ali bi lahko povzročilo resno poškodbo ali smrt osebe;
 - uničenje ali resno poškodovanje letališke infrastrukture ali zrakoplova, ki je na njem in ne obratuje, ali prekinitev izvajanja letaliških služb in drugih služb, če katero od teh dejanj ogroža ali bi lahko ogrozilo varnost na tem letališču, in
7. kakšno koli drugo dejanje, ki bi ogrozilo varnost zračnega prometa.

(3) Pri pripravi in izvajanju ukrepov ter postopkov varovanja med seboj sodelujejo državni organi, lastnik javnega letališča, upravljalec javnega letališča, izvajalci letaliških služb iz drugega odstavka 118. člena tega zakona, izvajalci drugih služb iz tretjega odstavka 118. člena tega zakona, operatorji ter subjekti, ki uporabljajo standarde s področja varovanja.

(4) Na javnem letališču, v zrakoplovu, objektu izvajalca storitev ATM/ANS in objektih zunaj javnih letališč, v katerih se izvajajo ukrepi varovanja, mora vsak ravnati v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, programi varovanja civilnega letalstva in drugimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji s področja varovanja.

(5) Če je potrebno za varovanje in na podlagi ocene tveganja, agencija lahko zahteva izvajanje ukrepov, ki so strožji od predpisanih. Ti ukrepi so ustrezni, objektivni, nediskriminatorni in sorazmerni tveganju, zaradi katerega se sprejemajo. Oceno tveganja pripravijo zavezanci iz tretjega odstavka tega člena. Agencija o ukrepih nemudoma obvesti Evropsko komisijo po začetku njihovega izvajanja.

(6) Če je potrebno za varovanje, lahko agencija na podlagi smiselne uporabe pravil za javna letališča odloči, da ukrepe varovanja izvajajo tudi obratovalci nejavnega letališča.

(7) Z globo 5.000 eurov se kaznuje za prekršek lastnik javnega letališča, upravljalec javnega letališča, izvajalec storitev ATM/ANS, izvajalec službe zemeljske oskrbe, operator ali subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja, ki je pravna oseba, ki:

- v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena ne sodeluje pri pripravi in izvajanju ukrepov ter postopkov varovanja, ali če ravna v nasprotju s predpisanimi in določenimi ukrepi in postopki varovanja;

- v nasprotju s četrtem odstavkom tega člena ne ravna v skladu s predpisanimi in določenimi ukrepi varovanja.

(8) Z globo 5.000 eurov se kaznuje za prekršek vodja zrakoplova, ki v nasprotju s četrtem odstavkom tega člena ne ravna v skladu s predpisanimi in določenimi ukrepi varovanja.

(9) Z globo 4.000 eurov se kaznuje za prekršek potnik, ki v nasprotju s četrtem odstavkom tega člena ne ravna v skladu s predpisanimi in določenimi ukrepi varovanja.

(10) Z globo 3.000 eurov se kaznuje operator ali subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz sedmega odstavka.

(11) Z globo 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz sedmega odstavka tega člena.

159. člen

(nacionalni program varovanja civilnega letalstva in nacionalni program za nadzor kakovosti varovanja civilnega letalstva)

(1) Nacionalni program varovanja civilnega letalstva in nacionalni program za nadzor kakovosti varovanja civilnega letalstva sprejme vlada na predlog ministra.

(2) Programi varovanja civilnega letalstva iz 160., 161., 162. in 163. člena tega zakona, morajo biti usklajeni z nacionalnim programom varovanja civilnega letalstva in z nacionalnim programom za nadzor kakovosti varovanja civilnega letalstva.

(3) Nacionalni program varovanja civilnega letalstva in nacionalni program za nadzor kakovosti varovanja civilnega letalstva nista javna in zanju ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

160. člen

(program varovanja javnega letališča)

(1) Agencija na predlog upravljavca javnega letališča odloči o odobritvi programa varovanja javnega letališča, ki ga slednji predhodno uskladi z operatorjem aerodroma, če ta obstaja skladno s predpisi Evropske unije, in obratovalcem ali obratovalci letališke infrastrukture, če je na aerodromu več operatorjev aerodroma.

(2) Upravljavec letališča objavi varnostna navodila in prepovedi na način, običajen v letalstvu.

(3) Program varovanja javnega letališča iz prvega odstavka tega člena ni javen.

(4) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek upravljalec javnega letališča, ki je pravna oseba, ki v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne objavi primerno varnostnih navodil in prepovedi.

(5) Z globo 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

161. člen

(program varovanja operatorja)

(1) Agencija na predlog operatorja, ki mu je spričevalo letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija, odloči o odobritvi programa varovanja operatorja.

(2) Operator iz prejšnjega odstavka objavi varnostna navodila in prepovedi na način, običajen v letalstvu.

(3) Tuj operator, ki opravlja prevoz v mednarodnem zračnem prometu v Republiko Slovenijo, iz nje ter preko njenega ozemlja, uskladi program varovanja operatorja s programi varovanja javnih letališč, če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ne določa drugače. Tuj operator, na podlagi zahteve ministrstva dostavi program varovanja operatorja, če mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ne določa drugače.

(4) Agencija lahko od operatorja, ki nima spričevala letalskega prevoznika (AOC) in uporablja zrakoplov z največjo vzletno maso več kot 5700 kg, za namen varovanja, zahteva, da vzpostavi program varovanja operatorja, ki mora biti skladen z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu. Agencija na predlog takega operatorja odloči o odobritvi programa varovanja operatorja.

(5) Program varovanja operatorja iz prvega odstavka tega člena ni javen.

(6) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek operator, ki je pravna oseba, ki v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne objavi primerno varnostnih navodil in prepovedi.

(7) Z globo 2.500 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Z globo 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

162. člen **(program varovanja izvajalca storitev ATM/ANS)**

(1) Agencija na predlog izvajalca storitev ATM/ANS odloči o odobritvi programa varovanja izvajalca storitev ATM/ANS.

(2) Izvajalec storitev ATM/ANS objavi varnostna navodila in prepovedi na način, običajen v letalstvu.

(3) Program varovanja izvajalca storitev ATM/ANS iz prvega odstavka tega člena ni javen.

(4) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek izvajalec storitev ATM/ANS, ki je pravna oseba, ki v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne objavi primerno varnostnih navodil in prepovedi.

(5) Z globo 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

163. člen **(program varovanja subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja)**

(1) Agencija na predlog subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja, odloči o odobritvi programa subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja.

(2) Subjekt objavi varnostna navodila in prepovedi na način, običajen v letalstvu

(3) Program iz prvega odstavka tega člena ni javen.

(4) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja, ki je pravna oseba, ki v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne objavi primerno varnostnih navodil in prepovedi.

(5) Z globo 2.500 eurov se kaznuje subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(6) Z globo 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

164. člen

(nacionalni program usposabljanja za varovanje civilnega letalstva)

(1) Nacionalni program usposabljanja za varovanje civilnega letalstva sprejme vlada na predlog ministra.

(2) Agencija na predlog upravljavca javnega letališča, operatorja, izvajalca storitev ATM/ANS in subjekta, ki izvaja standarde s področja varovanja, odloči o odobritvi njihovega programa usposabljanja za varovanje civilnega letalstva, ki mora biti usklajen s programom iz prejšnjega odstavka.

(3) Programi iz prvega in drugega odstavka tega člena niso javni.

165. člen

(Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva in letališki sveti za varovanje civilnega letalstva)

(1) Za usklajeno delovanje pristojnih organov, ki so odgovorni za pripravo, izvajanje in usklajevanje postopkov in ukrepov varovanja, in agencije, predlog ministra vlada ustanovi Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva.

(2) Za usklajeno delovanje pristojnih organov, ki so odgovorni za pripravo, izvajanje in usklajevanje postopkov in ukrepov varovanja, agencije ter organizacij, ki pripravljajo in izvajajo različne vidike varovanja na javnem letališču, upravljavec javnega letališča ustanovi letališki svet za varovanje civilnega letalstva.

166. člen

(način varovanja)

(1) Upravljavec javnega letališča zagotovi ustrezne površine, prostore in opremo za varnostne preglede zrakoplovov, vozil, potnikov, prtljage, tovora in pošte, oseb, ki niso potniki, in njihovih osebnih predmetov, zalog za oskrbo med letom ter zalog za oskrbo na letališču, ter v skladu s programoma iz 159. in 160. člena tega zakona na letališču določi javne dele, nadzorovane dele, varnostna območja omejenega gibanja, kritične dele varnostnih območij omejenega gibanja in, če je potrebno, druga varnostno pomembna območja.

(2) Upravljavec javnega letališča ali subjekt, ki uporablja standarde s področja varovanja, v skladu s programom varovanja javnega letališča iz 160. člena tega zakona, zagotovi naslednje tehnično-tehnološke pogoje varovanja:

1. površine na letališču, potrebne za varnostne preglede zrakoplovov in vozil,
2. prostore in opremo, potrebno za osnovne in posebne varnostne preglede potnikov, vozil, prtljage, tovora in pošte, oseb, ki niso potniki, in njihovih osebnih predmetov, zalog za oskrbo med letom in zalog za oskrbo na javnem letališču, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, ki vstopajo ali se vnašajo na varnostna območja omejenega gibanja, kritične dele varnostnega območja omejenega gibanja in, če so določena, druga varnostno pomembna območja,
3. osnovne varnostne preglede potnikov, prtljage ter oseb, ki niso potniki, in njihovih osebnih predmetov, ki vstopajo ali se vnašajo na kritične dele varnostnega območja omejenega gibanja,
4. prostore in opremo za nastanitev in oskrbo oseb, ki ne izpolnjujejo pogojev za vstop v državo, in drugih posebnih kategorij potnikov, na primer oseb, ki so v nameravanem času prevoza v postopku prisilne odstranitve tujca oziroma je prevoz potreben v zvezi s kazenskim postopkom ali izvršitvijo pravomočne obsodbe,
5. varovanje javnih delov letališča in nadzorovanih delov letališča, razen uradnih prostorov policije, carinskega organa in drugih državnih organov, če to s temi organi s pogodbo ni urejeno drugače,
6. prostorske in druge pogoje pristojnim organom za nadzor izvajanja varovanja.

(3) Osnovne varnostne preglede zrakoplovov zagotavlja operator, ki tudi zagotavlja opremo, potrebno za njihovo izvajanje.

(4) Posebne varnostne preglede in ukrepe opravlja Policija.

(5) Če agencija ugotovi, da varovanje iz tega člena ni zagotovljeno v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, minister, pristojen za notranje zadeve, odredi policijsko varovanje do odprave pomanjkljivosti v skladu s tem zakonom. S tem nastali stroški bremenijo upravljavca javnega letališča. Agencija o ugotovitvi obvesti Svet za varovanje v civilnem letalstvu.

(6) Varnostno osebje upravljavca javnega letališča, na javnem delu letališča oziroma pred vstopom na katerokoli varnostno območje, določeno s programom varovanja javnega letališča iz 160. člena tega zakona, izvajati naslednje ukrepe varovanja:

1. opozoriti osebo, naj se oddalji z območja, iz objekta ali prostora, ki ga varuje (v nadaljnjem besedilu: varovano območje), če se tam neupravičeno zadržuje;
2. ugotoviti istovetnost osebe pri vstopu oziroma izstopu z varovanega območja, kadar je to potrebno za varnost ljudi in premoženja, ki ga varuje, ali če tako določajo pravila na varovanem območju;
3. površinsko pregledati vrhnja oblačila, notranjost vozila in prtljago osebe pri vstopu oziroma izstopu z varovanega območja, če je to potrebno za varnost ljudi in premoženja, ki ga varuje, in če oseba s tem soglaša;
4. preprečiti osebi vstop oziroma izstop z varovanega območja, če ta odkloni pregled iz prejšnje točke, če nasprotuje ugotavljanju njene istovetnosti ali če so podani drugi razlogi, zaradi katerih je nujno potrebno, da se ji vstop oziroma izstop z varovanega območja prepreči;
5. zahtevati od osebe, ki ogroža varnost ljudi, premoženje ali red na varovanem območju, da z ogrožanjem takoj preneha ali da zapusti varovano območje;
6. zadržati osebo, ki je bila zalotena pri kaznivem dejanju, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti ali na predlog oškodovanca, do prihoda policije;
7. uporabiti sredstva za vklepanje, če drugače ne morejo zadržati osebo iz prejšnje točke;
8. uporabiti fizično silo, če drugače ne more preprečiti osebi vstopa oziroma izstopa z varovanega območja, preprečiti neposrednega ogrožanja življenja ljudi ali premoženja, ki ga varuje ali zadržati osebe do prihoda policije;
9. uporabljati video nadzorne sisteme in voditi evidenco obiskovalcev na varovanem območju.

(7) Upravitelj javnega letališča ima pravico izvajati tudi druge ukrepe varovanja in dejanja povezana z osebni podatki, v kolikor je to potrebno zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa in preprečevanja in obvladovanja dejanj nezakonitega vmešavanja. Tovrstni ukrepi so sestavni del programa varovanja javnega letališča iz 160. člena tega zakona. Upravitelj javnega letališča mora pred uvedbo drugih ukrepov varovanja in dejanj iz tega odstavka obvestiti ministrstvo.

(8) Z globo 7.000 eurov se kaznuje za prekršek upravljalec javnega letališča, ki je pravna oseba, ki:

- v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne zagotovi tehnično-tehnoloških pogojev varovanja;
- v nasprotju s šestim odstavkom tega člena ne izvaja ukrepov varovanja.

(9) Z globo 5.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(10) Z globo 5.000 eurov se kaznuje za prekršek operator, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s tretjim odstavkom tega člena ne zagotovi osnovnega varnostnega pregleda zrakoplova ali ne zagotovi opreme, potrebno za izvajanje osnovnega varnostnega pregleda zrakoplova.

(11) Z globo 3.000 eurov se kaznuje operator, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

167. člen

(gibanje in zadrževanje na javnem letališču in v objektu izvajalcev storitev ATM/ANS)

(1) Na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja, drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča in

v objektih izvajalca storitev ATM/ANS, ki so opredeljeni s programi varovanja iz 160., 161., 162. in 163. člena tega zakona, se smejo gibati in zadrževati samo tiste osebe, ki opravljajo službene naloge in imajo za to ustrezna dovoljenja za gibanje in zadrževanje (v nadaljnjem besedilu: dovoljenje za gibanje).

(2) Agencija, na obrazložen predlog upravljavca javnega letališča, izvajalca letaliških služb in drugih služb iz 118. člena tega zakona, obratovalca letališke infrastrukture, operatorja, izvajalca storitev ATM/ANS ali državnega organa, ki opravlja naloge na letališču ali v objektu izvajalca storitev ATM/ANS (v nadaljnjem besedilu tega poglavja: predlagatelj) odloči o dovoljenju za gibanje osebi iz prejšnjega odstavka (v nadaljnjem besedilu tega poglavja: prosilec). Na podlagi dovoljenja za gibanje upravljavec javnega letališča imetnikom zagotovi identifikacijske priponke, ki so dokazilo, da je imetniku izdano dovoljenje za gibanje. V nacionalnem programu varovanja civilnega letalstva iz 159. člena tega zakona se določita oblika in vsebina identifikacijske priponke.

(3) Agencija, pred izdajo dovoljenja za gibanje, s soglasjem prosilca preveri njegovo preteklost, zbira osebne podatke in na tej podlagi izdela oceno primernosti prosilca. Preverjanje preteklosti se opravi s pregledom:

1. istovetnosti identitete prosilca,
 2. podrobnega življenjepisa prosilca,
 3. dokazil o neizbranih pravnomočnih obsodbah za kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, in dokazil o neizbranih pravnomočnih odločbah o prekrških s področja varstva javnega reda in miru, ki se nanašajo na nasilno in drzno vedenje, orožje ali uporabo nevarnih predmetov in s področja neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, ter odločb agencije o prekrških s področja varovanja v vseh državah bivanja v zadnjih preteklih petih letih,
 4. dokazil, da se zoper prosilca ne vodi kazenski postopek za kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti,
 5. dokazil o zaposlitvi, usposabljanjih ali morebitnih vrzelih v zadnjih petih letih.
 6. podatkov predlagatelja o izrečenih disciplinskih sankcijah ali disciplinskih postopkih pri preteklih delodajalcih prosilca v zadnjih petih letih,
- in po osebni razgovoru s prosilcem, če agencija to oceni kot potrebno zaradi varovanja.

(4) Dokazila iz tretje in četrte točke prejšnjega odstavka pridobi agencija po uradni dolžnosti iz uradnih evidenc, ki jih vodijo državni organi ali nosilci javnih pooblastil.

(5) Vloga predlagatelja z dokazili iz tretjega odstavka tega člena, ki jih predloži prosilec, se predloži tako, da predlagatelj nima vpogleda v osebne podatke prosilca.

(6) Če je pri izdelavi ocene primernosti podan sum varnostnega zadržka, se na podlagi agencije opravi varnostno preverjanje prosilca. Varnostno preverjanje opravita policija in Slovenska obveščevalno-varnostna agencija v skladu s pooblastili in po postopkih, določenimi s predpisi o varovanju tajnih podatkov. Varnostno preverjanje obsega preveritev podatkov, ki so določeni s predpisi o varovanju tajnih podatkov za pridobitev dovoljenja za dostop do tajnih podatkov stopnje ZAUPNO. Policija in Slovenska obveščevalno-varnostna agencija morata agencijo o ugotovljenih varnostnih zadržkih obvestiti najkasneje sedem delovnih dni po prejemu zahtevka za varnostno preverjanje.

(7) Na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča se smejo gibati in zadrževati tudi druge osebe, če se nameravajo vkrcati v zrakoplov, izkrcati iz njega ali opraviti določene naloge, vendar morajo imeti spremljevalca, ki ga določi izvajalec službe varovanja.

(8) Na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča se smejo pri opravljanju nalog gibati in zadrževati brez dovoljenja za gibanje in brez spremljevalca tudi člani posadk, če imajo ustrezno identifikacijsko priponko.

(9) V postopku odločanja o dovoljenju za gibanje agencija in ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, Policija in Slovenska obveščevalno-varnostna agencija v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov obdelujejo naslednje osebne podatke:

1. podatke, ki so v skladu s predpisi vsebovani v osebni dokumentu;

2. podatke o delovnih izkušnjah, zaposlitvah in delodajalcih;
3. podatke o neizbranih pravnomočnih obsodbah za naklepna kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, in podatke o neizbranih pravnomočnih odločbah o letalskih prekrških s področja varovanja, o prekrških s področja varstva javnega reda in miru, ki se nanašajo na nasilno in drzno vedenje ter uporabo nevarnih predmetov in s področja proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami;
4. podatke o tekočih kazenskih postopkih za naklepna kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti;
5. podatke o pomembnih življenjskih dogodkih, ki jih je prosilec navedel v podrobnem življenjepis,
6. biometrične podatke, če je dostop v nadzorovane dele javnega letališča, varnostna območja omejenega gibanja, kritične dele varnostnega območja omejenega gibanja, druga varnostno pomembna območja javnega letališča in objekte izvajalca storitev ATM/ANS skladno s predpisi zagotovljen z uporabo opreme, ki zahteva take podatke;
7. oceno primernosti za izdajo dovoljenja za gibanje iz tretjega odstavka tega člena.

(10) Podrobni življenjepis iz druge točke tretjega odstavka tega člena vsebuje naslednje podatke prosilca:

1. osebno ime, vključno s prejšnjimi,
2. enotno matično številko občana (EMŠO),
3. datum in kraj rojstva,
4. državljanstvo oziroma državljanstva, vključno s prejšnjimi,
5. naslov prebivališča (stalnega, začasnega in dejanskega naslova),
6. bivanja v tujini, če so trajala tri mesece ali več (kraj, obdobje in razlog bivanja),
7. poklic in delo, ki ga opravlja,
8. služenje vojaškega roka,
9. šolanje in obiskovanje seminarjev ali drugih oblik usposabljanja v tujini, če so trajala mesec ali več (kraj in obdobje),
10. delodajalce in njihove naslove, vključno s preteklimi,
11. neizbrisane pravnomočne obsodbe za kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, in neizbrisane pravnomočne odločbe o prekrških s področja varstva javnega reda in miru, ki se nanašajo na nasilno in drzno vedenje, orožje ali uporabo nevarnih predmetov in s področja neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami ter odločb agencije o prekrških s področja varovanja,
12. tekoče kazenske postopke za kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti,
13. odvisnost od alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi oziroma druge zasvojenosti,
14. bolezni ali duševne motnje, ki bi lahko ogrozile varno izvajanje službenih nalog,
15. stike s tujimi varnostnimi ali obveščevalnimi službami,
16. članstvo ali sodelovanje v organizacijah ali skupinah, ki ogrožajo vitalne interese Republike Slovenije ali držav članic političnih, obrambnih in varnostnih zvez, katerih članica je Republika Slovenija,
17. prejšnja varnostna preverjanja v skladu s predpisi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva,
18. sodelovanje v tujih oboroženih silah ali drugih oboroženih formacijah,
19. finančne obveznosti oziroma prevzeta jamstva z navedbo vrste (npr.: krediti, hipoteke, preživnine) in višine finančnih obveznosti, razloge za dolgove in upnike ter navedbo vseh dohodkov v preteklem letu, vključno s podatki o lastništvu nepremičnin;
20. podatke o povprečnem osebnem dohodku v zadnjih treh mesecih,
21. lastnosti in okoliščine iz življenja prosilca, ki imajo lahko za posledico izpostavljenost izsiljevanju ali drugim oblikam izvajanja pritiska.

(11) Vlada izda predpis, s katerim določi način izdaje dovoljenja za gibanje in obvezne sestavine obrazloženega predloga iz drugega odstavka tega člena. Zaščita dovoljenja za gibanje in identifikacijske priponke pred ponarejanjem in drugimi oblikami zlorab ter način nošenja identifikacijske priponke in preverjanje z njo povezane identitete imetnika se določijo v Nacionalnem programu varovanja v civilnem letalstvu.

(12) Ne glede na prejšnje določbe tega člena dovoljenje za gibanje uslužbencem policije, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in ministrstva, pristojnega za obrambo, ter osebam, ki so v skladu s predpisi o tajnih podatkih pridobile dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, izda agencija le na podlagi

zaposila in mnenja predlagatelja, ki mora vsebovati najmanj opredelitev potrebe po gibanju in zadrževanju na območju oziroma v objektu, za katerega je potrebno imeti dovoljenje za gibanje, če organ, ki je zaprosil za izdajo dovoljenja za gibanje, poda izjavo, da je opravil preverjanje, ki glede zahtevnosti ustreza najmanj preverjanju preteklosti iz tretjega odstavka tega člena.

(13) Z globo 1.000 eurov se kaznuje za prekršek fizična oseba, ki se:

- v nasprotju s sedmim odstavkom tega člena giblje ali zadržuje na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča brez spremljevalca;
- v nasprotju z osmim odstavkom tega člena giblje ali zadržuje na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča brez ustrezne identifikacijske priponke.

168. člen

(zavrnitev, odvzem in začasno zadržanje izdanega dovoljenja za gibanje)

(1) Agencija zavrne vlogo za izdajo dovoljenja za gibanje, če:

1. ni izkazana identiteta prosilca;
2. dejansko ugotovljene okoliščine iz varnostnega preverjanja kažejo na utemeljen dvom o zanesljivosti posameznika za samostojno gibanje na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja, drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča in v objektih izvajalca storitev ATM/ANS (varnostni zadržek);
3. za prosilca ni izkazana potreba po gibanju in zadrževanju na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja, drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča in v objektih izvajalca storitev ATM/ANS, za katerega je dovoljenje za gibanje potrebno, ali če ta potreba ni trajna;
4. prosilec ni soglašal z zbiranjem osebnih podatkov, preverjanjem preteklosti ali z morebitnim varnostnim preverjanjem;
5. je bil prosilec pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali pravnomočno spoznan za odgovornega za prekršek s področja varovanja, ali za prekršek s področja varstva javnega reda in miru, ki se nanaša na nasilno in drzno vedenje ter uporabo nevarnih predmetov, ali za prekršek s področja proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami;
6. je prosilec v kazenskem postopku za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti;
7. se prosilec ni udeležil osebnega pogovora, če je bil nanj vabljen;
8. se ugotovi, da je prosilec v vlogi za pridobitev dovoljenja za gibanje navedel neresnične podatke.

(2) Pri zavrnitvi izdaje dovoljenja za gibanje agencija na način, ki prikrije vir podatkov, seznanj prosilca tudi z razlogi za zavrnitev izdaje dovoljenja.

(3) Agencija izdano dovoljenje za gibanje odvzame, če se med veljavnostjo dovoljenja za gibanje ugotovi, da so nastali razlogi iz prvega odstavka tega člena za zavrnitev izdaje dovoljenja. Agencija lahko med veljavnostjo dovoljenja od policije in Slovenske obveševalno-varnostne agencije zahteva ponovno varnostno preverjanje.

(4) Dovoljenje za gibanje sme agencija prosilcu vročiti samo osebno, pri čemer ostali načini vročitve, ki štejejo za osebno vročitev, niso dovoljeni.

(5) Agencija začasno zadrži izvajanje pravic iz dovoljenja za gibanje, če:

1. imetnik dovoljenja za gibanje ni v roku končal varnostnega usposabljanja, če je zahtevano z nacionalnim programom usposabljanja za varovanje v civilnem letalstvu iz 164. člena tega zakona ali
2. je pri imetniku dovoljenja za gibanje nastala okoliščina, ki kaže na nastanek razlogov za odvzem dovoljenja.

(6) Začasno zadržanje izvajanja pravic iz dovoljenja za gibanje ustno izreče pooblaščen uradna oseba agencije, ki dovoljenje tudi začasno odvzame. Pisna odločba o začasnem zadržanju mora biti izdana v roku 24 ur od izreka.

(7) O zavrnitvi izdaje dovoljenja za gibanje, odvzemu dovoljenja oziroma začasnem zadržanju agencija obvesti predlagatelja na način kot izhaja iz drugega odstavka tega člena.

169. člen **(orožje in prepovedani predmeti ter izjeme)**

(1) Na javnem letališču smejo imeti in nositi orožje ter prepovedane predmete le uslužbenci policije in pooblašcene uradne osebe carinskega organa, pooblašcene osebe Slovenske varnostno-obveščevalne agencije in obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo ter varnostno osebje upravljavca javnega letališča.

(2) Vlada na predlog ministra s sklepom določi posamezno izjemo od prejšnjega odstavka in posebnosti nošenja orožja in prepovedanih predmetov na javnem letališču, če je to potrebno zaradi varovanja.

(3) Način nošenja in uporabe orožja ter prepovedanih predmetov za varnostno osebje upravljavca javnega letališča se določi v programu varovanja javnega letališča iz 160. člena tega zakona.

(4) Z globo 600 eurov se kaznuje za prekršek fizična oseba, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena na javnem letališču nosi orožje in prepovedane predmete.

(5) Z globo 800 eurov se kaznuje za prekršek fizična oseba, ki v nasprotju z drugim in tretjim odstavkom tega člena na javnem letališču nosi orožje in prepovedane predmete v nasprotju s predpisi.

170. člen **(oddaja, prevoz in vrnitev orožja, streliva in drugega nevarnega blaga v zračnem prevozu)**

(1) V potniško kabino zrakoplova in varnostno omejeno območje gibanja ni dovoljeno vnašati orožja, streliva, eksplozivov, vnetljivih ali nevarnih snovi ter sredstev in predmetov, ki so jim podobni. Nošenje in uporaba orožja ter streliva v potniški kabini zrakoplova in varnostno omejenem območju gibanja je dovoljena le izjemoma v skladu s predpisanimi pogoji.

(2) Častnik za varovanje med letom, pooblašcana oseba ministrstva, pristojnega za notranje zadeve ali ministrstva, pristojnega za pravosodje, lahko z namenom opravljanja uradnih nalog, vnesejo v potniško kabino zrakoplova orožje ter strelivo.

(3) Potnik, ki ima orožje ali strelivo, ju je dolžan ob prijavi na let prijaviti in predati pooblašчени uradni osebi ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, pod pogojem, da se ji orožje in strelivo ob izkrcanju vrne.

(4) Minister, v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje in ministrom, pristojnim za pravosodje, izda predpis, s katerim podrobneje določi pogoje za nošenje in uporabo orožja in streliva v zračnem prevozu ter način predaje, prevoza in vračanja orožja in streliva v zračnem prevozu.

(5) Z globo 1.200 eurov se kaznuje za prekršek potnik, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena v potniško kabino zrakoplova ali varnostno omejeno območje gibanja vnese orožje, strelivo, eksploziv, vnetljive ali nevarne snovi ter sredstva in predmete, ki so jim podobni.

2. Olajšave v zračnem prevozu

171. člen **(nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu)**

(1) Nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu sprejme vlada na predlog ministra.

(2) Nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu vsebuje sklop ukrepov, dejavnosti in tehnoloških postopkov, ki olajšajo delovanje zračnega prevoza in pospešijo pretok potnikov, prtljage, pošte in blaga ter določa pristojne organe, upravljavce letališč, operatorje, ki jim je spričevalo

letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija, in druge subjekte, ki ga izvajajo, ter določa njihove obveznosti in odgovornosti.

172. člen
(Svet za olajšave v zračnem prevozu)

(1) Za usklajeno izvajanje nacionalnega programa za olajšave v zračnem prevozu vlada ustanovi Svet za olajšave v zračnem prevozu.

(2) Za člane Sveta za olajšave v zračnem prevozu se imenuje predstavnike ministrstva, ministrstev, pristojnih za notranje zadeve, finance, kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, turizem, zunanje zadeve, zdravstvo, zaščito in reševanje, agencije, upravljalcev javnih letališč in operatorjev, ki jim je spričevalo letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija.

(3) Na javnih letališčih, ki so namenjena za mednarodni zračni promet, se ustanovijo letališki sveti za olajšave v zračnem prevozu v namen izvajanja ukrepov za olajšave v zračnem prevozu in poenostavitev formalnosti. Letališki sveti za olajšave v zračnem prevozu se lahko ustanovijo tudi na drugih javnih letališčih, če tako določa nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu iz prejšnjega člena.

X. ISKANJE IN REŠEVANJE TER PREISKAVE V ZVEZI Z VARNOSTJO

1. Iskanje in reševanje

173. člen (iskanje in reševanje)

(1) Iskanje in reševanje se izvaja v skladu tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Službe iskanja in reševanja iz prejšnjega odstavka zagotavljajo ministrstvo, pristojno za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, ministrstvo, pristojno za zdravje, agencija in izvajalec storitev ATM/ANS.

(3) Ko se začne iskanje in reševanje, je potrebno o tem nemudoma obvestiti preiskovalni organ in ministrstvo, pristojno za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(4) Lastnik ali operator zrakoplova, vodja zrakoplova, upravljalec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča morajo sodelovati pri iskanju in reševanju.

(5) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi izvajanje službe iskanja in reševanja v skladu s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(6) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek lastnik ali operator zrakoplova, upravljalec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča, ki je pravna oseba, ki v nasprotju s četrtem odstavkom tega člena če ne sodeluje pri iskanju in reševanju.

(7) Z globo 3.000 eurov se kaznuje lastnik ali operator zrakoplova, upravljalec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Z globo 3.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ki stori prekršek iz šestega odstavka.

(9) Z globo 1.000 eurov se kaznuje vodja zrakoplova ali posameznik, ki stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

2. Preiskave v zvezi z varnostjo

174. člen (preiskava v zvezi z varnostjo in preiskovalni organ)

(1) Preiskava nesreč in resnih incidentov v zvezi z varnostjo (v nadaljevanju: preiskava v zvezi z varnostjo) se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Cilj preiskave v zvezi z varnostjo je izboljšanje letalske varnosti in ne ugotavljanje krivde ali odgovornosti.

(3) Preiskavo v zvezi z varnostjo izvaja preiskovalni organ.

(4) Preiskovalni organ iz prejšnjega odstavka je organiziran kot samostojna organizacijska enota pri ministrstvu. Ta organizacijska enota mora biti funkcijsko neodvisna od agencije. Neodvisna mora biti tudi od ostalih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami in pristojnostmi preiskovalnega organa.

(5) Ministrstvo zagotovi preiskovalnemu organu iz tretjega odstavka tega člena sredstva, ki jih potrebuje za izvajanje svojih nalog, neodvisno od organov, navedenih v četrtem odstavku tega člena.

(6) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi preiskavo v zvezi z varnostjo, delo preiskovalnega organa ter zagotavljanje logistične podpore preiskovalnemu organu.

175. člen **(stvarna in krajevna pristojnost preiskovalnega organa)**

(1) Preiskovalni organ je pristojen za:

- preiskave nesreč zrakoplovov, če se nesreča zgodi na ozemlju Republike Slovenije ali v zračnem prostoru, ne glede na to, v kateri državi je zrakoplov registriran,
- preiskave nesreč zrakoplovov, ki so vpisani v register zrakoplovov, ne glede na to kje se nesreča zgodi, če preiskave ne uvede država, v kateri se je nesreča zgodila ali če preiskovalni organ oceni, da je preiskava v zvezi z varnostjo potrebna zaradi izboljšanja varnosti,
- resne incidente zrakoplovov z največjo vzletno maso nad 2.250 kg, ko se resni incident zgodi na ozemlju Republike Slovenije ali v zračnem prostoru, ne glede na to, v kateri državi je zrakoplov registriran,
- resne incidente zrakoplovov, ki so vpisani v register v zrakoplovov, z največjo vzletno maso nad 2.250 kg, če preiskave ne uvede država, v kateri se je resen incident zgodil ali če preiskovalni organ oceni, da je preiskava v zvezi z varnostjo potrebna zaradi izboljšanja varnosti.

(2) Preiskovalni organ lahko, če obstajajo utemeljeni razlogi, povezani z varnostjo, izvede preiskavo v zvezi z varnostjo na podlagi prvega odstavka 174. člena tudi za:

- incidente,
- zrakoplove in letalne naprave, ki s predpisi Evropske unije niso urejeni.

(3) Preiskovalni organ lahko sodeluje pri preiskavi v zvezi z varnostjo, za katero je pristojen preiskovalni organ druge države, če je bil v nesreči ali resnem incidentu udeležen zrakoplov vpisan v register zrakoplovov, ali je tako sodelovanje potrebno po mednarodnih pogodbah, ki zavezujejo Republiko Slovenijo ali preiskovalni organ oceni, da je preiskava v zvezi z varnostjo potrebna zaradi izboljšanja varnosti.

176. člen **(prenos in prevzem preiskave v zvezi z varnostjo)**

(1) Vlada lahko preiskavo v zvezi z varnostjo deloma ali v celoti prenese na drugo državo, če na predlog preiskovalnega organa ugotovi, da preiskovalni organ ne bo mogel zagotoviti ciljev preiskave v zvezi z varnostjo, skladno s predpisi Evropske unije na področju preiskav in preprečevanja nesreč in incidentov v civilnem letalstvu.

(2) Preiskovalni organ lahko prevzame od druge države pristojnost za preiskavo v zvezi z varnostjo. Preiskovalni organ o prevzemu pristojnosti sklene dogovor z drugo državo, po predhodni seznanitvi vlade.

177. člen **(sodelovanje z drugimi državami)**

Preiskovalni organ, če je izpolnjena zahteva o izključitvi navzkrižij interesov, lahko skladno s predpisi Evropske unije na področju preiskav in preprečevanja nesreč in incidentov v civilnem letalstvu k sodelovanju v preiskavi v zvezi z varnostjo povabi predstavnika EASA in pristojnega organa zadevnih držav članic Evropske unije ali tretje države.

178. člen **(sodelovanje s pravosodnimi organi Republike Slovenije)**

Preiskovalni organ sodeluje s pravosodnimi organi Republike Slovenije na podlagi predhodnega dogovora, ki ga skleneta minister in minister, pristojen za pravosodje.

179. člen

(vodja preiskovalnega organa, preiskovalec, komisija)

(1) Vlada na predlog ministra za obdobje petih let z možnostjo ponovnega imenovanja imenuje vodjo preiskovalnega organa, oziroma v primeru multimodalnega organa vodjo letalskega oddelka, in preiskovalce, ki imajo posebna pooblastila.

(2) Vodja preiskovalnega organa:

- ima najmanj 10 let delovnih izkušenj na področju letalstva kot pilot ali oseba, ki opravlja naloge glede vzdrževanja in plovnosti zrakoplova ali glede vodenja in kontrole zračnega prometa,
- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev izobrazbe druge stopnje, oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskih programih, ki v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo, ustreza izobrazbi druge stopnje in
- je strokovno usposobljen za preiskave v zvezi z varnostjo.

(3) Preiskovalec:

- ima najmanj 10 let delovnih izkušenj, od tega najmanj dve leti na področju letalstva kot certificirano osebje,
- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev izobrazbe druge stopnje, oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskih programih, ki v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo, ustreza izobrazbi druge stopnje in
- je strokovno usposobljen za preiskave v zvezi z varnostjo.

(4) Za preiskavo v zvezi z varnostjo vodja preiskovalnega organa imenuje komisijo, ki jo sestavljajo glavni preiskovalec, eden ali več preiskovalcev in, drugi strokovnjaki, kadar je to potrebno. Če vodja preiskovalnega organa tako presodi, lahko v komisijo imenuje samo glavnega preiskovalca in druge strokovnjake.

(5) Komisija iz prejšnjega odstavka je pri delu samostojna in neodvisna.

(6) Organi in osebe, ki so povezane z nesrečo ali resnim incidentom, omogočijo komisiji dostop do operativnih, tehničnih in pravnih ugotovitev za preiskavo v zvezi z varnostjo. Vodja preiskovalnega organa lahko zaprosi za pomoč strokovnjake z delovnega področja, če je to potrebno zaradi preiskave v zvezi z varnostjo. Vodja preiskovalnega organa lahko zaprosi za pomoč tuje letalske strokovnjake organov civilnega letalstva in drugih organov, ki so usposobljeni za preiskave v zvezi z varnostjo.

(7) Če je bil v nesreči ali resnem incidentu, za preiskavo katerega je pristojen preiskovalni organ na podlagi 175. in 176. člena tega zakona, udeležen tudi vojaški zrakoplov ali tuj vojaški zrakoplov, vodja preiskovalnega organa imenuje kot člana komisije za preiskavo v zvezi z varnostjo tudi predstavnika ministrstva, pristojnega za obrambo.

180. člen (izjema glede izpolnjevanja pogojev)

(1) Če se delovno razmerje za delovno mesto vodje preiskovalnega organa ali preiskovalca sklene z osebo, ki ob zaposlitvi ne izpolnjuje pogojev iz tretje alineje drugega odstavka ter tretje alineje tretjega odstavka prejšnjega člena, mora oseba izpolniti predpisane pogoje najkasneje v 24 mesecih od dneva zaposlitve.

(2) Oseba iz prejšnjega odstavka, ki ni strokovno usposobljena za preiskave v zvezi z varnostjo, lahko v času od zaposlitve do usposobitve opravlja posamezna strokovna dejanja (kot so priprava analiz, informacij, pomoč pri preiskavi) na področju preiskav v zvezi z varnostjo.

181. člen (strokovno usposabljanje)

Minister določi program strokovnega usposabljanja za preiskave v zvezi z varnostjo, s katerim določi vsebino strokovnega usposabljanja, postopek preverjanja strokovne usposobljenosti in priznavanja opravljenih usposabljanj, vzdrževanje strokovne usposobljenosti, veljavnost dokazil o usposabljanjih in druga vprašanja, povezana s strokovnim usposabljanjem, na predlog preiskovalnega organa.

182. člen
(zagotavljanje preiskave v zvezi z varnostjo)

- (1) Preiskovalnemu organu oziroma komisiji se med preiskavo v zvezi z varnostjo omogoči neovirano delo.
- (2) Preiskovalni organ za preiskavo v zvezi z varnostjo se lahko dogovarja o sodelovanju pri preiskavi s pristojnimi organi za preiskave v zvezi z varnostjo drugih držav članic Evropske unije ali tretjih držav.
- (3) Določbe tega zakona o preiskavi v zvezi z varnostjo v ničemer ne omejujejo pristojnosti organov po drugih predpisih.
- (4) Z globo od 3.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik, posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ali fizična oseba, ki v nasprotju s prvim odstavkom tega člena ovira preiskavo v zvezi z varnostjo.
- (5) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

183. člen
(stroški preiskave v zvezi z varnostjo)

- (1) Preiskava v zvezi z varnostjo se financira iz državnega proračuna. Vlada lahko zahteva povrnitev stroškov preiskave od osebe, za katero je pristojno sodišče ugotovilo namerno povzročitev nesreče ali incidenta, oziroma povzročitev nesreče ali incidenta iz hude malomarnosti. Pravica do povrnitve stroškov preiskave zastara po preteku dveh let od pravnomočnosti sodne odločbe ali dokončnosti odločbe upravnega organa.
- (2) Stroške reševanja zrakoplova ali odstranjevanja razbitin nosi lastnik zrakoplova. To velja tudi, če je odstranjevanje razbitin zahteval glavni preiskovalec za preiskavo v zvezi z varnostjo.
- (3) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi način obračunavanja stroškov iz prejšnjega odstavka.

184. člen
(pooblastila glavnega preiskovalca)

- (1) Glavni preiskovalec ima za preiskavo v zvezi z varnostjo pooblastila, določena s predpisi Evropske unije, ki urejajo preiskave in preprečevanje nesreč in incidentov v civilnem letalstvu.
- (2) Glavni preiskovalec ima tudi pooblastilo za začasni odvzem vozila, plovila, zrakoplova ali naprave za potrebe vodenja preiskave v zvezi z varnostjo proti ustreznemu nadomestilu, o čemer se izda potrdilo.
- (3) Za namen preiskave in takojšnjega dostopa na kraj nesreče in incidenta preiskovalni organ zagotavlja stalno pripravljenost vsaj enega preiskovalca.
- (4) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik, posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ali fizična oseba, ki v nasprotju z drugim odstavkom tega člena glavnemu preiskovalcu ne omogoči uporabe svojega vozila plovila, zrakoplova ali naprave za potrebe vodenja preiskave v zvezi z varnostjo ali ga ovira pri odvzemu svojega vozila plovila, zrakoplova ali naprave.
- (5) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

185. člen
(prepoved odstranitve delov zrakoplova in stvari)

(1) Najdeni zrakoplov in stvari, ki se v zrakoplovu prevažajo, ali karkoli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče, se ne smejo odstraniti ali premestiti brez dovoljenja glavnega preiskovalca, razen če je to potrebno za reševanje človeškega življenja ali iz drugih izjemnih razlogov.

(2) Kdor najde stvari, omenjene v prejšnjem odstavku, mora o tem takoj obvestiti policijo, preiskovalni organ ali komisijo, ki ima pravico te stvari odvzeti v korist preiskave.

(5) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek posameznik, če:

- v nasprotju s prvim odstavkom tega člena brez dovoljenja glavnega preiskovalca odstrani ali premesti zrakoplov ali stvari, ki se v zrakoplovu prevažajo, ali karkoli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče, ali
- v nasprotju z drugim odstavkom tega člena ne obvesti policije, preiskovalnega organa ali komisije, ko najde zrakoplov in stvari, ki se v zrakoplovu prevažajo, ali karkoli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče.

186. člen **(obveščanje javnosti)**

(1) Preiskovalni organ v sodelovanju z ministrom lahko obvesti javnost o preiskavi v zvezi z varnostjo.

(2) Preiskovalni organ objavi končno poročilo o preiskavi v zvezi z varnostjo na način, da je dostopno javnosti.

187. člen **(obnova preiskave v zvezi z varnostjo)**

Preiskavo v zvezi z varnostjo lahko preiskovalni organ obnovi kadarkoli, če pridobi nove dokaze ali ugotovitve, ki bistveno vplivajo na okoliščine, v katerih so se nesreča ali incident zgodili.

188. člen **(posebna ureditev)**

(1) Za delovna mesta preiskovalnega organa iz 179. člena tega zakona, ki zahtevajo specifična strokovna znanja, ki so posebnega pomena za učinkovito izvajanje preiskav v zvezi z varnostjo, pa je zaradi deficitarnosti oseb s tovrstnim znanjem na trgu dela ta delovna mesta zelo oteženo zapolniti, lahko minister ob zaposlitvi določi zaposlenemu dodatek za deficitarnost.

(2) Dodatek za deficitarnost lahko znaša do 25% osnovne bruto plače.

(3) O predlogu za ugotovitev deficitarnosti delovnega mesta iz prejšnjega odstavka odloči minister po predhodnem pozitivnem mnenju Zavoda za zaposlovanje. Minister odloči tudi o višini dodatka.

(4) Minister izda predpis, s katerim določi postopek ugotavljanja deficitarnosti delovnega mesta preiskovalca preiskovalnega organa.

189. člen **(nezgodno zavarovanje in zavarovanje odgovornosti)**

(1) Ministrstvo zavaruje preiskovalce preiskovalnega organa v času opravljanja dela za primer nesreče pri delu, katere posledica je smrt, trajna izguba splošne delovne zmožnosti ali začasna izguba delovne zmožnosti.

(2) Ministrstvo zavaruje preiskovalce preiskovalnega organa za odgovornost proti tretjim osebam za škodo, ki nastane zaradi strokovne napake preiskovalca preiskovalnega organa in zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka pri izvajanju nalog preiskovalnega organa.

190. člen **(stroški pogreba in enkratna denarna pomoč)**

(1) Za preiskovalca preiskovalnega organa, ki je pri opravljanju svojega dela izgubil življenje, ministrstvo poravna stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka ožjim družinskim članom preiskovalca preiskovalnega organa pripada enkratna denarna pomoč v višini skupnega zneska bruto plač, ki jih je v zadnjih dvanajstih mesecih prejel pokojni preiskovalec preiskovalnega organa. Znesek enkratne denarne pomoči določi minister s sklepom.

XI. NADZOR IN PREKRŠKOVNI POSTOPKI

1. Pristojni organi

191. člen (ministrstvo)

(1) Ministrstvo je pristojno za odločanje v upravnih zadevah v zvezi z letalskimi predpisi, ki se nanašajo na:

1. gospodarjenje z zemljišči in javno infrastrukturo,
2. upravljanje zračnega prostora,
3. dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah,
4. dostop do letalskih prog in določanje cen v zračnem prevozu,
5. zračni prevoz iz IV. poglavja tega zakona,
6. skupna pravila o dodeljevanju slotov na javnih letališčih,
7. druge naloge določene s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Ministrstvo je prekrškovni organ za prekrške iz X. poglavja tega zakona.

(3) Uradne osebe ministrstva se za izvajanje nalog iz prvega in drugega odstavka tega člena usposablajo v skladu s programom usposabljanja, ki ga določi minister.

192. člen (agencija)

(1) Agencija je pristojna za odločanje v upravnih zadevah, letalski nadzor ter prekrškovne postopke v zvezi z letalskimi predpisi, ki se nanašajo na:

1. varnost letenja,
2. register zrakoplovov,
3. plovnost zrakoplovov in vpliv na okolje,
4. certificirano in strokovno osebje,
5. letalske operacije in prevoz nevarnega blaga,
6. letališča,
7. izvajanje storitev ATM/ANS,
8. predtaktično in taktično upravljanje zračnega prostora v delu, ki ga izvaja izvajalec storitev ATM/ANS,
9. varovanje in olajšave,
10. operativno licenco,
11. druge naloge nadzora varnosti, določene s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva,

razen nadzora nad izvajanjem letalskih predpisov in prekrškovnih postopkov, ki jih organi Evropske unije izvajajo neposredno.

(2) Agencija je prekrškovni organ za zračni prevoz iz IV. poglavja tega zakona.

(3) V skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, agencija sodeluje tudi v mednarodnih zadevah in z mednarodnimi organizacijami s področja civilnega letalstva.

(4) Letalski nadzor ter prekrškovne postopke v zvezi z letalskimi predpisi, ki se nanašajo na predtaktično upravljanje zračnega prostora v delu, ki ga izvaja izvajalec storitev, iz osme točke prvega odstavka tega člena, agencija izvaja usklajeno z vojaškim letalskim nadzornim organom. Kršitve letalskih predpisov, ki jih agencija in vojaški letalski nadzorni organ ugotovita v okviru usklajenega nadzora iz prejšnjega stavka, so skladne in odražajo organizacijo izvajanja predtaktičnega upravljanja zračnega prostora iz 150. člena tega zakona.

193. člen
(pregled ICAO in ECAC)

(1) Ministrstvo in agencija na podlagi pisnega dogovora lahko dovolita pregled, ki izvajata ICAO in ECAC.

(2) Ministrstvo, agencija ter izvajalci storitev, pri katerih se izvaja pregled iz prejšnjega odstavka, morajo omogočiti nemoteno izvajanje pregleda v skladu z dogovorom iz prejšnjega odstavka.

194. člen
(opravljanje nalog certificiranja in nadzora s strani EASA ali druge države članice)

Republika Slovenija lahko zaprosi EASA ali drugo državo članico v skladu s predpisi Evropske unije, da opravlja naloge certificiranja in nadzora, za katero koli ali vse fizične in pravne osebe, zrakoplove, opremo aerodroma za zagotavljanje varnosti, sisteme ATM/ANS in sestavne dele ATM/ANS, naprave za simulacijo letenja in aerodrome, za katere je pristojna Republika Slovenija.

195. člen
(usposobljeni subjekti)

(1) Agencija lahko posamezne strokovne naloge certificiranja, ki jih je potrebno opraviti v postopkih iz prejšnjega člena, dodeli v izvajanje usposobljenim subjektom, zaradi zagotavljanja zahtev glede strokovnosti in pravočasnosti postopkov certificiranja v skladu s predpisi Evropske unije.

(2) Agencija podeli javno pooblastilo iz prejšnjega odstavka pravni osebi na podlagi utemeljene vloge, če oseba izpolnjuje s predpisi Evropske unije določena merila, ki se zahtevajo za usposobljene subjekte.

(3) Če je na določenem letalskem strokovnem področju, na katerega se nanaša predmet javnega pooblastila, več kot ena zainteresirana oseba, se izbira usposobljenega subjekta opravi na javnem razpisu ob smiselni uporabi postopkov za izvedbo javnega razpisa po določbah, ki ureja javno naročanje. Postopek objave javnega razpisa in ocenjevanje ponudb se ne šteje za del upravnega postopka. O izbiri usposobljenega subjekta se odloči z odločbo v upravnem postopku, ki se po uradni dolžnosti uvede na podlagi poročila o oceni ponudb. Zoper odločbo ni dovoljena pritožba, neizbrani kandidat pa lahko pravno varstvo uveljavlja v upravnem sporu.

(4) Pooblastilo se usposobljenemu subjektu podeli za nedoločen čas.

(5) Usposobljeni subjekt mora predpisane zahteve, v skladu s katerimi je bilo javno pooblastilo izdano, izpolnjevati trajno ves čas veljavnosti pooblastila. Stalni nadzor nad izpolnjevanjem zahtev izvaja agencija. Usposobljeni subjekt mora na zahtevo agencije dovoliti dostop do vseh podatkov, ki so povezani z njegovim izpolnjevanjem zahtev za usposobljene subjekte ter dostop do vseh prostorov, kjer se izvajajo naloge, ki so predmet pooblastila. Pooblaščen subjekt mora agencijo nemudoma obvestiti o vseh spremembah, ki bi lahko vplivale na obseg dejavnosti iz pooblastila ali na pravilno izpolnjevanje zahtev za usposobljene subjekte.

(6) Izdano pooblastilo agencija po uradni dolžnosti spremeni, omeji, začasno odvzame ali prekliče, če usposobljeni subjekt onemogoči ali ovira izvedbo nadzora ali če pri izvajanju nadzora ugotovi, da usposobljeni subjekt ne izpolnjuje predpisanih zahtev za priznanje statusa, očitno napačno izvaja naloge certificiranja ali opušča celovitost nalog certificiranja. Usposobljeni subjekt, ki mu je bilo pooblastilo odvzeto, mora v 30 dneh od dokončnosti odločbe o prenehanju javnega pooblastila, agenciji ali drugi osebi, ki jo določi agencija, predati vso dokumentacijo v zvezi z izvajanjem nalog usposobljenega subjekta. O obveznosti izročitve dokumentacije agencija odloči z odločbo, s katero spremeni, omeji, začasno odvzame ali prekliče pooblastilo.

(7) Usposobljeni subjekt mora dokumentirati vse naloge certificiranja, za katere je določen, in o tem hraniti dokumentacijo najmanj 10 let.

196. člen

(pooblašчени izvajalci javnih pooblastil na področju zrakoplovov in letalnih naprav, ki niso zajeti s predpisi Evropske unije)

(1) Postopki, povezani z nadzorom plovnosti in certifikacijo zrakoplovov in letalnih naprav, ki ne sodijo v področje urejanja predpisov Evropske unije, letalskimi dejavnostmi s temi napravami in licenciranjem certificiranega osebja v zvezi z njimi, smejo opravljati pravne osebe ali samostojni podjetniki posamezniki, ki pridobijo javno pooblastilo agencije.

(2) Javno pooblastilo iz prejšnjega odstavka se pravnim osebam in samostojnim podjetnikom posameznikom lahko podeli za:

1. izdajanje licenc za certificirano in strokovno osebje,
2. izvajanje pregledov plovnosti in drugih dejanj v zvezi z nadzorom plovnosti,
3. izdajanje dovoljenj za izvajanje letalske dejavnosti,
4. izdajanje dovoljenj za vzletišča, ki so primerna za posamezno letalno napravo.

(3) Posamezna pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik lahko zaprosi za pooblastilo za izvajanje najmanj ene od nalog iz prejšnjega odstavka, po posameznih kategorijah zrakoplovov in vrstah letalnih naprav.

(4) Naloge, ki so predmet javnega pooblastila iz drugega odstavka tega člena opravlja agencija, če za določeno kategorijo zrakoplova ali letalne naprave ni pooblaščenega izvajalca z ustreznim javnim pooblastilom iz drugega odstavka tega člena.

(5) Pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik pridobi javno pooblastilo iz tretjega odstavka, če izpolnjuje naslednje pogoje:

1. ima zadostno število osebja, ki mora imeti ustrezno izobrazbo, veljavno licenco z ustreznimi pooblastili in delovne izkušnje, ter opremo in prostore, ki omogočajo strokovno opravljanje nalog,
2. trajno zagotavlja neodvisnost in nepristranskost osebja pri izvajanju nalog, ki so predmet javnega pooblastila,
3. ima zavarovano škodno odgovornost za opravljanje dejavnosti,
4. ima priročnik z navodili o delu osebja in postopkih v zvezi z izvajanjem javnih pooblastil,
5. sprejme stroškovno naravnano tarifo, ki določa način vrednotenja, obračunavanja in plačilo storitev ter izdatkov, ki so jih stranke oziroma naročniki storitev dolžni plačati pooblaščenemu izvajalcu za izvršene storitve. Pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik mora dokazati, da so cene določene na podlagi dejanskih stroškov, vključno s primerno stopnjo donosnosti naložb. Agencija lahko od pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika zahteva, da v celoti utemelji cene, in po potrebi zahteva njihovo prilagoditev, in
6. mu javno pooblastilo iz drugega odstavka tega člena ni bilo že enkrat odvzeto.

(6) Pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik pridobi javno pooblastilo na podlagi predhodno izvedenega postopka presoje izpolnjevanja navedenih pogojev, ki ga izvede agencija. Javno pooblastilo se podeli za nedoločen čas.

(7) Pooblašчени izvajalec mora predpisane pogoje izpolnjevati trajno. Nadzor nad izpolnjevanjem pogojev izvaja agencija. Pooblašчени izvajalec mora na zahtevo agencije dovoliti dostop do vseh podatkov, ki so povezani z njegovim izpolnjevanjem pogojev ter dostop do vseh prostorov, kjer se izvajajo naloge, ki so predmet javnega pooblastila. Pooblašчени izvajalec mora agencijo nemudoma obvestiti o vseh spremembah, ki bi lahko vplivale na obseg dejavnosti iz javnega pooblastila ali na pravilno izpolnjevanje pogojev za pooblaščene izvajalce.

(8) Javno pooblastilo se pooblaščenim izvajalcem odvzame:

1. če preneha izpolnjevati predpisane pogoje,
2. če je proti njem uveden postopek stečaja ali likvidacije ali je prenehala poslovati na podlagi sodne odločbe ali iz drugega razloga,
3. če svojih nalog ne opravlja v skladu s predpisi ali
4. če onemogoči ali ovira izvedbo nadzora iz prejšnjega odstavka.

(9) Pooblašчени izvajalec, ki mu je bilo odvzeto javno pooblastilo, lahko vloži novo vlogo šele po preteku dveh let po odvzemu javnega pooblastila, v primeru ponovnega odvzema javnega pooblastila, pa vlogo zanj lahko vloži po preteku petih let.

(10) Oseba, ki ji je bilo javno pooblastilo odvzeto, mora v 30 dneh od dokončnosti odločbe o odvzemu javnega pooblastila, agenciji ali drugi osebi, ki jo določi agencija, predati vso dokumentacijo in omogočiti prenos uradnih evidenc v zvezi z izvajanjem nalog javnega pooblastila. O obveznosti izročitve dokumentacije in prenosa evidenc iz 197. člena tega zakona agencija odloči z odločbo, s katero odvzame javno pooblastilo. V primeru odvzema javnega pooblastila naloge, ki so bile predmet javnega pooblastila, prevzame agencija ali druga oseba, ki za to pridobi javne pooblastilo agencije.

(11) Minister izda predpis, s katerim agencija podrobneje določi pogoje iz petega odstavka tega člena, ki jih mora izpolnjevati pravna oseba ali samostojni podjetniki posamezniki, da bi pridobil status pooblaščenega izvajalca in postopek ugotavljanja teh pogojev.

197. člen **(evidence, ki jih vodijo pooblašчени subjekti)**

(1) Pooblaščen subjekt iz drugega odstavka prejšnjega člena vodi naslednje evidence:

- evidenco o izdanih licencah, dovoljenjih, ratingih, pooblastilih, potrdilih, spričevalih oziroma drugih ustreznih listinah certificiranega osebja in strokovnega osebja;
- evidenco o opravljenih pregledih plovnosti;
- evidenco o izdanih dovoljenjih za izvajanje operacij;
- evidenco o izdanih dovoljenjih za vzletišča.

(2) V evidenci o izdanih licencah, dovoljenjih, ratingih, pooblastilih, potrdilih, spričevalih oziroma drugih ustreznih listinah certificiranega osebja in strokovnega osebja se vodijo:

- osebni podatki iz drugega odstavka 74. člena tega zakona;
- številka, kraj, datum izdaje licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine ter čas veljavnosti.

(3) V evidenci o opravljenih pregledih plovnosti se vodijo naslednji podatki:

- opis vrste opravljenega pregleda;
- vrsta zrakoplova ali letalne naprave;
- podatki o lastniku zrakoplova ali letalne naprave, ki vsebujejo osebno ime oziroma firmo podjetja, EMŠO ter naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža podjetja;
- kraj in datum opravljenega pregleda.

(4) V evidenci o izdanih dovoljenjih za izvajanje operacij se vodijo naslednji podatki:

- vrsta operacije, za katero je bilo izdano dovoljenje;
- podatki o imetniku dovoljenja, ki vsebuje osebno ime oziroma firmo podjetja, EMŠO ter naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža podjetja;
- številka, kraj, datum izdaje dovoljenja ter čas veljavnosti dovoljenja.

(5) V evidenci o izdanih dovoljenjih za vzletišča se vodijo naslednji podatki:

- naziv vzletišča in podatke o lokaciji;
- podatki o obratovalcu vzletišča, ki vsebuje osebno ime oziroma firmo podjetja, EMŠO ter naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža podjetja;
- vrsta zrakoplova ali letalne naprave, za katere velja izdano dovoljenje;
- številka, kraj, datum izdaje dovoljenja ter čas veljavnosti dovoljenja.

(6) Osebni podatki, vpisani v evidence iz prejšnjega odstavka, se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog pooblaščenega subjekta oziroma drugih pristojnih organov po tem zakonu. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblaščene za delo z evidenco ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi pristojni organi po drugih predpisih, pristojni letalski organi drugih držav v zvezi s priznavanjem licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih ustreznih listin iz tega poglavja ter preiskovalni organ. Podatki iz prejšnjega odstavka se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in arhiviranju.

2. Subsidiarna uporaba drugih predpisov

198. člen

(uporaba drugih zakonov)

(1) Če s predpisi in drugimi pravnimi akti Evropske unije in tem zakonom ni določeno drugače, se glede položaja, pravic in dolžnosti, pooblastil, ukrepov in odgovornosti letalskih nadzornikov in nadzornikov uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor.

(2) Za vsa postopkovna vprašanja letalskega nadzora, ki niso urejena s predpisi Evropske unije s področja civilnega letalstva in tem zakonom, se uporabljata zakon, ki ureja inšpekcijski nadzor, in zakon, ki ureja splošni upravni postopek.

199. člen

(razmerje med letalskim nadzorom in prekrškovnimi postopki)

(1) Ne glede na druge določbe tega zakona uradna oseba agencije, ki pri opravljanju nalog letalskega nadzora ugotovi neskladnost s predpisanimi zahtevami ali da je kršen zakon ali drug predpis oziroma drug akt, ni dolžna začeti postopkov v skladu s predpisi o prekrških, če je sama odredila predpisane ukrepe in opravila dejanja, za katera je pooblaščen z zakonom ali drugim predpisom, da se zagotovi skladnost s predpisanimi zahtevami ali preneha kršenje zakona ali drugega predpisa oziroma drugega akta, katerega izvajanje nadzoruje. V primeru ugotovitve naklepne kršitve predpisov ali hude malomarnosti uradna oseba agencije odredi predpisane ukrepe in opravi dejanja, za katera je pooblaščen z zakonom ali drugim predpisom, da se zagotovi skladnost s predpisanimi zahtevami ali preneha kršenje zakona ali drugega predpisa oziroma drugega akta, ter izvede postopke v skladu z zakonom o prekrških ali pristojnemu organu predlaga sprejem ukrepov.

(2) Če uradna oseba agencije, pristojna za drug inšpekcijski nadzor nad izvajanjem letalskih predpisov, ugotovi, da nadzorovana oseba nima predpisanega dovoljenja ali druge listine pristojnega organa, s katero dokazuje, da je za to ustrezno usposobljena oziroma da sme opravljati tako dejavnost ali aktivnost, oziroma če drugače krši zakon ali drugi predpis oziroma drugi pravni akt, ukrepa v skladu s tem zakonom in izvede postopke v skladu s predpisi o prekrških.

(3) Določbe prejšnjih dveh odstavkov se uporabljajo za uradne osebe ministrstva, ki so pooblaščen za izvajanje nalog letalskega nadzora in prekrškovne postopke.

3. Pooblaščen uradne osebe

200. člen

(pooblastila uradnih oseb)

(1) Opravljanje posameznih dejanj in odločanje v upravnih zadevah in letalskem nadzoru opravljajo za to usposobljeni in pooblaščen letalski nadzorniki in nadzorniki agencije, ki izpolnjujejo pogoje, določene s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Prekrškovne postopke vodijo in v prekrškovnih postopkih odločajo za to usposobljeni letalski nadzorniki in nadzorniki agencije, v skladu s tem zakonom in zakonom o prekrških.

(3) Pooblastilo za izvajanje nalog in odločanje v upravnih zadevah, letalskem nadzoru in prekrškovnih postopkih izkazujejo letalski nadzorniki in nadzorniki agencije s službeno izkaznico. Kadar je to v interesu osebne varnosti in prepoznavnosti uradnih in drugih oseb med vodenjem postopka, morajo imeti letalski nadzorniki in nadzorniki agencije, uradne osebe ministrstva ter druge osebe agencije in ministrstva, ki sodelujejo pri teh postopkih, tudi ustrezno zaščitno opremo.

(4) Minister izda predpis, s katerim predpiše zahteve in postopek za izdajo službene izkaznice in njeno obliko ter zahteve glede zaščitne opreme.

201. člen

(vzdrževanje usposobljenosti)

(1) Agencija zaradi ohranjanja ustrezne strokovne usposobljenosti uradnih oseb iz prejšnjega člena zagotavlja njihovo stalno strokovno izpopolnjevanje in vzdrževanje izurjenosti v skladu s tretjim odstavkom 204. člena tega zakona.

(2) Uradne osebe agencije zaradi vzdrževanja potrebnega znanja in izurjenosti lahko opravljajo določena strokovna dela v okviru svoje strokovne usposobljenosti v letalski stroki s pisnim soglasjem direktorja agencije, vendar pri osebni, pri kateri opravljajo ta strokovna dela, praviloma ne opravljajo letalskega nadzora.

(3) Na zahtevo agencije mora vložnik zahteve za vpis novega tipa zrakoplova v register zrakoplovov oziroma vpis novega tipa zrakoplova v spričevalo letalskega prevoznika in v podobnih primerih zagotoviti ustrezno usposabljanje za letalske nadzornike, ki je potrebno za izvajanje nadzora nad tem tipom zrakoplova.

202. člen

(pogoji za letalske nadzornike in nadzornike)

(1) Pogoji za letalske nadzornike in nadzornike se določijo v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Letalski nadzornik, pristojen za odločanje v upravnih zadevah in stalni nadzor:

1. ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po visokošolskem strokovnem programu prve stopnje oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskem programu, ki v skladu s predpisi, ki urejajo visoko šolstvo, ustreza prvi stopnji študijskih programov, ustrezne smeri glede na vrsto nalog, ki jih opravlja,
2. ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, ki ga nadzoruje,
3. je strokovno usposobljen za letalskega nadzornika s področja, ki ga nadzoruje,
4. je pridobil ustrezno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino, če se za osebe, ki opravljajo dejavnosti, ki jo nadzoruje, glede na način izvajanja postopkov, zahteva.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek, letalski nadzornik, pristojen za drug inšpekcijski nadzor, poleg pogojev iz prejšnjega odstavka opravi tudi preizkus znanja, ki zajema izvrševanje pooblastil po predpisih o prekrških in poznavanje predpisov, katerih izvrševanje nadzoruje.

(4) V upravnih zadevah lahko odloča in izvaja letalski nadzor, tudi nadzornik, ki izpolnjuje pogoje iz 1. in 2. točke drugega odstavka tega člena in je strokovno usposobljen za nadzornika s področja, ki ga nadzoruje.

(5) Letalski nadzornik ali nadzornik vodi postopek, izda odločbo o prekršku ali plačilni nalog, če:

1. ima najmanj šesto raven izobrazbe v skladu s predpisi, ki urejajo klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja, ki je predpisana za izvrševanje predpisov na področju, ki ga nadzoruje, ustrezne smeri glede na vrsto nalog, ki jih opravlja,
2. ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, na katerem izvaja naloge,
3. opravi preizkus znanja, ki zajema izvrševanje pooblastil po predpisih o prekrških in poznavanje predpisov, katerih izvrševanje nadzoruje.

(6) Nadzorniki iz drugega odstavka 200. člena tega zakona:

1. ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po visokošolskem strokovnem programu prve stopnje oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskem programu, ki v skladu s predpisi, ki urejajo visoko šolstvo, ustreza prvi stopnji študijskih programov, ustrezne smeri glede na vrsto nalog, ki jih opravlja, oziroma višjo strokovno izobrazbo ustrezne smeri, če vodijo le postopke pred izdajo odločbe v zahtevnih upravnih zadevah,
2. ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, na katerem izvaja naloge,
3. ima strokovni izpit iz upravnega postopka.

(7) Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi:

1. delovne izkušnje, ki so potrebne za pridobitev naziva letalskega nadzornika oziroma nadzornika iz drugega, četrtega, petega in šestega odstavka tega člena,

2. potrebno strokovno usposobljenost za letalskega nadzornika oziroma nadzornika za posamezno področje nadzora iz 3. točke drugega, četrtega odstavka in 3. točke petega odstavka tega člena ter
3. pogoje glede licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih ustreznih listin,
4. posebne zahteve o delovnih izkušnjah na letalskem področju in pogoje glede licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine v primeru, ko brez popolnitve delovnih mest, za katere veljajo zahteve iz tega člena, ni mogoče zagotoviti predpisanega letalskega nadzora.

(8) Pogoje glede izobrazbe iz 1. točke drugega in 1. točke petega odstavka tega člena izpolnjuje tudi oseba, ki ima višješolsko izobrazbo, pridobljeno pred uvedbo visokošolskega strokovnega izobraževanja leta 1996 oziroma univerzitetnega študija po letu 1998, in:

1. licenco prometnega pilota letala (ATPL(A)) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, ali licenco prometnega pilota helikopterja (ATPL(H)) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, oziroma najmanj licenco poklicnega pilota letala (CPL(A)) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, ali licenco poklicnega pilota helikopterja (CPL(H)) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, ali
 2. licenco kontrolorja zračnega prometa z ratingom nadzornega priletnega kontrolorja zračnega prometa (APS) in ratingom nadzornega območnega kontrolorja zračnega prometa (ACS) z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, oziroma licenco za vzdrževanje zrakoplova kategorije B z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira, ali licenco za vzdrževanje zrakoplova kategorije C z ustreznimi delovnimi izkušnjami na področju, ki ga nadzira,
- in s tem izpolnjuje tudi pogoje za zasedbo delovnega mesta v agenciji, za katerega se zahteva visokošolska izobrazba.

203. člen

(izjema glede sklenitve delovnega razmerja z agencijo)

(1) Če se delovno razmerje za delovno mesto uradne osebe agencije sklene z osebo, ki ob sklenitvi delovnega razmerja ni strokovno usposobljena, mora taka oseba izpolniti predpisane pogoje najkasneje v 18 mesecih od dneva zaposlitve, sicer ji preneha delovno razmerje.

(2) Uradna oseba agencije, ki ni strokovno usposobljena, lahko v času od zaposlitve do pridobitve strokovne usposobitve opravlja posamezna dejanja na področju letalskega nadzora.

204. člen

(usposobljenost uradnih oseb)

(1) Usposobljenost se glede na pooblastila uradne osebe agencije zahteva za naslednja področja:

1. upravni postopek in upravni spor (uradna oseba agencije, pristojna za odločanje v upravnih zadevah, in uradna oseba agencije, pristojna za stalni nadzor),
2. postopek vodenja in odločanja o prekrških (uradna oseba agencije, pristojna za stalni nadzor, in uradna oseba agencije, pristojna za prekrškovne postopke) ter
3. odločanje v upravnih zadevah, postopki stalnega nadzora in drugega inšpekcijskega nadzora (uradna oseba agencije, pristojna za upravne zadeve, uradna oseba agencije, pristojna za stalni nadzor, in uradna oseba agencije, pristojna za prekrškovne postopke; v nadaljnjem besedilu: strokovno področje).

(2) Izpiti s področij iz 1. in 2. točke prejšnjega odstavka se opravljajo v skladu s predpisi o upravnih postopkih in inšpekcijskem nadzoru, ki jih je določil minister, pristojen za upravo.

(3) Podrobnejši program strokovnega usposabljanja in način vzdrževanja izurjenosti za posamezno strokovno področje iz 3. točke prvega odstavka tega člena (v nadaljnjem besedilu: strokovno usposabljanje), postopek preverjanja strokovne usposobljenosti in priznavanja opravljenih usposabljanj, opravljenih pri drugih organih in organizacijah, vzdrževanje strokovne usposobljenosti, veljavnost dokazil o usposabljanjih in druga vprašanja, povezana s strokovnim usposabljanjem, določi direktor agencije.

205. člen

(preverjanje strokovne usposobljenosti za strokovno področje)

(1) Preverjanje strokovne usposobljenosti za uradne osebe agencije izvaja agencija. Preverjanje se opravlja pred strokovno komisijo, ki jo imenuje direktor agencije. Najmanj en član komisije mora imeti priznano strokovno usposobljenost za področje, za katero se preverja strokovna usposobljenost.

(2) Kandidat lahko preverjanje usposobljenosti za strokovno področje na stroške organa opravlja največ dvakrat.

206. člen **(posledice neizpolnitve pogojev glede usposobljenosti uradne osebe)**

Kandidatu, ki v predpisanem roku iz prvega odstavka 203. člena tega zakona iz razlogov, ki so na njegovi strani, ne izpolni pogojev glede usposobljenosti uradne osebe iz 204. člena tega zakona, preneha delovno razmerje. Med razloge, ki so na strani letalskega nadzornika oziroma nadzornika, se ne šteje opravičena odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma druga odsotnost, daljša od enega meseca, v času, v katerem kandidat prejema nadomestilo plače v skladu z zakonom.

4. Posebna ureditev upravnega postopka

207. člen **(uporaba določb)**

(1) Določbe tega oddelka veljajo za vse postopke odločanja v upravnih zadevah in postopke letalskega nadzora, ki jih vodi agencija.

(2) Za upravne zadeve in postopke letalskega nadzora, urejene v tem oddelku tega zakona, velja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

208. člen **(pooblastilo za opravljanje posameznih dejanj in strokovnih del v postopku)**

(1) Posamezna dejanja v postopku pred izdajo odločbe v upravnih zadevah in postopkih letalskega nadzora iz pristojnosti agencije, lahko po pooblastilu direktorja agencije opravljajo tudi druge osebe, ki so zaposlene na agenciji.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka nimajo inšpekcijskih pooblastil in tudi ne morejo izdajati odločb in sklepov, s katerimi se ustavi postopek.

(3) Posamezna strokovna dela v postopku, ki so potrebna za ugotavljanje dejstev in okoliščin, pomembnih za odločitve, lahko po pooblastilu direktorja agencije opravljajo strokovne organizacije in posamezniki, če imajo ustrezno izobrazbo in potrebna strokovna znanja, ki se zahtevajo v skladu z letalskimi predpisi za posamezno letalsko področje, in če to ni v nasprotju z javnim interesom ali interesi strank postopka.

(4) Osebe iz prejšnjega odstavka lahko sodelujejo pri opravljanju posameznih dejanj v postopku, ki jih opravlja uradna oseba agencije ali oseba iz prvega odstavka tega člena, vendar ne morejo namesto osebe, ki vodi postopek, opravljati nobenih procesnih dejanj v postopku in nimajo inšpekcijskih pooblastil. Za izločitev teh oseb se glede postopka izločitve in izločitvenih razlogov smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za izločitev uradne osebe, določenih v zakonu, ki ureja splošni upravni postopek.

209. člen **(uporaba predpisov pri izvajanju letalskega nadzora v tujini)**

(1) Če je treba posamezna dejanja v postopku letalskega nadzora iz pristojnosti agencije opraviti izven državnega ozemlja Republike Slovenije, agencija ta dejanja izvede potem, ko o svoji nameri obvesti pristojni letalski organ v državi, kjer je potrebno opraviti ta dejanja. Uradne osebe agencije smejo neposredno sodelovati pri pregledih in pridobivanju dokazov v tujini le, če so preiskovalna pooblastila lahko izvršena prostovoljno brez prisilnih ukrepov.

(2) Za sodelovanje in pomoč pri izvedbi dejanj iz prejšnjega odstavka se v razmerju do tujega letalskega organa iz države članice Evropske unije uporabljajo predpisi Evropske unije oziroma mednarodne pogodbe v razmerju do letalskih organov iz tretjih držav. Agencija lahko s tujimi nacionalnimi letalskimi organi sklepa tudi medsebojne dogovore o izvedbi sodelovanja in nudenju pomoči pri izvajanju stalnega nadzora nad subjekti, ki so pod nadzorom in pristojnostjo agencije.

(3) Če pravo države, kjer je potrebno opraviti posamezno dejanje, to dopušča in če je v to privolil tudi zavezanec za letalski nadzor, se postopek in zapisnik o opravljenih dejanjih vodita v angleškem jeziku.

(4) Agencija lahko opravi potrebna zaslišanja oseb v tujini tudi z uporabo sredstva komunikacijske tehnologije, zlasti videokonferenco in telekonferenco. Če zaslišana oseba v to privoli, se jo lahko zasliši v angleškem jeziku.

(5) Dokazi, ki so bili pridobljeni z izvedbo posameznih dejanj v tujini, veljajo tudi v postopku letalskega nadzora, ki teče v Republiki Sloveniji, razen če so bili pridobljeni s kršitvijo temeljnih človekovih pravic, ki veljajo v Republiki Sloveniji.

210. člen

(jezik ustnega sporazumevanja v postopku s stranko, ki ne razume slovenskega jezika)

(1) Če so v postopku v upravnih zadevah in postopkih letalskega nadzora iz pristojnosti agencije udeležene tudi stranke, ki ne obvladajo slovenskega jezika in so se odpovedale pravici do spremljanja postopka po tolmaču, teče ustno sporazumevanje s stranko v slovenskem in angleškem jeziku, če se stranka s tem strinja. Osebo, ki ne obvlada slovenskega jezika in tudi nima pooblaščenca, ki obvlada slovenski jezik, mora agencija v angleškem jeziku ustno seznaniti z ugotovitvami oziroma gradivom in svojim delom v postopku.

(2) Če se v zvezi s procesnim dejanjem iz prejšnjega odstavka piše zapisnik, se zapisnik piše v slovenskem jeziku, v katerem se navede, da je sporazumevanje s stranko potekalo tudi v angleškem jeziku. Če stranka to zahteva, ji pristojni organ izroči en izvod zapisnika. Stranka lahko v roku osmih dni od izročitve zapisnika poda pripombe na njegovo vsebino, o čemer jo je organ dolžan poučiti. Če stranka te pravice ne izkoristi, se šteje, da ni bilo nobenih pripomb.

211. člen

(sporočanje vlog in drugih sporočil po telefonu ali z uporabo elektronskih komunikacijskih storitev)

(1) Razen vlog, ki so vezane na rok ali od katerih teče rok za izvedbo procesnih dejanj, se lahko vloge in druga pisanja stranke (predlogi, prošnje, pojasnila in druga dejanja, ki bistveno ne vplivajo na odločitev o stvari) dajejo agenciji tudi po telefonu ali z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev brez varnega elektronskega podpisa. Če telefonski način oddaje vloge glede na naravo stvari ni izvedljivo, lahko uradna oseba agencije od stranke zahteva, da vlogo pošlje v pisni obliki.

(2) Če dobi agencija vlogo po elektronski poti ali po telefonu, ima pravico od pošiljatelja oziroma klicatelja zahtevati, da na primeren način dokaže svojo istovetnost ali tako, da stranka tako prejeta vlogo potrdi s pisno potrditvijo ali na drug primeren način. Če agencija tudi po tem dvomi o istovetnosti uporabnika, lahko zavrne oddajo vloge ali sporočila po telefonu oziroma elektronski poti in zahteva od stranke, da jo vloži pisno.

(3) Kratka sporočila, ki ne vplivajo na procesni položaj stranke (obvestilo o poteku postopka, pojasnila in druga dejanja, ki bistveno ne vplivajo na odločitev o stvari), lahko agencija stranki posreduje tudi po telefonu ali elektronski poti.

(4) Agencija ima v nujnih primerih pravico določiti narok za ustno obravnavo in vabila po telefonu ali z uporabo drugih telekomunikacijskih storitev.

212. člen

(zahteva za odpravo pomanjkljivosti vloge)

(1) Agencija lahko stranko pred pisno zahtevo za odpravo pomanjkljivosti vloge opozori na pomanjkljivosti po telefonu ali elektronski pošti, če to prispeva k lažjemu uresničevanju pravic strank.

(2) Če stranka kljub opozorilu iz prejšnjega odstavka ne odpravi pomanjkljivosti, agencija pisno zahteva od stranke, da pomanjkljivosti odpravi, in ji določi rok, v katerem mora vlogo popraviti. Agencija mora pisno zahtevati, da se pomanjkljivosti odpravijo, v roku 30 dni od vložitve nepopolne vloge. Če agencija v tem roku ne poda pisne zahteve, se šteje, da je bila popolna vloga vložena takrat, ko se izteče 30 dnevni rok od prejema vloge.

(3) Stranka mora pomanjkljivo vlogo dopolniti v roku, določenem v pisni zahtevi za odpravo pomanjkljivosti. Agencija morebitne odprave pomanjkljivosti vloge, poslane po roku, pri odločanju ne upošteva. Če je potrebno vlogo dopolniti ali popraviti z navedbo manjkajočih ali nepravilnih podatkov, lahko stranka odpravi pomanjkljivosti po telefonu ali elektronski pošti, uradna oseba agencije pa o tem napravi uradni zaznamek.

(4) Če se med postopkom naknadno ugotovi, da stranka za svoje navedbe oziroma zahtevek ni predložila vseh ustreznih dokazil, se čas, ki poteče od pisnega poziva agencije za predložitev manjkajočih dokazil, do trenutka, ko stranka odpravi pomanjkljivosti oziroma ko se neuspešno izteče rok za odpravo pomanjkljivosti, ne všteje v rok za izdajo odločbe.

213. člen

(plačilo tarife v postopkih zaradi izdaje, ohranitve ali spremembe certifikatov in drugih listin, ki jih izdaja agencija)

(1) Za dokumente in dejanja v postopkih certificiranja in stalnega nadzora iz pristojnosti agencije se plačujejo pristojbine in povračila stroškov, ki jih agencija v skladu s tarifo iz 249. člena tega zakona zaračuna vlagateljem in imetnikom certifikatov ter drugih listin, ki jih izdaja agencija.

(2) Razen če se agencija in stranka ne dogovorita drugače, je plačilo celotnega zneska dolgovane tarife pogoj za izdajo, ohranitev ali spremembo certifikata in drugih listin, ki jih izdaja agencija.

(3) Če plačilo zapadlih zneskov dolgovane tarife ni bilo izvedeno do izteka roka, ki ga je določila agencija, lahko agencija potem, ko je vlagatelja predhodno obvestila, začasno odvzame ali prekliče zadevni certifikat.

(4) Agencija lahko vlogo zavrne, kadar ima vlagatelj do agencije neporavnane zapadle plačilne obveznosti, ki izhajajo iz predhodnih postopkov ali storitev, ki jih izvaja agencija, razen če vlagatelj v roku 15 dni od poziva agencije v celoti poplača dolgovane zneske. Vlogo lahko agencija zavrne tudi, če je ogrožena finančna sposobnost vlagatelja, razen če vlagatelj v roku, ki ga določi agencija in ki ne sme biti krajši od 15 dni, predloži bančno garancijo ali drugo enakovredno zavarovanje v višini predračuna zneskov, ki jih mora plačati.

214. člen

(vročitev odločbe operatorju, ki je registriran v tujini)

Odločba agencije, ki se izda v postopku ugotovitve kršitve letalskih predpisov s strani operatorja, ki ni registriran v Republiki Sloveniji, se šteje za vročeno, ko se izroči vodji zrakoplova. Če to ni mogoče, se izroči kateremukoli drugemu članu posadke oziroma se opozorilo o vročitvi pusti na vidnem mestu na krovu zrakoplova.

215. člen

(vročanje certifikatov in drugih listin, ki se izdajo v postopkih certificacije oziroma licenciranja)

Vse odločbe v obliki certifikatov in drugih listin, ki se izdajo v postopkih certificacij oziroma licenciranja iz pristojnosti agencije, s katerimi je bilo zahtevku stranke za izdajo take listine ugodeno, se stranki vročajo s priporočeno pošiljko po pošti, če v postopku razen stranke ni bilo drugih udeležencev. Vročitev je opravljena osmi dan od dneva odpreme priporočene pošiljke na pošti.

216. člen

(ureditev prevajanja listin)

(1) Prevod listin v spisu, ki so sestavljene v tujem jeziku, ni potreben, če tako odloči uradna oseba agencije, ki razume jezik, v katerem je listina sestavljena.

(2) Če so dokazila in dokumenti obsežni, se lahko uradna oseba agencije odloči, da se prevedejo izvlečki besedila, ki so bistvenega pomena za odločitev. Uradna oseba agencije lahko kadar koli zahteva popolnejši prevod oziroma prevod celotnega besedila. Če tako odloči uradna oseba agencije morajo biti prevodi listin overjeni.

217. člen **(izguba, pogrešitev ali tatvina licence)**

(1) Imetnik naznani pogrešitev, izgubo ali tatvino listine pri agenciji najkasneje v 30 dneh od njene pogrešitve, izgube ali tatvine. V naznanitvi navede naslednje podatke: osebno ime imetnika oz. firmo, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča imetnika oz. podatke o poslovnem naslovu, EMŠO imetnika oz. enotno identifikacijsko številko, številko listine ter okoliščine njene pogrešitve, izgube ali tatvine. Naznanitev pogrešitve, izgube ali tatvine listine je mogoča tudi prek državnega portala e-uprava z naprednim elektronskim podpisom, ki temelji na kvalificiranem potrdilu za elektronski podpis, skladno s predpisi, ki urejajo elektronsko identifikacijo in elektronski podpis.

(2) Namesto pogrešane, uničene ali ukradene veljavne listine agencija na zahtevo stranke izda novo listino.

(3) Zaradi zagotovitve varnosti pravnega prometa agencija zagotovi, da so na enotnem državnem portalu e-uprava javno dostopni podatki o izgubljenih, uničenih, ukradenih in neveljavnih listinah iz tega člena:

1. organ, pristojen za izdajo listine,
2. številka listine,
3. datum izdaje in veljavnosti,
4. datum naznanitve pogrešitve, uničenja, kraje ali neveljavnosti,
5. podatki o veljavnosti ter
6. spletno preverjanje veljavnosti listin iz prvega odstavka tega člena, tako da se z vnosom podatkov prikaže veljavnost oziroma neveljavnost listine.

218. člen **(opravljanje strokovnih nalog v postopkih certificiranja in licenciranja)**

(1) Kadar je agencija v skladu s 195. in 196. členom tega zakona za opravljanje posameznih strokovnih nalog pooblastila usposobljene subjekte, te osebe v njenem imenu ugotavljajo dejstva in okoliščine, ki so v postopku pomembne za izdajo ustreznih listin ali ugotavljanje izpolnjevanja pogojev, v skladu s katerimi so bile te listine izdane.

(2) V odločbi, s katero agencija pooblasti strokovno organizacijo za opravljanje nalog usposobljenega subjekta, morajo biti navedene strokovne delavke ali strokovni delavci, ki izvajajo naloge iz tega člena. Tako navedene osebe se štejejo za uradne osebe po zakonu, ki določa upravni postopek, in imajo pooblastilo za opravljanje posameznih dejanj v upravnem postopku.

219. člen **(preverjanje usposobljenosti oseb z izpiti)**

(1) Kadar je v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva treba v postopkih licenciranja preveriti praktično ali strokovno usposobljenost osebe z izpitom, se izvedba izpita, ocenjevanje in izpitna ocena ne šteje za del upravnega postopka.

(2) Pritožba zoper izpitno oceno ni dovoljena, mogoče pa je v pritožbi uveljavljati kršitve predpisov, ki se nanašajo na postopek izvedbe izpita. Pritožbo je mogoče vložiti v roku treh delovnih dni od seznanitve z izpitno oceno. Če komisija za pritožbe iz 238. člena tega zakona ugotovi, da so kršitve postopka pri izvedbi izpita vplivale na negativno oceno, pritožbeni organ izpitno oceno razveljavi in določi ponovitev izpita.

(3) Agencija lahko izpite izvaja v angleškem jeziku, če se pristop k izpitu dovoli stranki, ki ne razume slovenskega jezika, ali če je treba preveriti znanje, ki ga je treba izkazati v angleškem jeziku.

220. člen **(usklajevalni narok)**

(1) Agencija lahko v postopku, v katerem niso udeležene stranke z nasprotujočimi si interesi, izvede enega ali več usklajevalnih narokov.

(2) Na usklajevalnem naroku lahko poleg uradne osebe agencije sodelujejo tudi drugi javni uslužbenci in strokovni pomočniki agencije.

(3) Na usklajevalnem naroku je javnost izključena. Izključitev javnosti ne velja za stranke, njihove zakonite zastopnike, njihove pooblaščenke in strokovne pomočnike.

(4) Na usklajevalnem naroku se agencija in stranka prizadevata uskladiti glede popravkov in korektivnih ukrepov, s katerimi je mogoče v skladu s sprejemljivimi načini usklajevanja, navodili in certifikacijskimi specifikacijami odpraviti ugotovljene nepravilnosti.

(5) Na usklajevalnem naroku se vodi zapisnik. Ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, obsega zapisnik le usklajene ugotovitve glede dejstev, pomembnih za odločanje v zadevi, morebitne dogovore med agencijo in stranko ter izjave stranke, za katere stranka zahteva, da se vpišejo v zapisnik.

221. člen **(uveljavljanje pravice do zaslišanja v postopkih letalskega nadzora)**

(1) Agencija v postopku letalskega nadzora ob ugotovitvi kršitve in še pred izdajo odločbe pisno obvesti stranko o očitkih in jo seznani z ugotovitvami o možnih kršitvah.

(2) Stranko, na katero je agencija naslovila ugotovitve o možnih kršitvah iz prejšnjega odstavka, je treba v obvestilu poučiti, da se lahko pisno izjavi o dejstvih oziroma okoliščinah domnevne kršitve in da mora v roku, določenem v obvestilu, navesti vsa dejstva in dokaze v svojo korist, ker jih sicer v postopku ne bo več mogla uveljavljati. Stranka sme kasneje v postopku navajati nova dejstva in predlagati nove dokaze le, če izkaže, da jih brez svoje krivde ni mogla navesti oziroma predložiti do izteka roka, določenem v obvestilu iz prejšnjega stavka.

222. člen **(domneva o skladnosti s tehničnimi predpisi)**

V upravnih postopkih, ki jih v zvezi z izvajanjem certifikacijskih nalog in letalskega nadzora vodi agencija, se domneva, da so zrakoplovi, letalski proizvodi, deli in naprave, ter organizacije in osebje, ki se ukvarjajo s temi nalogami, skladni z zahtevami iz tehničnih predpisov, če stranke v teh postopkih dokažejo, da njihove rešitve ustrezajo sprejemljivim načinom usklajevanja, navodilom in certifikacijskim specifikacijam, ki jih izdaja EASA in so objavljene na njeni spletni strani.

223. člen **(rok za izdajo odločbe)**

(1) Če je v postopku, ki se začne na zahtevo stranke, potrebno izvesti poseben ugotovitveni postopek, mora agencija izdati odločbo in jo vročiti stranki najpozneje v osmih mesecih od vložitve popolne vloge. Agencija lahko ta rok podaljša za največ šest mesecev, če je to potrebno zaradi obsežnih preverjanj, ki so potrebna za izdajo odločbe, ali zaradi drugih okoliščin primera, za katere agencija ne odgovarja.

(2) V postopku stalnega nadzora mora agencija izdati odločbo in jo vročiti stranki v treh mesecih od uvedbe postopka. Agencija lahko ta rok podaljša za največ tri mesece, če je to potrebno zaradi obsežnih preverjanj, ki so potrebna za izdajo odločbe, ali zaradi drugih okoliščin primera, za katere agencija ne odgovarja.

(3) Agencija v postopku letalskega nadzora izda odločbo v treh mesecih od začetka postopka, če poseben ugotovitveni postopek ni potreben oziroma v šestih mesecih od začetka postopka, če je poseben ugotovitveni postopek potreben.

224. člen **(ustna odločba)**

(1) Uradna oseba agencija, izda ustno odločbo in takoj odredi izvršitev odločbe, kadar je to nujno potrebno zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa.

(2) V zapisnik se zapiše le izrek, pravni pouk in kratek povzetek obrazložitve ustne odločbe, ki mora vsebovati bistvene razloge, na katerih temelji odločitev.

(3) Če stranka pri izdaji ustne odločbe ni navzoča, se ji lahko odločba naznani tudi po telefonu ali na drug primeren način.

(4) Če je treba ustno odločbo naznani osebi, ki ne razume slovenščine, lahko uradna oseba agencije odločbo ustno naznani v angleškem jeziku.

(5) Če je bila ustna odločba izdana po telefonu ali v angleškem jeziku, mora uradna oseba agencije zavezancu izdati pisno odločbo v slovenskem jeziku najpozneje v osmih dneh od dneva, ko je bila izrečena ustna odločba.

225. člen **(skrajšana obrazložitev odločbe)**

(1) Brez poseganja v obliko in sestavne dele odločb, ki se v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva izdajo na predpisanem obrazcu, obsega obrazložitev odločbe, izdane na prvi stopnji v postopku, ki se je pred agencijo začel na zahtevo stranke, samo navedbo zahtevka stranke in dejstev, na katere stranka opira zahtevek, pravni pouk ter navedbo, da bo odločba s popolno obrazložitvijo izdelana, če stranka napove pritožbo v roku osmih dneh od prejema odločbe s skrajšano obrazložitvijo.

(2) Odločba s popolno obrazložitvijo mora biti pisno izdelana v petnajstih dneh od plačila upravne takse za pritožbo.

5. Posebna ureditev postopka za ugotavljanje izpolnjevanja tehničnih zahtev, ki ga izvajajo organizacije

226. člen **(pogoji za delovanje organizacij)**

Organizacije, ki se ukvarjajo s stalno plovnostjo zrakoplova, vzdrževanjem, usposabljanjem certificiranega in strokovnega osebja in drugimi dejavnostmi ugotavljanja skladnosti na področju civilnega letalstva, delujejo pri izvajanju postopkov ugotavljanja izpolnjevanja predpisov, za katere jim je bil izdan certifikat agencije, v skladu z letalskimi predpisi, ki urejajo upravne postopke za zagotavljanje skladnosti na področju, za katerega so odgovorne, s tem zakonom in pogoji, v skladu s katerimi jim je bil izdan certifikat agencije.

227. člen **(odločanje o skladnosti)**

(1) Organizacije v okviru obsega dejavnosti, ki jim je odobren s certifikatom agencije, opravljajo preglede in izdajajo certifikate, s katerimi se priznava ali potrjuje skladnost proizvoda, dela ali naprave, organizacije ali osebe s predpisanimi tehničnimi zahtevami. Tak certifikat velja za javno listino.

(2) Če organizacija zavrne zahtevo za izdajo certifikata, mora o tej odločitvi in o razlogih za to odločitev pisno obvestiti stranko.

(3) Organizacija mora agencijo nemudoma obvestiti o vseh certifikatih ali drugih potrdilih, ki jih je zavrnila, omejila ali preklicala zaradi neskladnosti, povezanih z varnostjo zračnega prometa. Na zahtevo agencije in pristojnih letalskih organov iz drugih držav članic Evropske unije mora izmenjati informacije o vprašanih v zvezi z negativnimi rezultati ugotavljanja izpolnjevanja predpisov oziroma tehničnih zahtev, kar pa se ne nanaša na informacije, ki so upravičeno označene kot poslovna skrivnost.

228. člen (ugovor)

(1) Zoper odločitev iz drugega odstavka prejšnjega člena je dovoljen pisni ugovor na agencijo v roku 15 dni od prejema odločitve. Ugovor se lahko vloži, če je bil pri izdaji odločitve napačno uporabljen materialni predpis o tehničnih specifikacijah, določenimi za zagotovitev skladnosti z bistvenimi zahtevami oziroma sploh ni bil uporabljen, če je bilo dejansko stanje nepopolno ali napačno ugotovljeno ali če so bila kršena pravila certifikacijskega postopka, na podlagi katerih je bil izveden pregled, pa bi te lahko vplivale na pravilnost rezultata presoje skladnosti.

(2) Agencija odloči o ugovoru na podlagi smiselne uporabe pravil o odločanju organa druge stopnje o pritožbe po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek. Ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek, agencija v primeru, da ugotovi utemeljenost ugovora, odločitve potrditvene organizacije ne odpravi ali spremeni, temveč z odločbo ugotovi nezakonitost odločitve.

6. Preiskovalna pooblastila uradnih oseb in nadzorni ukrepi v postopkih letalskega nadzora

229. člen (splošne obveznosti zavezancev)

(1) Državni organ in organ lokalne skupnosti, pravna in fizična oseba (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) mora uradni osebi omogočiti nemoteno opravljanje letalskega nadzora.

(2) Zavezanec mora uradni osebi, ki izvaja letalski nadzor, v roku, ki ga uradna oseba določi, posredovati zahtevane podatke, pisno pojasnilo ali izjavo, v zvezi s predmetom nadzora.

230. člen (odvzem listin)

(1) Če zavezanec ne izpolni obveznosti iz prejšnjega člena, mu agencija listino v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva omeji, začasno odvzame ali prekliče.

(2) Začasen odvzem listine traja največ dve leti. Če zavezanec v tem času ne izpolni naloženih obveznosti, se listina prekliče.

(2) Zavezanec kot imetnik listine, katere veljavnost je začasno omejena, začasno odvzeta ali preklicana, mora listino v roku treh dni vrniti organu, ki je listino izdal.

231. člen (pooblastila pri nadzoru)

(1) Uradna oseba ima v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva pravico brez predhodne najave, tudi izven delovnega časa in ne glede na dnevni čas, vstopiti v poslovne prostore, naprave ali v druge delovne prostore, v katerih zavezanec opravlja dejavnost.

(2) Pri opravljanju nadzora lahko uradna oseba za čas, ki je potreben za opravljanje nadzora, vendar največ za petnajst dni, odvzame dokumentacijo, ki jo potrebuje za ugotavljanje dejanskega stanja v obravnavani zadevi, če meni, da obstaja utemeljen sum kršitev predpisov Evropske unije, tega zakona

in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) O odvzemu dokumentacije iz prejšnjega odstavka uradna oseba izda potrdilo.

232. člen (nadzorni ukrepi)

Pri letalskem nadzoru ima uradna oseba pravice in dolžnosti, da v primeru ugotovljenih neskladnosti z zahtevami ali kršitvami zakona ali drugih predpisov in pravnih aktov, ki jih nadzoruje, uporabiti, poleg ukrepov v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, splošnih predpisih o upravi in inšpekcijskem nadzoru, naslednja pooblastila za ukrepanje:

1. kršitelju odrediti, da z dejanjem ali opustitvijo dejanja odpravi pomanjkljivosti ali nepravilnosti;
2. zahtevati odvzem licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine;
3. izreči prepoved izvršitve leta zrakoplova, če bi bila izvršitev leta nevarna za zračni promet ali če se ugotovi, da obvezna zavarovanja v prometu niso sklenjena ali krita v predpisani višini, ali če upravičeno domneva, da zrakoplov ni ploven ali nima ustrezne letalske posadke ali kabinskega osebja ali če drugače niso izpolnjene zahteve in pogoji, ki urejajo letenje;
4. začasno odvzeti ali omejiti izdani certifikat, če bi bilo nadaljnje opravljanje dela ali dejavnosti nevarno za zračni promet;
5. zahtevati izredno preveritev strokovne ali zdravstvene sposobnosti certificiranega osebja in strokovnega osebja;
6. izvesti preizkus s sredstvi ali napravami za ugotavljanje alkohola v krvi ali za hitro ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi oziroma napotiti na strokovni pregled, ki obsega zdravniški pregled in odvzem krvi, urina ali drugih telesnih tekočin zaradi ugotavljanja prisotnosti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi;
7. izreči prepoved nadaljevanja opravljanja dejavnosti oziroma aktivnosti, če se ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji, določeni s predpisi in pravnimi akti, ki se uporabljajo oziroma veljajo v Republiki Sloveniji, ali z odobrenimi priročniki oziroma izdanimi listinami;
8. izdati odločbo o prekršku oziroma plačilni nalog v skladu s predpisi o prekrških, če so izpolnjeni pogoji po predpisih o prekrških;
9. izreči drugi ukrep v skladu z letalskimi predpisi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

233. člen (preverjanje prisotnosti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil in drugih psihoaktivnih snovi)

(1) Uradna oseba agencije sme zaradi ugotovitve, ali oseba izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine pod vplivom alkohola, izvesti preizkus s sredstvi ali napravami za ugotavljanje alkohola ali pa zahteva pomoč policista, da izvede ta preizkus. Če preizkus opravlja policist, ga sme izvesti le na slovenskem zrakoplovu.

(2) Uradna oseba agencije sme odrediti preizkus z merilnikom alkohola v izdihanem zraku (etilometrom) ali strokovni pregled, če oseba oporeka rezultatu preizkusa z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku, iz katerega je razvidno, da ima v organizmu alkohol. Uradna oseba agencije sme odrediti preizkus strokovni pregled tudi v primeru, če oseba ne opravi odrejenega preizkusa po navodilih proizvajalca. Če oseba odkloni preizkus z etilometrom ali strokovni pregled, se šteje, da se strinja z rezultatom preizkusa z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku.

(3) Če oseba odkloni preizkus alkoholiziranosti ali če se s preizkusom ugotovi, da ima oseba v organizmu alkohol, ali če odkloni strokovni pregled, ji uradna oseba agencija za največ 12 ur in ne manj kot 6 ur omeji ali prepove nadaljnje opravljanje nalog, ki jih dovoljuje licenca, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma druga ustrezna listina.

(4) Če obstaja sum, da je oseba pod vplivom prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, sme uradna oseba agencija zaradi ugotovitve, ali oseba izvaja privilegije iz licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine pod vplivom teh snovi, ki zmanjšujejo njeno sposobnost za opravljanje nalog, izvesti preizkus z napravo ali sredstvom za hitro ugotavljanje prisotnosti teh snovi v organizmu ali zahteva pomoč policista, da izvede tak preizkus ali predpisan postopek za prepoznavo znakov oziroma simptomov, ki so posledica teh snovi v organizmu. Če je treba preizkus opraviti na zrakoplovu, sme policist preizkus ali postopek izvesti le na slovenskem zrakoplovu.

(5) Če uradna oseba agencije na podlagi preizkusa ali postopka iz prejšnjega odstavka prepozna znak oziroma simptom, ki je posledica takšne snovi v organizmu, ali če oseba odkloni sodelovanje pri preizkusu ali postopku ali če preizkusa ali postopka ni mogoče opraviti zaradi drugega razloga, odredi osebi strokovni pregled.

(6) Analizo krvi, urina, drugih telesnih tekočin in tkiva opravljajo pooblaščen laboratoriji, ki imajo ustrezno usposobljene delavce in opremo. O strokovnem pregledu mora zdravnik takoj izdelati pisno mnenje, kri, urin, drugo telesno tekočino oziroma tkivo mora strokovno usposobljena oseba takoj poslati v najbližjo pooblaščen strokovno ustanovo oziroma laboratorij, kjer se opravi analiza. Ustanova oziroma laboratorij mora opraviti analizo najkasneje v petnajstih dneh in o rezultatih takoj obvestiti uradno osebo agencije, ki je odredila strokovni pregled.

(7) Če oseba odkloni sodelovanje pri preizkusu ugotavljanja prisotnosti prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi ali če odkloni strokovni pregled v zvezi s tem, ji uradna oseba agencija za največ 12 ur in ne manj kot 6 ur omeji ali prepove nadaljnje opravljanje nalog, ki jih dovoljuje licenca, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma druga ustrezna listina.

(8) Osebi, ki je bil odrejen strokovni pregled ugotavljanja prisotnosti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, uradna oseba za največ 12 ur in ne manj kot 6 ur prepove nadaljnje opravljanje nalog, ki jih dovoljuje licenca, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma druga ustrezna listina. Če se s strokovnim pregledom ugotovi, da je oseba v takšnem psihofizičnem stanju, da pri svojem delu ne ogroža varnosti letenja, uradna oseba preklic omejitev oziroma prepoved opravljanja nalog.

(9) Za odklonitev preizkusa ali strokovnega pregleda šteje poleg neposredne odklonitve tudi ravnanje osebe, s katerim ovira ali onemogoči izvedbo preizkusa oziroma strokovnega pregleda ali poškoduje oziroma uniči vzorec za analizo.

234. člen **(podaljšanje roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti)**

(1) Če zavezanec izkaže, da iz upravičenih razlogov ne more pravočasno izpolniti obveznosti, ki mu je bila naložena z odločbo, izdano v postopku letalskega nadzora, lahko agencija na prošnjo zavezanca z novo odločbo podaljša izpolnitveni rok za največ 90 dni, če predpis EU ne določa drugače.

(2) Zoper odločbo agencije, s katero je bilo odločeno o zavezančevi prošnji iz prejšnjega odstavka, nista dovoljena pritožba in sodno varstvo.

235. člen **(ukrep z opozorilom za odpravo nepravilnosti)**

(1) Brez poseganja v posebna pravila, ki veljajo za postopke stalnega nadzora, lahko agencija, če ugotovi obstoj kršitve, pa glede na naravo kršitve in javni interes v zvezi s tem ni potrebno takoj nadaljevati s postopkom letalskega nadzora, zavezanca obvesti o tej ugotovitvi z opozorilom in mu določi primeren rok, v katerem lahko zavezanec prostovoljno odpravi ugotovljene nepravilnosti. Opozorilo lahko agencija zavezancu naznani pisno po pošti oziroma z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev ali tako, da ga poda ustno na zapisnik.

(2) Po prejemu opozorila zavezanec predlaga načrt korektivnih ukrepov za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. Zavezanec nosi odgovornost, da sam izbere in izvede korektivne ukrepe, s katerimi bo odpravil nepravilnosti, iz katerih izhaja verjetnost obstoja kršitve ali verjetnost njene ponovitve.

(3) Agencija lahko v opozorilu določi, da ji zavezanec pred potekom roka za odpravo nepravilnosti sporoči, katere korektivne ukrepe namerava sprejeti. Agencija predlagane korektivne ukrepe odobri ali zavrne. Agencija sprejme tiste ukrepe, za katere presodi, da lahko glede na naravo, obseg in verjetnost uspešne in pravočasne izvedbe odpravijo ugotovljene nepravilnosti. Če agencija ugotovi potrebo po dodatnih ukrepih za opravo nepravilnosti, dopolni opozorilo s predložitvijo dodatnih ukrepov in določi rok za odgovor.

(4) Če zavezanec za to zaprosi ali če to zahteva agencija, se lahko opravi tudi usklajevalni narok, da se dodatno razjasni dejansko stanje glede nepravilnosti in kateri ukrepi bi zadoščali za odpravo kršitve.

(5) O odpravi nepravilnosti zavezanec nemudoma obvesti agencijo in ji predloži ustrezna dokazila. Če je to potrebno, lahko agencija zahteva od zavezanca dodatna pojasnila ali dokaze. Agencija izda zavezancu obvestilo o odpravi ugotovljene kršitve, ko se prepriča, da predloženi dokazi zadoščajo za ugotovitev, da so nepravilnosti odpravljene.

(6) Če nepravilnosti niso odpravljene v določenem roku ali če zavezanec agenciji v določenem roku ne sporoči, katere ukrepe namerava sprejeti, ali če se ukrepi za opravo nepravilnosti ne izvajajo ustrezno oziroma se izvajajo tako, da ne bodo pravočasno odpravljene nepravilnosti, nadaljuje agencija s postopkom letalskega nadzora, v katerem izreče druge ukrepe v skladu z 232. členom tega zakona in predpisi Evropske unije.

236. člen (zapečatenje)

(1) Če uradna oseba agencije ugotovi nepravilnosti, ki bi lahko ogrožale varnost zračnega prometa, ima pravico zapečatiti zrakoplov ali napravo.

(2) Uradna oseba agencije označi zapečatenje z žigom agencije.

(3) Pritožba zoper odločbo o zapečatenju iz prvega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve odločbe.

237. člen (prepoved opravljanja dejavnosti)

(1) Uradna oseba agencije lahko z odločbo začasno prepove opravljanje dela delovnega procesa oziroma dejavnosti, če ugotovi, da se opravlja brez dovoljenja pristojnega organa o izpolnjevanju posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(2) Pritožba zoper odločbo o prepovedi opravljanja dejavnosti iz prejšnjega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve odločbe.

7. Pravna sredstva zoper odločitev agencije na prvi stopnji v upravnih zadevah in postopkih letalskega nadzora

238. člen (pritožba zoper odločbe agencije)

(1) Zoper odločbo agencije, izdano v postopku na prvi stopnji v upravni zadevi ali postopku letalskega nadzora, je dovoljena pritožba, če s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva ni določeno drugače.

(2) O pritožbi zoper odločbe agencije odloča ministrstvo.

(3) Postopke o pritožbah iz prejšnjega odstavka vodi stalna komisija za pritožbe. Komisija pri vodenju postopka uporablja pravila postopka iz zakona o splošnem upravnem postopku, kolikor predpisi Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ne določajo drugače. Komisija pripravi poročilo in predlog odločitve.

(4) Komisijo sestavljajo predsednik komisije, najmanj en namestnik predsednika komisije in v odvisnosti od letalskih strokovnih področij potrebno število članov komisije. Minister v komisijo iz prejšnjega odstavka imenuje zaposlene na ministrstvu in zunanje strokovnjake, ki so pridobili ustrezno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino ali imajo ustrezna strokovna ali tehnična znanja, ki se nanašajo na vsebino postopka. Pri tem mora biti zagotovljeno, da je zagotovljena strokovnost komisije za postopkovna in strokovna letalska področja.

(5) Sestavo komisije za vodenje postopka v zvezi s posamezno pritožbo določi predsednik komisije, v odvisnosti od strokovnega področja, na katerem je potrebno odločanje. V primeru izločitve predsednika komisije ali njegove zadržanosti sestavo komisije za vodenje postopka v zvezi s posamezno pritožbo (v nadaljnjem besedilu: komisija za pritožbo) določi namestnik predsednika komisije. Komisija za pritožbo lahko odloča, ko je prisotna najmanj polovica članov. Komisija za pritožbo z večino glasov prisotnih članov potrdi poročilo in sprejme predlog odločitve.

(6) Vlada izda predpis, s katerim se podrobneje določi plačilo za opravljeno delo zunanjim strokovnjakom, ki sodelujejo pri delu komisije iz tretjega odstavka tega člena. Sredstva za plačilo za delo se zagotavljajo pri ministrstvu.

(7) Minister izda predpis, s katerim podrobneje predpiše način dela in odločanja komisije za pritožbo.

239. člen **(zadržanje izvršljivosti)**

Pritožba zoper odločbo iz prejšnjega člena, ki se nanaša na plovnost in vplive zrakoplovov na okolje, certificirano in strokovno osebje, varovanje ter na letalske operacije, dela v zraku, obratovanje letališč in izvajanje storitev ATM/ANS, ne zadrži izvršitve odločbe.

XII. AGENCIJA

1. Splošne določbe

240. člen (agencija)

(1) Agencija je pravna oseba javnega prava.

(2) Agencija opravlja naloge v skladu s tem zakonom in predpisi o javnih agencijah, če v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Ime agencije se glasi: Javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije. Skrajšano ime agencije, ki se lahko uporablja pri poslovanju agencije in izdajanju listin ter pri mednarodnem sodelovanju, se v slovenskem in angleškem jeziku glasi: Agencija za civilno letalstvo oziroma Civil Aviation Agency.

(4) Ustanovitelj agencije je Republika Slovenija.

2. Organi agencije

241. člen (organi agencije)

Organa agencije sta svet agencije in direktorica oziroma direktor agencije (v nadaljnjem besedilu: direktor agencije).

242. člen (svet agencije)

(1) Člane sveta agencije na predlog ministra imenuje in razrešuje vlada. Imenujejo se za dobo petih let in so lahko ponovno imenovani.

(2) Svet agencije ima pet članov. Način oblikovanja in podrobnejše naloge sveta agencije se določijo z ustanovitvenim aktom.

(3) Za člana sveta agencije je lahko imenovan vsakdo, kdor izpolnjuje pogoje, ki jih določajo predpisi o javnih agencijah, ter druge pogoje, določene z ustanovitvenim aktom. Član sveta agencije ne more biti predstavnik uporabnika storitve agencije.

(4) Svet agencije ima pristojnosti, določene s predpisi o javnih agencijah, če ta zakon ne določa drugače.

(5) Ne glede na določbe predpisov o javnih agencijah in tega zakona svet agencije ne sme dajati usmeritev in navodil za delo direktorju agencije ali zaposlenim v agenciji glede:

- postopkov in organizacijske strukture za izvajanje letalskih predpisov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji;
- odločanja v upravnih zadevah, stalnega nadzora, nadzora nad izvajanjem letalskih predpisov in prekrškovnih postopkov ter
- izdaje splošnih aktov za izvajanje regulativnih nalog agencije iz petega odstavka 245. člena.

243. člen (direktor agencije)

(1) Agencijo vodi, predstavlja in zastopa direktor agencije, ki ga na predlog ministra, na podlagi izvedenega javnega natečaja, imenuje vlada za dobo pet let, in je lahko imenovan ponovno. Javni natečaj izvede svet agencije. Za direktorja agencije je lahko imenovana oseba, ki:

- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po visokošolskem strokovnem programu prve stopnje oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskem programu, ki v skladu s predpisi, ki urejajo visoko šolstvo, ustreza prvi stopnji študijskih programov,
- ima najmanj deset let delovnih izkušenj,
- je strokovnjak na področju dela agencije,
- ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev.

(2) Direktor agencije v okviru pristojnosti agencije samostojno izdaja splošne akte agencije iz petega odstavka 245. člena zakona in druge splošne akte, za izdajo katerih je pooblaščen z ustanovitvenim aktom agencije in letalskimi predpisi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

(3) Sklenitev pogodbe o zaposlitvi z direktorjem agencije se uredi v ustanovitvenem aktu.

3. Delovanje agencije in pristojnosti

244. člen (delovanje agencije)

(1) Delovanje agencije mora biti neodvisno od fizičnih in pravnih oseb, ki opravljajo dejavnost v letalstvu ali se na njih kako drugače nanašajo predpisi Evropske unije, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ter mora biti do njih nepristransko.

(2) Agencija izvaja naloge v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ustanovitvenim aktom ter odobrenim letnim programom dela in finančnim načrtom.

(3) K letnemu programu dela in finančnemu načrtu agencije daje soglasje vlada. Letni program dela mora vsebovati:

- naloge v zvezi z nadzorom in upravljanjem varnosti,
- opredelitev lastnih dejavnosti agencije,
- mednarodne aktivnosti ter
- program priprave strokovnih podlag za sprejem in spremembe letalskih predpisov.

(4) K letnemu programu dela mora biti priložena petletna strategija razvoja agencije, ki mora vsebovati:

- prispevek agencije k upravljanju varnosti v civilnem letalstvu,
- kadrovski načrt,
- ukrepe za učinkovito porabo sredstev in
- druga vprašanja, določena v ustanovitvenem aktu.

(5) Program agencije iz prejšnjega odstavka mora biti skladen s programi ministrstva in vlade, ki se nanašajo na zagotavljanje varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa ter javne finance.

245. člen (pristojnosti in naloge agencije)

(1) Agencija izvaja strokovne naloge, odloča v upravnih zadevah, izvaja regulativne in nadzorne naloge v skladu s 192. členom tega zakona.

(2) Agencija nadzoruje izvajanje predpisov Evropske unije, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(3) Agencija vodi prekrškovne postopke v skladu s 192. členom tega zakona.

(4) Agencija lahko opravlja tudi druge dejavnosti na področju civilnega letalstva, če je to v skladu z zahtevami za izvajanje osnovnih dejavnosti agencije, določenih s predpisi Evropske unije, tem

zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in je tako določeno v ustanovitvenem aktu agencije.

(5) Agencija mora pri izvrševanju svojih nalog sprejeti vse ukrepe, ki so potrebni za doseg ciljev, določenih v zvezi z izvajanjem nalog iz šestega, sedmega in osmega odstavka tega člena, pri tem pa mora v okviru svojih pristojnosti prispevati k uresničevanju ciljev in usmeritev, ki so namenjene spodbujanju in zagotavljanju varnega, rednega in nemotenega zračnega prometa. V okviru ukrepov iz lastne pristojnosti agencija izdaja interne priročnike kot pomoč pri izvajanju nalog uradnih oseb agencije iz 200. člena tega zakona. Agencija lahko priročnike sprejme v angleškem jeziku.

(6) Strokovne naloge agencije so:

1. spremljanje stanja razvoja in varnosti civilnega letalstva v Republiki Sloveniji in v mednarodnem okviru;
2. pripravljanje strokovnih gradiv za sprejem predpisov, kar pa ne vključuje priprave predlogov vsebine predpisov v skladu z nomotehničnimi pravili. Kadar strokovna gradiva za sprejem predpisov vključujejo tehnične zahteve, ministrstvo ne spreminja njihove vsebine brez predhodne uskladitve z agencijo;
3. izdelava analiz, študij in drugih strokovnih gradiv s področja civilnega letalstva za lastne potrebe in potrebe ministrstva, v skladu z letnim programom dela;
4. statistično poročanje in statistične raziskave;
5. predlaganje in izvajanje ukrepov, določenih z državnim programom varnosti v letalstvu;
6. predlaganje in izvajanje ukrepov, določenih z nacionalnim programom varovanja v letalstvu;
7. sodelovanje z EASA v okviru delovnega področja;
8. sodelovanje v mednarodnih zadevah na strokovnem področju in sklepanje mednarodnih tehničnih dogovorov iz svoje pristojnosti;
9. naloge, ki jih izvaja v zvezi s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in s tem povezane strokovne naloge, določene z aktom o ustanovitvi;
10. izdaja smernic in mnenj ter opravljanje drugih predpisanih nalog pri pripravi občinskih prostorskih aktov kot nosilec urejanja prostora za področje letalstva;
11. priprava strokovnih izhodišč za smernice in mnenja, ki jih ministrstvo kot nosilec urejanja prostora, izda k državnim prostorskim aktom.

(7) Odločanje v upravnih zadevah obsega odločanje v upravnih zadevah na področjih iz svojih pristojnosti, določenih s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(8) Regulativne naloge agencije so:

1. izdaja plovnostno-tehničnih zahtev;
2. izdaja izvedbeno-tehničnih zahtev;
3. izdaja direktiv o varnosti;
4. izdaja certifikacijskih specifikacij;
5. izdaja specifikacij za izvajanje storitev ATM/ANS;
6. izdaja sprejemljivih načinov usklajevanja, navodil in načrtov;
7. regulativne naloge, določene s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

(9) Pristojnosti in naloge agencije iz šestega, sedmega in osmega odstavka tega člena se ne nanašajo na pristojnosti in naloge, ki jih v skladu s tem zakonom izvaja ministrstvo, ali jih v skladu s prepisi Evropske unije neposredno izvajata Evropska komisija in EASA.

(10) O izdaji aktov iz osmega odstavka tega člena agencija obvesti ministrstvo. Akt iz osmega odstavka tega člena, ki ni akt v posamezni upravni zadevi ali postopku stalnega nadzora, se objavi na spletni strani agencije. Akt iz osmega odstavka tega člena, razen direktive o varnosti, plovnostno-tehnične zahteve in načrtov, se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Obliko in sestavine direktive o varnosti in plovnostno-tehnične zahteve določi agencija.

246. člen
(javnost dela agencije)

(1) Delovanje agencije je javno.

(2) Agencija je dolžna uporabnike svojih storitev na primeren način obveščati o svojem delu, nalogah in pristojnostih, o pravicah in obveznostih uporabnikov ter postopkih za njihovo uresničevanje kot tudi o drugih pomembnih okoliščinah, ki vplivajo na odnose do uporabnikov, v skladu s predpisi o javnih agencijah.

(3) Za javnost dela iz prejšnjih odstavkov je odgovoren direktor agencije.

247. člen
(nadzor nad delom agencije)

Ministrstvo izvaja nadzor nad zakonitostjo, učinkovitostjo in uspešnostjo dela agencije. Pri izvajanju nadzora se smiselno uporabljajo določbe predpisov Evropske unije o načinu dela EASA pri opravljanju inšpekcijskih pregledov standardiziranja oziroma o določitvi postopkov za izvajanje inšpekcijskih pregledov Evropske komisije na področju varovanja, razen glede zahtev, ki jih morajo izpolnjevati osebe, ki izvajajo nadzor.

248. člen
(sodelovanje agencije z drugimi nadzornimi organi in Evropsko komisijo)

(1) Agencija sodeluje z drugimi nadzornimi organi in EASA v skladu z določbami predpisov Evropske unije, ki se nanašajo na delo nadzornih organov v letalstvu.

(2) Agencija sodeluje z nadzornimi organi iz 193. člena tega zakona v skladu z usmeritvami ministrstva.

249. člen
(financiranje agencije)

(1) Agencija se financira s:

1. prihodki iz proračuna Republike Slovenije,
2. prihodki iz pristojbin in povračila stroškov, ki jih v skladu s tarifo vplačajo prosilci in imetniki certifikatov in drugih listin, ki jih izdaja agencija,
3. s prihodki iz povračil za izvedene certifikacijske postopke, druge izdane posamične pravne akte in izvedene naloge stalnega nadzora, ki jih agencija pogodbeno opravi za potrebe EASA ali druge pristojne letalske organe,
4. prihodki od drugih dejavnosti.

(2) S prihodki od povračil stroškov se financirajo naloge odločanja v upravnih zadevah oziroma certificiranja, naloge stalnega nadzora ter druge naloge, povezane z izdajanjem listin in stalnim nadzorom iz pristojnosti agencije.

(3) Plačila stroškov se zaračunavajo na podlagi tarife, ki jo po predhodnem soglasju vlade izda agencija. Tarifa se oblikuje na način, kot se oblikujejo takse in dajatve, ki jih obračunava EASA.

(4) Iz pristojbin se financirajo naloge agencije, povezane z izvajanjem storitev ATM/ANS.

(5) Iz proračuna se financirajo ostale, s tem zakonom določene naloge agencije, ki niso opredeljene v drugem in četrtem odstavku tega člena, in druge naloge, ki jih agencija izvaja za potrebe drugih državnih organov. Iz proračuna se financirajo tudi certifikacijske in podobne naloge, če je to potrebno zaradi vzdrževanja potrebnega osebja in usposobljenosti agencije, kadar zaradi premajhnega obsega prihodkov iz pristojbin in povračila stroškov ni mogoče zagotoviti stalne usposobljenosti agencije za izvajanje predpisanih in drugih tekočih nalog.

(6) Presežek prihodkov, pridobljenih na podlagi določb 2. do 4. točke prvega odstavka tega člena, nad odhodki javna agencija uporabi za:

1. opravljanje in razvijanje dejavnosti,
2. za plačilo delovne uspešnosti zaposlenih v agenciji,
3. za spodbujanje inovacij in izobraževanja s področja letalstva in izvajanje sistema upravljanja varnosti v letalstvu.

Morebitna preostala sredstva iz tega naslova se v celoti prenesejo v rezerve agencije, vendar se mora za določen del teh sredstev znižati stroškovna osnova za določanje tarife za določeno obdobje. Delež presežka, za katerega se zniža stroškovna osnova za določanje tarife, in obdobje, za katero se znižuje, se določita v programu dela agencije.

(7) Agencija se sme zadolžiti samo, če je to določeno v finančnem načrtu in če so izpolnjeni pogoji iz zakona, ki ureja javne finance.

(8) Agencija mora voditi ločene računovodske evidence po področjih svojega dela v skladu s predpisi o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti. Računovodske izkaze in poslovno poročilo agencije pregleda pooblaščen revizor.

(9) Agencija vsako leto pripravi poročilo o delu in poslovno poročilo. K poročilu o delu in poslovnemu poročilu vlada poda soglasje.

(10) Agencija povzetek poročila o delu objavi na svojih spletnih straneh.

250. člen

(delovna uspešnost, obseg sredstev in opredelitev prihodkov za izplačilo delovne uspešnosti)

(1) Zaposleni v agenciji so lahko upravičeni do naslednjih vrst delovne uspešnosti:

1. redne delovne uspešnosti;
2. delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu in
3. delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela.

(2) Delovna uspešnost iz 1. točke prejšnjega odstavka se določa v skladu s predpisi o sistemu plač v javnem sektorju.

(3) Za izplačilo delovne uspešnosti iz 2. točke prvega odstavka tega člena se namenijo prihodki po 2., 3., in 4. točki prvega odstavka prejšnjega člena. Pri tem se upoštevata odobren letni program dela in finančni načrt agencije. Način izplačila in pogoje za izplačilo delovne uspešnosti se določi s splošnim aktom agencije.

251. člen

(posebne ureditve)

(1) Uradnim osebam v agenciji se plača lahko poveča do 30% osnovne plače v primeru, ko brez popolnitve delovnih mest, za katere veljajo zahteve o delovnih izkušnjah na letalskem področju in pogojih glede licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine ni mogoče zagotoviti predpisanega letalskega nadzora.

(2) Zaposlenim v agenciji pripada za vsako začeto leto dela nad pet let, dodatek za stalnost v višini 0,5% osnovne plače.

(3) Uradnim osebam v agenciji pripada dodatek za delo v nevarnosti in posebne obremenitve, in sicer v višini 30% urne postavke osnovne plače letalskega nadzornika in 20% urne postavke osnovne plače nadzornika. Dodatek pripada zaposlenemu samo za čas, ko dela v nevarnih pogojih.

252. člen

(nezgodno zavarovanje in zavarovanje odgovornosti)

(1) Agencija zavaruje uradne osebe agencije v času opravljanja dela za primer nesreče pri delu, katere posledica je smrt, trajna izguba splošne delovne zmožnosti ali začasna izguba delovne zmožnosti.

(2) Agencija zavaruje uradne osebe agencije za odgovornost proti tretjim osebam za škodo, ki nastane zaradi strokovne napake uradne osebe agencije in zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka pri izvajanju nalog agencije.

253. člen
(stroški pogreba in enkratna denarna pomoč)

(1) Za uradno osebo agencije, ki je pri opravljanju svojega dela izgubila življenje, agencija poravnava stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka ožjim družinskim članom uradne osebe agencije pripada enkratna denarna pomoč v višini skupnega zneska bruto plač, ki jih je v zadnjih dvanajstih mesecih prejela pokojna uradna oseba agencije. Znesek enkratne denarne pomoči določi direktor agencije s sklepom.

TRETJI DEL UREJANJE VOJAŠKEGA LETALSTVA

1. Splošna pravila in pristojnosti

254. člen (prečrpavanje goriva v zraku)

(1) Prečrpavanje goriva v zraku ni dovoljeno, razen če to določa mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ali če tako odloči vlada.

(2) O posameznih izjemah iz prejšnjega odstavka na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, ob soglasju ministrstva, pristojnega za okolje, odloči vlada. Vlada pri odločanju upošteva mednarodne obveznosti Republike Slovenije in njene obrambne potrebe ter varovanje okolja.

(3) Ministrstvo, pristojno za obrambo, poda predlog iz prejšnjega odstavka, kadar iz vloge za izdajo diplomatskega dovoljenja izhaja, da bo tuj zrakoplov ali tuji državni zrakoplov prečrpaval gorivo v zraku. Postopke v zvezi s tem se določi v predpisu iz osmega odstavka 300. člena tega zakona.

(4) Z globo 3.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, ki je lastnik ali uporabnik zrakoplova ali druga pravna oseba, če v nasprotju s prejšnjim odstavkom tega člena v zračnem prostoru prečrpava gorivo v zraku.

(5) Z globo 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

255. člen (oborožitev, oprema za elektronsko bojevanje in izvidniška oprema)

(1) Zrakoplovu, tujemu zrakoplovu, državnemu zrakoplovu, tujemu državnemu zrakoplovu, razen slovenskemu vojaškemu zrakoplovu ter vojaškemu zrakoplovu, ki leti pod operativnim poveljstvom Nata, v zračnem prostoru ni dovoljeno nositi oborožitve, opreme za elektronsko bojevanje ali izvidniške opreme na način, ki omogoča njihovo uporabo.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek sme tuj vojaški zrakoplov ali tuji državni zrakoplov nositi oborožitev, opremo za elektronsko bojevanje ali izvidniško opremo na način, ki omogoča njihovo uporabo, če to določa mednarodna pogodba, ki zavezuje Republiko Slovenijo.

(3) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena sme zrakoplov nositi oborožitev, opremo za elektronsko bojevanje oziroma izvidniško opremo na način, ki omogoča njihovo uporabo, če to za posamični primer ali določeno obdobje na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, dovoli vlada. Pri tem upošteva sprejete mednarodne obveznosti Republike Slovenije in njene obrambne interese.

(4) Ministrstvo, pristojno za obrambo, poda predlog iz prejšnjega odstavka, kadar iz vloge za izdajo diplomatskega dovoljenja izhaja, da bo tuj zrakoplov ali tuj državni zrakoplov nosil oborožitev, opremo za elektronsko bojevanje ali izvidniško opremo na način, ki omogoča njihovo uporabo. Postopke v zvezi s tem se določi v predpisu iz osmega odstavka 300. člena tega zakona.

256. člen (omejitve za prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme, ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil)

(1) Prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme je dovoljen:

- na slovenskih državnih zrakoplovih;
- na tujih vojaških zrakoplovih, ki sodelujejo na vajah Slovenske vojske ali vajah zavezniških držav na ozemlju Republike Slovenije ali v njenem zračnem prostoru;
- na drugih tujih državnih zrakoplovih če je za tak prevoz pristojni organ izdal dovoljenje in je vodja zrakoplova pred pričetkom leta pisno obveščen s strani operatorja o tipu, masi, količini in lokaciji

vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov ali opreme na krovu zrakoplova ali obešene pod zrakoplov in o pogojih prevoza iz dovoljenja.

(2) Prevoz oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil je dovoljen:

- na slovenskih državnih zrakoplovih;
- na tujih državnih zrakoplovih, ki prevažajo oborožene pripadnike tujih oboroženih sil, ki sodelujejo na vajah Slovenske vojske ali vajah zavezniških držav na ozemlju Republike Slovenije ali v njenem zračnem prostoru;
- na drugih tujih državnih zrakoplovih če je za tak prevoz izdano enkratno diplomatsko dovoljenje v skladu s 300. členom tega zakona.

257. člen (splošno)

Določbe tega zakona in na njegovi podlagi izdani predpisi, ki veljajo za civilno letalstvo, se uporabljajo za vojaško letalstvo, če v tem zakonu, posebnih predpisih ali z mednarodno pogodbo, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ni določeno drugače.

258. člen (pristojni organ)

(1) Strokovne in regulativne naloge ter letalski nadzor iz tega poglavja na področju vojaškega letalstva opravlja vojaški letalski organ v skladu s tem zakonom, na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo. Pri tem upošteva mednarodne vojaške standarde.

(2) Vojaški letalski organ je samostojna in strokovno neodvisna ter od nadziranih oseb, poveljstev in enot, ki jih nadzoruje, in ostalih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami in pooblastili vojaškega letalskega organa, funkcionalno ločena vojaška organizacijska enota Slovenske vojske, ki je neposredno podrejena in odgovorna načelniku Generalštaba Slovenske vojske.

(3) Vojaški letalski organ ima pristojnosti kot "Military Aviation Authority" v Republiki Sloveniji ter na tej podlagi sodeluje z vojaškimi in civilnimi letalskimi organi v Republiki Sloveniji in v tujini ter z mednarodnimi organizacijami s področja letalstva.

(4) Vojaški letalski organ opravlja strokovne in regulativne naloge ter letalski nadzor na področju vojaškega letalstva, ki se nanašajo na:

1. varnost letenja;
2. register slovenskih vojaških zrakoplovov;
3. plovnost in vzdrževanje slovenskih vojaških zrakoplovov;
4. vojaško letalsko osebje in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva;
5. vojaške letalske operacije in prevoz nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi in tujimi vojaškimi zrakoplovi;
6. vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte;
7. vojaški zračni promet ter nadzor in varovanje zračnega prostora;
8. sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo;
9. druge naloge nadzora letalske varnosti, določene s predpisi in drugimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(5) Strokovne naloge vojaškega letalskega organa so zlasti:

1. izdaja certifikatov, dovoljenj vojaških licenc, izkazov, oziroma drugih listin;
2. spremljanje stanja razvoja in varnosti vojaškega in civilnega letalstva v Republiki Sloveniji in v mednarodnem okviru;
3. priprava strokovnih gradiv in priprava pravnih podlag;
4. izdelava analiz, študij in drugih strokovnih gradiv s področja vojaškega letalstva za lastne potrebe in potrebe ministrstva, pristojnega za obrambo, v skladu z letnim programom dela;
5. statistično poročanje in statistične raziskave;
6. predlaganje in izvajanje ukrepov, določenih z vojaškim programom letalske varnosti;

7. sodelovanje s tujimi vojaškimi letalskimi organi;
8. sodelovanje z agencijo, in drugimi letalskimi vojaškimi in civilnimi organizacijami v okviru delovnega področja;
9. sodelovanje v mednarodnih zadevah na strokovnem področju;
10. strokovne naloge, ki jih izvaja v zvezi s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo;
11. izdaja mnenj za postavitev objektov, sistemov in naprav na vojaških območjih, vojaških letališčih, vojaških vzletiščih in vojaških heliportih ter okolici, glede njihovega vpliva na vojaški zračni promet ali varnost vojaškega zračnega prometa in varnost letenja vojaških zrakoplovov.

(6) Posamezne strokovne naloge iz prejšnjega odstavka, ki so potrebne za ugotavljanje dejstev in okoliščin, pomembnih za odločanje, lahko po pooblastilu vojaškega letalskega organa opravljajo strokovne organizacije in posamezniki, če imajo ustrezno izobrazbo in potrebna strokovna znanja, ki se zahtevajo v skladu z letalskimi predpisi za posamezno področje, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(7) Pripadniki, enote in poveljstva Slovenske vojske strokovne zadeve, ki se nanašajo na vojaško letalstvo, urejajo neposredno z vojaških letalskim organom in o tem poročajo nadrejenim poveljstvom oziroma poveljnikom.

(8) Regulativne naloge vojaškega letalskega organa so zlasti:

- izdaja plovnostno-tehničnih zahtev;
- izdaja operativno-tehničnih zahtev;
- izdaja direktiv o varnosti;
- izdaja certifikacijskih specifikacij;
- izdaja sprejemljivih načinov skladnosti, navodil in načrtov;
- regulativne naloge, določene s tem zakonom, na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(9) Vojaški letalski organ lahko prizna certifikat, dovoljenje ali drugo listino, ki jo izda pristojni civilni ali tuji vojaški letalski organ.

(10) Letalski nadzor vojaškega letalstva vključuje:

- nadzor nad izvajanjem tega zakona, na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo,
- nadzor nad predtaktičnim in taktičnim upravljanjem zračnega prostora v delu, ki ga izvajajo poveljstva in enote Slovenske vojske in
- stalni nadzor zaradi preverjanja izpolnjevanja pogojev, pod katerimi je vojaški letalski organ izdal certifikat, dovoljenje, vojaško licenco, izkaz ali drugo listino, kadar koli v obdobju veljavnosti teh listin, ki vključuje izdajanje zaščitnih ukrepov.

259. člen **(vojaški letalski nadzorniki)**

(1) Posamezna dejanja v strokovnih zadevah ter zadevah letalskega nadzora v vojaškem letalskem organu opravljajo vojaški letalski nadzorniki.

(2) Posamezna dejanja, vodenje in odločanje v strokovnih zadevah ter zadevah letalskega nadzora opravlja za to usposobljen in pooblaščen vojaški letalski nadzornik I, ki:

- ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po visokošolskem strokovnem programu prve stopnje oziroma raven izobrazbe, pridobljeno po študijskem programu, ki v skladu s predpisi, ki urejajo visoko šolstvo, ustreza prvi stopnji študijskih programov, oziroma višjo strokovno izobrazbo ustrezne smeri glede na vrsto nalog, ki jih opravlja;
- ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, na katerem izvaja naloge;
- je strokovno usposobljen za vojaškega letalskega nadzornika s področja, ki ga nadzoruje in
- je pridobil ustrezno vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo oziroma drugo ustrezno listino, če se za osebe, ki opravljajo dejavnosti, ki jih nadzoruje, glede na način izvajanja postopkov, to zahteva.

(3) Posamezna dejanja v strokovnih zadevah ter zadevah letalskega nadzora, ki ne zajemajo odločanja v teh zadevah, opravlja za to usposobljen vojaški letalski nadzornik II, ki:

- ima najmanj V. stopnjo izobrazbe ustrezne smeri;
- ima ustrezne delovne izkušnje na letalskem področju, na katerem izvaja naloge;
- je pridobil ustrezno vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo potrdilo ali drugo listino, če se za osebe, ki opravljajo dejavnosti, v zvezi s katerimi opravlja svoje naloge, glede na način izvajanja postopkov to zahteva.

(4) Pooblastilo za izvajanje nalog letalskega nadzora izkazuje vojaški letalski nadzornik s službeno izkaznico pooblaščen osebe vojaškega letalskega organa.

(5) Minister, pristojen za obrambo izda predpis, s katerim podrobneje določi naloge in pristojnosti vojaškega letalskega organa, delovne izkušnje, potrebno strokovno usposobljenost za vojaškega letalskega nadzornika za posamezno področje ter druge pogoje, ki jih mora izpolnjevati vojaški letalski nadzornik za opravljanje nalog v vojaškem letalskem organu, pogoje glede vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin za vojaškega letalskega nadzornika, postopek izdaje, odvzema, omejitve ali preklica pooblastila iz šestega odstavka 258. člena tega zakona, postopek odprave nepravilnosti in neskladij ugotovljenih v letalskem nadzoru in druga vprašanja v zvezi z izvajanjem nalog vojaškega letalskega organa.

260. člen (ukrepi)

(1) Če vojaški letalski nadzornik pri izvajanju letalskega nadzora ugotovi nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri izvajanju predpisov in drugih pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, lahko:

1. kršitelju odredi, da z dejanjem ali opustitvijo dejanja odpravi ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti;
2. zahteva odvzem vojaške licence, izkaza, dovoljenja, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine, ki jo je izdal vojaški letalski organ;
3. v primeru ugotovljenih nepravilnosti ali pomanjkljivosti v zvezi licencami ali drugimi listinami, ki jih je izdala agencija, agenciji predlaga odvzem teh listin;
4. izreče prepoved izvršitve leta vojaškega zrakoplova, če bi bila izvršitev leta nevarna za zračni promet, če se upravičeno domneva, da vojaški zrakoplov ni plovni ali nima ustrezne posadke, ali če kako drugače niso izpolnjene zahteve in pogoji, ki urejajo letenje;
5. začasno odvzame, omeji ali prekliče izdani certifikat oziroma dovoljenje, če bi bilo nadaljnje opravljanje dela ali dejavnosti nevarno za zračni promet;
6. zahteva izredno preverjanje strokovne ali zdravstvene sposobnosti vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva;
7. odredi preizkus s sredstvi ali napravami za merjenje alkohola v krvi ali za hitro ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi oziroma kršitelja napoti na strokovni pregled, ki obsega zdravniški pregled in odvzem krvi, urina ali drugih telesnih tekočin zaradi ugotavljanja prisotnosti alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi, pri čemer preizkus izvede za to pooblaščen oseba skladno s predpisi, ki urejajo obrambno področje. Preizkus se lahko odredi tudi za tuje vojaško letalsko osebje in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva na ozemlju Republike Slovenije;
8. v primeru ugotovljene prisotnosti nedovoljenih substanc ali snovi iz prejšnje točke, izreče prepoved izvršitve leta ali druge dejavnosti, ki bi lahko ogrozila varnost letenja ali varnost zračnega prometa;
9. izreče prepoved nadaljevanja opravljanja dejavnosti oziroma aktivnosti, če ugotovi, da niso izpolnjeni pogoji, določeni s predpisi in drugimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo ali z odobrenimi priročniki oziroma izdanimi listinami;
10. izreče druge ukrepe v skladu s predpisi in drugimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(2) Če vojaški letalski nadzornik pri izvajanju stalnega nadzora zaradi preverjanja izpolnjevanja pogojev, pod katerimi je vojaški letalski organ izdal vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo ali drugih listino, ugotovi nepravilnosti ali pomanjkljivosti, lahko vojaški

letalski organ sprejme ustrezne zaščitne ukrepe, s katerimi lahko za določen čas, največ za eno leto, odvzame navedeno listino, ki jo je izdal, ali prekliče njeno veljavnost, če imetnik:

- ogroža varnost letenja;
- izvaja privilegije iz navedenih listin pod vplivom alkohola, prepovedanih drog ali drugih psihoaktivnih sredstev oziroma pod vplivom zdravil, ki lahko vplivajo na psihofizične sposobnosti;
- dokazano krši predpise in druge akte, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo;
- na podlagi zdravniškega spričevala ocenjen za nesposobnega za opravljanje del in nalog, ki izhajajo iz navedenih listin;
- ne vzdržuje zahtevane ravni znanja in usposobljenosti ter predpisanih zdravstvenih in drugih zahtev v skladu s predpisi izdanimi na podlagi tega zakona in drugimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo

(3) Če bi ugotovljene nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri izvajanju predpisov in drugih, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, lahko ogrožale ljudi ali premoženje, vojaški letalski nadzornik ukrep iz tega člena izreče ustno. V tem primeru mora vojaški letalski nadzornik zapisnik o opravljenem nadzoru izdati najpozneje v petih dneh od dneva, ko je bil izrečen ustni ukrep.

(4) Ne glede na drugi odstavek tega člena lahko vojaški letalski organ s sklepom trajno prekliče vojaško licenco, izkaz, dovoljenje rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo ali drugo listino, če ugotovi, da je imetnik:

- pridobil vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo, ali drugo listino na podlagi predložitve neresničnih podatkov, z zlorabo ali na drug nezakonit način;
- imel daljšo prekinitev dela, ki je trajala dlje, kot to določajo predpisi;
- prekinil delovno razmerje z ministrstvom, pristojnim za obrambo.

(5) Vojaški letalski organ lahko v primerih iz drugega odstavka tega člena in v primeru dvoma, da imetnik izpolnjuje pogoje za uveljavljanje privilegijev iz vojaške licence, izkaza, dovoljenja, ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila ali druge listine, od njega zahteva, da opravi teoretična in praktična preverjanja usposobljenosti oziroma zdravstveni pregled zaradi ugotavljanja sposobnosti za opravljanje nalog, ki izhajajo iz teh listin.

(6) Ne glede na ostale določbe tega člena, lahko vojaški letalski organ, kadar se ob letalskem nadzoru ugotovi obstoj kršitve, ki ne vpliva na varnost zračnega prometa pa zaradi nujnih operativnih potreb predpisanega ukrepa ni mogoče izvesti, izda ukrep z opozorilom ob smiselni uporabi 235. člena tega zakona.

261. člen **(inšpektorat, pristojen za obrambo)**

Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb 5., 6., 14., 254., 255., 256., 299. in 300. člena tega zakona, ki se nanašajo na tuje vojaške zrakoplove, izvaja inšpektorat, pristojen za obrambo. Pooblaščen uradne osebe inšpektorata, pristojnega za obrambo, morajo izpolnjevati enake pogoje, določene s tem zakonom, kot to velja za pooblaščen uradne osebe agencije.

262. člen **(določanje izjem)**

(1) Vojaški letalski organ lahko v okviru svojih pristojnosti, določenih s tem zakonom, odobri izjeme od uporabe določb tega zakona, na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo.

(2) Izjeme se lahko odobrijo v primerih nujnih nepredvidenih okoliščin, nujnih operativnih razmer ali operativnih potreb, pod pogojem, da ne vplivajo na varnost vojaškega zračnega prometa in so časovno omejene.

(3) Če se postopek začne na predlog enote ali poveljstva Slovenske vojske, enota ali poveljstvo Slovenske vojske vlogi za odobritev izjeme priloži oceno tveganja, ki vključuje ublažitvene ukrepe, če

so potrebni. Pri odobritvi izjeme se lahko zaradi zagotavljanja varnosti vojaškega zračnega prometa določijo pogoji ali ukrepi.

(4) Pri odobritvi izjeme lahko vojaški letalski organ zaradi zagotavljanja varnosti vojaškega zračnega prometa določi posamezne pogoje ali omejitve ali izda ukrepe za zmanjšanje tveganja.

(5) Vojaški letalski organ o odobreni izjemi, njenem trajanju, razlogih za njeno odobritev in morebitnih pogojih, omejitvah ali izdanih ukrepih za zmanjšanje tveganja, nemudoma neposredno obvesti ministra, pristojnega za obrambo in o tem seznani načelnika Generalštaba Slovenske vojske. V primeru, da odobrena izjema vpliva na licenco ali drugo listino, ki jo je izdala agencija, vojaški letalski organ o tem nemudoma obvesti tudi agencijo.

(6) Za doseganje varnosti vojaškega zračnega prometa, interoperabilnosti in učinkovitosti so lahko priročniki vojaškega letalskega organa in enot Slovenske vojske v angleškem jeziku.

263. člen **(register slovenskih vojaških zrakoplovov)**

(1) Register slovenskih vojaških zrakoplovov vodi ministrstvo, pristojno za obrambo.

(2) Minister, pristojen za obrambo, izda predpis, s katerim podrobneje določi način vodenja registra slovenskih vojaških zrakoplovov in vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov, postopek registracije, označevanje ter listine in knjige.

264. člen **(plovnost slovenskih vojaških zrakoplovov)**

(1) Plovnost slovenskih vojaških zrakoplovov in vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov ministrstvo, pristojno za obrambo, izkazuje z veljavnim spričevalom o plovnosti slovenskega vojaškega zrakoplova in drugimi listinami zrakoplova, skladno s predpisi, ki urejajo vojaško letalstvo.

(2) Minister, pristojen za obrambo, izda predpis, s katerim podrobneje določi certifikacijo, načrtovanje, izdelavo, spremembe, vzdrževanje in popravilo slovenskih vojaških zrakoplovov ter njihovih komponent, plovnostne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati slovenski vojaški zrakoplovi in vojaški sistemi brezpilotnih zrakoplovov, ter pogoje za izdajo, odvzem, omejitev ali preklic listin o plovnosti slovenskih vojaških zrakoplovov.

265. člen **(vojaške letalske operacije)**

(1) Minister, pristojen za obrambo, izda predpis, s katerim določi izvajanje vojaških letalskih operacij, razen vojaških letalskih operacij z vojaškimi sistemi brezpilotnih zrakoplovov z vzletno operativno maso do 150 kilogramov.

(2) V predpisu iz prejšnjega odstavka minister, pristojen za obrambo, določi:

- način in pogoje izvajanja vojaških letalskih operacij,
- usposobljenost osebja,
- plovnost vojaških zrakoplovov,
- organiziranost vojaškega operatorja,
- opremo vojaškega zrakoplova ter
- druge zahteve za varno delovanje vojaškega zrakoplova.

(3) Vojaške letalske operacije se izvajajo v skladu z zahtevami predpisa iz prvega odstavka tega člena.

(4) Vojaške letalske operacije izvajajo vojaški operatorji, ki imajo certifikat, odobritev, dovoljenje ali drugo listino.

(5) Certifikat, odobritev, dovoljenje ali drugo listino iz prejšnjega odstavka se izda na podlagi vloge, ko vlagatelj dokaže skladnost z zahtevami predpisa iz prvega odstavka tega člena, in je veljavno, če:

- vojaški operator izpolnjuje zahteve iz predpisa iz prvega odstavka tega člena,
- ni začasno odvzeto ali preklicano.

266. člen **(letenje z vojaškimi zrakoplovi)**

- (1) V zračnem prostoru vojaški zrakoplovi letijo po pravilih letenja za splošni zračni promet ali operativni zračni promet.
- (2) Minister, pristojen za obrambo, v soglasju z ministrom, izda predpis, s katerim določi pravila letenja za operativni zračni promet.
- (3) Minister, pristojen za obrambo, v soglasju z ministrom, izda predpis, s katerim predpiše posebnosti letenja vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov.
- (4) Izven letališki pristanki vojaških helikopterjev se lahko izvajajo na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

267. člen **(licenciranje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva)**

- (1) Vojaško letalsko osebje je osebje, ki upravlja vojaški zrakoplov ali opravlja druga dela v zvezi z njegovo uporabo oziroma opravlja dela, ki so neposredno povezana z varnostjo letenja vojaških zrakoplovov.
- (2) Vse ostale osebe, ki sodelujejo v vojaškem zračnem prometu in niso vojaško letalsko osebje, so drugo strokovno osebje vojaškega letalstva.
- (3) Vojaško letalsko osebje in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva mora imeti veljavno vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo, oziroma drugo listino za opravljanje posebnih strokovnih del, določene s predpisi.
- (4) Za izdajo, podaljšanje, validacijo ter odvzem, preklic ali omejitev veljavnosti listin iz prejšnjega odstavka ter vodenje registra vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva je pristojen vojaški letalski organ.
- (5) O začasnem odvzemu, preklicu ali omejitvi veljavnosti listin iz tretjega odstavka tega člena vojaški letalski organ odloča s sklepom. Odvzeto ali preklicano listino mora imetnik najkasneje v osmih dneh od vročitve sklepa vrniti vojaškemu letalskemu organu.
- (6) Ne glede na določbe četrtega odstavka tega člena vojaški letalski organ na osnovi tega zakona in na njegovimi podlagi izdanimi predpisi, ki se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, ter ob izpolnjevanju pogojev iz desetega odstavka tega člena, kot podlago za izdajo, podaljšanje ali validacijo listin iz tretjega odstavka tega člena praviloma uporabi licenco, ki jo izda agencija, če je ta zahtevana s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.
- (7) Listine iz tretjega odstavka tega člena agencija lahko uporabi kot podlago za izdajo in podaljšanje veljavnosti licence, ratinga ali pooblastila, ki jih izdaja, skladno s sporazumom, ki ga skleneta agencija in VLO.
- (8) Vojaški letalski organ vodi register vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, ki se lahko vodi v elektronski obliki in ni javen. Register vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva vsebuje naslednje podatke:
 1. ime in priimek osebe;
 2. datum in kraj rojstva;
 3. stalno oziroma začasno prebivališče;
 4. doseženo izobrazbo (s podatki o predloženih potrdilih o usposobljenosti in drugih listinah o izpolnjevanju pogojev za pridobitev vojaške licence ali izkaza, skupaj s podatki o izdajatelju, datumu izdaje in drugih identifikacijskih podatkih);

5. poklic;
6. enoto Slovenske vojske;
7. podatke o vrsti in veljavnosti zdravniškega spričevala, ki se zahteva za posamezno vojaško licenco oziroma izkaz;
8. omejitve – zdravstvene ali druge, ki so vidne iz vojaške licence ali izkaza;
9. podatke o vpisanih ratingih, pooblastilih oziroma kategorijah;
10. datum izdaje vojaške licence ali izkaza, dovoljenja ratinga, pooblastila, kategorije, potrdila in njihova veljavnost ter podatke o preklicih in izdanih dvojnikih;
11. o priznanju tuje licence, validaciji oziroma zamenjavi tuje vojaške licence ali izkaza;
12. podatke o letalskih prekrških, izrečenih ukrepih in prepovedih;
13. o izdaji izpisov iz tega registra.

(9) Podatki, vpisani v register vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, se zbirajo, obdelujejo in uporabljajo za izvajanje pristojnosti vojaškega letalskega organa. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblaščenice za delo z registrom vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi pristojni organi po drugih predpisih. Podatki iz prejšnjega odstavka tega člena se skladno s predpisi, ki urejajo arhiviranje, hranijo trajno in v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

(10) Minister, pristojen za obrambo, izda predpis, s katerim določi splošne pogoje licenciranja vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, pogoje za izvajalce usposabljanja, načine in postopke za začetek in potek usposabljanja, izdajo ter odvzem, omejitev in preklic vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin, izpite, vzdrževanje ravni znanja in usposobljenosti, vodenje registra vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva in druge zahteve.

268. člen

(prevoz nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi)

(1) Minister, pristojen za obrambo, izda predpis, s katerim določi pogoje in način prevoza nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi, pri čemer upošteva mednarodne vojaške standarde s področja prevoza nevarnega blaga, mednarodne standarde, priporočene prakse in navodila ICAO ter tehnična navodila ICAO.

(2) Minister, pristojen za obrambo, lahko odobri izjemo od pravil, določenih v skladu s tem členom, če se pri izvajanju nalog z vojaškimi zrakoplovi izkaže, da teh pravil ni mogoče smiselno uporabiti in da varnost zračnega prometa z odobritvijo izjeme ni ogrožena. Izjemi se lahko dodajo pogoji ali omejitve.

269. člen

(vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaški heliporti)

Minister, pristojen za obrambo, izda predpis, s katerim določi razvrščanje vojaških letališč, vojaških vzletišč, vojaških heliportov in vojaška pristajalna mesta, posebne tehnično-tehnološke zahteve za vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte, pogoje za izdajo, podaljšanje, odvzem, omejitev ali preklic obratovalnega dovoljenja, vpisnik vojaških letališč, vpisnik vojaških vzletišč in vpisnik vojaških heliportov, vojaške letališke službe in vojaško letališko osebje.

270. člen

(uporaba vojaških letališč za civilni zračni promet)

(1) Če se vojaško letališče ali njegov del uporablja za civilni zračni promet, mora vojaško letališče ali njegov del izpolnjevati iste zahteve, kot veljajo za letališča.

(2) Vojaško letališče ali njegov del se uporablja za civilni zračni promet na podlagi dovoljenja za obratovanje letališča iz 133. člena tega zakona, ki ga izda agencija.

(3) Vojaška letališča se uporabljajo za zrakoplove, tuje zrakoplove, druge državne zrakoplove, in tuje državne zrakoplove v skladu s predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju vojaškega letalstva, ter po predhodni odobritvi obratovalca vojaškega letališča.

(4) Na vojaškem letališču se ne sme izvajati zračni prevoz.

(5) Na vojaškem letališču se lahko gradijo in uporabljajo objekti in naprave za civilni zračni promet v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, če to ne omejuje dejavnosti vojaškega letalstva. O tem odloči minister, pristojen za obrambo v soglasju z ministrom.

271. člen

(obratovalno dovoljenje za sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo)

(1) Sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju v ministrstvu, pristojnega za obrambo, se sme uporabljati, če imajo obratovalno dovoljenje, ki ga izda vojaški letalski organ.

(2) Minister, pristojen za obrambo, izda predpis, s katerim določi zahteve za izvajanje testiranja in pogoje za izdajo, podaljšanje, odvzem, omejitev ali preklic obratovalnega dovoljenja za sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo.

2. Nadzor in varovanje zračnega prostora

272. člen

(izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora)

(1) Nadzor in varovanje zračnega prostora se izvaja v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, predpisi o obrambi ter mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(2) Naloge nadzora in varovanja zračnega prostora izvajajo pristojne enote Slovenske vojske. Pri tem sodeluje izvajalec službe zračnega prometa.

(3) Pri izvajanju posameznih nalog nadzora in varovanja zračnega prostora lahko sodelujejo v skladu s skupnimi načrti, dogovorjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb tudi vojaški sistemi, službe in vojaški zrakoplovi zavezniških držav, ki jim Republika Slovenija zagotavlja neprekinjeno podporo države gostiteljice ter s tem povezane nujne službe in storitve.

(4) Vojaški zrakoplovi zavezniških držav iz prejšnjega odstavka se v času izvajanja nadzora in varovanja zračnega prostora obravnavajo kot slovenski vojaški zrakoplovi, če z mednarodno pogodbo ni drugače določeno.

(5) Nadzor in varovanje zračnega prostora se izvaja neprekinjeno.

(6) Letališče za izvedbo prisilnega pristanka na predlog ministra, pristojnega za obrambo, in ministra določi vlada.

273. člen

(leti za nadzor in varovanje zračnega prostora)

(1) Leti za nadzor in varovanje zračnega prostora se izvajajo z namenom:

1. ohranitve integritete in suverenosti zračnega prostora;
2. neposredne vojaške obrambe Republike Slovenije;
3. odvrnitev zračnih napadov, izvedenih s teroristično ali drugo nezakonito uporabo zrakoplova in tujega zrakoplova;
4. zagotavljanja javnega reda in varnosti;
5. nudenja pomoči zrakoplovu v sili;
6. izvajanja vadbenih letov za nadzor in varovanje zračnega prostora.

(2) Leti iz prejšnjega odstavka imajo prednost pred ostalimi leti, razen pred nujnimi leti zaradi reševanja človeških življenj. Leti zaradi nudenja pomoči zrakoplovom v sili imajo prednost pred ostalimi leti iz prejšnjega odstavka.

(3) Za lete iz prvega odstavka tega člena se načrt leta ne predloži.

(4) Vodenje vojaških zrakoplovov za namen nadzora in varovanja zračnega prostora je v pristojnosti enote Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora.

(5) Vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi postopke izvajanja ukrepov za nadzor in varovanje zračnega prostora, razmejitev pristojnosti med vojaškimi enotami in poveljstvi Slovenske vojske, ki izvajajo nadzor in varovanje zračnega prostora, in službo zračnega prometa pri vodenju vojaških zrakoplovov iz prejšnjega odstavka.

274. člen **(postopki spremljanja in obveščanja)**

(1) Enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, združuje in obdeluje podatke vojaških in civilnih radarskih in drugih sistemov za spremljanje situacije v zračnem prostoru. Pri tem neprekinjeno izmenjuje podatke in informacije z drugimi enotami Slovenske vojske ter v skladu s skupnimi načrti zavezništva, dogovorjenimi za izvajanje mednarodne pogodbe, oziroma medsebojnimi dogovori tudi s pristojnimi vojaškimi operativnimi centri zavezništva in drugih držav.

(2) Enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, in izvajalec storitev službe zračnega prometa, vzdržujeta neprekinjene zanesljive govorne in podatkovne zveze in se med seboj v najkrajšem času obveščata o vseh zaznanih kršitvah suverenosti zračnega prostora in kršitvah zračnega prostora ter s tem povezanih ugotovitvah in drugih podatkih ter o sprejetih ukrepih za zagotavljanje varnosti zračnega prometa.

(3) Izmenjava podatkov in informacij iz prejšnjega odstavka ima prednost pred izmenjavo drugih podatkov, razen tistih, ki se nanašajo na zrakoplove v sili oziroma lete za reševanje človeških življenj.

(4) Vsi prenosi podatkov in informacij iz prvega in drugega odstavka tega člena se snemajo in hranijo najmanj 30 dni. Zapisi s podatki o izvajanju ukrepov v primeru kršitev suverenosti zračnega prostora in kršitev zračnega prostora se hranijo najmanj šest mesecev.

(5) Izvajalec storitev službe zračnega prometa preveri obvestila državnih organov, pristojnih za varovanje državne meje in carinskega organa, v zvezi s postopani po izvedenih ukrepih ob kršitvah suverenosti zračnega prostora in kršitvah zračnega prostora in o ugotovitvah ter sprejetih ukrepih obvešča enoto Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora.

(6) Izvajalec storitev služba zračnega prometa o kršitvah suverenosti zračnega prostora in kršitvah zračnega prostora, sprejetih ukrepih za zagotavljanje varnosti zračnega prometa ter izvršenih prisilnih pristankih na določenih letališčih obvesti Operativno-komunikacijski center Generalne policijske uprave, če se kršitev suverenosti zračnega prostora in kršitev zračnega prostora nanaša na:

- varovanje državne meje in opravljanje mejne kontrole;
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj;
- prijetje storilcev kaznivih dejanj;
- vzdrževanje javnega reda in varnosti ter
- varovanje določenih oseb, organov, objektov in okolišev.

275. člen **(ukrepanje ob kršitvah suverenosti zračnega prostora in kršitvah zračnega prostora)**

(1) Kršitve suverenosti zračnega prostora in kršitve zračnega prostora ugotavljata v okviru svojih pristojnosti enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, in izvajalec storitev službe zračnega prometa.

(2) Vodjo zrakoplova, ki ob kršitvi suverenosti zračnega prostora ali kršitvi zračnega prostora nadaljuje z letom, služba zračnega prometa opozori na kršitev, mu da navodila ter o tem obvesti enoto Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora.

(3) Če vodja zrakoplova ne sledi navodilom službe zračnega prometa iz prejšnjega odstavka in nadaljuje z letom, izvajalec storitev službe zračnega prometa o tem obvesti enoto Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, pri čemer lahko predlaga, da se izvedejo ukrepi prestrežanja zrakoplova. Izvajalec storitev službe zračnega prometa na zahtevo policije ali carinskega organa predlaga, da se izvede ukrep pristanka ali prisilnega pristanka na določenem letališču, če je to potrebno za zagotavljanje javnega reda in varnosti.

(4) Ne glede na predlog izvajalca storitev službe zračnega prometa iz prejšnjega odstavka o začetku izvajanja ukrepov prestrežanja zrakoplova v skladu s tem zakonom odloča pooblaščen poveljnik Slovenske vojske oziroma zavezništva.

(5) Enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, o odločitvi iz prejšnjega odstavka obvesti izvajalca storitev službe zračnega prometa.

276. člen **(ukrepi in načela prestrežanja zrakoplova)**

(1) Ukrepi prestrežanja zrakoplova so:

1. vizualna identifikacija;
2. radarsko ali vizualno spremljanje;
3. preusmeritev;
4. pristanek ali prisilni pristanek na določenem letališču;
5. opozorilni strel s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami.

(2) Pri izvajanju ukrepov iz prejšnjega odstavka se uporabljajo navodila, specifikacije, klicni znaki, vizualni in drugi signali v skladu s pravili letenja.

(3) Pri izvajanju ukrepov prestrežanja zrakoplova se upoštevajo naslednja načela:

- prestrežanje zrakoplova je skrajno sredstvo za preprečitev ali prenehanje kršitve zračnega prostora ali kršitve suverenosti zračnega prostora. Pri tem se upoštevata načeli sorazmernosti in stopnjevanja uporabe sile;
- če je prestrežanje odrejeno in niso izpolnjeni pogoji za prisilni pristanek in opozorilni strel s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami, je prestrežanje omejeno na vizualno identifikacijo, radarsko ali vizualno spremljanje, preusmeritev zrakoplova ali zagotavljanje pomoči za pristanek;
- če se med izvajanjem ukrepa prestrežanja ugotovi, da ne gre za kršitev suverenosti zračnega prostora ali kršitev zračnega prostora, se z izvajanjem ukrepa nemudoma preneha;

če prestrežani zrakoplov ne more pristati na določenem letališču za ta namen, se izbere letališče, ki omogoča varen pristanek prestrežanega zrakoplova.

(4) Pri izvajanju ukrepov prestrežanja zrakoplova iz tega poglavja se lahko izvede let z nadzvočno hitrostjo pod pogoji, določenimi s tem zakonom, na njegovi podlagi izdanim predpisom ali dogovori, sklenjenimi za izvajanje mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo.

(5) Razmejitev pristojnosti med vojaškimi enotami in poveljstvi, ki izvajajo nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora, vključno z vodenjem vojaških prestrežniških zrakoplovov, in službo zračnega prometa se določi s predpisom iz petega odstavka 273. člena tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi operativnimi dokumenti.

277. člen **(vizualna identifikacija, radarsko ali vizualno spremljanje in preusmeritev zrakoplova)**

(1) O izvedbi ukrepa vizualne identifikacije odloča pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske, oziroma pooblaščen poveljnik ali druga pooblaščen oseba zavezništva.

(2) O izvedbi ukrepa radarskega ali vizualnega spremljanja in preusmeritve zrakoplova in tujega zrakoplova odloča pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske.

(3) O izvedbi ukrepa radarskega ali vizualnega spremljanja in preusmeritve vojaškega zrakoplova odloča pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske, oziroma pooblaščen poveljnik ali druga pooblaščen oseba zavezništva.

(4) Ukrepi iz prvega in tretjega odstavka tega člena se izvajajo s slovenskimi vojaškimi zrakoplovi ali vojaškimi zrakoplovi zavezniških držav v skladu skupnimi načrti, dogovorjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(5) Ukrepi iz drugega odstavka tega člena se izvajajo s slovenskimi vojaškimi zrakoplovi.

278. člen

(pristanek in prisilni pristanek prestrezanega zrakoplova na določenem letališču)

(1) O izvedbi ukrepa pristanka in prisilnega pristanka zrakoplova in tujega zrakoplova odloča pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske.

(2) O izvedbi ukrepa pristanka in prisilnega pristanka vojaškega zrakoplova odloča pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske, oziroma pooblaščen poveljnik ali druga pooblaščen oseba zavezništva.

(3) Ukrepa pristanka in prisilnega pristanka zrakoplova in tujega zrakoplova se izvajata s slovenskimi vojaškimi zrakoplovi.

(4) Ukrepa pristanka in prisilnega pristanka vojaškega zrakoplova se izvajata s slovenskimi vojaškimi zrakoplovi ali vojaškimi zrakoplovi zavezniških držav v skladu s skupnimi načrti, dogovorjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb.

(5) Za izvajanje postopkov zavarovanja po pristanku, ko gre za vojaške zrakoplove, je odgovorna Slovenska vojska, ko gre za zrakoplove in tuje zrakoplove, pa policija.

279. člen

(opozorilni strel s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami)

(1) Opozorilni strel s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami vojaški zrakoplov, ki izvaja prestrežanje, lahko sproži samo v primeru, če zrakoplov, ki krši suverenost zračnega prostora ali krši zračni prostor, ne upošteva predhodno izvedenih ukrepov prestrežanja ter nadaljuje s kršitvijo suverenosti zračnega prostora ali kršitvijo zračnega prostora.

(2) O izvedbi ukrepa opozorilnega strela s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami zoper zrakoplov ali tuj zrakoplov odloča pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske.

(3) O izvedbi ukrepa opozorilnega strela s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami zoper vojaški zrakoplov odloča pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske, oziroma pooblaščen poveljnik ali druga pooblaščen oseba zavezništva.

(4) Ukrep opozorilnega strela s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami zoper zrakoplov ali tuj zrakoplov izvajajo slovenski vojaški zrakoplovi.

(5) Ukrep opozorilnega strela s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami zoper vojaški zrakoplov izvajajo slovenski vojaški zrakoplovi ali vojaški zrakoplovi zavezniških držav v skladu s skupnimi načrti, sklenjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb.

3. Preiskava letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov

280. člen

(preiskava v zvezi z varnostjo in letalski preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo)

(1) Preiskava letalske nesreče in resnega incidenta vojaškega zrakoplova se izvaja v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in drugimi predpisi ter pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, ter mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

(2) Cilj preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov je izboljšanje varnosti letenja z zagotavljanjem hitrega opravljanja preiskav, zaradi preprečevanja letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov v prihodnosti. V preiskavi se ugotovijo vzroki, posledice in druga dejstva v zvezi z letalsko nesrečo ali resnim incidentom vojaškega zrakoplova. Cilj preiskave letalske nesreče in resnega incidenta vojaškega zrakoplova ni ugotavljanje krivde ali odgovornosti.

(3) Preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov izvaja preiskovalni organ, ki je organiziran na ministrstvu, pristojnem za obrambo (v nadaljnjem besedilu: preiskovalni organ ministrstva za obrambo).

(4) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo mora biti funkcijsko neodvisen od vojaškega letalskega organa. Neodvisen mora biti tudi od ostalih enot in poveljstev Slovenske vojske ter drugih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami, pristojnostmi in pooblastili preiskovalnega organa ministrstva za obrambo.

(5) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo, je sestavljen iz preiskovalcev, ki so razporejeni v samostojno organizacijsko enoto pri ministrstvu, pristojnem za obrambo, in stalnih strokovnih sodelavcev za posamezna področja preiskav.

(6) Če to ne vpliva na njegovo neodvisnost, lahko preiskovalni organ ministrstva za obrambo, z namenom zmanjšanja tveganj v vojaškem letalstvu ter preprečevanja letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov, poleg izvajanja preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov opravlja tudi naloge, povezane z zbiranjem in analizo podatkov ter druge naloge, povezane z varnostjo letenja vojaških zrakoplovov, razen priprave predpisov in drugih pravnih aktov, ter izdaja varnostna priporočila.

(7) Ministrstvo, pristojno za obrambo, preiskovalnemu organu ministrstva za obrambo zagotavlja sredstva, ki jih potrebuje za neodvisno izvajanje svojih nalog, neodvisno od organov, navedenih v četrtem odstavku tega člena. Vodja in preiskovalci preiskovalnega organa ministrstva za obrambo pridobijo položaj, ki jim daje potrebna jamstva za neodvisnost.

(8) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo stalno vzdržuje potrebno strokovno usposobljenost, izurjenost in informiranost s svojega področja dela.

(9) Minister, pristojen za obrambo, izda predpis, s katerim podrobneje določi izvajanje preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov vojaških zrakoplovov ter drugih nalog preiskovalnega organa ministrstva za obrambo iz tretjega odstavka tega člena, način obveščanja o preiskavi ter obveznosti vojaškega certificiranega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva v zvezi s preiskavo.

281. člen

(stvarna in krajevna pristojnost preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo)

(1) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo je pristojen za:

- preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov slovenskih vojaških zrakoplovov, ne glede na kraj dogodka, ter
- preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov tujih vojaških zrakoplovov, ki se zgodijo na ozemlju Republike Slovenije oziroma v zračnem prostoru.

(2) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo lahko, če obstajajo utemeljeni razlogi, povezani z varnostjo, izvede preiskavo v zvezi z varnostjo tudi za incidente slovenskih vojaških zrakoplovov, ne glede na kraj dogodka, ter za incidente tujih vojaških zrakoplovov, ki se zgodijo na ozemlju Republike Slovenije oziroma v zračnem prostoru.

282. člen
(preiskovalci, stalni strokovni sodelavci in preiskovalna skupina)

(1) Vodja preiskovalnega organa ministrstva za obrambo je glavni preiskovalec.

(2) Glavnega preiskovalca in preiskovalce preiskovalnega organa ministrstva za obrambo, ki imajo posebna pooblastila, imenuje minister, pristojen za obrambo, izmed letalskih strokovnjakov, ki izpolnjujejo enake zahteve glede izobrazbe in izkušenj, kot je to določeno za vodjo preiskovalnega organa in preiskovalce v 179. členu tega zakona. Poleg teh zahtev, morajo imeti preiskovalci preiskovalnega organa ustrezno letalsko licenco ter izkaz usposobljenosti preiskovalca nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov.

(3) Stalne strokovne sodelavce preiskovalnega organa ministrstva za obrambo za posamezna področja preiskav imenuje minister, pristojen za obrambo, na predlog glavnega preiskovalca.

(4) V primeru letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova glavni preiskovalec s posebnim sklepom imenuje preiskovalno skupino za preiskavo dogodka, ki jo sestavljajo vodja preiskovalne skupine, eden ali več preiskovalcev in, kadar je to potrebno, eden ali več stalnih strokovnih sodelavcev.

(5) Preiskovalna skupina za preiskavo dogodka je pri delu samostojna in neodvisna.

(6) Preiskovalni skupini ali preiskovalcu morajo drugi organi, udeleženci v letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova in druge osebe v povezavi s tem, omogočiti dostop do potrebnih operativnih, tehničnih in pravnih ugotovitev za določeno preiskavo. Če je to potrebno za preiskavo, lahko glavni preiskovalec preiskovalnega organa ministrstva za obrambo, zaprosi za pomoč posamezne strokovnjake z delovnega področja in tuje letalske strokovnjake organov civilnega letalstva in drugih organov, ki so usposobljeni za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov.

(7) Vlada lahko preiskavo o letalski nesreči ali resnem incidentu tujega vojaškega zrakoplova v celoti ali deloma prenese na drugo državo, če na predlog glavnega preiskovalca preiskovalnega organa ministrstva za obrambo, ugotovi, da preiskovalni organ ministrstva za obrambo, ne bo mogel zagotoviti celovite uresničitve cilja preiskave.

283. člen
(obvestilo o preiskavi)

(1) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo o preiskavi obvesti vse, ki izkažejo pravni interes. Subjektom s pravnim interesom se omogoči, da preiskovalni skupini za preiskavo letalske nesreče podajo izjavo, ki se jim zdi potrebna za zaščito njihovih pravic. O poteku preiskave se jih obvešča v potrebnem obsegu, če to ni v nasprotju z interesi preiskave.

(2) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo o letalskih nesrečah in resnih incidentih vojaških zrakoplovov obvešča in poroča ministru, pristojnemu za obrambo.

284. člen
(pomoč pri preiskavi)

(1) Preiskovalni skupini se mora med preiskavo letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova omogočiti neovirano delo.

(2) Preiskovalna skupina pri preiskavi sodeluje s pravosodnimi in drugimi organi. Določbe tega zakona o preiskavi nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov v ničemer ne omejujejo pristojnosti teh organov po drugih predpisih.

285. člen
(posebna pooblastila)

(1) Preiskovalna skupina ali preiskovalec letalske nesreče ali incidenta vojaškega zrakoplova lahko izpraša vse, za katere domneva, da lahko zagotovijo informacije, ki so pomembne za preiskavo, ter lahko prouči predmete, dokumente, zapise in v računalniku shranjene pomembne podatke, pri čemer imajo preiskovalci preiskovalne skupine naslednja pooblastila:

- za takojšen prost pristop na kraj nesreče ali incidenta in do zrakoplova, njegovih delov, tovora, razbitin, za vstop na zemljišča in objekte;
- za takojšen zaseg dokazov in nadzor nad odstranjevanjem ostankov ali delov zrakoplova za potrebe preiskave;
- za takojšen odvzem regulatorja parametrov leta zrakoplova in drugih regulatorjev za potrebe analiz preiskave;
- da opravijo zaslišanje prič in udeležencev, brez soglasja nadrejenega in odločbe sodišča, čeprav so v bolniški oskrbi, v soglasju z zdravnikom;
- da dobijo na razpolago katero koli informacijo ali odvzamejo zapis, ki ga imajo lastnik, uporabnik ali proizvajalec zrakoplova, pa tudi pristojni organi vojaškega letalstva in obratovalac oziroma upravljalec kateregakoli letališča.

(2) Glavni preiskovalec ima posebna pooblastila:

- da pridobi na razpolago rezultate medicinskih in patoloških izvidov brez odločbe sodišča;
- za začasni odvzem vozila ali zrakoplova v lasti ministrstva, pristojnega za obrambo, za potrebe vodenja preiskave, o čemer se izda potrdilo.

–

286. člen

(prepoved odstranitve delov vojaškega zrakoplova in stvari)

(1) Najdeni vojaški zrakoplov in stvari, ki se v tem zrakoplovu prevažajo, ali kar koli, kar spada k temu zrakoplovu, ali stvari, za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova, se ne smejo odstraniti ali premestiti brez dovoljenja vodje preiskovalne skupine, razen če je to potrebno za rešitev človeškega življenja ali iz drugih izjemnih razlogov.

(2) Kdor najde vojaški zrakoplov ali stvar iz prejšnjega odstavka, mora o tem takoj obvestiti policijo ali vojaško policijo, preiskovalni organ ministrstva za obrambo, preiskovalno skupino ali preiskovalca, ki ima pravico te stvari zaseči v korist preiskave.

287. člen

(poročilo o preiskavi in varnostna priporočila)

(1) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo izdela končno poročilo o letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova praviloma v dvanajstih mesecih od dneva nesreče oziroma resnega incidenta in ga pošlje ministru, pristojnemu za obrambo, vojaškemu letalskemu organu, enotam in poveljstvom Slovenske vojske ter inšpektoratu, pristojnemu za obrambo.

(2) O končnem poročilu o letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova javnost obvesti ministrstvo, pristojno za obrambo.

(3) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo izdela poročilo v primerni obliki, glede na vrsto in resnost letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova. Pri pripravi poročila je treba upoštevati anonimnost oseb, vpletenih v letalsko nesrečo ali resni incident vojaškega zrakoplova. V poročilu se navede tudi cilj preiskave iz drugega odstavka 280. člena tega zakona. Po potrebi poročilo vsebuje varnostna priporočila.

(4) Preiskovalni organ ministrstva za obrambo pripravi varnostna priporočila iz prejšnjega odstavka v potrebnem obsegu in jih pošlje subjektom iz prvega odstavka tega člena.

(5) Varnostno priporočilo ne sme ustvariti domneve o krivdi ali odgovornosti za letalsko nesrečo ali resni incident vojaškega zrakoplova.

(6) Minister, pristojen za obrambo, na podlagi varnostnih priporočil določi potrebne ukrepe.

(7) Nadzor nad izvedbo ukrepov iz prejšnjega odstavka izvajata vojaški letalski organ in inšpektorat, pristojen za obrambo.

288. člen
(preventivni ukrepi)

Glavni preiskovalec lahko pred zaključkom preiskave letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova začasno omeji ali prepove uporabo določenega tipa vojaškega zrakoplova, njegovih delov, opreme, navigacijskih naprav, oborožitve, postopkov, letenje in opravljanje dela vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva do odprave morebitnih vzrokov za nastanek letalske nesreče ali resnega incidenta, če obstaja upravičena domneva, da bo s tem preprečena nova letalska nesreča ali resni incident vojaškega zrakoplova ali zmanjšano tveganje zanj.

289. člen
(obnova preiskave letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova)

Končana preiskava se v petih letih od dneva nastanka letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova lahko obnovi, če se pridobi nove dokaze o tej nesreči ali incidentu, ki bi lahko vplivali na zaključek preiskave.

ČETRTI DEL UREJANJE POLICIJSKEGA LETALSTVA

290. člen (splošno)

(1) Določbe tega zakona in na njegovi podlagi izdani predpisi, ki veljajo za civilno letalstvo, se uporabljajo za policijsko letalstvo, če v tem zakonu ali v na njegovi podlagi izdanih predpisih, ni določeno drugače.

291. člen (pristojni organ)

(1) Odločanje v upravnih zadevah in letalski nadzor iz 8. člena tega zakona na področju policijskega letalstva opravlja agencija v skladu s tem zakonom, na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi, pravnimi akti in standardi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

(2) Agencija ne opravlja nalog iz prejšnjega odstavka v zvezi s policijskimi sistemi brezpilotnih zrakoplovov in letalskimi policijskimi operacijami visokega tveganja.

(3) Naloge iz prvega odstavka tega člena v zvezi s policijskimi sistemi brezpilotnih zrakoplovov in letalskimi policijskimi operacijami visokega tveganja opravlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

(4) V zadevah, kjer kot organ na prvi stopnji odloča agencija, je organ na drugi stopnji ministrstvo.

292. člen (letalske policijske operacije)

(1) Letalske policijske operacije izvaja Letalska policijska enota kot organ v sestavi ministrstva, pristojnega za notranje zadeve.

(2) Za izvajanje letalskih policijskih operacij agencija na podlagi vloge Letalske policijske enote izda spričevalo o letalskih policijskih operacijah v skladu s tem zakonom, na njegovi podlagi izdanimi predpisi in drugimi predpisi, pravnimi akti in standardi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji, in s katerim se dokazuje, da Letalska policijska enota izpolnjuje pogoje glede osebja in organiziranosti, da lahko zagotavlja varno delovanje policijskih zrakoplovov pri izvajanju letalskih operacij, ki so določene v spričevalu letalskega prevoznika.

(3) Spričevalo o letalskih policijskih operacijah je veljavno, če:

- Letalska policijska enota stalno izpolnjuje zahteve iz tega zakona, na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi, pravnimi akti in standardi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji ali
- ni začasno odvzeto, preklicano ali če ga Letalska policijska enota preda agenciji.

(4) Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministrom, izda predpis, s katerim določi:

1. vrste letalskih policijskih operacij,
2. način in pogoje izvajanja letalskih policijskih operacij,
3. usposobljenost osebja,
4. plovnost policijskih zrakoplovov,
5. organiziranost operatorja,
6. opremo policijskega zrakoplova,
7. druge zahteve za varno delovanje policijskega zrakoplova in
8. način izvajanja nadzora agencije nad letalskimi policijskimi operacijami.

(5) Minister, pristojen za notranje zadeve, izda predpis, s katerim določi vrste in način izvajanja letalskih policijskih operacij visokega tveganja.

(6) Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministrom, izda predpis, s katerim določi letenje policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov, upravljanje varnosti ter druge posebnosti v zvezi z letenjem policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

293. člen **(letenje policijskih zrakoplovov)**

- (1) V zračnem prostoru policijski zrakoplovi letijo po pravilih letenja za splošni zračni promet.
- (2) Izven letališki pristanki policijskih helikopterjev se lahko izvajajo na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

294. člen **(registracija policijskih zrakoplovov)**

- (1) Policijski zrakoplovi so vpisani v register zrakoplovov.
- (2) Policijski zrakoplov, registriran v Republiki Sloveniji po tem zakonu, mora imeti petmestno oznako, ki je sestavljena iz oznake državne pripadnosti »S5« in predpisano registrsko oznako »HP_«, ki se konča z eno od angleških črk abecede.
- (3) Za registracijo policijskih zrakoplovov se uporabljajo določbe II. poglavja tega zakona in na njegovi podlagi izdani predpisi, ki veljajo za civilno letalstvo.

295. člen **(plovnost policijskih zrakoplovov)**

- (1) Začetna in stalna plovnost policijskih zrakoplovov se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek mora Letalska policijska enota za policijske zrakoplove voditi zapise o prehodu letalskih policijskih operacij v civilne in obratno. Agencija izda predpis, s katerim podrobneje določi način vodenja teh zapisov.

296. člen **(certificirano osebje in usposabljanje)**

- (1) Certificirano osebje, ki opravlja dela v policijskem letalstvu, mora imeti veljavno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo listino, ki se zahteva s predpisi Evropske unije, določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdani predpisi, ki veljajo za civilno letalstvo.
- (2) Usposabljanje certificiranega osebja iz prejšnjega odstavka se izvaja v skladu s predpisi Evropske unije, določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, ki veljajo za civilno letalstvo.

297. člen **(orožje in prepovedani predmeti)**

- (1) Na policijskem zrakoplovu smejo policisti nositi in uporabljati orožje ter prepovedane predmete v skladu s pravili, ki urejajo področje nošenja in uporabe orožja in prepovedanih predmetov v policiji.
- (2) Na policijskem zrakoplovu smejo nositi orožje ter prepovedane predmete tudi pooblaščen osebe Slovenske varnostno-obveščevalne agencije, obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, Slovenske vojske ter tujih policijskih enot v skladu z njihovimi pooblastili.

298. člen **(preiskava v zvezi z varnostjo)**

- (1) Preiskave v zvezi z varnostjo policijskih zrakoplovov in tujih policijskih zrakoplovov, izvaja preiskovalni organ.

PETI DEL
DOVOLJENJE ZA LETENJE TUJIH DRŽAVNIH ZRAKOPLOVOV

299. člen
(diplomatsko dovoljenje za letenje tujih državnih zrakoplovov)

(1) Za prelet, pristanek na ozemlju Republike Slovenije ali odhod z njega tujega državnega zrakoplova, ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve izda diplomatsko dovoljenje za letenje tujih državnih zrakoplovov, če z mednarodno pogodbo, tem zakonom ali predpisom, izdanim na njegovi podlagi, ni določeno drugače.

(2) Za namen tega člena kot tuji državni zrakoplov šteje tudi zrakoplov, ki z letom izvaja dejavnosti ali storitve mednarodne organizacije ali zrakoplov civilnega operatorja zrakoplova, ki je najet s strani državnega organa tuje države ali meddržavne organizacije in z letom izvaja tovrstne dejavnosti ali storitve.

300. člen
(izdaja diplomatskega dovoljenja za letenje tujih državnih zrakoplovov)

(1) Diplomatsko dovoljenje za letenje tujih državnih zrakoplovov je:

- enkratno diplomatsko dovoljenje za letenje tujih državnih zrakoplovov, ki se izda za vsak posamezen let ali, glede na namen, serijo letov,
- letno diplomatsko dovoljenje za letenje tujih državnih zrakoplovov, ki se izda za koledarsko leto, ali
- trajno diplomatsko dovoljenje za letenje tujih državnih zrakoplovov.

(2) Rok za vložitev vloge za izdajo diplomatskega dovoljenja se določi v predpisu iz osmega odstavka tega člena.

(3) V vlogi za izdajo enkratnega diplomatskega dovoljenja za letenje tujih državnih zrakoplovov vlagatelj navede informacije o:

1. številu in tipu zrakoplovov;
2. številu oseb na krovu (potniki in posadka);
3. namenu leta;
4. operatorju;
5. poti letenja in predvidenem času letenja v zračnem prostoru;
6. prevozu nevarnega blaga, vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil;
7. oborožitvi, izvidniški opremi in opremi za elektronsko bojevanje;
8. prevozu pomembnih oseb;
9. prevozu izgnanih ali izročenih oseb in druge relevantne informacije.

(4) V vlogi za izdajo letnega ali trajnega diplomatskega dovoljenja vlagatelj navede informacijo o tipih, operatorju kateregakoli zrakoplova in namenu, za katerega bodo zrakoplovi uporabljeni.

(5) Ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, izda diplomatsko dovoljenje v soglasju z ministrstvom, pristojnim za obrambo.

(6) O izdanem diplomatskem dovoljenju ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, nemudoma obvesti agencijo, ministrstvo, pristojno za obrambo, in izvajalca storitev ATM/ANS.

(7) Imetnik dovoljenja iz druge ali tretje alineje prvega odstavka tega člena obvesti ministrstvo, pristojno za obrambo o načrtovanem letu ter odhodnem in namembnem letališču ter informacijami iz tretjega odstavka tega člena s predhodnim obvestilom v roku, kot je določen v predpisu iz osmega odstavka tega člena.

(8) Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za zunanje zadeve, in ministrom, pristojnim za obrambo, izda predpis, s katerim podrobneje določi vsebino vloge in postopke izdaje diplomatskega dovoljenja ter zahteve glede predhodnega obvestila iz tega člena.

ŠESTI DEL PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

301. člen (obratovalna dovoljenja za letališča)

Osebe, ki na dan uveljavitve tega zakona opravljajo dejavnosti, ki so s tem zakonom določene kot naloge obratovalca letališča, nadaljujejo z opravljanjem svoje dejavnosti in so si dolžne pridobiti obratovalno dovoljenje po določbah tega zakona v roku enega leta od uveljavitve predpisov iz 133. člena tega zakona, pri čemer so dolžne podati popolno vlogo najkasneje 6 mesecev pred iztekom navedenega roka.

302. člen (sklep o javnem letališču, na katerem se opravlja se mednarodni zračni promet)

Za letališča, ki so na dan začetka uporabe tega zakona odprta za mednarodni zračni promet, Vlada po uradni dolžnosti v roku dveh mesecev po začetku uporabe tega zakona izda sklep o javnem letališču, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet na podlagi 127. člena tega zakona.

303. člen (plovnost policijskih zrakoplovov)

Začetna in stalna plovnost zrakoplovov, ki jim je bilo do dneva uveljavitve tega zakona izdano nacionalno spričevalo o plovnosti v skladu s Pravilnikom o plovnosti, letalskih operacijah, certificiranemu osebju ter določenih pravilih letenja policijskih in carinskih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 76/14, 99/15 in 76/17) se izvaja v skladu s standardi, določenimi v Uredbi Komisije (EU) št. 1321/2014 z dne 26. novembra 2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (UL L št. 362 z dne 17. 12. 2014, str. 1), zadnjič spremenjeni z Izvedbeno Uredbo Komisije (EU) 2021/700 z dne 26. marca 2021 o spremembi in popravku Uredbe (EU) št. 1321/2014 glede podatkov o vzdrževanju in vgradnji nekaterih komponent zrakoplova med vzdrževanjem (UL L 145, 28. 4. 2021, str. 20), in Uredbi Komisije (EU) št. 748/2012 z dne 3. avgusta 2012 o določitvi izvedbenih določb za certificiranje zrakoplovov in sorodnih proizvodov, delov in naprav glede plovnosti in okoljske ustreznosti ter potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij (UL L št. 224 z dne 21. 8. 2012, str. 1), zadnjič spremenjeni z Delegirano Uredbo Komisije (EU) 2021/699 z dne 21. decembra 2020 o spremembi in popravku Uredbe (EU) št. 748/2012 v zvezi z navodili za stalno plovnost, proizvodnjo delov, ki jih je treba uporabljati pri vzdrževanju, in upoštevanjem vidikov starajočih se zrakoplovov pri certificiranju (UL L št. 145 z dne 28. 4. 2021, str. 1).

304. člen (objava letalskih informacij v slovenskem jeziku)

Objavo letalskih informacij, ki so urejene s predpisi Evropske unije, v slovenskem jeziku izvajalec letalskih informacijskih služb zagotovi v roku dveh let po uveljavitvi zakona. Izdelavo prve slovenske jezikovne različice besedil zagotovi ministrstvo.

305. člen (dokončanje postopkov)

Postopki začeti pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po dosedanjih predpisih.

306. člen (dokončanje preiskav v zvezi varnostjo)

Preiskave v zvezi varnostjo, začete pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po dosedanjih predpisih.

307. člen (izdaja podzakonskih predpisov)

Izvršilni predpisi iz tega zakona se izdajo v dveh letih od uveljavitve tega zakona. Vlada izda predpis iz drugega odstavka 13. člena tega zakona v roku enega leta po uveljavitvi tega zakona.

308. člen **(prenehanje veljavnosti)**

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 in 47/19), razen določbe 13. člena, ki se uporablja do začetka uporabe VII. poglavja tega zakona.

(2) Uredba o izvajanju Uredbe Komisije (ES) o določitvi skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora (Uradni list RS, št. 81/13) in odločitve, izdane na njeni podlagi, prenehajo veljati z dnem začetka uporabe VII. poglavja tega zakona.

(3) Z dnem začetka uporabe tega zakona preneha veljati Sklep o opredelitvi sistema javnih letališč (Uradni list RS, št. 78/06).

309. člen **(podaljšanje uporabe)**

Do začetka uporabe predpisov po določbah tega zakona, se, kolikor niso z njimi v nasprotju, uporabljajo naslednji predpisi, ki se štejejo kot veljavni:

1. Certifikacijske specifikacije o oblikovanju in določanju postopkov instrumentalnega letenja in drugih pogojev za vzletanje in pristajanje zrakoplovov (Uradni list RS, št. 41/17),
2. Certifikacijske specifikacije za atestiranje ultralahkih giroplanov (enomotornih) CS-ULG (Uradni list RS, št. 21/16),
3. Certifikacijske specifikacije za atestiranje ultralahkih motornih letal (druga izdaja) (Uradni list RS, št. 177/20),
4. Certifikacijske specifikacije za letalske karte, namenjene objavi v zborniku letalskih informacij (Uradni list RS, št. 49/17),
5. Navodilo za spremembo tujega dovoljenja pilota ultralahke letalne naprave v nacionalno dovoljenje pilota ultralahke letalne naprave (Uradni list RS, št. 20/13),
6. Odlok o ustanovitvi Sveta Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva (Uradni list RS, št. 62/19),
7. Odredba o določitvi volumnov zračnega prostora CTR Cerklje, TMA Cerklje 1, TMA Cerklje 2, TMA Cerklje 3, TMA Cerklje 4, TMA Cerklje 5, TMA Cerklje 6, TMA Cerklje 7, TMA Ljubljana 1 in TMA Ljubljana 4 (Uradni list RS, št. 54/21),
8. Odredba o višini zavarovalne vsote (Uradni list RS, št. 5/02),
9. Operativno-tehnična zahteva o določitvi dodatnih pravil letenja in operativnih določb ter postopkov v zvezi z navigacijskimi službami zračnega prometa (Uradni list RS, št. 64/21),
10. Operativno-tehnična zahteva o nacionalni proizvodnji (Uradni list RS, št. 22/16),
11. Operativno-tehnična zahteva o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati operaterji zrakoplovov, osebje in organizacije, vključeni v vzdrževanje in vodenje stalne plovnosti EASA zrakoplovov pri uporabi v državnih dejavnostih (Uradni list RS, št. 55/15),
12. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje del v zraku in uvodnih letov z ultralahkimi letalnimi napravami (Uradni list RS, št. 58/18 in 81/18),
13. Operativno-tehnična zahteva za izvajanje pregledov jadralnih zmajev in jadralnih padal (Uradni list RS, št. 50/15),
14. Operativno-tehnična zahteva za letenje v zračnem prostoru, kontaminiranim z vulkanskim pepelom (Uradni list RS, št. 155/20),
15. Operativno-tehnična zahteva za opravljanje zračnega prevoza potnikov z jadralnimi padali in jadralnimi zmaji (Uradni list RS, št. 73/12),
16. Operativno-tehnična zahteva za opravljanje zračnega prevoza potnikov z jadralnimi letali (Uradni list RS, št. 20/13),
17. Operativno-tehnična zahteva za opravljanje zračnega prevoza z baloni (Uradni list RS, št. 70/12),
18. Operativno-tehnična zahteva za podaljšanje priporočene življenjske dobe batnih motorjev proizvajalca Lycoming in Continental (Uradni list RS, št. 27/17),
19. Pravilnik o času dela in času počitka kontrolorjev zračnega prometa (Uradni list RS, št. 12/12),
20. Pravilnik o delovnem času posadk zrakoplovov (Uradni list RS, št. 31/99 in 47/08),

21. Pravilnik o delu komisije za pritožbe v letalstvu (Uradni list RS, št. 89/11),
22. Pravilnik o hrupu zrakoplovov (Uradni list RS, št. 55/00, 18/01 – ZLet, 40/04 in 75/08),
23. Pravilnik o izvajanju izven letaliških pristankov in vzletov helikopterjev (Uradni list RS, št. 83/16),
24. Pravilnik o infrastrukturi in službah na heliportih za lastne potrebe (Uradni list RS, št. 53/16),
25. Pravilnik o kategorijah storitev zemeljske oskrbe (Uradni list RS, št. 60/07),
26. Pravilnik o letališčih (Uradni list RS, št. 86/16),
27. Pravilnik o licenci letalskega dispečerja (Uradni list RS, št. 20/10),
28. Pravilnik o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 82/09, 82/20 in 162/20),
29. Pravilnik o licencah, pooblastilih, usposabljanju in izpitih operativnega osebja nadzora in kontrole zračnega prostora ter zračne obrambe Slovenske vojske (Uradni list RS, št. 66/14),
30. Pravilnik o licenci osebja službe letalske meteorologije (Uradni list RS, št. 66/18 in 82/20),
31. Pravilnik o licenciranju letališkega strokovnega osebja (Uradni list RS, št. 103/10, 104/20),
32. Pravilnik o licenciranju letalskega osebja - pilotov helikopterjev (Uradni list RS, št. 44/10),
33. Pravilnik o licenciranju letalskega osebja - pilotov letal (Uradni list RS, št. 23/10),
34. Pravilnik o logistični podpori preiskovalnem organu (Uradni list RS, št. 25/13),
35. Pravilnik o načinu izdajanja dovoljenj za lete zrakoplovov (Uradni list RS, št. 58/92, 12/01 in 18/01 – ZLet),
36. Pravilnik o načinu in pogojih izrabe rekreacijskega dopusta kontrolorjev letenja in pomočnikov kontrolorjev letenja uprave Republike Slovenije za zračno plovbo (Uradni list RS, št. 79/97 in 18/01 – ZLet),
37. Pravilnik o neposredni uporabi sprejemljivih načinov usklajevanja, navodil, certifikacijskih specifikacij, razlag in pojasnil, začasnih navodil in specifikacij (Uradni list RS, št. 47/19),
38. Pravilnik o oceni tveganja v službah upravljanja zračnega prometa (Uradni list RS, št. 19/07),
39. Pravilnik o omejitvah letalskega delovnega časa in delovnega časa ter zahtevanem počitku letalskih posadk (Uradni list RS, št. 47/08),
40. Pravilnik o omejitvah operacij določenih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 40/04 in 75/08),
41. Pravilnik o oznaki državne pripadnosti, registrskih in drugih oznakah na civilnih zrakoplovih (Uradni list RS, št. 88/14, 12/15, 90/15 in 52/16),
42. Pravilnik o padalstvu (Uradni list RS, št. 32/16 in 113/20),
43. Pravilnik o plovnosti zrakoplovov (Uradni list RS, št. 39/05 in 102/07),
44. Pravilnik o plovnosti, letalskih operacijah, letalskem osebju ter določenih pravilih letenja policijskih in carinskih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 76/14, 99/15 in 76/17),
45. Pravilnik o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati šole ali šolski centri za usposabljanje zrakoplovnega osebja (Uradni list RS, št. 23/95, 18/01 – ZLet, 44/10 in 41/14),
46. Pravilnik o postopku razdelitve prometnih pravic (Uradni list RS, št. 94/09),
47. Pravilnik o potrditvenem osebju za komponente v letalstvu (Uradni list RS, št. 90/21),
48. Pravilnik o preiskovanju letalskih nesreč vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 53/10),
49. Pravilnik o razvrščanju letališč (Uradni list RS, št. 8/07),
50. Pravilnik o razvrščanju zrakoplovov (Uradni list RS, št. 31/05),
51. Pravilnik o registraciji in označevanju vozil, zrakoplovov in vodnih plovil Ministrstva za obrambo (Uradni list RS, št. 116/07, 21/09, 111/09, 106/10 – ZMV, 42/16 in 58/19),
52. Pravilnik o registraciji, označevanju, plovnosti ter listinah in knjigah vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 42/16),
53. Pravilnik o reševalni in gasilski službi na javnem letališču (Uradni list RS, št. 42/00 in 18/01 – ZLet),
54. Pravilnik o službeni izkaznici letalskega nadzornika in nadzornika Javne agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije ter uradne osebe ministrstva, pristojnega za promet (Uradni list RS, št. 36/11),
55. Pravilnik o službi za upravljanje ploščadi na mednarodnem letališču (Uradni list RS, št. 6/21),
56. Pravilnik o strokovni izobrazbi, strokovni usposobljenosti, izpitih in licencah oziroma potrdilih tehničnega osebja v letalstvu (Uradni list RS, št. 37/05 in 102/07),
57. Pravilnik o strokovni usposobljenosti letalskih nadzornikov in nadzornikov (Uradni list RS, št. 2/11 in 36/16),
58. Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 49/16, 52/16, 32/18, 10/19 in 75/19),
59. Pravilnik o usposabljanju in preizkusu znanja za strokovno osebje gasilsko reševalne in gasilske službe na bolnišničnih heliportih (Uradni list RS, št. 58/16),
60. Pravilnik o vojaških letališčih, vzletiščih in heliportih (Uradni list RS, št. 162/20),
61. Pravilnik o vsebini glavne knjige registra zrakoplovov (Uradni list RS, št. 2/92 in 18/01 – ZLet),
62. Pravilnik o Vojaškem letalskem organu in pogojih, ki jih morajo izpolnjevati vojaški letalski nadzorniki za opravljanje nalog v tem organu (Uradni list RS, št. 82/20),

63. Pravilnik o vzletiščih (Uradni list RS, št. 67/21),
64. Pravilnik o vzletnih mestih in pristajalnih območjih za balone in zračne ladje (Uradni list RS, št. 65/13),
65. Pravilnik o zdravstveni sposobnosti letalskega in drugega strokovnega osebja (Uradni list RS, št. 4/20),
66. Pravilnik o zrakoplovih za raziskovalne, eksperimentalne ali znanstvene namene (Uradni list RS, št. 47/19),
67. Sklep o ustanovitvi letališke kontrole letenja Cerklje, Cerklje ob Krki (Uradni list RS, št. 49/97 in 18/01 – ZLet),
68. Sklep o ustanovitvi Javne agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 81/10)
69. Tarifa za izvajanje storitev Javne agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 38/17, 40/17 – popr. in 202/20),
70. Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o pravicah invalidnih oseb in oseb z omejeno mobilnostjo v zračnem prevozu (Uradni list RS, št. 106/10),
71. Uredba o izvajanju službe iskanja in reševanja zrakoplova (Uradni list RS, št. 17/19),
72. Uredba o jadralnem zmajarstvu in jadralnem padalstvu (Uradni list RS, št. 13/99 in 18/01 – ZLet),
73. Uredba o letaliških pristojbinah (Uradni list RS, št. 17/11),
74. Uredba o načinu izvajanja nadzora zračnega prostora (Uradni list RS, št. 29/04, 46/15 in 3/18),
75. Uredba o načinu usklajevanja obratovalnega časa javnega letališča (Uradni list RS, št. 9/07),
76. Uredba o načinu ustanovitve in delovanja odbora uporabnikov letališča ter njegovih nalogah (Uradni list RS, št. 13/03, 94/11),
77. Uredba o pogojih in merilih za dodelitev pomoči letališčem državnega pomena (Uradni list RS, št. 68/17),
78. Uredba o pogojih za imenovanje v komisijo za vodenje postopkov o pritožbah v letalstvu in o plačilu za delo v komisiji (Uradni list RS, št. 116/07),
79. Uredba o preiskovanju letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov (Uradni list RS, št. 72/03, 110/05 in 53/19),
80. Uredba o pristojbini za storitve navigacijskih služb zračnega prometa na terminalih (Uradni list RS, št. 121/21),
81. Uredba o zemeljski oskrbi na letališčih (Uradni list RS, št. 54/07).

310. člen
(začetek veljavnosti in uporabe)

(1) Ta zakon začne veljati šest mesecev po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev od uveljavitve tega zakona.

(2) VII. poglavje tega zakona se začne uporabljati v enem letu od uveljavitve tega zakona.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Uvodni člen podaja vsebino zakona, ki ureja civilno letalstvo, vojaško letalstvo in policijsko letalstvo. S tako delitvijo urejanja v tem zakonu se sledi Konvenciji o mednarodnem letalstvu civilnem Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu (Uradni list FLRJ – Mednarodne pogodbe, št. 3/54, Uradni list RS, št. 24/92 – akt o notifikaciji nasledstva in Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 3/00; v nadaljnjem besedilu: Čikaška konvencija), ki ureja mednarodno civilno letalstvo. Za celovitost urejanja vsega letalstva, tako tudi vojaškega letalstva in letenja policijskih zrakoplovov, pa se vse potrebne ureditve poda v enem zakonu.

Zakon nadalje odraža temeljna, splošno priznana načela mednarodnega letalskega prava in podrobneje opiše obseg urejanja. Mednarodno civilno letalstvo se med državami pogodbenicami opravlja na podlagi Čikaške konvencije, vključno z vsemi pripadajočimi prilogami, ki določajo mednarodne standarde in priporočeno prakso.

Ta zakon velja za zrakoplove in letalne naprave, za katere je v skladu s predpisi EU (Uredbo (EU) 2018/1139 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2018 o skupnih pravilih na področju civilnega letalstva in ustanovitvi Agencije EU za varnost v letalstvu ter spremembi uredb (ES) št. 2111/2005, (ES) št. 1008/2008, (EU) št. 996/2010, (EU) št. 376/2014 ter direktiv 2014/30/EU in 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi uredb (ES) št. 552/2004 in (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (EGS) št. 3922/91 (UL L št. 212 z dne 22. 8. 2018, str. 1; v nadaljnjem besedilu: osnovna uredba) pristojna Republika Slovenija.

Zakon tudi izrecno opredeli javni interes: zagotavljanje varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa je v javnem interesu. S tem se zagotavlja najvišja raven varnosti zračnega prometa in varovanja civilnega letalstva.

Glede urejanja vojaškega letalstva zakon podaja zahteve, ki zadevajo letenje z vojaškimi zrakoplovi, vojaški zračni promet, letalski nadzor na področju vojaškega letalstva, register slovenskih vojaških zrakoplovov, plovnost vojaških zrakoplovov, licenciranje vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, vojaške letalske operacije, vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte, nadzor in varovanje zračnega prostora, sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo, preiskave vojaških letalskih nesreč, inšpekcijski nadzor in vojaški letalski organ.

Glede urejanja policijskega letalstva zakon podaja zahteve, ki zadevajo pristojni organ za upravni in letalski nadzor policijskega letalstva, letalske policijske operacije, letenje policijskih zrakoplovov, registracijo policijskih zrakoplovov, plovnost policijskih zrakoplovov, certificirano osebje, ki opravlja dela v policijskem letalstvu in preiskave v zvezi z varnostjo policijskih zrakoplovov.

K 2. členu

Zakon je usklajen s pravnim redom Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU). Zagotavljanje usklajenosti in uspešno izvajanje zelo obsežnega evropskega pravnega reda na področju letalstva je eden temeljnih ciljev zakona. Zakon prenaša v slovenski pravni red direktive EU.

K 3. členu

Ta člen določa pomen izrazov in kratic.

Ko se ta zakon nanaša na »zrakoplov«, ki pomeni samo zrakoplov, ki je vpisan v slovenski register zrakoplovov. To pomeni civilni zrakoplov. Zato zakon jasno definira, in s tem razločuje, kateri zrakoplov je »tuj zrakoplov« in za potrebe urejanja vojaškega oziroma policijskega dela zakona, kateri zrakoplov je »vojaški zrakoplov«, »tuj vojaški zrakoplov«, »policijski zrakoplov« ali »tuj policijski zrakoplov«.

Zakon v pomenu izrazov sledi izrazju, kot je uporabljen v slovenskih verzijah predpisov EU. Kadar pravo EU ne podaja ustreznega pomena izraza, se pomen izraza naslanja na pomen v mednarodnih standardih, priporočeni praksi in navodilih ICAO.

K 4. členu

Zakon podaja temelj civilnih ureditev v zračnem prostoru: Republika Slovenija ima popolno in izključno suverenost v zračnem prostoru nad njenim ozemljem. Zračni prostor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zračni prostor) obsega zračni prostor nad kopnim, njenimi notranjimi morskimi vodami in nad teritorialnim morjem Republike Slovenije, ki so pod suverenostjo Republike Slovenije. Zračni prostor sega do višine, do katere je možno opravljati aktivnosti v letalstvu. S tem je določba skladna s pomenom suverenosti Republike Slovenije glede na Pomorski zakonik.

Višina zračnega prostora (izražena v merski enoti) v Republiki Sloveniji ni določena. Posledično tudi ni natančno določeno, do kje sega njena suverenost in pristojnost za nadzor. Glede na to, da vedno več držav opravlja tudi vesoljske aktivnosti, je treba v zakonu določiti tudi višino zračnega prostora.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je pričelo s postopkom uveljavitve Konvencije o registraciji in splošnih načelih glede vesoljskih aktivnosti. Predvidoma bo sprejet poseben zakon, s katerim se bo urejalo opravljanje vesoljskih aktivnosti. Glede na to je torej smotno, da se določi višina zračnega prostora, v kateri so vse aktivnosti in nadzor v pristojnosti letalskih organov. Višina je določena na splošno, in sicer je omejena na višino, na kateri je še možno opravljati aktivnosti v civilnem letalstvu. Izvajanje letalskih operacij je namreč pogojeno s fizikalnimi zakoni, na zmožnosti zrakoplovov, ki na visoki višini še lahko izvajajo zračni promet, pa vpliva tudi razvoj tehnologije.

K 5. členu

Zakon opredeljuje okoliščine, ki so kršitev suverenosti zračnega prostora. Tuj zrakoplov ali tuj državni zrakoplov krši suverenost zračnega prostora, če vstopi v zračni prostor ali izstopi iz njega v njem brez dovoljenja brez dovoljenja ali v nasprotju s pogoji iz dovoljenj iz tega zakona (dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz, mednarodni posebni zračni prevoz, in diplomatsko dovoljenje za letenje tujih državnih zrakoplovov). Kršitev suverenosti zračnega prostora je tudi vstop tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova v zračni prostor ali njihov izstop iz njega v nasprotju z navodili izvajalca storitev služb zračnega prometa.

Kršitev pravil letenja, kot so določena s predpisi EU in tem zakonom, in v zvezi z njimi navodil kontrole zračnega prometa se ne sodi kot kršitev suverenosti zračnega prostora (temveč kot kršitev zračnega prostora, ki se ureja v naslednjem členu zakona, in pravil letenja, ki se urejajo v ločeni določbi tega zakona).

Zakon nadalje podrobneje določi, katera dovoljenja pristojnega organa morajo biti upoštevana, ter naloži obveznosti izvajalcu storitev ATM /ANS za tuje zrakoplove in enoti Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, za tuje državne zrakoplove.

Izvajalec storitev ATM/ANS pred vstopom tujega zrakoplova v zračni prostor preveri, ali ima operator tujega zrakoplova izdano ustrezno dovoljenje. Če ugotovi, da operator tujega zrakoplova za vstop v zračni prostor nima dovoljenja skladno s tem zakonom, o tem obvesti ministrstvo, pristojno za promet (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) in enoto Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, in vodi zrakoplova tujega zrakoplova sporoči, da mu je zavrnjen vstop v zračni prostor.

Ta določba opredeli postopanje izvajalca storitev ATM/ANS pred vstopom tujega zrakoplova v zračni prostor. Za vsak let čez državno mejo se namreč mora predložiti načrt leta, ki ga prejme izvajalec storitev ATM/ANS, sam predloženi načrt leta pa še ne pomeni, da ima zrakoplov in njegov operator ustrezno dovoljenje pristojnega organa v skladu s tem zakonom. Izvajalec storitev ATM/ANS ima na voljo vse informacije o posameznem letu čez državno mejo.

Pred vstopom tujega državnega zrakoplova v zračni prostor enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, preveri izpolnjevanje pogojev iz tega zakona. Če ugotovi, da za let tujega državnega zrakoplova ni izdanega dovoljenja, ali leti v nasprotju z izdanim dovoljenjem, lahko zavrne vstop v zračni prostor tujemu vojaškemu zrakoplovu. Tu gre za diskrecijsko odločanje. Če se

vstop v zračni prostor zavrne, enota Slovenske vojske naloži kontroli zračnega prometa, da vodi zrakoplova tujega državnega zrakoplova sporoči, da mu je zavrnjen vstop v zračni prostor.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 6. členu

Opredeljene so kršitve zračnega prostora, in sicer zrakoplov krši zračni prostor, če leti v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju letalstva. Kršitev zračnega prostora je treba ločevati od kršitve suverenosti zračnega prostora. Slednja se nanaša le na vstop v zračni prostor.

Primer kršitve zračnega prostora je kršitev pravil letenja, kot so določena s predpisi EU in tem zakonom, in v zvezi z njimi navodil kontrole zračnega prometa. Med kršitve slovenskega zračnega prostora štejemo tudi letenje brezpilotnega zrakoplova brez dovoljenja pristojnega organa ali v nasprotju s pogoji iz izdanega dovoljenja.

Pri izvajanju nadzora in varovanja zračnega prostora se lahko ugotovi, da je letenje določenega zrakoplova v nasprotju s predpisi take narave, da je treba sprožiti ukrepe za nadzor in varovanje zračnega prostora, da se doseže cilje in namene nadzora in varovanja zračnega prostora.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 7. členu

Vključevanje Republike Slovenije v univerzalne in regionalne mednarodne organizacije v civilnem letalstvu je nujno za vključitev države in njenih deležnikov v mednarodni zračni promet. Z vključevanjem in sodelovanjem v takih organizacijah Republika Slovenija sledi razvoju najvišjih mednarodnih standardov v civilnem letalstvu. Zakon tako določi, da Republika Slovenija sodeluje v mednarodnih organizacijah letalstva in lahko pooblasti za opravljanje določene dejavnosti (v smislu sodelovanja v mednarodnih organizacijah letalstva) drugo državo ali mednarodno organizacijo, oziroma sprejme pooblastilo za opravljanje določene dejavnosti od druge države ali mednarodne organizacije.

K 8. členu

Zakon določi temeljno pristojnost za urejanje civilnega letalstva in ga dodeli ministrstvu ter Javni agenciji za civilno letalstvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: agencija). S tem se zagotovi v polni meri izpolnjevanje (vseh) načel Čikaške konvencije, kot temeljnega mednarodnega akta, ki ureja civilno letalstvo. Določbe zakona nato podrobneje utemeljijo ureditve glede urejanja civilnega letalstva: civilno letalstvo se ureja v skladu s pogoji in na način, ki ga določajo mednarodne pogodbe, predpisi EU, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Aktivnosti v civilnem letalstvu, ki se izvajajo na ozemlju in v zračnem prostoru, se izvajajo na podlagi Čikaške konvencije in drugih mednarodnih pogodb, predpisov EU, zakona, na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

K 9. členu

Za urejanje vprašanj vojaškega letalstva je pristojno ministrstvo, pristojno za obrambo.

Najučinkovitejša in pravična uporaba zračnega prostora zahteva ustrezno sodelovanje med vsemi uporabniki slovenskega zračnega prostora, ne glede na njihovo opredelitev, zato se poda pravna podlaga za sklepanje ustreznih dogovorov o vprašanih skupnega pomena med ministrstvom, pristojnim za obrambo, ministrstvom in pristojnima nadzornima organoma – agencijo in VLO.

K 10. členu

Zakon določi urejanje policijskega letalstva, ki ga urejajo in nadzorujejo, v skladu z določbami tega zakona, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve in agencija. Ker je treba zagotoviti ustrezno sodelovanje med vsemi organi, da se doseže cilje urejanja v tem zakonu, se poda pravna podlaga za sklepanje ustreznih dogovorov.

K 11. členu

Ta zakon celovito ureja vse letalstvo v Republiki Sloveniji – civilno, vojaško in policijsko letalstvo, torej tudi državne aktivnosti. S tem se lahko razume, da ta zakon ureja tudi izvajanje državnih aktivnosti, ki niso le aktivnosti policije ali vojske, temveč tudi mnoge druge, ki jih izvajajo drugi organi oziroma subjekti, ki so nosilci javnih pooblastil, kot so določena z zakonom. Z razvojem novih tehnologij, postopkov in praks v družbi se pri izvajanju javnih pooblastil pojavljajo potrebe organov in subjektov, ki presegajo trenutno zakonsko urejanje, ne samo na področju letalstva, temveč tudi na drugih področjih. Tako lahko te nove potrebe (npr. izvajanje inšpekcijskega nadzora (npr. na področju kmetijstva ali energetike) ali izvajanje aktivnosti, ki so v javnem interesu, s sistemi brezpilotnih zrakoplovov) potrebujejo posebne ureditve za izvajanje teh, državnih aktivnosti v letalstvu, saj splošna pravila za civilno letalstvo, kot jih določa ta zakon, predpisi EU ali pa opisujejo mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO, niso primerna, ker so preveč omejujoča ali obremenjujoča. Zato zakon določi, da lahko vlada, na predlog pristojnega organa, izda predpis, s katerim uredi izvajanje državnih aktivnosti v letalstvu, ki niso urejene s tem zakonom. Pristojni organ je vsak organ, ki je zadolžen za konkretno področje javnega pooblastila, odloča pa vlada, s čimer se zagotovi medresorska usklajenost in vključenost pristojnih letalskih organov po tem zakonu, s pa se doseže in uveljavi rešitev, ki zadošča zahtevam varnosti v letalstvu nasploh. Določi se tudi, da organ, ki je predlagatelj predpisa, je organ, pristojen za nadzor nad izvajanjem zadevne državne aktivnosti. S tem se zagotovi odgovornost, pristojnost, s tem pa tudi tehten razmislek o potrebnosti urejanja.

K 12. členu

Zakon določi obseg uporabe. Zakon se uporablja za slovenske in tuje zrakoplove ob spoštovanju zavezujočih mednarodnih pogodb.

V zakonu se izraz »zrakoplov« nanaša vedno na civilni zrakoplov. Tako se izrecno določi, da se zakon uporablja za državne in tuje državne zrakoplove, če v mednarodni pogodbi ali drugih predpisih ni določeno drugače. Ta zakon se uporablja tudi za letalne naprave in tuje letalne naprave.

Zakon z definicijo »državnega zrakoplova« opredeli državno aktivnost, ki pomeni uporabo zrakoplovov za vojaško, policijsko, carinsko ali podobno aktivnost. Določba je skladna s Čikaško konvencijo in osnovno uredbo. Pri tem velja, da se državna oziroma civilna aktivnost določita glede na namen leta, v praksi pa to pomeni naslednje: če državni zrakoplov izvaja civilno aktivnost, npr. metanje padalcev, ki jih ureja Uredba Komisije (EU) št. 965/2012 z dne 5. oktobra 2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 296 z dne 25. 10. 2012, str. 1), s spremembami, kot specializirano operacijo, potem je namen leta civilen in je let podvržen zahtevam civilnih predpisov. Če pa se s civilnim zrakoplovom izvaja državne aktivnosti, kot npr. prevoz predsednika države z zasebnim letalskim prevoznikom na uradni obisk, torej v državne namene, pa je aktivnost državna in ne spada v področje civilnih predpisov. Druge podobne aktivnosti so lahko tudi naloge, ki sodijo na področje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in upravljanja kriz in druge.

Glede na način opredelitve, kako se ta zakon uporablja za zrakoplove, se mora razumeti, da se ta zakon uporablja tudi za motorje, propelerje, dele, nenameščeno opremo (tj. komponente) in opremo za daljinsko upravljanje zrakoplovov ter za osebje in organizacije, kadar se ne uporabljajo oziroma niso vključeni v vojaške, carinske, policijske ali podobne dejavnosti ali storitve, ki se javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili, in kolikor v mednarodni pogodbi ali v posebnih predpisih ni določeno drugače.

Zunaj ozemlja Republike Slovenije določbe tega zakona in predpisi, izdani na njegovi podlagi, veljajo za slovenski zrakoplov v obsegu, kolikor niso v nasprotju z zakonodajo države, v kateri je zrakoplov v tistem trenutku, in za zrakoplov, ki ga uporablja operator s sedežem v Republiki Sloveniji.

K 13. členu

Določitev pristojnosti za določanje pravil letenja je ključno za zagotavljanje varnosti pri letenju v zračnem prostoru. Ne glede na dejstvo, da se mednarodni standardi in priporočene prakse ter navodila ICAO glede pravil letenja pospešeno prenašajo v pravni red EU, je za določene dele ureditev še vedno pristojna država pogodbenica. Ne glede na to, se v zapisu določbe zakona izbere izključevalno naštevaje (z uporabo »ali« in ne »in«), saj se lahko posamezen let izvede ob različnih okoliščinah, ki narekujejo uporabo različnih pravil letenja.

Tako zakon določi, da pravila letenja predpiše vlada. Ob tem se upošteva mednarodne standarde in priporočene prakse ter navodila ICAO, ki podajajo pravila letenja za splošni zračni promet, razen če predpis EU določa drugače. Vlada pri izdaji predpisa upošteva tudi načeli zagotavljanja varnosti in nemotenosti zračnega prometa.

V tem predpisu se na podlagi določbe tega zakona o klasifikaciji zračnega prostora in strukturah zračnega prostora določa tudi konkretizacija razredov zračnega prostora, torej konkretizacija klasifikacije zračnega prostora, ter konkretne strukture zračnega prostora z opredelitvijo vertikalnih, horizontalnih in lateralnih meja, pogojev uporabe struktur zračnega prostora ter objava na način, običajen v letalstvu, kot izhaja iz tega zakona.

K 14. členu

Leti z nadzvočno hitrostjo v slovenskem zračnem prostoru niso dovoljeni. O posameznih izjemah odloča Vlada Republike Slovenije, na predlog ministrstva, pristojnega za obrambo, ob upoštevanju sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije oziroma njenih obrambnih potreb, ko gre za vojaške zrakoplove, oziroma na predlog ministrstva, ko gre za civilne zrakoplove.

Tako med drugim ta zakon določa, da vojaški zrakoplovi opravljajo naloge nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora skladno s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, predpisi o obrambi ter mednarodnimi pogodbami. Vojaški zrakoplovi pri izvajanju ukrepov prestrežanja zrakoplova skladno s tem zakonom izjemoma lahko letijo na ustrezni višini tudi z nadzvočno hitrostjo. Letenje z nadzvočno hitrostjo Vlada RS npr. izjemoma lahko dovoli za izvajanje vadbenega nadzvočnega letenja za namen izvajanja nadzora zračnega prostora in izvajanje ukrepov, v katerih sodelujejo vojaški zrakoplovi zavezniških držav skladno s Tehničnim dogovorom med Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Vrhovnim poveljstvom zavezniških sil v Evropi o izvajanju zavezniskega nadzora zračnega prostora nad ozemljem Republike Slovenije. Tehnični dogovor opredeljuje pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, za nadzvočno letenje v primeru dejanskega izvajanja ukrepov in v primeru vadbenega leta.

Ustrezna višina pomeni nad 10.000 čevlji nadmorske višine (AMSL), kot je tudi dogovorjeno s prej omenjenim tehničnim dogovorom. Kot izjema je v tem tehničnem dogovoru dovoljen tudi vadbeni nadzvočni let pod določenimi pogoji -nad nivojem letenja 360 (FL 360).

Letenje z nadzvočno hitrostjo nad kopnim je v Evropi prepovedano. Na pobudo ZDA, ki trenutno razvija manjša komercialna letala z nadzvočno hitrostjo, bo ICAO ocenila možnosti za oblikovanje mednarodnih standardov glede hrupa in izpustov. Evropske države so mnenja, da je treba sedanje omejitve glede hrupa ohraniti oziroma uporabiti kot smernice za razvoj pravil pristajanja in vzletanja nadzvočnih letal. Še vedno se predpostavlja, da prva nova generacija nadzvočnih letal ne bo mogla leteti nad kopnim z nadzvočno hitrostjo, saj se problem zvočnega poka ne bo rešil v celoti.

K 15. členu

Za izvajanje javnega interesa iz tega zakona, obvladovanje vplivov zračnega prometa na okolje ter druga področja gospodarstva in družbe (npr. na uporabnike zračnega prostora, socialne dejavnike, letalsko industrijo, turizem idr.) je treba jasno določiti temelje, na katerih se razvija slovensko civilno letalstvo. Zakon določi nacionalni program razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije kot ključni strateški program, ki lahko začrta dolgoročni program razvoja civilnega letalstva v Republiki Sloveniji. Nacionalni program razvoja civilnega letalstva predlaga Državnemu zboru v sprejem Vlada. Določene zahteve, ki se uvajajo s predpisi EU ter mednarodni standardi, priporočenimi praksami in navodili ICAO, potrebujejo za implementacijo odločitve in njihov zapis v obliki programskih dokumentov.

Take odločitve morajo biti skladne z veljavnim nacionalnim programom razvoja civilnega letalstva ter veljavnimi s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Ker pa je implementacija zahtev EU in mednarodnih standardov ICAO velikokrat pogojena s sodelovanjem več različnih deležnikov, so potrebni okvirni načrti oziroma politike (usmeritve), s katerimi se določi obseg implementacije, relevantne deležnike, potrebna dejanja za doseganje skladnosti oz. potrebne aktivnosti, porazdelitev aktivnosti med deležniki, časovnice ter druge potrebne vsebine. Ker ima ministrstvo po tem zakonu pristojnost, da ureja in nadzoruje civilno letalstvo, se določi, da minister, pristojen za promet (v nadaljnjem besedilu: minister) izda izvedbene načrte oziroma politike, na predlog agencije, po posvetovanju z relevantnimi deležniki. Take akte predlaga agencija, kar izhaja iz njenih pristojnosti in obveznosti po tem zakonu.

Ohranja se določba, da se za posamezna letališča lahko izdela program razvoja letališča. Usmeritve za njihovo pripravo lahko poda nacionalni program razvoja civilnega letalstva Republike Slovenije. Program razvoja letališča je podlaga za posamezne segmente upravljanja oz. obratovanja letališča ter gospodarjenje z zemljišči in letališko infrastrukturo. Program razvoja letališča izdela upravljalec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča. Za javno letališče, na katerem se opravlja mednarodni zračni promet, ga lahko izdela tudi Republika Slovenija, za vsako drugo letališče (tako javno letališče kot nerjavno letališče), ki je v javnem interesu samoupravne lokalne skupnosti, pa samoupravna lokalna skupnost.

K 16. členu

Ta člen določa varnost zračnega prometa kot temeljni imperativ. Varnost zračnega prometa se določi kot stanje, v katerem je tveganje pred nastankom škode osebam ali premoženju zmanjšano in vzdrževano na ravni ali pod ravno sprejemljivega tveganja skozi kontinuiran postopek prepoznavanja nevarnosti in upravljanja s tveganji. Definicija je povzeta iz Priloge 19 k Čikaški konvenciji.

Za doseganje sprejemljive ravni varnosti se sprejme Državni program varnosti v letalstvu. Na njegovi podlagi so letalski subjekti izvajalci storitev. Izraz »izvajalec storitev« (angl. service provider) je skladen z definicijo iz Priloge 19 k Čikaški konvenciji in pomeni tiste letalske subjekte, ki so dolžni vzpostaviti sistem upravljanja varnosti, ki je usklajen z Državnim programom varnosti v letalstvu in ga potrdi agencija.

Sestavni del sistema upravljanja varnosti je priročnik, katerega glavni elementi so operativni postopki izvajalca storitev in postopki za njihovo implementacijo, spremljanje in nadzor vseh segmentov letalske dejavnosti, prepoznavanje nevarnosti, ocene in tveganja, zbiranje podatkov o nesrečah, incidentih in dogodkih, način obveščanja in predlogi korektivnih ukrepov in odgovorne osebe za poročanje o dogodkih. Njegovi elementi so lahko vsebovani v drugih dokumentih letalskega subjekta.

Subjekti, ki so po tem zakonu izvajalci storitev, so: odobrene organizacije za usposabljanje, upravljalci javnih letališč, izvajalec storitev ATM/ANS, organizacije za vodenje stalne plovnosti, vzdrževalne organizacije ter projektivne organizacije.

Z določbo tega člena se ustanovi Svet Republike Slovenije za varnost v letalstvu, ki je pristojen za strateško upravljanje varnosti zračnega prometa v skladu z nacionalnimi, mednarodnimi zahtevami in mednarodni standardi ICAO, spremljanje in koordiniranje izvajanja Državnega programa varnosti v letalstvu, predlaganje sprememb in dopolnitve Državnega programa varnosti v letalstvu z upoštevanjem ravni sprejemljivega tveganja ter podajanje predlogov in smernic za izvedbo Državnega programa varnosti v letalstvu. Nadalje se določi članstvo v Svetu Republike Slovenije za varnost v letalstvu.

K 17. členu

ICAO neprestano razvija in vzdržuje mednarodne standarde, priporočeno prakso in navodila ter druge dokumente v zvezi s civilnim letalstvom. Za namene, ko je potrebno, glede na situacijo v civilnem letalstvu v Republiki Sloveniji, se določa pravna podlaga za prenos mednarodnih standardov v pravni red Republike Slovenije, in če je treba, tudi priporočenih praks in navodil ter drugih dokumentov ICAO. S tem se v polni meri sledi načelom Čikaške konvencije glede obveznosti držav pogodbenic.

V civilnem letalstvu delujejo še druge mednarodne organizacije in združenja, ki izdajajo različne standarde in priporočila in druge dokumente, ki so lahko primerni za uporabo v Republiki Sloveniji. Ta zakon tako določi pravne podlage za prenos mednarodnih standardov in priporočenih praks in navodil ter drugih dokumentov ICAO ter drugih varnostnih letalskih standardov v pravni red Republike Slovenije.

Ker pa so ti mednarodni standardi in priporočene prakse ter navodila ICAO ter drugi letalski varnostni standardi včasih zelo podrobni, in so po svoji vsebini neprimerni za prenos v predpise ministra ali vlade, se določi, da agencija kot nadzorni in strokovni organ izdaja tehnična pravila, ki določajo neposredno uporabo postopkov k mednarodnim standardom in priporočeni praksi ICAO (angl. PANS), sprejemljivih načinov skladnosti ter navodil in drugih letalskih varnostnih standardov, v obsegu, kolikor je to ustrezno za civilno letalstvo v Republiki Sloveniji, ob upoštevanju določb glede odobritve izjem od uporabe določb tega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega predpisa. Ob tem se upoštevajo regulatorne naloge agencije, kot so določene s tem zakonom.

Zakon tudi določa pristojnost ministrstva za izvajanje obveznosti iz Čikaške konvencije glede sporočanja razlik. Čikaška konvencija ima 19 prilog. Priloge se v državni pogodbenici ne izvršujejo same od sebe (angl. self – executing), temveč so odvisne od volje držav pogodbenic, da razglašajo (angl. promulgate) nacionalne zakone in druge predpise in jih prostovoljno uveljavljajo (angl. enforce) in izvajajo (angl. implement). V skladu z 12. členom Čikaške konvencije je odgovornost vsake države pogodbenice, da ohranja svojo nacionalno zakonodajo v največjem možnem obsegu enotno (angl. uniform) s standardi in priporočenimi praksami, ki jih razglašajo (angl. promulgated by) ICAO. V skladu s 37. členom Čikaške konvencije so države pogodbenice zavezane k sodelovanju za zagotavljanje najvišje izvedljive (angl. practicable) stopnje enotnosti (angl. degree of uniformity) nacionalne zakonodaje in postopkov s standardi in priporočenimi praksami. Vendar, če države pogodbenice ugotovijo, da je neizvedljivo (angl. impracticable) doseči skladnost, morajo v skladu z 38. členom Čikaške konvencije obvestiti ICAO o odstopanjih med svojimi nacionalnimi ureditvami in tistimi, ki jih vzpostavljajo standardi in priporočene prakse. Nacionalno izvajanje je bistveno, da se doseže zahtevano poenotenje za varnost zračnega prometa. Standardi in priporočene prakse Čikaške konvencije so neposredno zavezujoči le v primeru iz 12. člena konvencije – nad odprtim morjem veljajo pravila izdana na podlagi Čikaške konvencije.

Izhajajoč iz gornjega je sporočanje odstopanj (angl. notification of differences) zelo pomembna naloga države pogodbenice pri izpolnjevanju obveznosti Čikaške konvencije. Obveznost sporočanja odstopanj izhaja iz 38. člena Čikaške konvencije, ki nalaga državam pogodbenicam obveznost sporočanja odstopanj med nacionalno zakonodajo in praksami in mednarodnimi standardi, ki so vsebovani v prilogah in njihovih spremembah, kadar je sporočanje odstopanja pomembno za varnost zračne navigacije, to je varnosti zračnega prometa. V obvestilu država navede razloge, ki upravičujejo potrebo po odstopanju od zadevnega predpisa.

K 18. členu

Osnovna uredba nalaga EASI, da izdaja certifikacijske specifikacije in druge podrobne specifikacije, sprejemljive načine izpolnjevanja in smernice za uporabo te osnovne uredbe ter delegiranih in izvedbenih aktov, sprejetih na njeni podlagi. Gre za mehanizem v pravu EU, ki dovoljuje ločevanje med »hard law«, kar je predpis EU (kot je npr. osnovna uredba ter vse delegirane in izvedbene uredbe, sprejete na njeni podlagi) in »soft law«, kar so akti EASA, za izdajo katerih ima EASA podlago v določbi osnovne uredbe. Osnovna uredba podaja izdelan sistem uporabe teh aktov EASA in tudi druge možnosti, ki so na voljo državam članicam v zvezi s tem.

Ti akti EASA so nezavezujoči standardi, ki jih je EASA sprejela za ponazoritev načinov za ugotavljanje skladnosti z osnovno uredbo in njenimi delegiranimi in izvedbenimi uredbami. Certifikacijske specifikacije in druge podrobne specifikacije, sprejemljivi načini izpolnjevanja in smernice, ki jih izda EASA, niso zakonodajne narave. Samodejno ne morejo ustvariti dodatnih obveznosti za regulirane osebe, ki se lahko odločijo, da bodo z drugimi sredstvi dokazale skladnost z veljavnimi zahtevami. Ker pa je zakonodajalec želel, da tak material zagotavlja pravno varnost in prispeva k enotnemu izvajanju, je tak akt, ki ga je sprejela EASA, zagotovil domnevo o skladnosti s pravili, tako da pristojne organe zaveže, da bodo reguliranim osebam, ki izpolnjujejo zahteve iz teh aktov EASA, priznali skladnost s predpisom EU.

Zato je torej treba v nacionalnem pravu države članice urediti uporabo teh aktov EASA. To je že v dosedanji ureditvi bilo urejeno s Pravilnikom o neposredni uporabi sprejemljivih načinov usklajevanja, navodil, certifikacijskih specifikacij, razlag in pojasnil, začasnih navodil in specifikacij (Uradni list RS, št. 47/19), zakon pa sedaj podaja pravno podlago za nadaljevanje obstoječega urejanja.

K 19. členu

Zakon s to določbo zagotavlja prožnost pri soočanju s posebnimi okoliščinami, kot so nujni varnostni ukrepi in nepredvidene ali omejene operativne potrebe. Zakon tako predvidi take okoliščine in poda pravno podlago za postopanja, da bi se enakovredna stopnja varnosti lahko dosegala na drug način (ne z uporabo določb tega zakona ali na njegovi podlagi izdanega podzakonskega predpisa). Ministrstvu in agenciji se določi pristojnost, da odobrita izjeme od zahtev tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov. Zakon nadalje določi postopek v zvezi s tem.

K 20. členu

Osnovna uredba določa možnost uporabe mehanizmov o prožnosti (izjeme – angl. exemption, in odstopanja – angl. derogation) za odstopanje od zahtev, določenih v predpisih EU. Agencija v skladu s predpisi EU v nujnih nepredvidenih ali časovno omejenih operativnih razmerah ali operativnih potrebah odobri izjeme od izpolnjevanja zahtev predpisov EU in o tem obvesti ministrstvo. Osnovna uredba namreč predpisuje pogoje in postopek za odobritev izjem od izpolnjevanja zahtev predpisov EU (glej 71. člen osnovne uredbe – določbe o prožnosti).

K 21. členu

Zakon določi pristojnost za določitev izjem od uveljavljenih pravil zaradi dejstva, da se lahko vedno pojavi nova vrsta zrakoplovov, ki je ni mogoče uvrstiti med nobeno od obstoječih. Prav tako se lahko pojavijo nove, specifične dejavnosti. V zvezi s takšnimi zrakoplovi ali dejavnostmi lahko minister dovoli izjeme glede določb iz tega zakona (določbe: plovnost zrakoplovov in vpliv na okolje, certificirano in drugo strokovno osebje, zračni prevoz, letalske operacije in prevoz nevarnega blaga in letališča) in na njegovi podlagi izdanih predpisov. O takih izjemah se lahko odloča samo (s konkretnimi upravnimi akti), kadar niso v nasprotju z javnimi interesi ali interesi zagotavljanja varnosti zračnega prometa. Enaka lahko minister odloči tudi za objekte, namenjene premikanju v zraku, ki jih ni mogoče uvrstiti med zrakoplove. Minister o izjemah odloči s konkretnim upravnim aktom.

K 22. členu

V preteklosti je bilo večkrat zaznano, da radioamaterji poslušajo radijske frekvence oz. radijsko komunikacijo, namenjeno zračnemu prometu, ter tako slišano glasovno komunikacijo med kontrolorjem zračnega prometa in pilotom letala snemajo in jo nato posredujejo dalje, z namenom njene javne objave. Predvajanje take komunikacije je bilo v preteklosti zaznati na javno dostopnih slovenskih spletnih portalih.

Skladno z 31. členom Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 – ZIN-B, 54/14 – odl. US, 81/15 in 40/17; v nadaljnjem besedilu: ZEKom-1) se radijske frekvence v Republiki Sloveniji uporabljajo na podlagi splošne odobritve ali na podlagi odločbe o dodelitvi radijskih frekvenc. Subjekti v civilnem letalstvu radijske frekvence za namene navigacije zračnega prometa uporablja skladno z določbami 26., 27. in 31. člena ZEKom-1 in sicer na podlagi odločbe o dodelitvi radijskih frekvenc, izdane s strani Agencije za komunikacijska omrežja in storitve. Radioamaterji lahko radijske frekvence, ki so s splošnim aktom iz 27. člena ZEKom-1 predvidene za radioamatersko in radioamatersko satelitsko storitev, skladno s prvim odstavkom 32. člena ZEKom-1 uporabljajo na podlagi radioamaterskega dovoljenja. V Splošnem aktu o pogojih za uporabo radijskih frekvenc, namenjenih radioamaterski in radioamaterski satelitski storitvi (Uradni list RS, št. 68/13; v nadaljnjem besedilu: Splošni akt), ki je sprejet na podlagi petega odstavka 32. člena ZEKom-1, je dalje opredeljeno, s kakšnimi močmi smejo radioamaterji uporabljati frekvence. Ne v ZEKom-1, ne v Splošnem aktu ni izrecno določeno, da radioamater ne sme uporabljati drugih frekvenc. Iz povedanega sledi, da dogodki snemanja in javne objave glasovne komunikacije v letalstvu (med osebjem izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa, piloti in osebjem, ki dela na letališču) niso v neskladju z določbami ZEKom-1.

V skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07; v nadaljnjem besedilu: ZVOP), je delodajalec dolžan varovati osebne podatke svojih zaposlenih. Med slednje sodi tudi glas, glede na 6. člen ZVOP. Določbe ZEKom-1, ki nepoklicanim osebam (radioamaterjem) izrecno ne prepovedujejo poslušanja, snemanja in javnega objavljanja glasovne komunikacije, ne dopuščajo, da bi se v zadostni meri zaščitili osebni podatki oseb, ki sodelujejo pri glasovni komunikaciji v letalstvu (osebje izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa, piloti in osebje, ki dela na letališču).

Obravnavana dejanja snemanja in javne objave glasovne komunikacije bi sicer lahko izpolnjevala znake kaznivega dejanja neupravičenega prisluškovanja in zvočnega snemanja po 137. členu Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17), vendar kazensko preganjanje tovrstnih dejanj ni zadostno, upošteva naravo informacij, ki so predmet izmenjave v glasovni komunikaciji med deležniki v zračnem prometu, in so ključne za varnost v zračnem prometu. V primeru varnostnega dogodka s področja letalstva (npr. letalske nesreče), bi javna objava obravnavane glasovne komunikacije namreč lahko izpostavila konkretno osebo (npr. kontrolorja zračnega prometa ali pilota) številnim tveganjem, kot so izguba ugleda in nezmožnost zaščite osebnih podatkov in iz teh izvirajoča neposredna in posredna škoda. Glas je namreč skladno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov osebni podatek.

Nadalje potreba po taki ureditvi izhaja tudi iz določb Uredbe (EU) št. 996/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu ter razveljavitvi Direktive 94/56/ES (UL L št. 295 z dne 12. 11. 2010, str. 35). V členu 13 (Zavarovanje dokazov) uredba določa, da je država članica, na ozemlju katere se je zgodila nesreča ali resen incident, odgovorna za zagotovitev varnega ravnanja z vsemi dokazi ter za sprejetje vseh razumnih ukrepov za zaščito takih dokazov. V členu 14 (Zaščita občutljivih varnostnih informacij) uredba določa, da se zvočni ali slikovni zapisi iz pilotske kabine in njihovi prepisi ter zvočni zapisi v enotah služb zračnega prometa ustrezno zaščitijo in dajo na voljo in uporabljajo izključno za namene preiskave v zvezi z varnostjo.

Kljub temu pa sistem zagotavljanja varnosti v letalstvu v določenih okoliščinah potrebuje snemanje take glasovne komunikacije in njeno, sicer ne javno, predvajanje. Tako se glasovna komunikacija zemlja-zrak in/ali zrak/zrak izvaja pri izvajanju služb zračnega prometa (ATS), letalskih operacij (s strani pilotov) ter izvajanju nalog s strani osebja. Ta komunikacija se lahko snema za namen morebitnega kasnejšega poslušanja za potrebe analize izvajanja storitev, ob preiskavi v zvezi z varnostjo, lahko pa tudi za usposabljanje certificiranega in drugega osebja, kot tudi ostalega osebja, ki izvaja naloge v povezavi z varnostjo zračnega prometa (npr. preiskovalci).

Pravo EU (predpisi, ki urejajo izvajanje storitev ATM/ANS ter tehnične zahteve in upravne postopke za letalske operacije) podaja tudi obveznost zapisovanja komunikacije v ozadju in hranjenja zapisov zvočnega okolja na delovnem mestu osebja izvajalca služb zračnega prometa ali v pilotski kabini. Tudi za te zapise velja prepoved neupravičenega snemanja in javne objave.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 23. členu

V zakonu so opredeljena tudi vprašanja, povezana s stavko. Tako so na podlagi objektivnega kriterija določene omejitve, ki jih glede stavke z zakonom lahko predpiše država, v skladu z mednarodno pogodbo, ki ureja pravico do sindikalne svobode, ob upoštevanju pravice do stavke. Opredeljene so službe oziroma osebje določenih služb, ki mora med stavko zagotoviti varno in nemoteno odvijanje. Te določbe predstavljajo omejitve, ki jih v zvezi s stavko lahko določi zakon in pomenijo v demokratični družbi ukrepe, ki so v interesu nacionalne varnosti ali javnega reda ali pa so potrebne za zaščito pravic in svoboščin drugih, in predvsem zagotavljanje varnosti zračnega prometa. Določeni so tudi pogoji v zvezi z uveljavljanjem pravice do stavke ter postopek in način medsebojnih pogajanj.

K 24. členu

Čikaška konvencija podaja obveznost poročanja držav pogodbenic. ICAO je razvil sistem statističnega poročanja držav pogodbenic, ki zahteva od držav, da posreduje različne podatke o prometu in stroških ter finančne podatke različnih subjektov v letalstvu – upravljalcev javnih letališč, letalskih prevoznikov

oziroma operatorjev in drugih. Zakon določi, da minister z navodilom uredi način zbiranja teh podatkov.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 25. členu

Za izvajanje 83.bis člena Čikaške konvencije je treba v zakonu urediti prevzem odgovornosti za zrakoplove vpisane v tujem registru oziroma prenos odgovornosti izvajanja nadzora za zrakoplove vpisane v Register zrakoplovov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: register zrakoplovov). Minister sklepa v skladu s 83. bis členom Čikaške konvencije sporazum z drugo državo o prenosu odgovornosti izvajanja nadzora za zrakoplove vpisane v register zrakoplovov oziroma o prevzemu odgovornosti za zrakoplove vpisane v tujem registru. Na podlagi tega sporazuma agencija sklene dogovor s pristojnim organom druge države za posamezne zrakoplove. Pri tem se upoštevajo zahteve iz navodil ICAO (v: Doc 10059, Manual on the implementation of Article 83 bis of the Convention on International Civil Aviation).

K 26. členu

V skladu s 64. členom osnovne uredbe je treba partnersko sodelovanje med EASA in pristojnimi nacionalni organi držav članic EU, da bi se izboljšalo odkrivanje nevarnih razmer in bi se po potrebi sprejeli sanacijski ukrepi. Osnovna uredba daje državam članicam možnost, da druga na drugo ali na EASA prenesejo odgovornosti iz te uredbe v zvezi s certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem, zlasti kadar je to potrebno za večjo varnost in učinkovitejšo uporabo sredstev. Tak prenos bi moral biti prostovoljen, do njega bi lahko prišlo le na podlagi zadostnih zagotovil, da se te naloge lahko opravijo učinkovito, in bi se glede na tesno povezanost med certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem moral nujno nanašati na vse odgovornosti v zvezi s pravno ali fizično osebo, zrakoplovom, opremo, aerodromom, sistemom ATM/ANS ali sestavnim delom ATM/ANS, ki jih zadeva prenos. Prenos odgovornosti bi moral temeljiti na medsebojnem soglasju, možnosti preklica prenosa in sklenitvi dogovorov o podrobnostih, potrebnih za zagotovitev nemotenega prehoda in neprekinjenega učinkovitega izvajanja zadevnih nalog. Pri sklenitvi teh podrobnih dogovorov bi bilo treba upoštevati stališča in zakonite interese zadevnih pravnih ali fizičnih oseb, po potrebi pa tudi stališča EASA.

K 27. členu

Uredba (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (prenovitev) (UL L št. 293 z dne 31. 10. 2008, str. 3) določa splošna načela in pogoje v primeru, da se redni zračni prevoz opravlja v obliki gospodarske javne službe. S to določbo se omogoča takšno vzpostavitev tudi v Republiki Sloveniji in sicer za redni zračni prevoz. To pomeni, da v primeru, da se izkaže, npr. zaradi potreb povezovanja gospodarstva, da je nujno potrebna vzpostavitev mednarodne redne letalske povezave na določeni progi, na kateri letalskega prevoza ne opravlja noben izmed letalskih prevoznikov, ki jim je operativno licenca izdala katera koli izmed držav članic EU, lahko ministrstvo prične postopek za vzpostavitev gospodarske javne službe. Takšna služba se lahko vzpostavi zgolj in samo pod pogoji in za časovno obdobje, kot določa navedena uredba EU. Financiranje se zagotavlja z javnimi sredstvi pod pogoji, ki jih določajo predpisi s področja državnih pomoči. Vsako izvajanje rednega zračnega prevoza v obliki gospodarske javne službe mora biti tudi skladno s Smernicami o državni pomoči letališčem in letalskim prevoznikom (dokument Evropske komisije 2014/C 99/03).

K 28. členu

V skladu s predpisi EU, zakonom, ki ureja zagotavljanje ATM/ANS in na njihovi podlagi izdanimi predpisi, ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ter mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, se za storitve navigacijskih služb zračnega prometa zaračunavajo pristojbine (na zračni poteh in terminalih). Obstoječi sistem pristojbin je v EU prisoten že več desetletij in v tem času so se pojavile potrebe po učinkoviti izterjavi neplačanih sredstev s strani operatorjev, ki pristojbine ne plačujejo iz poslovnih in drugih razlogov. Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/317 z dne 11. februarja 2019 o določitvi načrta izvedbe in ureditve pristojbin na enotnem evropskem nebu ter razveljavitvi izvedbenih uredb (EU) št. 390/2013 in (EU) št. 391/2013 (UL L št. 56 z dne 25. 2. 2019, str. 1) (v nadaljevanju: Izvedbena

uredba Komisije 2019/317), ki je del pravnega okvirja o enotnem evropskem nebu, določa, da države članice zagotovijo, da se po potrebi uporabijo učinkoviti in sorazmerni izvršilni ukrepi za pobiranje pristojbin za storitve navigacijskih služb zračnega prometa. Navedeni ukrepi lahko vključujejo odpoved storitev, zadržanje zrakoplova ali druge izvršilne ukrepe v skladu z zakonodajo. Nadalje je predpis, ki je določil izvajanje Izvedbene uredbe Komisije 2019/317 v Sloveniji, podal določbo glede zavrnitve izvajanja storitev. Ker pa se Izvedbena uredba Komisije 2019/317 in predpis, ki ureja njeno izvajanje, nanašata le na izvajanje storitev služb zračnega prometa na zračnih poteh (angl. en-route), se tudi v tem zakonu poda ta določba, da se zagotovi, da ureditev velja tako za opravljene storitve navigacijskih služb zračnega prometa na zračnih poteh kot tudi na terminalih.

Člen sledi temu, da je pomembno okrepiti pravna sredstva, ki so potrebna, da se zagotovi popolno plačilo za opravljene storitve navigacijskih služb zračnega prometa. Določa obveznost držav članic EU, da vzpostavijo in uvedejo/implementirajo pravni okvir za izvršilne ukrepe. Izvedbena uredba Komisije 2019/317 ni zakonska podlaga, na podlagi katere bi lahko izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa neposredno izvedli izvršilne ukrepe, zato je treba ustrezno pravno podlago zagotoviti v nacionalnem predpisu. V Sloveniji do sedaj ni bilo vzpostavljenega sistema izterjave neplačanih pristojbin, zato so lahko nastale okoliščine, ko je izvajalec storitev služb zračnega prometa dolžan zagotavljati storitev kljub dejstvu, da je konkretni operator dolžnik. Taka ureditev se predlaga, ker lahko zaradi neplačevanja pristojbin oz. nastalih dolgov nastanejo okoliščine, ki vplivajo na delo oziroma delovanje subjektov, ki se v Sloveniji financirajo iz navedenih pristojbin.

Po vzoru rešitev držav članic EU (Češka, Nemčija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Nizozemska, Poljska) se uvede možnost, da se operatorju, ki je dolžnik iz naslova neplačanih pristojbin za storitve navigacijskih služb zračnega prometa na zračnih poteh in/ali terminalih, zavrne storitev služb zračnega prometa, in sicer na način, da se mu ne nudi operativnih storitev, s katerimi bi operator izvedel prelet zračnega prostora, prilet na letališče oziroma odlet z letališča, na katerem izvajalec nudi storitev. Izvajalec storitev služb zračnega prometa lahko podvzame tak ukrep samo v primeru operatorja, pri katerem je za pretekle storitve nastal dolg najmanj v višini 5.000 eurov. Ko izvajalec storitev služb zračnega prometa sprejme tak ukrep, o tem obvesti ministrstvo, agencijo, upravljalca javnega letališča, na katerem bo zrakoplovu operatorja zavrnjena storitev, ter Eurocontrol, ki za Republiko Slovenijo, na podlagi Večstranskega sporazuma o pristojbinah na zračnih poteh (Zakon o ratifikaciji Večstranskega sporazuma o pristojbinah na zračnih poteh (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 11/95) in dvostranskega dogovora pobira pristojbine. Izvajalec storitev služb zračnega prometa, razen v primeru, če je med izvajalcem storitev navigacijskih služb zračnega prometa in operatorjem dogovorjeno drugače, ponovno zagotavlja storitev takoj, ko operator v celoti plača dolg. Izvajalec služb zračnega prometa ne sme zavrniti zagotavljanja storitev, če bi taka zavrnitev lahko vplivala na varnost zračnega prometa, če se je posamezen let zrakoplova operatorja že začel ali če gre za državne zrakoplove, ki so zrakoplovi, ki se uporabljajo za vojaške, policijske in carinske in druge podobne aktivnosti oz. državne aktivnosti, ali podobne dejavnosti ali storitve, kadar se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili.

Informacija o uvedbi ukrepa zavrnitve izvajanja storitev služb zračnega prometa in njenem izvajanju, kot ukrep izvajalca storitev služb zračnega prometa v primeru neplačevanja storitev za opravljene storitve navigacijskih služb zračnega prometa, se objavi na način, ki je običajen v letalstvu - z objavo v Zborniku letalskih informacij.

Minister z navodilom določi potek izvajanja postopka uvedbe ukrepa zavrnitve izvajanja služb zračnega prometa. V njem se natančno opiše pristojnosti vseh relevantnih organov in organizacij (ministrstva, agencije, izvajalca storitev služb zračnega prometa, upravljalca javnega letališča, operatorja oz. dolžnika), podatke o dolžniku, ki jih je treba pridobiti pred pričetkom uvedbe ukrepa (identifikacija dolžnika, informacije o dolžniku), določi se način komunikacije z dolžnikom (npr. pisni opomin pred uvedbo ukrepa) ter postopek dejanske uvedbe ukrepa.

Predlaga se ureditev po vzoru drugih držav članic EU. Podobno ureditev so namreč sprejele Češka, Nemčija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Nizozemska in Poljska, med tem ko se je Združeno kraljestvo odločilo za ukrep zasega zrakoplova (angl. detention of aircraft).

Primeri vzorčnih ureditev:

- Češka je v svojem zakonu, ki ureja letalstvo, določila zavrnitev izvajanja storitev navigacijskih služb zračnega prometa za let operatorja, pri katerem je nastal dolg v višini 100 000 CKZ (cca

- 4.000 EUR) in traja vsaj tri mesece. Zavrnitev storitev ne sme vplivati na varnost. Informacija o zavrnitvi storitve se sporoči upravljavcu letališča, pristojnemu organu ter Eurocontrolu;
- Nemčija ima v svojem zakonu, ki ureja letalstvo, določeno ureditev, da se operatorju, ki ima dolg glede pristojbin vsaj tri mesece, odvzame licenco, dovoljenje, odobritev (torej listino, ki jo je za opravljanje storitev operatorja izdal pristojni organ). Ukrep se nanaša na prilet, odlet ali parkiranje zrakoplova in traja do plačila dolga;
 - Avstrija ima v svojem zakonu, ki ureja letalstvo, podano ureditev, da imajo izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa pravico, da v primeru zamud pri plačilu pristojbin po predhodnem pisnem opozorilu ustavijo izvajanje navigacijskih služb za dolžnika pristojbin do plačila zapadlega zneska.

Uzakonitev ukrepa zavrnitve izvajanja službe zračnega prometa prinaša številne pozitivne posledice:

- zagotovljena je visoka stopnja transparentnosti,
- ukrep je predvidljiv za dolžnike in je sprejemljiv, saj niso presenečeni nad ukrepom,
- hitra izvedba postopka izvedbe ukrepa,
- vključenost vseh zainteresiranih subjektov,
- dolžnik zaradi uvedbe ukrepa izgubi ugled, zato si prizadeva, da je dolg poravnal pred dejansko uvedbo ukrepa,
- velik je pozitiven učinek proti tretjim osebam, saj so z ukrepom zavrnitve izvajanja služb seznanjeni tudi upravljalci javnih letališč in drugi uporabniki zračnega prostora oz. operatorji,
- večina postopkov se konča s poravnavo dolga pred dejansko izvedbo ukrepa zavrnitve izvajanja služb zračnega prometa,
- ukrep je razumen in sorazmeren neplačilu,
- če do ukrepa zavrnitve izvajanja služb zračnega prometa dejansko pride, je plačilo dolga hitro izvedeno, ker je dolžnik na to pripravljen in želi ukrep čim prej odpraviti.

K 29. členu

Za zagotovitev varnega, rednega in tekočega zračnega prometa je treba zagotoviti podatke in informacije, ki so pomembne za varnost zračnega prometa oz. letenja, ki se objavljajo na način, ki je običajen v zračnem prometu. V skladu z mednarodnimi standardi in priporočeno prakso Priloge 15 k Čikaški konvenciji ter ob upoštevanju predpisa EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb, se izdaja Zbornik letalskih informacij (angl. Aeronautical Information Publication, AIP) in druge oblike letalskih informacij (dodatki k AIP-om, NOTAM-i, zbirke predpoletnih informacij, letalske informativne okrožnice ter kontrolni sezname in sezname veljavnih NOTAM-ov).

Objavljajo se lahko tudi druge letalske informacije in letalske karte, kot jih država opredeli, da so potrebne za varen, reden in tekoč zračni promet, za katere ni obveznosti v pravu EU in mednarodnih standardih ICAO. Namreč, letalske informacije se lahko zagotavljajo tudi za nejavna letališča (ki niso javna in namenjena za mednarodni zračni promet). Za te ni obveznosti, da se podatki o njih objavljajo v Zborniku letalskih informacij ali na drug način. So pa tudi te informacije (lahko) pomembne za zagotavljanje varnega, rednega in tekočega zračnega prometa in kot take morajo odsevati ustrezen nivo zahtev glede kakovosti podatkov, ki so določeni s predpisi EU in temeljijo na mednarodnih standardih.

Tako se določi, da minister izda predpis o objavi letalskih informacij in letalskih kart, vendar le za tiste, ki niso urejene s predpisi EU. Hkrati pa se pristojnost za objavljane teh letalskih informacij in letalskih kart določi agenciji. Predpis EU, konkretno uredba EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb, že podaja zahteve glede zagotavljanja letalskih informacij in obveznost izvajalca letalskih informacijskih služb (angl. aeronautical information services), in za te nacionalna ureditev ni mogoča.

Nadalje se določi, da so izvajalci storitev, kot jih določa ta zakon, organi javne uprave in drugi originatorji podatkov, ki so potrebni za objavo letalskih informacij in letalskih kart (torej potrebni za pripravo produktov, tj. letalskih informacij in letalskih kart), dolžni redno zagotoviti podatke za objavo letalskih informacij in letalskih kart. Ti podatki se zagotovijo izvajalcu letalskih informacijskih služb ali drugemu subjektu, kot to določi predpis, izdan na podlagi tega zakona. S tem se ustvarja obveznost zagotavljanja podatkov za subjekte, ki imajo določene podatke, ki so potrebne za izdelavo letalskih informacij in letalskih kart - to so originatorji podatkov, kot so npr. upravljalci javnih letališč, državni

organi kot ministrstvo, pristojno za obrambo, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, ministrstvo, pristojno za okolje idr.

Da se zagotovi, da so vse letalske informacije, za katere je to možno, objavljajo v slovenskem jeziku, poleg angleškega (ki je sicer običajna zahteva iz mednarodnih standardov), se poda obveznost po objavi letalskih informacij (ki so urejene s predpisi EU) v slovenskem in angleškem jeziku. S to določbo se bo tako vzpostavila obveznost dvojezične objave.

K tej določbi sodi prehodna določba, ki podaja rok za objavo letalskih informacij, ki so urejene s predpisi EU, v slovenskem jeziku – in sicer v roku dveh let po uveljavitvi zakona. Izdelavo prve slovenske jezikovne različne besedil iz prejšnjega stavka zagotovi ministrstvo. Konkretno je mišljen Zbornik letalskih informacij, ki se v času priprave tega zakona objavlja le v angleškem jeziku. Ker gre za obsežno nalogo, ki terja tudi ustrezno jezikovno redakcijo, se določi, da izdelavo prve slovenske jezikovne različne besedil iz prejšnjega stavka zagotovi ministrstvo. Ministrstvo mora tako zagotoviti sredstva kot tudi jezikovno redakcijo besedil.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 30. členu

Člen vsebuje zahtevo, da sme v slovenskem zračnem prostoru leteti samo zrakoplov, ki je registriran, razen če skladno s predpisi EU ali tega zakona registracija zrakoplova ni potrebna. Registracija zrakoplovov je zahteva, ki izhaja že iz Čikaške konvencije, ki prepoveduje, da bi neregistrirani zrakoplovi opravljali mednarodni zračni prevoz. Vsaka država pogodbenica odgovarja za zrakoplove, ki so vpisani v njen register zrakoplovov (država registracije), mednarodni standardi in priporočene prakse ICAO pa vežejo na državo registracije številne pogoje, da je letenje varno, odgovornost za izpolnjevanje teh pogojev. Glede na navedeno v zračnem prostoru Republike Slovenije ne sme leteti noben zrakoplov, ki ni registriran.

Člen določa tudi prekršek za uporabo neregistriranega zrakoplova v slovenskem zračnem prostoru. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 31. členu

Čikaška konvencija določa, da ima zrakoplov nacionalnost države, v kateri je registriran. Skladno s to določbo člen določa, da ima zrakoplov, registriran v Republiki Sloveniji, slovensko državno pripadnost. Pri tem zrakoplov, skladno s Čikaško konvencijo, ne sme biti registriran v več kot eni državi, lahko pa se registracija prenese iz ene države v drugo. Registracija zrakoplova je pomembna zato, ker Čikaška konvencija in njene Priloge na državno pripadnost vežejo odgovornost države (države registracije), za vse aktivnosti, povezane z varnim delovanjem zrakoplova.

Temelj registracije zrakoplovov predstavlja 20. člen čikaške konvencije, ki določa, da mora imeti vsak zrakoplov udeležen v mednarodnem zračnem prometu ustrezno državljanstvo in registrske oznake.

V register zrakoplovov se vpisuje: zrakoplove, ki jih treba certificirati v skladu s predpisi EU (osnovna uredba) ali v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi (npr. predpis, ki bo urejal plovnost ene ali več vrst zrakoplovov iz priloge I osnovne uredbe). V register se vpisujejo tudi sistemi brezpilotnih zrakoplovov, katerih zasnovo je treba certificirati v skladu s predpisi EU.

V register pa se ne vpisujejo letalne naprave, ki jih urejajo predpisi za prosto letenje in privezani zrakoplovi, za katere ni predpisana certifikacija v predpisih EU, v tem zakonu ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi, s čimer je mišljeno, katerih plovnosti ne urejajo ti predpisi.

K 32. členu

Člen določa, da mora slovenski zrakoplov, tj. zrakoplov, ki je registriran v Republiki Sloveniji, imeti oznake državne pripadnosti »S5«, predpisano registrsko oznako in zastavo Republike Slovenije in EU. Na zrakoplovu so lahko tudi druge oznake in napisi (npr. reklamni napisi), ki pa ne smejo vplivati na vidnost oznak državne pripadnosti in registrskih oznak. Registrske oznake, način njihovega določanja in namestitve se predpišejo v pravilniku. Oznaka »S5« je bila za Republiko Slovenijo

določena v skladu s Prilogo 7 k Čikaški konvenciji. Registrsko oznako, ki sledi državni oznaki, določi za vsak zrakoplov posebej agencija.

Člen določa tudi prekršek, če lastnik ali uporabnik zrakoplova, tako pravna kot fizična oseba, ne spoštuje zahtev glede oznak ali vidnosti državne pripadnosti zrakoplova. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 33. členu

Člen določa pravno podlago za vodenje registra zrakoplovov, ki je v Republiki Sloveniji v pristojnosti agencije. Agencija odloča o vpisih in opravlja vpise v glavno knjigo in vodi zbirke listin, v delu, ki se nanaša na vpisni in lastninski list glavne knjige. Bremenski list glavne knjige se upravlja v skladu s predpisi, ki urejajo register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premičnin, kar je urejeno v posebnem členu tega zakona. Do vzpostavitve informacijskega sistema, ki ga določa ta zakon, vpis v bremenski list agencija izvede v skladu z dosedanjim zakonom na podlagi pravnomočne odločbe sodišča. V tem primeru agencija ne izda odločbe, ampak vpis samo izvede, saj je o vpisu že odločilo sodišče.

Člen vsebuje pravno podlago, da minister predpiše način vodenja registra, konkretnje, izda predpis, ki podrobneje določi način vodenja registra zrakoplovov in postopek registracije ter vpis stvarnih in drugih pravic na zrakoplovu v register zrakoplovov.

Novo je določilo, da se lahko register zrakoplovov vodi v elektronski obliki, kar je skladno z načelom informatizacije javne uprave. Elektronsko vodenje registra zrakoplovov ne omogoča le lažji postopek vodenja registra za agencijo, temveč omogoča lažji in hitrejši dostop do podatkov zainteresiranim osebam, kar je v skladu z načelom zagotavljanja pravne varnosti.

K 34. členu

Člen določa, da register zrakoplovov sestavljata glavna knjiga in zbirka listin. Glavna knjiga je javna in je sestavljena iz vložkov, ki vsebujejo vpisni, lastninski in bremenski list. Vsak zrakoplov se vpiše v svoj vložek. Agencija vnaša v glavno knjigo registra zrakoplovov vse potrebne podatke o zrakoplovu, o lastniku, o uporabniku zrakoplova, če to ni lastnik, na podlagi zakupne pogodbe, ki je sklenjena za obdobje, daljše od šest mesecev, kot tudi vse spremembe, ki se nanašajo na vsebino registra zrakoplovov. Hipoteke in druge pravice vezane na ta zrakoplov ter spremembe le-teh se vodijo v skladu s predpisi, ki urejajo register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premičnin. V zakonu se jasneje določi uporabnika zrakoplova, ki se vpiše v register zrakoplovov, ko gre za razmerje vsaj šest mesecev. Agencija z odločbo odloči o vpisu v lastninski list registra zrakoplovov in na podlagi odločbe sočasno opravi vpis. Navedeno pomeni, da se vpis opravi sočasno z izdajo odločbe in ne na podlagi pravnomočne odločbe.

K 35. členu

Bremenski list upravlja AJ PES na način, kot je to urejeno v Uredbi o registru neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premičninah.

Ta določba pomeni, da se vpisi v bremenski list opravljajo na način, kot je določeno v uredbi. S tem je mišljeno, da lahko vpise opravljajo kvalificirani uporabniki pod pogoji določenimi v uredbi. Gre za sistem urejen na enak način, kot je pri motornih vozilih in na tak način poteka tudi izmenjava podatkov med obema informacijskima sistemoma (informacijskem sistemu agencije – lastninskem in vpisnem listu, in informacijskem sistemu AJ PES - bremenskem listu).

Navedeni so podatki, ki jih bo posamezni informacijski sistem prevzemal od drugega po vzoru uredbe o neposestnih zastavnih pravic.

S tem register zrakoplovov v delu bremenskega lista vključujemo v ureditev registra neposestnih zastavnih pravic, saj je bila takšna ureditev nujno potrebna glede na potrebe sodobnega poslovnega sveta, tako da bo zainteresirana oseba na enem mestu – z vpogledom v en register, pridobila relevantne podatke o obstoju vseh zastavnih pravic na premičninah in premoženjskih pravicah, katerih imetnik je isti zastavitelj, zastavni upnik ali dolжник. Razlogi, kot so točnost, ažurnost, dostopnost do

podatkov, transparentnost, razvit informacijski sistem in normativna ureditev, ki so bili navedeni ob prenovi uredbe o registru zastavnih pravic in zarubljenih nepremičnin, v povsem enaki meri veljajo tudi za register zrakoplovov.

K 36. členu

Zbirka listin se vodi za vsak zrakoplov posebej. Zbirko listin tvorijo listine, na podlagi katerih je bil npr. opravljen vpis v lastninski list glavne knjige. Zbirka listin (npr. kupoprodajna pogodba, pogodba o zakupu) ni javna. Pravico do neomejenega dostopa in iskanja po zbirki listin ter do izpiska in prepisa posameznih listin imajo samo osebe, ki imajo to pravico določeno v drugem zakonu.

K 37. členu

Člen določa, da lahko javne podatke iz registra zrakoplovov, sicer vsak pregleduje in zahteva njihov izpisek, kar je v skladu z načelom javnosti, vendar obstajajo omejitve dostopov do osebnih podatkov.

Pravica do dostopa do podatkov, ne pomeni pravice do dostopa do podatkov o imetnikih pravic, ki niso vezani na posamezen zrakoplov, četudi je takšen dostop v informatizirani glavni knjigi tehnično (programsko) mogoč. Prav tako nihče nima pravice do dostopa do podatkov na način, ki bi omogočal ugotovitev, ali je določena oseba lastnik oziroma imetnik drugih pravic na kateremkoli zrakoplovu. To npr. pomeni, da lahko vsak pri pregledu registracije posameznega zrakoplova pridobi podatek, kdo je lastnik ali da je na zrakoplovu vknjižena hipoteka. Ne sme pa tak posameznik pridobiti podatka na način, da bi poizvedoval ali je določen posameznik lastnik zrakoplovov oziroma pravic na zrakoplovih.

Imajo pa pravico do vpogleda in izpisa podatkov o tem, ali je določena oseba lastnik oziroma imetnik drugih pravic na katerem koli zrakoplovu osebe, ki imajo to pravico določeno v drugem zakonu.

K 38. členu

Člen določa, katere podatke o fizični ali pravni osebi, ki sta lastnika oziroma uporabnika zrakoplova, obsega register zrakoplovov.

V skladu s predpisi o varovanju osebnih podatkov se v zakonu določi namen zbiranja podatkov, določi rok njihove hrambe in povezanost z drugimi registri. Podatki se obdelujejo za izvajanje nalog agencije po tem zakonu ter zaradi njihovega posredovanja organom in organizacijam, ki imajo za izvajanje zakonsko določenih nalog te podatke pravico obdelovati. Omogočena je povezava z drugimi registri, in sicer z matično evidenco (CRP) in sodnim registrom (AJPEŠ). V primeru sprememb podatkov v teh evidencah, se te spremembe podatkov lastnikov in uporabnikov avtomatsko prenesejo tudi v register zrakoplovov. Namen povezovanja je pridobivanje točnih in ažurnih podatkov ter varnost pravnega prometa. Takšen namen glede povezave zbirk je tudi v Pomorskem zakoniku in Zakonu o motornih vozilih ter Zakonu o sodnem registru.

K 39. členu

Zaradi zagotavljanja pravne varnosti pravnega prometa morata lastnik oziroma uporabnik zrakoplova vsako spremembo agenciji javiti v roku 15 dni od nastale spremembe.

Določbe o povezovanju zbirk še ne odvežejo lastnika zrakoplova ali uporabnika o sporočanju podatkov, ker so predmetni podatki pomembni za izdajo novega potrdila o vpisu v register, na katerem morajo biti podatki točni. Predmetno potrdilo pa je listina, ki mora biti na krogu zrakoplova.

Prav tako mora lastnik oziroma uporabnik sporočiti tudi vsako spremembo lastništva, zakupa zrakoplova in agenciji dostaviti dokumentacijo, s katero se dokazuje spremembo. V primeru dokumentacije, gre za pravnomočne sodne odločbe oziroma druge listine, s katerimi se dokazuje sprememba lastništva, zakupa.

Člen določa tudi prekršek, če lastnik ali uporabnik zrakoplova ne sporoča sprememb podatkov, vpisanih v register.

K 40. členu

Člen določa pogoje za registracijo zrakoplova v Republiki Sloveniji, in sicer sme zrakoplov registrirati državljan Republike Slovenije. Z državljani Republike Slovenije so izenačeni: gospodarske družbe, ki so v večinski lasti in pod dejanskim nadzorom slovenskih državljanov, društva, združenja in letalske šole, ki so domače pravne osebe in so v večinski lasti in pod dejanskim nadzorom slovenskih državljanov, lokalna skupnost Republike Slovenije in Republika Slovenija, državljani in pravne osebe Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije.

Pogoj za registracijo zrakoplova je tudi, da zrakoplov ni registriran v nobeni drugi državi. Ta člen pomeni implementacijo Čikaške konvencije, ki prepoveduje dvojno registracijo.

Kot pogoj za vpis v register zrakoplovov se ne zahteva, da ima zrakoplov spričevalo o plovnosti ali nacionalno dovoljenje za letenje oziroma drugo ustrezno plovnostno listino agencije, ob vpisu v register, ampak mora ustrezno plovnostno listino pridobiti v roku 6 mesecev od vpisa v register. V dosedANJI ureditvi je prihajalo do težav, ker je preverjanje plovnosti lahko dolgotrajnejši postopek, odvisen od predhodne dokumentacije zrakoplova, poleg tega agencija s samim vpisom v register zrakoplovov, pridobi pristojnost za izdajo plovnostne listine. Vpis v register je pomemben tudi z vidika pridobitve lastninske pravice, ki se v skladu s predpisi ZOSRL, pridobi z vpisom v register (publicitetno načelo).

K 41. členu

Člen določa, da se vpisi v register zrakoplovov opravljajo po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek, ki se sicer uporablja za upravne zadeve. Člen pa določa tudi posamezne postopkovne določbe, ki se uporabljajo kot izjema od uporabe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

V postopku vpisa v register niso dovoljene revizija, obnova postopka in vrnitev v prejšnje stanje.

K 42. členu

Kdor želi izpodbijati zoper koga drugega vpis, o katerem je bil skladno s predpisi obveščen, da je dovoljen, mora v roku, v katerem je mogoče vložiti pritožbo zoper dovolitev tega vpisa, agenciji naznaniti, da je vpis sporen, najpozneje v 60 dneh od poteka roka za pritožbo pa vložiti tožbo za izbris vpisa zoper vse tiste, ki so si z izpodbijanim vpisom pridobili kakšno vpisano pravico ali so na kakšni vpisani pravici dosegli nadaljnje vpise. Agencija naznanitev spora ustrezno zaznamuje v registru.

Po poteku roka iz prejšnjega odstavka se sme zoper druge, ki so pred naznanitvijo spora na vpisani pravici pridobili nadaljnje vpisane pravice, z izbrisno tožbo izpodbijati vpis le, če niso bili poštteni glede veljavnosti izpodbijanega vpisa.

V vseh primerih, ko je potrebno reševati kakšno sporno vprašanje v zvezi z vpisi, zakon napotuje na odločitev pristojnega sodišča. Te odločitve bodo izdane v glavnem v pravnem postopku, izjemoma kazenskem. To je podobna shema kot v vseh ostalih sodnih postopkih, ki niso pravdni (zemljiškoknjižni, nepravdni, izvršilni idr.). Pri vpisovanju in brisanju vpisov so predvidena tudi povsem tehnična pravila o odpiranju vložkov, načinu izvrševanja teh opravil, izdajanju potrdil in popravljanju napak.

K 43. členu

Dodaja se določbe glede ravnanja v primeru nepopolnega predloga. V skladu z določili ZOSRL je za vrstni red odločilen trenutek, ko je predlog vpisa prispel. S tem členom se ureja, kdaj se šteje, da je predlog prispel, v primeru nepopolne in nerazumljive vloge.

Če je predlog nepopoln ali nerazumljiv, ima vlagatelj možnost, da predlog v 30 dneh od vložitve dopolni ali popravi. Če predlagatelj predlog v tem roku dopolni ali popravi, se šteje, da je bil predlog vložen pri agenciji tisti dan, ko je bil prvič vložen. V primeru, da predlog v tem roku ni dopolnjen ali popravljen, agencija predlog zavrže. S čimer se posledično izgubi tudi vrstni red oziroma mora stranka predlog ponovno vložiti. Gre za izjemo od ureditve splošnega upravnega postopka. Vloga učinkuje enako kot je ureditev ZPP, in sicer, ko je prvič prispela. Šteje se, da je prvič prispela, ko je oddana na pošto s priporočeno pošiljko oz. v trenutku, ko jo je prejel informacijski sistem agencije. Omeji se rok

dopolnjevanja vloge, to je 30 dni, ki ga ni mogoče več podaljševati; v primeru, da vloga v tem času ni dopolnjena, se zavrže. Takšna ureditev daje stranki možnost, da v tem času uredi prevode, poskrbi za overitve in agenciji pošlje originalne dokumente. Hkrati pa gre za omejen rok, 30 dni, da ne pride do situacije, ko bi se rok za dopolnitev vloge podaljševal in s tem morda vplival na pravice drugih v vrstnem redu. Takšna ureditev je smiselna tako z vidika vodenja postopka s strani agencije in tudi do strank. V primeru ureditve, kot je v ZZK-1, da se predlog takoj zavrže, če ni popoln, bi v praksi prihajalo do nepotrebnih administrativnih postopkov, glede stroškov postopka, sklepov o zavrženju vlog, problemov z vročitvami, nastankom pravnomočnosti, prepogostega ponovnega vlaganja predlogov ipd., ob upoštevanju dejstva, da predlogi v večini primerov niso popolni.

K 44. členu

Agencija mora v odločbi izrecno navesti, ali je predlogu ugodila ali ga je zavrnila. Če ugodi predlogu le delno, odredi vpis v delu, v katerem je predlogu ugodila, zavrne pa tisti del predloga, ki mu ni ugodila.

Če predlog v celoti ali delno zavrne, je treba v odločbi navesti vse razloge, zaradi katerih se predlog zavrača.

K 45. členu

Člen določa vsebino in obliko pooblastila, v primeru, da stranko v postopku zastopa pooblaščenec. Ta mora imeti izrecno pooblastilo za opravljanje dejanj v postopkih vpisov v register zrakoplovov. Podatki o pooblastilu morajo biti točni in vsebovati ime in priimek oziroma naziv naslov, rojstni datum oz. matična številka, pooblaščenca in pooblastitelja. Pooblastilo mora biti priloženo v izvorniku in ne sme biti starejše kot leto dni. Podpis pooblastitelja mora biti overjen s strani organa, ki je pristojen za overitev podpisov, in sicer zaradi pravne varnosti se zahteva strožja obličnost pooblastila. To pa ni potrebno, če je pooblastilo stranki dano na agenciji osebno. Nekatera določila tudi ne veljajo v primeru, ko stranko zastopa notar ali odvetnik.

K 46. členu

Določijo se načela postopka vpisovanja v register zrakoplovov. Načela se določijo po vzoru zemljiškoknjižnega postopka, kot ga določa ZZK-1. Gre za načelo vrstnega reda odločanja o vpisih, omejitev načela zaslišanja udeležencev postopka, načelo formalnosti postopka in načelo dispozitivnosti postopka.

Podobna ureditev je tudi v Pomorskemu zakoniku in hrvaškemu pravilniku o vodenju registra zrakoplovov.

K 47. členu

Določijo se načela postopka vpisovanja v register zrakoplovov. Načela se določijo po vzoru zemljiškoknjižnega postopka, kot ga določa ZZK-1. Gre za načelo vrstnega reda odločanja o vpisih, omejitev načela zaslišanja udeležencev postopka, načelo formalnosti postopka in načelo dispozitivnosti postopka.

K 48. členu

Določijo se načela postopka vpisovanja v register zrakoplovov. Načela se določijo po vzoru zemljiškoknjižnega postopka, kot ga določa ZZK-1. Gre za načelo vrstnega reda odločanja o vpisih, omejitev načela zaslišanja udeležencev postopka, načelo formalnosti postopka in načelo dispozitivnosti postopka.

K 49. členu

Določijo se načela postopka vpisovanja v register zrakoplovov. Načela se določijo po vzoru zemljiškoknjižnega postopka, kot ga določa ZZK-1. Gre za načelo vrstnega reda odločanja o vpisih, omejitev načela zaslišanja udeležencev postopka, načelo formalnosti postopka in načelo dispozitivnosti postopka.

K 50. členu

Člen določa, da se postopek registracije zrakoplova vedno začne na predlog lastnika ali uporabnika tujega zrakoplova. Člen določa tudi obvezne priloge vloži. Priloge so natančno določene, glede na pomembnost vpisa v register, saj se lastninska pravica na letalu v skladu z določili Zakona o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu pridobi na podlagi pravnega posla z vpisom v register zrakoplovov. Za vrstni red vpisa v register zrakoplovov je odločilen trenutek, ko je predlog vpisa prispel k agenciji. Za tretje osebe učinkujejo te pravice od trenutka vpisa. Zato je zelo pomembna točna opredelitev zahtevanih prilog.

Vlogo za vpis v register zrakoplovov vloži lastnik zrakoplova ali uporabnik, ki pa mora imeti pri tem dovoljenje lastnika. Vlogi mora biti priložena:

- javna ali zasebna listina, s katero se dokazuje pridobitev lastninske pravice na zrakoplovu (npr. kupoprodajna pogodba, sklep o dedovanju);
- originalna listina, s katero se dokazuje, da je lastnik slovenski državljan oziroma z njim izenačene osebe iz prejšnjega člena (npr. potrdilo o državljanstvu za tujce);
- originalna listina o vpisu tuje pravne osebe v tuj register pravnih oseb (npr. original izpisek iz tujega registra pravnih oseb, pri čemer so mišljene vse tuje pravne osebe, tudi pravne osebe EU);
- originalna listina o izbrisu zrakoplova iz tujega registra zrakoplovov oziroma originalno listino, da zrakoplov ni registriran v drugi državi (s tem se dokazuje, da je bil zrakoplov izbrisan iz registra druge države oziroma ni bil nikoli vpisan v register zrakoplovov, npr. države proizvajalca zrakoplova).

Beseda tuj v tem členu se nanaša na EU države in tretje države.

Državljanstvo fizičnih in pravnih oseb, ki so državljani Republike Slovenije, s čimer so mišljene izključno osebe Republike Slovenije, in ne osebe, ki so z njimi izenačene, lahko preveri tudi z vpogledom v uradne evidence RS. Tako tem osebam ni potrebno prilagati potrdil o državljanstvu. Za fizične osebe, se državljanstvo preveri v CRP, za pravno osebo pa se preveri, če je vpisana v AJPES. Takšna je ureditev tudi v Zakonu o osebni izkaznici, prav tako je navedeno v skladu z določili ZUP, da si organ sam pripravi podatke iz uradnih evidenc.

Glede na določilo, da se v register zrakoplovov vpisuje tudi uporabnika zrakoplova, če to ni njegov lastnik, v primeru, da gre za zakup, ki je daljši od 6 mesecev, je potrebno v tem primeru k vlogi za vpis v register poleg zgornjih listin, priložiti še:

- javno ali zasebno listina, s katero se dokazuje pravica uporabe na zrakoplovu (npr. najemna pogodba);
- dovoljenje lastnika za vpis zrakoplova v register zrakoplovov, na katerem je njegov podpis, overil organ, ki je pristojen za overitev podpisov, in sicer v primeru, da vlogo za vpis v register zrakoplovov vloga uporabnik. Nihče namreč ne more drugega vpisati, kot lastnika, brez njegovega izrecnega dovoljenja.

O vpisu agencija izda odločbo in potrdilo o vpisu zrakoplova v register zrakoplovov. Potrdilo o vpisu je dokument, ki mora biti na krovu zrakoplova. V skladu s Prilogo 7 k Čikaški konvenciji, mora to potrdilo biti replika obrazca iz te Priloge.

K 51. členu

Zakon določi, v katerih primerih mora agencija izbrisati zrakoplov iz registra na zahtevo ali pa po uradni dolžnosti.

Določena je izjema, da se zgodovinskih zrakoplovov in bivših vojaških zrakoplovov na željo lastnika ne izbriše iz registra ne glede na to, da le-ti v zadnjih treh letih nimajo veljavne plovnostne listine, ki je eden izmed pogojev, da se zrakoplov iz registra ne izbriše. Zgodovinski zrakoplovi so zrakoplovi, za katere je prvotni projekt nastal pred 1. januarjem 1955 in se je proizvodnja končala pred 1. januarjem 1975, ali zrakoplovi, ki imajo nedvomno zgodovinski pomen. To pomeni, da so bili takšni zrakoplovi udeleženi v pomembnem zgodovinskem dogodku, pomenijo pomemben korak v razvoju letalstva ali pa so imeli pomembno vlogo v oboroženih silah države članice.

Če se v registru zrakoplovov vodi hipoteka na zrakoplovu, se tega zrakoplova brez dovoljenja zastavnega upnika ne sme izbrisati iz registra.

O izbrisu agencija izda odločbo. Lastnik oziroma uporabnik zrakoplova je dolžan agenciji vrniti poleg potrdila o vpisu tudi plovnostne listine.

K 52. členu

Določa se obličnost listin, ki so podlaga za vpis, in sicer se smejo vpisi dovoliti samo na podlagi listin, sestavljenih v obliki, ki je predpisana za njihovo veljavnost. Vpisi so možni na podlagi zasebnih listin (npr. kupoprodajna pogodba) ali ustreznih javnih listin (npr. odpravek sodbe). Pri zasebnih listinah mora biti podpis stranke, katere pravica se omejuje, obremenjuje, razveljavlja ali prenaša overjen, in sicer strani organa, ki je pristojen za overitev podpisov. Listine se priložijo v izvirniku, overjenem prepisu ali overjeni fotokopiji. Listine morajo vsebovati natančno navedbo pravnih in fizičnih oseb, ki sodelujejo v pravnem poslu ter kje in kdaj so bile sestavljene. Listine ne smejo imeti takšnih vidnih pomanjkljivosti, ki bi vplivale na njihovo verodostojnost. Listini, ki je sestavljena v tujem jeziku (tj. ne v slovenskem jeziku) mora biti priložiti njen overjen prevod. Overjen prevod se torej ne zahteva v primeru listin, ki so sestavljene v slovenskem jeziku.

V primeru vpisa novega zrakoplova v register zrakoplovov je vpis dovoljen na podlagi originalne listine o nakupu, ki jo je izdal proizvajalec oziroma pooblaščen zastopnik proizvajalca. Gre za zrakoplov, ki je nov in ga je lastnik kupil neposredno od proizvajalca oziroma pooblaščenega zastopnika proizvajalca. Navedeno predstavlja izjemo od zasebnih listin, na katerih mora podpise oseb, katerih pravico je treba omejiti, obremeniti, razveljaviti ali prenesti na drugo osebo, overiti organ, ki je pristojen za overitev podpisov.

K 53. členu

Poleg zahtev glede listin se natančneje določa vsebino in obliko zasebnih listin (npr. kupoprodajnih pogodb), v katerih mora biti natančno označen zrakoplov s podatki o proizvajalcu, proizvajalčevo oznako zrakoplova in serijsko številko, kar je vsebina potrdila o vpisu. Listina mora vsebovati pravico, glede katere naj se opravi vpis, npr. lastninsko pravico.

V primeru sprememb pri zrakoplovih, ki so že vpisani v register zrakoplovov, mora biti v listini navedena registrska oznaka zrakoplova. Prav tako mora v tem primeru, ko prihaja do sprememb pri zrakoplovih, ki so že vpisani v slovenski register zrakoplovov, listina vsebovati tudi izrecno izjavo tistega, čigar pravica se omejuje, obremenjuje, razveljavlja ali prenaša na koga drugega, da dovoljuje vpis. Gre za podobno ureditev, kot v Pomorskem zakoniku in Zakonu o zemljiški knjigi (zemljiškoknjžno dovolilo), ki zahteva izrecno in nepogojno izjavo tistega, čigar pravica se prenaša, spreminja, obremenjuje ali preneha, da dovoljuje vpis. Podpis na izjavi mora biti overjen. Izjava je vsebovana že v sami pogodbi, lahko pa jo prodajalec/najemodajalec izstavi tudi ločeno.

Izjava se ne zahteva pri listini, ko gre za prvi vpis zrakoplova v register zrakoplovov.

K 54. členu

Člen določa javne listine, na podlagi katerih se dovoli vpis, to so listine o pravnih poslih, ki jih sestavi sodišče ali notar v mejah svojih pooblastil, če vsebujejo podatke, ki so predpisani v tem zakonu, ter druge listine, ki jih v predpisani obliki izda sodišče, notar ali upravni organ v mejah svojih pristojnosti, katerim zakon priznava lastnost izvršilnega naslova, ali na podlagi katerih se sme po posebnih predpisih opraviti vpis v javne knjige.

K 55. členu

Kot že navedeno v splošni obrazložitvi k zakonu, civilno letalstvo v globalnem smislu ureja Čikaška konvencija, katere pogodbenica je tudi Republika Slovenija. Čikaška konvencija že določa minimalne standarde za zagotavljanje varnosti zračnega prometa in s tem povezano varstvo okolja. Ker je treba v civilnem letalstvu zagotavljati visoko in enotno stopnjo zaščite evropskih državljanov s sprejetjem skupnih varnostnih predpisov in ukrepov, s katerimi se zagotovi skladnost proizvodov, oseb in organizacij v EU, je bila v ta namen sprejeta osnovna uredba. Ta ureja vse bistvene zahteve za

letalske proizvode, dele in naprave, osebe in organizacije, vključene v letalske operacije, ter za osebe in proizvode, vključene v usposabljanje in zdravstvene preglede pilotov. Ta uredba sledi dejstvu, da so države članice dolžne izpolnjevati zahteve Čikaške konvencije in njenih prilog. Ker pa osnovna uredba ureja le bistvene zahteve na navedenih področjih, je Evropska komisija na podlagi osnovne uredbe sprejela številne izvedbene predpise, ki urejajo posamezna področja. Ob tem je treba poudariti, da se področja bliskovito hitro razvijajo, nastajajo nove tehnologije pri upravljanju zrakoplovov, pojavljajo se nove vrste zrakoplovov, čemur mora slediti tudi zakonodaja, ki se posledično spreminja zelo pogosto.

Uredba Komisije (EU) št. 748/2012 z dne 3. avgusta 2012 o določitvi izvedbenih določb za certificiranje zrakoplovov in sorodnih proizvodov, delov in naprav glede plovnosti in okoljske ustreznosti ter potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij (UL L št. 224 z dne 21. 8. 2012, str. 1), s spremembami, ter opredeljuje:

1. izdajo certifikatov tipa, certifikatov tipa z omejitvami, dodatnih certifikatov tipa in spremembe teh certifikatov;
2. izdajo spričeval o plovnosti, spričeval o plovnosti z omejitvami, dovoljenj za letenje in dovoljenj za sprostitev v uporabo;
3. izdajo odobritev projektov popravil;
4. dokazovanje izpolnjevanja zahtev glede varstva okolja;
5. izdajo spričeval o hrupu;
6. opredelitev proizvodov, delov in naprav;
7. certificiranje proizvodov, delov in naprav;
8. potrjevanje projektivnih in proizvodnih organizacij;
9. izdajo plovnostnih zahtev.

Vzdrževanje in plovnost zrakoplovov je urejena z Uredbo Komisije (EU) št. 1321/2014 z dne 26. novembra 2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami, s spremembami (UL L št. 362 z dne 17. 12. 2014), s spremembami, ki vzpostavlja skupne tehnične zahteve in upravne postopke za zagotavljanje stalne plovnosti zrakoplova, vključno s katero koli komponento za vgradnjo v zrakoplov, ki je registriran v državi članici ali registriran v tretji državi in ga uporablja operator, pregled nad delovanjem katerega zagotavlja država članica.

Osnovna uredba in njeni izvedbeni predpisi pa ne veljajo za posamezne zrakoplove in letalne naprave, ki so navedene v Prilogi 1 k osnovni uredbi (v praksi se za te zrakoplove pogosto uporablja izraz »aneks 1 zrakoplovi«). Le-ti so urejeni z zakonom, ki ureja letalstvo in podzakonskimi akti (npr. Pravilnikom o ultralahkih letalnih napravah (Uradni list RS, št. 49/16, 52/16, 32/18, 10/19 in 75/19)). Veljavnost takih podzakonskih aktov bo urejena v prehodnih določbah predloga tega zakona, zato ne bo pravne praznine do sprejetja novih aktov. Gre zlasti za zrakoplove preprostih konstrukcij ali tiste, ki opravljajo predvsem domače lete, ter za doma narejene (amaterske zrakoplove) ali izredno redke oziroma maloštevilne zrakoplove; nad takimi zrakoplovi morajo certificiranje in predpisani nadzor torej vršiti države članice, pri čemer druge države članice niso zavezane, da takšne nacionalne ureditve priznajo.

Ta člen določa, da mora zrakoplov, ki se uporablja v Republiki Sloveniji, izpolnjevati plovnostno-tehnične, da je projektiran, izdelan, opremljen in vzdrževan v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Kot zgoraj navedeno, morajo zrakoplovi in njegove komponente, ki sodijo v okvir urejanja predpisov EU, izpolnjevati te predpise, zrakoplovi, ki sodijo v področje urejanja posamezne države članice, pa morajo v Republiki Sloveniji izpolnjevati pogoje, določene s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

K 56. členu

S tem členom se ureja vprašanje projektiranja, izdelave, spremembe in popravila zrakoplova in njegovih komponent. To se izvaja v skladu s pogoji za projektiranje, izdelavo, spremembo in popravilo iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Pravni ali fizični osebi, ki predloži dokazila o izpolnjevanju predpisanih pogojev, EASA za zrakoplove, ki sodijo v področje urejanja predpisov EU, izda potrdilo oziroma listino o izpolnjevanju teh pogojev, za

zrakoplove, ki sodijo v področje urejanja posameznih držav članic, pa tako potrdilo oziroma odobritev izda agencija ali pooblaščen organizacija (razen če ni drugače določeno v mednarodni pogodbi, ki zavezuje Republiko Slovenijo, ali predpisih EU, tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih predpisih ter drugih predpisih in pravnih aktih, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.) V primeru zrakoplovov, ki sodijo v področje urejanja EU predpisov, se listine o izpolnjevanju pogojev imenujejo odobritev projektivne organizacije, odobritev proizvodne organizacije, v primeru zrakoplovov, ki sodijo v področje urejanja Republike Slovenije pa glede na posamezne zrakoplove določi podzakonski predpis.

Minister izda predpise za projektiranje, izdelavo, spremembo, popravilo in obnovo zrakoplova in njegovih komponent ter naprave, ki niso urejeni s predpisi EU. Prav tako predpiše zahteve za organizacije za načrtovanje in izdelavo teh zrakoplovov.

K 57. členu

Za novi tip zrakoplova in njegove komponente se mora opraviti postopek certifikacije tipa z namenom priznavanja skladnosti s tehničnimi zahtevami in standardi za plovnost v skladu s predpisi EU in tem zakonom, za zrakoplove iz Priloge 1 k osnovni uredbi pa certifikacija na podlagi tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Izdaja tipskega certifikata, tipskega certifikata z omejitvami, dodatnega certifikata tipa in spremembe navedenih certifikatov se mora izvajati v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. V skladu z osnovno uredbo je za izdajo tipskega certifikata zrakoplovom, ki sodijo v področje urejanja predpisov EU, pristojna EASA, za ostale zrakoplove pa agencija oziroma v primeru prenosa pooblastila pooblaščen organizacija.

Agencija v skladu s svojimi regularnimi nalogami določi certifikacijske specifikacije za posamezne vrste zrakoplovov in naprav, ki niso urejeni s predpisi EU.

K 58. členu

Zrakoplovi, ki so urejeni s predpisi EU, morajo imeti spričevalo o plovnosti, s katerim se dokazuje skladnost s certifikacijo tipa. Pristojni organ države članice registracije izda namreč spričevalo o plovnosti, ko se prepriča, da je zrakoplov v skladu s projektom tipa, odobrenim po certifikatu tipa in dodatnem certifikatu tipa, ali v skladu s spremembo ali popravilom, nadalje, če so bile upoštevane ustrezne plovnostne zahteve, in ko se prepriča, da je zrakoplov v skladu z odobrenim projektom in je varen za uporabo. To lahko vključuje inšpekcijske preglede pristojnega organa države članice registracije.

Ko pristojni organ, torej agencija ali usposobljen subjekt, opravi pregled plovnosti zrakoplova, izda potrdilo o pregledu plovnosti. Pregled plovnosti se opravi v skladu s predpisi EU in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, in se dokazuje s potrdilom o pregledu plovnosti. Spričevalo o plovnosti zrakoplova je veljavno, če je veljavno potrdilo o pregledu plovnosti.

Če zrakoplovu ni mogoče izdati spričevala o plovnosti, agencija lahko izda dovoljenje za let, če je zrakoplov ob upoštevanju omejitev v skladu s predpisi EU in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, varen za letenje. Gre za posamične primere, kot so testni let za nov zrakoplov, predstavitveni let, let v vzdrževalno organizacijo itd.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 59. členu

Zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi EU, morajo imeti (nacionalno oz. domače) dovoljenje za letenje, s katerim se dokazuje skladnost s certifikacijo tipa, če je za posamezno vrsto zrakoplova ali letalne naprave tako predpisano (na primer za ultralahke zrakoplove), oziroma skladnost s veljavnimi

zahtevami za posamezno vrsto zrakoplova ali letalne naprave (npr. eksperimentalni zrakoplovi). Pregled plovnosti za zrakoplove ali letalne naprave, ki niso urejeni s predpisi EU, se opravi v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Če zrakoplovu ali letalni napravi ni mogoče izdati (nacionalnega oz. domačega) dovoljenja za letenje, agencija lahko izda dovoljenje za izredni let, kar je primerljivo z dovoljenjem za let za zrakoplove, ki sodijo v področje urejanja predpisov EU, če je zrakoplov ali letalna naprava ob upoštevanju omejitev v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, varen za letenje. Gre za npr. tehnične, demonstrativne lete, prelete idr. Dovoljenje za izredni let se izda tudi v primeru, ko agencija na podlagi ustreznih ocen tveganja, ki jo pripravi vlagatelj, oceni, da je let ob določenih omejitvah varen za letenje.

Minister izda predpise o izdaji nacionalnega dovoljenja za letenje in dovoljenja za izredni let za zrakoplove ali naprave, ki niso urejeni s predpisi EU.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 60. členu

Šteje se, da zrakoplov izpolnjuje okoljevarstvene zahteve, če ne presega s predpisi določenega dovoljenega hrupa in drugih predpisanih emisij v okolje. Zahteve glede dovoljenih vrednosti hrupa in emisij v okolje za proizvajalce zrakoplovov določa osnovna uredba. Te zahteve preverja EASA v okviru certifikacije tipa določenega zrakoplova. Vsak posamezen zrakoplov, ki je vpisan v register zrakoplovov, pa mora pridobiti še spričevalo o hrupu, ki ga izda agencija oziroma usposobljeni subjekt. Spričevalo hrupa se ne izda za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi EU, za katere se skladnost glede omejitev hrupa ugotavlja v postopku certifikacije. Določi se pravna podlaga za nadaljnje urejanje in sicer, da minister predpiše omejitve hrupa za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi EU.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 61. členu

Ta člen določa zahtevo, da morajo radijske naprave in druga oprema za komunikacijo z zrakoplovom ustrezati veljavnim tehničnim predpisom Republike Slovenije. Organ, pristojen za telekomunikacije (Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS), izda dovoljenje za uporabo takih naprav v zrakoplovu.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 62. členu

Lastnik zrakoplova mora vzdrževati zrakoplov v stanju, ki v skladu z zahtevami začetne in stalne plovnosti iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji, zagotavlja varno plovnost zrakoplovov. Gre za zahteve iz Uredbe 2012/748/EU in Uredbe 2014/1321/EU. Pri tem začetna plovnost pomeni procese za nastanek zrakoplova, stalna plovnost pa pomeni vse procese, ki zagotavljajo, da zrakoplov kadar koli med svojo obratovalno življenjsko dobo izpolnjuje veljavne zahteve plovnosti in je v stanju za varno obratovanje.

Za plovnost zrakoplova je odgovoren lastnik, ki pa lahko to odgovornost prenese na organizacijo za vodenje stalne plovnosti v skladu s predpisi EU, ki urejajo stalno plovnost zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (Uredba 2014/1321/EU).

Osebi, ki izpolnjuje pogoje glede stalne plovnosti, izda agencija, usposobljen subjekt ali pooblaščen organizacija listine o plovnosti, torej spričevalo o plovnosti, potrdilo o pregledu plovnosti, dovoljenje za let, (nacionalno) dovoljenje za letenje ali dovoljenje za izredni let, v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Stalno plovnost zrakoplovov iz Priloge 1 a ureja ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 63. členu

Ta člen določa obveznost in pogoje za vzdrževanje zrakoplovov. Zrakoplovi se vzdržujejo v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Vzdrževanje zrakoplova izvaja potrjena vzdrževalna organizacija, potrditveno osebje, pilot lastnik ali od njega pooblaščen oseba ali katerakoli druga oseba v skladu s predpisi EU (Uredba 2014/1321/EU) in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Pravni ali fizični osebi, ki predloži dokazila o izpolnjevanju pogojev iz predpisov EU in tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, agencija, usposobljen subjekt ali pooblaščen organizacija izda ustrezno spričevalo, licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo oziroma drugo ustrezno listino.

Minister izda predpis, s katerim določi način vzdrževanja zrakoplovov in letalnih naprav, ki niso urejeni s predpisi EU ter pogoje za pridobitev listine vzdrževalne organizacije, zahteve za osebje, pilota lastnika in druge osebe, ki vzdržujejo zrakoplove in naprave, ki niso urejeni s predpisi EU.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 64. členu

Predmetni člen omogoča, da se pri zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi EU in so vpisani v register zrakoplovov (pri zrakoplovih iz Priloge 1) lahko priznala vgradnja dodatnih certifikatov tipa (angl. supplement type certificate, STC), ki so bili odobreni s strani pristojnih organov drugih držav. Kot ustrezna se lahko šteje tehnična dokumentacija za tehnične spremembe in velika popravila, kot tudi dokumentacija (SB - servisni bilteni, SL - servisna pisma, MOD - modifikacije, ipd.), ki jo je potrdil pristojni organ izvirne države projekta tipa (tip zrakoplova, motorja, propelerja in ostalih komponent) ali od njega potrjena organizacija za projektiranje. Prav tako določa, da se v Republiki Sloveniji neposredno uporabljajo plovnostno tehnične zahteve (angl. AD note), ki jih za posamezen tip zrakoplova, motorja, propelerja in ostalih komponent izda pristojni organ druge države, ki je izvirna država projekta tipa. Tehnične spremembe in standardna popravila teh zrakoplovov se sme opravljati tudi v skladu s certifikacijskimi specifikacijami CS-STAN EASA.

K 65. členu

Če agencija ugotovi, da se pravice iz listin, ki jih izda agencija v zvezi s poglavjem o plovnosti zrakoplovov, izvršujejo tako, da se kršijo veljavni predpisi, pogoji ali omejitve, lahko agencija takoj prekliče veljavnost takšne listine, oziroma jo začasno odvzame ali omeji opravljanje dejavnosti, dokler niso kršitve odpravljene, oziroma izvede postopek v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

O začasnem odvzemu, preklicu ali omejitvi veljavnosti listin agencija izda odločbo. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v roku 8 dni od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Neveljavno listino mora imetnik vrniti agenciji.

Za izvajanje nadzora, začasen odvzem, omejitev ali preklic listin za zrakoplove, ki niso urejeni s predpisi EU, se smiselno uporabljajo izvršilni ukrepi iz predpisov EU. To pomeni, da se pri izvajanju nadzora v organizacijah, povezanih z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi EU, in pri izrečenih ukrepih smiselno uporabijo predpisi EU, ki urejajo začetno in stalno plovnost, in sicer v delih, kjer so določene zahteve glede nadzora.

K 66. členu

Zakon loči med certificiranim in strokovnim osebjem. Ta delitev temelji na delitvi nalog glede na neposredno vpletenost v izvedbo leta. To ni kvalitativna opredelitev glede zahtevnosti in pomembnosti posamezne naloge, ki jih osebje opravlja. Zahteve za certificirano kot strokovno osebje so opredeljene bodisi v predpisih EU ali nacionalni zakonodaji.

Za področje licenciranja pilotov in kabinskega osebja (letalska posadka (ang. flight crew) in kabinsko osebje (ang. cabin crew)), organizacij, ki izvajajo njihovo usposabljanje, simulacijskih naprav, na katerih poteka usposabljanje in izvajalcev zdravstvenih pregledov ter izdajanje zdravniških spričeval, je bila sprejeta Uredba Komisije (EU) št. 1178/2011 z dne 3. novembra 2011 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalsko osebje v civilnem letalstvu v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 311 z dne 25. 11. 2011, str. 1), s spremembami, glede usposabljanja pilotov, preizkušanja in rednega preverjanja za navigacijo na podlagi zmogljivosti. Navedeni predpis za letalsko posadko in kabinsko osebje uporablja pojem letalsko osebje (ang. air crew), medtem ko se za posamezne člane letalske posadke, kabinskega osebja in morebitno tehnično osebje uporablja pojem član posadke (ang. crew member). V zvezi s tehnično posadko se pojasnjuje, da gre za osebje v operacijah HNMP (helikopterska nujna medicinska pomoč), HHO (operacije komercialnega zračnega prevoza z obešenim tovorom) ali NVIS (operacije komercialnega zračnega prevoza s pomočjo sistemov za nočno gledanje) v komercialnem zračnem prevozu, ki ni član letalske posadke ali kabinskega osebja in ga operator razporedi na delovno mesto na zrakoplovu ali tleh za pomoč pilotu med operacijami HNMP, HHO ali NVIS, pri katerih je lahko potrebna uporaba specializirane opreme na zrakoplovu. Zato to osebje ni certificirano osebje.

Področje licenciranja kontrolorjev zračnega prometa in njihovega usposabljanja je urejeno v Uredbi Komisije (EU) št. 2015/340 z dne 20. februarja 2015 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za licence in certifikate kontrolorjev zračnega prometa v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta, o spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 923/2012 ter razveljavitvi Uredbe Komisije (EU) št. 805/2011 (UL L št. 63 z dne 6. 3. 2015, str. 1), s spremembami.

Nadalje je področje licenciranja osebja, ki opravlja naloge glede vzdrževanja in plovnosti zrakoplovov urejeno z Uredbo Komisije (EU) št. 1321/2014 z dne 26. novembra 2014 o stalni plovnosti zrakoplovov in letalskih izdelkov, delov in naprav ter o potrjevanju organizacij in osebja, ki se ukvarjajo s temi nalogami (UL L št. 362, 17. 2. 2014, str. 1), s spremembami.

Osebje, ki opravlja naloge načrtovanja letalskih operacij in kabinsko osebje, je pretežno urejeno z Uredbo Komisije (EU) št. 965/2012 z dne 5. oktobra 2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 296 z dne 25. 10. 2012, str. 1), s spremembami.

Osnovna uredba in njeni izvedbeni predpisi pa ne veljajo za vse drugo osebje, kot npr. za osebje, ki opravljajo naloge pilota na posameznih zrakoplovih in letalnih napravah. Gre zlasti za zrakoplove preprostih konstrukcij ali tiste, ki opravljajo predvsem lokalne lete, ter za doma narejene ali izredno redke oziroma maloštevilne zrakoplove; nad takimi zrakoplovi morajo certifikacijo in predpisani nadzor torej vršiti države članice, pri čemer druge države članice niso zavezane, da takšne nacionalne ureditve priznajo.

Tako je nekatero strokovno osebje in osebje, ki izvaja naloge na zrakoplovih, ki s predpisi EU niso urejeni (npr. piloti ultralahkih zrakoplovov, jadralni padalci, jadralni zmajarji) urejeno z nacionalno zakonodajo.

Ne gre pa spregledati dejstva, da je že sprejeta in se še ne uporablja ali pa je v postopku sprejemanja zakonodaja EU, ki bo uredila tudi nekatera od teh področij, ki so trenutno še prepuščena državam članicam. Tako je že sprejeta Izvedbena uredba Komisije (EU) 2017/373 z dne 1. marca 2017 o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor, razveljavitvi Uredbe (ES) št. 482/2008, izvedbenih uredb (EU) št. 1034/2011, (EU) št. 1035/2011 in (EU) 2016/1377 ter spremembi Uredbe (EU) št. 677/2011 (UL L št. 62 z dne 8. 3. 2017, str. 1).

Področje urejanja sistemov brezpilotnih zrakoplovov pa ureja Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/947 z dne 24. maja 2019 o pravilih in postopkih za upravljanje brezpilotnih zrakoplovov (UL L št. 152 z dne 11. 6. 2019, str. 45), s spremembami.

Zato je fleksibilnost novega zakona izjemnega pomena. Konciznost pri pripravi določb krovne nacionalnega akta pa je tudi zahteva ICAO. Zakon tako upošteva po eni strani zahteve Republike Slovenije do EU, po drugi strani pa zadosti Čikaški konvenciji in mednarodnim standardom v njenih prilogah.

Tako ta člen poimenuje certificirano in strokovno osebje.

K 67. členu

Certificirano in strokovno osebje mora imeti za opravljanje določenih nalog ustrezno listino. Te listine lahko izda agencija, usposobljeni subjekt, pooblaščen organizacija, izvajalec storitev ali druga država pogodbenica ICAO, če vzdržuje raven znanja in usposobljenosti ter predpisane zdravstvene in druge zahteve v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Pogoje in način pridobitve, izdaje, obnove in podaljšanja veljavnosti licence, dovoljenje, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine, se določijo v skladu z predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. Zakon uredi tudi pogoje in način za priznanje oziroma validacijo tujih licenc (validacijo pilotskih licenc že ureja Uredbe Komisije (EU) št. 1178/2011, validacija oziroma priznanje nacionalnih licenc pa za posamezno vrsto licence ureja podzakonski akt). Zakon nadalje ureja obveznost imetnika listine, da ima med opravljanjem svojih nalog listino pri sebi.

Zakon določi, da se pogoji iz tega člena smiselno uporabljajo tudi za osebje, ki ni vključeno v certificirano in strokovno osebje po tem zakonu, ki opravlja dela, pomembna za varnost zračnega prometa, in za katero predpis, izdan na podlagi tega zakona, določa, da mora imeti dovoljenje ali potrdilo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje del v zračnem prometu. Namreč, z razvojem tehnologije in postopkov se lahko pojavi novo osebje, za katerega pa bo še treba določiti zahteve.

Zakon podaja tudi pravno podlago za določitev za način, pogoje in postopek za pridobitev licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine, za vzdrževanje ravni znanja in usposobljenosti ter glede izpolnjevanja zdravstvenih, jezikovnih in drugih zahtev. Ta določba bo tudi pravna podlaga za določitev zahtev za morebitno novo osebje.

Zakon določi prekrška. Predpisani sta globi, ki morata biti učinkoviti, sorazmerni in odvračilni.

K 68. členu

Določbe tega člena urejajo opravljanje izpitov in izpraševalce. Izpiti so lahko pisni, ustni in/ali praktični. Opravljajo se pred izpraševalci, pred komisijo ali drugo pooblaščen osebo. Izpraševalci, komisija ali druga pooblaščen oseba morajo imeti najmanj enakovredno licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino, kot kandidat, ki opravlja ustni oziroma praktični izpit oziroma izpolnjevati pogoje iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Izjemoma so lahko opravljajo naloge izpraševalcev, komisije ali druge pooblaščen osebe tudi osebe, ki ne izpolnjujejo pogoja enakovredne licence, če te zahteve ni možno izpolniti. Gre za primere, ko učenec izvaja izpit na zrakoplovu ali letalni napravi, za katerega še ne obstaja ustrezno usposobljen izpraševalec.

Izpraševalci morajo biti usposobljeni in izpolnjevati vse predpisane pogoje, da lahko v vsakem trenutku praktičnega izpita prevzamejo nadaljnjo izvedbo leta kot vodja zrakoplova, če je aktivni član posadke oziroma kot kontrolor zračnega prometa, ter morajo imeti ustrezno pooblastilo oziroma potrdilo agencije. Izpraševalci, komisija ali druga pooblaščen oseba so lahko osebe, ki v zadnjih treh letih niso bile pravnomočno obsojene zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, in niso bile obsojene na nepogojno kazen zaporu v trajanju več kot šest mesecev ter niso bile obsojene s pravnomočno odločbo o prekršku s področja letalstva. To izhaja tudi iz predpisov EU

(določba FCL.1010 Dela FCL Uredbe EU št. 1178/2011 in pripadajočih sprejemljivih načinov usklajevanja).

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 69. členu

Agencija s predpisom določi programe usposabljanja za posamezne vrste certificiranega ali strokovnega osebja za usposabljanja na zrakoplovih ali letalnih napravah, ki niso urejeni s predpisi EU. Izvajalci usposabljanj so dolžni izdelati ustrezne priročnike o usposabljanju na podlagi programov usposabljanja. Izvajalci usposabljanja priročnike o usposabljanju predložijo vodobitev agenciji najmanj 90 dni pred predvidenim začetkom usposabljanja, razen če predpisi Evropske unije ne določajo drugače. Glede določitve programov usposabljanja in izdelave priročnikov se upoštevajo ustrezne priloge k Čikaški konvenciji in predpisi EU.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 70. členu

Strokovno usposabljanje certificiranega in strokovnega osebja opravljajo pravne ali fizične osebe, ki izpolnjujejo kadrovske, materialne in druge pogoje iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Strokovno usposabljanje certificiranega in strokovnega osebja izvajajo organizacije za usposabljanje oziroma pooblaščen osebe za usposabljanje (v nadaljnjem besedilu: izvajalci usposabljanja), ki imajo spričevalo, dovoljenje, potrdilo ali pooblastilo agencije na podlagi iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

V določenih primerih izvajalec usposabljanja lahko izvaja strokovno usposabljanje certificiranega in strokovnega osebja na podlagi izjave, da izpolnjuje kadrovske, materialne in druge predpisane pogoje. V skladu z Uredbo EU št. 1178/2011 usposabljanje izvajajo tako imenovane prijavljene organizacije za usposabljanje (angl. declared training organisation), ki pomeni organizacijo, ki ima pravico izvajati usposabljanje za pilote na podlagi prijave oziroma izjave.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 71. členu

Ta določba ureja pogoje za izvajalca usposabljanja certificiranega osebja, ki izvaja usposabljanje na zrakoplovih ali letalnih napravah, ki niso urejeni s predpisi EU, in izvajalca usposabljanja strokovnega osebja, ki ni urejeno s predpisi EU, za pridobitev in podaljšanje certifikata. Zakon določa vsebino certifikata, ki se podeli izvajalcu usposabljanja certificiranega osebja.

Minister izda predpis, s katerim podrobneje določi pogoje in postopke za pridobitev in podaljšanje certifikata izvajalca usposabljanja, pri čemer upošteva ustrezno prilogo k Čikaški konvenciji.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 72. členu

Zdravstvene preglede kandidatov za pridobitev, podaljšanje oziroma obnovo veljavnosti listin opravljajo pooblaščen pravne ali fizične osebe, ki opravljajo zdravstveno dejavnost, v skladu s predpisi o zdravstveni dejavnosti (Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP in 203/20 – ZIUPOPdve)), če izpolnjuje tudi posebne pogoje glede organizacije, opreme in osebja za opravljanje navedenih pregledov v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Pooblastilo za izvajanje navedenih zdravstvenih pregledov izda agencija izvajalcu zdravstvenih pregledov po preveritvi izpolnjevanja predhodno navedenih posebnih pogojev. Izvajalec

zdravstvenih pregledov izda zdravniško spričevalo o zdravstveni sposobnosti kandidata v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Uredba Komisije EU št. 1178/2011 predpisuje natančne zahteve za zdravnike za letalsko osebje, zdravstvene centre za letalsko osebje, način in pogoje, pod katerimi se izdajajo zdravniška spričevala, vrste zdravniških spričeval in njihovo veljavnost. Pogoje za izdajo, omejitev, začasni odvzem in preklic zdravstvenih spričeval kontrolorjev zračnega prometa in učencev kontrolorjev zračnega prometa ter privilegijev in odgovornosti njihovih imetnikov ter zahteve za zdravnike in zdravstveni center ureja tudi Uredba Komisije EU št. 2015/340. Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah, Pravilnik o padalstvu in drugi podzakonski akti pa urejajo način in pogoje za izdajo zdravniških spričeval za osebje, ki ni urejeno s predpisi EU.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 73. členu

Zakon določa vrste zdravstvenih pregledov letalskega in strokovnega osebja, ki se delijo na: prvi, ponovni, obnovitveni in specialni. Prvi pregled se opravi pred izdajo licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine, ponovni pred podaljšanjem zdravniškega spričevala, obnovitveni pa poteku veljavnosti zdravniškega spričevala, razen če predpis EU, ta zakon in na njegovi podlagi izdani predpis ter drugi predpisi in pravni akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, ne določajo drugače. Specialni pregled se opravi zlasti: po bolezni, poškodbi ali kirurškem posegu, ki utegne bistveno vplivati na zmožnost za opravljanje dela ali če uradna oseba agencije, preiskovalni organ ali nadrejeni oceni, da prizadeta oseba ni duševno ali telesno zmožna za pravilno opravljanje dela oziroma, da je pod vplivom alkohola, narkotikov ali drugega psihoaktivnega sredstva.

Napotitev kandidata za zdravniško spričevalo na agencijo kot licenčnemu organu, ponovna presoja in obravnava mejnih oziroma spornih primerov se izvede v skladu z Uredbo EU 1178/2011. Uredba tudi določa, da pristojni organ določi postopek presoje mejnih in spornih primerov, ki ga opravijo neodvisni zdravstveni svetovalci z izkušnjami iz letalske medicine, da ocenijo sposobnost prosilca za izdajo zdravniškega spričevala in svetujejo v zvezi s tem.

Licenčni organ v tem primeru pomeni pristojni organ države članice, ki je izdal licenco ali pri katerem kandidat zaprosi za izdajo licence. Napotitev k licenčnemu organu ureja Uredba EU št. 1178/2011.

Ponovna presoja zdravstvene sposobnosti je prav tako urejena v navedeni uredbi EU, pri čemer pa mora pristojni organ, torej agencija, podrobno urediti postopkovna pravila ponovne presoje.

Pogoji in način pridobitve zdravniškega spričevala, ki ni urejeno s predpisi Evropske unije (npr. zdravniško spričevalo za pilota ultralahke letalne naprave v skladu z do sedaj veljavnim zakonom), se izvaja v skladu s predpisi, ki urejajo zdravstvene pogoje, razen če posebni predpisi ne določajo drugače.

K 74. členu

Agencija vodi register certificiranega in strokovnega osebja. Register in evidenca nista javni knjigi in se lahko vodita elektronsko. Zakon določa, kateri podatki se vodijo v registru certificiranega in strokovnega osebja. Osebni podatki, vpisani v register certificiranega in strokovnega osebja, se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog agencije oziroma drugih pristojnih organov po tem zakonu. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblašene za delo z registrom certificiranega in strokovnega osebja ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi pristojni organi po drugih predpisih, pristojni letalski organi drugih držav v zvezi s priznavanjem licenc in drugih listin ter preiskovalni organ. Podatki se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in arhiviranju. Natančnejšo vsebino glede na vrsto listin ter način vodenja registra in evidence določi agencija. Omogočena je povezava z drugimi registri (npr. centralnim registrom prebivalstva).

K 75. členu

Zakon določa primere, ko agencija lahko za določen čas začasno odvzame licenco, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma drugo ustrezno listino, omeji ali prekliče veljavnost navedenih listin. O začasnem odvzemu oziroma preklicu veljavnosti listin agencija izda odločbo. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v roku 8 dni od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Neveljavno listino mora imetnik vrniti agenciji. Gre za procesno opredelitev odvzema oziroma preklica listin. Določbe se uporabljajo tudi za začasen odvzem, omejitev ali preklic priznavanja tuje licence. Dodatne primere odvzema oziroma preklica listin certificiranega in strokovnega osebja urejajo tudi posamezni predpisi EU za posamezno osebje (npr. ARA.FCL.250 Dela ARA Uredbe Komisije EU št. 1178/2011). V primeru, da je upravičenec pridobil listino na podlagi neresničnih podatkov o pogojih za njeno pridobitev oziroma je listino pridobil kako drugače na nezakonit način ali z zlorabo, agencija zaradi sprevrženosti dejanja listino prekliče.

K 76. členu

Zakon ureja možnost, da agencija od osebja zahteva opravljanje predpisanih teoretičnih in praktičnih preizkusov za preverjanje njegove strokovne usposobljenosti, kakor tudi druge predpisane preglede za ugotovitev psihofizičnega stanja zaradi ugotovitve sposobnosti za opravljanje nalog. Gre za osebje, ki mu je bila lista odzeta ali preklicana kot tudi za primere, ko agencija dvomi v izpolnjevanje pogojev iz te liste.

K 77. členu

Zakon ureja prepoved izvajanja privilegijev certificiranega ter strokovnega osebja v primeru, če je to osebje pod vplivom alkohola, narkotikov ali drugega psihoaktivnega sredstva ali če je pod vplivom zdravila, ki lahko vpliva na njegove psihofizične sposobnosti, kot tudi v primeru, če trpi zaradi posledic bolezni ali utrujenosti, ali je iz drugega podobnega razloga nesposoben opravljati svoje dolžnosti na varen način.

Zakon tudi določi, da mora nadrejeni odstraniti z dela certificirano in strokovno osebje, dokler ne preneha stanje, ki ima za posledico nesposobnost za opravljanje dela. V takem primeru mora nadrejeni na zahtevo delavca omogočiti zdravniški pregled delavca.

Zakon določi prekrška. Predpisani sta globi, ki morata biti učinkoviti, sorazmerni in odvračilni.

K 78. členu

Agencija z odločbo razveljavi, začasno ukine ali omeji certifikat izvajalca usposabljanja certificiranega ali strokovnega osebja, če ugotovi, da le-ta ne izpolnjuje predpisanih pogojev iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Če izvajalec usposabljanja ne izvaja usposabljanja v zadnjih treh letih, mu agencija prekliče dovoljenje za delo, razen če s predpisi EU ni določeno drugače. Zoper odločbo o preklicu oziroma začasnem odvzemu je dovoljena pritožba v roku 8 dni od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 79. členu

Zakon poda splošno določbo o tem, da pravila, določena v tem oddelku, veljajo za vodjo zrakoplova in letalne naprave, razen za pilota na daljavo na sistemih brezpilotnih zrakoplovov, ki je urejen v predpisih Evropske unije, ki določajo pravila in postopke za upravljanje sistemov brezpilotnih zrakoplovov.

K 80. členu

Obveznost operatorja, torej pravne ali fizične osebe, ki upravlja ali namerava upravljati enega ali več zrakoplovov, je, da zagotovi ustrezno sestavo posadke ves čas med letom in v času premikanja po aerodromu. Let zrakoplova ne izključuje premikov letal po aerodromu brez letalske posadke (npr. vleka letal in taksiranje). Sestavo in usposobljenost posadk na zrakoplovih, ki sodijo v področje

urejanja EU predpisov, so urejene s temi predpisi, podzakonski akti pa urejajo sestavo posadk in njeno usposobljenost na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi EU.

K 81. členu

Določba ureja vodjo zrakoplova, njegove naloge in omejitve. Na krovu zrakoplova mora biti eden izmed članov letalske posadke vodja zrakoplova. Operator je dolžan določiti vodjo zrakoplova za vsak let oziroma del leta. V času preverjanja usposobljenosti na krovu zrakoplova je vodja zrakoplova izpraševalec, v času usposabljanja pa inštruktor. Učenec namreč ne more imeti vloge vodje zrakoplova.

K 82. členu

Določba ureja dolžnosti vodja zrakoplova. Ta je dolžan, da ravna v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Dolžnosti vodje zrakoplova so za posamezno vrsto operacije (komercialni zračni prevoz, komercialne in nekomercialne operacije) na zrakoplovih, ki so urejeni s predpisi EU, določene v Uredbi Komisije EU št. 965/2012, pa tudi v Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 923/2012 z dne 26. septembra 2012 o določitvi skupnih pravil zračnega prometa in operativnih določb v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa ter spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 1035/2011 in uredb (ES) št. 1265/2007, (ES) št. 1794/2006, (ES) št. 730/2006, (ES) št. 1033/2006 in (EU) št. 255/2010 (UL L št. 281 z dne 13. 10. 2012, str. 1), s spremembami.

Dolžnosti vodje zrakoplova na zrakoplovih, ki niso urejeni s predpisi EU, pa ureja ta zakon in na njegovi podlagi izdani podzakonski akti.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 83. členu

Zakon nadalje določa pooblastila, ki jih ima vodja zrakoplova v primeru kaznivih dejanj ali drugih kršitev. Prav tako so opredeljene prepovedi za potnike na zrakoplovu. Če so podani razlogi za sum, da je bilo ali se neposredno pričakuje, da bo na krovu zrakoplova storjeno kaznivo dejanje ali drugo dejanje, s katerim se lahko ogrozi varnost letenja ali oseb ali predmetov v njem ali moti red in disciplina v zrakoplovu, vodja zrakoplova ukrepa v skladu s pooblastili. Vodja zrakoplova lahko osumljencu storitve kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, odvzame prostost in ga preda organu, pristojnemu za preiskovanje in pregon prekrškov in kaznivih dejanj, v Republiki Sloveniji ali zunaj nje.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 84. členu

Zakon poda splošno določbo o tem, da pravila, določena v tem oddelku, veljajo za zrakoplove, razen za sisteme brezpilotnih zrakoplovov, kot so urejeni v predpisih Evropske unije, ki določajo pravila in postopke za upravljanje brezpilotnih zrakoplovov.

K 85. členu

Operator in letalska posadka morajo upoštevati omejitve časa letenja in časa dolžnosti ter zahteve glede počitka za letalske posadke v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Letalski delovni čas za CAT operacije z letali ureja Uredba Komisije EU št. 965/2012, treba pa je urediti z nacionalno zakonodajo letalski delovni čas za druge vrste operacij, npr. helikopterske operacije.

Če te omejitve torej že niso predpisane s predpisi EU, minister predpiše omejitve letalskega delovnega časa in delovnega časa ter zahtevani počitek letalskih posadk.

K 86. členu

Vsak pilot mora voditi zapise o času letenja v skladu s predpisi EU (Uredba Komisije EU št. 1178/2011) in tehničnimi zahtevami, ki jih izda agencija.

K 87. členu

Ena izmed oblik prevoza potnikov oziroma tovora, vključno s pošto, je tudi zračni prevoz proti plačilu oziroma najemnini. Mednarodni zračni prevoz ima podlago v Čikaški konvenciji, ureditev domačega zračnega prevoza v tem zakonu pa je novost. Trenutno takega prevoza še ni, vendar je slednjega v prihodnje, še posebej glede na razvoj zrakoplovov na električni pogon, mogoče predvideti. Tako člen na splošno ureja tako mednarodni kot domači zračni prevoz.

Člen nadalje določa, da letalski prevozniki ali operatorji s sedežem v državah članicah EU, Švicarski konfederaciji in državah Evropskega gospodarskega prostora, ne štejejo za tuje letalske prevoznike oziroma tuje operatorje, skladno z Uredbo (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (UL L št. 293 z dne 31. 10. 2008, str. 3, s spremembami).

Člen nadalje, skladno s Čikaško konvencijo, določa da kabotaža ni dovoljena, razen če predpisi EU podajo drugačno ureditev. Prej navedena Uredba (ES) št. 1008/2008 je namreč liberalizirala zračni prevoz znotraj EU in za letalske prevoznike EU omogočila tudi kabotažo. To pomeni, da zračni prevoz potnikov, tovora (vključno s pošto), posamezno ali v kombinaciji, med posameznimi kraji v Republiki Sloveniji, ki ga opravlja tuj letalski prevoznik ali tuj operator v Republiki Sloveniji, ni dovoljen.

Zakon na splošno prepozna, da je zračni prevoz potnikov, tovora in pošte za plačilo in/ali najem možno opravljati kot domači zračni prevoz (tj. med letališči v Republiki Sloveniji, brez odleta v zračni prostor druge države) kot tudi kot mednarodni zračni prevoz, ki se odvija v zračnem prostoru dveh ali več držav.

Člen določa, upošteva Čikaško konvencijo, da kabotaža (tj. prevoz potnikov, tovora, pošte, posamezno ali v kombinaciji) med letališči v Republiki Sloveniji, ki jo opravlja tuj letalski prevoznik ali tuj operator, v Republiki Sloveniji ni dovoljena. Predpisi EU in mednarodne pogodbe lahko podajajo drugačno ureditev. Lahko pa ministrstvo izda dovoljenje, za posamičen, izjemen primer, in izjemoma dovoli kabotažo. Skladno s sklenjenimi mednarodnimi pogodbami, letalski prevozniki ali operatorji s sedežem v državah članicah EU, Švicarski konfederaciji in EGS se v skladu s predpisi EU ter mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ne štejejo za tuje letalske prevoznike ali tuje operatorje.

Člen določi tudi prekršek, če tuj letalski prevoznik ali tuj operator, v slovenskem zračnem prostoru izvaja kabotažo. Tuj letalski prevoznik ali tuj operator sta lahko pravna ali fizična oseba, skladno z zakonodajo države, v kateri ima tuj letalski prevoznik ali tuj operator stalno prebivališče ali sedež poslovanja. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 88. členu

Člen na splošno pove, da je mogoče zračni prevoz opravljati tudi kot domač zračni prevoz, samo med letališči na ozemlju Republike Slovenije, ko ni predviden odlet v drugo državo in pristanek v njej.

Do sedaj zakon ni vseboval določb o tem. Je pa domači zračni prevoz možno opravljati, saj področje ureja Uredba (ES) št. 1008/2008, ki določa pravice do opravljanja zračnih prevozov v EU letalskim prevoznikom s sedežem v EU, ne določa pa obveznosti izdaje dovoljenj pristojnih organov držav članic. Tako imajo letalski prevozniki EU prost dostop do trga.

Vseeno pa morajo letalski prevozniki, skladno z ustaljeno prakso ICAO, posredovati letališčem, ne pa pristojnim državnim organom, svoje rede letenja za domači redni zračni prevoz. Če letalski prevoznik EU ne opravlja domačega rednega zračnega prevoza v skladu z redom letenja, je to prekršek. Posledično se s tem varuje pravice potnikov.

V prihodnje, z razvojem alternativnih goriv v letalstvu ter z možnimi prevozi potnikov npr. iz letališča v Murski Soboti na letališče v Portorožu z ultralahkim zrakoplovom, je treba urediti tudi ta del in v zakonu opredeliti prekršek. Danes domačega rednega zračnega prevoza potnikov ni, se pa odvija zgolj kot posebni zračni prevoz, npr. v obliki tako imenovanih taksi letov. Slednji se odvijajo na podlagi dogovora med potnikom in letalskim operatorjem in ne na podlagi reda letenja.

K 89. členu

Člen na splošno določa subjekte, ki lahko opravljajo mednarodni zračni prevoz (tj. zračni prevoz z odletom ali pristankom tudi v drugo državo, tako članico EU kot tretjo državo). Člen na splošno daje pravico do opravljanja mednarodnega zračnega prevoza na ozemlje Republike Slovenije, odhod z njega ali preko njenega ozemlja (tj. prelet) letalskim prevoznikom, operatorjem, tujim letalskim prevoznikom ali tujim operatorjem. Vsi navedeni subjekti lahko opravljajo mednarodni zračni prevoz v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Del teh predpisov so tudi mednarodne pogodbe s področja mednarodnega zračnega prevoza, ki zavezujejo Republiko Slovenijo. Mednarodni zračni prevoz je možno opravljati tako kot redni ali kot posebni zračni prevoz.

K 90. členu

Člen podaja zahteve za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza, ki ga letalski prevozniki EU opravljajo med državami članicami EU, skladno s predpisi EU.

Opravljanje mednarodnih rednih zračnih prevozov v ali iz tretjih držav, tako »domačih« kot tujih letalskih prevoznikov oz. operatorjev je podvrženo urejanju oz. omejitvam, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ali mednarodnih pogodb, ki zavezujejo tretjo državo.

Skladno z določili Čikaške konvencije potrebujejo (tuji) letalski prevozniki ali tuji operatorji v mednarodnem rednem zračnem prevozu za prelet in pristanek v nekomercialne namene dovoljenje države, ki jo preletijo oz. v kateri želijo pristati v nekomercialne namene. Taka dovoljenja so urejena oz. so te pravice priznane skladno z določbami Mednarodne konvencije o tranzitu v mednarodnem zračnem prevozu (tako imenovana tranzitna konvencija) in skladno z določbami bilateralnih sporazumov o zračnem prevozu med Republiko Slovenijo in posamezno državo, oz. v primeru EU celostnih sporazumov o zračnih prevozi. Glede na navedeno, zakon ureja prelete zračnega prostora in pristanke v nekomercialne namene na ozemlju Republike Slovenije na način, kot je to sedaj že urejeno. To pomeni, da tuji letalski prevozniki oz. tuji operatorji iz držav pogodbenic tranzitne konvencije, bilateralnega ali sporazuma EU o zračnih prevozi ne potrebujejo dovoljenja ministrstva za prelet ozemlja Republike Slovenije ali pristanek v nekomercialne namene na ozemlju Republike Slovenije. Vsi ostali tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji pa potrebujejo za prelet in pristanek v nekomercialne namene dovoljenje ministrstva. To področje do sedaj ni bilo jasno definirano, saj se je za vsak let zahtevala najava leta, nespoštovanje te obveznosti pa pomeni kršitev slovenskega zračnega prostora. Držav, s katerimi preleti v mednarodnem rednem zračnem prevozu niso urejeni glede na prej navedene podlage, in ki sploh preletijo ozemlja Republike Slovenije, je malo. Na splošno pa gre za oddaljene otoške države oz. države v Afriki.

Dosedanja ureditev je neustrezno urejala področje izdajanja dovoljenj za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza tujim letalskim prevoznikom ali tujim operatorjem. Nedosledno se je uporabljalo strokovne termine oziroma njihove prevode v slovenski jezik, ki so na področju letalstva ustaljeni. Nedosledno so bile opredeljene že definicije pojmov, nadalje pristojni organi, v dosedanjem podzakonskem aktu o načinu izdajanja dovoljenj za lete zrakoplovov so bile urejene vsebine, ki bi morale biti urejene v zakonu.

Zakon določi pristojni organ - ministrstvo, in poda ureditev izdaje dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku oziroma tujemu operatorju za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza v Republiko Slovenijo, iz nje ali preko njenega ozemlja. Mednarodni redni zračni prevoz se skladno z določbami Čikaške konvencije opravlja na podlagi mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo. Ti sporazumi so lahko tako bilateralni sporazumi o zračnih prevozi med Republiko Slovenijo in posamezno tretjo državo kot tudi sporazumi o zračnih prevozi, ki jih sklene Evropska unija in njene države članice ter tretja država. Člen omogoča tudi, da se lahko izjemoma izda za tak

prevoz dovoljenje, tudi če mednarodna pogodba še ni uveljavljena po mednarodnem pravu ali take mednarodne pogodbe ni, je pa opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza npr. v velikem gospodarskem interesu Republike Slovenije. Postopek sklenitve mednarodnega sporazuma je dolgotrajen postopek. Ministrstvo lahko izda tako dovoljenje ob pogoju vzajemnosti, izjemoma.

Opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza letalskih prevoznikov ali operatorjev (tj. domačih letalskih prevoznikov) v tretje države je odvisno od nacionalnih ureditev tretjih, namembnih, držav, ki jim izdajo ustrezna dovoljenja.

Člen določa tudi prekrške za dejanja, za katere je odgovoren tuj letalski prevoznik oz. tuj operator, njegova odgovorna oseba ali vodja zrakoplova, če ne pridobi dovoljenja za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza, ali pa še naprej opravlja navedene prevoze kljub temu, da je njegovo spričevalo letališkega prevoznika (AOC) neveljavno. Tuj letalski prevoznik ali tuj operator s tem krši tudi suverenost slovenskega zračnega prostora.

K 91. členu

Določi se, katere podatke mora tuj letalski prevoznik ali tuj operator navesti v vlogi za izdajo dovoljenja za mednarodni redni zračni prevoz, da lahko opravlja mednarodni redni zračni prevoz na ozemlje Republike Slovenije, z njega ali preko njenega ozemlja, ter kateri dokumenti morajo biti priloženi vlogi, skladno s predpisi EU, ki določajo skupna pravila za letenje in ki jih morajo tuji letalski prevozniki oz. tuji operatorji, vključno z vodji zrakoplovov, upoštevati. Letalski prevozniki in operatorji, tudi tuji, lahko med seboj sklepajo različne poslovne dogovore, npr. dogovor o letih pod skupno oznako (angl. code-share), zato mora biti pred izdajo dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku jasno razvidno, ali bo ta prevoznik sam opravljal zračni prevoz (tj. da bo tudi dejanski tuj operator), ali pa bo mednarodni zračni prevoz opravil zgolj kot marketinški (tuj) operator. Letalski prevoznik mora navesti, ali bo prevoz opravljen na podlagi lastništva ali zakupne pogodbe brez posadke (angl. dry-lease) ali z zakupom zrakoplovov s posadko (angl. wet-lease). To pomeni, da lahko, skladno z mednarodnim sporazumom, uporabi kodo drugega tujega letalskega prevoznika. Podatke, potrebne za izdajo dovoljenja, do katerih ima ministrstvo dostop, ministrstvo pridobi samo po uradni dolžnosti (npr. certifikat ACC3, TCO skladno s predpisi EU). Priloge, s katerimi razpolaga letalski prevoznik ali operator, le-ta priloži vlogi, npr. operativne specifikacije (angl. operation specifications), potrdilo o registraciji (angl. certificate of registration), spričevalo o plovnosti in potrdilo o pregledu plovnosti (angl. Certificate of Airworthiness, Airworthiness review Certificate).

K 92. členu

Na podlagi mednarodnega sporazuma za opravljanje mednarodnega rednega zračnega prevoza na progi med dvema državama (tuj) letalski prevoznik potrebuje prometno pravico. Na podlagi Uredbe (ES) št. 847/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pogajanjih in izvajanju sporazumov o letalskih prevozih med državami članicami in tretjimi državami (UL L št. 157 z dne 30. 4. 2004, str. 7) je izdan predpis o izvajanje tega predpisa EU, ki ureja to področje. Ker je prometna pravica bistveni del, na podlagi katere je mednarodni redni zračni prevoz sploh mogoče opravljati, se osnovno določbo vključi v zakon. Do sedaj zakon ni definiral prometne pravice, ki pa je v mednarodnem komercialnem zračnem prevozu bistvena.

V primerih, če Republika Slovenija sklene dvostranski sporazum, ki ureja mednarodni zračni prevoz, ali sklene spremembe sporazuma, ki določajo omejitve uporabe prometnih pravic ali števila letalskih prevoznikov EU, ki izpolnjujejo pogoje za izkoriščanje prometnih pravic, se razdelitev prometnih pravic med upravičenimi letalskimi prevozniki EU na podlagi na podlagi Uredbe (ES) št. 847/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pogajanjih in izvajanju sporazumov o letalskih prevozih med državami članicami in tretjimi državami (UL L št. 157 z dne 30. 4. 2004, str. 7) ter na tej podlagi sprejetem pravilniku o postopku razdelitve prometnih pravic.

K 93. členu

Člen določa subjekte, ki lahko opravljajo mednarodni posebni zračni prevoz (npr. čarterski prevoz, prevoz za lastne potrebe, prevoz na posebne dogodke, tako imenovani taksi prevoz ipd.). Člen tudi določa, da tuj letalski prevoznik ali tuj operator za prelet slovenskega zračnega prostora ali za pristanek na ozemlju Republike Slovenije v mednarodnem posebnem zračnem prevozu ne potrebuje

dovoljenja ministrstva, razen če prevaža nevarno blago. Je pa dovoljenje ministrstva potrebno za opravljanje mednarodnega posebnega zračnega prevoza v Republiko Slovenijo, iz nje ali preko njenega ozemlja (tj. za prevoz potnikov, turistov, iz tretje države v Slovenijo in nato za prevoz potnikov nazaj v taisto tretjo državo, ali pa da jih iz Slovenije prepelje v drugo državo).

Člen določa tudi prekrške, za dejanja, ki ga stori tuj letalski prevoznik oz. tuj operator, njegova odgovorna oseba in vodja zrakoplova tujega letalskega prevoznika opravlja mednarodni posebni zračni prevoz brez dovoljenja ali v nasprotju z izdanim dovoljenjem. Tuj letalski prevoznik ali tuj operator s tem tudi krši suverenost slovenskega zračnega prostora. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 94. členu

Člen določa postopek izdaje dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju za opravljanje mednarodnega posebnega zračnega prevoza. Člen določa roke, v katerih mora tuj letalski prevoznik zaprositi za dovoljenje, in obvezne priloge vloge. Dodana je izjema, da se lahko tujemu prevozniku izda dovoljenje, tudi če poda vlogo en delovni dan pred nameravanim pričetkom leta (tak nujen, utemeljen razlog je npr. primer potreba po nujnih čarterskih letih na posebno pomemben dogodek; odpoved leta drugega zračnega prevoza in nujen prevoz potnikov nazaj domov - tako imenovani repatriacijski leti ipd.) Člen podaja tudi pravno podlago, da lahko ministrstvo zavrže vlogo za izdajo dovoljenja (diskrecija) tujemu letalskemu prevozniku, če slovenski letalski prevozniki nimajo enakih pravic v državi, v kateri ima sedež poslovanja tuj letalski prevoznik, ki je vlogo vložil. Gre za načelo vzajemnosti pri izdaji dovoljenja, ki je v mednarodnem letalstvu običajno.

K 95. členu

V predhodnih členih so določeni pogoji za pridobitev izdaje dovoljenja tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju za opravljanje mednarodnega posebnega zračnega prevoza, pri čemer se tako dovoljenje izda ne glede na vrsto ali tip zrakoplova, ki ga tuj operator uporablja kot tudi ne glede na tehnične posebnosti zrakoplova. Tuj operator je tisti operator, ki prihaja iz tretje države, določila poglavja se torej ne nanašajo na operatorje, ki prihajajo iz območja EU.

Ta člen tako taksativno našteva, v katerih primerih tuj letalski prevoznik ali tuj operator dovoljenja ministrstva za mednarodni posebni zračni prevoz ne potrebuje.

Ohranja se dosedanje ureditev, le pri opravljanju mednarodnega posebnega zračnega prevoza je izjema dopuščena za zrakoplove, katerih največja dovoljenja vzletna masa ne presega 5.700 kg, do sedaj pa je zakon določal, da dovoljenje ni potrebno za zrakoplove do 12 ton največje dovoljene vzletne mase. Glede na znižanje teže zrakoplovov, za katere bo treba izdati dovoljenje, se bo število upravnih postopkov povečalo. Glede na Prilogo 6 k Čikaški konvenciji in glede na osnovno uredbo je utemeljena omejitev teže na 5.700 kg, kar je meja za velika letala oz. kompleksne zrakoplove.

Izjema, ko dovoljenje ministrstva ni potrebno, je določena za tuje operatorje, ki v načrtu leta označijo let kot zaseben let. Ohranjajo pa se tudi izjeme za nujne lete v medicinske ali humanitarne namene (npr. humanitarna dostava zdravil), za let zrakoplova s pristankom v sili ter za potrebe izvajanja aktivnosti iskanja in reševanja zrakoplova.

Tudi tu velja, da se izjeme nanašajo na oprostitev izdaje dovoljenja tujim operatorjem ne glede na vrsto ali tip zrakoplova, ki ga tuj operator uporablja kot tudi ne glede na tehnične posebnosti zrakoplova. Na tem mestu se ponovno pojasnjuje, da je tuj operator tisti operator, ki prihaja iz tretje države, in da se poglavje ne nanaša na operatorje, ki prihajajo iz območja EU.

K 96. členu

Ministrstvo izdaja dovoljenja za opravljanje mednarodnega rednega ali posebnega zračnega prevoza, tuji letalski prevozniki oziroma tuji operatorji pa se običajno nahajajo v tujini. V sodobnem svetu tuji letalski prevozniki ne vlagajo vlog po navadni pošti, glede na kratke roke pa pristojni organ ne more drugače seznaniti stranke z izdanim dovoljenjem, ji ga vročiti, kot po elektronski poti. Glede na kratke roke (npr. tuj operator vloži vlogo za čarterski let tri delovne dni pred nameravanim pristankom v Sloveniji) pa ministrstvo ne more zagotoviti vročitve dovoljenja drugače kot po elektronski poti na

elektronski naslov, s katerega je tuj letalski prevoznik poslal vlogo. Ministrstvo tako od tujega letalskega prevoznika ob vročitvi zahteva potrditev prejema odločbe, tuj letalski prevoznik (ali tuj operator) pa brez vročenega dovoljenja ne bo opravil mednarodnega rednega ali posebnega zračnega prevoza, saj se mora zavedati, da lahko krši suverenost zračnega prostora, s tem pa je podvržen prestrežanju. Ministrstvo lahko preveri prejem izdanega dovoljenja tudi preko posredovanih načrtov leta, ki jih mora vsak operator zrakoplova oddati za vsak let.

Ureditev je nova, zasleduje siceršnje cilje poslovanja tujih letalskih prevoznikov in pričakovanja potnikov po hitrem odzivanju, kar je v skladu z načelom ekonomičnosti postopka. Ureditev je povzeta po Zakonu o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) (Uradni list RS, št. 36/20 in 61/20). Ureditev predstavlja izjemo od Zakona o splošnem upravnem postopku, saj od tujih letalskih prevoznikov v navedenih rokih ni mogoče pričakovati odpiranja varnih elektronskih predalov.

K 97. členu

Zakon enako kot do sedaj določa, da tuj letalski prevoznik odpre svoje predstavništvo. Glede na razmah svetovnega spleta in nakupa vozovnic preko spleta realno sicer ni mogoče pričakovati, da bi tuji letalski prevozniki odpirali svoja predstavništva v Sloveniji.

K 98. členu

Člen določa, v katerih primerih ministrstvo tujemu letalskemu prevozniku ali tujemu operatorju izdano dovoljenje prekliče, odvzame ali omeji. V primeru mednarodnega rednega zračnega prevoza je pri tem potrebno upoštevati mednarodne pogodbe, ki zavezujejo Republiko Slovenijo. Do preklica, odvzema ali omejitev pride, če agencija npr. ugotovi, da tuj letalski prevoznik ne izpolnjuje minimalnih varnostnih standardov, določenih v Prilogah k Čikaški konvenciji ali če pride do kršitev predpisov Evropske unije v delih, ki zavezujejo tudi letalske prevoznike iz tretjih držav.

K 99. členu

Letalski prevozniki (domači ali tuji) opravljajo domač ali mednarodni redni zračni prevoz v skladu z redom letenja, ki mora biti objavljen pred začetkom njegove veljavnosti za določeno obdobje letenja. Med veljavnostjo reda letenja se sicer sme ustaviti zračni prevoz na progi, oziroma spremeniti red letenja na njej, vendar morajo o tem letalski prevozniki oz. operatorji (domači ali tuji) primeren način, predhodno, obvesti javnost. S tem se varuje pravice potnikov. Če vsebujejo mednarodne pogodbe, ki zavezuje Republiko Slovenijo določbe glede reda letenja, se le-ta predloži ministrstvu skladno z določbami take pogodbe.

Letalski prevozniki in upravljalec javnega letališča evidenco o opravljenem rednem zračnem prometu in njegovi rednosti pošiljajo ministrstvu, v skladu z navodilom ministra.

Letalski prevoznik ali operator (domač ali tuj), ki prepelje tujca, ki ne izpolnjuje zakonskih pogojev za vstop v državo, mora takšno osebo odpeljati iz države v času, ki mu ga določi pristojna organizacijska enota policije. Vse stroške, ki nastanejo v zvezi s tem (nastanitev, oskrba, prevoz), krije letalski prevoznik. Dolžnost letalskega prevoznika v zvezi s tem je povzeta po mednarodnih standardih in priporočenih praksah ICAO iz Priloge 9.

Člen določi tudi prekršek, če letalski prevozniki ali operatorji (domači ali tuji) na primeren način (npr. na svoji spletni strani, na spletni strani odhodnega ali namembnega letališča, po e-pošti, ki jo potnik posreduje pri nakupu letalske vozovnice) in predhodno ne obvesti potnikov in druge. Prekršek je tudi, če letalski prevoznik ne bi želel odpeljati tujca iz Republike Slovenije, skladno z navodili pristojne policije. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 100. členu

Člen določa, da morajo letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji na zahtevo organov, pristojnih za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, do konca prijave potnikov na let sporočiti podatke o potnikih, ki jih bodo prepeljali na določeni mejni prehod, preko katerega bodo te osebe vstopile na ozemlje države članice Evropske unije. Nadalje se določijo, kateri

podatki so to. Vsebina predstavlja implementacijo Direktive Sveta 2004/82/ES z dne 29. aprila 2004 o dolžnosti prevoznikov o posredovanju podatkov o potnikih API (angl. Advance Passenger Information). Člen določi tudi prekršek, če letalski prevoznik ali operator (domač ali tuj) podatkov ne posreduje, ne sporoči vseh podatkov ali pa posreduje napačne podatke.

K 101. členu

Vsebina člena predstavlja implementacijo Direktive Sveta 2004/82/ES v nacionalni pravni red. Člen določa način obdelave podatkov o potnikih, ki jih bodo prepeljali na določeni mejni prehod, preko katerega bodo te osebe vstopile na ozemlje države članice Evropske unije. Osebnne podatke lahko pristojni organi Republike Slovenije uporabljajo za izvajanje mejne kontrole oseb na zunanjih mejah, za izvajanje določb tega člena in za izvajanje kazenskih določb tega zakona, ki se nanašajo na obdelavo in sporočanje podatkov o potnikih, v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov. Letalski prevozniki, operatorji, tuji letalski prevozniki ali tuji operatorji pa obveščajo potnike o obdelavi podatkov iz prejšnjega člena v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

K 102. členu

Vsebina predstavlja implementacijo Direktive (EU) 2016/681 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 132). Določajo se dodatne obveznosti pri sporočanju podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic. Potisno pošiljanje podatkov je metoda, s katero letalski prevozniki v elektronski obliki sporočijo podatke, ki jih potrebuje policija, letalski prevozniki pa lahko ohranijo nadzor nad tem, katere podatke zagotavljajo.

K 103. členu

Podane so določbe, ki zavezujejo letalske prevoznike k pošiljanju podatkov o potnikih policiji, in sicer določajo, katere podatkovne elemente je potrebno poslati, na kakšen način, v katerih primerih ter kdaj in komu je treba posredovati predmetne podatke. Vsebina predstavlja implementacijo Direktive 2016/681/EU.

K 104. členu

Določi se pristojni organ za nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona o določbah o dolžnostih letalskega prevoznika ali operatorja glede sporočanja podatkov, obdelave podatkov, pošiljanja podatkov o potnikih iz sistema rezervacij letalskih vozovnic in dodatnih obveznostih v zvezi s tem. Nadzor izvaja policija.

K 105. členu

Ta člen določa pogoje za opravljanje letalskih operacij, ki obsegajo komercialni zračni prevoz, druge komercialne operacije, nekomercialne operacije in specializirane operacije (skupno ime zanje je letalske operacije). Izvajanje letalskih operacij je pretežno urejeno v Uredbi Komisije (EU) št. 965/2012 z dne 5. oktobra 2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 296 z dne 25. 10. 2012, str. 1), s spremembami. Osnovne zahteve za izvajanje letalskih operacij pa predpisuje osnovna uredba. V skladu s to uredbo »komercialni zračni prevoz« pomeni »upravljanje zrakoplova za prevoz potnikov, tovora ali pošte za plačilo ali drugo protivrednost«. Enako definicijo podaja Čikaška konvencija.

V nadaljevanju sta pojma »specializirana operacija« in »komercialna operacija« določeni v Uredbi EU št. 965/2012. »Specializirana operacija« pomeni vsako operacijo, razen operacije komercialnega zračnega prevoza, pri kateri se zrakoplov uporablja za specializirane dejavnosti, kot so kmetijstvo, gradbeništvo, fotografiranje, raziskave, opazovanje in patroliranje, oglaševanje v zraku ter vzdrževalni testni leti. Dosedanja zakonska ureditev je poznala te operacije kot letalska dejavnost posebne vrste, zakon pa uvaja sodoben izraz. »Komercialna operacija« pa pomeni katero koli letalsko operacijo proti plačilu ali drugi protivrednosti, ki je na voljo javnosti ali se, ko ni na voljo javnosti, opravlja po pogodbi med operatorjem in odjemalcem, pri tem pa odjemalec ne nadzira operatorja. Vse druge operacije so posledično nekomercialne.

Letalske operacije lahko opravljajo samo pravne ali fizične osebe v skladu s predpisi EU oziroma z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter imajo spričevala, odobritve, dovoljenja ali druge listine, ki se zahtevajo s temi predpisi oziroma so podali izjave, ki se zahtevajo s temi predpisi. Za izdajo spričeval, odobritev, dovoljenj ali drugih listin je pristojna agencija, usposobljeni subjekt oziroma pooblaščen organizacija, če je tako določeno s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Pri tem velja, da je usposobljeni subjekt tisti subjekt, ki ga določa osnovna uredba in mora za izvajanje pooblastil izpolnjevati pogoje iz navedene uredbe, pooblaščen organizacija pa je organizacija, ki jo določa ta zakon.

Letalske operacije komercialnega zračnega prevoza sme opravljati pravna ali fizična oseba, ki je pridobila operativno licenco, ki jo v skladu s predpisi EU (Uredba (ES) št. 1008/2008) in tem zakonom izda agencija, če se operativna licenca glede na vrsto prevoza zahteva. Podjetju s sedežem v Skupnosti namreč ni dovoljeno opravljati zračnega prevoza potnikov, pošte in/ali tovora proti plačilu in/ali najemnini, če podjetju ni bila izdana ustrezna operativna licenca.

Osnovna uredba in njeni izvedbeni predpisi pa ne veljajo za zrakoplove, ki so navedene v Prilogi 1 k osnovni uredbi. Le ti morajo biti urejeni z zakonom, ki ureja letalstvo in podzakonskimi akti, kot npr. Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah. Za ostale vrste zrakoplovov iz Priloge 1 k osnovni uredbi bo minister predpisal podzakonske predpise, s katerimi bo za izvajanje letalskih operacij z zrakoplovi, ki ne sodijo v obseg urejanja po EU predpisih, na podlagi tega zakona določil: način in pogoje za pridobitev ustreznih spričeval, odobritev, dovoljenj ali drugih listin, ki jih izda agencija. Minister bo nadalje določil, način in pogoje izvajanja letalskih operacij, usposobljenost osebja, plovnost zrakoplovov, organiziranost operatorja, opreme zrakoplova, če je tako potrebno, ter druge zahteve za varno delovanje zrakoplova.

Prav tako je potrebno urediti izvajanje operacij s padali, jadralnimi padali, jadralnimi zmaji ali drugimi podobnimi napravami, zato ministru da pristojnost, da izda predpise o izvajanju teh operacij. Za izvajanje letalskih operacij s takimi letalnimi napravami je potrebna pridobitev spričevala, odobritve, dovoljenje ali druge listine, ki ga izda agencija. Minister v ta namen izda predpis, s katerim določi način in pogoje izvajanja letalskih operacij, usposobljenost osebja, sposobnost za letenje in dovoljenje za uporabo letalne naprave ter organiziranost operatorja.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 106. členu

Agencija, usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija izdajo spričevalo letalskega prevoznika (AOC) v skladu s predpisi EU, če gre za zrakoplove, ki sodijo v obseg urejanja predpisov EU. Spričevalo letalskega prevoznika pa se izda v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi podzakonskimi akti, če gre za zrakoplove, za katere je v skladu z osnovno uredbo pristojna Republika Slovenija.

Usposobljeni subjekt ali pooblaščen organizacija lahko izdata spričevalo letalskega prevoznika, če jima je bila taka pravice podeljena.

K 107. členu

Ta zakon določa pogoje in načine za izvajanje specializiranih operacij. Specializirane operacije lahko izvaja pravna ali fizična oseba v skladu s predpisi EU oziroma z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva glede načina in pogojev izvajanja specializiranih operacij, usposobljenosti osebja in plovnosti zrakoplovov. Ker predpisi EU ne urejajo izvajanja specializiranih operacij s strani operatorjev iz tretjih držav, je treba zahteve v zvezi s tem urediti v tem zakonu, in to tako glede izvajanja specializiranih operacij z zrakoplovi, ki sodijo v področje urejanja EU kot tudi z zrakoplovi, ki sodijo v obseg urejanja predpisov naše države.

Na podlagi zakona torej specializirane operacije lahko izvaja operator tretje države, če pridobi dovoljenje agencije ali pooblaščen organizacije, če je pooblaščen organizaciji ta podeljena pravica.

To dovoljenje je časovno omejeno, in sicer na časovni okvir, ki omogoča izvedbo določene operacije, več operacij ali na daljše časovno obdobje (npr. za eno leto).

Tako kot operatorji EU, mora operator iz tretje države za pridobitev dovoljenja agenciji dokazati izpolnjevanje pogojev, določenih v EU predpisih, tem zakonu in na njegovi podlagi izdanih predpisih. Z namenom zaščite slovenskih operatorjev mora operator iz tretje države dokazati obstoj operativnih potreb za izvajanje specializiranih operacij na območju Republike Slovenije ter da specializiranih operacij ni možno izvesti z operatorjem iz Republike Slovenije.

Izvajanje specializiranih operacij z visokim tveganjem je prepovedano.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 108. členu

Ta člen določa zahteve za letalske prireditve in letalska tekmovanja, za katera je potrebno dovoljenje, ki ga izda agencija v skladu s pogoji, določenimi s predpisi EU, tem zakonom in pogoji, ki jih predpiše minister.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 109. člen

Operator lahko za izvajanje letalskih operacij najame zrakoplov s posadko (angl. wet lease) ali brez nje (angl. dry lease) ali pa zrakoplov odda v najem. Prav tako lahko operator najame zrakoplov iz tretje države. Pogoje in način oddaje oziroma najema za komercialni zračni prevoz urejata Uredba Komisije EU št. 965/2012 in Uredba (ES) št. 1008/2008, prav tako so določene zahteve za pridobitev odobritve najema s strani pristojnega organa države članice.

Pogodbe o najemu urejajo Zakon o obligacijskih in stvarnopravnih razmerjih v letalstvu, ta zakon v poglavju o registru zrakoplovov ter Uredba Komisije EU št. 965/2012 in Uredba (ES) št. 1008/2008. Slednji urejata najemna razmerja pri izvajanju letalske operacije komercialnega zračnega prevoza.

V praksi zlasti nekatere letalske šole in organizacije za usposabljanje kot tudi letalski klubi, ki imajo dovoljenje agencije za delo letalske šole ali za izvajanje uvodnih letov ali specializiranih operacij ali pa posamezniki, ki imajo ali uporabljajo nek zrakoplov, oddajajo te zrakoplove v nadaljnjo uporabo. Zato je v tem zakonu potrebno urediti tudi tovrstno dajanje zrakoplovov v nadaljnjo uporabo za manj kot 6 mesecev.

Ker ni smiselna in v praksi tudi ne izvedljiva vnaprejšnja odobritev posamezne oddaje zrakoplova v nadaljnjo uporabo (na primer organizacija za usposabljanje odda za nekaj ur zrakoplov naključnemu pilotu, ki bi želel izvesti nekaj urni polet), agencija predhodno odobri takim subjektom vnaprej le postopek dajanja v nadaljnjo uporabo, hkrati pa agencija s svojimi tehničnimi predpisi določi natančnejšo vsebino pogodb, s katerim se dogovori nadaljnja uporaba in postopek obveščanja agencije o posamičnih sklenjenih pogodbah.

Ob tem se pojasnjuje, da izraz »odobritev« izhaja iz Uredbe Komisije EU št. 965/2012 in pomeni predhodno odobritev, torej vnaprejšnje dejanje upravnega organa. Zato ta izraz ni skladen z izrazom odobritve, kakršen izhaja iz slovenskega pravnega reda, kjer odobritev pomeni naknadno dejanje oz. akt organa.

Zakon določi prekrška. Predpisani sta globi, ki morata biti učinkoviti, sorazmerni in odvračilni.

K 110. členu

Če agencija ugotovi, da se pravice iz spričevala letalskega prevoznika (AOC) ali odobritve, dovoljenja ali druge listine iz tega poglavja izvršujejo tako, da se kršijo veljavni predpisi, pogoji ali omejitve, lahko agencija takoj prekliče (angl. revocation) veljavnost takšne listine oziroma jo začasno odvzame (angl. suspension) ali omeji (angl. limitation) opravljanje dejavnosti, dokler niso kršitve odpravljene, oziroma

izvede postopek v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji.

O začasnem odvzemu, preklicu ali omejitvi veljavnosti listin agencija izda odločbo. Zoper odločbo je dovoljena pritožba v roku 8 dni od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Neveljavno listino mora imetnik vrniti agenciji.

Smiselna uporaba izvršilnih ukrepov se predpiše za začasen odvzem, omejitev ali preklic listin za opravljanje letalskih operacij z zrakoplovi, ki niso urejeni s predpisi EU.

K 111. členu

Člen določa, da se prevoz nevarnega blaga v zračnem prometu izvaja v skladu z določbami zakona, ki ureja prevoz nevarnega blaga. To pomeni, da so določbe Zakona o prevozu nevarnega blaga (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 41/09, 97/10 in 56/15) specialne glede na določbe tega zakona. Lahko pa ta zakon o letalstvu določi drugače.

K 112. členu

Člen določa, da na civilnem zrakoplovu v Republiki Slovenijo, iz nje ali preko njenega ozemlja, ne sme nihče:

- prevažati na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu blago, ki je na podlagi mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO razvrščeno kot nevarno blago, razen če so za tak prevoz izpolnjeni pogoji in je zagotovljena skladnost;
- prevažati blago na zrakoplovu ali tujem zrakoplovu, ki je na podlagi mednarodnih standardov, priporočenih praks in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO razvrščeno kot prepovedano nevarno blago, razen če prevoz ni izjemoma dovoljen;
- prevažati blago na civilnem zrakoplovu, ki ga je na podlagi mednarodnih standardov, priporočene prakse in navodil ICAO ter tehničnih navodil ICAO, vedno prepovedano prevažati po zraku.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 113. členu

Člen določa, da je na civilnih zrakoplovih prevoz vojaške oborožitve, streliva in minske eksplozivnih sredstev prepovedan. Za prevoz takega blaga na državnih zrakoplovih veljajo predpisi ministrstva, pristojnega za obrambo, oziroma ministrstva, pristojnega za notranje zadeve. Člen pa tudi opredeljuje, da lahko vlada prepove tudi prevažanje drugega nevarnega blaga, kadar je to potrebno in v interesu javnega reda in varnosti.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 114. členu

Zakon na splošno določi, da letališča izpolnjujejo zahteve v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Ob tem se upošteva referenčno kodo letališča, kategorijo letališča in namena letališča.

EU je z namenom vzpostavitve in vzdrževanja visoke enotne ravni varnosti civilnega letalstva v Evropi uredila področje letališč z osnovno uredbo in izvedbenimi akti, in sicer predvsem o varnosti na aerodromih, da bi se ob prizadevanju za doseg cilja splošnega izboljšanja varnosti na aerodromih zagotovila visoka enotna stopnja varnosti civilnega letalstva v EU. Pri tem EU upošteva najnovejši tehnični razvoj in najboljše prakse na področju aerodromov s tem, da upošteva veljavne mednarodne standarde in priporočene prakse ICAO, s čimer pa se upošteva delitev letališč, izkušnje pri aerodromskih operacijah z vsega sveta ter znanstveni in tehnični napredek na področju aerodromov. EU želi biti sorazmerna z velikostjo aerodromov, prometom, kategorijo in kompleksnostjo aerodroma ter naravo in obsegom operacij na aerodromih. Zato je EU uvedla prožnost za prilagojeno izpolnjevanje predpisov EU in z določitvijo kriterijev omogočila, da se v državah članicah zahteve EU glede aerodromov nanašajo le na določene aerodrome. Zahteve EU se nanašajo na javna letališča, ki

izpolnjujejo tudi kriterije obsega prometa (prevoz potnikov in tovara). Za ta namen predpisi EU omogočajo prehodno obdobje.

Iz tega sledi, da lahko država članica sama uredi zahteve za letališča oz. aerodrome, ki ne sodijo v obseg urejanja prava EU. Ob tem pa mora država slediti tudi obveznostim izpolnjevanja zahtev iz Čikaške konvencije in njenih prilog. Zato zakon v tem poglavju poda zahteve za letališča tudi v obsegu, kot je treba za izpolnjevanja obvezanosti iz članstva v ICAO. Čikaška konvencija in njena Priloga 14 (in druge priloge) nalagata obveznost certificiranja aerodromov, ki so namenjeni za mednarodne operacije (angl. international operations), so ko odprta za javno uporabo (angl. public use), za mednarodni komercialni prevoz (angl. international commercial air transport) ali mednarodno civilno letalstvo (angl. international civil aviation). ICAO torej v različnih kontekstih podajanja zahtev za aerodrome uporablja različne opise, katerim pa je skupna javna narava aerodroma ter mednarodni aspekt zračnega prometa.

Glede rabe izrazov »aerodrom« in »letališče« ju ta zakon prvič uporablja za poimenovanja različnih vsebin. Izraz »aerodrom« definira osnovna uredba in ob tem sledi definiciji ICAO: pomeni opredeljeno območje na kopnem ali na vodi, na nepremični ali na premični ali plavajoči konstrukciji na vodi, vključno z vsemi objekti, napravami in opremo, ki se nahajajo na takem območju, ki je v celoti ali delno namenjena za prihode, odhode in premikanje zrakoplovov po površini. Izraz »aerodrom« (angl. »aerodrome«) se razlikuje od izraza »letališče« (angl. »airport«). Izraz »letališče« je širši pojem, ki zajema vse, kar je aerodrom in več. Izraz »airport« se sicer uporablja v pravu EU (in dokumentih ICAO), a je vedno razložen v konkretnem kontekstu. Za potrebe tega zakona se poda tudi definicija izraza »letališča«, in sicer: »letališče« je območje infrastrukturnih objektov in naprav, potrebnih za izvajanje letaliških služb in drugih služb ter spremljajočih dejavnosti na letališču. Spremljajoče dejavnosti na letališču so:

- obravnava zrakoplovov, potnikov, prtljage, blaga in pošte v zračnem prometu,
- vzdrževanje letališča,
- vzdrževanje in hangariranje zrakoplovov,
- spremljajoče storitvene dejavnosti za sprejem in odpravo zrakoplovov, potnikov, prtljage, blaga in pošte v zračnem prometu (npr. skladiščenje, logistika, hotelirstvo),
- proizvodnja strojev in naprav s področja letalstva,
- proizvodnja zrakoplovov vključno s proizvodnjo vesoljskih plovil,
- rušenje, izgradnja, obnova, rekonstrukcija in dograditev infrastrukturnih objektov, naprav in sredstev s področja letalstva,
- trgovina na drobno za potrebe letalstva,
- oddajanje in obratovanje lastnih ali najetih infrastrukturnih objektov, naprav in sredstev za potrebe letalstva,
- projektiranje ter druge inženirske dejavnosti in tehnično svetovanje s področja letalstva,
- dejavnosti potovalnih agencij s področja letalstva,
- varovanje civilnega letalstva pred dejanji nezakonitega vmešavanja,
- javni potniški promet in parkiranje ter
- izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje s področja letalstva.

Spremljajoče dejavnosti so določene na podlagi klasifikacije dejavnosti za podjetja in namen njihove opredelitve je določiti obseg dejavnosti, ki smiselno sodijo k letališču oziroma izvajanju letališke dejavnosti, in se jih lahko zagotovi na območju letališča. Spremljajoče dejavnosti na letališču ne morejo biti dejavnosti, ki neposredno ali posredno ne služijo izvajanju letališke dejavnosti posameznega letališča.

Zakon podaja izčrpno definicijo izraza z namenom opredelitve točnega konteksta.

Nadalje pa je treba zagotoviti, da so podane tudi zahteve za letališča, glede katerih država nima obveznosti v pravu EU, niti nima obveznosti v mednarodnih standardih ICAO. Slediti je namreč treba javnemu interesu varnosti zračnega prometa in tako za vse izvajalce storitev v civilnem letalstvu podati vsaj minimalne zahteve za doseg cilja.

Zakon tako povzame neposredno uporabljivost prava EU in določi obveznost izpolnjevanja zahtev za subjekte, ki so izven urejanja prava EU.

K 115. členu

Na podlagi pravnega reda, ki velja v Republiki Sloveniji se oblikuje delitev letališč, s katero se naslavlja obseg urejanja prava EU ter zahteve iz mednarodnih standardov ICAO. Letališča so tako javna ali nejavna. Zakon določi, kakšen zračni promet po namenu, se lahko izvaja na javnih in nejavnih letališčih.

Cilji te določitve so izpolnjevati v največji možni meri zahteve Čikaške konvencije in Zakonik o schengenskih mejah, hkrati pa ohranjati obstoječe praktične ureditve v Republiki Sloveniji, kot so bile vzpostavljene do začetka uporabe tega zakona.

Delitev letališč na javna in nejavna se razlikuje od dosedanje formalne ureditve, sledi pa dejanskemu stanju v državi. Določitev namena letališča glede na javno naravo letališče se razlikuje od dosedanje formalne ureditve, vendar zopet naslavlja dejansko stanje. Mednarodni zračni promet je zračni promet, ki se odvija v zračnem prostoru dveh ali več držav, notranji zračni promet pomeni zračni promet, izključno na ali z ozemlja držav članic EU, ki v celoti uporabljajo Zakonik o schengenskih mejah, brez pristajanja na ozemlje tretjih držav, domači zračni promet pa je zračni promet, pri katerem sta odletno in namembno letališče na ozemlju Republike Slovenije in pri katerem ni predviden odlet v zračni prostor druge države.

Konkretno, razume se, da so Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Letališče Edvarda Rusjana Maribor in Letališče Portorož (v primeru, da imamo veljavno obratovalno dovoljenje) javna letališča, na katerih se (lahko) izvajajo mednarodni zračni promet, notranji zračni promet in domači zračni promet. Druga letališča so nejavna in na njih se lahko izvajata notranji zračni promet in domači zračni promet.

Glede pojavnih oblik poznamo letališča, heliporte in vzletišča. Vsako letališče ima aerodrom. Zaradi svojih značilnosti vse oblike niso ustrezne za različne namene, torej za izvajanje vseh oblik zračnega prometa. Zato zakon določi, da se javna letališča pojavljajo le kot letališča ali heliporti, nejavna letališča pa v vseh treh možnih oblikah. Vzletišča, ki so namenjena samo za pristajanje in vzletanje helikopterjev, niso heliporti.

Zakon uporablja glede na ločitev letališč na javna in nejavna tudi različna izraza za pravno ali fizično osebo, odgovorno za obratovanje letališča: na nejavnem letališču imamo »obratovalca nejavnega letališča« (ki pomeni vsako pravno ali fizično osebo, ki obratuje ali namerava obratovati nejavno letališče), na javnem letališču pa »upravljalca javnega letališča« (ki pomeni vsako pravno ali fizično osebo, ki obratuje ali namerava obratovati javno letališče). Razlika med njima sledi iz zahtev za javna letališča, ki vključujejo tudi zahteve glede sistema upravljanja.

Zakon ne naslavlja morebitnih novih pojavnih oblik letališč, ki danes niso še urejena s pravom EU, niti zanje še niso oblikovani in izdani mednarodni standardi ICAO. Vse te pojavne oblike in zahteve zanje zakon rešuje glede določb o drugih urejenih površinah.

Zakon poda pravno podlago za nadaljnje urejanje, da minister izda predpise o razvrstitvi letališč glede na referenčno kodo in kategorijo letališča. Tak predpis določa tudi, glede na obseg zračnega prometa, pogojih, ki jih morajo letališča izpolnjevati v odvisnosti od te razvrstitve, torej glede namen letališča, referenčno kodo in kategorijo letališča ter v odvisnosti od obsega zračnega prometa določi tehnične, tehnološke in organizacijske zahteve za letališča.

K 116. členu

Zrakoplov sme pristati in vzleteti tudi izven letališča, če mora pristati zaradi višje sile ali nevarnosti. Zakon pa opredeli tudi okoliščine, da zrakoplovi, ki jim to omogočajo letalne zmožnosti, lahko uporabljajo za vzletanje in pristajanje poleg letališča tudi druge urejene površine, ki jih operator ali vodja zrakoplova izbere za operacije izven letališkega pristanka in vzleta, če izpolnjujejo predpisane pogoje za varno letenje in varen zračni promet. Izven letališča lahko pristajajo tudi zrakoplovi, ki izvajajo posebne operacije, kot so opredeljene v pravilih letenja - Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 923/2012 z dne 26. septembra 2012 o določitvi skupnih pravil zračnega prometa in operativnih določb v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa ter spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 1035/2011 in uredb (ES) št. 1265/2007, (ES) št. 1794/2006, (ES) št. 730/2006, (ES) št. 1033/2006 in (EU) št. 255/2010 (UL L št. 281 z dne 13. 10. 2012, str. 1), s spremembami, opredeljuje nabor dejavnosti, v zvezi s katerimi pristojni organ lahko na lastno pobudo ali na zahtevo odobri izjeme od katere koli zahteve glede pravil letenja. Te dejavnosti so: (a) policijske in carinske misije; (b) misije za nadzor in sledenje prometa; (c) misije za nadzor okolja, ki jih izvajajo javni organi ali se izvajajo v

imenu javnih organov; (d) iskanje in reševanje; (e) medicinski leti; (f) evakuacije; (g) gašenje požara; in (h) izjeme, ki so potrebne za zagotavljanje varnosti letov za voditelje držav, ministre in primerljive državne funkcionarje. Ta ureditev se uporabi tudi zakonsko opredelitev izven letaliških pristankov.

Z zrakoplovi, ki jim letalne zmožnosti omogočajo pristajati oziroma vzletati so mišljeni zlasti helikopterji, baloni, v bodoče bodo to tudi (večji) brezpilotni zrakoplovi. Zakon tudi predvideva, da podzakonski predpis določi pogoje, v katerih se izvajano izven letališki vzleti in pristanki oziroma določi uporabo drugih urejenih površin. Druge urejene površine so namreč mesta za izven letališke vzlete oziroma pristanke, območja delovanja ter območja javnega interesa.

K 117. členu

Določi se letališko infrastrukturo, ki poleg infrastrukturnih objektov in naprav zajema tudi vsa zemljišča, ki funkcionalno služijo namenski rabi objektov in naprav ter so namenjeni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa in s tem varnemu obratovanju letališča. Med letališko infrastrukturo se umesti tudi druge objekte in naprave namenjene izvajanju letališke dejavnosti, s čimer se želi kot letališko infrastrukturo opredeliti tudi druge objekte in naprave, ki bodo potrebni za izvajanje ustrezne letališke dejavnosti na posameznem letališču in zagotavljanju varnosti zračnega prometa, npr. vključujoč varovanje, glede na morebiten tehnološki razvoj.

Med letališko infrastrukturo po tem zakonu ne sodijo objekti in naprave izvajalca storitev ATM/ANS.

Na letališču se zagotovi letališka infrastruktura v potrebnem obsegu glede na namen, referenčno kodo in kategorijo letališča ter glede na obseg zračnega prometa na letališču. Določa se tudi zahteva po rednem vzdrževanju te infrastrukture in nadzoru stanja, v katerem se nahaja.

Zakon poda pravno podlago za nadaljnje urejanje, da minister izda predpis, s katerim določi seznam minimalne letališke infrastrukture, ki mora biti zagotovljena glede na namen, referenčno kodo in kategorijo letališča in ter glede na gostoto zračnega prometa na njem.

K 118. členu

Na javnem letališču je treba glede na namen, referenčno kodo in kategorijo letališča ter glede na obseg zračnega prometa organizirati letališke službe. Zakon podaja izčrpen seznam vseh letaliških služb, ob tem pa za javna letališča določi minimalen seznam le - teh: reševalna in gasilska služba in nudenje prve pomoči, služba za odstranjevanje zrakoplovov v okvari, služba za vzdrževanje in nadzor (kot npr. vzdrževanje in nadzor letaliških površin, objektov, naprav, ovir, vizualnih pripomočkov in oznak, sistemov električnega napajanja in osvetlitve), služba za zmanjšanje nevarnosti, ki jih povzročajo divje živali in služba za upravljanje ploščadi.

Prav tako je treba na javnem letališču, odvisno predvsem od namena letališča, organizirati druge službe (ki niso letališke službe), kot so izvajanje storitev ATM/ANS, policijo, carinski organ, inšpekcijske službe (zdravstvena, veterinarska, fitopatološka in druge), zemeljsko oskrbo in nujno medicinsko pomoč. od namen Zakon s tem členu določi minimalni obseg teh služb.

Zakon tudi opredeli minimalni obseg letaliških služb za nejavna letališča – to so reševalna in gasilska služba in nudenje prve pomoči, služba za odstranjevanje zrakoplovov v okvari in služba za vzdrževanje in nadzor.

Izraz »služba« se v kontekstu tega člena - letališke službe, ne sme razumeti kot obveznost organizacije dela pri posameznem subjektu v samostojni organizacijski enoti. Izraz »služba« se mora razumeti kot izvajanje potrebnih aktivnosti, da se doseže namen izvajanja letališke službe – zagotavljanje varnosti zračnega prometa na zadevnem letališču. Podzakonski predpis bo podrobneje določil izvajanje nalog letaliških služb in drugih služb, ki morajo biti organizirane na letališču glede na namen, referenčno kodo in kategorijo letališča ter glede na gostoto zračnega prometa na njem. To pomeni, da bodo za različna letališča določeni različne zahteve glede doseganja ciljev izvajanja navedenih letaliških služb.

K 119. členu

Ta člen določa subjekte, ki lahko izvajajo zemeljsko oskrbo in samooskrbo. Ravno tako določa obveznost v primeru, če se na javnem letališču pojavi nov izvajalec storitev zemeljske oskrbe, ki bo zaposloval za izvajanje služb zemeljske oskrbe nove delavce. V tem primeru mora prevzeti obveznost, da bo zaposlil vse, ki bi zaradi njegovega prevzema izvajanja letaliških služb pri dosedanjem izvajalcu izgubili zaposlitev.

K 120. členu

Ta člen določa vodenje in upravljanje centraliziranih infrastruktur ter prost dostop do objektov in naprav. Ravno tako določa, da je agencija pristojna za izvajanje strokovnega nadzora nad izvajanjem določb tega člena.

K 121. členu

Ta člen določa delovanje odbora uporabnikov javnega letališča. Določa, da se odbor uporabnikov javnega letališča ustanovi na javnih letališčih, zastopa pa interese uporabnikov javnega letališča oziroma fizičnih in pravnih oseb, ki so odgovorne za zračni prevoz potnikov, pošte in/ali tovora od ali do zadevnega letališča. Določi se pravna podlagah za nadaljnje urejanje, da minister podrobneje določi ustanovitev in način delovanja odbora uporabnikov javnega letališča ter njegove naloge.

K 122. členu

Ta člen določa obratovalni čas javnega letališča. Upravitelj javnega letališča določi obratovalni čas javnega letališča potem, ko ga predhodno uskladi z odborom uporabnikov javnega letališča, agencijo in izvajalci letaliških služb ter subjekti, ki izvajajo na javnem letališču druge službe.

Če upravitelj javnega letališča ne doseže soglasja, določi obratovalni čas javnega letališča agencija. Agencija lahko določi obratovalni čas javnega letališča tudi drugače, če to zahtevajo razlogi zagotavljanja varnosti zračnega prometa ali če to zahtevajo interesi varnosti leta določenega zrakoplova. Vlada začasno določi obratovalni čas javnega letališča tudi drugače, če to zahtevajo interesi varnosti, zdravja, varovanja okolja, mednarodnih odnosov ali podobnih državnih interesov.

Določi se pravna podlaga za nadaljnje urejanje - vlada izda predpis, s katerim podrobneje določi usklajevanje obratovalnega časa javnih letališč.

K 123. členu

Ta člen določa način in postopek oblikovanja ter določanja letaliških pristojbin. Dosedanja zakonska ureditev je poznala izraze tudi cena in tarifa kot tudi letališka pristojbina. Z izrazom pristojbina v tem členu se poenoti izrazje, kot izhaja tudi iz predpisov Evropske unije (Direktiva 2009/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o letaliških pristojbinah (UL L št. 70 z dne 14. 3. 2009, str. 11)). V tem zakonu oz. v tem členu izraz pristojbina pomeni letališko pristojbino, varnostno pristojbino, pristojbino oz. nadomestilo za storitve zemeljske oskrbe iz Priloge k Direktivi 96/67/ES, ali pristojbino, obračunano za financiranje pomoči invalidnim osebam in potnikom z omejeno sposobnostjo iz Uredbe (ES) št. 1107/2006.

Podane so ureditve glede obveznosti določanja letaliških pristojbin, ločenega računovodstva in posvetovanja v zvezi s tem. Določena je ureditev za nadaljnje podzakonske ureditve.

K 124. členu

Ta člen določa način in postopek oblikovanja ter določanja letaliških pristojbin. Dosedanja zakonska ureditev je poznala izraze tudi cena in tarifa kot tudi letališka pristojbina. Z izrazom pristojbina v tem členu se poenoti izrazje, kot izhaja tudi iz predpisov EU (Direktiva 2009/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o letaliških pristojbinah (UL L št. 70 z dne 14. 3. 2009, str. 11)). V tem zakonu oz. v tem členu izraz pristojbina pomeni letališko pristojbino, varnostno pristojbino, pristojbino oz. nadomestilo za storitve zemeljske oskrbe iz Priloge k Direktivi 96/67/ES, ali pristojbino, obračunano za financiranje pomoči invalidnim osebam in potnikom z omejeno sposobnostjo iz Uredbe (ES) št. 1107/2006.

Podane so ureditve glede obveznosti določanja letaliških pristojbin, ločenega računovodstva in posvetovanja v zvezi s tem. Določena je ureditev za nadaljnje podzakonske ureditve.

K 125. členu

Z razvojem pravnega okvirja EU o pravilih letenja, na podlagi razvoja mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO, se je izkazala potreba, da se za potrebe aerodromov, na katerih se ne zagotavlja služba zračnega prometa, oblikuje cona aerodromskega prometa, ki je zračni prostor okrog aerodroma, na katerem ni zagotovljena služba zračnega prometa, ki je namenjena zagotavljanju varnosti aerodromskega prometa. Pravo EU v pravilih letenja že pozna izraz »cona aerodromskega prometa«, angl. *Aerodrome Traffic Zone*, kot zračni prostor opredeljenih dimenzij, ki se vzpostavi okoli aerodroma za namen varovanja aerodromskega prometa, a pa prostorsko ta cona ni opredeljena. Dimenzije takega zračnega prostora se zaradi specifik posameznega letališča (dolžina in širina vzletno pristajalne steze, orografija okolice takega letališča) ne more določiti z zakonom, temveč je odvisna od karakteristik vsakega aerodroma (opomba: vsako letališče ima aerodrom. Aerodrom je opredeljeno območje na kopnem ali na vodi, na nepremični ali na premični ali plavajoči konstrukciji na vodi, vključno z vsemi objekti, napravami in opremo, ki se nahajajo na takem območju, ki je v celoti ali delno namenjena za prihode, odhode in premikanje zrakoplovov po površini. Izraza aerodrom in letališča torej nista sopomenki.) Zakon zato poda obveznost obratovalcu nejavnega letališča, da za vsak aerodrom, na katerem ni zagotovljena služba zračnega prometa, določi cono aerodromskega prometa. Ta določitev bo morala temeljiti na natančnejši opredelitvi cone aerodromskega letališča, kot bo izhajalo iz podzakonskega predpisa ministra, za kar zakon poda tudi ustrezno pravno podlago.

Razume se, da ja tako določena cona aerodromskega prometa ena od informacij, ki jo je obratovalec nejavnega letališča dolžan zagotavljati svojim uporabnikom, in hkrati, da je ta ustrezno opredeljena tudi v navodilih o načinih in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov, kot so določena s predpisom na podlagi tega zakona.

Obratovalec nejavnega letališča je z določitvijo cone aerodromskega prometa odgovoren tudi za ustrezno in potrebno koordinacijo vseh aktivnosti, ki jih različni uporabniki zračnega prostora želijo izvajati v dotičnem prostoru. V ta namen zakon tudi določi, da za namen koordinacije zračnega prometa v coni aerodromskega prometa obratovalec nejavnega letališča imenuje koordinatorja aerodromskega prometa. Naloga tega koordinatorja je, da koordinira aerodromski promet. Aerodromski promet pomeni ves promet na manevrskih površinah aerodroma in vse zrakoplove, ki letijo v bližini aerodroma. Zrakoplovi, ki so v bližini aerodroma, vključujejo med drugim tudi zrakoplove, ki vstopajo v aerodromski šolski krog ali ga zapuščajo.

Ker lahko na določenih letališčih v določenih okoliščinah pride do velikega števila uporabnikov zračnega prostora v območju cone aerodromskega prometa ali v njeni bližini, je vloga koordinatorja aerodromskega prometa zelo pomembna in nujna. Njena zakonska opredelitev je posledica naslavljanja razlogov za pretekle letalske nesreče in incidente.

Ne glede na zakonsko določitev cone aerodromskega prometa, to ne pomeni, da se oblikuje poseben zračni prostor, v katerem je določen poseben razred zračnega prostora. Ker gre v primeru te določbe le za aerodrom, na katerem ni zagotovljena služba zračnega prometa, v tej coni velja sicer določen razred zračnega prostora (npr. razred G, kot je to določeno v predpisu o pravilih letenja), v katerem veljajo pravila letenja, kot so določena s predpisi EU za posamezni razred zračnega prostora. Glede na to tudi vloge koordinatorja aerodromskega prometa ne gre razumeti kot vloge, ki jo ima izvajalec storitev služb zračnega prometa v skladu s predpisi EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor in predpisi o določitvah zahtev in upravnih postopkov v zvezi z aerodromi (tj. pravilih letenja). Ne glede na naloge koordinatorja aerodromskega prometa je obveznost vseh uporabnikov zračnega prostora, da upoštevajo veljavna pravila letenja. Zakon tako uvaja popolnoma nov institut, katerega namen je prispevati k zagotavljanju varnosti zračnega prometa v coni aerodromskega prometa. Glede na to se tudi določi, da se v podzakonskem predpisu poda zahtevo glede usposobljenosti takega koordinatorja aerodromskega prometa, ki pa se bo naslanjala na zahteve glede certificiranega osebja in strokovnega osebja iz tega zakona. Tako se tudi ne razume, da je koordinator aerodromskega prometa vrsta certificiranega osebja in strokovnega osebja iz tega zakona, temveč gre za institut zagotavljanja varnosti zračnega prometa na letališčih, ki

niso javna, torej zanje ne velja pravo EU niti ne pričakovanje po neposredni aplikaciji standardov ICAO.

Določbe so primerljive z ureditvami v drugih državah članicah EU in Združenem kraljestvu.

K 126. členu

Postopke za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih je treba ločiti glede na to, ali se na aerodromu zagotavlja služba zračnega prometa. Tako je treba, za tiste aerodrome, na katerih se izvaja služba zračnega prometa, določiti izvajanje mednarodnih standardov in priporočenih praks in navodil ICAO glede instrumentalnih postopkov za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih.

Poda se določba, ki odraža vir relevantnih predpisov ter standardov za določanje teh postopkov. To so predpisi EU (predpisi EU o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor in predpisi o določitvah zahtev in upravnih postopkov v zvezi z aerodromi), v skladu s tem splošni akti agencije ter mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO. Agenciji se poda obveznost, da v skladu s svojimi regulatornimi pristojnostmi določi način oblikovanja, določanja in vzdrževanja instrumentalnih postopkov za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih in pogoje, ki jih morajo v zvezi s tem izpolnjevati organizacije. Agenciji je določena taka pristojnost na podlagi ureditve iz tega zakona (določbe glede uporabe standardov in priporočil ICAO in ECAC ter odstopanja), ko lahko izda predpise, s katerimi se prenašajo v pravni red postopki k mednarodnim standardom in priporočenim praksam ICAO, sprejemljivi načini skladnosti ter navodila in drugi letalski varnostni standardi, v obsegu, kolikor je to ustrezno za civilno letalstvo v Republiki Sloveniji,

Na aerodromih, na katerih se ne zagotavlja služba zračnega prometa, je za zagotavljanje varnosti zračnega prometa prav tako treba določiti postopke za vzletanje in pristajanje zrakoplovov, vendar na bistveno manj zahteven način zaradi narave letalskih operacij na takih letališčih. Tako se določi, da postopke za vzletanje in pristajanje zrakoplovov na aerodromih, na katerih ni zagotovljena služba zračnega prometa, z navodili določi obratovalec nejavnega letališča, le ti pa se uporabljajo potem, ko nanje poda soglasje agencija. Na tak način se poda ureditev, ki odraža sorazmernost glede na vrste operacij, ki se izvajajo na posameznem aerodromu (oziroma letališču), še vedno pa se poda okvir zahtev, ki so nujne, da se zagotavlja varnost zračnega prometa na prav vseh aerodromih. Nadalje se določi, da se zagotovi enoten obseg zahtev za aerodrome, na katerih se ne zagotavlja služba zračnega prometa, da minister izda predpis, s katerim podrobneje določi vsebino navodil o načinih in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov.

K 127. členu

Določi se način določitve javnega letališča kot letališča, na katerem se opravlja se mednarodni zračni promet (tako imenovano mednarodno letališče), pristojni organ za določitev – tj. Vlado, predlagatelja in soglasodajalce v tem postopku. Določa se tudi dovoljenje za začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa, ter podaja še sprejemljivo obdobje veljavnosti takega dovoljenja in sicer enkrat letno za največ en mesec. Agencija je pristojna za določitev pogojev in njihovo preverjanje.

Ne glede na določbo tega zakona o dovoljenju za začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa se razume, da Zakon o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 35/10 – uradno prečiščeno besedilo, 15/13 – ZNPPol, 5/17, 68/17, 47/19 in 139/20) podaja zahteve glede določitve začasnih mejnih prehodov, katerim mora biti zadoščeno tudi v primeru izdaje dovoljenja za začasno opravljanje mednarodnega zračnega prometa po tem zakonu.

K 128. členu

Določi se, da ima operator, ki ima dovoljenje za letenje v zračnem prostoru, splošno pravico uporabe letališke infrastrukture in predpisanih služb glede na referenčno kodo, kategorijo, namen in zmogljivosti letališča ter glede na obseg zračnega prometa.

K 129. členu

Upravljalca javnega letališča zagotovi podatke o letališču in razpoložljivih službah ter letaliških pristojbinah uporabnikom. Gre za informacije, ki so pomembne za uporabnike dotičnega letališča. To se zagotovi z objavo letalskih informacij v skladu s tem zakonom in predpisi EU. Določba sledi ureditvi v osnovni uredbi. S tem se razume, da je o teh podatkih, v obsegu, kot je potrebno, obveščen tudi izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa (oziroma izvajalec letalskih informacijskih služb in izvajalec služb zračnega prometa).

V primeru nejavnih letališč je obveznost zagotavljanja podatkov o letališču uporabnikom naložena obratovalcu nejavnega letališča. Zaradi nejavne narave letališča obratovalec nejavnega letališča ni zavezan k enakemu obsegu zagotavljanja podatkov o letališču in njihovi objavi na način, kot to velja za upravljalca javnega letališča. Obratovalec nejavnega letališča mora zagotoviti predvsem podatke o letališču, predvsem glede cone aerodromskega prometa in postopkih za vzletanje in pristajanje zrakoplovov.

K 130. členu

Določen je princip upoštevanja civilnih predpisov na letališčih, ko se le-ta uporabljajo (tudi) za vojaški zračni promet. Vojaški zračni promet – ki se izvaja z vojaškimi zračnimi predpisi, pri tem upošteva predpise, ki veljajo za civilno letalstvo. V poglavju glede vojaškega letalstva se poda ureditev, ki velja za vojaška letališča, ko se uporabljajo za civilni zračni promet.

Doda se tudi pogoj, da kadar se na letališču gradijo vojaški objekti in naprave, se le ti gradijo, če to ne vpliva na varnost zračnega prometa. Ob tem se sledi zahtevam glede gradnje na letališčih, kot izhaja iz tega zakona.

K 131. členu

Ta člen določa pogoje in način pridobivanja soglasja za graditev ali postavitev objektov in naprav v območjih izključne in omejene rabe, agencijo kot pristojni organ ter roke za izdajo soglasja.

K 132. členu

Ta člen določa pogoje in način pridobivanja soglasja v območju nadzorovane rabe, agencijo kot pristojni organ ter roke za izdajo soglasja.

K 133. členu

Ta člen določa, da investitor in lastnik oziroma upravljalca javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča podata vlogo za izdajo dovoljenja za obratovanje in vpis v vpisnik letališč. Določa tudi pogoje za podajo vloge in potrebo po letališkem priročniku.

Nadalje določa, da mora upravljalca javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča v primeru zamenjave izvajalca določene službe na letališču oziroma v primeru organizacijskih ali tehničnih sprememb o teh spremembah obvestiti agencijo, ki po enakem postopku, kot za izdajo, določi potrebo po ponovni preveritvi izpolnjevanja predpisanih pogojev. Agencija ima v postopku pravico tudi da dopolni oziroma spremeni že izdano dovoljenje za obratovanje.

Agencija opravi pregled s katerim ugotavlja ali stanje ustreza pogojem, določenim v soglasju za graditev ali postavitev objektov in naprav v območjih izključne in omejene rabe, ali so izpolnjeni predpisani pogoji glede na namen, referenčno kodo in kategorijo, letališča, obseg zračnega prometa ter drugi pogoji glede zaznamovanja ovir; ali so organizirane predpisane službe in ali te službe izpolnjujejo predpisane pogoje; ali je potrjen program varovanja letališča in načrti za postopke v sili; in ali notranja organizacija upravljalca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča zagotavlja varen zračni promet in zračni prevoz.

V kolikor bi bilo potrebno daljše preverjanje zanesljivosti delovanja, tehnoloških procesov ali predpisanih načrtov lahko agencija pred izdajo oziroma spremembo ali dopolnitvijo dovoljenja za obratovanje letališča, po enakem postopku kot za izdajo dovoljenja, dovoli poskusno obratovanje. Dovoljenje za poskusno obratovanje lahko velja do enega leta z možnostjo podaljšanja, upravljalca

javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča pa mora ves ta čas dokumentirano nadzorovati izpolnjevanje predpisanih pogojev.

Dovoljenje za obratovanje letališča ni časovno omejeno. Velja glede na ugotovljene pogoje in okoliščine ob njegovi izdaji. Agencija vodi evidenco morebitnih sprememb ali dopolnitev dovoljenja za obratovanje letališča po enakem postopku, kot je določen za njegovo izdajo.

134. členu

Zakon določi, da fizična ali pravna oseba, ki ni upravljalec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča, obratuje letališko infrastrukturo za izvajanje svoje dejavnosti na letališču, potem ko agencija izda dovoljenje.

Obratovalec letališke infrastrukture sme uporabljati letališko infrastrukturo za izvajanje svoje dejavnosti na letališču, če je ob upoštevanju prejšnjega člena ugotovljeno, da njegove dejavnosti ne vplivajo na varno delovanje letališča, varen zračni promet in zračni prevoz ter je za upravljanje letališke infrastrukture pridobil dovoljenje agencije. Dovoljenje za obratovanje letališke infrastrukture ne sme biti v nasprotju z dovoljenjem za obratovanje letališča. Agencija pri izdaji dovoljenja za obratovanje letališke infrastrukture zagotavlja skladnost le-tega z izdanim dovoljenjem za obratovanje letališča.

K 135. členu

Zakon določi, da lahko vlada omeji ali prepove obratovanje javnega letališča v posebnih okoliščinah, če to zahtevajo interesi varnosti, zdravja, varovanja okolja, mednarodnih odnosov ali podobni državni interesi. Stroške povrne tisti, ki je povzročil omejitev ali prepoved, razen če gre za višjo silo.

K 136. členu

Zaradi posebnosti vzletišč, zakon ločeno podaja zahteve glede obratovanja vzletišč. Smiselno se sledi ureditvi glede dovoljenja za obratovanje letališč. Tako določa, da po oddaji vloge za izdajo dovoljenja za obratovanje vzletišča in vpis v vpisnik vzletišč, kateri se priloži navodilo za uporabo vzletišča. Agencija izda dovoljenje za obratovanje vzletišča, ko ugotovi, da so izpolnjeni pogoji. Dovoljenje za obratovanje vzletišča velja za nedoločen čas. Agencija dovoljenje za obratovanje vzletišč omeji, začasno odvzame ali prekliče, ko ugotovi, da vzletišče ne izpolnjuje več predpisanih pogojev. Zoper odločbo je dovoljenja pritožba v osmih dneh od vročitve. Pritožba ne zadrži izvršitve. Minister predpiše tehnične pogoje, omejitve in način uporabe vzletišč.

K 137. členu

Ta člen določa vpis v vpisnik letališč in vpisnik vzletišč. Agencija po uradni dolžnosti vpiše letališče v vpisnik letališč, vzletišče pa v vpisnik vzletišč po izdaji dovoljenja za upravljanje.

Agencija vodi vpisnik letališč in vpisnik vzletišč v elektronski obliki. Zakon določa, kateri podatki se vodijo v vpisniku letališč. Smiselno ustrezne podatke se vodi tudi v vpisniku vzletišč. Osební podatki, vpisani v oba vpisnika, se zbirajo in uporabljajo za izvajanje nalog agencije oziroma drugih pristojnih organov po tem zakonu. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblašene za delo z vpisnikoma ter oseba, na katero se podatki nanašajo, kot tudi pristojni organi po drugih predpisih, pristojni letalski organi drugih držav v zvezi s priznavanjem licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih ustreznih listin ter preiskovalni organ. Podatki se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in arhiviranju.

K 138. členu

Ta člen določa izbris iz vpisnika letališč in vpisnika vzletišč. Letališče se izbriše iz vpisnika letališč, če obratovalec letališča najmanj dve leti nima dovoljenja za obratovanje letališča. Isto velja tudi za vzletišča. Zoper odločitev o izbrisu ni pritožbe.

K 139. členu

Ta člen določa ovire zunaj omejitvenih ravnin, ki so nevarne za varnost zračnega prometa. Ovira, kot jo opredeljujejo mednarodni standardi in priporočene prakse ICAO ter predpisi EU so vse nepremične (začasne ali stalne) in premične predmete ali dele predmetov, ki:

- so postavljeni na območju, ki je namenjeno premikanju zrakoplova po površini, ali
- se razprostirajo nad določeno površino, ki je namenjena varovanju zrakoplova med letom, ali
- stojijo zunaj teh določenih površin in so ocenjeni kot nevarni za zračni promet.

Ovire v območjih izključne in omejene rabe so dovoljene le pod pogojem, da neposredno služijo obratovanju letališča. Postavitev ovir v območju nadzorovane rabe je izjemoma dovoljena pod pogojem, da iz ocene varnosti izhaja, da ne vplivajo na varnost zračnega prometa. Oceno varnosti zagotovi investitor oziroma lastnik ovire.

Območje izključne rabe pomeni območje aerodroma, na katerem so dovoljeni le posegi v prostor, gradnja objektov in postavitve naprav, ki neposredno služijo obratovanju letališča. Območje nadzorovane rabe pomeni območje, ki je določeno z omejitvenimi ravninami glede na referenčno kodo aerodroma v odvisnosti od opremljenosti aerodroma z navigacijsko opremo, v katerem so posegi v prostor in gradnja objektov nadzorovani zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa tako, da so omejeni po višini oziroma se smejo približati manevrskim površinam aerodroma samo na dovoljeno razdaljo. Območje omejene rabe pomeni območje v bližini aerodroma, ki je določeno z omejitvenimi ravninami glede na referenčno kodo aerodroma v odvisnosti od opremljenosti aerodroma z navigacijsko opremo, ki je namenjeno dejavnostim, ki so povezane z obratovanjem letališča, in v katerem so posegi v prostor in gradnja objektov ter postavitve naprav dopustni le za namen obratovanja letališča, izvajanje letaliških služb in drugih služb ter spremljajočih dejavnosti na letališču. To so vplivna območja letališč.

Zakon nadalje določi ovire izven vplivnih območij letališč: te so objekti in naprave, ki so višji kot 100 metrov, v krogu s polmerom 10 kilometrov od referenčne točke aerodroma objekti in naprave, ki so višji kot 30 metrov in se nahajajo na terenu, ki je več kot 100 metrov višji od referenčne točke aerodroma, ali

izven kroga s polmerom 10 kilometrov od referenčne točke aerodroma objekti in naprave, ki so višji kot 30 metrov in stojijo na vzpetinah, katere se dvigajo iz okoliške pokrajine za več kot 100 metrov, ali daljnovodi, žičnice in podobni objekti, ki so napeti nad dolinami in soteskami po dolžini več kot 75 metrov in segajo več kot 100 metrov od tal. Zadnjih sklop teh ovir so objekti in naprave, ki so zunaj naselij in so višji od okoliškega terena za najmanj 25 metrov, če se nahajajo znotraj varovalnih pasov, kot so določeni s predpisi s področij cest, železnic, energetike in podobno. Varovalne pasove le - teh opredeljuje področna zakonodaja s področij energetike, cest, železnic, žičnic.

Podporno oceno varnosti za postavitve ovir v območju nadzorovane rabe zagotovi investitor oziroma lastnik ovire.

K 140. členu

Ta člen določa pogoje za postavitve ali spremembe obstoječe ovire – to je njeno povečanje, zvišanje ali drugačno spremembo. Pomembno je, da se za postavitev nove ali spremembe obstoječe ovire predhodno pridobi mnenje agencije, ki ga izda v skladu s predpisi s področja gradnje, ali soglasje agencije, če ne gre za gradnjo v skladu s predpisi s področja gradnje. Agencija je dolžna v postopku izdaje soglasja preveriti vpliv ovire na varnost zračnega prometa. Agencija izda soglasje v skladu s predpisi Evropske unije, če je to relevantno.

Agencija izda mnenje ali soglasje za postavitev nove ovire ali spremembo obstoječe na podlagi analize vpliva na varnost zračnega prometa, ki jo predloži upravljalec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor oziroma lastnik ovire. Agencija lahko v primeru, da je ovira zgrajena ali povečana brez mnenja oziroma soglasja ali v nasprotju z mnenjem ali soglasjem oziroma če negativno vpliva na varnost zračnega prometa, od upravljalca javnega letališča, obratovalca nejavnega letališča, investitorja ali lastnika ovire zahteva odstranitev na lastne stroške. Agencija izda odločbo o tem.

Upravljalec javnega letališča, obratovalec nejavnega letališča, investitor ali lastnik ovire mora zagotoviti tudi podatke o oviri skladno s predpisom EU o kakovosti podatkov - in Uredbo o izvajanju uredbe (EU) o zahtevah glede kakovosti letalskih podatkov in letalskih informacij za enotno evropsko

nebo (Uradni list RS, št. 60/17). Ti podatki spadajo med podatke, ki so pomembni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa, in morajo biti skladni z mednarodnimi standardi in priporočili ICAO ter pod nadzorom pristojnih organov držav pogodbenice.

Zakon v zvezi z ovirami določi še, da se vegetacijo, ki sega v vplivno območje letališča, odstrani, razen če iz varnostne ocene izhaja, da nima negativnega vpliva na varnost zračnega prometa. Strošek odstranitve bremeni upravljalca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča, na katerega ima vegetacija vpliv. Taka določba je nujna zaradi vpliva vegetacije kot ovire na varnost zračnega prometa.

K 141. členu

Ta člen določa podlago za zaznamovanje ovir, potrebo po vzdrževanju zaznamovanja v brezhibnem stanju in izjeme glede zaznamovanja. Ravno tako določa obveznosti lastnika ali uporabnika ovire, lastnika ali upravljalca javnega letališča oziroma obratovalca nejavnega letališča.

K 142. členu

S tem zakonom se na področju letalske dejavnosti oziroma letališč uzakonja možnost ustanovitve posebne služnosti v javno korist, ki je namenjena zagotavljanju varnosti zrakoplova med letom pri vzletanju oziroma pristajanju (oziroma varnosti zračnega prometa). Določbe tega zakona o služnosti v javno korist na področju letalstva so specialne v razmerju do splošne zakonske ureditve, ki ureja vprašanja ustanovitve služnosti v javno korist. Kot specialne določbe se z njimi posebej ureja obstoj in način določitve javne koristi ter vsebina služnosti. Kar zadeva ostala vprašanja ustanovitve služnosti v javno korist, zlasti pa postopek njene ustanovitve, se bo tudi za te služnosti uporabljala splošna zakonska ureditev, ki velja za omejitev lastninske pravice s služnostjo v javno korist.

K 143. členu

Javno korist za ustanovitev služnosti po tem zakonu predstavlja zagotavljanje varnosti zračnega prometa, ki je pomembna za nemoteno delovanje javnega letališča. Temu varnostnemu vidiku so namenjene ravnine omejitve ovir okoli letališča (vzletna, priletna in druge ravnine omejitve ovir letališča: konična ravnina, notranja vodoravna ravnina, notranja priletna ravnina, bočna ravnina, notranja bočna ravnina in ravnina zaustavljenega pristanka), kot so opredeljene v predpisih, ki urejajo področje letalstva in letališč, in s katerimi so določene višinske meje, do katere lahko segajo objekti in naprave oziroma naravne ovire, kot je visoko drevje. S služnostjo v javno korist se zato omejuje lastninsko upravičenje lastnika nepremičnine, da na svoji nepremičnini posega (npr. z gradnjo ali postavitvijo naprav) v zračni prostor nad to omejitveno ravnino, kolikor ni za gradbene objekte višinska omejitev predvidena že v prostorskih aktih. Med zračne ovire okoli javnega letališča, ki ogrožajo varnost zračnega prometa, pa je treba poleg posegov človeka šteti tudi naravne ovire, kot je visoko drevje, ki prebada ravnine omejitve ovir. Namen služnosti je torej zagotoviti obveznosti lastnika nepremičnine, da nad to ravnino omejitve ovir ne bo nobenih ovir, ki bi ogrožale varnost zračnega prometa.

Služnost v javno korist se tako ustanovi v breme lastnika nepremičnine, ki se nahaja v območju ravnine omejitve ovir, kjer bi lahko zaradi visokih ovir prišlo do ogrožanja varnosti zrakoplova med letom. Ta območja in nepremičnine na tem območju določi vlada s sklepom za posamezno javno letališče. Služnost se ustanovi v korist vsakokratnega lastnika nepremičnin, na katerih je zgrajena vzletno-pristajalna steza.

K 144. členu

Posebnost služnosti v javno korist je, da poleg negativne obveznosti lastnika obremenjene nepremičnine (opuščanje ravnanj, ki segajo nad določeno višinsko ravnino) vključuje tudi pozitivno obveznost lastnika (odstranjevanje naravnih ovir, kot je drevje nad spodnjo mejo ravnine omejitve ovir). Nalaganje pozitivnih bremen lastniku obremenjene nepremičnine je izjema, ki pa je v tem primeru nujna, da se zagotovi namen oziroma javna korist, ki se jo s služnostjo varuje. V tretjem odstavku tega člena je dana pravica upravljalca javnega letališča ali obratovalca nejavnega letališča, da sam odstrani oviro (npr. drevje ali napravo), če tega ne bi storil lastnik na podlagi poprejšnjega poziva. V takem primeru ima upravljavec javnega letališča ali obratovalec nejavnega letališča pravico, da kljub nasprotovanju lastnika začasno dostopi na nepremičnino in izvede potrebna dela.

K 145. členu

Ta člen določa postopek izdaje in pristojnost agencije za izdajo dovoljenja za postavitve in delovanje naprav ali sredstev, ki bi lahko povzročati elektromagnetne, svetlobne ali druge motnje na letališčih, zrakoplovih in napravah za vodenje zrakoplovov, oziroma lahko ovirajo ali zavedejo člane posadk ali osebje služb zračnega prometa (kot so npr. tudi laserji, ognjemeti, radiofrekvenčne motnje). Z namenom preprečevanja motenj in zagotavljanja varnosti zračnega prometa agencija v dovoljenju določi pogoje delovanja in morebitne omejitve. Agencija lahko začasno ali trajno prepove delovanje katerekoli naprave ali sredstva, če se ugotovi, da negativno vpliva na varnost zračnega prometa. Če agencija izdajo dovoljenja zavrne ali v primeru iz prejšnjega stavka, stroški postavitve in delovanja naprav ali sredstev bremenijo lastnika oziroma upravljavca takšne naprave ali izvajalca aktivnosti.

K 146. členu

Ta člen določa, da so zemljišča, na katerih se nahajajo letališča in letališka infrastruktura ter objekti in naprave namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, lahko v lasti Republike Slovenije, samoupravnih lokalnih skupnosti in drugih oseb javnega prava ali oseb zasebnega prava. Določba ohranja predkupno pravico za predvideno širitev letališča, če je širitev predvidena s programom razvoja letališča.

Zemljišča se lahko pridobivajo s predkupno pravico, če je predhodno izdelan program razvoja letališča, ki mora biti skladen z nacionalnim programom razvoja civilnega letalstva. Predkupna pravica, kot jo določa 507. do 513. člen Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631) mora biti določena z zakonom. Obseg zemljišč, na katerih se lahko uveljavlja predkupna pravica, je določen natančneje z vsebino programa razvoja letališča. Člen tudi določa, da so zemljišča, na katerih se nahaja letališka infrastruktura na javnih letališčih, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, v lasti Republike Slovenije ali samoupravne lokalne skupnosti. Zemljišča, na katerih se nahaja letališka infrastruktura (vseh drugih letališčih, javnih in nejavnih) letališč, ki so v javnem interesu samoupravne lokalne skupnosti, pa v lasti samoupravne lokalne skupnosti. Za ta letališča velja, da so objekti gospodarske javne infrastrukture, za katere se pri gradnji uporablja predpise s področja urejanja prostora in graditve objektov. Določilo velja za celotno območje letališča. S tem se sledi določbam 50. člena Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17), da so letališča, na katerih se opravlja mednarodni zračni promet, prostorske ureditve državnega pomena. Nadaljnja določba predvideva podelitev koncesije za gradnjo in upravljanje javnih letališč, na katerih se izvaja mednarodni zračni promet. Pogoj za sklenitev koncesije gradnje v povezavi s stavbno pravico je med drugim tudi lastništvo zemljišč. S takšno ureditvijo se zagotavlja varstvo državne infrastrukture ter onemogoči monopolni položaj posameznih upravljalcev javnih letališč. S tem se odziva na ugotovitve Revizijskega poročila Ureditve razmerij pri infrastrukturi za izvajanje gospodarskih javnih služb, Računsko sodišče RS, št. 320-4/2010/54, avgust 2011. Kot dopolnitev določb o razlastitvi in omejitvi lastninske pravice, kot jih ureja Zakon o urejanju prostora, so dodana določila, ki omogočajo ugotavljanje javnega interesa s sklepom vlade pri pridobivanju zemljišč za gradnjo javnih letališč, na katerih se izvaja mednarodni zračni promet. Poleg uveljavljanja javnega interesa države je z dikcijo člena omogočeno tudi izvajanje javnega interesa lokalnih skupnosti.

Letališka infrastruktura ter objekti in naprave namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa so lahko v lasti Republike Slovenije, samoupravnih lokalnih skupnosti in drugih oseb javnega prava ali oseb zasebnega prava. V primeru, da so letališka infrastruktura ter objekti in naprave namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa v lasti osebe, ki ni lastnik zemljišča, se njihovi medsebojni odnosi glede rabe zemljišč uredijo s pridobitvijo druge stvarne pravice. Določila se podajajo v smislu ureditve lastninske ali druge stvarne pravice, sklenitev pogodbe ne more biti opredeljeno kot edina možnost. S tem se sledi določbam Stvarnopravnega zakonika (Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20), ki določa stvarne pravice in lastnosti nepremičnin. Pri tem mora biti zagotovljeno, da taka letališka infrastruktura ter objekti in naprave namenjene za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa služijo samo za namene letališča in zagotavljanja navigacijskih služb zračnega prometa.

Zakon nadalje poda možnost za uvedbo sofinanciranja na nejavnih letališčih. Zakon predvidi, da lahko Republika Slovenija, samoupravne lokalne skupnosti in druge osebe javnega prava ter osebe zasebnega prava, torej ne glede na lastništvo nejavnega letališča in/ali zemljišča, sofinancirajo

investicije v vzdrževanje in posodabljanje nejavnega letališča, če se s tem dosega namen zagotavljanja varnosti zračnega prometa. Enako velja tudi za uvajanje novih tehnoloških rešitev na nejavnem letališču, kar lahko vključuje vpeljavo novih tehnologij pri izvajanju letaliških služb in uvajanje novih operativnih postopkov, kar so lahko postopki za vzletanje in pristajanje zrakoplovov, kot jih določa ta zakon, ali drugi operativnih postopki, ki jih mora obratovalec nejavnega letališča vpeljati, da se zagotovi varnost zračnega prometa, ali jih vpelje, če se s tem zagotovi višja raven zagotavljanja varnosti. Določba sama še ne podaja obveznosti sofinanciranja. To je odvisno od vira financiranja samega in drugih ureditev, ki urejajo tako financiranje.

K 147. členu

Ta člen določa, da lahko gradnjo in upravljanje javnega letališča Republika Slovenija ali samoupravna lokalna skupnost zagotovi s podelitvijo koncesije. Izbor koncesionarja mora opraviti vlada na primeren, nepristranski, pregleden in nediskriminatoren način, na podlagi javnega razpisa, ki se objavi skladno s predpisi, ki urejajo javna naročila. Možnost podelitve koncesije se razširi na (javna in nejavna) letališča, ki so v javnem interesu samoupravnih lokalnih skupnosti.

K 148. členu

Zakon ureja posebnosti glede ureditve stvarnega premoženja, namenjenega zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa.

Določa se, da se lahko stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti izvajalcu navigacijskih služb zračnega prometa proda oz. odda v najem po metodi neposredne pogodbe, če gre za stvarno premoženje, ki se prodaja oz. oddaja v najem za namen zagotavljanja navigacijskih služb zračnega prometa. Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18) (v nadaljnjem besedilu: ZSPDSLS-1) uporabo metode neposredne pogodbe za navedene primere ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti omogoča v primeru, ko se premoženje prodaja ali oddaja v najem osebam javnega prava oz. ko se javna komunalna infrastruktura oddaja v najem izvajalcu gospodarske javne službe. Ker izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa, ki skladno z Zakonom o zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa (Uradni list RS, št. 30/06 – uradno prečiščeno besedilo, 109/09, 62/10 – ZLet-C in 18/11 – ZUKN-A), navigacijske službe zračnega prometa izvaja kot obvezne republiške gospodarske javne službe v statusni obliki javnega podjetja v 100-odstotni lasti države, kot tak ne zapade pod pojem oseb javnega prava po določbah ZSPDSLS-1 (med slednje se uvrščajo poleg države, samoupravne lokalne skupnosti in njenih ožjih delov le javni zavodi, javni gospodarski zavodi, javne agencije in javni skladi), specifična njegove dejavnosti in položaja na trgu pa z namenom racionalnejše ureditve stvarno in obilgijsko pravnih razmerij glede infrastrukture za zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa narekuje sklepanje neposrednih pogodb za ureditev teh razmerij, se s tem zakonom določa možnost uporabe metode neposredne pogodbe pri prodaji ali oddaji v najem stvarnega premoženja države in samoupravnih lokalnih skupnosti izvajalcu navigacijskih služb zračnega prometa, enako kot to velja za osebe javnega prava ali v primeru javne komunalne infrastrukture za izvajalce javnih gospodarskih služb po ZSPDSLS-1.

S predmetno določbo se sledi tudi priporočilu revizijskega poročila Računskega sodišča, v katerem je sodišče presojalo učinkovitost ureditve razmerij pri infrastrukturnih objektih, napravah in sistemih za izvajanje gospodarske javne službe navigacijskih služb zračnega prometa. Računsko sodišče je ministrstvu kot revidirancu izrecno predlagalo, da naj predlaga spremembo veljavnih predpisov na način, da bo za oddajo infrastrukture za izvajanje gospodarske javne službe navigacijskih služb zračnega prometa v najem možno uporabiti metodo neposredne pogodbe.

Nadalje se določa izjema od splošnih pravil glede naročila cenitve po ZSPDSLS-1, ki določa, v katerih primerih ravnanja s stvarnim premoženjem države ali samoupravnih lokalnih skupnosti je treba opraviti cenitev, pri čemer določa, da je naročnik cenitve upravljavec stvarnega premoženja. V predmetni določbi se predlaga racionalnejša ureditev, po kateri lahko cenitev naroči tudi izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa (in s tem tudi sam nosi stroške cenitve). Neodvisnost oziroma pristranskost tako naročene cenitve se zagotavlja s tem, da zakon določa, da lahko izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa cenitev naroči le pri pooblaščenem ocenjevalcu nepremičnin ali sodnem cenilcu, ki sta oba podvržena nadzoru državnih inštitucij, pri svojem delu pa morata upoštevati standarde ter biti nepristranska in neodvisna.

V tretjem odstavku je predvideno odstopanje od splošne ureditve po Stvarnopravnem zakoniku (Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20) glede trajanja neprave stvarne služnosti in stavbne pravice, ki se ustanovi v korist izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa v zvezi z gradnjo, postavitvijo, vzdrževanjem in obratovanjem infrastrukture, namenjene zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa. Stvarnopravni zakonik omejuje trajanja stavbne pravice na 99 let, trajanja neprave stvarne služnosti, ki se ustanavlja v korist pravne osebe, pa na 30 let. Z odstopanjem od teh splošnih določb glede trajanja stavbne pravice in neprave stvarne službe za gradnjo, postavitev, vzdrževanje in obratovanje infrastrukture, namenjene zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa, se sledi racionalnejši ureditvi, ki je določena tudi v nekaterih drugih posebnih predpisih (npr. Zakon o elektronskih komunikacijah), pa tudi stališčem pravne stroke glede neutemeljenosti zakonskega omejevanja trajanja stavbne pravice kot tudi neprave stvarne služnosti, ki se ustanavlja v korist pravne osebe.

Ker po definiciji med izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa sodi tudi izvajanje meteoroloških služb, določbe tega člena pa niso relevantne zanje, ker se nanašajo na javno podjetje, kot obrazloženo zgoraj, se poda določba, da določbe tega člena ne veljajo za izvajalca meteoroloških služb.

K 149. členu

Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 61/17, 72/17 – popr., 65/20 in 15/21 – ZDUOP) določa, da so vzdrževalna dela v javno korist: izvedba takšnih vzdrževalnih in drugih del, za katere je v posebnem zakonu ali predpisu, izdanem na podlagi takšnega posebnega zakona, določeno, da se za zagotavljanje opravljanja določene vrste gospodarske javne službe lahko spremenita tudi zmogljivost objekta in z njo povezana velikost objekta. Izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa se v skladu z Zakonom o zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa izvajajo v pogojih javne gospodarske službe. Dela, s katerimi se (zaradi potreb po tehničnih izboljšavah ali zaradi zagotavljanja skladnosti z zahtevami predpisov EU) objekti, sistemi in naprave, ki ustrezajo pojmu gradbeno inženirskega objekta po predpisih o graditvi objektov in ki so namenjeni izvajanju navigacijskih služb zračnega prometa (služb zračnega prometa, letalskih informacijskih služb ter komunikacijskih, navigacijskih in nadzornih služb) (kot javnih gospodarskih služb), obnovijo, nadgradijo, dogradijo, odstranijo ali zamenjajo z novimi, določijo kot vzdrževalna dela v javno korist. S tem bo izvajalcu storitev omogočeno učinkovitejše oz. lažje vzdrževanje lastnih objektov, sistemov in naprav. Taka izjema se določi zaradi manjšega vpliva na prostor in gradbenotehničnih značilnosti.

K 150. členu

Prilagodljiva uporaba zračnega prostora je koncept upravljanja zračnega prostora, ki ga je opisala ICAO in razvila Eurocontrol, na podlagi katere se zračni prostor ne sme razumeti kot izključno civilni ali izključno vojaški zračni prostor, ampak kot kontinuum, kjer je treba upoštevati potrebe vseh uporabnikov v čim večji možni meri. Natančneje je opredeljen v Eurocontrolovem priročniku »Airspace Management Handbook for the Application of the Concept of the Flexible Use of Airspace«, uporabo katerega nalaga pravo EU (uredba o določitvi okvira za oblikovanje enotnega evropskega neba). Upravljanje zračnega prostora je tako urejeno v predpisih EU (skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora), v pravnem okvirju enotnega evropskega neba, ki podaja načela in pravila prilagodljive uporabe zračnega prostora ter naloge, ki jih mora država izvesti ali zagotoviti.

Namen upravljanja zračnega prostora se mora odražati tudi v organizaciji in uporabi zračnega prostora, da se doseže njegova učinkovita uporaba in zagotovi varnost zračnega prometa. Posledično mora biti vsako potrebno ločevanje (angl. segregation) zračnega prostora začasne narave. Z vsakodnevnim dodeljevanjem (angl. allocation) prilagodljivih struktur zračnega prostora se zračni prostor ločuje (in s tem nameni) le za dejansko uporabo v določenem času in določenem delu zračnega prostora.

Cilji prilagodljive uporabe zračnega prostora so najbolj optimalno upravljanje zračnega prostora, v katerem se lahko uresničujejo tako civilne kot vojaške zahteve oz. potrebe, večja učinkovitost letov z zmanjševanjem preletenih razdalj, porabljenega časa in porabljenega goriva (s tem se dosega okoljske učinke), bolj učinkoviti načini za ločevanje operativnega zračnega prometa (OAT) od splošnega zračnega prometa (GAT), učinkovito civilno vojaško sodelovanje, zmanjševanje rezervacij

in omejitev zračnega prostora, ki natančneje odsevajo dejanske vojaške potrebe in s tem večja učinkovitost vojaških misij idr.

Mehanizem upravljanja zračnega prostora je tudi določanje razredov zračnega prostora (klasifikacija zračnega prostora) in določanje ter oblikovanje struktur zračnega prostora. Mednarodni standardi ICAO, ki so preneseni v pravo EU (skupna pravila letenja in operativne določbe v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa), določajo razrede zračnega prostora in njihove lastnosti. Kot oblikovanje zračnega prostora se razume prostorsko (vertikalno, horizontalno in lateralno) opredelitev posameznih struktur v zračnem prostoru.

Upravljanje zračnega prostora se izvaja za celotni zračni prostor države.

Zakon določi pristojnosti in način upravljanja zračnega prostora. Za njegovo učinkovitost je nujno in obvezno usklajevanje in sodelovanje med civilnimi in vojaškimi organi. Vse ureditve glede upravljanja zračnega prostora v tem zakonu tako odražajo to načelo. V primeru okoliščine, ko ni urejena s tem zakonom, v zvezi z njo pa so postopanja za doseg ciljev upravljanja zračnega prostora potrebna, se to vedno izvedbe ob upoštevanju pristojnosti ministrstva, ob soglasju ministrstva, pristojnega za obrambo. S tem se uresničuje zahteve prava EU in zagotavlja sprejemanje rešitev, ki bodo optimalne glede na interese in potrebe vseh uporabnikov slovenskega zračnega prostora.

Prilagodljiva uporaba zračnega prostora zajema upravljanje zračnega prostora na strateški, predtaktični in taktični ravni. Te ravni so med seboj ločene, a močno odvisne funkcije, in ki jih je za učinkovito uporabo zračnega prostora treba izvajati usklajeno. Tako organizacijo upravljanja zračnega prostora nalaga pravo EU.

Upravljanje zračnega prostora se izvaja na treh ravneh: na ravni strateškega upravljanja zračnega prostora (raven 1), ravni predtaktičnega upravljanja zračnega prostora (raven 2) in ravni taktičnega upravljanja zračnega prostora (raven 3).

Na ravni 1 se na splošno sprejema odločitve v zvezi z upravljanjem zračnega prostora (določa se torej »politika zračnega prostora«), ob upoštevanju nacionalnih in mednarodnih zahtev, ki se nanašajo na zračni prostor države, ter pregleduje izpolnjevanja teh politik. Konkretnější nabor nalog, ki se morajo izvajati na strateškem nivoju, določa predpis EU, ki ureja skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora.

Na ravni 2 se izvaja operativno upravljanje zračnega prostora v smislu (dnevnega, angl. day-to-day) dodeljevanja vnaprej določenih struktur v zračnem prostoru, ob upoštevanju prav tako vnaprej določenih postopkov, kot so opredeljeni na ravni 1, in s tem doseganje dogovora med vpletenimi civilnimi in vojaškimi deležniki.

Raven 3 - taktično upravljanje zračnega prostora, so aktivnosti na dan konkretne operacije. Obsegajo aktiviranje, deaktiviranje ali prerazporeditev zračnega prostora v realnem času (angl. in real time), ki je dodeljen na ravni 2 upravljanja zračnega prostora. Na tej ravni se izvaja tudi razreševanje konkretnih situacij v zračnem prostoru glede posameznega leta v realnem času z usklajevanjem med civilnimi enotami - enotami kontrole zračnega prometa in nadzornimi vojaškimi enotami. To usklajevanje lahko poteka v aktivnem ali pasivnem načinu - z delovanjem kontrolorja zračnega prometa ali brez njega.

Zakon določa, da naloge strateškega upravljanja zračnega prostora izvaja ministrstvo, ob soglasju ministrstva, pristojnega za obrambo. Pripravo strokovnih podlag in gradiv ter izvajanje drugih nalog v skladu s tem zakonom, potrebnih za izvajanje strateškega upravljanja zračnega prostora, pripravlja Odbor za upravljanje zračnega prostora, ki ga ustanovi vlada. Odbor za upravljanje zračnega prostora pri izvajanju svojih nalog upošteva načela in pravila prilagodljive uporabe zračnega prostora, kot jih določa predpis EU, ki ureja skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora.

Oblikovanje posebnega instituta - Odbora za upravljanje zračnega prostora, je zahteva prava EU (skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora). Vlada ob ustanovitvi Odbora za upravljanje zračnega prostora povzame tudi obseg nalog, ki so torej določene s predpisi EU, tem zakonom in njegovi podlagi izdanimi podzakonskimi akti.

Odbor za upravljanje zračnega prostora sestavljajo civilni in vojaški predstavniki. Tako se določi, da ga sestavljajo predstavniki relevantnih organov in organizacij, ki imajo pristojnosti v zvezi z izvajanjem navigacijskih služb zračnega prometa in upravljanjem zračnega prostora – to so predstavniki ministrstva, agencije in izvajalca služb zračnega prometa, to je javnega podjetja Kontrole zračnega prometa Slovenije, d. o. o., ter predstavnika ministrstva, pristojnega za obrambo, in vojaškega letalskega organa. S tem se zagotovi, da so predlogi vseh odločitev v zvezi z upravljanjem zračnega prostora strokovni in usklajeni z relevantnimi organi oz. organizacijami.

Vlada imenuje izmed vsakega od naštetih organov in organizacije po enega predstavnika ter njegovega namestnika. Pričakuje se, da ima imenovani predstavnik, kot tudi namestnik, dobro poznavanje pristojnosti organa oz. organizacije, ki jo predstavlja, poznavanje pravne ureditve civilnega oziroma vojaškega letalstva ter tudi področja strateškega upravljanja zračnega prostora. Pričakuje se, da so imenovani predstavniki organov in organizacije ter njihovi namestniki sposobni in zmožni vsebinsko prispevati k izvajanju nalog Odbora za upravljanje zračnega prostora. To se izkazuje tudi z njihovimi kompetencami ter funkcijami oziroma nalogami, ki jih opravljajo v okviru svojih organov oziroma organizacije. Glasovalno pravico imajo člani Odbora za upravljanje zračnega prostora, v primeru njihove odsotnosti pa njihovi namestniki.

Ne glede na to, da se ob ustanovitvi Odbora za upravljanje zračnega prostora s strani vlade imenuje omejeno število predstavnikov, organov in organizacij ter njihovih namestnikov, se razume, da organi in organizacije zagotovijo vsa potrebna sredstva in vire za sodelovanje imenovanih predstavnikov in namestnikov pri izvajanju nalog Odbora za upravljanje zračnega prostora, upoštevajoč pristojnosti in naloge lastnega organa ali organizacije, v obsegu, kot je treba za dosego ciljev in zahtev tega zakona.

Izhajajoč iz pristojnosti ministrstva glede upravljanja zračnega prostora po tem zakonu se razume, da ministrstvo zagotovi vso potrebno administrativno in organizacijsko podporo delovanju Odbora upravljanje zračnega prostora ter zagotovi potrebna sredstva in vire.

Ta ureditev je nadgradnje dosedanje, kot je bila določena s predpisom, ki je določil izvajanje skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora. Ureditev je primerljiva z ureditvami v drugih državah članicah.

Nadalje se določi izvajanje ravni 2 upravljanja zračnega prostora - predtaktičnega upravljanja zračnega prostora. Te naloge opravlja Celica za upravljanje zračnega prostora. Celica za upravljanje zračnega prostora vzpostavi izvajalec služb zračnega prometa (tj. javno podjetje Kontrola zračnega prometa Slovenije, d. o. o.) kot operativno enoto. V njej, poleg osebja izvajalca služb zračnega prometa, delujejo tudi pripadniki vojaških enot oz. drugo osebje, ki ga imenuje minister, pristojen za obrambo. Celica za upravljanje zračnega prostora upravlja (dnevno) dodeljevanje (angl. allocation) zračnega prostora in pravočasno sporoča razpoložljivost zračnega prostora vsem (zadevnim) uporabnikom zračnega prostora, izvajalcem služb zračnega prometa in drugim relevantnim subjektom (npr. letališčem, če je relevantno). Celica za upravljanje zračnega prostora izvaja naloge predtaktičnega upravljanja zračnega prostora v skladu z operativnimi postopki, potem ko nanje poda soglasje Odbor za upravljanje zračnega prostora. Obveznost soglasja Odbora za upravljanje zračnega prostora pred operativno uporabo zagotavlja strokovno in medresorsko usklajenost sprejetih operativnih postopkov.

S tako ureditvijo se dosežejo cilji glede izvajanje ravni 2 upravljanja zračnega prostora, kot so določeni v predpisu EU (skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora).

S to ureditvijo se izvajalcu služb zračnega prometa in ministrstvu, pristojnem za obrambo, ne nalaga izvajanje novih storitev. V skladu s predpisi EU je treba pri izvajanju storitev upravljanja zračnega prostora zagotoviti tudi izvajanje teh nalog. V primeru javnega podjetja gre za izvajanje javne službe navigacijskih služb zračnega prometa, kot jih določa posebni zakon. Financiranje izvajanja teh nalog se zagotovi v skladu s skupnimi predpisi o pristojbinah za izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa ter slovensko zakonodajo. Financiranje nalog, ki jih izvajajo pripadniki vojaških enot oz. ministrstva, pristojnega za obrambo, zagotovi slednje.

Zahteve za osebje, ki opravlja naloge predtaktičnega upravljanja zračnega prostora, je treba v skladu s predpisom EU določiti na strateškem nivoju, in torej v skladu z nacionalnimi ureditvami v predpisu, ki bo podrobneje določil izvajanje vseh treh ravni strateškega upravljanja zračnega prostora.

Nadalje se določi tudi način izvajanja ravni 3 upravljanja zračnega prostora - naloge taktičnega upravljanja zračnega prostora opravlja izvajalec služb zračnega prometa preko enot služb zračnega prometa (ki so center območne kontrole, enota priletné kontrole ali letališki kontrolni stolp) ter vojaške enote. Za izvajanje nalog taktičnega upravljanja zračnega prostora izvajalec služb zračnega prometa in vojaške enote oz. ministrstvo, pristojno za obrambo, dogovorijo skupne, torej enotne postopke civilno vojaškega usklajevanja in zagotovijo komunikacijo med ustreznimi enotami služb zračnega prometa in vojaškimi enotami. To omogoča obojestransko zagotavljanje podatkov o zračnem prostoru oz. strukturah v zračnem prostoru glede aktivacije (angl. activation), deaktivacije (angl. deactivation) ali prerazporeditve (angl. reallocation) zračnega prostora v realnem času, ki ga je dodelila Celica za upravljanje zračnega prostora. Izvajalec služb zračnega prometa ter vojaške enote izvajajo naloge taktičnega upravljanja zračnega prostora v skladu z s postopki, potem ko nanje poda soglasje Odbor za upravljanje zračnega prostora.

Ureditve ravni 2 in ravni 3 upravljanja zračnega prostora odražajo dosedanje ureditve z nadgradnjo zahtev. Jasneje se določi obveznost izvajanja nalog in iz tega izhajajoča tudi bolj jasna narava delovanja Celice za upravljanje zračnega prostora. Celica za upravljanje zračnega prostora je po svoji naravi operativna enota, način dejanske organizacije njenega dela oz. izvajanja nalog pa je prepuščena izvajalcu storitev služb zračnega prometa, javnemu podjetju Kontroli zračnega prometa Slovenije, d. o. o. Iz določb izhaja tudi obveznost ministrstva, pristojnega za obrambo, da imenuje osebje, ki mora sodelovati pri izvajanju nalog Celice za upravljanje zračnega prostora, s čimer se zadosti zahtevi po civilno vojaškem sodelovanju tudi na ravni 2 kot tudi ravni 3. Obveznost sklenitev ustreznih, to je usklajenih operativnih postopkov, je v podporo temu civilno vojaškemu sodelovanju. Obveznost soglasja Odbora za upravljanje zračnega prostora pred operativno uporabo postopkov zagotavlja njihovo strokovno in medresorsko usklajenost.

Ta ureditev je nadgradnje dosedanje, kot je bila določena s predpisom, ki je določila izvajanje skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora. Ureditev je primerljiva z ureditvami v drugih državah članicah.

Poda se določba, ki je podlaga za podrobnejše urejanje izvajanja vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora v podzakonskem predpisu. Pravo EU nalaga cilje, načela in naloge, ki morajo biti izvedene z izvajanjem nalog na vsaki od treh ravni upravljanja zračnega prostora, kar se podrobneje uredi v predpisu vlade. Ob nadaljnjem podzakonskem urejanju je treba upoštevati javni interes, ki se lahko razlaga glede na javni interes po različnih zakonih, npr. tudi v smislu javnega interesa iz tega zakona, to je zagotavljanje varnosti v letalstvu in rednosti in nemotenosti zračnega prometa. Pri podrobnejšem urejanju je treba upoštevati tudi obrambe interese države, doseganje cilja usklajevanja interesov civilnih in vojaških uporabnikov zračnega prostora, kar zasleduje načelo prilagodljive uporabe zračnega prostora, ki je temeljno načelo upravljanja zračnega prostora. S tem predpisom se lahko podrobneje uredi katerikoli element vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora oziroma vse potrebno za doseganje ciljev tega zakona ter izvajanje načel in pravil iz predpisa EU. Izrecno se določi pogoj glede vsebine predpisa - zahteve iz tega predpisa ne smejo omejevatí izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti ter sprejetih mednarodnih obveznosti na obrambnem področju.

Podrobnejše urejanje v podzakonskem predpisu, kot tudi v operativnih postopkih, sklenjenih na ravneh 2 in 3, je treba poleg uredbe EU o skupnih pravilih za prilagodljivo uporabo zračnega prostora upoštevati tudi Eurocontrolove specifikacije za prilagodljivo uporabo zračnega prostora ter Eurocontrolov priročnik »Airspace Management Handbook for the Application of the Concept of the Flexible Use of Airspace«. Obveznost upoštevanja slednjih dveh dokumentov izhaja iz predpisa EU. Ta predpis ne sme omejevatí izvajanja vojaških operacij, usposabljanj in drugih vojaških aktivnosti ter sprejetih mednarodnih obveznosti na obrambnem področju.

K 151. členu

Za učinkovito upravljanje zračnega prostora treba določiti razrede zračnega prostora (to je klasifikacija zračnega prostora). Mednarodni standardi ICAO, ki so preneseni v pravo EU (skupna pravila letenja in operativne določbe v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa), določajo razrede zračnega prostora in njihove lastnosti. Razredi zračnega prostora so lahko A, B, C, D, E, F ali G.

Zakon tako določi, da vlada s predpisom iz tega zakona (pravila letenja) določi razrede zračnega prostora (klasifikacijo zračnega prostora) in oblikuje in določi strukture zračnega prostora z opredelitvijo vertikalnih, horizontalnih in lateralnih meja ter pogojev uporabe teh struktur zračnega prostora. Objava predpisa ni zadosten mehanizem sporočanja relevantnih dejstev uporabnikom zračnega prostora in vsem drugim relevantnim subjektom. Objavo je treba zagotoviti tudi na način, običajen v letalstvu, to je v Zborniku letalskih informacij oz. z objavo letalskih informacij v skladu s tem zakonom.

Kot oblikovanje zračnega prostora se razume prostorsko (vertikalno, horizontalno in lateralno) opredelitev zračnega prostora in struktur v zračnem prostoru. Za vsako od določenih struktur zračnega prostora se določi tudi pogoj uporabe, kar je lahko npr. časovna opredelitev veljavnosti (aktivacija), če je relevantno, in drugi pogoji, kot sta npr. uporaba samo za določeno kategorijo oz. skupino uporabnikov in razred zračnega prostora.

Struktura zračnega prostora je določen obseg zračnega prostora, namenjen zagotavljanju varnega in optimalnega delovanja zrakoplova. Strukture v zračnem prostoru so lahko stalne ali ne-stalne (začasne). Strukture v zračnem prostoru se praviloma oblikujejo preko procesov na ravni 1 upravljanja zračnega prostora (torej v skladu s tem zakonom, podzakonskimi predpisi in na njihovi osnovi izdanimi postopki), začasne strukture pa so strukture zračnega prostora, ki se morajo oblikovati zaradi operativnih potreb v časovnih okvirjih, ki presegajo procese na nivoju 1.

Strukture zračnega prostora so lahko predmet uporabe načel prilagodljive uporabe zračnega prostora (to so tako imenovane fleksibilne strukture zračnega prostora, angl. flexible airspace structures), torej v upravljanju in dodeljevanju s strani Celice za upravljanje zračnega prostora, lahko pa so v uporabi na tradicionalni način (objavljene na način, običajen v letalstvu in niso predmet dodelitve s strani Celice za upravljanje zračnega prostora). To velja za stalne in ne-stalne strukture.

Strukture zračnega prostora so kontrolirani zračni prostor, pot ATS (angl. ATS Route), vključno s pogojnimi potmi (angl. CDRs – Conditional Routes), sektorji ATC (angl. ATC Sectors), območje nevarnosti - D (angl. Danger Area), omejeno območje – R (angl. Restricted Area), prepovedano območje - P (angl. Prohibited Area), rezervaciji zračnega prostora kot začasno ločeno območje – TSA (angl. Temporary Segregated Area) ali začasno rezervirano območje - TRA (angl. Temporary Reserved Area) ter čezmejno območje – CBA (angl. Cross-Border Area), kadar sega prek državnih meja in/ali meja letalskih informativnih območij (FIR).

Razredi zračnega prostora in strukture zračnega prostora se oblikujejo in določajo v skladu z zahtevami in postopkom uvajanja sprememb v zračnem prostoru, kot je opredeljeno v predpisu, s katerim podrobneje določi izvajanje ravni upravljanja zračnega prostora. Tako se zagotovi, da se predlogi za spremembe podajo, preučijo, prilagodijo oz. po potrebi spremenijo. Spremembe v zračnem prostoru so tako potrjene in uveljavljene na transparenten način. Z izvajanjem postopka na strateški ravni upravljanja zračnega prostora se zagotovi, da bodo ureditve v zračnem prostoru varne, način sprejema pa proces, ki je konstantno nadzorovan. Uvedba oz. uporaba enotnega postopka uvajanja sprememb v zračnem prostoru in njegovo izvajanje izhaja iz zahtev EU.

Ta ureditev odpravlja pomanjkljivost dosedanje ureditve, ki ni prepoznavala klasifikacije zračnega prostora in njenega izvajanja s sprejemanjem predpisov. Ureditev je primerljiva z ureditvami v drugih državah članicah.

Zahteve glede uvajanja sprememb v zračnem prostoru in postopek uvajanja sprememb v zračnem prostoru se podrobneje uredijo v podzakonskem predpisu, ki podrobneje določi izvajanje vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora.

K 152. členu

Nekatere aktivnosti določenih uporabnikov zračnega prostora in drugih subjektov zahtevajo posebne ureditve v zračnem prostoru, ki so začasne ali stalne narave. To so začasne rezervacije, začasne omejitve zračnega prostora ali stalne omejitve zračnega prostora. Rezervacija zračnega prostora je določen obseg zračnega prostora, ki je začasno rezerviran za izključno ali posebno uporabo po kategorijah uporabnikov. Omejitev zračnega prostora je določen obseg zračnega prostora, v katerem se lahko v določenih terminih opravlja dejavnosti, ki so nevarne za let zrakoplova (to je območje

nevarnosti – D, angl. Danger Area); ali zračni prostor nad zemljo ali teritorialnimi vodami države, kjer je let zrakoplova omejen v skladu z nekaterimi posebnimi pogoji (to je omejeno območje – R, angl. Restricted Area); ali zračni prostor nad zemljo ali teritorialnimi vodami države, kjer je let zrakoplovov prepovedan (to je prepovedano območje – P, angl. Prohibited Area).

Strukture zračnega prostora, ki so stalne omejitve zračnega prostora, se oblikuje in določi v predpisu iz drugega odstavka 9. člena tega zakona. Pogoje za uvajanje sprememb v zračnem prostoru in postopek uvajanja sprememb v zračnem prostoru je podrobneje urejen v podzakonskem predpisu, ki podrobneje določi izvajanje vseh treh ravni upravljanja zračnega prostora.

Ureditve v zračnem prostoru, ki so začasne (začasne rezervacije zračnega prostora ali začasne omejitve zračnega prostora) se vzpostavljajo po odločitvi pristojnega organa, kot to določi zakon. V tem primeru je predvideno odločanje v upravnem postopku. Zakon določi razloge, iz katerih lahko konkretni predlagatelj (oziroma stranka v postopku, kar je skladno s terminologijo zakona, ki ureja upravni postopek, saj je v tem delu predvideno odločanje s posamičnim aktom – upravno odločbo) zahteva (vsebina zahtevka) vzpostavitev takih ureditev. Ob tem se določi pristojni organ, ki odloči o zahtevi stranke (ministrstvo, pristojno za obrambo, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, preiskovalni organ, organizator letalske prireditve ali letalskega tekmovanja ipd.) za vzpostavitev take ureditve (glej tretji odstavek). Določi se, da se vsaka posamična odločitev sprejme potem, ko Odbor za upravljanje zračnega prostora poda soglasje, na katerega je pristojni organ vezan. S soglasjem Odbora se zagotovi upoštevanje prilagodljive uporabe zračnega prostora kot sestavnega dela upravljanja zračnega prostora, zahteve za vzpostavitev ureditev v zračnem prostoru pa bodo strokovne in usklajene z relevantnimi organi oz. organizacijami (kot so zastopani s članstvom v Odboru za upravljanje zračnega prostora).

Ureditev odraža sprejemljivi del dosedanjih ureditev glede omejitev letenja in je nadgrajena z upoštevanjem koncepta upravljanja zračnega prostora. Zahteve EU nalagajo obveznost, da so dejavnosti oziroma aktivnosti, za katere je potrebna rezervacija ali omejitev zračnega prostora, vedno predmet odločanja na ravni 1 upravljanja zračnega prostora. Z zakonskim urejanjem se torej uresničuje zahteve iz predpisa EU, ki ureja skupna pravila za prilagodljivo uporabo zračnega prostora.

Zakon tako določi, da o začasni rezervaciji zračnega prostora ali začasni omejitvi zračnega prostora iz razlogov iz razlogov zagotavljanja obrambnih interesov, vojaških operacij, usposabljanja in drugih vojaških aktivnostih, ter sprejetih mednarodnih obveznosti na obrambnem področju, (glede na organizacijo in pristojnosti tega ministrstva, je predlagatelj isti kot odločevalec) ob soglasju Odbora za upravljanje zračnega prostora, odloči minister, pristojen za obrambo. Soglasje Odbora za upravljanje zračnega prostora ne posega v vsebinske odločitve vlade, pač pa se z njim zagotovi upoštevanje prilagodljive uporabe zračnega prostora kot sestavnega dela upravljanja zračnega prostora, predlogi za vzpostavitev ureditev pa bodo s tem strokovni in usklajeni z relevantnimi organi oz. organizacijami (kot so zastopani s članstvom v Odboru).

Nadalje se določi, da o začasni rezervaciji zračnega prostora ali začasni omejitvi zračnega prostora iz razlogov varstva pred nalezljivimi boleznimi, varstva okolja in varstva narave, izvajanja nalog policije, kot to določa zakon, ki ureja naloge in pooblastila policije, ter izvajanja nalog preiskovalnega organa iz XII. poglavja, na zahtevo ministrstva, pristojnega za notranje zadeve ali na zahtevo drugega pristojnega organa, ali preiskovalnega organa iz XII. poglavja tega zakona, ob soglasju Odbora za upravljanje zračnega prostora, odloči minister. Dosedanji obseg urejanja se s to določbo nadgrajuje v smislu določb o upravljanju zračnega prostora in razširja z razlogi, da odraža ves potreben obseg urejanja na podlagi preteklih izkušenj.

Nadalje se določi, o začasni rezervaciji zračnega prostora ali začasni omejitvi zračnega prostora iz razlogov zagotavljanja varnosti zračnega prometa na zahtevo organizatorja letalske prireditve ali letalskega tekmovanja iz 94. člena tega zakona ali drugega zainteresiranega subjekta, ob soglasju Odbora za upravljanje zračnega prostora, odloči agencija. S to določbo se odpravlja pomanjkljivost dosedanje ureditve, ki je spregledala naloge in pristojnosti agencije, kot tudi razloge zagotavljanja varnosti zračnega prometa. S to določbo se pričakuje tudi učinkovitejše uveljavljanje ureditev v zračnem prostoru za aktivnosti, ki so predvsem letalske narave (letalske prireditve in letalska tekmovanja). Agencija odloči glede izpolnjevanje pogojev, ki so določeni v predpisu iz osmega odstavka 155. člena tega zakona.

Običajne pojavne oblike začasne rezervacije zračnega prostora sta začasno ločeno območje – TSA (angl. Temporary Segregated Area) ali začasno rezervirano območje - TRA (angl. Temporary Reserved Area), ter kadar sega prek državnih meja in/ali meja letalskih informativnih območij čezmejno območje - CBA (angl. Cross-Border Area). Običajna pojavna oblika začasne omejitve zračnega prostora, je lahko začasno območje nevarnosti (angl. temporary danger area).

Ker se s predmetno določbo predvideva upravni postopek odločanja o posameznih zahtevah strank, kot izhajajo iz drugega odstavka (razlogi, upravičene stranke, pristojni organ, v četrtem odstavku pa tudi vsebina zahtevka), je treba pojasniti, da soglasje Odbora za upravljanje zračnega prostora nima lastnosti samostojne upravne odločbe (soglasje je akcesorni akt), ker se z njim ne odloča o pravici, obveznosti ali pravni koristi posameznika v upravni stvari in nima neposrednega pravnega učinka nasproti stranki. V upravni stvari (odločanje o začnih rezervacijah ali začasni omejitvi), ki je predmet upravnega postopka, se odloči šele z zbirno odločbo (sestavni deli odločbe so v primeru zbirnih odločb tudi akti oziroma dejanja sodelujočih organov, ki so v razmerju do odločbe akcesorni (elementarni) akti, glej E. Kerševan, V. Androjna, Upravno procesno pravo, Upravni postopek in upravni spor, GV Založba, Ljubljana 2017, str. 314, drugi odstavek) in šele ta pravno učinkuje nasproti stranki. V vseh primerih takega akcesornega odločanja pa mora biti v skladu z določbami Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13; v nadaljnjem besedilu: ZUP)(209. člen) obveznost pridobitve oziroma izdaje akcesornih aktov predpisana z zakonom. Sodelovanje drugih organov pri izdaji zbirne odločbe se izraža v raznih oblikah, ta zakon pa je, kot že navedeno, za izdajo odločbe, kot je predvidena v drugem odstavku, kot obliko sodelovanja predpisal soglasje Odbora za upravljanje zračnega prostora. Soglasje je po svoji naravi strogo strokovne narave, ki je po svoji naravi še najbližje mnenju izvedenca. Ker je soglasje Odbora za upravljanje zračnega prostora sestavni del odločbe iz drugega odstavka tega člena in je zoper to odločbo zagotovljeno varstvo pri pristojnem organu, kot ga predvideva ZUP, je soglasje možno izpodbijati samo s pravnimi sredstvi zoper samo odločbo. Pri tem upravni organ upošteva določbe ZUP, kot pedagoško napotilo pa se posebej izpostavi 209. člen ZUP, tretji odstavek 214. člena, 234. člen ZUP. Ta zakon sicer ne določa oblike, v kateri Odbor za upravljanje zračnega prostora odloči o soglasju (to lahko naredi z dopisom ali na drug način, s katerim se izjavi volja, ob upoštevanju prvega odstavka 209. člena ZUP – zahteva se pisna oblika).

Iz sodne prakse (glej npr. UPRS Sodba II U 436/2017-14) izhaja, da je upravni organ dolžan v primeru zavrnitve soglasja soglasodajalca (tj. Odbor za upravljanje zračnega prostora) stranki omogočiti izjavo o zavrnitvi soglasja še pred izdajo odločbe, saj bi bila stranki v nasprotnem primeru kršena pravica do izjave iz 22. člena Ustave.

Nadalje se poda določba, s katero se zagotovi konkretizacija opredelitve začasne rezervacije zračnega prostora ali začasne omejitve zračnega prostora - opredelijo se vertikalne, horizontalne in lateralne meje, čas in drugi pogoji uporabe rezervacije zračnega prostora, ter objava - na način, običajen v letalstvu. Določi se, kaj je vsebina zahteve, ki jo poda stranka in o kateri mora odločiti pristojni organ, kot izhaja iz drugega odstavka.

Da se zagotovi učinkovita in varna uveljavitev začasne rezervacije zračnega prostora, se določi, da zračni prostor operativno dodeli Celica za upravljanje zračnega prostora, v skladu s postopki, ki so uveljavljeni za izvajanje predtaktične in taktične ravni upravljanja zračnega prostora.

Ta ureditev se izrecno nanaša zgolj za začasne ureditve, saj se stalne ureditve po svoji naravi ne dodeljujejo, pač pa se po formalni vzpostavitvi (s predpisom o pravilih letenja) objavijo – na način, običajen v letalstvu.

Da pa se še nadalje zagotovi učinkovito uporabo zračnega prostora, zakon poda ureditev, ki le pod določenimi pogoji presega neposredno odločanje o aktivnostih v zračnem prostoru, ki terjajo začasne rezervacije ali začasne omejitve zračnega prostora. Tako se določi, da v primeru, če zahteva za začasno rezervacijo ali začasno omejitev zračnega prostora iz razlogov, kot so navedeni v drugem odstavku tega člena, in jih predlagajo stranke v taistem drugem odstavku, ne presega skupno 10 dni v obdobju 1 meseca od dneva začetka začasne rezervacije ali začasne omejitve zračnega prostora, le to odobri in dodeli Celica za upravljanje zračnega prostora. To izvede v skladu s postopki iz petega in šestega odstavka 155. člena. S tem se poda izjema od ureditve v drugem odstavku tega člena, ki nalaga odločanje vladi, ministru ali agenciji.

Obseg ur v enotnem sklopu dni, ki so pogoj, da Celica za upravljanje zračnega prostora vzpostavi in dodeli strukturo zračnega prostora, se določi na podlagi vzorčne ureditev v drugih državah članicah EU (Češka – 24 ur v treh zaporednih dneh, Hrvaška zaporednih 15 dni), ob upoštevanju dosedanje prakse v Sloveniji, ko ni bil zabeležen negativen vpliv na varnost zračnega prometa.

Ta ureditev velja le za začasne rezervacije zračnega prostora in začasne omejitve zračnega prostora. Uveljavitev take posebnosti izhaja iz izkušenj preteklih let, ko obravnava predlogov za kratkotrajne in začasne ureditve v zračnem prostoru zaradi administrativno obremenjenega delovanja organa državne uprave ne dosega potrebne zmožnosti reagiranja in odločanja, ki ga operativno izvajanje aktivnosti v zračnem prostoru nujno potrebuje, zahteve EU glede prilagodljive uporabe zračnega prostora in s tem upravljanja zračnega prostora pa nalagajo. Ureditev bo omogočala zelo natančno in učinkovito prilagajanje potrebam civilnih in vojaških uporabnikov zračnega prostora v realnem času. S tako učinkovito ureditvijo se bodo lahko nadomestile, dopolnile ali spremenile nekatere obstoječe strukture zračnega prostora stalne narave v strukture zračnega prostora ne-stalne narave.

Pristojnost Celice za upravljanje zračnega prostora za neposredno dodelitev strukture zračnega prostora bo zvišala nivo izpolnjevanja zahtev prilagodljive uporabe zračnega prostora. Celica za upravljanje zračnega prostora bo postopala v skladu s tem zakonom, podzakonskimi predpisi in na njihovi osnovi izdanimi operativnimi postopki.

Ureditev odraža ustrezni del dosedanjih ureditev glede omejitev letenja in je nadgrajena z upoštevanjem prilagodljive uporabe zračnega prostora. Ureditev je primerljiva z ureditvami v drugih državah članicah.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 153. členu

V določenih primerih, kot so npr. postopanja v sili (angl. emergency), mora izvajalec služb zračnega prometa s svojimi dejanji poseči v ureditve v zračnem prostoru in začasno omejiti ali prepovedati zračni promet. To lahko stori le v primeru, če se tako zagotovijo interesi varnosti leta konkretnega, določenega zrakoplova in dosega varnost zračnega prometa. Tako se določi, da lahko pristojna enota služb zračnega prometa (ki je center območne kontrole, enota priletne kontrole ali letališki kontrolni stolp), v določenem delu zračnega prostora ali na določenem javnem letališču, na katerem se zagotavlja kontrola zračnega prometa, in sicer po lastni presoji, na zahtevo vodje zrakoplova, izvajalca druge navigacijske službe zračnega prometa, upravitelja javnega letališča, preiskovalnega organa iz XII. poglavja tega zakona ali agencije, začasno prepove ali omeji zračni promet, če to zahtevajo interesi varnosti določenega leta.

Ureditev temelji na obstoječi in je njena nadgradnja z uporabo izrazja iz tega zakona. Z njo se dosega izpolnjevanje mednarodnih standardov in priporočenih praks ICAO in cilji izvajanja služb zračnega prometa, za doseganje varnosti zračnega prometa.

Nadalje se poda še ena pristojnost poseganja v ureditve v zračnem prostoru in sicer v primeru izvajanja nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora. Če tako predlaga enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje zračnega prostora, pristojni enoti kontrole zračnega prometa, le ta zagotovi, da se v določenem delu zračnega prostora začasno prepove ali omeji zračni promet. Ta ureditev je potrebna, ker so lahko leti za namen izvajanja nadzor in varovanje zračnega prostora po svoji naravi tako specifični, da terjajo vzpostavitev ukrepov, s katerimi se zagotovi varnost zračnega prometa (tako vojaških zrakoplovov, ki bodo izvajali lete, kot tudi vsega drugega zračnega prometa v dotičnem zračnem prostoru). To se včasih lahko zagotovi le z omejitvijo letenja, zaradi časovno izredno hitrih odločitev o tem pa ni mogoče uporabiti drugih mehanizmov v zračnem prostoru, kot jih pozna ta zakon.

Nadalje se poda še ena pristojnost poseganja v ureditve v zračnem prostoru in sicer v primeru izvajanja službe iskanja in reševanja, kot je urejena s tem zakonom in podzakonskim predpisom – uredbo vlado, ki ureja njeno izvajanje. Zakon določi, da lahko iz razlogov izvajanja službe iskanja in reševanja pristojna enota kontrole zračnega prometa za namen izvajanja nalog centra za koordinacijo začasno prepove ali omeji zračni promet. Naloge centra za koordinacijo (RCC) v skladu s predpisom,

ki ureja službo iskanja in reševanja izvaja izvajalec služb zračnega prometa. Določba pa se nanaša na konkretno enoto izvajalca služb zračnega prometa - enota kontrole zračnega prometa.

Gre za novo določbo, ki dopolnjuje sistemsko ureditev izvajanja službe iskanja in reševanja.

Te določbe ne sodijo v okvir upravljanja zračnega prostora, po svoji vsebini pa predstavljata posege v ureditve v zračnem prostoru, zato sta vsebinsko umeščeni v to poglavje zakona.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 154. členu

Predpisi EU ter mednarodni standardi, priporočene prakse in navodila ICAO uvajajo obveznost držav članic, da zagotavljajo, redno posodabljaajo in dajejo na voljo uporabnikom elektronske podatke o terenu in ovirah, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa. Te in druge potrebne prostorske podatke, kot je npr. podatek o magnetni deklinaciji in njeni letni variaciji, je treba zagotavljati na način, da se omogoči upravljanje kakovosti letalskih podatkov v skladu s predpisom EU, ki podaja zahteve o kakovosti podatkov (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2020/469 z dne 14. februarja 2020 o spremembi Uredbe (EU) št. 923/2012, Uredbe (EU) št. 139/2014 in Uredbe (EU) 2017/373 v zvezi z zahtevami glede storitev upravljanja zračnega prometa/navigacijskih služb zračnega prometa, projektiranja struktur zračnega prostora, kakovosti podatkov in varnosti na vzletno-pristajalni stezi ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 73/2010 (UL L št. 104 z dne 3. 4. 2020, str. 1)).

Tako se z zakonom določi, da se geoinformacijska dejavnost izvaja za potrebe civilnega letalstva. Ta obsega zajem, upravljanje, zbiranje, vodenje, vzdrževanje, obdelavo in distribucijo prostorskih podatkov, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa. Prostorski podatki so podatki, ki se neposredno ali posredno nanašajo na posamezno lokacijo ali geografsko območje (tako jih opredeljuje Zakon o infrastrukturi za prostorske informacije (Uradni list RS, št. 8/10 in 84/15; v nadaljnjem besedilu: ZIPI)).

Zakon nadalje podrobneje določi, kakšni so prostorski podatki, ki se zajemajo, upravljajo, zbirajo, vodijo, vzdržujejo, obdelujejo in distribuirajo v okviru izvajanja geoinformacijske dejavnosti za civilno letalstvo: to so podatki o objektih ali pojavih v prostoru, ki so lahko naravni ali antropogeni, stalni aličasni in statični ali dinamični in ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa. Ti so podlaga za izdelavo zbirk lokacijskih podatkov, kartografskih in drugih prikazov ter izvajanje lokacijskih storitev.

K155. členu

Zakon določi, da je za izvajanje geoinformacijske dejavnosti po tem zakonu odgovorno ministrstvo. V državah članicah EU je običajno, da država dodeli zagotavljanje prostorskih podatkov, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa, usposobljeni in pooblaščenim javnim institucijam. Zakon o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 77/10 in 61/17 – ZAIID) v 32. členu določa naloge Geodetskega inštituta Slovenije in mu daje pooblastilo, da izvaja razvojne in strokovno-tehnične naloge državne geodetske službe.

Geodetski inštitut Slovenije izvaja naloge v skladu s programom dela Geodetskega inštituta Slovenije, ki je sestavni del letnega programa državne geodetske službe. V programu dela Geodetskega inštituta Slovenije se posebej določijo naloge, ki jih ta opravlja na podlagi javnega pooblastila po tem zakonu. Vlada Republike Slovenije redno letno sprejme Program dela državne geodetske službe za tekoče leto. V vsakoletnem programu dela se določi tako tudi delo na področju geoinformacijske dejavnosti po tem zakonu, torej za civilno letalstvo.

Ministrstvo je pristojno za nadzor dela Geodetskega inštituta Slovenije po tem zakonu, ki se izvede po dogovoru, ki ga sklenejo ministrstvo, agencija in Geodetski inštitut Slovenije. Sredstva za izvedbo teh nalog zagotovi ministrstvo.

Taka ureditev se v Sloveniji uporablja tudi v pomorstvu za podatke, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti plovbe v pomorskem prometu, in je urejena v Pomorskem zakoniku z določbami glede hidrografske dejavnosti.

K 156. členu

Geodetski inštitut Slovenije v skladu z 32. členom Zakona o geodetski dejavnosti (Uradni list RS, št. 77/10 in 61/17 – ZAIID) kot javno službo. Ta zakon opredeli naloge Geodetskega inštituta Slovenije na področju geoinformacijske dejavnosti. Geodetski inštitut Slovenije po tem zakonu izvaja naslednje naloge:

organizira izvedbo in nadzor izmer ter monitoringa objektov ter pojavov, ki lahko vplivajo na varnost zračnega prometa,

- zajema, upravlja, zbira, vodi, vzdržuje, obdeluje in distribuira prostorske podatke, izdeluje zbirke lokacijskih podatkov, kartografske in druge prikaze ter izvaja lokacijske storitve,
- pripravi geoinformacijsko gradivo za zagotavljanje letalskih informacij,
- izvaja raziskovalne in razvojne naloge ter druge strokovno-tehnične naloge v zvezi z geoinformacijsko dejavnostjo po tem zakonu in
- sodeluje s sorodnimi organizacijami na strokovno-tehnični ravni po usmeritvah ministrstva.

K 157. členu

Digitalni podatki o terenu in ovirah se zagotavljajo v skladu predpisi EU o kakovosti podatkov in Uredbo o izvajanju uredbe (EU) o zahtevah glede kakovosti letalskih podatkov in letalskih informacij za enotno evropsko nebo (Uradni list RS, št. 60/17). Ti podatki spadajo med podatke, ki so pomembni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa, in morajo biti skladni z mednarodnimi standardi in priporočili ICAO ter pod nadzorom pristojnih organov držav pogodbenice. Digitalne podatke o terenu in ovirah zagotovi ministrstvo oz. ministrstvo z njimi razpolaga, zato bi kot taki bili lahko informacija javnega značaja po Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18) in kot taki, dostopni javnosti.. Zakon o dostopu do informacij javnega značaja določa, da so javni podatki prosto dostopni prosilcem, hkrati pa določa izjeme. Organ prosilcu zavrne zahtevo za ponovno uporabo zahtevane informacije, če drug zakon določa, da so podatki dostopni samo upravičenim osebam.

Ker napačna uporaba ali interpretacija podatkov digitalnih podatkov o terenu in ovirah lahko privede do okoliščin, ki lahko vplivajo na zagotavljanje varnosti zračnega prometa, jih je treba zaščititi pred nepooblaščenno distribucijo in uporabo. Da se zagotovi zaščita, se digitalne podatke o terenu in ovirah v tem zakonu opredeli kot podatke, ki niso javni in so dostopni samo upravičenim subjektom. Tako se določi, da ministrstvo na podlagi vloge izvajalcev storitev, državnih organov in drugih organizacij, ki delujejo v letalstvu in zagotavljajo letalske izdelke, odloči o dostopu do digitalnih podatkov o terenu in ovirah. Ti morajo v vlogi za dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah izkazati interes za dostop. Pričakuje se, da interes za dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah izkažejo izvajalci storitev, kot jih opredeljuje ta zakon, državni organi in druge organizacije, ki delujejo v letalstvu in zagotavljajo letalske izdelke. Interes lahko izkažejo tudi raziskovalne organizacije in izobraževalne ustanove.

Digitalni podatki o terenu in ovirah so pomembni za zagotavljanje varnosti zračnega prometa in s tem doseganje javnega interesa iz tega zakona. Da se doseže spodbujanje tega cilja, se določi, da je vloga za dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah takse prosta.

Opredeli se tudi evidence prosilcev za te podatke, s čimer je mogoč pregled nad tem, kdo je zaprosil za podatke in komu so bili izdani. Na ta način se vzpostavlja in ohranja sledljivost distribucije podatkov.

K 158. členu

Področje varovanje civilnega letalstva je namenjeno varstvu civilnega letalstva pred dejanji nezakonitega vmešavanja. Varovanje pomeni kombinacijo ukrepov, osebja in materialnih virov, namenjenih varovanju v civilnem letalstvu pred dejanji nezakonitega vmešavanja, ki ogrožajo varnost zračnega prometa. Ta dejanja so lahko:

- a) nasilje proti osebi v zrakoplovu med letom, če to dejanje lahko ogrozi varnost tega zrakoplova;
- b) uničenje zrakoplova med delovanjem ali povzročitev škode takemu zrakoplovu, zaradi česar postane nesposoben za let ali pa je lahko ogrožena njegova varnost med letom;
- c) namestitvev ali povzročitev namestitvev v zrakoplov med delovanjem zrakoplova, na kakršen koli način, naprave ali snovi, ki lahko zrakoplov uniči ali povzroči škodo na njem, zaradi česar

- zrakoplov ne more leteti, ali na njem povzroči škodo, ki bo najverjetneje ogrozila njegovo varnost med letom;
- d) uničenje ali poškodovanje objektov, sistemov in naprav, ki so namenjeni zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa, ali vplivanje na njihovo delovanje, če tako dejanje lahko ogrozi varnost zrakoplova med letom;
 - e) sporočanje informacij, za katere se ve, da so napačne, in s tem ogrožanje varnosti zrakoplova med letom; ali
 - f) nezakonita in namerna uporaba naprave, snovi ali orožja za:
 - nasilno dejanje proti osebi na letališču, na katerem se opravlja domači, notranji ali mednarodni zračni promet, ki povzroči ali bi lahko povzročilo resno poškodbo ali smrt osebe;
 - uničenje ali resno poškodovanje letališke infrastrukture ali zrakoplova, ki je na njem in ne obratuje, ali prekinitev izvajanja letaliških služb in drugih služb, če katero od teh dejanj ogroža ali bi lahko ogrozilo varnost na tem letališču, in
 - g) kakšno koli drugo dejanje, ki bi ogrozilo varnost zračnega prometa.

Seznam ni nujno izčrpen, zato zakon določi, da so dejanja nezakonitega vmešavanja tudi kakšno koli drugo dejanje, ki bi ogrozilo varnost zračnega prometa.

Področje je urejeno s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Osnovna uredba EU, ki ureja to področje, je Uredba (ES) št. 300/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2008 o skupnih pravilih na področju varovanja civilnega letalstva in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2320/2002 (UL L št. 97 z dne 9. 4. 2008, str. 72), s spremembami. V okviru ICAO mednarodne standarde določa Priloga 17 k Čikaški konvenciji.

Glede na številne dejavnike, ki lahko vplivajo na varovanje civilnega letalstva, morajo pri pripravi in izvajanju ukrepov ter postopkov varovanja med seboj sodelovati državni organi, lastniki in obratovalci javnih letališč, ki so namenjena za mednarodni zračni promet, izvajalci letaliških služb in drugih služb na javnem letališču, operatorji, izvajalci storitev ATM/ANS ter vsi subjekti, ki morajo v skladu s predpisi Evropske unije, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, izvajati ukrepe varovanja.

Ukrepi varovanja se izvajajo na javnih letališčih, ki so namenjena za mednarodni zračni promet, v zrakoplovu, v objektih izvajalca storitev ATM/ANS in v objektih zunaj letališč, v katerih se izvajajo ukrepi varovanja, kjer mora vsak ravnati v skladu s predpisi, programi varovanja civilnega letalstva in drugimi pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji s področja varovanja.

Uredba (ES) št. 300/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2008 o skupnih pravilih na področju varovanja civilnega letalstva določa osnovne standarde, vendar pa lahko vsaka država članica EU uporabi ukrepe, ki so strožji od skupnih osnovnih standardov. Pri tem ravna na osnovi ocene tveganja in skladno z zakonodajo EU. Ti ukrepi so ustrezni, objektivni, nediskriminatorni in sorazmerni tveganju, zaradi katerega se sprejemajo. O sprejetih ukrepih mora agencija obvestiti Evropsko komisijo čimprej po začetku njihove uporabe.

Če agencija oceni, npr. na podlagi ocene tveganja in drugih okoliščin, ki bi lahko vplivale na varnost zračnega prometa, da je to potrebno, pa lahko uvede ukrepe varovanja tudi na nejavnih letališčih.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 159. členu

Zakona poda pravno podlago, da vlada na predlog ministra sprejme nacionalni program varovanja v civilnem letalstvu in nacionalni program za nadzor kakovosti na področju varovanja civilnega letalstva. Tako Priloga 17 k Čikaški konvenciji kot tudi Uredba (ES) št. 300/2008 o skupnih pravilih na področju varovanja civilnega letalstva določata, da države pogodbenice oziroma države članice EU pripravijo, uporabljajo in vzdržujejo tako nacionalni program varovanja v civilnem letalstvu kot tudi nacionalni program za nadzor kakovosti.

Vsi ostali programi varovanja (tj. program varovanja javnega letališča, operatorja, izvajalca storitev ATM/ANS, subjekta) morajo biti v skladu z navedenim nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu.

Člen tudi določa, da je za usklajevanje in spremljanje izvajanja nacionalnega programa varovanja v civilnem letalstvu pristojno ministrstvo.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, nacionalni program varovanja v civilnem letalstvu ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja

K 160. členu

Tako Priloga 17 k Čikaški konvenciji kot tudi Uredba (ES) št. 300/2008 določata, da vsak upravljalec javnega letališča pripravi, uporablja in vzdržuje program varovanja, kjer so opisane metode in postopki, ki jih mora upravljalec javnega letališča upoštevati zaradi skladnosti s to uredbo in z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu. Ta program vsebuje tudi določbe za notranji nadzor kakovosti, ki opisujejo, kako upravljavec javnega letališča sam spremlja skladnost s temi metodami in postopki.

Člen določa, da agencija odobri program varovanja javnega letališča, predlog pripravi upravljalec javnega letališča, ki ga predhodno uskladi z operatorjem aerodroma, če ta obstaja skladno s predpisi EU, in obratovalcem ali obratovalci letališke infrastrukture, če je na aerodromu več operatorjev aerodroma.

Varnostna navodila in prepovedi, ki izhajajo iz navedenega programa mora upravljalec javnega letališča na primeren način objaviti.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, program varovanja javnega letališča ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 161. členu

Tako Priloga 17 k Čikaški konvenciji kot tudi Uredba (ES) št. 300/2008 določata, da vsak operator pripravi, uporablja in vzdržuje program varovanja operatorja, kjer so opisane metode in postopki, ki jih mora operator upoštevati zaradi skladnosti s to uredbo in z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu države članice, iz katere opravlja storitve.

Skladno z navedeno zahtevo predpisa EU, člen določa, da agencija odobri program varovanja operatorja, ki ima AOC, ki mu ga izda agencija.

Člen tudi določa, da mora biti program varovanja operatorja, ki ima AOC, ki mu ga izda agencija, usklajen tudi s programi varovanja letališč v državah, v katere opravlja mednarodni redni zračni prevoz. Vsaka država pogodbenica Čikaške konvencije ima namreč svoje nacionalne predpise, s katerimi zagotavlja skladnost z mednarodnimi standardi.

Operator mora varnostna navodila in prepovedi objaviti na primeren način.

Nadalje člen določa, da mora tuj operator, ki opravlja mednarodni zračni promet v Republiko Slovenijo, iz Republike Slovenije ali preko njenega ozemlja, uskladiti svoj program varovanja s programi varovanja javnih mednarodnih letališč, če mednarodna pogodba, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, ne določa drugače. Tako dvostranski sporazumi o zračnem prometu kot tudi celostni sporazumi EU o zračnem prevozu vsebujejo določbe glede varovanja civilnega letalstva. Če tretja država v zvezi z leti z letališča v državi članici v to tretjo državo ali čeznjo zahteva ukrepe, in če se ti ukrepi razlikujejo od skupnih osnovnih standardov, določenih s predpisi EU, pa država članica uradno obvesti Evropsko komisijo o ukrepih.

Nadalje člen določa, da lahko agencija od operatorja, ki nima spričevala letalskega prevoznika (AOC) in uporablja zrakoplov z največjo vzletno maso več kot 5700 kg, za namen varovanja, zahteva, da vzpostavi program varovanja operatorja, ki mora biti skladen z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu. Agencija na predlog takega operatorja odloči o odobritvi programa varovanja operatorja. Priloga 17 k Čikaški konvenciji državam pogodbenicam priporoča, da ustrezne programe varovanja vzpostavijo, izvajajo in vzdržujejo tudi operatorji, ki ne izvajajo mednarodnega zračnega prevoza, temveč izvajajo operacije splošnega letalstva ali posloven lete.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, program varovanja operatorja ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 162. členu

Člen določa, da za zagotavljanje varovanja civilnega letalstva tudi izvajalec storitev ATM/ANS pripravi program varovanja, ki ga odobri agencija. Varnostna navodila in prepovedi mora izvajalec storitev ATM/ANS na primeren način objaviti.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, program varovanja izvajalca storitev ATM/ANS ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 163. členu

Člen določa, da program subjekta, ki uporablja standarde s področja varovanja, odobri agencija. Navedeni subjekt mora na primeren način objaviti varnostna navodila in prepovedi. Na podlagi predpisov EU namreč »subjekt« pomeni osebo, organizacijo ali podjetje, ki ni operator. Vsak subjekt, ki mora v okviru nacionalnega programa varovanja v civilnem letalstvu namreč uporabljati standarde s področja varovanja v letalstvu, mora pripraviti, uporabljati in vzdrževati program varovanja.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, program varovanja subjekta ne more biti javni dokument in zanj ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

Zakon določi prekršek. Predpisana je globa, ki mora biti učinkovita, sorazmerna in odvračilna.

K 164. členu

Člen določa pravno podlago, da vlada na predlog ministra sprejme nacionalni program usposabljanja za varovanje civilnega letalstva. Ustrezno usposabljanje je namreč eden izmed ukrepov za preprečitev dejanj nezakonitega vmešavanja.

Člen nadalje daje pravno podlago za programe usposabljanja upravljalca javnega letališča, operatorja, izvajalca storitev ATM/ANS in subjekta, ki izvaja standarde s področja varovanja. Navedene programe usposabljanja odobri agencija.

Glede na to, da je varovanje civilnega letalstva namenjeno preprečevanju kaznivih dejanj nezakonitega vmešavanja, nacionalni program usposabljanja za varovanje civilnega letalstva in programi usposabljanja upravljalca javnega letališča, operatorja, izvajalca storitev ATM/ANS in subjekta, ki izvaja standarde s področja varovanja, ne morejo biti javni dokumenti in zanje ne veljajo določbe predpisov, ki urejajo informacije javnega značaja.

K 165. členu

Člen določa pravno podlago, da vlada na predlog ministra ustanovi Svet Republike Slovenije za varovanje civilnega letalstva. Naloga sveta je skrb za usklajeno delovanje in predvsem skrb za celovito

pripravo ukrepov, saj se varovanje civilnega letalstva pred dejanji nezakonitega vmešavanja zagotavlja v okviru več ministrstev in njihovih organov, različnih služb, agencij in drugih organizacij, ki pripravljajo in izvajajo različne vidike varovanja ali so za to odgovorne (npr. ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, Policija, ministrstvo, pristojno za obrambo in agencija).

Za pripravo ukrepov za usklajeno delovanje različnih družb, služb, agencij in drugih organizacij, ki pripravljajo in izvajajo različne vidike varovanja na javnih letališčih, ustanovi upravljelec javnega letališča letališki svet za varovanje civilnega letalstva.

K 166. členu

Člen določa, da morajo biti na javnem letališču zagotovljene ustrezne površine, prostori in oprema za varnostne preglede zrakoplovov, vozil, potnikov, prtljage, tovara in pošte, oseb, ki niso potniki, in njihovih osebnih predmetov, zalog za oskrbo med letom ter zalog za oskrbo na letališču, določeni morajo biti tudi javni deli, nadzorovani deli, varnostna območja omejenega gibanja, kritični deli varnostnih območij omejenega gibanja in, če je potrebno, tudi druga varnostno pomembna območja.

Upravljelec javnega letališča skladno s programi varovanja zagotoviti tehnično-tehnološke pogoje varovanja. Osnovno varnostno preverjanje zrakoplova in varnostno preiskavo zrakoplova zagotavlja operator, ki tudi zagotavlja opremo, potrebno za njihovo izvajanje. Osnovne varnostne preglede in ukrepe opravljajo zasebne službe za varovanje na javnem letališču. Dosedanja ureditev v zakonu je določala, da slednje zagotavljala Policija, čeprav skladno s predpisi EU ustrezne službe varovanja zagotavlja javno letališče (z zasebnimi službami za varovanje).

Nadalje člen določa, če agencija ugotovi, da varovanje ni zagotovljeno v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva ter letalskimi varnostnimi programi in drugimi pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji s področja varovanja, lahko minister, pristojen za notranje zadeve, na predlog in v soglasju z ministrom odredi policijsko varovanje do odprave pomanjkljivosti. S tem nastali stroški bremenijo tistega, ki bi moral zagotoviti izvajanje teh nalog.

Člen tudi določa, da se za zagotovitev varovanja civilnega letalstva z nacionalnim programom varovanja v civilnem letalstvu in programom varovanja javnega letališča določijo javni deli letališča, nadzorovani deli letališča, varnostna območja omejenega gibanja, kritični deli varnostnega območja omejenega gibanja in druga varnostno pomembna območja letališča.

Člen določa pristojnosti varnostnega osebja, kateremu je naloženo varovanje javnega letališča za izvajanje vseh predvidenih ukrepov varovanja.

Člen določa, da lahko upravljelec javnega letališča izvaja tudi druge ukrepe varovanja, v kolikor je to potrebno zaradi zagotavljanja večje varnosti zračnega prometa in s tem preprečevanja in obvladovanja dejanj nezakonitega vmešavanja. Trendi na področju varovanja gredo v smeri implementacije ukrepov, kot so uporaba video nadzora, kontrole pristopa, biometrije, avtomatske prepoznave registrskih tablic, snemanje določenih telefonskih števil ipd., vse za namen preprečevanja nezakonitega vmešavanja in (poznejše) analize potencialnih groženj.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 167. členu

Člen določa, da se smejo na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in, če so določena, drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča ter v objektih izvajalca storitev ATM/ANS, ki so opredeljeni v programih varovanja civilnega letalstva, gibati in zadrževati samo tiste osebe, ki opravljajo službena opravila in imajo za to ustrezna dovoljenja za gibanje in zadrževanje.

Na nadzorovanih delih javnega letališča, varnostnih območjih omejenega gibanja, kritičnih delih varnostnega območja omejenega gibanja in drugih varnostno pomembnih območjih javnega letališča se smejo pri opravljanju nalog gibati in zadrževati brez dovoljenja za gibanje in brez spremljevalca tudi

člani posadk, če imajo ustrezno identifikacijsko priponko, izdano v skladu s Prilogo 9 in Prilogo 17 k Čikaški konvenciji.

Pred izdajo dovoljenja za gibanje agencija, s soglasjem prosilca, opravi preverjanje preteklosti prosilca in na podlagi dobljenih podatkov izdela oceno primernosti prosilca izdajo dovoljenja za gibanje in zadrževanje na aerodromu ter v objektu izvajalca storitev ATM/ANS brez spremstva.

Člen posebej določa, kateri osebni podatki se obdelujejo za varnostno preverjanje prosilca za izdajo dovoljenja za gibanje. Podrobni življenjepis prosilca za izdajo dovoljenja za gibanje je prav tako nadalje določen. Zakon nalaga pristojnost vladi, da predpiše način izdaje dovoljenja za gibanje in obvezne vsebine obrazloženega predloga.

Člen tudi določa, da za gibanje uslužbencem policije, Slovenske obveščevalno-varnostne agencije in ministrstva, pristojnega za obrambo, ter osebam, ki so v skladu s predpisi o tajnih podatkih pridobile dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, dovoljenje izda agencija le na podlagi zaprosila in mnenja predlagatelja.

K 168. členu

Člen taksativno določa razloge in postopek agencije, zaradi katerih se zavrne vloga za izdajo dovoljenja za gibanje, se imetniku odvzame izdano dovoljenje ali se začasno zadrži izvajanje pravic iz izdanega dovoljenja.

K 169. členu

Člen določa, da je na javnem letališču splošno nošenje orožja in prepovedanih predmetov prepovedano. Orožje in prepovedane predmete smejo imeti in nositi orožje in prepovedane predmete le policisti in pooblaščenec uradne osebe carinskega organa, pooblaščenec osebe Slovenske varnostno-obveščevalne agencije in obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, ter varnostno osebje upravljalca javnega letališča.

Člen daje tudi pravno podlago, da na predlog ministra vlada določi izjeme in posebnosti nošenja in uporabe orožja ter prevoza orožja in prepovedanih predmetov na javnem letališču, če to dopuščajo drugi predpisi in je to potrebno zaradi zagotavljanja varnosti.

Člen nadalje določa, da se nošenje in uporaba orožja ter prepovedanih predmetov za varnostno osebje upravljalca javnega letališča določi v programu varovanja javnega letališča. Na ta način se varnostnemu osebju, kateremu je naloženo varovanje javnega letališča, podeli pristojnost za izvajanje vseh ukrepov, ki so potrebni za izvajanje vseh predvidenih ukrepov varovanja, tudi v skladu z Zakonom o varovanju.

Zakon določi prekrške. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 170. členu

Člen določa način oddaje, prevoz in vrnitev orožja in streliva in drugega nevarnega blaga oz. predmetov v zračnem prevozu.

Člen daje tudi pravno podlago, da lahko v potniško kabino zrakoplova vnese orožje ter strelivo, če jih pripelje častnik za varovanje med letom, ali pooblaščenec oseba ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, oziroma ministrstva pristojnega za pravosodje, z namenom opravljanja uradnih nalog.

Kot enega izmed ukrepov varovanja civilnega letalstva med letom standardi in priporočene prakse ICAO (Priloga 17) in predpis EU omogočajo, da vsaka država pogodbenica Čikaške konvencije oz. država članica EU odloči za uporabo častnikov za varovanje med letom na zrakoplovih, registriranih v tej državi članici, in za lete letalskih prevoznikov, ki jim je podelila licenco. Tako je v skladu z odstavkom 4.7.7 Priloge 17 k Čikaški konvenciji treba zagotoviti, da so ti častniki posebej izbrani in usposobljeni vladni uslužbenci za upoštevanje zahtevanih vidikov varovanja in varnosti na krovu zrakoplova. Uredba (ES) št. 300/2008 o skupnih pravilih na področju varovanja civilnega letalstva definira, da »častnik za varovanje med letom« pomeni osebo, ki jo zaposli država, da potuje na

zrakoplovu operatorja, z namenom zaščite tega zrakoplova in oseb, ki so na njem, pred dejanji nezakonitega vmešavanja.

Minister, v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje in ministrom, pristojnim za pravosodje, izda predpis, s katerim podrobneje določi pogoje za nošenje in uporabo orožja ter streliva, način predaje, prevoza in način vračanja orožja ter streliva v zračnem prevozu.

K 171. členu

Člen določa pravno podlago, da vlada na predlog ministra sprejme nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu. Priloga 9 k Čikaški konvenciji določa, da države pogodbenice uporabljajo in vzdržujejo nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu, ki opredeljuje sklop ukrepov, dejavnosti in tehnoloških postopkov, ki olajšajo delovanje zračnega prevoza in pospešijo pretok potnikov, prtljage, pošte in blaga. V nacionalnem programu za olajšav v zračnem prevozu se določi državne organe, organizacije, pravne osebe, upravljavce javnih letališč, operatorje, ki jim je spričevalo letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija, in druge subjekte, ki izvajajo program, ter določa njihove obveznosti in odgovornosti pri izvajanju programa.

K 172. členu

Člen določa pravno podlago, da vlada na predlog ministra ustanovi Svet za olajšave v zračnem prevozu. Naloga sveta je skrb za usklajeno delovanje vseh deležnikov in predvsem skrb za celovito opredelitev ukrepov, dejavnosti in tehnoloških postopkov, ki olajšajo delovanje zračnega prevoza in pospešijo pretok potnikov, prtljage, pošte in blaga.

Za pripravo ukrepov za usklajeno delovanje različnih državnih organov, organizacij, pravnih oseb, upravljalcev javnih letališč, operatorjev, ki jim je spričevalo letalskega prevoznika (AOC) izdala agencija in drugih subjektov, ki so odgovorne za usklajevanje dejavnosti v zvezi z olajšavami v zračnem prevozu, na javnih letališčih ustanovi upravljalec javnega letališča letališki svet za olajšave. Letališki sveti za olajšave v zračnem prevozu se lahko ustanovijo tudi na drugih javnih letališčih, če tako določa nacionalni program za olajšave v zračnem prevozu iz prejšnjega člena.

K 173. členu

Zagotavljanje službe iskanja in reševanja (angl. SAR – Search and Rescue) je obveznost države, ki izvira iz članstva v ICAO in s tem Čikaške konvencije. Mednarodni standardi, priporočene prakse ter navodila ICAO podajajo zahteve za zagotavljanje te službe. Zakon uredi izvajanje službe na način, da se uporabijo že uveljavljene ureditve v sistemu zaščite in reševanja in dobre prakse pri izvajanju nalog službe iskanja in reševanja v Sloveniji do sedaj.

Za celovito ureditev urejanja izvajanja službe iskanja in reševanja je treba zagotoviti, da je zakonska podlaga le v enem, krovnem zakonu. Izvajanje službe iskanja in reševanja je obveznost države v skladu s Čikaško konvencijo, ki ne predpostavlja ključne vloge izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa, pač pa njegovo sodelovanje s službami, ki jih izvaja. Zato se določbe umestijo le v zakon o letalstvu in brišejo določbe v zakonu, ki ureja zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa. V zakon, ki ureja letalstvo, se smiselno prenesejo potrebni deli določb – da pri izvajanju službe sodelujejo ministrstva ter tudi izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa. Prenese se tudi določba zakona, ki ureja zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, da se na podlagi strokovne analize ugotovi možnost smotrnejšega in kvalitetnejšega izvajanja službe iskanja in reševanja v okviru izvajalca služb zračnega prometa, lahko vlada v celoti ali deloma nanj prenese izvajanje te službe. Taka določba je nujna glede na morebitne ugotovitve strokovne analize.

Zakon nadalje po obveznost sodelovanja lastnik zrakoplova, operatorja, vodje zrakoplova ali operator aerodroma pri iskanju in reševanju. S tem se omogoči najširša možna podpora sistemu izvajanja te službe. Člen določi tudi prekršek za osebe in subjekte, ki pri aktivnostih iskanja in reševanja ne sodelujejo. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 174. členu

Ta člen določa, da se preiskava v zvezi z varnostjo izvaja v skladu s predpisi EU in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva. Temeljni cilj preiskave v zvezi z varnostjo je izboljšanje varnosti letenja ter da se preiskava v zvezi z varnostjo po tem zakonu ne more nanašati na ugotavljanje krivde ali odgovornosti. Preiskave v zvezi z varnostjo (nesreč in resnih incidentov) vodi preiskovalni organ.

Preiskovalni organ je organiziran kot samostojna organizacijska enota pri ministrstvu in zadolžen za vodenje preiskav v zvezi z varnostjo. Preiskovalni organ mora biti funkcijsko neodvisen od letalskih upravnih organov, ki zagotavljajo izvajanja strokovnih in upravnih nalog, ki se nanašajo na: plovnost, certificiranje, letalske operacije, vzdrževanje, licenciranje, ATM/ANS ter na letališke dejavnosti. Neodvisen mora biti tudi od ostalih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z nalogami in pristojnostmi preiskovalnega organa. Preiskovalnemu organu mora biti zagotovljena možnost, da ima dovolj finančnih sredstev za izvedbo zahtevanih nalog.

K 175. členu

Člen določa pristojnost preiskovalnega organa za preiskave v zvezi z varnostjo za vse zrakoplove, ki so urejeni s predpisi EU (skladno z Uredbo (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES, ter upošteva standarde iz Priloge 13 k Čikaški konvenciji).

Člen določa tudi pristojnost preiskovalnega organa, da lahko uvede preiskavo v zvezi z varnostjo za zrakoplove, ki so vpisani v registru zrakoplovov (kor država registracije), in sicer ne glede nato, če se nesreča ali resni incident zgodi v tujini (državi članici EU ali v tretji državi). Pogoji so, da država, v kateri se je nesreča ali resni incident zgodil, preiskave ni uvedla ali pa da je preiskovalni ocenil, da je preiskava v zvezi z varnostjo nujna zaradi izboljšanja varnosti zrakoplov, ki so vpisani v slovenski register zrakoplovov.

Katere nesreče in resne incidente preiskovalni organ preiskuje, določa predpis EU. In sicer se preiskuje nesreče in resne incidente v zvezi z varnostjo, ki so se zgodili na ozemljih držav članic EU, v skladu z mednarodnimi obveznostmi držav članic, in v katerih so udeleženi zrakoplovi, ki so registrirani v državi članici ali jih upravlja podjetje s sedežem v državi članici in so se zgodili zunaj ozemelj držav članic EU, če takih preiskav ne izvaja druga država.

Člen deloma spreminja ureditev, saj je z novo ureditvijo preiskovalni organ lahko pristojen za preiskavo ne samo nesreč in resnih incidentov temveč je lahko pristojen tudi za preiskavo incidentov, za preiskave v zvezi z varnostjo zrakoplovov, ki s predpisi EU niso urejeni ter za preiskave v zvezi z varnostjo za letalne naprave. Preiskovalni organ ima v tem primeru diskrecijsko pravico, da se odloči, po presoji utemeljenosti razlogov, ali po uvedel preiskavo v zvezi z varnostjo. Če se preiskovalni odloči za tako preiskavo, le-to izvede na podlagi predpisa EU o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu.

Preiskovalni organ lahko sodeluje pri preiskavi v zvezi z varnostjo, ki jo je uvedla druga država, tako država članica EU, skladno s predpisi EU s področja, ali pa je preiskavo v zvezi z varnostjo uvedla tretja država. Pogoji za sodelovanje so, da je bil v nesreči ali resnem incidentu udeležen zrakoplov vpisan v register zrakoplovov, ali je tako sodelovanje potrebno po mednarodnih pogodbah, ki zavezujejo Republiko Slovenijo ali preiskovalni organ oceni, da je preiskava v zvezi z varnostjo potrebna zaradi izboljšanja varnosti.

K 176. členu

V primeru velike letalske nesreče obstaja velika verjetnost, da preiskovalni organ, glede na velikost in možnosti Republike Slovenije, ne bi mogel zagotoviti izpolnjevanja ciljev preiskave. Zato člen določa pravno podlago, da lahko Vlada Republike Slovenije, skladno s Prilogo 13 k Čikaški konvenciji, prenese pristojnost za preiskavo v zvezi z varnostjo na katero koli drugo državo.

Preiskovalni organ prav tako lahko, po dogovoru z drugo državo, prevzame pristojnost za uvedbo preiskave v zvezi z varnostjo, če druga država preiskave npr. ne uvede, je pa uvedba pomembna (ker je Slovenija npr. država registracije ali država proizvodnje zrakoplova).

K 177.členu

Določi se, skladno z Uredbo (EU) št. 996/2010 Evropskega parlamenta in Sveta o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu ter razveljavitvi Direktive 94/56/ES, sodelovanje in svetovanje predstavnika EASA, pristojnega organa posamezne države članice EU ali tretje države.

K 178. členu

Sodelovanje preiskovalnega organa za preiskave v zvezi z varnostjo in pravosodnih organov posamezne države članice EU ni urejeno s predpisi EU. Glede na materijo pa je, skladno s priporočilom iz Priloge 13 k Čikaški konvenciji, potrebno urediti tako sodelovanje. Člen zato daje pravno podlago za sklenitev dogovora ministra in ministra, pristojnega za pravosodje, glede sodelovanja preiskovalnega organa za preiskave v zvezi z varnostjo in pravosodnih organov Republike Slovenije. Preiskovalni organ za preiskave v zvezi z varnostjo namreč izvaja preiskave v zvezi z varnostjo (ali pa le-teh skladno s predpisi ne izvaja), hkrati pa pravosodni organi preiskujejo sume storitve kaznivih dejanj, odgovornih oseb za letalsko nesrečo ali resni incident. Ker cilj preiskave v zvezi z varnostjo ni ugotavljanje krivde, temveč izboljšanje letalske varnosti, je treba z dogovori urediti sodelovanje pristojnih organov. Vsebina takega dogovora so npr. določbe glede zavarovanja, shranjevanja in dostopa do dokazov (npr. do razbitin zrakoplova), začetno in tekoče poročanje o poteku posameznega postopka, izmenjava informacij, primerna uporaba varnostnih informacij, način reševanja sporov med pristojnima organoma.

K 179. členu

Ta člen določa, da vlada imenuje vodjo preiskovalnega organa oziroma v primeru multimodalnega organa, vodjo letalskega oddelka, in preiskovalce. Člen skladno z Uredbo EU 996/2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu določa, da mora biti v primeru vzpostavljenega multimodalnega organa zagotovljen vodja letalskega oddelka, s čimer se zagotavljajo osnovna načela vodenja preiskav letalskih nesreč in incidentov.

Člen določa pogoje glede izobrazbe, usposobljenosti in delovnih izkušenj vodje preiskovalnega organa in preiskovalcev.

Določa se, da vodja preiskovalnega organa imenuje komisijo za preiskavo v zvezi z varnostjo in sestavo te komisije (glavni preiskovalec, eden ali več preiskovalcev, drugi strokovnjaki). Če vodja preiskovalnega organa tako presodi, lahko v komisijo imenuje samo glavnega preiskovalca in, če je potrebno, druge strokovnjake.

Komisija je pri preiskavi letalske nesreče in incidentov samostojna in neodvisna. Ravno tako se določa, da morajo drugi organi in udeleženci v nesreči komisiji omogočiti dostop do potrebnih operativnih, tehničnih in pravnih ugotovitev za določeno preiskavo. Vodji preiskovalnega organa lahko, na podlagi njegovega predhodnega zaprosila, za pomoč pri preiskavi dogodka pomagajo domači in tuji strokovnjaki, ki so usposobljeni za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov.

Za preiskavo nesreče ali incidenta civilnega zrakoplova, pri kateri je udeležen tudi vojaški zrakoplov, je pristojen preiskovalni organ. V tem primeru se v komisijo za preiskavo v zvezi z varnostjo imenuje tudi član iz ministrstva, pristojnega za obrambo. To pomeni, da v primeru letalske nesreče ali incidenta, v kateri sta udeležena civilni in vojaški zrakoplov, preiskava tega dogodka poteka po predpisih, ki veljajo za civilno letalstvo.

K 180. členu

Ta člen določa izjeme glede sklenitve delovnega razmerja za vodjo in preiskovalce. Določeno je, da mora oseba, ki ob sklenitvi delovnega razmerja ni strokovno usposobljena izpolniti predpisane pogoje za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov, izpolniti predpisane pogoje najkasneje v 24 mesecih od dneva zaposlitve.

Taka oseba lahko v času od zaposlitve do usposobitve opravlja izključno posamezna strokovna dejanja (kot na primer pripravo analiz, informacij, pomoč pri preiskavi ipd.). Na ta način je omogočeno neprekinjeno delovanje neodvisnega preiskovalnega organa v primeru upokojitev, odpovedi delovnega razmerja in drugih podobnih primerih.

K 181. členu

Ta člen določa, da minister, na predlog preiskovalnega organa, določi program strokovnega usposabljanja na področju preiskav v zvezi z varnostjo, postopek preverjanja strokovne usposobljenosti in priznavanja opravljenih usposabljanj, vzdrževanje strokovne usposobljenosti, veljavnost dokazil o usposabljanjih in druga vprašanja, povezana s strokovnim usposabljanjem.

K 182. členu

Člen določa, da preiskovalni organ za izvajanje svojih nalog sklepa dogovore z drugimi pristojnimi organi. Izrecno se ureja dolžnost usklajevanja oziroma dogovarjanja pri preiskovanju, omogoča pa tudi sklepanje morebitnih tehničnih oz. operativnih dogovorov, ki pa ne morejo vsebovati zakonske materije. Namreč, v primeru letalske nesreče ali incidenta se dogodek presoja v okviru pristojnosti različnih organov, kot so npr. policija, tožilstvo, sodišče (kazensko, civilno). Za potrebe preiskave je potrebno zagotoviti sodelovanje med pristojnimi organi, in sicer tako, da se zagotovi osnovne principe dela in spoštovanje načel vsakega samostojnega organa. Določba ne posega v pristojnosti in naloge policije, državnega tožilstva in sodstva, ki so zaradi pomena odkrivanja, pregona in sojenja storilcem kaznivih dejanj »nadrejene« letalski preiskavi. Člen določi tudi prekršek za oviranje preiskave v zvezi z varnostjo. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 183. členu

Ta člen določa možnost, da vlada lahko zahteva povrnitev stroškov preiskave od osebe, za katero je pristojni organ nesporno ugotovil namerno povzročitev nesreče ali incidenta, oziroma povzročitev nesreče ali incidenta iz hude malomarnosti in, da pravica do povrnitve stroškov preiskave zastara po preteku dveh let od pravnomočnosti sodne odločbe ali dokončnosti odločbe upravnega organa. Lastnik zrakoplova nosi stroške reševanja zrakoplova ali odstranjevanja razbitin.

K 184. členu

Glavni preiskovalec ima pooblastila, kot so določena s predpisom EU. Poleg tega se glavnemu preiskovalcu podeli pooblastilo za začasni odvzem vozila, plovila, zrakoplova ali naprave za potrebe vodenja preiskave v zvezi z varnostjo proti ustreznemu nadomestilu, o čemer se izda potrdilo.

Ravno tako se določa, da vlada izda predpise o preiskavi v zvezi z varnostjo, delu preiskovalnega organa in zagotavljanje logistične podpore preiskovalnemu organu.

Člen določi tudi prekršek za subjekte, ki glavnemu preiskovalcu ne omogočijo prevoznega sredstva ali ga ovirajo pri odvzemu in s tem potencialno vplivajo na preiskavo v zvezi z varnostjo. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 185. členu

Ta člen določa, da se najdeni zrakoplov in stvari, ki se v zrakoplovu prevažajo, ali karkoli, kar spada k temu zrakoplovu ali stvari za katere obstaja sum, da bi lahko bile vzrok letalske nesreče, ne smejo odstraniti ali premestiti brez dovoljenja glavnega preiskovalca, razen, če je to potrebno za rešitev človeškega življenja ali iz drugih izjemnih razlogov. Ravno tako je določeno, da mora vsak o najdbi takoj obvestiti policijo, preiskovalni organ ali komisijo, ki ima pravico te stvari odvzeti v korist preiskave.

Člen določi tudi prekršek za vsako fizično osebo, posameznika, ki kakor koli premakne, odstrani del zrakoplova ali stvari, ki so padle iz zrakoplova, ali pa take stvari najde in o tem ne obvesti policije, preiskovalnega organa ali komisije. Predpisane so globe, ki morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

K 186. členu

Ta člen določa, da lahko preiskovalni organ obvesti javnost o preiskavi v zvezi z varnostjo v sodelovanju z ministrom in da mora objaviti končno poročilo o preiskavi v zvezi z varnostjo na način, da je dostopno javnosti.

K 187. členu

Preiskava v zvezi z varnostjo se lahko s strani preiskovalnega organa obnovi kadarkoli, če se pridobi nove dokaze ali ugotovitve. Namen obnova postopka preiskave v zvezi z varnostjo je oblikovanje novih oziroma dodatnih spoznanj o varnosti. in v pričakovanju, da bo s obnovo preiskave pridobljena nova spoznanja o varnosti, v kategoriji zrakoplova, ki je bil predmet preiskave.

Člen določi tudi prekršek za vsako fizično ali pravno osebo (in njeno odgovorno osebo), če le-ta pridobi nove dokaze, ali se seznani z ugotovitvami, ki bi lahko vplivale na obnovo preiskave, pa jih ne posreduje preiskovalnemu organu.

K 188. členu

Delo preiskovalcev zahteva redka in specifična znanja, ki jih imajo predvsem piloti z ustreznimi licencami in vrsto strokovnih izobraževanj. Tovrsten kader je na trgu dela težko pridobiti, saj piloti, ki delajo v gospodarstvu, prejemajo bistveno višje plače. Piloti, ki prihajajo na trg dela, imajo 1. stopnjo bolonjske smeri, zato lahko v sistemu državne uprave zasedejo največ mesto višjega svetovalca, ki pa je po višini plače povsem neprimerljivo s plačami v gospodarstvu. Zato je v primeru, ko novega delovnega mesta ni mogoče zasesti zaradi pomanjkanja na trgu dela, ob novi zaposlitvi mogoče določiti dodatek za deficitarnost v višini do 25%. Dodatek določi minister po posebnem, vnaprej določenem postopku ob predpogoju, da tudi Zavod za zaposlovanje poda mnenje, da gre za deficitarno delovno mesto.

K 189. členu

Dosedanji zakon je že določal pravice zaradi varstva pri opravljanju nalog. Sedaj se pravice po vzoru Zakona o obrambi in Zakona o organiziranosti in delu v policiji ter zaradi nevarnosti, ki so jim zaradi narave dela izpostavljeni preiskovalci preiskovalnega organa uredi nezgodno zavarovanje in zavarovanje odgovornosti.

Tako ministrstvo zavaruje preiskovalce preiskovalnega organa v času opravljanja dela za primer nesreče pri delu, katere posledica je smrt, trajna izguba splošne delovne zmožnosti ali začasna izguba delovne zmožnosti. Ker pa pri opravljanju nalog preiskovalnega organa lahko kljub vestnemu opravljanju dela preiskovalca preiskovalnega organa pride do strokovnih napak, se določi zavarovanje poklicne odgovornosti kot tudi splošne odgovornosti zaradi civilno-pravnih odškodninskih zahtevkov tretjih oseb, nastalo zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka pri izvajanju nalog preiskovalnega organa.

Identična ureditev se poda za preiskovalce preiskovalnega organa in uradne osebe agencije.

K 190. členu

Za preiskovalca preiskovalnega organa, ki je pri opravljanju svojega dela izgubil življenje, ministrstvo poravnava stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci. V tem primeru ožjim družinskim članom pokojnega preiskovalca preiskovalnega organa pripada tudi enkratna denarna pomoč, v višini skupnega zneska bruto plač, ki jih je v zadnjih dvanajstih mesecih prejel pokojni preiskovalec preiskovalnega organa. Znesek enkratne denarne pomoči določi minister s sklepom.

S to določbo se ohranja dosedanja ureditev. Identična ureditev se poda za preiskovalce preiskovalnega organa in uradne osebe agencije.

K 191. členu

Zakon določi razmejitev pristojnosti nadzora v civilnem letalstvu med dva pristojna organa: ministrstvo, in agencijo. Ministrstvo je pristojno za odločanje v upravnih zadevah, letalski nadzor, ter prekrškovne postopke v zvezi z letalskimi predpisi, ki se nanašajo na

- gospodarjenje z zemljišči in javno infrastrukturo,
- upravljanje zračnega prostora,
- dostop do digitalnih podatkov o terenu in ovirah,
- dostop do letalskih prog in določanje cen v zračnem prevozu,
- zračni prevoz,
- skupna pravila o dodeljevanju slotov na javnih letališčih,
- druge naloge določene s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Kot obveznost javnih služb iz tega člena se razume npr. obveznost izvajanja javne službe obratovanja letališča.

Zakon določa tudi pristojnost ministrstva za vodenje postopkov o prekrških, kot so določeni v poglavju glede iskanja in reševanja ter preiskavah v zvezi z varnostjo.

Za izvajanje pristojnosti ministrstva je potrebno, da se uradne osebe ministrstva ustrezno usposabljaajo. Država pogodbenica ICAO mora namreč izkazovati sistemsko ureditev in dejansko usposobljenost osebja, ki izvaja naloge, kot jih določajo predpisi. To velja za osebje agencije in tudi za uradne osebe ministrstva. Poleg poznavanja splošnih administrativnih pravil – pravil upravnega postopka in inšpekcijskega nadzora, je treba za izvajanje pristojnosti ministrstva zagotoviti tudi strokovno usposabljanje s področja letalstva, po programu, ki ga določi minister.

K 192. členu

Določijo se pristojnosti agencije. Agencija je pristojna za odločanje v upravnih zadevah, letalski nadzor ter prekrškovne postopke v zvezi z letalskimi predpisi, ki se nanašajo na varnost letenja, register zrakoplovov, plovnost zrakoplovov in vpliv na okolje, certificirano in strokovno osebje, letalske operacije in letalske dejavnosti ter prevoz nevarnega blaga, letališča in vzletišča, izvajanje storitev ATM/ANS, varovanje in olajšave, operativno licenco, druge naloge nadzora varnosti, določene s predpisi EU in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, razen nadzora nad izvajanjem letalskih predpisov in prekrškovnih postopkov, ki jih organi EU izvajajo neposredno.

V skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, agencija sodeluje tudi v mednarodnih zadevah in z mednarodnimi organizacijami s področja civilnega letalstva.

Zakon, ki poda zahteve glede izvajanja predtaktičnega in taktičnega upravljanja zračnega prostora, poda pristojnost za izvajanje nadzora agenciji in vojaškemu letalskemu nadzornemu organu, vsakemu le v delu, ki se nanaša na subjekt, ki je predmet nadzora: agenciji nad izvajalcem storitev ATM/ANS, vojaškemu letalskemu nadzornemu organu nad vojaškimi enotami. Ker pa je je narava organizacije celice za upravljanje zračnega prostora, katere naloga je izvajanje predtaktične ravni upravljanja zračnega prostora, civilno-vojaška (v njej sodelujejo hkrati osebje izvajalca služb zračnega prometa in osebje vojaških enot), je nujno, za učinkovito in regularno izvajanje nadzora, da oba pristojna organa izvajata nadzor usklajeno. Le tako se namreč lahko zagotovi, da morebitne ugotovitve kršitve letalskih predpisov, ki jih med nadzorom ugotovi eden ali drugi nadzorni organ, enotno naslavljajo oba subjekta oziroma vse osebje – tako izvajalca služb zračnega prometa kot tudi vojaške enote. Zaradi narave organizacije celice za upravljanje zračnega prostora je namreč verjetno, da bodo vse ugotovljene kršitve letalskih predpisov za njihovo odpravo zahtevale postopanja obeh subjektov, s tem da se zaradi pristojnosti nadzornih organov morajo kršitve formalno nasloviti ločeno na enega in drugega. Še več – ne sme se dopustiti, da bi en nadzorni organ naložil odpravo ugotovljene kršitve, ki bi lahko posegla v regularnost delovanja drugega subjekta. Le na tak način bodo lahko vsi subjekti, ki so predmet nadzora, lahko sprejeli učinkovite ukrepe za odpravo ugotovljenih kršitev. Zato zakon naloži glede konkretne zakonske ureditve o izvajanju predtaktičnega upravljanja zračnega prostora

obveznost izvajanja usklajenega nadzora in skladnosti ugotovljenih kršitev. Glede konkretizacije teh določb se nadzornima organoma prepušča v njuno samostojno odločitev način sodelovanja pri izvajanju nadzora. Sodelovanje inšpekcijskih organov pri izvajanju inšpekcijskih nadzorov je mogoče že sedaj v skladu z veljavno zakonodajo, ker pa ta zakon uvaja posebno ureditev – letalski nadzor, se poda izrecna določba glede nadzora in ugotovitev podaja tudi v tem zakonu.

K 193. členu

Člen določa pregled, ki ga v Republiki Sloveniji lahko izvedeta ICAO in ECAC. Ministrstvo in agencija na podlagi pisnega dogovora lahko dovolita tak pregled. Ministrstvo, agencija ter izvajalci storitev, pri katerih se izvaja pregled, morajo omogočiti nemoteno izvajanje pregleda v skladu z dogovorom.

K 194. členu

Osnovna uredba omogoča državam članicam, da lahko zaprosijo EASA ali drugo državo članico, da opravlja naloge certificiranja in nadzora, za katero koli ali vse fizične in pravne osebe, zrakoplove, opremo aerodroma za zagotavljanje varnosti, sisteme ATM/ANS in sestavne dele ATM/ANS, naprave za simulacijo letenja in aerodrome, za katere je pristojna Republika Slovenija. Gre za prenos odgovornosti izvajanja vseh ali samo posameznih nalog. Podrobnosti prenosa določa osnovna uredba v 64. členu.

Namen prenosa odgovornosti je v partnerskem sodelovanju med EASO in pristojnimi nacionalni organi, da bi se izboljšalo odkrivanje nevarnih razmer in bi se po potrebi sprejeli sanacijski ukrepi. Države članice morajo namreč imeti možnost, da druga na drugo ali na EASO prenesejo odgovornosti iz osnovne uredbe v zvezi s certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem, zlasti kadar je to potrebno za večjo varnost in učinkovitejšo uporabo sredstev. Tak prenos mora biti prostovoljen, do njega bi lahko prišlo le na podlagi zadostnih zagotovil, da se te naloge lahko opravijo učinkovito, in bi se glede na tesno povezanost med certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem moral nujno nanašati na vse odgovornosti v zvezi s pravno ali fizično osebo, zrakoplovom, opremo, aerodromom, sistemom ATM/ANS ali sestavnim delom ATM/ANS, ki jih zadeva prenos. Prenos odgovornosti mora temeljiti na medsebojnem soglasju, možnosti preklica prenosa in sklenitvi dogovorov o podrobnostih, potrebnih za zagotovitev nemotenega prehoda in neprekinjenega učinkovitega izvajanja zadevnih nalog. Pri sklenitvi teh podrobnih dogovorov bi bilo treba ustrezno upoštevati stališča in zakonite interese zadevnih pravnih ali fizičnih oseb, po potrebi pa tudi stališča EASE.

Po takem prenosu odgovornosti na drugo državo članico bi pristojni nacionalni organ države članice, ki je ugodila prošnji za prenos, moral postati pristojni organ, s tem pa prevzeti vsa pooblastila in odgovornosti glede zadevnih pravnih ali fizičnih oseb, kot je določeno v tej uredbi, v delegiranih in izvedbenih aktih, sprejetih na podlagi te uredbe, in v nacionalnem pravu države članice, ki je ugodila prošnji. Prenos v zvezi z izvrševanjem bi moral zadevati le odločitve in ukrepe, povezane z nalogami na področju certificiranja in nadzora, ki so bile prenesene na pristojni nacionalni organ države članice, ki je ugodila prošnji. Navedene odločitve in ukrepe bi morala pregledati nacionalna sodišča države članice, ki je ugodila prošnji, v skladu z nacionalnim pravom navedene države članice. Mogoče je, da se bo država članica, ki je ugodila prošnji, štela za odgovorno za opravljanje zadevnih nalog. Prenos ne bi smel vplivati na nobeno drugo odgovornost države članice prosilke v zvezi z izvrševanjem.

Možnost prenosa odgovornosti za naloge v zvezi s certificiranjem, nadzorom in izvrševanjem iz osnovne uredbe na EASO ali drugo državo članico ne posega v pravice in obveznosti, ki jih imajo države članice na podlagi Čikaške konvencije. Zato ostaja odgovornost države članice prosilke, ki jo ima na podlagi Čikaške konvencije, nespremenjena, kljub temu, da tak prenos pomeni prenos odgovornosti na EASO ali drugo državo članico za namene prava Unije.

K 195. členu

Pri izvajanju certifikacijskih nalog na področju letalstva si lahko agencija pomaga tudi z usposobljenimi subjekti. To možnost izrecno dovoljujejo skupni predpisi na področju civilnega letalstva in ustanovitvi EASA - osnovna uredba, kjer je še določeno, da lahko nacionalni letalski organ dodeli posebne naloge certificiranja usposobljenim objektom in nad njimi izvaja nadzor. Ker ti subjekti niso državni organi, imajo pa lahko pravico, da sodelujejo pri izvajanju upravnih nalog, se s tem zakonom določa, da se jim ta pravica podeli na temelju javnega pooblastila. Zakon tudi določa, da so predmet javnega pooblastila

posamezne strokovne naloge na področju certificiranja in ne tudi odločanje v teh postopkih. Te strokovne naloge predstavljajo posamezna dejanja v postopku pred izdajo odločbe, ki jo izda agencija. Pomenijo zlasti ugotavljanje dejstev in okoliščin, ki so pomembna za odločitev, za kar pa so potrebna posebna strokovna znanja in izkušnje, s katerimi razpolagajo te strokovne organizacije.

Pogoji, ki jih mora izpolnjevati strokovna organizacija za pridobitev javnega pooblastila, izhajajo neposredno iz zakonodaje EU. V tretjem odstavku tega člena se ureja tudi postopek podelitve javnega pooblastila, kadar je za opravljanje določene strokovne naloge zainteresiranih več kot ena oseba. Zakon o državni upravi (Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21 in 82/21)) za te primere predpisuje postopek javnega razpisa, vendar pa ne določa po katerih pravilih se izvede. S tem zakonom se zato določa, da se postopek javnega razpisa izvede ob smiselni uporabi pravil javnega naročanja. Ker pa mora o izbiri nosilca javnega pooblastila odločiti agencija z upravno odločbo, torej v upravnem postopku, je posebej tudi določeno, da se javni razpis in ocenjevanje ne štejeta za del upravnega postopka, saj določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek niso namenjene in prilagojene konkurenčnim postopkom. Pritožba je zaradi zahteve po hitrosti postopka izbire nosilca javnega pooblastila izključena, je pa pravno varstvo neizbranih kandidatov zoper odločbo agencije zagotovljeno v upravnem sporu.

V skladu z zahtevami osnovne uredbe mora agencija izvajati stalni nadzor nad usposobljenimi subjekti, s katerim preverja, ali nosilec javnega pooblastila izpolnjuje pogoje za pridobitev tega statusa in ali pravočasno, celovito in kvalitetno opravlja strokovne naloge. V primeru ugotovljenih kršitev, lahko agencija odločbo o podelitvi pooblastila tudi spremeni, omeji, začasno odvzame ali prekliče.

K 196. členu

S tem členom se urejajo vprašanja v zvezi s pooblastilom za opravljanje upravnih nalog na področju letalskih dejavnosti, ki ne sodijo v okvir urejanja predpisov EU. Gre za področje zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU (amatersko zgrajeni, zgodovinski, eksperimentalni, zrakoplovi, lažji od 600 kg) in letalnih naprav, ki ga s svojimi predpisi avtonomno ureja država članica. S tem členom se na tem področju letalstva organizacija izvajanja upravnih nalog, ki so povezane z nadzorom plovnosti, certifikacijo, letalskimi dejavnostmi in licenciranjem certificiranega osebja, prepušča strokovnim organizacijam, ki za to pridobijo pooblastilo agencije in so pod njenim nadzorom.

Predmet pooblastila je izdajanje ustreznih listin v zvezi z certifikacijo in nadzorom zgoraj navedenih zrakoplovov in letalnih naprav, licenciranje certificiranega in strokovnega osebja v zvezi s temi zrakoplovi in letalnimi napravami, izdajanje dovoljenj za opravljanje letalskih dejavnosti v zvezi s temi zrakoplovi in letalnimi napravami ter dovoljenj za vzletišča za te zrakoplove in letalne naprave. Opredeljeni so pogoji za pridobitev pooblastila, ki se nanašajo na kadrovske in tehnične zmogljivosti, neodvisnost in nepristranskost osebja od interesov naročnikov storitev, in na stroškovno naravnano tarifo, ki je podlaga za obračunavanje storitev, ki so predmet pooblastila. Število pooblaščenih izvajalcev javnega pooblastila se z zakonom ne omejuje, pač podelitev pooblastila temelji na sistemu dovoljenja, kjer se na zahtevo zainteresirane organizacija preverja izpolnjevanje predpisanih pogojev.

Nadzor nad nosilci pooblastil po tem členu izvaja agencija, ki ima pravico odvzeti pooblastilo, če pri nadzoru ugotovi, da je podan kateri od razlogov iz osmega odstavka tega člena.

Ministru se da pristojnost izdaje predpisov s podrobnejšimi pogoji, ki jih mora izpolnjevati pravna oseba ali samostojni podjetniki posamezniki, da bi pridobil status pooblaščenega izvajalca in postopek ugotavljanja teh pogojev.

K 197. členu

S tem členom se nosilec javnega pooblastila na področju zrakoplovov, ki niso urejeni s predpisi EU (amatersko zgrajeni, zgodovinski, eksperimentalni, zrakoplovi, lažji od 600 kg) in letalnih naprav, nalaga dolžnost vodenja uradnih evidenc v zvezi z nalogami, ki jih opravljajo. Ker te evidence vsebujejo tudi osebne podatke, se z določbami tega člena za vsako evidenco posebej določa, katere podatke vsebuje in za kakšen namen se podatki zbirajo.

K 198. členu

Vsebina zakona posega tudi na področje upravnih postopkov, v tem okviru še posebej na področje inšpekcijskega nadzora, pa tudi na področje prekrškovnih postopkov. Ker so ta področja sistemsko urejena z drugimi zakoni, je zakon v razmerju do teh zakonov posebni zakon (*lex specialis*). Kot posebni zakon vsebuje rešitve, ki dopolnjujejo ureditev postopkovnih in drugih vprašanj na matičnem področju oziroma jih ureja drugače. Poleg tega lahko posamezne določbe v zvezi s temi postopki vsebujejo tudi neposredno uporabni predpisi EU, ki urejajo področje civilnega letalstva. Glede na navedeno je v tem členu predpisana večstopenjska subsidiarnost, ki jo je treba upoštevati pri uporabi predpisov.

Najprej je določena večstopenjska subsidiarnost pri uporabi predpisov, ki zadevajo materialnopravna vprašanja na področju letalskega nadzora. Glede položaja, pravic in dolžnosti, pooblastil, ukrepov in odgovornosti letalskih nadzornikov in nadzornikov se uporabljajo predpisi v naslednjem vrstnem redu: predpis EU - zakon o letalstvu - zakon o inšpekcijskem nadzoru.

Določena je večstopenjska subsidiarnost za postopkovna vprašanja letalskega nadzora, ki se vodi kot upravni postopek. Glede teh vprašanj se uporabljajo predpisi v naslednjem vrstnem redu: predpis EU – zakon o letalstvu - zakon o inšpekcijskem nadzoru - zakon o splošnem upravnem postopku.

K 199. členu

Ta člen določa razmerje med izvedenimi ukrepi v okviru letalskega nadzora in uvedbo prekrškovnih postopkov. Člen tudi določa, da se njegove uporabljajo tudi za ministrstvo in uradne osebe ministrstva, ki so pooblašene za izvajanje nalog letalskega nadzora in prekrškovne postopke.

K 200. členu

Ta člen določa pooblastila uradnih oseb agencije za opravljanje posameznih dejanj in odločanje v upravnih zadevah in letalskem nadzoru.

K 201. členu

Ta člen določa zahteve glede vzdrževanja usposobljenosti uradnih oseb agencije. Vzdrževanje usposobljenosti sestoji iz stalnega strokovnega izpopolnjevanje in vzdrževanja izurjenosti. Za določanje le-te je v skladu z zakonom pristojen direktor agencije. Vzdrževanja potrebnega znanja in izurjenosti lahko uradne osebe agencije opravljajo v okviru svoje strokovne usposobljenosti v letalski stroki s pisnim soglasjem direktorja agencije, vendar pri osebni, pri kateri opravljajo ta strokovna dela, praviloma ne opravljajo letalskega nadzora. Določena je tudi zahteva za vložnika zahteve za vpis novega tipa zrakoplova v register zrakoplovov oziroma vpis novega tipa zrakoplova v spričevalo letalskega prevoznika, ki mora podobnih primerih zagotoviti ustrezno usposabljanje za letalske nadzornike, ki je potrebno za izvajanje nadzora nad tem tipom zrakoplova.

K 202. členu

Ta člen določa pogoje za letalske nadzornike in nadzornike. V nekaterih primerih so s predpisom EU že določene zahteve za osebe, ki opravlja nadzora, zato se najprej določi, da se pogoji za letalske nadzornike in nadzornike določijo v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Določi se, da minister nadalje ureja zahteve za letalske nadzornike in nadzornike s podzakonskimi predpisi.

K 203. členu

Ta člen določa izjeme glede sklenitve delovnega razmerja z agencijo.

K 204. členu

Člen določa, kakšna usposobljenost uradnih oseb, glede na njena pooblastila, se zahteva. Direktorju agencije se da pristojnost določanja podrobnejšega programa strokovnega usposabljanja za posamezno strokovno področje odločanja v upravnih zadevah in postopkih stalnega nadzora in drugega inšpekcijskega nadzora, postopek preverjanja strokovne usposobljenosti in priznavanja opravljenih usposabljanj, vzdrževanja strokovne usposobljenosti, veljavnosti dokazil o usposabljanjih in drugo. Direktor agencije tudi določi način vzdrževanja izurjenosti uradnih oseb agencije. Predpisi EU se na področju letalstva izjemno hitro spreminjajo, naloge pristojnih organov se širijo, posledično je potrebno zagotavljati ustrezna znanja uradnih oseb, ki izvajajo nadzorne ali upravne naloge na novih področjih. Po eni strani sprememba EU zakonodaje torej terja hitro prilagajanje programa strokovnega usposabljanja in načina vzdrževanja izurjenosti, po drugi pa tudi napotitev na usposabljanje oziroma urjenje.

K 205. členu

Člen določa preverjanje strokovne usposobljenosti za strokovno področje za uradne osebe agencije, kar izvaja agencija sama.

K 206. členu

Določijo se posledice neizpolnitve pogojev glede usposobljenosti uradne osebe.

K 207. členu

Upravne zadeve in upravni postopki na področju letalstva vsebujejo nekatere posebnosti, ki terjajo drugačno, tem posebnostim prilagojene določbe, zato da bi lahko postopek tekel hitreje in bolj učinkovito, pri čemer pa se raven pravic strank v postopku ne zmanjšuje. Med posebnimi okoliščinami, v katerih poteka delo agencije na upravnem področju, je treba izpostaviti zlasti vpetost agencije v mednarodno okolje, zaradi česar so udeleženci postopka pogosto tuje stranke in kjer je angleški jezik delovni jezik na tem področju. Nadalje je tudi dokumentacija, ki je pomembna za odločanje, praviloma vedno v angleškem jeziku, obsežno je tudi ugotavljanje dejanskega stanja, za katerega je poleg tega značilna kompleksnost dejanskih in pravnih vprašanj. Za ugotavljanje dejanskega stanja, ki je pomembno pri odločanju agencije, so potrebna visoko specializirana strokovna znanja in izkušnje, zato si agencija pri svojem delu pogosto pomaga s strokovnimi organizacijami, ki niso del javne uprave. Poleg tega je treba v postopkih letalskega nadzora ukrepati hitro in učinkovito zoper vsak sum kršitve, ki bi lahko ogrozila varnost zračnega prometa.

Posebne določbe tega oddelka dopolnjujejo posamezna postopkovna vprašanja, kot so urejena v zakonu o upravnem postopku, ali pa ta vprašanja urejajo drugače. Določbe tega oddelka so namenjene agenciji, kadar v upravnem postopku odloča o upravnih zadevah ali kadar vodi postopke letalskega nadzora.

K 208. členu

S tem členom se najprej precizira možnost, ki izhaja tudi iz določil zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Jasno se določa, da lahko posamezna procesna dejanja v postopkih iz pristojnosti agencije, ki pa ne pomenijo odločanja ali izvrševanje inšpekcijskih pooblastil, opravljajo poleg nadzornikov in letalskih nadzornikov tudi druge osebe, zaposlene na agenciji, če jih za ta dejanja pooblasti direktor agencije. Določba je namenjena zlasti temu, da se uradno osebo agencije, ki vodi in odloča v postopku, razbremenijo posameznih dejanj, če to lahko prispeva k hitrejšemu in bolj učinkovitemu delu. Taka ureditev je sicer mogoče že v skladu z ZUP, vendar se na tem mestu poda, zaradi celovitosti ureditve.

Nadalje se dopolnjuje ureditev pooblaščenih oseb, ki lahko po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, sodelujejo v postopku. S to določbo se uvaja možnost imenovanja strokovnih pomočnikov, ki uradni osebi pomagajo pri reševanju zapletenih ali specialnih strokovnih vprašanj, tako da s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami pomagajo pri ugotavljanju dejstev, ki so pomembna za odločanje. Ta možnost pride v poštev, ko so za odločanja v zadevi potrebna specialna znanja ali izkušnje, s katerimi pa agencija ne razpolaga med svojimi zaposlenimi. Te osebe pri opravljanju posameznih dejanj v postopku delujejo v imenu agencije, vendar same ne opravljajo pravne presoje dejstev, ne

odločajo in tudi ne morejo izvrševati nobenih inšpekcijskih pooblastil. Njihov položaj je v tej vlogi tudi drugačen od položaja izvedencev.

Podlaga za delegiranje pooblastil za izvedbo posameznih dejanj v postopku je že v ZUP. Vendar se določbi člena nanašata tudi na postopke letalskega nadzora, ki jih izvaja agencija. Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14; v nadaljnjem besedilu: ZIN) namreč nima izrecne določbe o tem, kdo lahko v primeru inšpekcijskih postopkov, ki jih izvaja nosilec javnega pooblastila, določa, katere osebe bodo pooblašene za opravljanje posameznih dejanj v postopku.

Nadalje je še določeno, da so lahko strokovne organizacije in posamezniki prisotni in sodelujejo pri opravljanju procesnih dejanj v postopku, vendar ne morejo namesto osebe, ki vodi postopek, opravljati nobenih procesnih dejanj v postopku in nimajo inšpekcijskih pooblastil. Uradni osebi lahko samo pomagajo pri teh dejanjih s posvetovanjem. Določeno je tudi, da se za izločitev oseb, ki imajo pooblastilo za opravljanje strokovnih del, glede izločitvenih razlogov in postopka izločitve smiselno uporabljajo določbe zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, ki urejajo izločitev uradnih oseb.

Ureja se položaj strokovnih pomočnikov, ki lahko uradni osebi agencije, ki vodi postopek, pomagajo s strokovnimi deli pri ugotavljanju dejanskega stanja. Delo agencije zahteva specialna strokovna znanja, s katerimi zaposleni na agenciji vedno ne razpolagajo, zato je za nemoteno delo agencije pomembno, da lahko posamezna strokovna dela v postopkih v imenu agencije opravijo specializirane strokovne organizacije (npr. izdelava tehničnih poročil in analiz, strokovna pomoč pri pregledu dokumentacije, prostorov, letal in letalske opreme idr.). Položaj teh oseb, ki je omejen na strokovna dela, je enak položaju oseb iz 26. člena ZIN, pri čemer predlog zakona izrecno še določa, da so lahko strokovni pomočniki tudi navzoči pri izvedbi procesnih dejanj v postopku, kar uradni osebi, ki vodi posamezna dejanja, omogoča, da se sproti posvetuje glede strokovnih vprašanj.

Take določbe so nujne, ker je treba v skladu s predpisi EU dokazovati formalni status vsake osebe v posameznem postopku (za katere konkretne naloge je posamezna oseba pooblašena).

K 209. členu

Posebnost dela agencije je tudi, da naloge letalskega nadzora opravlja v tujini, kadar se tam nahaja certificirana organizacija, ki ji je certifikat za opravljanje letalskih dejavnosti podelila agencija. V takem primeru letalski nadzorniki agencije nadzor izvedejo v prostorih organizacije, ki se nahaja v drugi državi, ki niti ni nujno članica EU. Ker se na ta način uradna dejanja opravijo v tuji državi, se s tem zakonom določajo pogoji, pod katerimi se ta dejanja lahko izvedejo, da se jim prizna pravni učinek za nadaljevanje postopka v Republiki Sloveniji. S tem se odpravlja pravna praznina na tem področju, saj niti predpisi EU niti domači predpisi ne vsebuje ustreznih določb o izvajanju inšpekcijskih pooblastil letalskega organa v tuji državi, čeprav vsaj predpisi EU to možnost predvidevajo.

Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/04 in 8/10) dovoljuje rabo angleškega jezika v uradnih postopkih. Kadar je v postopku pred državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb ter nosilci javnih pooblastil udeleženec tuja fizična oseba, se poleg slovenščine, skladno z zakonom, uporablja tudi tuji jezik. Tuji jezik se lahko uporablja tudi pri nekaterih drugih oblikah mednarodnega sodelovanja, če je tako posebej določeno v področnem zakonu.

Temeljno načelo je, da smejo uradne osebe agencije inšpekcijska pooblastila v tujini uporabiti le, če jih je mogoče izvršiti brez prisilnih ukrepov. To seveda pomeni, da se mora zavezanec za nadzor strinjati z izvedbo nadzora in mora v njem polno sodelovati. Prav tako je predvideno, da agencija takšen nadzor opravi potem, ko obvesti pristojni letalski organ države, v kateri je treba opraviti nadzor. Prav s tem namenom se agenciji dovoljuje, da se o teh vprašanjih že vnaprej dogovori s tujim letalskim organom, tako da sklene ustrezen dogovor o izvedbi sodelovanja in nudenju pomoči pri izvajanju stalnega nadzora nad subjekti, ki so pod nadzorom in pristojnostjo agencije.

Agenciji se na tujem teritoriju dovoljuje tudi uporaba angleškega jezika pri izvedbi dejanj v teh postopkih, če to olajša delo in če to dovoljuje pravo države, kjer se opravi nadzor, ter se s tem strinja tudi zavezanec nadzora. Iz istih razlogov se lahko v tujini zasliši osebo tudi preko komunikacijskih sredstev na daljavo.

Vsebina obravnavanih določb se nanaša na zadeve letalskega nadzora, kadar je potrebno posamezna procesna dejanja opraviti v tujini. Agencija lahko za izvedbo posameznih dejanj v tujini zaprosi za pravno pomoč tuji letalski organ v zaproseni državi, če o tem obstajajo predpisi EU oziroma mednarodne pogodbe, ali pa dejanje neposredno izvedejo uradne osebe agencije, potem ko je o tem obveščen tuji letalski organ in če je dejanje mogoče izvesti prostovoljno, kar pomeni, da se zavezanec za nadzor s tem strinja.

Zakon tudi omogoča, da se v teh primerih namesto v uradnem jeziku zadevne države (ki ni angleščina) dejanje vodi in zapisnik o opravljenem dejanju zapiše v angleškem jeziku, če to dopušča pravo zadevne tuje države in če se s tem strinja zavezanec za letalski nadzor. To velja tudi za prostovoljna zaslišanja oseb v tujini preko videokonference. Zaslišanja preko videokonference ali telekonference se opravi ob smiselni uporabi določb o ustni obravnavi v povezavi z določbami o zaslišanju stranke oziroma prič. Prepoved kršitve človekovih pravic pri izvedenih procesnih dejanjih v tujini se nanaša zlasti na kršitev ustavnih procesnih garancij, pa tudi na kršitve drugih človekovih pravic.

K 210. členu

S tem zakonom se ureja izjema od ureditve uporabe jezika v upravnem postopku po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, kadar je stranka postopka oseba, ki ne obvlada slovenskega jezika. Na področju civilnega letalstva se angleščina uporablja kot delovni jezik, ki ga obvladajo uradne osebe agencije in stranke v teh postopkih. Osebe, ki ne obvladajo slovenskega jezika, so pogosto stranke v postopkih iz pristojnosti agencije (npr. tuji letalski prevozniki), zato bi možnost ustnega komuniciranja v angleškem jeziku s takimi osebami močno olajšala in pospešila tek postopkov. Pri tem se v celoti spoštuje ustavna zahteva, da je slovenščina uradni jezik (11. člen Ustave), saj bi postopek še vedno tekel v slovenskem jeziku, poleg slovenskega jezika pa bi se lahko pri ustnem sporazumevanju uporabljal tudi angleški jezik. Pogoji za to je, da se stranka, ki ne obvlada slovenskega jezika s tem strinja in se je tudi odpovedala pravici do spremljanja postopka po tolmaču. Če stranka, ki ne obvlada slovenskega jezika ne bo imela pooblaščenca, ki razume slovenski jezik, se v prvem odstavku tega člena posebej določa tudi obseg informacij, ki jih mora agencija posredovati osebi v angleškem jeziku, da bi lahko ta oseba spremljala postopek.

Zaradi posebnega položaja stranke je v drugem odstavku tega člena predvidena možnost podajanja ugovora na vsebino zapisnika tudi še po njegovi izročitvi stranki. Rok za to je osem dni.

Zakon o javni rabi slovenščine dovoljuje rabo angleškega jezika v uradnih postopkih. Kadar je v postopku pred državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb ter nosilci javnih pooblastil udeleženec tuja fizična oseba, se poleg slovenščine, skladno z zakonom, uporablja tudi tuji jezik. Tuji jezik se lahko uporablja tudi pri nekaterih drugih oblikah mednarodnega sodelovanja, če je tako posebej določeno v področnem zakonu.

Uradni jezik postopka bo še naprej slovenski jezik, se pa s predlogom zakona ureja možnost, da se poleg slovenščine za ustno jezikovno sporazumevanje s stranko uporablja tudi angleški jezik, kadar je v postopku udeležena tuja stranka. Ta možnost bo prišla v poštev na ustni obravnavi ali ob izvajanju letalskega nadzora, kjer bo lahko uradna oseba za sporazumevanje s tujo stranko uporabila angleški jezik brez posredovanja tolmača, če se bo stranka pravici do tolmača seveda odpovedala.

Področje civilnega letalstva ima izrazit mednarodni značaj. Agencija sodeluje v različnih oblikah mednarodnega sodelovanja in tudi stranke, s katerimi posluje so večinoma tuje stranke. Delovni jezik na tem področju je angleščina, zato je za nemoteno in učinkovito delo agencije potrebno zagotoviti, da imajo uradne osebe tudi v okviru uradnega delovanja poleg slovenščine možnost uporabljati tudi angleški jezik.

Organizacije, ki jih agencija certificira in nad katerimi izvaja nadzor, imajo sedež v Republiki Sloveniji, vendar pa svojo dejavnost v nemalo primerih operativno izvajajo v drugih državah. Prav tako odgovorne osebe, ki jih je treba v organizacijah določiti na podlagi predpisov EU, so nemalokrat tujci. Postopke bodisi certificiranja bodisi nadzora je nemogoče izvajati v slovenskem jeziku (kar tudi ni obveznost glede na Zakon o javni rabi slovenskega jezika). Iz prakse izhaja, da so se doslej vse take stranke tolmaču odpovedale in ne glede na to, od kod je stranka prihajala, je bilo splošno razumljeno, da se bo postopek vodi v angleškem jeziku.

K 211. členu

S tem členom se širijo možnosti zlasti za elektronsko poslovanje v upravnih postopkih, ki jih vodi agencija. Elektronsko poslovanje je strankam in agenciji olajšano s tem, da zakon za določene vloge dopušča strankam pošiljanje po elektronskem mediju brez varnega elektronskega podpisa s kvalificiranim potrdilom. Po prvem odstavku se ta možnost nanaša na vložitev vlog, ki ne vplivajo na procesni položaj strank oziroma tek procesnih rokov. Sem sodijo različna sporočila stranke agenciji (npr. prošnje za podaljšanje roka, pojasnila, predlogi ipd.), ki pridejo v poštev zlasti pri vmesnem komuniciranju med postopkom. Ne velja pa to za vloge, s katerim se postopek na primer sproži na zahtevo stranke, saj od (popolnosti) te vloge teče rok za izdajo odločitve v zadevi. Kratka sporočila lahko stranka sporoči agenciji tudi po telefonu. V drugem odstavku tega člena je obravnavan problem varnosti elektronskega poslovanja, zato so določene dodatne zahteve po avtentifikaciji pošiljatelja elektronskega sporočila, če uradna oseba oceni, da je to potrebno. V tretjem odstavku je tudi agenciji dana možnost, da kratka sporočila, ki ne vplivajo na odločitev o zadevi, stranki pošlje po navadni elektronski pošti ali jih sporoči ustno po telefonu. Kadar je to nujno, ker na primer vabila ni mogoče pravočasno vročiti stranki osebno po postopku vročanja, lahko agencija vabilo stranki sporoči tudi po telefonu ali po elektronskem mediju.

K 212. členu

Zaradi kompleksnosti zadev, ki jih na zahtevo strank obravnava agencija, so v praksi pogosti položaji, ko so vloge strank pomanjkljive. Pomanjkljivosti so lahko takšne, da vloge vsebinsko ni mogoče obravnavati, ker ne vsebuje vseh predpisanih sestavin, ali pa je vloga sicer popolna, vendar pa stranka ne predloži vseh dokazil za svoje navedbe oziroma dokazil, ki so pomembna za odločitev o zahtevku stranke. Slednje se pogosto opazi tudi šele kasneje, ko uradna oseba v postopku natančno preuči obsežno listinsko dokumentacijo in na primer ugotovi, da stranka vlogi ni predložila vseh dokazov.

V prvem in drugem odstavku tega člena je urejen predhodni preizkus vloge, ki ga opravi agencija, da bi ugotovila, ali je vloga popolna in torej sposobna za vsebinsko obravnavanje. Predhodni preizkus traja 30 dni od vložitve vloge in je zaradi obsežnosti zadev daljši kot po zakon, ki ureja splošni upravni postopek, ki traja pet delovnih dni (67. člen ZUP). V tem času lahko agencija stranko najprej ustno po telefonu ali preko navadne elektronske pošte pozove na odpravo pomanjkljivosti. Če je stranka na tak način pozvana k odpravi pomanjkljivosti, je ne morejo zadeti nobene posledice, čeprav bi morda prekoračila rok, ki ji ga je na ta način določila uradna oseba. Stranka ima nato čas, da na podlagi ustnega poziva odpravi pomanjkljivost vloge v roku 30 dni od vložitve vloge. Če ustnega poziva agencija ne izda ali pa stranka nepopolne vloge kljub ustnemu pozivu pravočasno ne dopolni, mora agencija v roku 30 dni od vložitve nepopolne vloge stranko pisno pozvati na dopolnitev vloge. Pisni poziv mora agencija stranki vročiti, saj gre za pisanje, po prejemu katerega začne teči rok. Če agencija pisnega poziva ne poda v roku, se šteje, da je z iztekom tega roka bila vložena popolna vloga; kar pomeni, da od tega datuma dalje teče rok za izdajo odločbe.

Če je bil stranki poslan poziv na dopolnitev vloge, se bo v skladu s tretjim odstavkom tega člena štel, da je bila popolna vloga vložena takrat, ko bo stranka na podlagi pisnega poziva in v odrejenem roku agenciji predložila dopolnjeno vlogo.

Ker pa se lahko tudi med postopkom naknadno ugotovi, da stranka kljub popolnosti vloge ni predložila vseh dokazil za svoje navedbe oziroma utemeljitev zahtevka, je v četrtem odstavku tega člena posebej določeno, da se čas, ki ga stranka potrebuje za predložitev manjkajočih dokazil, ne všteje v rok za izdajo odločbe.

K 213. členu

Za izvajanje certifikacijskih nalog in nalog stalnega nadzora agencija zahteva in zaračunava pristojbine in povračila stroškov za opravljene storitve v teh postopkih. Te storitve se obračunavajo v skladu s tarifo, ki jo sprejme agencija v soglasju z Vlado. Tarifa se razlikuje od upravne takse zlasti po tem, da je prihodek agencije in da se za izterjavo dolgovanih zneskov ne uporabljajo predpisi, ki veljajo za prisilno izterjavo davkov. Tveganje neplačila tarife nosi agencija, zato so temu prilagojene tudi določbe o plačevanju pristojbin in povračila stroškov agencije v zvezi s temi postopki. Bistveno v

tem pogledu je določilo, da je plačilo tarife pogoj za izvedbo certifikacijske naloge ali naloge stalnega nadzora. Stranki se lahko dogovorita tudi drugače, vendar pa lahko agencija tudi v tem primeru prekliče ali odvzame zadevni certifikat, če dolgovanega zneska vlagatelj oziroma imetnik certifikata ne poravnava pravočasno. Osnovno pravilo pri plačilu tarife je torej, da stranka plača celotni znesek dolgovane tarife pred izdajo ali spremembo certifikata, ki ga izda agencija. V posebnih okoliščinah pa je možno plačilo na obroke ali plačilo z zamikom. Pri tem velja, da so posebne okoliščine lahko objektivne okoliščine (npr. težave celotne letalske industrije v okoliščinah pandemije ali druge okoliščine, ki vplivajo širše na letalstvo) in ne subjektivne na strani stranke. Agenciji je dana tudi možnost, da zavrne vlogo vlagatelja za izdajo certifikata, če ima vlagatelj ob vložitvi vloge neporavnane obveznosti do agencije ali če agencija utemeljeno meni, da je ogrožena finančna sposobnost vlagatelja glede plačila stroškov postopka. V obeh položajih ima vlagatelj možnost, da se sankciji zavrnitve vloge izogne, če dolgovani znesek poravnava ali če v primeru dvoma glede plačilne sposobnosti predloži ustrezno zavarovanje, s katerim zavaruje plačilo dolgovanega zneska po tarifi.

K 214. členu

Člen določa, da se odločba agencije, ki se izda v postopku ugotovitve kršitve letalskih predpisov s strani letalskega prevoznika, ki ni registriran v Republiki Sloveniji, se šteje za vročeno, ko se izroči vodji zrakoplova letalskega prevoznika. Če to ni mogoče, se izroči kateremukoli drugemu članu posadke oziroma se opozorilo o vročitvi pusti na vidnem mestu na krovu zrakoplova.

K 215. členu

S to določbo se določa izjema od osebne vročanja, ki velja za vse odločbe v obliki certifikatov, licenc, dovoljenj, ratingov, pooblastil, potrdil, spričeval oziroma drugih ustreznih listin, ki jih agencija na zahtevo stranke izda v postopkih certifikacij oziroma licenciranja in je bilo zahtevku stranke ugodeno. Izjema že pojmovno velja le za pozitivne odločbe, s katerimi je torej zahtevku stranke za izdajo take listine ugodeno in pod pogojem, da v postopku niso sodelovali stranski udeleženci. V takem primeru velja fikcija, da je vročitev opravljena osmi dan od oddaje priporočene pošiljke na pošti.

K 216. členu

Posebna ureditev glede jezika velja tudi za listine, ki so sestavljene v tujem jeziku in so pomembne za odločitve o zadevi. Uradna oseba agencije se lahko odloči, da se odpove prevodu listin, če oceni, da ji prevod ni potreben. To seveda velja le za dokazne listine, medtem ko morajo biti vloge sestavljene v slovenskem jeziku. Urejeno je posebno pravilo za položaj, ko gre za obsežno listinsko dokumentacijo, ki ni sestavljena v slovenskem jeziku in glede katere se uradna oseba ni odpovedala prevodu. V tem primeru ima stranka pravico, da predloži prevod listinske dokumentacije le v omejenem obsegu - tistih delov dokumentacije, ki so pomembni za odločitve. Če pa uradna oseba oceni, da prevodi izvlečkov ne zadoščajo, pa lahko kadar koli zahteva tudi popolnejši prevod listin.

K 217. členu

Agencija izdaja licence certificiranemu osebju in dovoljenja in druge certifikate strokovnemu osebju. Nadalje se zrakoplovom izdajajo potrdila o vpisu v register, spričevala o plovnosti, potrdila o pregledu plovnosti, operatorjem spričevala in drugi certifikati, letališčem obratovalna dovoljenja itd. Za večino navedenih listin predpisi EU ali ta zakon določajo, da morajo imetniki teh certifikatov med izvajanjem privilegijev iz teh listin imeti pri sebi oziroma, da morajo biti te listine na krovu zrakoplova. Zato ta zakon ureja način, kako ravnati v primeru pogrešitve, izgube ali tatvine posamezne listine. Pogrešitev, izguba ali tatvina listine se naznani pri agenciji. V naznanitvi oseba navede naslednje podatke: osebno ime imetnika, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča imetnika, EMŠO imetnika, številko listine ter okoliščine njene pogrešitve, izgube ali tatvine. Hkrati se z zakonom omogoči, da se naznanitev pogrešitve, izgube ali tatvine je mogoča tudi prek državnega portala e-uprava z naprednim elektronskim podpisom.

Agencija izda novo listino, če je njeno izdajo zahtevala stranka.

Zaradi zagotovitve varnosti pravnega prometa agencija zagotovi, da so na enotnem državnem portalu e-uprava javno dostopni podatki o izgubljenih, uničenih, ukradenih in neveljavnih licencah iz tega člena. Zakon razširja možnost preverjanja, ali je lista še veljavna. Ker lahko veljavnost listine

preneha tudi v drugih okoliščinah (smrt, sprememba osebnega imena, sprememba naslova, prenehanje državljanstva, preklic listin iz razlogov, navedenih v tem zakonu itd.), predlog v tem delu zagotavlja višjo stopnjo pravne varnosti subjektom, pri katerih se imetnik listine z njo identificira.

K 218. členu

V postopkih, ki jih vodi agencija, lahko posamezna strokovna dela, ki zahtevajo specialno znanje, opravljajo tudi pooblaščen subjekti, ki pridobijo javno pooblastilo. Strokovne osebe pooblaščenih subjektov v postopku sodelujejo in opravljajo strokovna opravila v imenu agencije, zlasti tako, da agenciji nudijo pomoč pri ugotavljanju dejstev in okoliščin, ki so pomembne za odločitve. Te osebe pa nimajo pooblastil za izdajanje odločb in preiskovalnih pooblastil.

K 219. členu

Jasno se določa, da izpitno preverjanje znanja ni upravna stvar, ker ocenjevanje oziroma preveritev ocenjevanja vsebinsko ne pomeni odločanja o posameznikovi pravici ali obveznosti, pač pa gre za strokovno opravilo. V skladu s tem je tudi v drugem odstavku obseg pritožbe omejen tako, da je izključena pritožba zoper negativno izpitno oceno, lahko pa se kandidat pritoži zoper postopek izvedbe izpita in uveljavlja kršitve tega postopka, ki so vplivale na negativno oceno. Ker ne gre za upravno stvar, lahko agencija izpite izvaja tudi v angleškem jeziku.

K 220. členu

Zaradi kompleksnosti zadev, ki jih obravnava agencija, stroga obličnost vodenja ustnih obravnav v upravnem postopku v določenih primerih lahko predstavlja resno oviro za učinkovito reševanje zadev. S tem členom se agenciji zato olajšuje vodenje upravnih postopkov, ko je potrebno neposredno komuniciranje s stranko postopka z namenom, da se razčistijo sporna in kompleksna dejanska vprašanja, od katerih je odvisna odločitev v zadevi. Manj stroga obličnost pri pisanju zapisnikov, večja možnost, da se v postopek vključijo na strani upravnega organa poleg uradnih oseb, ki vodijo postopek, tudi drugi zaposleni v agenciji, bo po oceni predlagatelja pripomoglo k bolj učinkovitemu odločanju agencije v postopkih, kjer niso udeležene stranke z nasprotujočimi si interesi. Kadar bo agencija potrebovala zaradi zahtevnih strokovnih vprašanj tudi ekspertna znanja, bo na podlagi zakona lahko tak ekspert sodeloval v usklajevalnih postopkih po tem zakonu.

K 221. členu

S tem členom se uvaja načelo pisnega zaslišanja v postopkih letalskega nadzora, ki so v pristojnosti agencije. V postopkih letalskega nadzora praviloma zadošča, da se stranka pisno izjavi o vseh okoliščinah, pravnih in dejanskih, glede ugotovitev uradne osebe agencije o kršitvah.

K 222. členu

S to določbo se določa domneva o skladnosti, ki strankam postopka in agenciji olajša ugotavljanje izpolnjevanja tehničnih zahtev iz varnostnih predpisov EU, če stranke v postopkih certifikacije ali letalskega nadzora dokažejo, da so njihovi proizvodi, organizacije in osebje skladni s sprejemljivimi načini usklajevanja (AMC EU), navodili (GM EU) in certifikacijskimi specifikacijami (CS EU), ki jih izdaja EASA.

K 223. členu

Zaradi kompleksnosti zadev, ki jih obravnava agencija, se s tem členom predvidevajo daljši roki za izdajo odločbe kot veljajo po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek. Določitev teh rokov je pomembna zlasti v povezavi z molkom organa in pravico stranke, da se pritoži zaradi molka, ki nastopi, če organ ne odloči o zadevi v zakonskem roku. Prav tako je agenciji dana tudi možnost, da iz upravičenih razlogov rok za izdajo odločbe podaljša.

K 224. členu

V tem členu se dopolnjujejo pravila zakona, ki ureja splošni upravni postopek za izdajo ustne odločbe. Kot splošno pravilo tudi po tem zakonu velja, da se ustna odločba izda le, kadar gre za nujne ukrepe

za zavarovanje javne koristi - varnosti zračnega prometa, in če uradna oseba presodi, da bi izdelava pisne odločbe onemogočila javno korist, ki je ogrožena. V primeru izdaje ustne odločbe se zapiše zapisnik, ki pa obsega le skrajšane sestavine odločbe. Izrecno se določa, da se lahko ustna odločba izda tudi osebi, ki ni navzoča, tako da se ji sporoči po telefonu ali na drug način - kar pride v poštev, ko je treba nujno ukrepati in ni mogoče čakati na navzočnost osebe, ki ji je treba odločbo vročiti. Možnost izrekanja ustne odločbe po telefonu izhaja tudi iz sodne prakse Vrhovnega sodišča (npr. sodba I Ips 325/2004).

Nadalje se dodaja izjema glede jezika ustne odločbe, ki se lahko izda tudi v angleškem jeziku, kadar gre za osebo, ki ne razume slovenskega jezika, saj izdaja odločbe v slovenskem jeziku taki osebi ne bi imela smisla.

K 225. členu

Z uvedbo skrajšane obrazložitve odločbe se želi poenostaviti in skrajšati postopek, saj so pritožbe v postopkih agencije redke. V takem primeru se popolna obrazložitev izdela le za primer, ko stranka napove pritožbo.

K 226. členu

V tem členu so navedene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati in po katerih se morajo ravnati samostojne organizacije, ki delujejo na področju plovnosti in vzdrževanja zrakoplovov, usposabljanja certificiranega in strokovnega osebja in drugih dejavnosti. Določba se nanaša na organizacije, ki so pod nadzorom agencije, ki tem organizacijam podeli certifikat, na podlagi katerega se določijo pravice organizacije. Na podlagi teh pravic organizacije lahko izvajajo postopke ugotavljanja skladnosti zrakoplovov in certificiranega osebja s tehničnimi zahtevami ter v svojem imenu izdajajo (spreminjajo in razveljavljajo) potrdila, ki to izpolnjevanje potrjujejo.

K 227. členu

V tem členu se določa, da potrditvene organizacije v postopku izdajajo listine, s katerimi se potrjujejo določena dejstva in se ne odloča o pravici oziroma obveznosti stranke. Z listino se potrjuje skladnosti proizvoda, dela ali naprave, organizacije ali osebe s predpisanimi tehničnimi zahtevami. Ker ne gre za upravno stvar v smislu 2. člena ZUP se pravila zakona o splošnem upravnem postopku v teh postopkih uporabljajo zgolj smiselno. Certifikacijski postopek je izrazito strokovne narave, zato tudi ni smiselno zahtevati, da strokovno osebje potrditvenih organizacij izpolnjuje zahteve, ki se po zakona o splošnem upravnem postopku zahtevajo za vodenje in odločanje v upravnem postopku. Posebej pa je določeno, da ima potrditvena listina značaj javne listine, saj je to potrdilo pomembno v pravnem pogledu pri izvajanju drugih pravic. Velja torej domneva, da je resnično tisto, kar se v takšni listini potrjuje.

Določeno je pravilo za primer, če potrditvena organizacija zavrne zahtevo za izdajo potrditvene listine. V takem primeru mora stranko obvestiti o tej odločitvi in jo z razlogi za tako odločitev pisno sezniniti.

S členom se določi, da se potrditveni organizaciji nalaga dolžnost sprotnega in takojšnjega obveščanja o vseh zavrnjenih zahtevah, omejitvah ali preklicih potrdil, če bi lahko to vplivalo na varnost zračnega prometa.

K 228. členu

Zoper negativno odločitev potrditvene organizacije ima stranka pravico ugovarjati s pisnim ugovorom, o katerem odloča agencija. V prvem odstavku tega člena so posebej navedeni ugovorni razlogi, tako da so ti smiselni glede na naravo certifikacijskega postopka, ki ga opravljajo potrditvene organizacije. V drugem odstavku tega člena se določa pooblastilo agencije glede odločanja o ugovoru. Agencija lahko v primeru, če ugotovi, da je ugovor utemeljen, izda zgolj ugotovitveno odločbo, s katero ugotovi nezakonitost odločitve potrditvene organizacije. To je posledica splošne ureditve v področnih predpisih EU, ki urejajo delovanje posameznih potrditvenih organizacij, kjer ni dovoljeno, da bi nacionalni letalski organ s kasatoričnimi pooblastili posegal v odločitve potrditvenih organizacij, za katere so same tudi polno odgovorne. Ker je v teh primerih zelo pomembno, da postopek s pravnimi sredstvi poteka hitro

(brez ustreznega potrdila zrakoplov ne more leteti), stranka nima pravice do pritožbe, lahko pa začne upravni spor.

K 229. členu

Člen določa, da državni organi in organi lokalne skupnosti, pravna in fizična oseba (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) mora uradni osebi omogočiti nemoteno opravljanje letalskega nadzora. Zavezanec mora uradni osebi, ki izvaja letalski nadzor, v roku, ki ga uradna oseba določi, posredovati zahtevane podatke, pisno pojasnilo ali izjavo, v zvezi s predmetom nadzora.

K 230. členu

Če zavezanec ne izpolni obveznosti, se lahko listina omeji ali začasno odvzame do izpolnitve obveznosti, ki jih naloži agencija. Če zavezanec v roku dveh let ne izpolni teh obveznosti, pa se listina prekliče. Navedena postopkovna določba je pomembna, saj je treba omejiti čas trajanja začasnega odvzema. Sam institut začasnega odvzema že po svoji naravi lahko traja samo določen čas. Listino omeji, začasno odvzame ali prekliče organ, ki jo je izdal. Imetnik listine, katere veljavnost je začasno omejena, začasno odvzeta ali preklicana, mora listino v naloženem roku vrniti organu, ki je listino izdal.

K 231. členu

Določajo se pogoji za vstopanje uradne osebe agencije v poslovne prostore in naprave ali druge objekte, ki so namenjeni opravljanju poslovne dejavnosti, ki se nadzoruje. Določbe zakona o inšpekcijskem nadzoru v zvezi s tem so zastarele, saj ne upoštevajo novejših sodnih praks, ki se je vzpostavila z odločitvijo Ustavnega sodišča z odločbo v zadevi št. U-I-40/12 z dne 11. 4. 2013. Obseg varstva pravic posameznika pri poseganju v prostorsko zasebnost je namreč odvisen od tega, ali se nadzor opravlja v javno dostopnih poslovnih prostorih ali poslovnih prostorih, ki so javnosti nedostopni, pa tudi od intenzivnosti preiskovalnih pooblastil, ki se pri tem uporabijo. Predvsem pa je pomembno, da je Ustavno sodišče pravico do prostorske zasebnosti priznalo tudi pravnim osebam. V skladu s tem je v prvem odstavku tega člena sedaj določeno, da se sme nadzor brez privolitve zavezanca in brez sodne odredbe opraviti v poslovnih prostorih, ki so dostopni javnosti. Enako pa se lahko nadzor opravi tudi v poslovnih prostorih, ki so za javnost nedostopni, če se nadzor omeji le na vizualni pregled prostora, kadar to zadošča za ugotovitev pomembnih dejstev. Vizualni pregled pa pomeni, da ni dovoljeno opraviti preiskave, torej odpirati skrite predele (npr. predale in omare) ter zasegati stvari in opremo, ki se tam nahajajo.

K 232. členu

Člen določa nadzorne ukrepe. Pri letalskem nadzoru ima uradna oseba pravice in dolžnosti, da v primeru ugotovljenih neskladnosti s predpisanimi zahtevami ali kršitvami zakona ali drugih predpisov in pravnih aktov, ki jih nadzoruje, uporabiti, poleg ukrepov v skladu s predpisi EU, tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva, splošnih predpisih o upravi in inšpekcijskem nadzoru, tudi druga pooblastila za ukrepanje. Če uradna oseba ugotovi, da si je zavezanec pridobil s storitvijo kaznivega dejanja ali prekrška premoženjsko korist, pristojnemu sodišču predlaga njen odvzem. Če uradna oseba pri opravljanju nalog nadzora ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa oziroma akta, katerega izvajanje nadzoruje druga inšpekcija, sama ugotovi dejansko stanje ter o svojih ugotovitvah sestavi zapisnik in ga posreduje pristojni inšpekciji.

K 233. členu

Zakon vsebuje vrsto določb, ki prepovedujejo, da bi se določene naloge, ki so povezane z opravljanjem dolžnosti na krovu zrakoplova ali opravljanjem naloge vzdrževanja in plovnosti zrakoplova ali vodenjem in kontrolo zračnega prometa ali načrtovanjem letalskih operacij, izvajale pod vplivom alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil in drugih psihoaktivnih snovi. Pravica do opravljanja teh nalog izhaja iz privilegijev, zato opravljanje dolžnosti pod vplivom alkohola pomeni tudi kršitev teh privilegijev. Za kršitev navedenih prepovedi zadošča že ugotovitev, da ima oseba v organizmu alkohol oziroma prepovedane snovi ne glede na količino. Vendar pa do sedaj zakon ni vseboval podrobnejših določb o načinu preverjanja alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil

in drugih psihoaktivnih snovi, ki vplivajo na psihofizične sposobnosti osebe. S tem členom se zato podrobneje ureja postopek v zvezi s tem ukrepom.

Uradna oseba agencije lahko sama izvede preizkus z ustreznimi napravami: z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku in etilometerom za ugotavljanje prisotnosti alkohola oziroma s sredstvi za hitro ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog in drugih psihoaktivnih snovi. Uradna oseba lahko za pomoč zaprosi tudi policista, da izvede tak preizkus. Če preizkus opravlja policist, ga sme izvesti le na slovenskem zrakoplovu.

Oseba, ki ji je odrejen preizkus se je dolžna ravnati po odredbi uradne osebe in sodelovati pri preizkusu. Posebej so določene tudi sankcije in fikcije, če oseba odkloni preizkus ali se ne strinja z rezultati. Tako velja fikcija, da se oseba strinja z rezultatom preizkusa z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku, četudi je rezultatu nasprotovala, vendar pa je potem odklonila preizkus z etilometrom oziroma napotitev na strokovni pregled.

Če oseba odkloni preizkus ali strokovni pregled, ji uradna oseba agencija za največ 12 ur in ne manj kot 6 ur takoj omeji ali prepove nadaljnje opravljanje nalog, ki jih dovoljuje licenca, dovoljenje, rating, pooblastilo, potrdilo, spričevalo oziroma druga ustrezna listina. Agencija takšen ukrep izreče tudi v primeru, ko se s preizkusom ugotovi, da ima oseba v organizmu alkohol ali če se osebi odredi strokovni pregled. V slednjem primeru agencija ukrep takoj prekliche, če zdravnik v zdravniškem mnenju ugotovi, da je oseba v takšnem psihofizičnem stanju, da pri svojem delu ne ogroža varnosti letenja.

Določba tega člena omogoča naključno preverjanje alkoholiziranosti, medtem ko določbe prejšnjega člena pomenijo pristojnost izvajanja teh preizkusov v primeru ugotovljenih nepravilnosti.

K 234. členu

S tem členom se uvaja možnost podaljšanja roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti po odločbi, kar pride v poštev zlasti pri bolj kompleksnih zadevah, kjer stranka potrebuje daljši čas, da odpravi nezakonito stanje oziroma uskladi svoje ravnanje s predpisanimi zahtevami. Rok je seveda mogoče podaljšati na prošnjo zavezanca, če izkaže upravičene razloge, o katerih presodi agencija.

K 235. členu

S tem členom se uvaja poseben ukrep nadzora, ki je opozorilne narave in katerega namen je v partnerskem sodelovanju z zavezancem slednjega spodbuditi k spoštovanju predpisov oziroma predpisanih obveznosti. V bistvu se dopolnjuje možnost opozorilnega ukrepanja v inšpekcijskih zadevah, kar omogoča že zakon o inšpekcijskem nadzoru, le da ima po tem členu agencija možnost spremljanja in vplivanja na to, kako bo zavezanec odpravil nepravilnosti, kar pride v poštev zlasti pri kompleksnih zadevah, zlasti postopkih stalnega nadzora, kot je opredeljen v predpisih EU.

Opozorilo po tem členu je v smislu stopnjevanih ukrepov predhodni ukrep, ki še ne pomeni vzpostavitve pravnega razmerja z odločbo, ampak bi se tako razmerje vzpostavilo šele, če bi se kumulativno ugotovila kršitev, ki je zavezanec kljub opozorilu ne bi odpravil. Na podlagi opozorila agencije mora zavezanec pripraviti načrt korektivnih ukrepov, s katerimi namerava odpraviti domnevne nepravilnosti. To seveda pomeni, da bo ukrep z opozorilom po tem členu smiselni zlasti takrat, kadar je mogoče nepravilnosti odpraviti na več različnih načinov - tako da si zavezanec sam izbere, na kateri način bo to storil. Agencija ima potem pravico, da načrt korektivnih ukrepov pregleda in ga sprejme ali pa predlaga dodatne ukrepe, če meni, da so predlagani nezadostni. Ko zavezanec prostovoljno izpolni korektivne ukrepe, mora o tem predložiti agenciji dokazila in če se ta prepriča, da so nepravilnosti odpravljene, izda zavezancu o tem obvestilo. Če v kateri koli fazi tega postopka zavezanec odkloni sodelovanje pri odpravi nepravilnosti s korektivnimi ukrepi ali zamuja z roki ali kako drugače pokaže, da ni pripravljen sodelovati, agencija takoj nadaljuje s postopkom nadzora in izda ustrezno ureditveno odločbo.

K 236. členu

Člen določa, da če uradna oseba agencije ugotovi nepravilnosti, ki bi lahko ogrožale varnost zračnega prometa, ima pravico zapečatiti zrakoplov ali napravo. Uradna oseba agencije označi zapečatenje z žigom agencije.

K 237. členu

Člen določa, da uradna oseba agencije lahko z odločbo začasno prepove opravljanje dela delovnega procesa oziroma dejavnosti, če ugotovi, da se opravlja brez dovoljenja pristojnega upravnega organa o izpolnjevanju posebnih pogojev za opravljanje dejavnosti.

K 238. členu

Ta člen ureja delovanje komisije z pritožbe.

K 239. členu

Člen določa, da pritožba zoper odločbo, ki se nanaša na plovnost in vplive zrakoplovov na okolje, certificirano in strokovno osebje, varovanje ter na letalske operacije, dela v zraku, obratovanje letališč in izvajanje storitev ATM/ANS, ne zadrži izvršitve odločbe.

K 240. členu

V poglavju »Agencija« glede na do sedaj veljavni zakon ni večjih sistemskih sprememb.

Agencija je bila ustanovljena Zakonom o letalstvu (uradno prečiščeno besedilo – ZLet-UPB4 (Uradni list RS, št. 81/10, z dne 15. 10. 2010)). Ureditev glede ustanovitve agencije, organov agencije ter delovanja agencije in njenih pristojnosti je prilagojena potrebam, ki izhajajo iz predpisov EU, tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisi ter drugih predpisov in pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva in predpisov o javnih agencijah. Zaradi poenostavitve zakonskega besedila je določeno, da se agencija ustanovi in opravlja naloge v skladu s tem zakonom in predpisi o javnih agencijah, če z letalskimi predpisi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji, ni določeno drugače.

Ker bo agencija izdajala listine, ki se uporabljajo v mednarodnem zračnem prometu, je v primerjavi z Zakonom o javnih agencijah (Uradni list RS, št. 52/02, 51/04 – EZ-A in 33/11 – ZEKom-C) urejena tudi uporaba skrajšanega imena agencije v slovenskem in angleškem jeziku.

K 241. členu

V oddelku »Organi agencije« glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb. Ostaja ista ureditev organov in sicer sta organa agencije svet agencije in direktorica oziroma direktor agencije.

K 242. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb. Ta člen določa sestavo in delovanje sveta agencije. V zvezi s tem se uveljavljajo določene omejitve pristojnosti sveta agencije glede dajanja usmeritev in navodil za delo direktorju agencije ali zaposlenim v agenciji glede odločanja v upravnih zadevah, stalnega nadzora, nadzora nad izvajanjem letalskih predpisov, prekrškovnih postopkov ter izdaje splošnih za izvajanje regulativnih naloge agencij. Glede sprejema splošnih aktov javne agencije lahko svet agencije sprejema le tiste splošne akte, ki se ne nanašajo na postopke in organizacijsko strukturo izvajanja nalog. To je potrebno, da se zagotovi potrebna neodvisnost odločanja direktorja agencije ter njenih uradnih oseb v upravnih in nadzornih postopkih, odločanju o prekrških in izdajanju splošnih letalskih pravnih aktov. Glede na pogoje za imenovanje za člana sveta agencije, člani sveta agencije namreč ne izpolnjujejo pogojev, potrebnih za odločanje v upravnih zadevah, izvajanje stalnega nadzora in odločanje v prekrškovnih postopkih pa tudi glede izdaje letalskih normativnih aktov. Taka rešitev je primerljiva z rešitvijo v okviru EU glede odnosa izvršnega direktorja in upravnega odbora EASA.

K 243. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb. V tem členu so določene zahteve in pogoji za imenovanje za direktorja agencije, ki sledijo zahtevam iz Zakona o javnih agencijah in so prilagojene letalskim zahtevam. Zahtevana strokovnost na letalskem področju se nanaša na vse letalsko področje in ni vezana na določene licence, ratinge ali pooblastila. Ker je direktor agencije dejansko vodja delovanja agencije v smislu izvajanja nalog odločanja v upravnih zadevah, nadzornih in prekrškovnih nalog, je pomembno, da ima splošno organizacijsko in letalsko znanje. V tem smislu so primerne izkušnje v vlogi odgovornega vodje ali odgovorne osebe letalskega operatorja, odgovorne osebe organizacije za upravljanje stalne plovnosti, vzdrževalne organizacije, vodje različnih letalskih služb, vodje izvajalca storitev ATM/ANS, vodje notranje organizacijske enote pri letalskem upravnem oziroma nadzornem organu in podobne vodstvene izkušnje, pa tudi vodenje zahtevnih projektov, ki vključuje večje število oseb iz različnih organizacij, v okviru drugih delovnih mest, če je z aktom organizacije vodenje projektov opredeljeno kot delovna naloga.

Glede na to, da se plače direktorjev agencije urejajo z drugimi predpisi, je določeno, da se sklenitev pogodbe o zaposlitvi z direktorjem agencije uredi v ustanovitvenem aktu.

K 244. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb. Agencija mora delovati neodvisno in nepristransko. Zahteve, ki se nanašajo na programe dela, so razširjene tudi na vsebinska letalska področja (upravljanje varnosti, kadrovski načrt, priprava strokovnih podlag za sprejem in spremembe letalskih predpisov). Glede na to, da je treba uskladiti normativne in nadzorne aktivnosti, se zahteva, da mora agencija svoje programe uskladiti s programi ministrstva in vlade, in sicer glede varnosti, rednosti in nemotenosti zračnega prometa (javni interes) ter javnih financ.

K 245. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb od ustanovitve agencije v letu 2010. Določene so pristojnosti in naloge agencije (strokovne, upravne, regulativne in nadzorne naloge povezane z varnostjo zračnega prometa in varovanjem civilnega letalstva, tudi z drugim inšpekcijskim nadzorom ter prekrškovni postopki, razen s tem povezanih nalog, za katere so pristojni organi EU). Med regulatorne naloge sodijo tudi recimo načrti kot npr. načrt obveznosti za implementacijo predpisov EU in določitev obveznosti subjektov. Agencija lahko opravlja tudi druge dejavnosti na letalskem področju, če je to skladno z zahtevami za izvajanje osnovnih dejavnosti agencije, in z letalskimi predpisi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji, in je tako določeno v ustanovitvenem aktu agencije.

Plovnostno-tehnične zahteve se izdajo, kadar se ugotovi, da v zrakoplovu obstajajo nevarne razmere kot posledica pomanjkljivosti v zrakoplovu ali motorju, propelerju, delu ali napravi, vgrajeni v ta zrakoplov, in kadar je verjetno, da bo do takih razmer prišlo v drugih zrakoplovih. Plovnostno-tehnično zahtevo izda agencija v zvezi z zrakoplovi, za katere se ne uporabljajo predpisi EU. Po vsebini pa plovnostno-tehnična zahteva predstavlja ekvivalent plovnostni zahtevi (angl. airworthiness directive), ki jo za zrakoplove, ki sodijo v področje uporabe predpisov EU, izda EASA.

Izvedbeno-tehnična zahteva se izda kot predpis za izvajanje predpisa EU, ki določa pristojnost pristojnemu organu za določitev posameznih tehničnih zahtev. Izvedbeno-tehnična zahteva ne nadomešča izvedbenega predpisa, ki ga v skladu z 21. členom Zakona o vladi izda vlada. Izvedbeno-tehnična zahteva se lahko izda tudi v primeru, ko je za zagotavljanje letalske varnosti v tehničnem smislu bolj podrobno treba določiti zahteve iz veljavnih predpisov Republike Slovenije, pri čemer ne nalaga novih obveznosti oziroma ne določa novih pravic. Izvedbeno-tehnična zahteva se nadomesti z operativno-tehnično zahtevo, ki jo je uvedel Zakon o letalstvu (Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 in 47/19).

Z direktivo o varnosti se agencija brez nepotrebnega odlašanja odzove na perečo varnostno težavo, ki sodi v področje uporabe tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov, in sicer z določitvijo varnostnih ciljev, ki jih je treba doseči in popravni ukrepov, ki jih morajo sprejeti izvajalci storitev, za katere agencija deluje kot pristojni organ. Direktivo o varnosti agencija izda tudi na podlagi direktive o varnosti, ki jo izda EASA na podlagi osnovne uredbe (angl. safety directive), s katero pristojne organe držav članic zaveže k takojšnjemu odzivu na težavo, ki predstavlja nevarnost za letalstvo.

Certifikacijske specifikacije predstavljajo standardni zapis zahtev za prikaz skladnosti proizvodov, delov in naprav z zahtevami, določenimi v tem zakonu ali na njegovi podlagi izdanih predpisih. Certifikacijske specifikacije se praviloma izdajajo na področju aerodromov in na področju začetne plovnosti, npr. Certifikacijske specifikacije za atestiranje ultralahkih motornih letal (Uradni list RS, št. 177/20).

Dodaja se nova oblika specifikacij na področju ATM/ANS, pri čemer se tovrstne specifikacije izdajajo za določanje standardov glede sistemov in sestavnih delov ter za zadeve operativnega sodelovanja med izvajalci storitev ATM/ANS.

Sprejemljivi načini usklajevanja in navodila so nezavezujoči standardi, ki jih agencija sprejme za ponazoritev načinov vzpostavitve skladnosti s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. Na nivoju EU sprejemljive načine usklajevanja (angl. acceptable means of compliance) sprejema EASA.

Ker Zakon o javnih agencijah ne določa posameznih nalog javnih agencij, so na načelni ravni opredeljene posamezne vrste nalog agencije. Pri tem se izhaja tudi iz zahtev, ki so za letalske nadzorne organe opredeljene v predpisih in pravnih aktih EU. Pristojnosti in naloge agencije so omejene s pristojnostmi ministrstva, ter pristojnostmi EU in EASA. Iz razlogov specifičnega namena pravnih aktov, ki jih izdaja direktor agencije, je določeno, da se objavijo spletni strani agencije.

Pri tem je potrebno izpostaviti ureditev, ki odstopa od standardnih določb Zakona o javnih agencijah. Direktor agencije ima namreč v skladu s tem zakonom več pristojnosti, saj lahko samostojno sprejema določene splošne akte regulativne narave. Zahteva po tem izhaja iz evropskih predpisov, ki urejajo področje civilnega letalstva in izrecno zahtevajo samostojno in strokovno urejanje letalske dejavnosti, kar je pogoj za zagotavljanje interesa varnosti zračnega prometa. Iz tega izhaja tudi določilo glede sveta agencije, da svet agencije ne sme dajati usmeritev in navodil za delo direktorju agencije ali zaposlenim v agenciji.

Med strokovne naloge agencije se določa tudi pripravljane strokovnih podlag za pripravo predpisov, ki sodijo na področje dela agencije. Pri tem se izrecno poudarja, da ta naloga ne zajema tudi mototehničnega oblikovanja vsebine predloga predpisa, je pa priporočljivo, da se že izdelata strokovna podlaga v obliki členov. Kadar strokovna gradiva za sprejem predpisov vključujejo tehnične zahteve, ministrstvo ne spreminja njihove vsebine brez predhodne uskladitve z agencijo. To se določi, ker je agencija strokovni organ s tehničnim znanjem. Poudarja se, da so priročniki za delo nadzornikov oziroma letalskih nadzornikov delovni pripomočki, ki imajo naravo internih aktov agencije. Ker niso predpis, jih lahko agencija izdaja v angleškem jeziku, ki je delovni jezik.

Med strokovne naloge agencije se dodaja nalogi (1) izdaja smernic in mnenj ter opravljanje drugih predpisanih nalog pri pripravi občinskih prostorskih aktov kot nosilec urejanja prostora za področje letalstva, in (2) priprava strokovnih izhodišč za smernice in mnenja, ki jih ministrstvo kot nosilec urejanja prostora, izda k državnim prostorskim aktom. Podlago za tovrstno ureditev glede izdaje smernic in mnenj ter drugih predpisanih nalog pri pripravi občinskih prostorskih aktov in pripravo strokovnih izhodišč za smernice in mnenja k državnim prostorskim aktom je podana v 39. členu Zakona o urejanju prostora.

K 246. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni večjih sistemskih sprememb. Ker je agencija organ, ki mora zagotoviti varnost civilnega letalstva, je javnost dela agencije urejena na način, ki ne moti izvrševanja njenega poslanstva in ne posega v njeno izvrševanje pristojnosti.

K 247. členu

Glede na prejšnji zakon je v tem členu ostala dikcija glede nadzora na delom agencije, določbe glede programa dela in finančnega načrta so prenesene v člen glede financiranja agencije.

Nadzora nad delom agencije je nadzor nad delom zakonitostjo, učinkovitostjo in uspešnostjo agencije, ki ga izvaja po potrebi, kadar oceni, da je to potrebno, ministrstvo. Nadzor se izvede na način, določen z izvedbena uredba Komisije (EU) št. 628/2013 z dne 28. junija 2013 o načinu dela Evropske agencije

za varnost v letalstvu pri izvajanju inšpekcijskih pregledov standardiziranja in spremljanju uporabe predpisov Uredbe (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 736/2006 (UL L št. 179, z dne 29. 6. 2013, str. 46). S tem se zagotavlja, da je notranji (državni) nadzor skladen z zunanjim (organi EU, ICAO itd.) in da se agencija že pred nadzorom Evropske komisije oziroma EASA, ter organov ICAO in ECAC lahko opozori na morebitna neskladja z zahtevami in zahteva njihova odprava. To zmanjšuje tudi verjetnost, da bi Republika Slovenija kršila predpise EU z njihovim neizvajanjem ali napačnim izvajanjem.

K 248. členu

V tem členu glede na prejšnji zakon ni sprememb. Predpisi EU že določajo, da morajo Evropska komisija ter pristojni organi držav članic EU in EASA med seboj sodelovati. Za zagotovitev usklajenega nastopa in predstavljanja pristojnih državnih organov Republike Slovenije in izvajanja politik na letalskem področju je določeno, da mora agencija s pristojnimi nadzornimi organi sodelovati v skladu z usmeritvami ministrstva, pristojnega za infrastrukturo.

K 249. členu

Določbe o programu dela in finančnega načrta so prenesene v ta člen o financiranju agencije, ostale določbe člena o financiranju agencije so glede na prejšnji zakon nespremenjene.

Agencija se financira iz proračunskih sredstev, iz pristojbin in povračila stroškov v skladu s tarifo, s prihodki iz certifikacijskih postopkov in prihodki iz dejavnosti, ki jo izvaja za druge pristojne organe v in izven EU ter iz lastne dejavnosti.

Večji del prihodkov za izvajanje nalog bo agencija pridobila s prihodki iz pristojbin in povračil stroškov, ki jih v skladu s tarifo vplačajo prosilci in imetniki certifikatov in drugih listin, ki jih izdaja agencija, prihodki iz povračil za izvedene certifikacijske postopke, druge izdane posamične pravne akte in izvedene naloge stalnega nadzora, ki jih agencija pogodbeno opravi za potrebe EASA ali druge pristojne letalske organe, ter s prihodki od lastnih dejavnosti. Tarife se oblikujejo na enak način, kot se oblikujejo takse in dajatve, ki jih obračunava EASA (Uredba Komisije (EU) št. 319/2014 z dne 27. marca 2014 o taksah in pristojbinah, ki jih zaračunava Evropska agencija za varnost v letalstvu, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 593/2007, UL L št. 93 z dne 28. 3. 2014, str. 58).

Glede na navedeno agencija s sistemom tarif zagotavlja prilive, ki omogočajo normalno poslovanje. To pomeni, da tarifa upošteva več v letalstvu določljivih pokazateljev, kot so teža zrakoplova, vrsta zrakoplova (letalo, helikopter itd.), število motorjev, vrste motorjev, število operacij določenih kategorij zrakoplovov, število zrakoplovov, ki so vključeni v operacije, število potnikov, zahtevnost postopkov in podobne pokazatelje, nedoločljivi postopki (na primer alternativne metode dokazovanja skladnosti z odobrenim projektom, tehnična pomoč, ki jo zahtevajo tuji organi ipd.) pa se opredelijo z vrednostjo urne postavke.

Temeljno načelo pri pripravi tarife je, da morajo sredstva, ki jih agencija pridobi s prihodki od povračil stroškov, ob čim manjši obremenitvi prosilcev in imetnikov certifikatov, zagotavljati nemoteno, razvojno in dolgoročno delo agencije. Ker agencija ne izvaja izključno storitev, ki se lahko zaračunavajo sorazmerno tržni vrednosti dejavnosti, se financira tudi iz proračuna Republike Slovenije in s prihodki od drugih dejavnosti. Zaradi zagotovitve preglednosti financiranja, posledično pa tudi obsega sredstev, ki se zagotavljajo iz proračuna, in višine pristojbin in stroškov, ki jih plačajo zavezanci, so določeni viri financiranja za posamezne skupine nalog, ki ji opravlja agencija. Za način oblikovanja tarif se zahteva upoštevanje zahtev iz predpisov EU, ki je vzpostavila pregleden in nadzorljiv sistem taks in dajatev, ki jih obračuna EASA.

Proračunska sredstva, potrebna za delovanje agencije, se bodo letno določila do višine, ki je potrebna za izvajanje ostalih nalog, ki jih je agencija dolžna izvajati na podlagi tega zakona (v povezavi z vsemi predpisi EU). To so na primer izvajanje strokovnih in razvojnih nalog, mednarodno sodelovanje, drug inšpekcijski nadzor in vodenje prekrškovnih postopkov, splošne varnostne naloge in naloge, vezane na programe agencije. Agencija se iz proračuna financira tudi za izvajanje drugih nalog, ki jih opravlja za potrebe drugih državnih organov. Kadar zaradi premajhnega obsega prihodkov iz pristojbin in povračila stroškov ni mogoče zagotoviti stalne usposobljenosti agencije za izvajanje predpisanih in

drugih tekočih nalog, se iz proračuna financirajo tudi certifikacijske in podobne naloge, če je to potrebno zaradi vzdrževanja potrebnega osebja, usposobljenosti agencije.

K 250. členu

Doslej je delovno uspešnost, obseg sredstev in opredelitev prihodkov za izplačilo delovne uspešnosti urejal ustanovitveni akt agencije, vendar je zaradi specialnosti ureditve treba področje urediti z zakonom. Zaposlenim v agenciji so lahko upravičeni do naslednjih vrst delovne uspešnosti:

1. redne delovne uspešnosti;
2. delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela in
3. delovne uspešnosti iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

Delovna uspešnost se določa v skladu s predpisi o sistemu plač v javnem sektorju. Pri tem se upoštevata odobren letni program dela in finančni načrt agencije. Način izplačila in pogoje za izplačilo delovne uspešnosti se določi s splošnim aktom agencije.

K 251. členu

Uradnim osebam v agenciji se plača lahko poveča do 30% osnovne plače, v primeru, ko brez popolnitve delovnih mest, za katere veljajo zahteve o delovnih izkušnjah na letalskem področju in pogojih glede licence, dovoljenja, ratinga, pooblastila, potrdila, spričevala oziroma druge ustrezne listine, ni mogoče zagotoviti predpisanega letalskega nadzora.

Za nekatere javne uslužbenke na agenciji se uvede dodatek za stalnost. Uvedba dodatka se nanaša na tista delovna mesta, ki so zvezana s pooblastili nadzornika in letalskega nadzornika, kar se utemeljuje s tem, da je usposabljanje teh kadrov dolgotrajno in zahteva veliko sredstev.

Dosedanji zakon je izrecno predvideval možnost, da je plača uradne osebe na agenciji sestavljena tudi iz dodatka za nevarnost. Vendar pa omenjeni dodatek k osnovni plači uradne osebe na agenciji nikoli ni bil uveden, ker za to ni bilo sprejete ustrezne pravne podlage v kolektivni pogodbi za javni sektor. S tem členom se zato neposredno določa pravica do dodatka za nevarnost in njegova višina.

K 252. členu

Dosedanji zakon je v prehodnih določal pravice zaradi varstva pri opravljanju nalog nadzora oseb zaposlenih na ministrstvu oziroma agenciji. Sedaj se pravice po vzoru Zakona o obrambi in Zakona o organiziranosti in delu v policiji ter zaradi nevarnosti, ki so jim zaradi narave dela izpostavljene uradne osebe agencije kot tudi zaradi odločitev uradnih oseb agencije uredi nezgodno zavarovanje in zavarovanje odgovornosti.

Tako agencija zavaruje uradne osebe agencije v času opravljanja dela za primer nesreče pri delu, katere posledica je smrt, trajna izguba splošne delovne zmožnosti ali začasna izguba delovne zmožnosti, če opravljajo operativno delo ali drugo nevarno delo. Ker pa pri opravljanju nalog agencije lahko kljub vestnemu opravljanju dela uradnih oseb pride do strokovnih napak, se določi zavarovanje poklicne odgovornosti kot tudi splošne odgovornosti zaradi civilno-pravnih odškodninskih zahtevkov tretjih oseb, nastalo zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka pri izvajanju nalog agencije.

K 253. členu

Za uradno osebo agencije, ki je pri opravljanju svojega dela, torej operativnega nadzora ali drugega nevarnega dela izgubila življenje, agencija poravnava stroške pogreba v kraju, ki ga določijo svojci. V tem primeru ožjim družinskim članom uradne osebe agencije pripada tudi enkratna denarna pomoč, v višini skupnega zneska bruto plač, ki jih je v zadnjih dvanajstih mesecih prejela pokojna uradna oseba agencije. Znesek enkratne denarne pomoči določi direktor agencije s sklepom.

K 254. členu

Prepovedano je prečrpavanje goriva v zraku. Prečrpavanje goriva v zraku je prenos letalskega goriva iz enega vojaškega zrakoplova (tankerja) v drugega (sprejemni zrakoplov), ki se izvaja med letom. Namen prečrpavanja goriva v zraku je podaljšanje časa samega leta sprejemnega zrakoplova oziroma

omogočanje vzleta zrakoplova z večjo težo tovora. Treba bo določiti območja, v katerih bo prečrpavanje goriva v zraku dovoljeno. O posameznih izjemah na predlog ministra, pristojnega za obrambo, ob soglasju ministrstva, pristojnega za okolje, odloča vlada s sklepom. Pri odločanju o izjemah se upoštevajo mednarodne obveznosti RS, obrambne potrebe ter varovanje okolja.

K 255. členu

V slovenskem zračnem prostoru je prepovedano letenje tujim oboroženim zrakoplovom. V slovenskem zračnem prostoru je prepovedano letenje tujim zrakoplovom z izvidniško opremo in tujim zrakoplovom z opremo za elektronsko bojevanje, ki sta nameščeni na način, ki omogoča njuno uporabo. Za letenje s tovrstno opremo je treba pridobiti posebno dovoljenje, ki pa je ločeno od diplomatskega dovoljenja. V mednarodni pogodbi je lahko ureditev drugačna.

Izvidniška oprema je oprema zrakoplova za nadzor, izvidovanje, obveščevalno dejavnost in ciljanje (angl. Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance – ISTAR).

Oprema za elektronsko bojevanje vključuje opremo za elektronski napad (EA), elektronsko obrambo (EP) in ukrepe elektronske podpore (ESM). Opremo za elektronsko bojevanje je treba vključiti med prepovedi, saj oborožitveni sistem z delovanjem v elektromagnetnem (EM) spektru lahko povzroči, da so vojaška škoda ali izgube, primerljive oziroma celo obsežnejše v primerjavi s škodo in izgubami, ki jih lahko povzroči neposredno kinetično delovanje. V sodobnem bojevanju oba načina delovanja sodelujeta sinergijsko, pri čemer je učinkovito elektronsko bojevanje predpogoj kinetičnemu delovanju in tako se povzročeno škodo in izgube lahko multiplicira. Upoštevati je treba tudi morebitno posredno škodo obrambnemu sistemu z obveščevalnim delovanjem v EM spektru, ki je pomemben del ISTAR aktivnosti. Različne vrste delovanj v okviru elektronskega bojevanja v času miru so zaradi same prisotnosti in oteženega zaznavanja teh aktivnosti lahko bolj škodljive od neposrednega kinetičnega delovanja, ki v miru ni prisotno.

Med opremo za elektronsko delovanje štejemo tudi tako imenovane samoobrambne podsisteme (imenovane tudi podsistemi defenzivnih sredstev), ki so v sodobnem času vse pogostejše stalno nameščeni na sicer neoborožene zrakoplove, vključno s transportnimi zrakoplovi.

Vsi izvidniški sistemi in vsi sistemi elektronskega bojevanja morajo biti v času letenja v slovenskem zračnem prostoru v statusu "OFF", "INACTIVE", "SAFE" ali "STAND-BY", oziroma v neoperativnem stanju (angl. rendered inoperative). Ob upoštevanju tega pogoja se stalno nameščeni podsistemi defenzivnih sredstev ne štejejo kot prepoved iz tega člena. Prav tako se kot prepoved iz tega člena ne šteje stalno nameščena oziroma v/na zrakoplov vgrajena strelna oborožitev ob pogoju, da je brez streliva. S podzakonskim predpisom se bo bolj podrobneje uredilo navedeno materijo.

Nošenje oborožitve in druge opreme na način, ki omogoča njeno uporabo, pa se šteje kot oborožitev, izvidniška oprema ali oprema za elektronsko bojevanje (ali kakšna druga potencialno nevarna oprema) nameščena za primer uporabe in se ne prevaža kot tovor. V praksi statuse "OFF", "INACTIVE", "SAFE" ali "STAND-BY" lahko med samim letom ureja pilot ali posadka zrakoplova, zato ti statusi ne morejo biti merodajni v primeru presoje načina nošenja oborožitve ali tovrstne opreme.

O posameznih izjemah na predlog ministra, pristojnega za obrambo, odloča vlada s sklepom. Vlada lahko izda dovoljenje za posamični let, lahko pa za določeno obdobje, če bi se določene aktivnosti izvajale daljše časovno obdobje z več posamičnimi leti. S tem se omogoča fleksibilnost pri odločanju in izvedbi preletov tovrstnih zrakoplovov, ne glede na to pa mora minister, pristojen za obrambo, pri odločanju upoštevati sprejete mednarodne obveznosti Republike Slovenije in njene obrambne potrebe.

K 256. členu

Na zrakoplovih je prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme prepovedan, razen če pristojni organ izda dovoljenje, vodja zrakoplova pa je pred pričetkom leta pisno obveščen s strani operatorja o tipu, masi, količini in lokaciji vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov ali opreme na krovu zrakoplova ali obešene pod zrakoplov in o pogojih prevoza iz dovoljenja. Gre za implementacijo kontrole prometa in trgovanja z vojaškim orožjem ter kontrole oboroževanja

nasprotujočih si sil v morebitnem konfliktu. Republika Slovenija je z ratifikacijo mednarodnih pogodb zavezana k kontroli prometa z vojaškim orožjem.

Na civilnih zrakoplovih je prepovedan prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil, razen če je pristojni organ to dovolil. Prevoz oboroženih pripadnikov tujih oboroženih sil je treba omejiti zaradi zagotavljanja nevtralnosti Republike Slovenije v morebitnih oboroženih konfliktih. Prav tako lahko oboroženi pripadniki tujih oboroženih sil predstavljajo potencialno grožnjo Republiki Sloveniji ali drugi državi. Če bi Republika Slovenija omogočila oboroženim pripadnikom tujih oboroženih sil da priletijo iz slovenskega zračnega prostora v državo konflikta, bi bila lahko Republika Slovenija neposredno vpletena v sam konflikt.

Vlada Republike Slovenije s sklepom ter ob upoštevanju obrambnih interesov Republike Slovenije omogoči prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter tujih oboroženih pripadnikov z državnim zrakoplovom in zrakoplovom zaveznikov v primeru zavezniških operacij.

V primeru sodelovanja na vojaških vajah na ozemlju Republike Slovenije in v njenem zračnem prostoru, je omogočen prevoz vojaškega orožja, streliva, eksplozivnih predmetov in opreme ter tujih oboroženih pripadnikov z zrakoplovi, ki sodelujejo na vojaških vajah.

K 257. členu

S to določbo zakona določi, da se za vojaško letalstvo subsidiarno uporabljajo pravila, ki veljajo za civilno letalstvo. Pravila vojaškega letalstva, za razliko od civilnega letalstva, pretežno urejajo določeno notranjo oziroma interno sfero v okviru ministrstva, pristojnega za obrambo, še zlasti pa znotraj Slovenske vojske same. S pravili vojaškega letalstva je zgolj bolj podrobno opredeljena specifičnost ter operacionalizacija vojaškega letalstva.

K 258. členu

Strokovne in regulativne naloge ter letalski nadzor na področju vojaškega letalstva opravlja vojaški letalski organ (v nadaljnjem besedilu: VLO) (angl. Military Aviation Authority). VLO je samostojna in strokovno neodvisna ter od nadziranih oseb, poveljstev in enot, ki jih nadzoruje, funkcionalno ločena vojaška organizacijska enota, neposredno podrejena in odgovorna načelniku Generalštaba Slovenske vojske. VLO opravlja strokovne in regulativne naloge na področju vojaškega letalstva, ki se nanašajo na varnost letenja, register slovenskih vojaških zrakoplovov, plovnost in vzdrževanje slovenskih vojaških zrakoplovov, vojaško letalsko in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva, vojaške letalske operacije in prevoz nevarnega blaga, vojaška letališča, vojaška vzletišča in vojaške heliporte, vojaški zračni promet ter nadzor in varovanje zračnega prostora, sisteme in naprave za nadzor in varovanje zračnega prostora ter druge naloge nadzora letalske varnosti, določene s predpisi in drugimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo. VLO sodeluje tudi z drugimi vojaškimi in civilnimi letalskimi organi doma in v tujini ter mednarodnimi organizacijami s področja letalstva (ICAO, Eurocontrol, NATO, Evropska obrambna agencija (v nadaljnjem besedilu: EDA) ipd.), Evropsko komisijo in EASA. VLO lahko za posamezne strokovne naloge, pooblasti strokovne organizacije in posameznike, če izpolnjujejo pogoje.

Slovenska vojska je hierarhično organizirana tako, da je zagotovljeno učinkovito, smotno in prožno vodenje ter poveljevanje, upoštevajoč načela enostarešinstva, subordinacije in obveznega izvrševanja povelj. S sistemom poveljevanja in kontrole se zagotavlja učinkovito izvedbo nalog v Slovenski vojski. Zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa ter same narave stvari, ki zahteva čim hitrejši reševanje določenih strokovnih zadev na področju vojaškega letalstva, se s to določbo določa izjema od sistema poveljevanja in kontrole, kot temelja za delovanje Slovenske vojske. Skladno z navedeno določbo se strokovne zadeve, ki se nanašajo na vojaško letalstvo, urejajo neposredno med pripadniki, enotami in poveljstvi Slovenske vojske in VLO.

VLO, v okviru regulativne funkcije, izdaja certifikate in dovoljenja, plovnostno-tehnične zahteve, operativno-tehnične zahteve, direktive o varnosti, certifikacijske specifikacije, sprejemljive načine skladnosti, navodila in načrte ter izvaja druge regulativne naloge, kot ji določa ta zakon.

Plovnostno-tehnična zahteva je zahteva, ki jo izda VLO, katere izvedba predstavlja pogoj za zagotavljanje plovnosti vojaškega zrakoplova. Plovnostno-tehnična zahteva se nanaša na zrakoplov,

njegovo komponento, del ali vgrajeno opremo oziroma na uporabo zrakoplova. O izdaji plovnostno-tehnične zahteve VLO obvesti zadevno organizacijo ali subjekt.

Operativno-tehnična zahteva je zahteva VLO, ki ureja področje, ki ni ustrezno urejeno z obstoječimi predpisi in ga je zaradi zagotavljanja varnosti zračnega prometa oziroma varnosti letenja oziroma skladnosti nujno treba urediti. Operativno-tehnična zahteva se lahko izda tudi v primeru, ko je za zagotavljanje letalske varnosti v tehničnem smislu bolj podrobno treba določiti zahteve iz veljavnih predpisov ali standardov, ki se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, pri čemer ne nalaga novih obveznosti oziroma ne določa novih pravic. Operativno-tehnična zahteva se lahko izda za vsa področja dela VLO. O izdaji operativno tehnične zahteve VLO obvesti zadevno organizacijo ali subjekt.

Z direktivo o varnosti se VLO brez nepotrebnega odlašanja z določitvijo varnostnih ciljev, ki jih je treba doseči, odzove na perečo varnostno težavo. Direktivo o varnosti lahko VLO izda tudi na podlagi direktive o varnosti, ki jo izda EASA na podlagi Uredbe 2018/1139/EU (ang. safety directive) in s katero pristojne organe držav članic zaveže k takojšnjemu odzivu na težavo, ki predstavlja nevarnost za letalstvo in je relevantna tudi za vojaško letalstvo.

Certifikacijske specifikacije so standardni zapis zahtev za prikaz skladnosti proizvodov, delov in naprav s predpisanimi zahtevami. Certifikacijske specifikacije se praviloma izdajajo na področju vojaških letališč, plovnosti vojaških zrakoplovov, za določanje standardov glede opreme, sistemov, naprav in sestavnih delov.

Sprejemljivi načini skladnosti (ang. acceptable means of compliance) in navodila so nezavezujoči standardi, ki jih VLO sprejme za ponazoritev načinov vzpostavitve skladnosti s predpisi.

Izdane plovnostno tehnične zahteve, operativno tehnične zahteve, direktive o varnosti, certifikacijske specifikacije, načine skladnosti, navodila in načrte VLO posreduje zadevnim vojaškim enotam, drugim organom ali subjektom ter jih načeloma objavi zgolj interno.

VLO lahko prizna certifikat, dovoljenje ali drugo listino izdano s strani pristojnih civilnih ali vojaških letalskih organov.

K 259. členu

Ta člen določa splošne pogoje za vojaške letalske nadzornike I in vojaške letalske nadzornike II. Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom podrobneje določi naloge in pristojnosti VLO, delovne izkušnje, usposobljenost in pogoje za vojaške letalske nadzornike ter druga vprašanja v zvezi z izvajanjem nalog VLO.

K 260. členu

Pri letalskem nadzoru ima vojaški letalski nadzornik v primeru ugotovljenih nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri izvajanju predpisov in drugih pravnih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, pooblastila za ukrepanje. Gre za nadzorne ukrepe. Vojaški letalski nadzornik lahko ukrep izreče tudi ustno, če bi ugotovljene nepravilnosti ali pomanjkljivosti pri izvajanju predpisov in drugih aktov, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo, lahko ogrožale ljudi ali premoženje. V tem primeru vojaški letalski nadzornik izda zapisnik najpozneje v petih dneh od dneva, ko je bil izrečen ustni ukrep. VLO lahko trajno prekliče vojaško licenco, izkaz, rating, posamezno pooblastilo, potrdilo, spričevalo ali drugo listino, če ugotovi, da jo je imetnik pridobil na podlagi predložitve neresničnih podatkov, z zlorabo ali na drug nezakonit način oziroma, da je imel daljšo prekinitev dela ali da je prekinil delovno razmerje z ministrstvom, pristojnim za obrambo.

K 261. členu

Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb, kot so navedene v tem členu, glede letenja tujih vojaških zrakoplovov, opravlja inšpektorat, pristojen za obrambo, ki je kot organ v sestavi organiziran v okviru ministrstva, pristojnega za obrambo. S tem se določa jasna ločnica med nadzornima funkcijama nad vojaškim letalstvom, ki ju v okviru ministrstva, pristojnega za obrambo, opravljata tako VLO kot tudi

inšpektorat, pristojen za obrambo. S tem se tudi omogoča hitrejše in učinkovitejše odkrivanje nepravilnosti in takojšnje ukrepanje ter boljša povezanost med nadzornima funkcijama nadzorstva nad vojaškim letalstvom v okviru ministrstva, pristojnega za obrambo.

Ta člen predvideva tudi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati pooblaščené uradne osebe inšpektorata, pristojnega za obrambo, in sicer morajo izpolnjevati enake pogoje, določene s tem zakonom, kot to velja za pooblaščené uradne osebe ministrstva in agencije.

K 262. členu

Z določanjem izjem se zagotavlja prožnost pri soočanju s posebnimi okoliščinami, kot so nujne nepredvidene okoliščine, nujne operativne razmere ali operativne potrebe, če te ne vplivajo na varnost zračnega prometa. Izjeme, ki so časovno omejene, odobri VLO. Če izjemo predlagajo enote in poveljstva Slovenske vojske, morajo k predlogu za odobritev izjeme priložiti ublažitvene ukrepe, če so ti potrebni. O odobreni izjemi, njenem trajanju, razlogih za njeno odobritev in morebitnih pogojih, omejitvah ali izdanih ukrepih za zmanjšanje tveganja, VLO nemudoma neposredno obvesti ministra, pristojnega za obrambo, in o tem seznani načelnika Generalštaba Slovenske vojske. Če odobrena izjema vpliva na licenco ali drugo listino, ki jo je izdala agencija pa VLO obvesti tudi agencijo.

Zaradi varnosti v zračnem prometu oziroma varnosti letenja, interoperabilnosti in učinkovitosti, so lahko priročniki VLO in enot Slovenske vojske s področja vojaškega letalstva v angleškem jeziku, ki je delovni jezik v letalstvu.

K 263. členu

Register slovenskih vojaških zrakoplovov vodi ministrstvo, pristojno za obrambo. Način vodenja registra slovenskih vojaških zrakoplovov in vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov, postopek registracije, označevanje ter listine in knjige ministrstvo, pristojno za obrambo, uredi v internih pravnih aktih.

Vojaški sistemi brezpilotnih zrakoplovov, ki imajo energijo manjšo od 66 joulov, niso vpisani v register slovenskih vojaških zrakoplovov, temveč so vpisani v evidenco vojaških brezpilotnih zrakoplovov.

K 264. členu

Plovnost slovenskih vojaških zrakoplovov in vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov, ki imajo energijo večjo od 66 joulov se izkazuje s pričevalom o plovnosti. Ministrstvo, pristojno za obrambo, v internih pravnih aktih določi pogoje za certifikacijo, načrtovanje, izdelavo, spremembe, vzdrževanje in popravila vojaških zrakoplovov ter njihovih komponent.

Področje plovnosti slovenskih vojaških zrakoplovov in vojaških sistemov brezpilotnih zrakoplovov bo podrobneje urjeno v podzakonskem predpisu.

Vojaških sistemi brezpilotnih zrakoplovov, ki imajo energijo manjšo od 66 joulov, ne bodo podvrženi plovnostnim zahtevam.

K 265. členu

Ta člen določa pogoje za opravljanje vojaških letalskih operacij, razen vojaških letalskih operacij z vojaškimi sistemi brezpilotnih zrakoplovov z vzletno operativno maso do 150 kilogramov.

Vojaške letalske operacije lahko izvaja vojaški operator (npr. letalska enota), ki je pridobil certifikat, odobritev, dovoljenje ali drugo listino v skladu s predpisom, ki ga izda minister, pristojen za obrambo, za kar je v temu členu podana tudi pravna podlaga. Minister, pristojen za obrambo, bo v predpisu določil, način in pogoje izvajanja vojaških letalskih operacij, usposobljenost osebja, plovnost vojaških zrakoplovov, organiziranost vojaškega operatorja, opremo vojaškega zrakoplova, če je to potrebno, ter druge zahteve za varno delovanje zrakoplova. V členu je opredeljena tudi veljavnost certifikata, odobritve, dovoljenja ali druge listine za izvajanje letalskih operacij vojaških zrakoplovov.

K 266. členu

Vojaške aktivnosti oziroma letenje vojaških zrakoplovov je specifično in zahteva tudi uporabo pravil letenja, ki ne veljajo za splošni zračni promet (GAT). Tako zakon določi, da vojaški zrakoplovi letijo po pravilih letenja za splošni zračni promet (GAT) ali operativni zračni promet (OAT). Člen podaja pravno podlago za predpis, ki ureja pravila letenja vojaških zrakoplovov oz. pravila letenja za operativni zračni promet, ki ga izda minister, pristojen za obrambo, v soglasju z ministrom. S tako določbo se ohranja dosedanja ureditev, ko so pravila letenja za vojaške zrakoplove določena s predpisom ministra, pristojnega za obrambo, ter se nadgrajuje z obveznostjo soglasja ministra, s čimer se zagotavlja usklajevanje pravil letenja, ki veljajo v zračnem prostoru, med različnimi uporabniki zračnega prometa in medresorska usklajenost. Ta določba ne posega v določbo zakona, ki ureja zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa in nalaga nadaljnje podzakonsko urejanje izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa za potrebe operativnega zračnega prometa v predpisu vlade.

Nadalje zakon določi tudi pravno podlago, da minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom določi oz. uredi letenje vojaških sistemov brezпилotnih zrakoplovov. Obveznostjo soglasja ministra se podaja, da se zagotovi medresorska usklajenost predpisa oz. veljavnih zahtev (in s tem usklajenost z relevantnimi deležniki) za letenje vojaških sistemov brezпилotnih zrakoplovov v zračnem prostoru, da se doseže varnost zračnega prometa ob hkratnem pojavu različnih uporabnikov zračnega prometa v zračnem prostoru.

Določi se, da lahko vojaški helikopterji izvajajo izven letališke pristanke na celotnem ozemlju Republike Slovenije, s čimer se jim omogoči izvajanje osnovnih nalog.

K 267. členu

Vojaško letalsko in drugo strokovno osebje vojaškega letalstva mora imeti za opravljanje strokovnih del, veljavno vojaško licenco, izkaz, dovoljenje, rating, pooblastilo, kategorijo, potrdilo oziroma drugo listino. Za izdajo, podaljšanje, validacijo ter odvzem, preklic ali omejitev veljavnosti navedenih listin je pristojen VLO. VLO, kot podlago za izdajo, podaljšanje ali validacijo omenjenih listin praviloma uporabi licenco, ki jo izda agencija, če je ta zahtevana s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi. Z navedenim je upoštevana 10. uvodna izjava osnovne uredbe, ki spodbuja uporabo civilnih predpisov za zrakoplove, ki se uporabljajo za vojaške, carinske, policijske, iskalne in reševalne ter gasilske dejavnosti in storitve, dejavnosti in storitve mejnega nadzora in obalne straže ali podobne dejavnosti in storitve, ki se izvajajo v javnem interesu. S tem se zagotavlja ustrezna raven letalske varnosti in lažja skupna uporaba zračnega prostora. S tem se približa politiki EU, EASE, NATA in EDA. EDA deluje na področju harmonizacije vojaških letalskih predpisov članic EU s predpisi EU/EASA na področju plovnosti, usposabljanja, operacij, ipd. Republika Slovenija je zaradi svoje trenutne ureditve in močnega naslanjanja na civilne predpise trenutno skladna s politiko EU. V študiji je EU ugotovila številne prednosti takšnega pristopa, ki so ga že implementirale tudi nekatere druge države članice. Odvračanje od te politike pomeni odvrčanje od politike EU, zniževanje ravni skupne (civilno-vojaške) letalske varnosti, interoperabilnosti in učinkovitosti vojaškega sistema letalske varnosti. Graditev samostojnega sistema letalske varnosti vojaškega letalstva pomeni nepotrebno podvajanje obširne regulative, človeških in finančnih virov, ugotavlja raziskava EDA, kar zaradi velikosti še posebej velja za Slovenijo. Le zaradi opore na civilno sfero je vojaško letalstvo lahko doseglo visoko stopnjo razvoja na področju letalske varnosti. Prav tako Slovenska vojska večino nalog izvaja po pravilih splošnega zračnega prometa (GAT), približno 95%. Za primere, ko z zakonom ali podzakonskimi predpisi civilna licenca ni zahtevana, VLO izda le vojaško licenco ali izkaz.

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom določi splošne pogoje licenciranja vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva, pogoje za izvajalce usposabljanja, načine in postopke za začetek in potek usposabljanja, izdajanja ter odvzem, omejitev in preklic vojaških licenc, izkazov, dovoljenj, ratingov, pooblastil, kategorij, potrdil ali drugih listin, izpite, vzdrževanje ravni znanja in usposobljenosti, vodenje registra vojaškega letalskega osebja in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva in druge zahteve.

VLO vodi register vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva. Register in evidenca nista javni knjigi in se lahko vodita elektronsko. Zakon določa, kateri podatki se vodijo v registru vojaškega letalskega in strokovnega osebja vojaškega letalstva. Osební podatki, vpisani v register, se zbirajo in uporabljajo za opravljanje nalog VLO. Vanje imajo vpogled osebe, ki so pooblašene za delo z registrom oziroma z evidenco, in oseba, na katero se podatki nanašajo, ter tudi

pristojni organi po drugih predpisih. Ti podatki se hranijo trajno in v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in arhiviranju. Natančnejšo vsebino glede na vrsto listin ter način vodenja registra in evidence določi VLO.

K 268. členu

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom določi pogoje in način prevoza nevarnega blaga z vojaškimi zrakoplovi, pri čemer upošteva mednarodne vojaške standarde s področja prevoza nevarnega blaga, mednarodne standarde, priporočene prakse in navodila ICAO ter tehnična navodila ICAO.

Podaja se tudi možnost odobritve izjeme od pravil, če se pri izvajanju nalog z vojaškimi zrakoplovi izkaže, da teh pravil ni mogoče smiselno uporabiti in da varnost zračnega prometa z odobritvijo izjeme ni ogrožena. Izjemi se lahko dodajo pogoji ali omejitve.

K 269. členu

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom podrobneje uredi vsebine v zvezi z vojaškimi letališči, vojaškimi vzletišči in vojaškimi heliporti. S podzakonskim predpisom se tako ureja specifično, operativno-tehnično naravo vsebin glede vojaških letališč, vojaškimi vzletišč in vojaškimi heliportov, in sicer razvrščanje vojaških letališč, vojaškimi vzletišč in vojaškimi heliportov ter vojaška pristajalna mesta, zahteve in pogoje, ki jih mora izpolnjevati vojaško letališče, vzletišče in heliport, operativne postopke in zagotavljanje varnosti na vojaških letališčih, vojaškimi vzletiščih in vojaškimi heliportih ter vojaške letališke službe.

K 270. členu

Dovoljena je uporaba vojaških letališč za civilni zračni promet. Civilnim uporabnikom se zagotovi enak nivo zagotavljanja varnosti, ne glede na to, ali gre za civilno ali vojaško letališče. Vojaško letališče se tako uporablja za civilni zračni promet na podlagi dovoljenja za obratovanje letališča, ki ga izda agencija.

Na vojaškem letališču ni dovoljeno izvajati civilnega zračnega prevoza (prevoz potnikov, pošte in/ali tovora za plačilo in/ali najem).

K 271. členu

Izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa je večinoma urejeno s predpisi EU. Agencija tako vodi postopke izdaje obratovalnih dovoljenj v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2017/373 z dne 1. marca 2017 o skupnih zahtevah za izvajalce storitev upravljanja zračnega prometa/izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa in drugih funkcij omrežja za upravljanje zračnega prometa ter njihov nadzor, razveljavitvi Uredbe (ES) št. 482/2008, izvedbenih uredb (EU) št. 1034/2011, (EU) št. 1035/2011 in (EU) 2016/1377 ter spremembi Uredbe (EU) št. 677/2011 (UL L št. 62 z dne 8. 3. 2017, str. 1). Nova ureditev v tem zakonu ne pozna več o zahtevah glede obratovalnih dovoljenj za infrastrukturne objekte, naprave in sisteme navigacijskih služb zračnega prometa, evropski predpisi pa večinoma ne zajemajo vojaške sisteme in naprav, hkrati pa le-ti ne izpolnjujejo vseh zahtev evropskih predpisov. S to določbo se Slovenski vojski omogoča, da skladno z ustaljeno prakso izdaja obratovalna dovoljenja za vojaške sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo, s čemer se zagotovi ustrezna raven zagotavljanja varnosti zračnega prometa in varnosti letenja vojaških zrakoplovov.

Minister, pristojen za obrambo, s podzakonskim predpisom podrobneje uredi zahteve za izvajanje testiranja ter izdajo in podaljšanje obratovalnega dovoljenja za sisteme in naprave za izvajanje nadzora in varovanja zračnega prostora, ki so v upravljanju ministrstva, pristojnega za obrambo.

K 272. členu

Člen opredeljuje sistem nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora ter vojaške in civilne organe oziroma službe, ki so za to odgovorni in pristojni. Nadzor zračnega prostora pomeni sistematično opazovanje zračnega prostora z elektronskimi, vizualnimi in ostalimi sredstvi, zlasti za

identifikacijo in določanje premikov zrakoplovov in izstrelkov lastnih in sovražnikovih sil v opazovanem zračnem prostoru, varovanje zračnega prostora pa je mirnodobna vojaška naloga, ki vključuje sistem nadzora in kontrole zračnega prostora, zračno poveljevanje in kontrolo ter uporabo ustreznih sredstev zračne obrambe, vključno s prestreznimi zrakoplovi, da bi ohranili integriteto določenega zračnega prostora.

Nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora izvajajo pristojne enote Slovenske vojske skladno s predpisi o obrambi samostojno in kot del integriranega sistema zračne obrambe zavezništva v skladu s skupnimi načrti, dogovorjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb. Pri tem sodelujejo izvajalci službe zračnega prometa.

Za varovanje zračnega prostora pred vojaškimi grožnjami članic zavezništva, ki same nimajo ustreznih zmogljivosti, skrbi Nato, pri čemer je izvedba ukrepov s strani zavezništva omejena izključno na posredovanje zoper vojaški zrakoplov. Nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora pred civilnimi grožnjami tako izvajajo pristojne enote Slovenske vojske samostojno, nadzor in varovanje zračnega prostora pred vojaškimi grožnjami pa izvajajo pristojne enote Slovenske vojske samostojno in kot del integriranega sistema zračne obrambe zavezništva v skladu s skupnimi načrti, dogovorjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb. Pri izvajanju posameznih nalog nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora lahko sodelujejo v skladu s skupnimi načrti, dogovorjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb tudi vojaški sistemi, službe in zrakoplovi zavezniških držav, ki jim Republika Slovenija zagotavlja neprekinjeno podporo države gostiteljice ter s tem povezane nujne službe in storitve.

Nad ozemljem držav zavezništva se skladno s sprejetimi odločitvami in skupnimi načrti pogodbenic Severnoatlantske pogodbe (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 5/04) izvajata neprekinjen zavezniški nadzor in varovanje zračnega prostora pred vojaškimi grožnjami (angl. Air Policing). To je mirnodobna dejavnost, ki vključuje uporabo sistema zračnega nadzora in kontrole ter ustreznega sredstva zračne obrambe, vključno s prestrezniki, za ohranjanje integritete Natovega dela zračnega prostora zavezništva. Republika Slovenija je bila z vstopom v Nato vključena v skupni integriran sistem zračne obrambe zavezništva (angl. NATO Integrated Air Defence System – NATINADS), ki je bil sčasoma preoblikovan (v angl. Integrated Air and Missile Defence System – NATINAMDS), ki je pod poveljstvom Vrhovnega zavezniškega poveljnika za Evropo (SACEUR). Ob vstopu Republike Slovenije v Nato so bile z načrtom opredeljene sile in sredstva v visoki stopnji pripravljenosti s prenosom operativnega poveljevanja stalno delegirane Vrhovnemu poveljstvu zavezniških sil v Evropi.

Varovanje zračnega prostora pred vojaškimi grožnjami za članice zavezništva, ki same nimajo ustreznih zmogljivosti, zagotavlja Nato z zmogljivostmi, ki jih prispevajo druge članice zavezništva. Sile (lovski letala) za nadzor in varovanje zračnega prostora nad ozemljem Republike Slovenije v okviru zavezništva zagotavljata Italijanska republika in Madžarska.

Način izvajanja nadzora zračnega prostora in izvajanje ukrepov, v katerih sodelujejo vojaški zrakoplovi zavezniških držav, vključno z usklajevalnimi postopki med Natom, njegovimi poveljstvi in kontrolnimi agencijami ter enotami Slovenske vojske, drugimi pristojnimi nacionalnimi organi in civilnimi organi kontrole zračnega prometa Republike Slovenije, so določeni z dogovorom, ki ga je Republika Slovenija sklenila z zavezništvom – Tehnični dogovor med Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Vrhovnim poveljstvom zavezniških sil v Evropi o izvajanju zavezniškega nadzora zračnega prostora nad ozemljem Republike Slovenije (sklep Vlade RS, št. 51002-15/2013/3, z dne 19. 3. 2013), ki se je v celoti pričel izvajati 1. 1. 2015).

Na podlagi Memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije ter Vrhovnim poveljstvom zavezniških sil v Evropi in Poveljstvom vrhovnega zavezniškega poveljnika za preoblikovanje o zagotavljanju podpore države gostiteljice za izvedbo operacij/vaj Nata (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 21/10) skladno s sklenjenim tehničnim dogovorom za izvedbo nalog izvajanja nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora zagotavlja tudi neprekinjeno podporo države gostiteljice.

Vojaški zrakoplovi zavezniških držav se v času izvajanja nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora, ko so pod poveljstvom Nata, z vidika nošenja oborožitve, opreme za elektronsko vojskovanje in izvidniške opreme, ter glede obveznosti za pridobitve diplomatskega dovoljenja obravnavajo kot zrakoplovi Slovenske vojske.

Z namenom pravočasnega odkrivanja, identifikacije in ugotavljanje preletov vseh objektov v zračnem prostoru ter preprečevanja kršitev zračnega prostora, se nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora izvaja nepretrgoma.

Določi se, da letališče za izvedbo prisilnega pristanka na predlog ministra in ministra, pristojnega za obrambo, in ministra določi vlada.

K 273. členu

Ta člen določa vrste, namen in način izvajanja letov za nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora. Zaradi specifičnosti pri izvedbi, zlasti vsled časovne občutljivosti, se za tovrstne lete ne more pričakovati predložitev načrta leta.

Opređeljuje se vrste letov, ki se izvajajo za nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora, glede na njihov specifičen namen.

Določena so razmerja med leti, ki se izvajajo za nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora, ter vsemi ostalimi leti. Urejena pa so tudi razmerja med samimi leti, ki se izvajajo za nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora. Leti za nadzor in varovanje zračnega prostora imajo prednost imajo prednost pred vsemi ostalimi leti, razen pred nujnimi leti zaradi reševanja človeških življenj. Izmed letov za nadzor in varovanje zračnega prostora pa imajo prednost leti zaradi nudenja pomoči zrakoplovom v sili.

Zaradi specifičnih vojaških zmogljivosti, senzorske opreme, podatkovnih povezav in oborožitve, je vodenje vojaških prestrežniških zrakoplovov za namen varovanja slovenskega zračnega prostora v izključni pristojnosti vojaške enote, ki izvaja nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora. Vodenje vojaških prestrežniških zrakoplovov pomeni usmerjanje prestrežniškega zrakoplova na zrakoplov, ki krši suverenost zračnega prostora, zrakoplov, ki krši zračni prostor. Med izvajanjem vojaških operacij se lahko izvajajo poleti vojaških in civilnih zrakoplovov v istem območju. Službe zračnega prometa sodelujejo z zagotavljanjem minimalnega predpisanega razdvajanja med prestrežniškimi in prestrežanimi zrakoplovi na eni in ostalim zračnim prometom na drugi strani, usklajevanjem s službami zračnega prometa sosednjih držav, zagotavljanjem letalskih informacij in z asistenco v primeru razglasitve zrakoplova v sili. Pristojna služba zračnega prometa lahko izjemoma vodi tudi letenje vojaških zrakoplovov, če vodja izmene vojaške enote, ki izvaja nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora, oceni, da je zaradi zagotavljanja varnosti letenja ali s ciljem učinkovite izvedbe naloge to potrebno.

Vadbeni leti za izvajanje nalog nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora (angl.: Tango Scramble) se izvajajo na enak način in po enakih pravilih kot dejanski leti nadzora in varovanja zračnega prostora. Razlikujejo se le v namenu, ki je v primeru vadbenega leta izključno urjenje posadk in preverjanju odzivnosti in delovanja vseh sistemov in služb. Vadbeni leti se ne štejejo kot leti za usposabljanje in pri njihovi obravnavi ne sme sodelovati osebje, ki se usposablja. Vadbeni leti so praviloma nenapovedani.

Razmejitev pristojnosti med pristojnimi enotami Slovenske vojske in službami zračnega prometa v primerih izvajanja nadzora in varovanja slovenskega zračnega prostora ureja predpis, izdan na podlagi tega zakona, s katerim se podrobneje določi postopke izvajanja ukrepov za nadzor in varovanje zračnega prostora, vključno z razmejitvijo pristojnosti med pristojnimi vojaškimi enotami Slovenske vojske, ki izvajajo nadzor in varovanje zračnega prostora, in službo kontrole zračnega prometa, ter na njegovi podlagi izdanimi operativni dokumenti.

K 274. členu

Ta člen ureja postopke spremljanja in obveščanja med enoto Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora, ter drugimi enotami Slovenske vojske in vojaškimi operativnimi centri zavezništva in drugih držav, kot tudi s civilnimi organi in službami, zlasti s službo zračnega prometa in drugimi državnimi organi.

Glede na določilo o ločeni obravnavi različnih vrst kršitev zračnega prostora in kršitev suverenosti zračnega prostora ter kršitev državnih zrakoplovov, je tudi odgovornost zaznavanja oziroma

ugotavljanja vseh vrst kršitev deljena. Enota Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora, in služba zračnega prometa se morata med seboj v najkrajšem času obveščati o vseh zaznanih kršitvah slovenskega zračnega prostora in o vseh informacijah v zvezi z njimi, ne glede na vrsto kršitve. Enako velja za informacije o prepovedih ali omejitvah specifičnih letov.

Vojaška podatkovna in informacijska izmenjava poteka tako med enotami Slovenske vojske, kakor tudi z vojaškimi operativnimi centri zveze NATO in drugih držav, ki izvajajo nadzor in varovanje zračnega prostora.

Predpisana je obveznost glede postopkov medsebojnega posredovanja vseh podatkov o zaznanih kršitvah zračnega prostora ter o ukrepih za varnost zračnega prometa med enoto Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora ter službo zračnega prometa. Služba zračnega prometa mora tudi preverjati vsa zaznana obvestila o kršitvah zračnega prostora in o ugotovitvah ter ukrepih obveščati pristojne organe oz. službe.

Glede določenih kršitev zračnega prostora, ki sodijo pod pristojnost Policije, mora služba zračnega prometa obveščati tudi Generalno policijsko upravo.

Na podoben način kot pri prednostnih letih je glede na vsebino po prioritetah urejena tudi izmenjava informacij in podatkov.

K 275. členu

Določeni so pristojni organi, ki ugotavljajo kršitve suverenosti zračnega prostora in kršitve zračnega prostora, ter postopek obravnave teh kršitev. Kršitev zračnega prostora je vstop tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova v zračni prostor ali izstop tujega zrakoplova ali tujega državnega zrakoplova iz zračnega prostora brez dovoljenja ali v nasprotju s pogoji iz dovoljenja. Kršitev suverenosti zračnega prostora je tudi vstop navedenih zrakoplovov v zračni prostor ali njihov izstop iz zračnega prostora v nasprotju z navodili izvajalca služb zračnega prometa. Kršitev zračnega prostora let v zračnem prostoru v nasprotju s predpisi Evropske unije in tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega ali vojaškega letalstva.

V primeru ugotovljene kršitve se sprožijo predpisani postopki in v primeru neupoštevanja navodil službe zračnega prometa, na morebiten predlog te službe tudi ukrepi prestrežanja zoper zrakoplov, ki krši zračni prostor ali krši suverenost zračnega prostora. Za sprejem odločitve o začetku izvajanja ukrepov prestrežanja, je glede na vrsto zrakoplova pristojen določen vojaški poveljnik, in sicer je v primeru ugotovljenih kršitev zračnega prostora s strani civilnega zrakoplova pristojen pooblaščen poveljnik Slovenske vojske, v primeru vojaškega zrakoplova pa pristojni vojaški poveljnik sil zavezništva.

K 276. členu

Za prestrežanje zrakoplova, ki krši zračni prostor ali krši suverenost zračnega prostora, je mogoče uporabiti enega ali več ukrepov prestrežanja. Določi se, kateri so to. . Pri tem je treba ločevati med ukrepom pristanka in prisilnega pristanka. Pri izvajanju ukrepa pristanka gre namreč predvsem za možnost nudenja pomoči zrakoplovu v sili pri varnem pristanku, in ne za prisilni ukrep.

Pri izvedbi vseh ukrepov morajo biti upoštevane relevantne mednarodne smernice in standardi s področja civilnega in vojaškega letalstva, implementirani v nacionalni pravni red. Usklajenost z mednarodnimi standardi ICAO (npr. postopki pri prestrežanju civilnega zrakoplova, vizualni signali, razpoložljive frekvence idr.) in pravom EU je nujna zaradi velike verjetnosti prestrežanja zrakoplovov tujih držav. Relevantni zavezniški postopki in pravila delovanja pri prestrežanju tujih vojaških zrakoplovov s strani tujih vojaških prestrežniških zrakoplovov, ki izvajajo naloge nadzora in varovanja zračnega prostora Republike Slovenije, so v največji meri skladna z določbami o prestrežanju civilnih zrakoplovov, razen kjer so vojaške procedure zaradi vojaških specifik nujno potrebne. Zaradi že navedenih sistemskih okoliščin tuji prestrežniški zrakoplovi pod operativnim poveljstvom zavezništva ne smejo prestrežati civilnih zrakoplovov, razen z namenom nudenja pomoči zrakoplovu v sili.

Pri izbiri med ukrepi prestrežanja je treba upoštevati z zakonom določena načela, pri čemer je na eni strani poseben poudarek na sorazmernem stopnjevanju uporabe ukrepov glede na grožnjo in na drugi strani maksimalni zagotovitvi varnosti letenja zrakoplova, ki je predmet prestrežanja.

Za sprejem odločitve o začetku izvajanja ukrepov prestrežanja je glede na vrsto zrakoplova pristojen določen vojaški poveljnik, in sicer je v primeru ugotovljenih kršitev s strani civilnega zrakoplova pristojen pooblaščen poveljnik Slovenske vojske, v primeru vojaškega zrakoplova pa pristojni vojaški poveljnik sil zavezništva.

Skladno s Severnoatlantsko pogodbo in odločitvami sprejetimi v zavezništvu, v povezavi s 84. in 84.a členom Zakona o obrambi (Uradni list RS, 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 96/12 – ZPIZ-2, 95/15 in 139/20), se nad ozemljem držav zavezništva izvajata neprekinjen zavezniški nadzor in varovanje zračnega prostora. Za varovanje zračnega prostora pred vojaškimi grožnjami članic zavezništva, ki same nimajo ustreznih zmogljivosti skrbi Nato, pri čemer je izvedba ukrepov s strani zavezništva omejena izključno na posredovanje zoper vojaški zrakoplov. Navedeno pravilo je splošno in velja za vse nacionalne zračne prostore članic zavezništva. Določeno je s skupnim načrtom zavezništva (AIRCOM SUPLAN 11013D) in podrobneje za Republiko Slovenijo s Tehničnim dogovorom med Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Vrhovnim poveljstvom zavezniških sil v Evropi o izvajanju zavezniškega nadzora zračnega prostora nad ozemljem Republike Slovenije. Za primere čezmejnega sodelovanja prestrežniških zrakoplovov posameznih držav članic v zračnih prostorih sosednjih držav članic, so slednje sklenile ustrezne dvostranske sporazume. Republika Slovenija takšnih sporazumov zaenkrat nima sklenjenih.

Standardi, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji za vojaško letalstvo pri ukrepih, ki jih izvajajo prestrežniški zrakoplovi Slovenske vojske pod operativnim poveljstvom Slovenske vojske v primeru ukrepanja zoper civilne zrakoplove, so v največji možni meri skladni s področnimi navodili in mednarodnimi standardi ICAO, kar se uresničuje prek ustreznih direktiv, ukazov in pravil delovanja Slovenske vojske. Postopki in pravila delovanja pri izvajanju nadzora in varovanja zračnega prostora s strani Slovenske vojske zoper vojaške grožnje so primerljiva (oziroma kjer je to možno identična) s postopki in pravili zavezništva.

K 277. členu

Člen ureja pristojnosti za odločanje o ukrepih vizualne identifikacije, radarskega ali vizualnega spremljanja in preusmeritve zrakoplova. O posameznem ukrepih odloča pristojni poveljnik Slovenske vojske oziroma pod določenimi pogoji pristojni vojaški poveljnik sil zavezništva. O izvedbi ukrepov prestrežanja vedno odločajo pristojni vojaški organi, drugi organi (npr. služba zračnega prometa) pa na podlagi tega zakona lahko podajo zgolj predlog za izvedbo ukrepov. Potrebno je obrazložiti, da je pričakovano, da se lahko pristojni vojaški poveljnik zavezništva odloči in izda ukaz o izvedbi ukrepa vizualne identifikacije tudi zoper civilni zrakoplov, ker v času izdaje takšnega ukaza predvidoma še ni znano, v katerem nacionalnem zračnem prostoru bo do dejanske izvedbe vizualne identifikacije prišlo oziroma ali bo do izvedbe sploh prišlo. Namen tovrstnega ukrepa je hitra reakcija sistema NATINAMDS. To ne pomeni, da bo prišlo do dejanskega posredovanja zavezništva zoper civilni zrakoplov znotraj slovenskega zračnega prostora.

Izvedba ukrepa radarskega ali vizualnega spremljanja in preusmeritve se skladno s pravili delovanja, razen v izjemnih primerih, predvideva šele po izvedenem prestrežanju in vizualni identifikaciji. Zato je v ločenih določbah urejena pristojnost odločanja o izvedbi tega ukrepa. Zoper civilne zrakoplove je to pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske, zoper vojaške zrakoplove pa slednji, oziroma pooblaščen poveljnik ali druga pooblaščen oseba zavezništva. Komplementarno temu ukrepe izvajajo slovenski vojaški zrakoplovi oziroma vojaški zrakoplovi zavezniških držav pod poveljstvom zavezništva.

K 278. členu

Člen ureja pristojnosti za odločanje o ukrepih pristanka in prisilnega pristanka zrakoplova na določenem letališču. Za odreditev navedenih ukrepov zoper civilne zrakoplove je to pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske, zoper vojaške zrakoplove pa pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba,

pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske oziroma v tem primeru tudi pooblaščen poveljnik ali druga pooblaščen oseba sil zavezništva.

Na enak način kot glede pristojnosti za odrejanje ukrepov je glede na vrsto zrakoplova urejena tudi pristojnost za izvajanje posameznega ukrepa iz tega člena. Ukrepe zoper civilne zrakoplove izvajajo zrakoplovi Slovenske vojske, zoper vojaške zrakoplove pa poleg navedenih tudi vojaški zrakoplovi zavezniških držav pod poveljstvom zavezništva in v skladu s skupnimi načrti, dogovorjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb.

Opredeljena in razmejena je odgovornost državnih organov Republike Slovenije za zavarovanje prizemljenega zrakoplova in drugih postopkov, ki se izvajajo po izvedbi pristanka.

K 279. členu

Skladno z načelom sorazmernega stopnjevanja ukrepov, se lahko opozorilni strel s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami uporabi samo v primeru, če zrakoplov oziroma kršitelj kljub predhodno izvedenim ukrepom prestrežanja, nadaljuje s kršitvijo suverenosti zračnega prostora ali kršitvijo zračnega prostora, in ne upošteva navodil službe zračnega prometa oziroma vojaških zrakoplovov, ki izvajajo nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora. Pri izvajanju ukrepov prestrežanja je treba slediti sosledju ukrepov v smeri od blažjih do ostrejših. To pravilo se pojavlja v vseh nacionalnih in zavezniških pravilih delovanja. Opozorilni strel s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami je torej dovoljeno izvesti le, če se bili predhodno izvedeni drugi, milejši ukrepi, kot so preusmeritev ali prisilni pristank z uporabo predpisanih mednarodnih signalov, in le pod pogojem, če zrakoplov kljub izvedenim signalom namerno nadaljuje s kršitvijo.

Na enak način kot glede pristojnosti za odrejanje predhodnih ukrepov prestrežanja, je glede na vrsto zrakoplova, ki nadaljuje s kršitvijo, urejena tudi pristojnost za odločanje, da se zoper kršitelja kot ukrep prestrežanja lahko sprožijo tudi opozorilni strel s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami. Zoper civilne zrakoplove je to pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske, zoper vojaške zrakoplove pa pooblaščen poveljnik Slovenske vojske ali druga oseba, pooblaščen s strani načelnika Generalštaba Slovenske vojske, oziroma v tem primeru tudi pooblaščen poveljnik ali druga pooblaščen oseba sil zavezništva.

Skladno z ureditvijo pristojnosti za odrejanje ukrepov je glede na vrsto zrakoplova urejena tudi pristojnost za izvedbo opozorilnega strela s svetlečimi izstrelki ali svetlobnimi vabami kot ukrepa prestrežanja. Navedeni ukrep zoper civilne zrakoplove, ki nadaljuje s kršitvami suverenosti zračnega prostora ali kršitvami zračnega prostora, lahko izvajajo le zrakoplovi Slovenske vojske, zoper vojaške zrakoplove pa poleg navedenih tudi vojaški zrakoplovi zavezniških držav pod poveljstvom zavezništva, in sicer skladno s skupnimi načrti, sklenjenimi za izvajanje mednarodnih pogodb.

K 280. členu

Novi zakona o letalstvu na spremenjeni način ureja preiskavo letalskih nesreč civilnih zrakoplovov, ki smiselno uporabljajo tudi za preiskavo nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov. Razlog je v predpisih EU: Uredba (EU) št. 996/2010 o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu, ki določa, da se ta uredba ne uporablja za preiskave v zvezi z varnostjo v primeru nesreč in resnih incidentov, v katerih so udeleženi zrakoplovi, ki opravljajo vojaške, carinske, policijske ali podobne naloge, razen če tako določi zadevna država članica v skladu s členom z nacionalno zakonodajo. Z Uredbo o izvajanju uredbe (EU) o preiskavah in preprečevanju nesreč in incidentov v civilnem letalstvu (Uradni list RS, št. 22/19) so bili določeni pristojni organ, tj. preiskovalni organ, organiziran pri ministrstvu, in prekrški. Ker se uredba EU ni določila za preiskave nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov, zato se ta ne uporablja za tovrstne nesreče. Glede na to je treba uveljaviti določbe za celovito ureditev preiskave nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov.

Če pride med uporabo vojaškega zrakoplova do nesreče s smrtnim izidom, do resnih poškodb ali do večje škode na zrakoplovu ali lastnine na zemlji, je treba opraviti vsestransko preiskavo in analizo nesreče ter preiskavo o vzrokih, poškodbah in škodi, ki je bila povzročena, ter o drugih posledicah nesreče. Preiskavo nesreče ali incidenta vojaškega zrakoplova vodi preiskovalni organ, organiziran pri ministrstvu, pristojnem za obrambo, ki mora biti funkcijsko neodvisen od VLO in od ostalih enot in poveljstev Slovenske vojske ter drugih organov in subjektov, katerih interesi bi lahko bili v nasprotju z

nalogami in pooblastili preiskovalnega organa. Cilj preiskave je izboljšanje varnosti letenja, v povezavi s slednjim lahko preiskovalni organ tudi zbira in analizira podatke povezane z varnostjo letenja vojaških zrakoplovov in izdaja varnostna priporočila.

K 281. členu

Člen določa pristojnost letalskega preiskovalnega organa ministrstva, pristojnega za obrambo za preiskave letalskih nesreč in resnih incidentov za slovenske vojaške zrakoplove, ne glede na kraj dogodka ter tuje vojaške zrakoplove, ki se zgodijo na ozemlju Republike Slovenije oziroma v zračnem prostoru.

Člen deloma spreminja dosedanje ureditev, saj je z novo ureditvijo letalski preiskovalni organ ministrstva, pristojnega za obrambo lahko pristojen za preiskavo ne samo nesreč in resnih incidentov temveč je lahko pristojen tudi za preiskavo incidentov slovenskih vojaških zrakoplovov, ne glede na kraj dogodka, ter za incidente tujih vojaških zrakoplovov, ki se zgodijo na ozemlju Republike Slovenije oziroma v zračnem prostoru, če obstajajo utemeljeni razlogi, povezani z varnostjo.

K 282. členu

Glavnega preiskovalca, ki je vodja preiskovalnega organa, in preiskovalce imenuje minister, pristojen za obrambo. Izpolnjevati morajo enake zahteve glede izobrazbe in izkušenj kot to velja za preiskovalce nesreč civilnih zrakoplovov. Preiskovalni organ ministrstva za obrambo sestavljajo različni strokovnjaki (letalski inženir strojništva, letalski inženir avionike, pilot ipd.), ki imajo za svoje delo različne ustrezne licence, kot so te določene oziroma zahtevane s sistemizacijo oziroma formacijo delovnih mest pri delodajalcu.

Preiskovalni organ ima tudi stalne strokovne sodelavce, ki jih enako imenuje minister, pristojen za obrambo. V primeru nesreče glavni preiskovalec imenuje preiskovalno skupino za preiskavo dogodka, ki jo sestavljajo vodja preiskovalne skupine, eden ali več preiskovalcev in, kadar je to potrebno, eden ali več stalnih strokovnih sodelavcev s področja letalske medicine, varnostnih zadev, pravnih zadev, kontrole zračnega prometa, meteorologije in drugih področij. Glavni preiskovalec preiskovalnega organa lahko za pomoč zaprosi tudi posamezne strokovnjake z delovnega področja in tuje letalske strokovnjake organov civilnega letalstva in drugih organov, ki so usposobljeni za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov. Pristojnost za izvedbo preiskave lahko vlada v celoti ali deloma prenese na drugo državo, in sicer če na predlog glavnega preiskovalca preiskovalnega organa ugotovi, da preiskovalni organ ne bo mogel zagotoviti celovite uresničitve cilja preiskave.

K 283. členu

Določeno je, da preiskovalni organ o preiskavi obvesti vse, ki izkažejo pravni interes ob pogoju, da to ni v nasprotju z interesi preiskave. Subjekti s pravnim interesom se omogoči, da so obveščeni o poteku preiskave in s tem zaščitijo svoje pravice.

O letalskih nesrečah in resnih incidentih vojaških zrakoplovov preiskovalni organ obvešča in poroča ministru, pristojnemu za obrambo.

K 284. členu

Za zagotovitev učinkovite in celovite preiskave je treba preiskovalni skupini omogočiti neovirano delo. Prav tako sodelovanje pravosodnih in drugih organov pri preiskavi omogoča hitrejšo in učinkovitejšo preiskavo ter takojšnje ukrepanje in boljšo povezanost med navedenimi organi. Pravosodni in drugi organi pa lahko hkrati opravljajo svojo preiskavo po drugih predpisih.

K 285. členu

Za izvedbo uspešne preiskave ima preiskovalna skupina pristojnost izpraševanja vsakogar, za katerega se domneva, da lahko zagotovi informacije, ki so pomembne za preiskavo. Preiskovalci imajo pooblastilo za takojšen prost pristop na kraj nesreče ali incidenta in do zrakoplova, njegovih delov, tovara, razbitin, za vstop na zemljišča in objekte. Pri tem lahko takoj odredijo zavarovanje oziroma zaseg dokazov in nadzor nad odstranjevanjem ostankov ali delov zrakoplova za potrebe

preiskave. Imajo tudi pooblastilo za takojšen odvzem registratorja parametrov leta zrakoplova in drugih registratorjev za potrebe analiz preiskave. V okviru preiskave lahko zaslišijo priče in udeležence, brez soglasja nadrejenega in odločbe sodišča, za osebe v bolniški oskrbi pa v soglasju z zdravnikom. V okviru preiskave smejo pridobiti katero koli informacijo oziroma odvzeti zapis, s katerim razpolagajo lastnik, uporabnik ali proizvajalec zrakoplova, pa tudi pristojni organi vojaškega letalstva in obratovalec oziroma upravljalec kateregakoli letališča. Prav tako pa ima glavni preiskovalec še dodatna posebna pooblastila, in sicer da pridobi rezultate medicinskih in patoloških izvidov brez odločbe sodišča ter da začasno odvzame vozila ali zrakoplov v lasti ministrstva, pristojnega za obrambo, za potrebe vodenja preiskave, o čemer se izda potrdilo.

K 286. členu

Zakon določi prepoved odstranitve ali premestitve najdenega vojaškega zrakoplova, vseh njegovih delov in stvari, ki se z njim prevažajo, brez dovoljenja vodje preiskovalne skupine, razen v primeru reševanja človeškega življenja.

Najditelj vojaškega zrakoplova ali stvari, ki se z njim prevažajo, mora o tem takoj obvestiti pristojne organe.

K 287. členu

Preiskovalni organ izdela končno poročilo o letalski nesreči ali resnem incidentu vojaškega zrakoplova praviloma v dvanajstih mesecih od dneva nesreče oziroma resnega incidenta in ga pošlje ministru, pristojnemu za obrambo, VLO, enotam in poveljstvom Slovenske vojske ter inšpektoratu, pristojnemu za obrambo. Del končnega poročila so lahko tudi varnostna priporočila, na podlagi katerih lahko minister, pristojen za obrambo, določi potrebne ukrepe. Varnostna priporočila ne vsebujejo odločitve o krivdi ali odgovornosti za letalsko nesrečo ali resen incident, saj slednje ni v pristojnosti preiskovalnega organa.

K 288. členu

Preventivni ukrepi, ki jih lahko glavni preiskovalec še pred zaključkom preiskave letalske nesreče ali resnega incidenta vojaškega zrakoplova odredi, so da začasno omeji ali prepove uporabo določenega tipa vojaškega zrakoplova, njegovih delov, opreme, navigacijskih naprav, oborožitve, postopkov, letenje in opravljanje dela vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva do odprave morebitnih vzrokov za nastanek letalske nesreče ali resnega incidenta, če obstaja upravičena domneva, da bo s tem preprečena nova letalska nesreča ali resni incident vojaškega letalstva ali zmanjšano tveganje zanju. Gre za začasne ukrepe, ki so usmerjeni v povečanje varnosti letenja.

K 289. členu

Zakon določi obnovo preiskave, ki je omejena z absolutnim rokom, in sicer pet let od izdaje končnega poročila, saj je v daljšem časovnem okvirju težko zagotoviti ustrezno zavarovanje in hrambo dokazov, pridobljenih v postopku preiskave, med katere spadajo tudi razbitine vojaškega zrakoplova.

K 290. členu

Čikaška konvencija in osnovna uredba določata, da so policijske aktivnosti del državnih aktivnosti. Slovensko policijsko letalstvo je tako kot policija sama vedno delovala v civilnem delu družbe. Velika večina evropskih policij imajo zrakoplove v civilnem registru zrakoplovov in delujejo po civilnih letalskih predpisih, niso oboroženi in niti ne izvajajo bojnih nalog (Nemčija, Francija, Italija, Nizozemska, Švedska, Norveška, Avstrija idr.). V posameznih letalskih operacijah pa zaradi narave nalog lahko le te odstopajo od splošnih letalskih norm, vendar morajo biti izjeme jasno določene in ocenjene z letalsko varnostno oceno. S tem členom se jasno določa, da so osnova za delovanje policijskega letalstva določbe civilnega letalstva, temu pa v prid govori tudi evropska zakonodaja s področja letalstva, ki omogoča, da država članica za policijske dejavnosti uporabi tudi posamezne oddelke poglavij osnovne uredbe ali kombinacijo le teh.

K 291. členu

Z določitvijo nadzora ter upravnih nalog se ureja zagotavljanje izvajanje letalskih policijskih nalog z ustreznim upoštevanjem letalsko varnostnih ciljev osnovne uredbe. Prav tako se sledi načelu racionalnosti, saj se s predlaganim členom ne ustanavlja novega nadzornega organa. Agencija je že pred uveljavitvijo tega zakona opravljala nadzor na področju registracije in plovnosti policijskih zrakoplovov, certificiranega osebja, od sprememb Pravilnika o plovnosti, letalskih operacijah, letalskem osebju ter določenih pravilih letenja policijskih in carinskih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 76/2014, 99/2015, 76/2017) 1. 1. 2018 pa ni imela pristojnosti za nadzor nad policijskimi letalskimi operacijami. Zakon tako uveljavlja načelo zakonitosti in odpravlja pravno praznino, ki je nastala s spremembami navedenega pravilnika.

Nadzor nad izvajanjem letalskih policijskih operacij visokega tveganja opravlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve in ne agencija.

Zakon tudi določi, da v zadevah, kjer kot organ na prvi stopnji odloča agencija, je organ na drugi stopnji ministrstvo.

K 292. členu

Letalska policijska enota je letalska organizacija, ki je opravljala letalske policijske operacije s helikopterji na podlagi pooblastila generalnega direktorja policije. Zavedajoč se, da je nivo letalske varnosti mogoče zagotoviti le z neodvisnim nadzorom, predmetni člen določa certifikacijski postopek Letalske policijske enote, ki ga izvaja agencija kot neodvisen organ. Izdaja spričevala o letalskih policijskih operacijah pomeni, da bo agencija preverila Letalsko policijsko enoto, ali izvaja letalske policijske operacije v skladu z normativno ureditvijo področja. Stalna veljavnost spričevala o letalskih policijskih operacijah pomeni, da je agencija Letalsko policijsko enoto neodvisno nadzira ter da Letalska policijska enota izvaja letalske policijske operacije v skladu z določbami spričevala, ki zagotavlja ustrezno varnost v letalstvu.

Zakon poda tudi pravne podlage za nadaljnje podrobnejše urejanje letalskih policijskih operacij, zahtev glede usposobljenosti osebja (specifike usposobljenosti operativnega osebja za izvajanje letalskih operacij), plovnosti zrakoplovov, organiziranosti operatorja, opreme zrakoplova, način izvajanja nadzora agencije nad letalskimi policijskimi operacijami in druge zahteve, ki potrebne za varno delovanje zrakoplova. Zakon nadalje tudi določi, da minister, pristojen za notranje zadeve, samostojno nadalje s predpisom ureja letalske policijske operacije visokega tveganja.

Zakon tudi naloži nadaljnje podzakonsko urejanje letenja policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov, upravljanje varnosti ter druga posebnosti v zvezi z letenjem policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov, in pristojnost daje ministru, pristojnem za notranje zadeve, v soglasju z ministrom.

Obveznostjo soglasja ministra se podaja, da se zagotovi medresorska usklajenost predpisa oz. veljavnih zahtev (in s tem usklajenost z relevantnimi deležniki) za letenje policijskih sistemov brezpilotnih zrakoplovov v zračnem prostoru, da se doseže varnost zračnega prometa ob hkratnem pojavu različnih uporabnikov zračnega prometa v zračnem prostoru.

K 293. členu

Policijski zrakoplovi letijo pravilih letenja za splošni zračni promet (GAT), kot so določeni v predpisih EU o določitvi skupnih pravil letenja in operativnih določb v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa (ki omogoča, da pristojni organi držav članic lahko na lastno pobudo ali na zahtevo zadevnih subjektov tem posameznim subjektom ali kategorijam subjektov odobrijo izjeme od katere koli zahteve iz te uredbe za naslednje dejavnosti v javnem interesu in usposabljanje, ki je potrebno za varno izvajanje teh dejavnosti, kar vključuje tudi »policijske misije« (opomba: izraz je iz navedenega predpisa EU).

Policijski zrakoplovi lahko pa tudi izvajajo izven-letališke pristanke na območju celotne Republike Slovenije. To je pomembno za druge udeležence v zračnem prometu, da so seznanjeni s pravili letenja policijskih zrakoplovov.

K 294. členu

Ohranja se registracija policijskih zrakoplovov v registru zrakoplovov Republike Slovenije. Ponovno bi uvedba dodatnega registra zrakoplovov (policijskih ali državnih) povečala administrativna obremenjenost javnega sektorja, zato je potrebno slediti načelu racionalizacije.

K 295. členu

Za stalno in začetno plovnost policijskih zrakoplovov se tako kot za civilne zrakoplove uporabljajo predpisi EU tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji na področju civilnega letalstva.

Ker pa se s policijskimi zrakoplovi lahko izvajajo tudi civilne operacije (npr. usposabljanje), mora Letalska policijska enota za svoje zrakoplove voditi zapise o prehodu letalskih policijskih operacij v civilne in obratno. Agencija izda predpis, s katerim podrobno določi način vodenja teh zapisov.

K 296. členu

Piloti in letalski tehniki v Letalski policijski enoti imajo izdane licence na podlagi predpisov EU, enake licence pa so imeli izdane že pred uveljavitvijo tega zakona. Namen člena je deklaratorno urediti to področje popolnoma v skladu s predpisi EU. Usposabljanje se prav tako izvaja v organizaciji, ki je certificirana v skladu s predpisi EU.

K 297. členu

Policisti pri svojem delu lahko nosijo in v določenih primerih tudi uporabijo orožje in prepovedane predmete kot prisilno sredstvo (npr. sredstva za vklepanje in vezanje, plinski razpršilec, električni paralizator, palico) na podlagi Zakona o nalogah in pooblastilih policije ((Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17, 46/19 – odl. US in 47/19), Pravilnika o posesti in nošenju orožja in streliva v policiji (Uradni list RS, št. 83/13) in Pravilnika o policijskih pooblastilih (Uradni list RS, št. 16/14 in 59/17). Omenjeni predpisi urejajo varno hrambo, rokovanje ter uporabo orožja in prepovedanih predmetov.

Pri svojem delu pa lahko orožje in nevarne predmete nosijo tudi pooblaščen osebe Slovenske varnostno-obveščevalne agencije, obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo, Slovenske vojske ter tujih policijskih enot v skladu z njihovimi pooblastili in predpisi, ki urejajo varno hrambo, rokovanje ter uporabo orožja in prepovedanih predmetov.

K 298. členu

Zakon določi, da preiskave v zvezi z udeležbo policijskih zrakoplovov v nesrečah ali incidentih, izvaja in vodi preiskovalni organ iz tega zakona. S tako ureditvijo se sledi načelu zakonitosti in racionalizacije.

K 299. členu

Zakon s to določbo ohranja pristojnost ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, da izda diplomatsko dovoljenje za letenje tujih državnih zrakoplovov. Zakon natančno določi, kateri leti se v Republiki Sloveniji štejejo kot državni leti, in sicer je v tem zakonu določeno, da so državni zrakoplovi tisti zrakoplovi, ki se uporabljajo za vojaške, policijske, carinske in druge podobne aktivnosti ali podobne dejavnosti ali storitve, kadar se v javnem interesu izvajajo s strani ali v imenu organa z javnimi pooblastili, vsi drugi so civilni. Civilna oziroma državna aktivnost se presoja glede na namen leta. Med državne lete se tako šteje tudi let, ki ga izvaja civilni operator, a se uporablja za namen izvajanja dejavnosti ali storitev državnega organa.

Za namen tega člena kot tuji državni zrakoplov šteje tudi zrakoplov, ki z letom izvaja dejavnosti ali storitve mednarodne organizacije ali zrakoplov civilnega operatorja zrakoplova, ki je najet s strani državnega organa tuje države ali meddržavne organizacije in z letom izvaja tovrstne dejavnosti ali storitve.

Tako so vsi s strani državnih organov Republike Slovenije najeti civilni leti tujih operatorjev z vidika obveznosti pridobitve diplomatskega dovoljenja, jasno opredeljeni kot državni zrakoplovi. Navedenim letom ni treba pridobiti diplomatskega dovoljenja.

K 300. členu

Določene so vrste diplomatskih dovoljenj, in sicer enkratno diplomatsko dovoljenje, letno diplomatsko dovoljenje in trajno diplomatsko dovoljenje. Nadalje je obrazloženo predhodno obvestilo o letu (angl. notice).

Določi se, katere podrobne informacije mora vlagatelj navesti v vlogi za izdajo enkratnega diplomatskega dovoljenja (npr. predviden čas (angl. estimate), prevoz posebnih oseb (angl. Very Important Person - VIP)).

Določen je splošni rok za vložitev vloge za izdajo enkratnega, letnega ali trajnega diplomatskega dovoljenja ter podatki, ki jih mora vlagatelj navesti v vlogi za izdajo enkratnega diplomatskega dovoljenja, letnega in trajnega diplomatskega dovoljenja.

Predhodno obvestilo o letu z izdanim diplomatskim dovoljenjem je treba nasloviti na enoto Slovenske vojske, ki izvaja nadzor in varovanje slovenskega zračnega prostora, saj je preverjanje morebitnih nepravilnosti oziroma neskladij v izključni pristojnosti te enote Slovenske vojske. Te pristojnosti nima niti ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve, kot izdajatelj diplomatskega dovoljenja, kot tudi ne izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa. Če diplomatsko dovoljenje ni bilo izdano ali če je predhodno obvestilo o letu v neskladju z izdanim diplomatskim dovoljenjem, se let v zračnem prostoru obravnava kot kršitev suverenosti zračnega prostora.

Glede obveznosti pridobitve diplomatskega dovoljenja ter predhodnega obvestila o letu se dopušča možnost posameznih izjem, skladno s tem zakonom, predpisom, izdanim na njegovi podlagi oziroma z mednarodnimi pogodbami. Ločeno od diplomatskega se pridobivajo dovoljenja za lete oboroženih, izvidniških in zrakoplovov z opremo za elektronsko bojevanje, prečrpavanje goriva v zraku in za nadzvočno letenje. Za vse slednje kategorije dovoljenje izda Vlada RS, kar je opredeljeno v tem zakonu.

Minister v soglasju z ministrom, pristojnim za zunanje zadeve, in ministrom, pristojnim za obrambo, izda predpis, s katerim podrobneje določi vsebino vloge in postopke izdaje diplomatskega dovoljenja ter zahteve glede predhodnega obvestila.

K 301. členu

Vsa letališča, ki imajo na dan začetka uporabe tega zakona obratovalna dovoljenja morajo po preteku prehodnih obdobji pridobiti obratovalno dovoljenje izdano na podlagi novega zakona. Taka ureditev je potrebna iz razloga zagotavljanja varnosti zračnega prometa, ki se doseže s preverbo izpolnjevanja zahtev po tem zakonu. S tem se vzpostavlja nov in učinkovit sistem preverjanja izpolnjevanja zahtev, katerega edini cilj je zagotavljanje varnosti zračnega prometa.

K 302. členu

Zakon poda prehodno določbo glede letališč, ki so namenjena za mednarodni zračni promet na dan začetka uporabe tega zakona. S tem se zagotovi, da se obstoječe stanje na dan začetka uporabe tega zakona vzpostavi tudi v skladu s tem zakonom.

K 303. členu

Plovnost policijskih helikopterjev, ki niso izpolnjevali zahtev plovnosti po evropski zakonodaji, je pred uveljavitvijo tega zakona urejal Pravilnik o plovnosti, letalskih operacijah, letalskem osebju ter določenih pravilih letenja policijskih in carinskih zrakoplovov (Uradni list RS, št. 76/14, 99/15, 76/17). Da bi se z navedenimi zrakoplovi lahko še naprej izvajale letalske policijske operacije, je treba določiti tehnični standard glede plovnosti teh zrakoplovov, in sicer sta to Uredba 2014/1321/EU za zagotavljanje stalne plovnosti teh zrakoplovov, za začetno plovnost pa se kot standard uporablja Uredbe 2012/748/EU.

K 304. členu

Zakon poda prehodno določbo, ki podaja rok za objavo letalskih informacij, ki so urejene s predpisi EU, v slovenskem jeziku – in sicer v roku dveh let po uveljavitvi zakona. Izdelavo prve slovenske jezikovne različne besedil iz prejšnjega stavka zagotovi ministrstvo. Konkretno je mišljen Zbornik letalskih informacij, ki se je objavljala le v angleškem jeziku. Ker gre za obsežno nalogo, ki terja tudi ustrezno jezikovno redakcijo, se določi, da izdelavo prve slovenske jezikovne različne besedil iz prejšnjega stavka zagotovi ministrstvo. Ministrstvo mora tako zagotoviti sredstva kot tudi jezikovno redakcijo besedil.

K 305. členu

Zakon podati določbo glede dokončanja vseh postopkov. To je splošna določba, ki ureja izvajanje postopkov, ki so v teku v času uveljavitve tega zakona. Določba velja za vse postopke, ki jih vodita agencija in ministrstvo, tako za postopki letalskega nadzora agencije kot tudi upravne postopke, ki jih vodita ministrstvo in agencija. To velja tudi za pritožbene postopke.

K 306. členu

Zakon podati določbo glede dokončanja preiskav v zvezi varnostjo.

K 307. členu

Zakon določi, da se izvršilni predpisi izdajo v roku dveh let od uveljavitve zakona. Razume se, da predpisi, ki so bili izdani na podlagi do sedaj veljavnega zakona in kot so določeni v nadaljnjih prehodnih določbah uporabljajo do izdaje predpisov po tem zakonu, seveda ob pogoju, da niso z njim v nasprotju. Izjema glede roka za izdajo predpisa je predpis glede pravil letenja, katerega rok za izdaje se določi skladno z drugimi povezanimi ureditvami v poglavju o upravljanju zračnega prostora.

K 308. členu

Zakon poda določbo o prenehanju veljavnosti do sedaj veljavnega zakona in ob tem podaja izjemo glede uporabe specifične določbe, ki je vezana na druge ureditve v tem zakonu glede poglavja o upravljanju zračnega prostora. Tako poda tudi s tem povezano določbo glede prenehanja veljavnosti predpisa, ki je uredil izvajanje predpisa EU in z njim povezane odločitve.

Zakon tudi določi prenehanje veljavnosti Sklepa o opredelitvi sistema javnih letališč (Uradni list RS, št. 78/06) ob začetku uporabe tega zakona. Določbe glede letališč po tem zakonu urejajo področje na drugačen način kot ureditev, v okviru katere je vlada s sklepom opredelila sistem javnih letališč. Zakon predvideva sicer odločanje vlade o opredelitvi posameznega javnega letališča, vendar to ureja ločena prehodna določba tega zakona.

K 309. členu

Bistvo prehodnih določb je, da se z njimi uredijo vprašanja prehoda iz ene (dosedanje) pravne ureditve v drugo ali vsaj drugačno, ko nova ureditev v celoti ali delno nadomesti prejšnjo. Prehod na novi zakon in uporaba dotedanjih izvršilnih predpisov na uporabo novih je eden od sklopov vprašanj, ki jih je treba urediti v novem zakonu, kar vključuje tudi morebitno določitev nadaljnje uporabe teh predpisov. Ti izvršilni predpisi v tem prehodnem obdobju s tem dobijo pravno podlago za nadaljnjo uporabo, ki jo sicer izgubijo ob prenehanju veljavnosti dotedanjega zakona; takega izvršilnega predpisa ni dopustno novelirati. Ti predpisi se v tem zakonu taksativno navedejo. Zajeti in obravnavani vsi še veljavni predpisi, izdani na podlagi prejšnjega zakona.

K 310. členu

Zakon določi začetka veljavnosti in sicer šest mesecev po objavi v Uradnem listu. Ker je za pripravo na izvajanje zakona potrebnih veliko priprav pri vseh pristojnih organih, se določi tudi rok za pričetek uporabe novega zakona. Rok je določen v časovnem obdobju, za katerega se sodi, da je najmanj

potrebno za pripravo pristojnih organov in vseh deležnikov v letalstvu na izvajanje in izpolnjevanje zahtev novega zakona.